ZBIRKA

CRKVENIH ZAKONA I NAREDABA

KNJIGA I.

O CRKVENOJ UPRAVI.

ZBIRKA

NAJVAŽNIJIH CRKVENIH ZAKONA I NAREDABA.

SASTAVIO JU

LUKA TURČIĆ,

ŽUPNIK KALNIČKI.

(SA DOZVOLOM DUHOVNE OBLASTI U ZAGREBU).

KRIŽEVCI,
TISAK KNJIŽARE G. NEUBERGA.
1895.

PRESVIJETLOMU I PREČASTNOMU

GOSPODINU

PAVLU GUGLERU,

NASLOVNOMU BISKUPU OMIŠKOMU, GENERALNOMU VIKARU PRESVIJETLOG GOSPODINA NADBISKUPA IN SPIRITUALIBUS, PRIORU VRANSKOMU, VELIKOMU PREDSTAVNIKU PRVOSTOLNOGA KAPTOLA ZAGREBAČKOGA, ZAČASTNOMU KOMORNIKU SV. OTCA PAPE ITD.

POSVEĆUJE

SASTAVITELJ.

Presvijetli i prečastni gospodine!

Neima valjda niti jednoga kotara u čitavoj našoj velikoj nadbiskupiji, koji se nebi koji taj put obratio na prečastni duhovni stol sa zamolbom, da se izda „zbirka crkvenih zakona".

Tim je dosta označena potreba ove ruke knjige. — Moglo bi se pače reći, da je ova knjiga za kler potrebnija, nego li ikoja druga stručna bogoslovna knjiga, jer je ovih i u drugim jezicima, naročito u crkvenom-latinskom, preizvrstnih.

Da se ovoj velikoj potrebi kod nas doskoči, tražio je blagopokojni kardinal i nadbiskup svećenika, kojemu bi sastavak zbirke povjerio i našao ga u osobi blage uspomene dra. Alekse Šmitta; nu težka bolest, a i skora iza toga smrt, nije dopustila vrijednomu Aleksi, da se toga posla primi.

Da je sada ova zbirka izašla, velika je zasluga Vaše Presvijetlosti, koja je za upravljanja svojega nadbiskupijom, riješenjem od 12. siječnja 1894. br. 3.310. dozvolila podpisanomu, da izda zbirku crkvenih zakona. —

Podpisani je prema okolnostim nastojao, da zbirka bude što podpunija, te je uvjeren, da će ista biti od velike pomoći kuratnomu kleru — osobito mladjemu, koji u obće ili nikako nije mogao do naredaba doći ili jako težko.

Kad dakle podpisani ovu zbirku posvećuje Vašoj Presvijetlosti, onda samo vrši preugodni čin zahvalnosti, ne samo u ime svoje, nego u ime svega klera, prema Vašoj Presvijetlosti.

Ova knjiga, prva ove ruke u našoj crkv. literaturi, neka bude spomen poznijemu kleru na blagotvorno vrijeme, koje je Vaša Presvijetlost upravljala našom nadbiskupijom.

Bog neka uzdrži jošte dugo Vašu Presvijetlost crkvi i domovini.

Vaše Presvijetlosti

najodaniji sluga

na KALNIKU, 2. listopada 1895.

Luka Turčić.

KNJIGA I.

O CRKVENOJ UPRAVI.

Razdio I.

Crkvene oblasti.

1. Pastoralna vizita biskupova.

Kako treba biskupa dočekati, kad dolazi po kanoničkoj viziti?

(Ordo ad recipiendum Episcopum in canonica visitatione. Rituale Romano-Zagrabiense pag. 304—310).

Premda je na spomenutom mjestu u Ritualu označeno, kako treba biskupa dočekati, kad dolazi pregledavat župe, ipak ću to, ovdje obširnije iztaknuti, jer mnogi već neimadu starih rituala. —

Po propisu rimskoga pontifikala imade se u svakom mjestu biskupa sa procesijom dočekati. Ako je doček pod vedrim nebom ili pod sjenicom, treba na onom mjestu prirediti stolić pokriven, gdje se biskup u crkveno ruho obuče. Pred stolićem neka je prostrt sag, na koj se metne jastuk, da biskup na nj poklekne, kad mu župnik pruži pacifikal, da ga poljubi. Kad se je biskup obukao, krene procesija prema glavnim vratima crkvenima. Procesija ide ovim redom: Naprvo se nosi križ i crkveni barjaci, za tim ide narod pa onda školska mladež, za školskom mladeži bratovštine, ako su kakove u župi, onda klerik obučen u crkv. košuljicu, koji nosi biskupovo propelo, a njemu sa svake strane akolita, koji nose goruće svijeće u svijećnjacima. Za njima ide kler obučen u rokete (bez štola), dva klerika sa blagoslovljenom vodom i tamjanom, a onda župnik u pluvialu i štoli bijele boje uz asistenciju dvaju levita, a najzadnji biskup pod nebom. Iza biskupa idu dostojanstvenici i oblastnici obučeni u svečano ruho,

a za njima, kako je u nas običaj, ženske. Ako su u pratnji jašioci na konjima, oni idu pred barjaci — dakle najprvi.

Kad ide u crkvu procesija zvone sva zvona, te se pjeva „Benedictus“ ili druga koja zgodna pjesan. Za to vrijeme, kad procesija ide, treba u crkvi zapaliti svijeće. Kad hoće, da stupe u crkvu, pred crkvenim vratima dakle, treba birete skinuti, župnik pruži biskupu aspersorij umočen u blagoslovljenu vodu, a biskup blagoslovi najprije sebe, zatim poškropi kler i ostali narod, te vrati škropionik župniku, koji ga drugomu kleriku preda. Za tim pruži opet župnik biskupu tamjan, govoreć: Benedicite Pater Reverendissime, koji on more solito metne u kadilnicu, koju u taj čas djakon drži. Iza toga preuzme župnik od djakona kadilnicu i incenzira biskupa triplici ductu.

Poslje toga krene procesija dalje u crkvu, gdje se narod i kler stane na desnu i lijevu stranu, a biskup sredinom prolazi, dočim se na koru pjeva „Veni sancte Spiritus“ („Dodji duše presveti“) ili antiphona: Sacerdos et Pontifex et virtutum opifex, pastor bone in populo, sic placuisti Domino, ili se pjeva responsorium: Ecce sacerdos magnus, qui in diebus suis placuit Deo: Ideo jurejurando fecit illum Dominus crescere in plebem suam. v. Benedictionem omnium gentium dedit illi et testamentum suum confirmavit super caput ejus. Ideo. Gloria Patri. Ideo. —

Kad procesija dodje do velikoga žrtvenika, onda se cruciger stane na stranu epistole, akolite spuste svijećnjake i metnu na priredjeni stol svetionike, uz koj stavi i cruciger koji je naprvo išao (Cruciger, koji je išao pred biskupom stoji sada u sanktua iju za biskupom), propelo. Ostali kler razdijeli se lijevo i desno uz žrtvenik. Kad župnik dodje u sanktuarij, krene na stranu epistole, te tamo stoji odkrivene glave okrenut prema biskupu, koji medjutim, došav u sanktuarij i odloživ mitru, klekne na priredjeno klecalo, (koje treba da je dostojno prekriveno i na njemu tvrdi crkveni jastuk) i moli. Biskupu na lijevoj strani stane njegov cruciger. Kad biskup klekne i moli, treba, da i ostala asistencija kleči. — Kad se svrši „Veni sancte,“ župnik prema biskupu okrenut pjeva versikul i slijedeće molitve:

V. Emittes spiritum tuum et creabuntur. R. Et renovabis faciem terrae.

V. Protector noster, aspice, Deus. R. Et respice in faciem Christi tui.

V. Salvum fac servum tuum. R. Deus meus sperantem in te.

V. Mitte ei auxilium de Sancto. R. Et de Sion tuere Eum.

V. Nihil proficiat inimicus in eo. R. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

V. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dominus vobiscum. R. Et cum Spiritu tuo.

OREMUS.

Deus qui corda fidelium Sancti Spiritus illustrare docuisti: da nobis in eodem Spiritu recta sapere, et de ejus semper consolatione gaudere.

Deus humilium visitator, qui eos paterna dilectione consolaris; praetende societati nostrae gratiam; ut per eos, in quibus habitas, tuum in nobis sentiamus adventum.

Deus omnium fidelium Pastor et Rector famulum tuum Pontificem nostrum N. quem Ecclesiae tuae praeesse voluisti, propitius respice: da ei, quaesumus, verbo et exemplo quibus praeest proficere, ut ad vitam, una cum grege sibi credito, perveniat sempiternam, per Christum etc.

Iza ovih molitava pjeva župnik antiphonu, koja mu se svidi o svetom patronu crkve sa versikulom. — Kad se pjeva versikul ustane biskup, pristupi k žrtveniku i poljubi ga u sredini, te ode na stranu epistole i pjeva molitvu na čast patronu crkve. Treba dakle prirediti misal i naći tu molitvu već prije.

Rekav molitvu na čast patronu, vrati se biskup na sredinu žrtvenika, da dijeli biskupski blagoslov. Uzev mitru na glavu pjeva:

V. Sit nomen Domini benedictum. Kor odgovara. R. Ex hoc, nunc et usque in saeculum.

Zatim križajuć se:

V. Adjutorium nostrum in nomine Domini. R. Qui fecit coelum et terram.

Onda uzdignuv oči i ruke prema nebu blagoslivlje prisutne pjevajuć:

„Benedicat vos omnipotens Deus: Pa†ter, et Fi†lius, et Spiritus † Sanctus.

Resp. Amen.

Poslje blagoslova ode župnik sa oba levita u sakristiju, skinu sa sebe sv. ruho, te dodju u roketama obučeni natrag. Za to vrijeme svuče i biskup mocetu i obuče humeral, albu, cingul i štolu i naprsni križić te pluvial violetne ili crne boje i jednostavnu infulu. Uz asistenciju domaćega župnika, koji je s desne strane, i još jednoga svećenika, koji je s lijeve strane u roketi obučen, počme biskup u sredini presbiteriuma, okrenut prema puku, iz Pontifikala, koj jedan svećenik pred njim drži, molitve za pokojnima. Biskup počme sa antiphonom:

Si iniquitates, a kler pjeva ili cituje psalam izmjenično (u dvije strane):

De profundis clamavi ad te Domine etc. Na koncu psalma opetuje kler antiphonu: Si iniquitates. Medjutim stavi biskup u kadilnicu tamjana, skine poslije toga, kako je antiphona opetovana infulu i veli ili zapjeva:

Kyrie eleison. R. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. (Otče naš se po tiho moli).

U to vrijeme uzme biskup škropionik od župnika i poškropi tri puta pod. Poslje toga uzme opet od župnika kadilnicu i pokadi takodjer tri puta pod. Za tim moli stojeć i bez infule:

V. Et ne nos inducas in tentationem.
R. Sed libera nos a malo.
V. In memoria aeterna erunt justi.
R. Ab auditione mala non timebunt.
V. A porta inferi.
R. Erue Domine animas eorum.
V. Requiem aeternam dona eis Domine.
R. Et lux perpetua luceat eis.
V. Domine exaudi orationem meam.
R. Et clamor meus ad te veniat.
V. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Deus, qui inter apostolicos sacerdotes famulos tuos pontificali fecisti dignitate gaudere: praesta, quaesumus, ut eorum quoque perpetuo aggregentur consortio. Per Chr. D. N. R. Amen.

Poslije toga uzme biskup opet mitru, a procesija krene na groblje. — Pred biskupom idu dva akolita sa gorućimi svijećami. a medju njimi cruciger, za tim klerik sa sv. vodom i kadilnicom; za njima ostali kler, a napokon biskup. Biskupu s desne strane domaći župnik, a s lijeve drugi svećenik, koji uglove od pluviala drže. Kad se izlazi iz crkve pjeva kor

Responsorium.

Qui Lazarum resuscitasti a monumento foetidum. Tu eis Domine dona requiem et locum indulgentiae. Qui venturus es judicare vivos et mortuos et saeculum per ignem. Tu eis Domine etc.

Iza toga intonira biskup antiphonu:

Si iniquitates, a ostali kler preuzme i nastavi psalam De profundis etc. Kad se psalam izpjeva opetuje se antiphona: Si iniquitates observaveris Domine: Domine quis sustinebit? —

Kad dodju na groblje, stane cruciger uz veliki križ na groblju. Kler se stane desno i lijevo, biskup stupi naprijed i uza nj župnik i drugi svećenik. a za njim, koji nose škropilnicu i kadilnicu. Onda pjeva kor: Libera me Domine etc. Za to vrijeme metne biskup tamjan u kadilnicu, te ga more solito blagoslovi, te poslije, pošto se odpjeva Libera me Domine reče: Kyrie eleison. Pater noster, kako je to već u crkvi učinjeno, te u tri maha poškropi i pokadi groblje. — Poslije toga skine mitru i moli iste versikule kano i u crkvi (Et ne nos inducas etc. In memoria aeterna etc. A porta inferi etc.) pa napokon:

OREMUS.

Deus qui inter Apostolicos Sacerdotes famulos tuos sacerdotali fecisti dignitate vigere: praesta quaesumus, ut eorum quoque perpetuo agregentur consortio.

Deus veniae largitor et humanae salutis amator, quaesumus clementiam tuam, ut nostrae congregationis fratres, propinquos et benefactores, qui ex hoc saeculo transierunt, beata Maria semper Virgine intercedente cum omnibus Sanctis tuis ad perpetuae beatitudinis consortium pervenire concedas.

Deus cujus miseratione animae fidelium requiescunt, famulis et famulabus tuis omnibus, hic et ubique in Christo

quiescentibus, da propitius veniam peccatorum, ut a cunctis reatibus absoluti, tecum sine fine laetentur. Per Chr. D. N. — R. *Amen.*

Za tim nastavi biskup:

V. Requiem aeternam dona eis Domine.
R. Et lux perpetua luceat eis.
V. Requiescant in pace. R Amen.

Biskup načini rukom znak sv. križa vrhu svega groblja, uzme mitru na glavu, te se procesija vrati u crkvu, i ide, gdje je to moguće, okolo crkve, a pri tom se psalam Miserere pjeva ili moli. Kad biskup dodje k velikom žrtveniku, pošto se već spomenuti psalam sa zaključnim versikulom Requiem aeternam završi, odloži mitru i okrenut prema žrtveniku moli: Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. —

V. Et ne nos inducas in tentationem.
R. Sed libera nos a malo.
V. A porta inferi.
R. Erue Domine animas eorum.
V. Domine exaudi orationem meam.
R. Et clamor meus ad te veniat.
V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Absolve, quaesumus Domine, animas famulorum famularumque tuarum ab omni vinculo delictorum: ut in resurrectionis gloria inter Sanctos et electos resuscitati respirent. Per Chr. D. N. — R. *Amen.*

Ako vrijeme nebi dopuštalo, ili, ako je groblje odveć udaljeno, onda procesija ide oko crkve, ako je to moguće. Ako li ni to nije moguće, obavi se spomenuti obred u crkvi. Poslije toga, biskup, odloživ mitru, štolu i pluvial ljubičaste ili crne boje, uzme štolu i pluvial bijele boje, te stupi k žrtveniku, gdje mu župnik s desne strane a drugi svećenik sa lijeve strane stane. Župnik za tim razprostre korporal na menzi, te izvadi iz tabernakula piksidu i ostensorij, koje biskup pregleda. Za tim spremi to župnik natrag u tabernakul i zatvori ga, a biskup sišav od žrtvenika, uzme mitru na glavu i ide, da pregleda druge stvari u crkvi i sakristiji. Koje su to stvari, spomenut ću umah. Pred biskupom ide u crkvi cruciger.

Ordo ad visitandas parochias.

Što sve biskup na kanoničkoj viziti izpituje?

I. Sveta je dužnost biskupa, da bdije nad povjerenim si stadom. Za to je koncil Tridentinski i naložio biskupom da barem svake dvije godine osobno biskupiju pregledaju, ili, ako bi bili zakonito zapriječeni osobno, da dadu po pouzdaniku taj posao obaviti. (Conc. Trid. Sess. XXIV. c. 3).

Naše konstitucije synodalne o tom ovako odredjuju:

„Quartum caput definitionem temporis ad visitandum complecti deberet; verum quia necessitas hanc definitionem regit, ex necessitatis ratione eam Dominis Episcopis S. Synodus relinquit, nil dubitans, quin, necessitate exigente, statim se ad hujusmodi necessarium opus suscipiendum accincturi sint. Quia vero ita amplae habentur Dioeceses, ut per se hanc visitationis curam ex toto difficulter suscipere semper Domini Episcopi possint; per Archi-Diaconos tamquam oculos suos, aliosque viros prudentes ac peritos perfici nequaquam omittant, persuasum habentes, quod inspectoris ac speculatoris nomen nemo absque hoc munere rite vendicare possit. (Const. syn. Cap. VI. p. 12. pag. 83). —

II. Kao što glede vremena tako odredjuju konstitucije synodalne, što sve treba da biskup pregleda.

„Perinde itaque, ut S. Canones visitationem Dominis Episcopis S. haec Synodus praecipit; et cum multitudo eorum, quae hujusmodi visitationi subsunt, tanta sit, ut brevibus verbis comprehendi haud possint, ea in aliquot capita revocabuntur.

a) Primum caput complectitur personas, quas visitare oportet: hae vero sunt varii generis, ordinis, conditionis: sunt namque Praepositi multi, Abbates, sunt Plebani, Parochi, sunt simplicia beneficia obtinentes, capellarum ac altarium Rectores, de quorum moribus, studiis, vita ac conversatione quid indagandum, quid animadvertendum, quid statuendum, quid corrigendum sit, pro sua sapientia, pietate ac zelo facile Domini Episcopi cognoscere ac dijudicare poterunt; longissimi enim temporis esset particularia praecepta in his praescribere.

b) Cathedralium quoque Collegiatarumque Ecclesiarum suarum Capitula visitare Domini Episcopi debent, et quidem per se, si legitime non impediantur, alias per suos Vicarios.

c) Abbatias, Praeposituras, Prioratus, in quibus non viget regularis observantia, ac quae in commendam possidentur, visitare tenentur.

d) Monasteriorum quoque ac aliorum beneficiorum Regularium Superiores ut visitationem non praetermittant, salutariterque in ea procedant: admonere Dominus Ordinarius debet et curare, ne defectus in hoc genere admittantur.

e) Attendant ad administrationes quoque piorum locorum Episcopi, quocunque nomine ea vocentur, ne contra pias fundationes proventus talium locorum perperam dissipentur.

f) Sanctimoniales, quae sub regularium cura sunt, in iis, quae ad clausuram pertinent, juxta Concilii Tridentini decreta visitare licebit Ordinariis.

g) Indagandum etiam in visitationibus erit: quinam praecepto annuae confessionis ac communionis non satisfecerint, qui notorii excommunicati, publici usurarii, sortilegi, blasphemi ac alii criminosi habeantur, ut iis congrua admonitio ac correctio possit adhiberi.

h) Infirmorum, carceri inclusorum, a daemone correptorum, aliisque miseriis oppressorum curam habere, eosque solari, pastoralis solicitudinis est, non solum corporaliter eis subveniendo sed spiritualiter potius, salutis rorem perpetua praesentia ac benedictione eis instillando.

III. Secundum caput eorum, quae visitari debent, complectitur loca; sacras videlicet aedes, aliaque Deo dicata loca quoad situm, ambitum et structuram, ne in his indecorum aliquid ac vetustate collapsum admittatur, injuriisque coeli ac hominum subsint. Visitabit igitur Episcopus Cathedralem et collegiatas Ecclesias suas, Parochiales item, ac aedes canonicales, domosque Parochorum, Monasteria praeterea commendata, oratoria, sacella, aliaque sacra loca, ac ubique prospiciat, quae emendatione ac restauratione indigeant, curetque ista perfici per eos, quorum interest.

IV. Tertium caput visitandorum continet res omnes ad ecclesiasticum jus, rationem, ad usum pertinentes, supellectilem sacram totam, Sacramenta, vasa horum, reliquias sacras, locaque, ad haec deputata, ornamenta altarium, habitusque sacros, Pontificales ac sacerdotales, omniaque hujus generis; qua enim cura ac diligentia ista omnia asserventur ac custodiantur, quid desit necessariorum, diligenter inspiciendum est et praecipiendum, ne quid in necessariis desideretur. An adsint etiam libri necesarii, et an baptizati, an matrimonio juncti certis libris inscribantur; examinari debet ac injungendum, ut habeantur, puniendique erunt defectus in hac re.

Proventus quoque ac jura Ecclesiarum diligenter investigari debebunt, ac modus praescribendus erit, quo conserventur, quorum possessio salva manet, ac quommodo recuperentur quorum possessio alienata invenietur; ac ne etiam proventus ac redditus Ecclesiarum perperam consumantur, rationesque eorum minime exstent, solicite providendum erit. (Const. syn. Cap. VI p. II—XI. pag. 82—84.)

V. Što se ovdje kano u generalnim točkama ističe, napominje se pojedince u „Ritualu“ pod naslovom: „Ordo ad visitandas parochias“, što se tiče pregledanja župe.

„Quo autem Parochi ea, quae ad actum Visitationis parare debent, uno quasi sub obtutu habeant, haec ipsa per singula capita digesta methodo sequenti proponuntur.

Primo. Quoad Ecclesiam.

a) Ejus fundationem
b) Jus Patronatus.
c) Documentum consecrationis si adest.
d) Cathalogum Privilegiorum, Indulgentiarum, altarium Privilegiatorum, confraternitatuum etc.
e) Elenchum Tenutorum et Possessorii immobilis quocumque nomine vocitati cum suis documentis.
f) Syllabum capitalium cum adnotatione ubi et quali cum securitate elocatorum. et quali cum obligatione.
g) Rationes Ecclesiae.
h) Ludimagistri et aliorum servitorum fundationes et obventiones.

Secundo: Quoad beneficium parochiale.

a) Fundationes, ubi tales sunt.
b) Tenuta et Possessiones immobiles, quocumque nomine vocitatas cum suis documentis.
c) Observationes alias uti ex saponibus vel lecticali, stolares item proventus, Tertialitatem, adjutam ex cassa Parochorum vel fundo Religionis vel aliunde, aut in aere parato, aut in naturalibus.

d) Fundationes Capitalium Beneficii sine particulari onere vel cum onere, et quali.
e) Item Capitalium pro aniversariis vel missis fundatis, et qualibus, quotve numero.
f) Inventarium parochiale.

Tertio: Quoad Matriculas.

a) Baptizatorum.
b) Confirmatorum.
c) Conjugatorum.
d) Mortuorum.
e) Status animarum.
f) Protocollum Regiorum mandatorum et Episcopalium Dispositionum.

Biskup, kada dolazi pregledavati župu imade pravo na tako zvanu „Portio canonica“ t. j. za nuždnu hranu i pristojno primiće za vrijeme vizite. Po obćenitom pravilu nemože vizitator više nego primjerenu frugalnu hranu tražiti. Na nekojim mjestima dužan je sam biskup troškove vizite nositi. Gdje je taj običaj, nalaže koncil Tridentinski, da ga treba zadržati. (Aichner Comp. I. E. Ed. VI. §. 118. n. 1.).

Priprava za sv. potvrdu.

Da potvrdjenici što dostojnije sv. potvrdu uzmognu primiti, neka se na ovo pazi:

1) Što se dobe potvrdjenika tiče, treba pred očima imati opomenu katehizma rimskoga: „Illud observandum est, omnibus quidem post Baptismum sacramentum Confirmationis posse administrari, sed minus tamen expedire hoc fieri, antequam pueri rationis usum habuerint. Quare si duodecimus annus exspectandus non videatur, usque ad septimum certe hoc Sacramentum differe maxime convenit“.

Razlozi, s kojih se može dijete i prije sedme godine k potvrdi privesti mogu biti: bolest djeteta, da dijete po nauci sv. Tome Akvinskoga, ako umre, veću slavu u nebu steče. Ovakova se ali bolestna djeca naposeb, poslije zdravih, potvrdjuju.

Drugi razlog, s kojega se može dijete prije sedme godine k potvrdi pustiti, jest po nauci mnogih theologa, kad se unapried može znati, da jošte dugo u buduće neće moći biskup u istom mjestu dijeliti potvrde.

2) Da potvrdjenici dostojno uzmognu sakramenat svete potvrde primiti, treba, da su u milosti posvećujućoj. Stoga valja da se prije potvrde izpovijede.

3) Stari crkveni običaj bio je, da su potvrdjenici bili onaj dan kada su primali sv. potvrdu, do toga čina, na tašte. Pa se to i sada preporuča.

4) Potvrdjenici treba, da su dobro podućeni o vrijednosti i dostojanstvu ovoga sakramenta. Stoga treba da znadu glavne stavke vjere, deset zapovjedi Božjih, pet zapovjedi crkvenih, čin vjere, pozdrav angjeoski i vjerovanje.

5) Pošto se ovim sakramentom bilježi duša neizbrisivim biljegom, ne smije ga nitko po drugi put primati kano niti ekskomunikati i interdikti.

6) Potvrdjenici, kano i njihovi kumovi, treba da dodju pristojno, čisto odjeveni. Nije pristojno vlasi sa kojekakvimi mazili laštiti.

7) Na potvrdi se može i drugo ime kojega svetca nego je krstno uzeti, kano znak novoga života.

8) Što se kumova tiče, treba upamtiti, da kumom ne može biti, koji nije sam jošte potvrdjen, i koji jošte nije navršio najmanje četrnaestu godinu.

Osim toga nemože biti nego jedan samo kum ili jedna kuma, i to ženskim nemogu biti kumovi mužkarci, niti mužkarcem kume ženske.

Ako nije nužda, neka ne bude na potvrdi isti kum, koji je bio i na krstu.

Nemogu biti kumovi: ekskomunikati, interdikti, heretici, šismatici i javni griješnici.

9) Potvrdjenici treba da imadu cedulje, koje dobe od župnika. Djeca, koja neimadu takove cedulje, ne pripuštaju se na potvrdu.

10) U crkvi razdijele se potvrdjenici tako, da su ženske na jednoj, a mužki na drugoj strani.

Obred kojim se dijeli sv. potvrda.

Biskup obučen u roketu i u moceti, ide praćen klerom u crkvu, pristupi k velikom žrtveniku, poklekne na klecalo i moli

kratku molitvu; za tim ustane, skine roketu i mocetu, opere si ruke i obuče: humeral, albu, štolu, pluvial, stupi u sredinu oltara, nakloni se razpelu i okrene se prema puku. U to vrijeme moli jedan svećenik kano pripravu na sv. potvrdu, glasno na propovjedaonici čin vjere ili drugu molitvu, koju mu biskup naloži, a potvrdjenici pokleknu. Biskup zatim nad njima moli:

V. Spiritus sanctus superveniat in vos, et virtus Altissimi custodiat vos a peccatis.

R. Amen.

Za tim križajuć se:

V. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
R. Qui fecit coelum et terram.
V. Domine exaudi orationem meam.
R. Et clamor meus ad te veniat.
V. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

Za tim razširiv ruke nad potvrdjenici govori:

OREMUS.

Omnipotens Deus, qui regenerare dignatus es hos famulos tuos ex aqua et Spiritu sancto, quique dedisti eis remissionem omnium peccatorum: emitte in eos septiformem Spiritum tuum Sanctum Paraclitum de coelis. R. *Amen.*

V. *Spiritum sapientiae et intellectus.* R. *Amen.*
V. *Spiritum consilii & fortitudinis.* R. *Amen.*
V. *Spiritum scientiae & pietatis.* R. *Amen.*
V. *Adimple eos spiritu timoris tui & consigna eos signo Cru†cis Christi in vitam propitiatus æternam. Per eund. D. N. J. Ch. etc.* R. *Amen.*

Poslije toga uzme biskup mitru i držeć u lijevoj ruci pastoral ili sam ili ga pako za njim nosi jedan od klerika, počme redom najprije mužkarce za tim ženske potvrdjivati. Dočim potvrdjenik zajedno sa kumom pred biskupom klekne, umoči biskup palac desne ruke u posudicu sa krizmom, upitav kuma za ime potvrdjenikovo, izgovara:

N. Signo te signo Cru†cis (praveć potvrdjeniku znak sv. križa palcem na čelu) et confirmo te Chrismate

salutis. In nomine Pa†tris, et Fi†lii, et Spiritus † sancti. R. Amen.

Iza toga udari biskup potvrdjenika lagano po licu govoreć: Pax tecum, a za tim jedan svećenik pobriše potvrdjeniku rubčićem ili vatom čelo.

Kada biskup potvrdi sve potvrdjenike vrati se k velikom žrtveniku, skine mitru i briše si ruke. Na tanjuru treba da je za to pripravljeno kruha i vate. Kad si biskup pere ruke čitaju ili pjevaju dvorjanici antiphonu: Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis, a templo sancto tuo, quod est in Jerusalem. V. Gloria Patri etc. te se opetuje antiphona Confirma hoc Deus. Ili pak to poslije pranja ruku sam biskup moli iz knjige, koju pred njim klerik drži.

Kad biskup ove riječi izgovara, potvrdjenici i njihovi kumovi kleče.

Kad je antiphona već opetovana, nastavi biskup još uvjek bez mitre i k žrtveniku okrenut sa sklopljenim rukama na prsima:

V. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam.
R. Et salutare tuum da nobis.
V. Domine exaudi orationem meam.
R. Et clamor etc.
V Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Deus qui Apostolis tuis sanctum dedisti Spiritum, ut per eos, eorumque successores caeteris fidelibus tradendum esse voluisti, respice propitius ad humilitatis nostrae famulatum, et praesta; ut eorum corda, quorum frontes sacro chrismate delinivimus, et signo sanctae Crucis signavimus, idem Spiritus sanctus in eis superveniens, templum gloriae suae dignanter inhabitando perficiat: Qui cum Patre et eodem Spiritu sancto vivis et regnas Deus in saecula saeculorum. R. *Amen.*

Za tim uzme biskup mitru na glavu te izgovarajuć riječi:

„Ecce sic benedicetur omnis homo qui timet Dominum,

obrati se prema potvrdjenikom, i uzev u lijevu ruku pastoral, dijeli sa desnom blagoslov govoreć:

Bene † dicat vos Dominus ex Sion, ut videatis bona Jerusalem omnibus diebus vitae vestrae, et habeatis vitam aeternam. R. Amen.

Tako se svrši taj sv. čin. Poslje obavljenoga sv. čina biskup sjedeć pod mitrom reče još nekoliko liepih opomena potvrdjenikom i kumovom, ako to za potrebno i shodno nadje, a za tim, odloživ mitru i pastoral izmoli po tiho klečeć: „Pater, Ave i Credo" dočim jedan od svećenika, ako ti vrijeme dopušta, moli molitvu, koju mu biskup reče.

Svršiv tako poslove u župi, prije nego li krene na put dalje, ide biskup, ako mu to vrijeme dopušta, jošte prije nego ostavi mjesto u crkvu, te tamo u običnom odijelu stojeći na strani epistole govori psalam: De profundis sa Requiem aeternam i antiphonom: Si inquitates. Iza toga moli: Pater noster.

V. Et ne nos inducas in tentationem.
R. Sed libera nos a malo.
V. A porta inferi.
R. Erue Domine animas eorum.
V. Requiescant in pace. R. Amen.
V. Domine exaudi orationem meam etc.
V. Dominus vobiscum etc.

OREMUS.

Deus cujus miseratione animae fidelium requiescunt, famulis & famulabus tuis omnibus hic & ubique in Christo quiescentibus da propitius veniam peccatorum, ut a cunctis reatibus absolutis tecum sine fine laetentur. Per Christum Dominum nostrum.
R. *Amen.*

Kad biskup odilazi zvone opet sva zvona kano i kod dolazka njegova.

II. O arhidjakonima.

De visitatione ab Archi-Diaconis instituenda,

Archi-Diaconus non solum probitate, ac scientia insignis esse debet, et omnino talis, qualem Tridentina Synodus Sess. 24. cap. 12. de Reform. exigit: sed etiam invigilare debet, tanquam rationem Deo redditurus de Parochiis, sibi commissis.

Ens igitur in primis (e) juxta Statuta Tridentini Concilii annis singulis visitare tenetur, sicut et Dominus Archi-Abbas, ac caeteri Praepositi, quibus munus visitandi incumbit.

Archi-Diaconi licet pluribus decretis obstricti sint ad visitandas quotannis Parochias suas, et tam Parochos, quam populum in spiritualibus juvandos, faciendamque Praelato relationem de modis, ac mediis corrigendi mores, ac promovendi religionem in eo tamen munere nonnulli apparent defectus. Itaque haec sancta Synodus remedio efficaci hac in parte utendum censet. Omnibus itaque, et singulis Archi-Diaconis, et Praepositis, quibus officium visitandi Parochos incumbit, injungit haec sancta Synodus in virtute sancta obedientia, et sub poena amissionis beneficiorum, ut quotannis per se ipsos, et non per substitutos Sacerdotes visitationem omnium Parochiarum suae jurisdictionis peragant, et scripto exhibeant Praelatis seriem visitationis suae. Quod si vel morbo, vel inevitabili aliquo casu impediantur, Ordinarii sui testimonium de hoc impedimento scripto obtineant: alias excusationes omnes inefficaces habeantur.

Monentur autem serio hic loci Domini Visitatores, ut diligenter attendant, ne quovismodo graventur ii, qui visitantur, et in prima serie visitationis consignent consuetudinem locorum, tam in hospitalitate, seu procuratione, quam in solvendo cathedratico vigentem. Atque inter caetera, sibi incumbentia, negotia noverint Domini Visitatores ipsorum muneris esse, ut serio moneant Parochianos, ne ea, quae pie legata sunt, vel aliter obvenerunt Ecclesiis, in profanos usus convertere praesumant.

Archi-Diaconi sciant, quod in Synodo Provinciali, Anno MDCXXXIII. celebrata, sub poena amissionis beneficiorum habeant sibi in secundo decreto injunctum, ut singulis annis visitent suos districtus; caveant igitur, ne omissione visitationis hanc poenam declarentur incurrisse.

Ubi caput quartum Synodi Nationalis perlectum fuisset, atque DD. Archi-Diaconi hujus Dioecesis animadvertissent, ratione visitationis, personaliter per se ipsos obeundae, poenam gravissimam, amissionem nempe beneficiorum (quam poenam nonnisi ob gravissimum crimen Canones sacri infligere consueverunt) appositam fuisse; habita prae oculis sacerdotali modestia in hunc modum proposuerunt: ut nomine Synodi requiratur superinde Eminentissimus Cardinalis, dignetur gravitatem tantae

poenae mitigare. Alioquin super hoc quoque puncto requiratur Sua Sanctitas. Ad cujus Sedem Apostolicam, uti praemissa gravamina, ita hoc quoque gravamen Sacra haec Synodus provocata esse vult, prouti et provocat.

Ordo visitae archidiaconi.

Observantur in hac visita eaedem ipsae caeremoniae et cantantur ille ipsae preces, quae in visita Episcopi praescribuntur; nisi quod Archidiacono in occursum non procedatur, nec dicatu oratio pro Episcopo: Deus omnium fidelium pastor etc., et quod non detur absolutio nec benedictio pontificalis. (Rituale Romano-Zagrabiense pag. 310.)

III. O vice-arhidjakonima.

Povlastice i dužnosti vice-arhidjakona.

A) 1. Domini Vice-archidiaconi possunt benedicere nova apparamenta et suppelectilia in Ecclesiis et Capellis sui Districtus; illa videlicet, quae post simplicem benedictionem ad cultum divinum adhibentur. Item Cruces et statuas novas loco antiquarum erectas; nam ratione illarum, quae in locis, in quibus antea similes Cruces et statuae extiterunt, eriguntur, propter dotem statuendam, praevie facienda est insinuatio dioecesano Officio. —

2. Possunt absolvere poenitentes a casibus reservatis ordinariae potestati atque in directorio dioecesano expressis; item jus amissum petendi debiti conjugalis petenti restituere in s: Tribunali, nec non absolvere mulieres casu proles suas in lecto opprimentes.

3 Vice-archidiaconis, praeter Canonicos et Abbates aut Praepositos de facultate altiori competit jus deportandi cingulo violacei coloris.

Praeter has facultates et honorifica attributa, nulla alia admittuntur, et si quae decursu temporis per abusum introducta essent, ea per praesentes revocantur ita, ut provenientes exinde actus, ipso facto et jure invalidi sint.

B) Obligationes porro districtualibus Vice-archidiaconis incumbentes ad sequentia reducuntur puncta:

1. Cassas Ecclesiarum et Capellarum districtus sui, prout matriculas Baptisatorum, Copulatorum et Mortuorum; dein librum rationum; protocolla status animarum et catechisationis, librum item memorabilium interdum per annum visitandi et inspiciendi atque intendendi, ut haec cuncta evidentia ducantur.

2. A districtualibus Parochis vel parochiarum administratoribus suis terminis, rationes ecclesiarum, periodicas relationes, thematum resolutiones et ss. sermones exigendi talesque distinctis suis comitivis Officio dioecesano adcurate submittendi et quidem. —

(Za tim se navode izvještaji i podnesci, koji se imadu preko vice-arhidjakona ordinarijatu podnieti. Pošto su u tom neke promjene nastupile, to ćemo „Izkaz“ podnesaka niže malo navesti.) —

Cum munus districtualium Vice-Archidiaconorum, relata ad regimen dioecesium, summi semper fuerit momenti reputatum; quippe qui vices gerunt Archi-Diaconorum, quos ss. Concilium Tridentinum oculos Episcoporum compellat; Episcoporum inquam, qui soli per dissita mappalia dioecesium suarum singula inspicere nequeuntes in manutenendo ordine in divinis, et conservanda disciplina Cleri sui adjutrice opera cordatorum virorum uti coguntur, facile perspiciet quisque bonum religionis et salutis animarum in quavis dioecesi plurimum dependere ab ipsis Vice-Archidiaconis, ut adeo, si hi officio suo debite et conscientiose fungantur; si a passionibus alieni unice promovendae magis gloriae Dei et salutis animarum studio incitati, et districtualem Clerum et fidelem populum ad observantiam praeceptorum Dei et Ecclesiae ducant atque incitent, — omnia suo ordine decurrant ipsumque regimen dioeceseos facilius succedat; sin vero, quaeque ab Episcopis media, etsi secus saluberrima, in irritum cadere necesse est. —

Haec si singuli districtualium Vice-Archidiaconorum sedulo prae oculis habuerint, non facile sinent se ab implemento eximii sui muneris quibusque privatis respectibus aut secundariis finibus avocari, nec quidquam permittent eorum, quae ad debitum dioeceseos regimen quoquo modo conducere possunt.

Quoniam vero principalis Episcopis cura esse debet clericorum, quos mittunt pascere gregem sibi cumprimis creditum apparit a se: principale Vice-Archidiaconorum munus est intendere

vitae et moribus sacrorum curionum districtus sui. Ad horum enim normam et exemplum vitae fideles componunt mores suos, horum imittantur actiones eorumque sequuntur consilia et doctrinam. Deo obligantur Vice-Archidiaconi parochos et cooperatores, quorum defectus vel per publicam famam vel aliunde ipsis innotuerunt, prima vice privatim, dein in praesentia unius vel duorum testium confratrum sacerdotum monere, eosque, si his nil profecerint, dioecesano officio conscientiose detegere; porro lectioni librorum theologicorum minus vacantes, ad se pro examine constituere, et si eos necessaria scientia theologicarum rerum destitutos observaverint, idipsum officio dioecesano deferre vi muneris sui obstringuntur.

Caeterum tenebuntur cuncti Vice-Archidiaconi protocolla actorum officii sui adcurate ducere, in quibus peractas diversas benedictiones, monitiones parochorum et cooperatorum aut citationem aliqua in districtu occurentia graviora negotia sedulo adnotabunt, et data occasione Canonicae Episcopalis vel Archidiaconalis visitae talia visitatori exhibere aut pro re rata Officio dioecesano submittere.

Datum Zagrabiae 20. Junii 185.

Georgius Eppus.

2. Izkaz

službenih izvještaja i podnesaka, što se imaju u smislu postojećih propisa podastirati zagrebačkomu nadbiskupskomu Ordinarijatu i drugim oblastim:

PREDMET	Rok odpravka
Crkveni računi s izkazom zaklada altarijskih i nadarbinskih. — Naputak od 28. svibnja 1880. br. 271.	Do konca mjeseca siečnja podarcidjakonu, a ovaj do konca veljače Ordinar.
Izvorne parice (dvogubke) matica: krštenih, vjenčanih i umrlih. — Naredba kr. zem. vlade od 28. novembra 1877. br. 5449. priobćena okružnicom nadbisk. duh. stola od 21. prosinca 1877. br. 3727.	Po izmaku svake godine dotičnoj podžupaniji odnosno grad. poglavarstvu.
Izvještaj o napredku školske mladeži u naucih i ćudorednosti. — Okružnica nadb. duh. stola od 28. rujna 1875. br. 459. i od 26. ožujka 1877. br. 14. na temelju §§. 212. zak. od god. 1888.	Koncem svakoga poljeća podarcidjakonu, a ovaj za 14 danah duhov. stolu.

PREDMET	Rok odpravka
Izvještaj o stanju dušah po skrižaljci D.	Do konca srpnja podarcidjakonu, a ovaj do 15. kolovoza duh. stolu.
Mladomisnici imadu predložiti očitovanje, u kojem izjavljuju, da žele premješteni biti iz stanja u očevidnost doknadne pričuve.	Odmah nakon redjenja nadležnoj kr. kot. oblasti.
Molbenice unovačenih, nauke svršivših bogoslova, da im se izhodi imenovanje zavojničke kapelane u pričuvi.	Odmah nakon redjenja duhov. stolu.
Izvještaj o obavljenom izvidu i o stanju crkvenih blagajna [de visitatis cassis].	Do konca rujna podarcidjakoni Ordinarijatu.
Izvještaj po skrižaljci B. Izvještaj po skrižaljci C., te isti	Do konca listopada podarcidjakonu, a ovaj će na temelju ovog izvješća sastaviti do 15. studenoga podnieti duhovnomu stolu.
Izvještaj po propisanih skrižaljkah i to: 1. o uspjehu katehisovanja mladeži u crkvi [de catechisatione pubis]. 2. o prelazu s vjerozakona na vjerozakon [de accessu vel recessu.] 3. o novih pobožnih zakladah, tečajem godine učinjenih. NB. Ako tečajem godine nije nikakva zaklada učinjena, ovaj izvještaj ima sadržavati samo negativnu prijavu: gdje je pako nova zaklada učinjena, tu treba ovaj izvještaj predložiti po propisanoj skrižaljki sastojećoj od 10 točakah (juxta 10 puncta normalia.) 4. o mješovitih ženitbah [de mixtis matrimoniis.] NB. Ako nema ni jedne mješovite ženitbe u župi valja učiniti negativnu prijavu: gdje pako mješovite ženitbe postoje, imadu se u izvještaju od svake godine ponovno navadjati, da se doznade, da li se zakonu glede odhranjivanja djece udovoljava.	Do konca listopada podarcidjakonu, a ovaj do 15. studenoga duhov. stolu.

*

PREDMET	Rok odpravka
Izradci zadanih pitanja iz bogoslovja (elaborata thematum) i tri propovjedi. Glede oprosta vidi okružnicu od 14. veljače 1880. broj 41. Pr.	14 danah prije korone podarcidjakonu, a ovaj sa zapisnikom korone Ordinarijatu.
Zapisnik korone (pastoralne konferencije) i i izkaz uplaćenih prinosah za zakladu nemoćnih svećenika i druge svrhe.	14 danah po obdržavanoj koroni podarcidjakon Ordinarijatu. Svakako prije 1. prosinca.
Izkaz djece, koje se imadu uciepiti ili docipiti boginje. — (Ucieplјuju se djeca od 6—12 mjesecih, a docieplјuju se od 10—12 godina). Naredba kr. zemaljske vlade od 23. travnja 1874. br. 5299/$_{996}$.	Kad dotična oblast zamoli.
Izkaz djece za školu sposobne.	„
Izkaz vojničtvu podvržene momčadi. Obranbeni zakon od god. 1868.	„
Izkaz o gibanju pučanstva (statističke tabelle) na temelju §. 5. zakona od 18. veljače 1875. v. okružnica duhov. stola od 17. rujna 1875. br. 2325.	Kad dotična oblast i kolikoput zatraži.
Izkaz umrlih.	Svaki mjesec sudovom.
Izvadci iz maticah za službenu porabu.	Kada i kolikoput se za služb. porabu zahtievaju.
Izprave (ex offo) o rodjenju, vjenčanju i smrti državljanah talijanske kraljevine; v. naredbu kr. zemaljske vlade od 22. veljače 1884. br. 43680, priobćenu okružnicom duh. stola od 7. ožujka 1884.	Od slučaja do slučaja preko nadb. Ordinarijata kr. zem. vladi.

Napomena.

1. Podneske i molbenice treba napisati na cielom arku, a prednji hrbat arka uvijek providiti kratkim sadržajem molbe (rubrum).

2. Za izvještaje, koji se periodično podnašaju po propisanih skrižaljkah, imadu rabiti tiskanice.

3. Ako podnesci sastoje od više araka, valja ove prikladno sašiti a kod zapisnikah treba okrajak vrpce uredskim pečatom pričvrstiti.

4. U podnescih odnosećih se na odpis ili naredbu nadbisk. duhovnoga stola treba se uvijek pozivati na datum i broj odpisa ili naredbe. —

5. U jednom te istom podnesku ne smije se na riešenje predlagati više predmeta, već treba za svaki predmet poseban pod-

nesak podastrieti, jer se inače protokolacija i daljnji službeni postupak podastrieti. jer se inaše protokolacija i dalnji službeni postupak mnogo otegoćuje, a po tom i odvlači. —

6. Podarcidjakoni, dostavljajući duhovnomu stolu različite izvještaje i molbenice svojih sukotarana, imadu svaku posebnu vrst dostaviti posebnom popratnicom. —

7. Novčane pošiljke na duhovni stol nisu proste od poštarine. Ako se dakle novac pošilje u omotu, treba poštarinu platiti, a na omotu napisati: „službeno, — plaćeno“ u poslu . . . Najshodnije se novac šalie poštanskom doznačnicom.

---

3. Naputak

podarcidjakonom za pregledanje crkvenih blagajnah, računah i računskih izvadakah.

A) Obćenita ustanova.

Normativom ima biti „Naputak za upravu pokretne i nepokretne imovine, spadajuće na crkve, nadarbe i zadušbine u nadbiskupiji zagrebačkoj“ pod Br. 271. izdan.

B) Posebne ustanove.

Treba paziti:

I. Na oblik računah:

1. Je li računopoložitelj za račune i za računske izvadke rabi propisani formular;

2. Da li je račun odnosno računski izvadak prama ustanovi §. 5. „Naputka“ podpisan:

a) po župniku, ili upravitelju župe kano računopoložitelju;

b) po patronatu;

c) po obih crkvenih starješinah. —

3. Jesu li namire i protunamire, konte itd. supodpisane po crkvenih starješinah, i jesu li propisano biljegovane.

II. Na sadržaj i to:

1. Iz prošle godine je li preneseno u tekuću godinu:

a) preostatak gotovine;

b) glavnice uložene redom pojedinih dužnikah (je li naznačen postotak (%) jesu li sve točno izkazane?);

c) aktivni zaostatci na kamatah te inih dužnostih.

Pazka. 1. Kod kamatah treba viditi, od kada i do kojega dana su zaostali.

Pazka. 2. Kamati nesmjedu zaostati preko tri godine; jer po §§. 1335. i 1480. Ob. gr. zak. nastaje zastara, s koje utrnjuje aktivna tražbina.

Pazka. 3. Čim se opazi, da su kamati zaostali jednu godinu, treba računopoložitelja opomenuti, da kamate odmah sudbeno utjera.

2. Tekuću pristojbu kamatah treba točno proračunati.

3. Kod zajmovah treba paziti:

a) da li je Ordinarijat dozvolio;

b) da li je izkazana pupilarna sjegurnost;

c) je li u gruntovnici ubilježen;

d) je li gotov novac stavljen u izdatak, a obveznica u primitak;

e) obratno kad je glavnica povraćena: da li je gotov novac stavljen u primitak, obveznica u izdatak.

4. Milostinja:

a) je li se slaže sa „Upisnikom milostinje“ i sa „Zapisnikom o javnoj dražbi“, na kojoj su razprodane stvari, crkvam ili kapelam darovane;

b) je li trećina, koja od milostinje pripada računopoložitelju, točno obračunana.

5. Prihod od vina itd.

a) Zaliha od prošle godine — je li izkazana u tekućem računu;

b) prirast je li izkazan;

c) potrošak na obradjivanje, zatim prodajom, ili potrebom za crkvu učinjen, — je li ubilježen.

6. Prihod od „zvonovine“ je li se slaže sa „Upisnikom zvonovine“, a prihod od najmovine ili zakupnine sa „Zapisnikom o dražbi“, dotično sa „najmovnim ili zakupnim ugovorom“.

7. Trošak u obće.

a) Za svote preko 25 for. je li izkazana dozvola ordinarijata; —

b) Namire i protunamire da li se slažu sa zaračunanimi stavkami primitka i izdatka.

8. Trošak na pose:

a) za ulje, voštenice itd. je li naznačeno koliko je potrošeno, i koja je ciena za pojedini kilogram, ili litru;

b) da li je i zbilja postojala prava potreba za izkazan potrošak. —

Pazka. 1. za objede kod crkvenih susjedstvah nesmije se za jednoga svećenika zaračunati više od 1 for. a. vr.

Pazka. 2. Za crkvene starješine, učitelje itd. kod crkvenih susjedstvah nesmije se ništa zaračunati. (Odpis kr. zemalj. vladnoga odjela za bogoštovje i nastavu od 21. lipnja 1875. br. 1726. odnosno odredba nadbiskupskoga duhovnoga stola dtto. 2. srpnja 1875. Br. 1700).

III. Na zaglavak računah.

1. Uplata — je li se slaže sa pristojbom;

2. aktivni zaostatak je li točno izkazan;

3. je li primitak i izdatak točno lateriran.

IV. moguće nedostatke i potrebite opazke.

1. Bude li takovih, a ono će je podarhidjakon dotičnomu računopoložitelju budi ustmeno budi pismeno priobćiti, da je razjasni prije, nego li nâstane rok kada se računi imadu ordinarijatu podnesti.

2. Tako na računu kano i na ovakovom razjašnjenju zabilježit će podarhidjakon uz podpis svoj onaj datum kada mu je jedno i drugo dostavljeno. (Str. §§. 5., 15. b) „Naputka za upravu, zatim ustanovu nazočnoga Naputka pod C. 2.).

3. I takova razjasnjenja podnesti će podarhidjakon podjedno sa računi ordinarijatu uz

4. naročiti predlog: koje povratke ima računopoložitelj staviti u primitak i koje tražbine u izdatak.

V. Na uspjeh revizije.

Istom onda, kad su računi i računski izvadci ovako izpitani, a naknadni povratci i tražbine na temelju razjasnjenja konštatovani, potvrdit će podarhidjakon uspjeh obavljene revizije i to:

1. na računih u redu pronadjenih ovako: „Izpitan“ i u svih stavkah primitka i izdatka u redu nadjen.

U N dne **N. N.**
podarhidjakon.

2. na računih manisanih ovako: „Izpitan i manisan uz prilog sastavljenih opazakah.“

U N dne **N. N.**
podarhidjakon.

3. na izvadcih ovako: „Vidio i potvrdjujem, da je ovaj sumarni računski izvadak istinit i u svih stavkah sa izvornim računom posve suglasan.“

U N dne

N. N.
podarhidjakon.

C).

1. Ovako izpisane i podpisane račune i računske izvadke, skupa sa odnosnimi dokaznicami, opazkami itd. pod IV. spomenutimi, imadu podarhidjakoni redovito do konca veljače a najdulje do 31. ožujka ordinarijatu podnašati.

2. Onaj podarhidjakon koj rok pod 1) naznačen zakasni, a zakašnjenje temeljito neizpriča, gubi za onu godinu pravo na nagradu podarhidjakonom u okružnici od 6. travnja 1874. br. 1048. dopitanu.

D).

1. Gdje se je tečajem godine župnik (upravitelj župe) ili nadarbenik promienio, imati će podarhidjakon, i nečekajuć od ordinarijata poseban kakov nalog u vlastitom djelokrugu izviditi: da li je zadovoljeno propisom §. 10. i 13. alinea 2. „Naputka za upravu.“

2. Svake godine najmanje jedanput razvidjat će podarhidjakoni svoju blagajnu crkvenu u svom kotaru, te o tom izvidu sastaviti i ordinarijatu podnesti posebno izvješće.

U tom izvješću ima biti prama formularu pod I) naznačeno:

a) datum izvida;

b) da li se obdržaje propis za tri ključa kod svake blagajne odredjen;

c) da li se blagajna slaže sa dotičnom računskom knjigom;

d) jesu li stvari, koje su iznovice nabavljene, i u dotičnom imovniku ubilježene;

e) je su li sve i najnovije altarije i na „Izkaznici altarijskih sv. misah“ u sakristiji ubilježene;

f) imade li svaki župnik i kapelan, pak i nadarbenik u redu „Upisnik sv. misah“, kakov je okružnicom dtto. 22. ožujka 1875. br. 840. propisan.

3. Kada podarhidjakon budi ovako pregledavajuć blagajne crkvene, budi izvidjujuć račune, opazi u blagajni veću svotu gotova novca nego li što treba za tekuće potrebe: imade suvišan gotov novac odmah uz prijamnicu o svoti sa sobom uzeti i ordinarijatu uz točnu izkaznicu na pohranu poslati.

To isto valja i za obveznice budi privatne budi javne.

Izdano iz sjednice nadbiskupskoga duhovnoga stola. U Zagrebu, dne 28. svibnja 1880. držane.

Josip v. r
kardinal i nadbiskup.

4. Formular,

po kojem vice-arhidjakoni Ordinarijatu svoje „Izvješće“ ob obavljenoj viziti crkvenih i nadarbinskih blagajna šalju.

Nadbiskupija Zagrebačka. **Podarcidjakonat**

IZVJEŠĆE

ob obavljenom izvidu crkv. i nadarbin. blagajnah kot. teč. god. 18

Župa; ime i prezime računopoložitelja	Datum izvida	Da li se točno obdržava propis glede trijuh ključevah, kod svake blagajne odredjen?	Da li se blagajna slaže sa dotičnom računskom knjigom?	Jesu li svekolike zadužbinske i nadarbinske glavnice, dobljene iz odštete kmetovah, gornice itd. zatim prodanih beneficialnih zemaljah itd. u izvadak o pobožnih zakladah uvršćene?		Jesu li stvari koje su iznovice nabavljene, u dotičnomu imovniku (inventaru) upisane	Jesu li najnovije altarije i na izkaznici altarijskih sv. misah u sakristiji ubilježene	Imade li svaki župnik, kapelan, i nadarbenik u redu upisnik sv. misah, kakov je okružnicom dtto. 22. ožujka 1875. br. 840 propisan?	Opazke

5. Odštete novčane Vice-Arhidjakona.

Fatigia, quae cum munere Vice-Archidiaconali cumque adnexis ei agendis Inspectoris scholarum vernacularum conjuncta sunt, remunerari cupiens singulis Vice-Archidiaconis item Dioecesanis Inspectoribus scholarum in Confinio Militari, habita ratione amplitudinis et aliorum adjunctorum districtus, e fundo subsidiario Cleri curati usque ad ulteriores ordines harum tenore resolvo:

Pro-Archidiac.	Zagrab.	annuos	100	fnos.
V.-Archdno.	dist.	Bednjensis ann.	100	„
„	„	Belecensis „	120	„
„	„	Bellovaren. „	150	„
„	„	Carolostad. „	150	„
„	„	Crisiensis „	120	„
„	„	Garešnicen. „	120	„
„	„	Gjurgjevac. „	150	„
„	„	Glinani „	100	„
„	„	Gradiscani „	120	„
„	„	Insul. Camp. „	100	„
„	„	Ins. Montan. „	100	„
„	„	Ivanićensis „	120	„
„	„	Jaskensis „	150	„
„	„	Kapelensis „	100	„
„	„	Koprivnicen „	120	„
„	„	Krapinensis „	120	„
„	„	Lipnikensis „	150	„
„	„	Moslavani „	100	„
„	„	Našicensis „	100	„
„	„	Odrensis „	100	„
„	„	Okićensis „	130	„
„	„	Pakracens. „	100	„
„	„	Petrinjen. „	150	„
„	„	Colapiani „	120	„
„	„	Požegani „	150	„
„	„	Sisciensis „	120	„
„	„	Stubicensis „	120	„
„	„	Taborensis „	100	„
„	„	Tuheljensis „	150	„

V.-Archdno.	distr.	Varas. infer. ann.	100	fnos.
„	„	„ super. „	120	„
„	„	Viroviticensis „	120	„
„	„	Vugrovcensis „	150	„ deniq.
„	„	Zelinensis „	120	„

porro Inspectoribus Dioecesanis scholarum in Confinio militari, et quidem circuli Gradiscani annuos 50 fl. pro praeterito et futuro; circuli Glinani et Petrinjensis pro anno 1873. singillativos 50 fl. dehinc vero, his duobus circulis in unum — Banalem — junctis, annuos 100 fl. denique Circuli Sluinensis pro anno 1873. summam 50 fl.

Memoratas summas DD. Vice-Archidiaconi respective Inspectores Dioecesani pro anno 1873. ad semel, dehinc vero in semestratibus postcipativis ratis penes Venerabilis Capituli Metropolitani PP. SS. Praefectarum levandas habebunt, eo suapte intellecto, ibi, ubi functiones Vice-Archidiaconales inter duos divisae sunt, remunerationem quoque dividendam esse.

Zagrabiae die 6. Aprilis 1874.

---

6. Pregledanje crkvenih i župničkih sgrada po Vice-Arhidjakonu.

Non solum ex agendis Consistorialibus circa restaurationes beneficialium domorum et oeconomicorum aedificiorum, sed etiam e relationibus aliis evictum habetur: quosdam beneficiatos, praesertim seniores, et quidem maxima parte in sic dictis antiquis beneficiis, ecclesias suas, item curias parochiales et oeconomica aedificia tunc tandem restauranda intendere, quando jam ruinae proxima conspiciunt, qua ratione fit, ut respectivi patroni et communitates majore numero adcumulatas, magnasque sumptus exigentes reparationes nec tam facile praesuscipere valeant, sed nec velint, ideoque inamoenae et molestae politicarum Jurisdictionum interventiones et violenta in finem media requirenda veniant. —

Quare omnes beneficiati admonentur, ut dum parvos adhuc observaverint in aedibus sacris aut beneficialibus defectus, eorum reparationem quo prius curare satagant; in specie autem DD. Vice-Archidiaconi reflectuntur, ut sensu vigentium normativorum ordinum signanter Intimatorum Ex. Consilii R. Locumtenentialis

hungarici dtto. 8. Augusti 1786. Nr. 1235., dtto. 28. Novembris 1808. Nr. 25650., dtto. 24. Januarii 1809. Nr. 1201, republicatorum dtto. 15. Junii 1830 Nr. 15472., item 9 Aprilis 1845. Nr. 12464. denique anno 1852 Nr. 11264. curias parochiales ceteraque aedificia beneficialia, praeprimis ecclesias, occasionaliter revideant, et concernentes beneficiatos ad defectus tempestive tollendos commonefaciant, renitentes vero horsum insinuent, ut pro re nata illi, qui reflexe ad proventus suos ipsi aedificia in bono statu conservare obligantur, adhinc ad suae obligationi satisfaciendum aut defectus, quos neglexerunt, reparandos stringi possint.

Datum e Consistorio AEpiscopali Zagrabiae die 4. Decembris 1874. celebrato.

Kotarski podarcidjakon dužan je svagda kad opazi, da je u kojoj nadarbi štogod na zgradah ili zemljištih zanemareno, ordinarijat o tom obavijestiti u tu svrhu, da se nadarbinske sgrade i t. d. uz posredovanje patronata razvide, i nadarbenik na naknadu štete prisili. —

7. Vicearhidjakoni su dužni javiti ordinarijatu slučajeve smrti svećenika u njihovu kotaru.

De non significata morte Sacerdotum, annua visitatione, & Sacris pro Episcopo.

I. Vice-Archi-Diaconi, negligenter significantes Domino Episcopo Sacerdotum suorum mortem, vel aliorum, sub se positorum, priventur Vice-Archi-Diaconatu, aut alias condigne puniantur. —

II. Archi-Diaconi vero, in hoc delinquentes, severius redarguantur ab Episcopo, vel Vicario, qui etiam quotannis visitent. Pro Episcopo mortuo quilibet duo Sacra tenetur dicere, et ejus immediatus successor anniversarium celebrare.

8 O vicearhidjakonima.

Nastavak Pastoralne konferencije.

1. Expediet ordinationem fieri in Synodis Dioecesanis, ut in singulis districtibus Vice-archidiaconatuum, si non singulis mensibus, saltem in qualibet quarta parte anni congregatio-

nes Parochorum habeantur, in quibus de casibus conscientiarum, de cura animarum, de cultu Ecclesiarum, de plebis aedificatione juvanda, de modo regendi Ecclesias, administrandi Sacramenta, ac de aliis, ad promovendum cultum divinum pertinentibus, piae consolationes, ac collationes fiant et instituantur. Quod ut per Vice-Archidiaconos non negligatur, diligenter attendant Domini Archidiaconi, quos ad hanc curam Domini Episcopi, aut Vicarii eorum compellere non intermittant. (Constit synod. pag. 80. p. VII).

2. Literae Encyclicae,

quibus conferentiae pastorales per Dioecesim restabiliuntur et coordinantur (ddto. 1. Novembris 1854).

Venerabiles Fratres,

Filii dilectissimi!

Nemo unquam bonus dubitavit, Sacerdoti, quo operatio ejus desideratos ferat fructus, imprimis necessarium esse, ut mentem et cor gerat Deo, per assiduam orationem, et frequentem aeternarum, quas aliis proponit, veritatum meditationem, intime conjunctum, ac fide, spe, et charitate, vivoque Dei gloriam, et animarum salutem promovendi zelo animatum. Sed omnis pariter, qui ecclesiasticae vocationis indolem rite expenderit, intelliget, absque solerti literarum sacratiorum cultura, optimo etiam spiritu praeditum sacerdotem, ac imprimis curatorem animarum, nequaquam eam posse producere messis ubertatem, ad quam producendam missus est; imo praetiosa etiam illa, quae memorata sunt, divinae gratiae dona, ipsam piam istam animi dispositionem, salutaremque fervorem, facile elanguescere, nisi continuis alatur studiis rerum ad Deum, religionem, sanctumque sacerdotale munus pertinentium.

In omni porro statu, omnique societate hominum, unum e praecipuis mediis, destinatum finem facilius assequendi, reputatum semper fuit mutua, ac fiducialis cognitionum, studio et experientia acquisitarum, communicatio. In idmodi quippe congressibus hominum, eidem vitae generi addictorum, brevi pergressibus hominum, eidem vitae generi addictorum, brevi per saepe via, facilique negotio multis innotescunt, quae longis lucubrationibus, per vias, gravibus indaginibus implexas, magnoque cum fatigio per singulos fuissent conquirenda. Excitatur

insuper aliorum exemplis, a suo fervore remittens unius alteriusve contentio, defaecantur judicia, repurgantur conceptus rerum, ideae rectificantur, verbo praestitutus communis societatis scopus mirum in modum promovetur. Quod quidem tam clarum est omnibus et perspectum, ut ipsi etiam religioni infesti, et publicae nationum prosperitati perniciosi homines, congressibus, consultationibusque mutuis, tamquam efficacissimo praestabilitum sibi impium finem assequendi medio, utendum semper, ac his praesertim temporibus nostris, existimaverint.

Si hoc tenet quoad alias quasvis fere hominum classes; si tenet quoad varia industriae, artium, studiorum genera; quoad talia etiam negotia, quae suapte natura sat plana videntur et expedita, nec nisi caduca hujus vitae commoda respiciunt: quanto magis tenere debet illic, ubi agitur de sublimi vocatione sacerdotali; de aeternis destinationis nostrae rationibus; de arte illa quae merito ars dicitur artium, et onus angelicis humeris formidandum? ubi quaestio est de perficiendis in spiritu et scientia dispensatoribus divinorum mysteriorum, quos, ut ait S Chrysostomus, *sapientissimos esse oportet, et perspicacissimos in omnibus et mille, ut dicitur, ex omni parte, oculos habentes?*[1]) Possibile est sine dubio, et fit etiam non raro, ut sacerdos in solitario conclavi suo se utilissimis sciat occupare studiis vocationis suae: tamen omnibus admodum proficuum evadit, si interna ipsius contentio, externis quoque stimulis per vices intendatur, et succoletur. Lubens porro admiserim, quod frugi vir ecclesiasticus videat quam clarissime, se iis, quae per cursum scholasticorum studiorum suorum imbiberat, cognitionibus contentari non posse, sed omnimode in earum augmentum se debere incumbere, propterea que salutaria etiam concipiat proposita, literariam suam culturam etiam ubi jam in cura animarum constitutus est, continuatis studiis ampliandi. Sed plerisque multo facilius amoeniusque videtur, practice potius, et operando exerere activitatem suam, quam jugiter mutos inter libros versari. Fit taliter, ut persaepe ab optimis illis propositis recedatur, hodie unum, cras aliud causando impedimentum, exempli causa indispositionem animi, aut quantumvis levem aliquam valetudinis affectionem. Ast dum ineundarum cum fratribus consultationum dies indicta est, propositaeque quaestiones expendendae sunt, una alterave

[1]) Chrys. de dign. sacer.

hora idmodi labori necessario impenditur; jam hic jam ille libellus inspicitur; sicque non modo propositae theses uberius discutiuntur, sed plura etiam delibantur objecta, pertractandum meritum eminus tantum concernentia. In conferentiis porro ipsis consultationibusque audiunt singuli resultata lectionis et experientiae aliorum, sicque etiam notitiae crescunt singulorum. Vivax praeterea idearum communicatio mirum in modum acuit proprium cujusque ingenium. S. Gregorius Pontifex confessus est, saepe accidise, ut multa ex sacra scriptura, quae dum solus fuerat, haud intellexerat, sibi inclaruerint dum in consortio fratrum fuit constitutus. Denique consultationis idgenus sacrae eo salutarem suum exerunt effectum, quod excitent gustum et voluntatem impigre operandi in sphaera vocationis sacerdotalis; sine qua omnis utique scientia paene inanis est, et similis defosso in terram thesauro. Si consultationes haec rite instituantur, iis procul dubio accenditur zelus pastoralis cunctorum, et singuli ex iis et lumen, et ardorem spiritus ad propria reportant.

Tantam consultationum sacerdotalium utilitatem perspiciens Ecclesia sancta catholica, foecunda illa bonarum institutionum mater, dudum tales provocavit sub variis formis et nominibus, quae subin indita *iis Conferentiarum pastoralium nomenclatione,* ubique fere invaluerunt.

Sunt itaque Conferentiae pastorales consultationes ecclesiasticorum virorum, curae imprimis animarum addictorum, intuitu rerum ad sacerdotale et pastorale munus pertinentium, institutae.

Conferentiarum harum, ut omnium humanarum rerum sors, variis temporibus varia fuit. Saeculo aerae nostrae nono in pleno constituebantur flore. Ast ubi aevum sic dictum medium in suum vergebat finem, magisque in dies refrigescebat spiritus religiosus ac ardor disciplinae, paene evanuerunt. S. Carolus Borromaeus, cujus zelum nihil effugerat, quod ad veram reformationem ecclesiastici spiritus posset conducere, sacros hos conventus, quos Capitularia compellabat, restituit; qui abinde novitus per corpus Ecclesiae propagati, saluberrimos ferebant fructus. Praeclarissime autem in re versatus est Summus Pontifex Benedictus XIV., ut ex Decreto ejus 22. Novembris 1701. ad parochos edito item ex Institionibus ejus ecclesiasticis signanter Instit. 32. 102. et 103. impatescit. Tamen his etiam non obstantibus, elanguit iterum servandarum

synodorum dioecesanarum, conferentiarumque pastoralium zelus; praesertim ubi ipsa externa rerum adjuncta inimicum, contra insontes has sacerdotii consultationes, nisum variae coeperunt exerere; ut adeo cum fine saeculi 18. omne paene earum disparuerit vestigium. Sed vero ingens utilitas, quae ex sacris cleris congressibus saeculorum lapsu manabat in religionem, moresque sacerdotii, intima item convictio, esse eos plane in Ecclesiae spiritu fundatos, recentissimis his temporibus iterum persuasit benemultis, variarum provinciarum Praesulibus, ut tales denuo in suas Dioeceses conarentur inducere.

In nostra dioecesi piae memoriae Episcopus Maximilianus, anno 1803. imprimis Synodum diocesanam, nec exiguo cum publicae rei sacrae emolumento celebravit, tum vero in suis eodem anno editis statutis, signanter Cap. VII. Conventus ecclesiasticos per singulos Districtus Vice-Archidiaconales, quotannis asservandos magnopere commendavit. Successor vero ejus, pie denatus Episcopus Alexander, dimissis anno 1836. die 22. Aprilis circularibus literis, tales bis per annum celebrandas praecepit; modo etiam, et ordine, in earum asservatione observando, pertractandorumque objectorum delectu determinato. In vitam taliter revocatae Conferentiae pastorales, sub nomenclatione Coronarum districtualium, apud nos reapse etiam, plurium annorum decursu viguerunt, nec omnino bono carebant fructu eousque, dum exorta deploranda illa anni 1848 tempestas, quae turbinis instar omnia sacerrima etiam instituta tristem in modum convulserat, in has quoque cleri congregationes perniciosum suum exerere coepisset influxum; qui tantus subin evasit, ut eae, magna parte, a genuino suo spiritu, praestitutoque fine desciscerent. Unde factum est, ut plures bene animati ecclesiastici viri earum intermissionem ab Ordinariatu sollicitarent, diocesanum vero Officium, tenore currentalium literarum, die 13. Martii 1849. ad clerum sibi subordinatum dimissarum, earum celebrationem ad tempus suspendendam existimaret. Quippe quemadmodum Conventus cleri, si pura sanctissimas religionis, et curae animarum rationes promovendi intentione, inque spiritu vere ecclesiastico instituantur, insignis, ut vel ex praemisis patet, sunt utilitas: ita si heterogeneis corrumpantur elementis, ac in temporaneos detorqueantur fines, vel plane perversis intermisceantur intentionibus, minusque nobilibus agitentur passionibus, nedum inutiles, sed omnino perniciosi possunt evadere.

Propterea tamen, quod quidpiam per abusum ab intento suo scopo possit detorqueri, aut detorsum etiam sit aliquando, nequaquam sequitur, rem ipsam in perpetuum, ac tum etiam esse repellendam, ubi mutatis temporum adjunctis, meliores affulgent spes, abusuumque pericula cessaverunt. Nihil enim est tam sanctum et salutare, ut abusibus locum non praebeat; et si propter abusus res ipsae repudiandae essent, saluberrima humani generis instituta, ut dudum jam observavit Cicero, ipsa adeo templa e medio forent sufferenda. Hinc est, quod Praesules Monarchiae Austriacae, anno 1849. Viennae congregati, licet minime ignari fuerint abusuum, in variis dioecesibus, occasione conferentiarum ecclesiasticarum, postremis his annis, commissorum, tamen conferentias idgenus postliminio iterum restabiliendas esse judicarint, modis qualicunque earum degenerationi occurendi, singillativorum Praesulum sollicitudini relictis.

Itaque mutatis jam nunc, Deo benigne juvante, tristibus quae memorarem, temporum adjunctis, rectoque rerum ordine, in politicum regnorum statum, feliciter reducto, negotium pro sua gravitate expendi aput animum meum, atque tum multifaria ejus utilitate, tum etiam exemplo praestantissimorum Praesulum incitatus, Coronas Districtuales, antehac vigentes, sub nomenclatione Conferentiarum pastoralium, in Dioecesi reanimandas, restabiliendasque decrevi prout et praesentibus, pro competente mihi, suapte natura muneris Episcopalis, jure et auctoritate restabilio sic, ut eae *Zagrabiae quidem, sub meo, aut me impedito, sub alterius per me ad id designandi dignitarii ecclesiastici praesidio,* in cunctis vero aliis Districtibus Vice-Archidiaconalibus, sub Vice-Archidiaconi, qua tamen Commissarii Archi-Episcopalis praesidio, quovis anno bis inomisse asserventur, initiumque sumant vere anni proxime imminentis 1855.; reservata mihi, et successoribus meis Archi-Episcopis facultate, pro re nata, praesidium earum etiam in districtibus foraneis, alteri quoque digno, aptoque ecclesiastico viro deferendi.

Ut autem hae taliter restabilitae Coronae, seu Conferentiae, qua licet, pleniori mensura intento suo fini respondeant, certas regulas praescribendas existimavi, quas hisce Vobis exhibeo

Fratres, Filiique dilectisimi, in virtute sanctae ac salutaris obedientiae, ad omnem amussim observandas. Et quidem:

1. De membris conferentiae pastoralis.

a) Jus Conferentiis pastoralibus interveniendi habent omnes ecclesiastici in majoribus ordinibus constituti, ac intra gremium Districtus Vice-Arhidiaconalis, cujus Corona celebratur, degentes, modo in communione constituantur Ecclesiae catholicae, et nullis sint censuris ecclesiasticis irretiti. Qui vero stricto sensu curam animarum exercent in ambitu Districtus, uti Parochi, Administratores et Cooperatores, non tantum jure gaudent comparendi in Conferentias, sed ad id obligantur etiam sic, ut iis, absque gravi et sufficienti causa se nequeant subtrahere; in omni contrario casu oneri responsionis coram Officio dioecesano reddendae, semet obnoxiaturi. Vicinorum Districtuum Sacerdotes poterunt pariter comparere ad Coronas alterius Districtus, si id citra neglectum officii fieri queat, sed in qualitate tantum benevolorum auditorum.

b) In singulis Districtibus, D. Vice-Archidiaconus, vel alter nefors constitutus Conferentiarum Praeses, unum e fratribus *districtualibus in Notarium deliget,* Ordinariatuique qua talem praesentabit confirmandum: cum videlicet, quem gerendo tali muneri, spectatis ingenii animique dotibus, aptissimum censuerit. Notarii erit protocolla conferentiarum ordinate ducere, ordinarieque responsa ad propositas per Officium dioecesanum theses, totius Districtus nomine, modo inferius indicando adornare. Ordinarie inquam; haec enim adornandorum nomine Districtus elaboratorum provincia, pro re nata, alteri etiam e districtualibus fratribus, per Conferentiae praesidem deferri ac committi poterit.

c) Ad praecavendas quasvis, relate ad proedriam, emergere queuntes quaestiones, simultatesque, idem nunc quoque praescribitur ordo observandus, qui in memoratis Episcopi Alexandri pastoralibus literis fuit defixus. Quippe Conferentiae praeses primum tenebit locum, eum sequentur honorarii, si qui inter Parochos adfuerint Canonici, tum emeriti, vel substituti Vice-Archidiaconi, aut Assessores Consistoriales, dein Parochi caeteri, juxta seriem obtentae primae investiturae, demum Cooperatores, secundum seriem suscepti sacri ordinis Presbyteratus.

2. De tempore asservandarum conferentiarum.

a) Conferentiae, ut praemissum est, asservabuntur bis per annum: et quidem semel mensibus vernalibus, utpote Martio, Aprili, Majo, secunda vice mensibus autumnalibus, quippe Septembri, Octobri, Novembri. Arctioribus limitibus hi termini non circumscribuntur propterea, ut pro locorum adjunctis, talis pro conferentia hebdomada, talisque dies del gi possit, qui quoad curae animarum, oeconomiae ruralis, ac viarum et commeatus rationes commodissimus videbitur, et minimis obnoxius difficultatibus. Praestitutis autem taliter per Conferentiae praesidem dies, ita per Districtum publicabitur, ut is singulis, jus Coronae interveniendi foventibus, duabus adminus hebdomadibus citius innotescat.

b) Quodsi insuperabilia quandoque emergerent asservandae intra praestitum terminum Conferentiae impedimenta: talia praevie ad notitiam dioecesani Officii perferenda forent, nec quisquam praeter Ordinariatum, hac in parte dispensandi sibi arrogare ausit authoritatem.

c) Ne restabilita taliter bis per annum asservandarum Coronarum, seu Conferentiarum pastoralium obligatione, cuiquam de imposito novo, aut adaucto onere querulandi ansa praebeatur: non tantum numerus assignari hucdum solitarum quaestionum seu thesium, reducitur ita, ut loco trium aut quatuor, quae hucdum usuveniebant, in posterum quavis vice duae tantum proponantur, sed et praescripta adusque trimestralis sacros sermones exhibendi obligatio, ad semestralem reducitur; idque propterea etiam, ut dum minor fuerit depostarum elucubrationum numerus: plus suppetat temporis, majorque subjiciatur stimulus, tales omni cum diligentia et soliditatis studio elaborandi.

Okružnicom od 4. travnja 1871. br. 921. promijenjeno je, što se ovdje odredjuje, da se naime korone dva puta u godini drže i odredjeno da se samo jedanput drže.

3. De loco asservandarum conferentiarum.

Quemadmodum ordinarie praesidium in Conferentiis gerunt DD. Vice-Archidiaconi: ita in regula locus ordinarius earundem asservandarum aedes parochialis, quam Vice-Archidiaconus incolit, debet reputari. Indulgetur tamen, ut mutuo districtualium fratrum

consensu, alia etiam hoc fine deligi possit Parochia; talis attamen, ad quam sat commodus cunctis pateat accessus. Sed in domo qualicunque saeculari, adeoque extus septa parochialium aedium, Coronarum asservatio districte interdicitur.

4. De objectis in conferentiis pertractandis.

a) Publicabuntur ordines dioecesani, qui intuitu conferentiarum pastoralium intermedio, a celebrata postrema Corona tempore, nefors intervenerunt. Huc pertinet:

b) Uberior expensio thesium, seu quaestionum, per Ordinariatum clero dioecesano pro elucubratione propositarum. Quippe responsa idgenus, per singulos, qui eatenus per positivos ordines dioecesani Officii relevati aut dispensati non sunt, suo tempore inomisse elaboranda, quatuor adminus hebdomadibus ante praefixum Conferentiae terminum, hujus praesidi exhibebuntur Praeses illa consignabit Notario, aut quem secus e fratribus districtualibus ad id maxime idoneum judicaverit, fine eo, ut talia pervolvat et combinet, tum vero, nomine totius Districtus, responsa pariter adornet; quae posteriora per praesidem praevie perlustranda, in Conferentia clare et distincte perleguntur. Quodsi relate ad principia et tenores perlecti hujus operati notarialis, nullae meritoriae occurrerint reflexiones: id in protocollo memorandum; siu vero contrariae aut differentes se manifestaverint opiniones: hae quoque, indicatis singulorum proponentium nominibus, una cum adductis in fulcimen saparatae opinionis motivis, adnotabuntur, sed paucis tantum et summarie. Caeterum cuncta responsa ea lingua, qua quaestiones propositae fuerint, erunt elaboranda, protocollo autem non solum nomine totius Districtus adornatum, sed et cuncta caetera, per singulos exhibita elaborata adnectenda erunt; illorum, qui talia exhibere neglexissent, nominibus adcurate indicatis. Notarius denique, vel alter ille e fratribus, qui nomine Districtus responsa adornaturus est, ab instituenda proprio nomine thematum elaboratione pro relevato reputandus est.

c) Pertractatis taliter quaestionibus per Ordinariatum propositis, a singulis Conferentiae membris, ordine per praesidem indicando, in medium proferri poterunt peculiares, quae nefors ipsis in exercitio curae animarum occurissent difficultates, casusque ambigui et gravioris indaginis; item occurrentia in gremio

parochiae scandala, quae solius sacri curionis opera et authoritate sufferri nequivissent. Porro per modum opinionis proponi poterunt imo proponenda commendantur media, religiosam juventutis institutionem, divini item cultus, ac sacramentorum, cumprimis Poenitentiae et Eucharistiae frequentationem, piarumque Societatum uti Cordis beatissimae Virginis et sanctae infantiae, promotura; non absimiliter quae examen parochianorum, caeteras pastoralis muneris partes, fructuosius et unformius adimplandas cocernunt. Sed vero propositiones hujusmodi praevie semper insinuandae erunt praesidi Conferentiae, nec nisi obtento ejusdem annutu faciendae. Si quis in contrarium ageret, ad praescriptum hujus statuti reflectendus, atque a continuanda propositione sua inhibendus. et si obtemperare porro detrectaret, idipsum Protocollo inserendum erit. In casum autem insperatum continuatae renitentiae, vel si ordinem, convenientiamque tumultuariis acclamationibus interturbari contingeret Sessioni finis per praesidem imponendus, tristisque idmodi eventus, separata et conscientiosa relatione, penes disignationem excedentium, Ordinariatui referendus veniret. —

d) Quaestionum et propositionum, stricte ad spaeram sacerdotalis, et pastoralis muneris non pertinentium, exempli gratia: quae reditus beneficiorum, personales injurias, aut alios temporales fines pro objecto habent, pertractatio in Conferentiis districte prohibetur; eo solum casu dempto, si intuitu similium opinio Coronae per Ordinariatum ipsum deposceretur. Nimirum Conferentiae pastorales, ut vel ex praemissis patet, purissima Dei gloriam, et animarum salutem promovendi intentione celebrari debent, nec ordinarie aptum censeri possunt medium, materialia etiam beneficiorum aut individuorum commoda sustinendi. Quod si quis sacrorum Curionum fundatas hoc in genere habeat querelas, aut preces proponendas: id tutius, et majori cum effectus spe, agere poterit privatim, juncta cum Vice-Archidiacono opera, viaque solita et praescripta, quam in consortio multorum varie saepe animatorum, nec semper requisita ad talium pertractationem animi malatia praeditorum fratrum. Auctoritas e contra dioecesana nunquam suo, justas ecclesiasticorum sibi subordinatorum postulationes sustinendi, deerit officio.

e) Si quis e clero districtuali indecoris consortiis se miscere, aut spirituosis potibus ultra justam mensuram uti; evaga-

tionibus, lusibus et venationibus indulgere; in vestitu vanitates saeculi imitari; in oratione, signanter pensi cononici accurata persolutione, studioque perfectionis languescere, aut plane suspectos cum aliqua sexus sequioris persona nexus fovere observaretur; vel si quis, in Districtu curae animarum admotus, catecheticam prolium, rudiumque institutionem negligeret, verbum Dei perfunctorie annunciaret, et divinum cultum solo Missae sacrificio, et praescripti doctrinae christianae capitis perlectione absolvi existimaret; aut vero provisioni infirmorum alacrem operam non impenderet; vel denique si aliquis parochiali munere fungentium, temporalibus dumtaxat lucris intentus, curam pascendi gregis dominici maxima parte in suum cooperatorem derivaret; — si quis inquam his, similibusque morbis animae correptus appareret in corpore fratrum districtualium: curandi ejus, adque rectum tramitem reducendi aptissimum certe, ut jam pie denatus Episcopus Alexander in suis superius memoratis pastoralibus literis observaverat, remedium in Conferentiis pastoralibus suppetit; siquidem fraternae correptionis officium illic et accommodissime et fructuosissime queat exerceri; ubi nimirum omnes ad communem vocationis suae finem aptis mediis promovendum, removendaque ejus obstacula in medium sua conferunt consilia. Sed vero hac quoque in parte omni cum prudentia, moderatione et circumspectione est procedendum, cum secus evenire facile possit, ut non modo non obtineatur intentus scopus, sed mutuis cavillationibus, inpetitionibus, imo odiis ansa praebeatur. Tutissime certe hoc etiam in negotio sequemur Salvatorem nostrum, qui pro divina sua sapientia, tam amabilem fraternae correctionis modum praescripsit. *Si peccaverit frater tuus,* ait Matth. Cap. 18. *vade et corripe eum inter te et ipsum solum.* Quicunque igitur aliquem ex superius attactis, aut secus graviorem in confratre sacerdote animadverterit defectum: eum inprimis intra quatuor ut aiunt oculos attentum eatenus reddat, idque omni cum mansuetudine, modestia, imo charitate; vel si id bono cum effectu se ipsum facere haud posse indicaret, rem proximo superiori, signanter Conferentiae praesidi, sincere detegat. Praeses omni pariter cum mansuetudine et dilectione, exerrantem fratrem, in privato itidem discursu, commonefaciat; rei gravitatem, tristesque ejus sequelas vividis coloribus eidem ob oculos ponendo. Quodsi commonitio

privata optato caruerit effectu, in ipsa sessione conferentiali reiteranda erit. *Si te non audierit,* ait Salvator *adhibe tecum adhuc unum vel duos, ut in ore duorum vel trium stet omne verbum.* Si demum et haec coram fratribus repetita monitio in irritum reciderit, res dioecesanae authoritati, omni cum conscientiae teneritudine referenda est. *Quodsi non audierit eos,* continuat Christus Dominus: *dic Ecclesiae.* Plurimum autem in toto negotio dependet a puritate intentionis, quae utique alia esse non potest, quam ut praepediantur, aut removeantur scandala, honor status sacerdotalis illibatus servetur, et frater exerrans ad rectum virtutis vocationisque suae tramitem reducatur. *Si te audierit,* dicit Salvator, *lucratus eris fratrem tuum.* Eo itaque res dirigenda est, ut lucremur fratrem nostrum. Quapropter in monitione, correptioneque fraterna omnis procul abesse debet secundarius finis, tanto magis invidiae, aemulationis stimulus, et quaecunque alia ignobilis passio, omnis etiam durities, omnis offensiva expressio. Patet jam ex his officium correctionis fraternae esse omnino officium stricte tale, et quemvis in conscientia obligans, neque nos humanis respectibus ab ejus implemento, quaqua ratione pro dispensatis posse reputari. Minime autem valere potest ea, quae a multis praetenditur excusatio: videlicet actiones alienas ad se non pertinere, aut nolle se fratrem, detegendo errores ejus, reddere infelicem. Imprimis enim salus infirmorum proximorum, ac praesertim fratrum nostrorum, tum vero scandalorum impeditio et remotio ad singulos nostrum pertinet, omnibusque nobis cordi esse debet; et mutus non obstans, non manifestans, alieno se reddit peccato obnoxium. Tum falso prorsus laborat supposito, qui existimat, fratrem deviantem hoc pacto infelicem reddi: cum recte illi, quorum aberrationes ab initio dissimulantur, passim profundius mergantur: adhibita e contra, suo tempore, suoque modo, admonitione, aut etiam insinuatione superiori facta, non raro minitanti eripi possint periculo. Denique melius est unum, alterumve a recto tramite recedentem, condignae subjici animadversioni, quam committere, ut totius Sacerdotii honor, ipsa sanctissima religionis res compromittatur, et insontes animae laqueis scandali innodentur. —

5. De ordine in conferentiarum celebratione observando.

a) Praestituto Coronae, seu Conferentiae pastoralis die, cuncti DD. districtuales Sacerdotes, mane, et id quidem, quo

fieri potest maturius, ad designatas aedes convenient, et ex conclavi congregationis, rochetis et biretis, Parochi etiam stolis induti, impetrandae a Patre luminum necessariae gratiae causa, ordine superius indicato, bini et bini procedent ad Ecclesiam parochialem, aut aliam nefors viciniorem, ac celebrando per praesidem Conferentiae, vel etiam alium e districtualibus fratribus, lecto missae sacrificio, cui tamen hymnus *„Veni sancte Spiritus“* cum conveniente versiculo et oratione praemittendus est, omni qua par est cum devotione intererunt, dein eodem, quo venerant ordine, ad aedem parochialem revertentur.

b) Occupatis conveniente cuique loco sedibus, pertractationi objectorum, juxta praemissa, assiduae incumbitur. Qua quidem in pertractatione non modo ea, quae rem adeo sanctam, statumque sacerdotalem decet, gravitas, modestia, et sobrietas, cultaque proponendi et agendi ratio semper dominari, sed et ea, quae ex fraternitatis vinculo suapte fluit ad invicem deferentia, ac imprimis charitas elucere debet; illa inquam charitas, quae juxta Apostolum *omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.* Itaque cavendum est unicuique quam solertissime, ut neminem fratrum suorum laedat non dicam verbo, sed ne nutu quidem, vilipensionem aliquam arguente: quin tamen propterea seu veracitatis, seu superius memoratum fraternae correctionis officium negligatur. Attendendum pariter est quam maximo, ne, dum quoad intricatiores conscientiae casus, consilium fratrum expetitur, quidquam vel eminus attingatur, quo sacramentalis sigilli integritas laesa posset reputari.

c) Cunctis objectis rite pertractatis, et sessione per praesidem pro conclusa pronunciata, cuncti genuflectunt, et hymnum *Te Deum* alternis vocibus recitant, versiculo quoque *benedicamus,* et congruente oratione gratiamur actoria subjunctis. Notarius dehinc se mox adornando Protocollo accingit, ea quidem solertia, ut tale per praesidem, seque subscriptum, una cum cunctis thematum elaboratis, intra duarum, summum trium hebdomadarum spatium, dioecesano Officio substerni queat.

d) Prandium non in diversorio, aut privatis saecularium, sed in parochialibus aedibus sumitur: quod breve omnino et parsimoniale sit oportet. Hoc sumpto mox singuli ad propria revertuntur, nec omnino liberioribus et clamorosis conversationibus, aut plane lusibus indulgetur. — Hoc pacto et bonum

fidelibus datur exemplum, et optime praepeditur, ne collectus atque ad graviora dispositus spiritus, mox iterum attenuetur, aut plane evaporet. Ut ne autem numerosiorum hospitum exceptio gravis cuicunque accidat: quod eatenus jam piae memoriae Episcopus Maximilianus svaserat, ego quoque Vobis commendo Fratres, Filiique dilectissimi: ut nimirum mutuo inter Vos consensu, moderatum aliquod pensum, 30. fortassis aut 40. xrorum, defigatis, quod per singulos fratri, caeteros frugali hujusmodi prandio excipienti, quavis vice exsolvatur; Cooperatoribus, junioribus praesertim, et perquam tenuiter subsistentibus, ab hoc onere, ex fraterna charitate relevatis.

Haec sunt, quae intuitu Coronarum seu Conferentiarum pastoralium in Domino praescribenda existimavi, plene confidens, Vos ea, imprimis quidem ex intima, de utilitate instituti Conferentiarum persuasione propria, tum vero pro incumbente Vobis, erga legitimae superioritatis dispositiones, obedientiae obligatione prompte, hilarique animo excepturos, ac ad omnem amussim observaturos. Ipsi certo videtis, tristiorique in dies experentia discitis Venerabiles Fratres, ac Filii dilectissimi, inimicos sanctae religionis et Ecclesiae nostrae, nihil relinquere intentati, quod ad eam labefactandam, deprimendam, exque hominum mentibus et cordibus excerpendam, imo si fieri posset penitus abolendam, conducturum arbitrantur. Operemur igitur nos quoque quoad possumus, et quamdiu possumus; comprobantes omni agendi, totaque vitae nostrae ratione, non esse nos servos inutiles, non esse segnes aut indignos dispensatores pretiossimorum, fidei nostrae creditorum, charismatum, non incurios ovilis dominici custodes, sed solertes ac fidos pastores animarum, ad immortalitatem conditarum, pretiosoque sanguine Salvatoris redemptarum. Pax Christi exultet, precor, in cordibus Vestris, in qua vocati estis in uno corpore. Amen. — Datum Zagrabiae festo Omnium Sanctorum, id vero est 1. Novembris anno Domini 1854.

Georgius, Archi-Episcopus m. p.

6. Dispensatio ab obligatione elaborandi themata exercitii literaturae sacrae.

Nr. 41.

Cum scripturistici labores Cleri curati in sequelam multiplicium expeditionum, quae e parte Judiciorum ei Politicarum

ac Militarium Jurisdictionum deposcuntur, notabiliter adaucti sint, — pro levamine ejusdem Cleri curati, huc intellectis etiam cooperatoribus quippe quos Parochis hac quoque in linea subsidiariam operam praestare suppono, — cunctos qui *duodecimum* Presbyteratus sui annum compleverunt, et usque ad hoc aetatis suae stadium in elaborandis sacris sermonibus ac thesium theologicarum resolutionibus laudabilem diligentiam explicuerunt, — ab obligatione talia elaborata Ordinariatui in scripto praesentandi hisce dispensatos declaro, salvo utique ejusdem Ordinariatus jure ab individuis, quae sedula operum theologicorum lectione se uberius excolere neglexerint, idmodi elaborata etiam post superatam dictam aetatem exigendi. — Nullus de caetero dubito: taliter dispensatos occasione habendae in Conferentiis Districtualibus super elaborato districtuali oralis discussionis, domi prius meditata prono semper animo in medium prolaturos, — praeattactum demum favorem Clero Dioecesano calcar additurum esse: ut sacratioribus disciplinis solertissimam navet operam, proque Examinibus concursualibus eo majori alacritate ac industria se praeparet.

Zagrabiae die 14. Februarii 1880.

IV. Kotarski bilježnici.

Riješavanje themata po kot. bilježnicima.

Nr. 153. Circularibus literis die 1. novembris 1854. quoad Conferentias pastorales in singulis districtibus VADnalibus asservandas dimissis cap. I. b. et cap. IV. b. statuitur: notarium districtualem e cuntis per obligatos ad elaboranda themata exhibitis responsis unum nomine districtus adornandum habere, porro cuncta responsa ea lingua, qua quaestiones propositae fuerint, esse elaboranda.

Praefatam dispositionem Officium hoc Metrop. harum vigore in hunc sensum immutandam censuit:

I. „In illis districtibus, in quibus ob superatum jam duodecimum sacerdotii annum nullus districtualium ad elaboranda themata obligatur, *notarius districtualis* nomine districtus thematum resolutionem adornare et in conferentia pastorali perlegere nec non conferentiae protocollo accludere *tenetur*, etiamsi forte ipse duodecimum sacerdotii annum superaverit;

II. Quum praelectiones e theologia pastorali inde ab anno 1874. in facultate theologica lingua croatica serventur hisce permittitur Clero, ut quaestiones e *theologia pastorali* proposítas etiam lingua croatica resolvere possit.

Datum e Consistorio AEppali Zagrabiae die 25. aprilis 1884. —

V. O župnicima.

1. De examine eorum, qui in parochiis curae animarum admoventur.

Sacrum Concilium Tridentinum de examine curatorum in hunc sensum edidit decretum: „Si Episcopo aut synodo provinciali pro regionis more videbitur magis expedire, per edictum etiam publicum vocentur, qui vellent examinari; caveant examinatores, ne quidquam prorsus occasione hujus examinis, nec ante, nec post accipiant, alioquin simoniae vitium tam ipsi, quam alii, dantes, incurrant et de his omnibus, non solum coram Deo, sed etiam in synodo provinciali rationem reddere teneantur. Licebit etiam synodo provinciali, si quae in supra dictis circa examinationis formam addenda remittendaque esse censuerit, providere."

Haec in decreto praedicti Concilii habentur. . . . . Brevis autem examinis forma consistit in examine *natalium*: nam illegitimi ad curam animarum sine dispensatione Papali admitti nequeunt. *De aetate ac ordine:* nam absque legitima aetate, ac absque sacris Ordinibus cura animarum commiti non debet. *De professione:* Religiosi enim ordinis homines, nisi indubitatam suorum Superiorum habeant licentiam, qua ipsis concedatur facultas ad suscipiendam curam animarum, nequaquam admitti debent, et solicite circa hos indagandum est, an non ob crimen aliquod e religioso ordine ejecti sint, vel ob morbum aliquem contagiosum? vel desertores sint habitus ac Religionis suae; nam hi puniendi sunt ab Ordinariis juxta Concilii Tridentini decreta, non ad curam animarum admittendi. Haec et similia in examine talium diligenter animadvertenda sunt. De saecularibus sacerdotibus: An bona venia superiorum discesserint? Clericus enim, certae Ecclesiae adscriptus a nullo Episcopo est recipiendus sine sui Ordinarii licentia, et, qui locum suum,

inconsulto Episcopo, deseruerint, eis sacrorum exercitium interdicetur juxta dictum Concilium Tridentinum. — An tales obtinendi beneficii causa vel pro praesentatione aliquid promiserint vel dederint, praesertim partem proventuum beneficii petierintque necdum vacans beneficium? quicunque enim hujusmodi beneficium acceperit, poenas a Concilio Tridentino statutas incurret. An habeat alibi beneficia curata vel incompatibilia? — vel onera, ac obligationes per quae retrahatur a residentia ac debitis servitiis parochiae? nam qui ad utrumque festinat, neutrum bene peragit. An habeat familiam probatam et non suspectam, cum qua honeste ac modeste vivat, nec sit periculum, quod famae ac honoris sacerdotalis detrimentum apud populum sit incursurus? an libros habeat ad suum statum ac officium necessarios.

Interrogationibus ac responsionibus in *praedictis praemissis* veniendum est ad examen doctrinae et scientiae. (Constit. synod. Cap. VII. pag 84. 85.)

Kako se iz ovoga vidi, ovo imade biti kano predizpit za župnički izpit, to jest izpit, koji poglavari prije preduzmu, nego li tko bude na župnički izpit pripušten.

A sad o samom župničkom izpitu.

2. Normativi ordines de synodalibus seu concursualibus examine republicantur.

Nr. 2267. E relatione Prosynodalis Examinatorii de effectu examinis concursualis Zagrabiae diebus 31. Augusti, 1. et 2. Septembris a. cur. asservati dtto. 13. m. pr. horsum praestita intellexit Consistorium hoc Archi-Episcopale: tam in hoc quam et prioribus similibus examinibus plures e comparentibus presbyteris haud sufficientia in disciplinis theologicis scientiae specimina dedisse.

Haec animadversio eo majorem sollicitudinem Consistorii hujus excitavit, quo magis versatos esse opportet in scientiis theologicis eos, qui vocati sunt pro curando agro Dominico hac nostra aetate, qua inimici homines maxime specie scientificae eruditionis zizania in agro Domini inseminare adnituntur. Praecipue vero a junioribus presbyteris, qui deficientibus senioribus in haereditatem agri Dominici ingressuri sunt, pro efficaci agri hujus cultura opus habent non solum eruditione theologica,

verum etiam scientia, quae exemplo Sapientissimi Moderatoris mundi juxta Sap. VIII. 1. „attingat a fine usque ad finem fortiter, et disponat omnia suaviter“, — scientia illa sanctorum, qua animatus sacerdos exemplo s Pauli Apostoli ita eruditus evadat, ut „existimet omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Jesu Christi.“ Ideo s. Ecclesia nonnisi tales viros ad s. ordines suscipiendos admitti vult, qui sufficientem probare possunt in rebus divinis scientiam; — ideo SS. Concilium Tridentinum Sess. 24. de Refor. c 18. examen eorum, qui ad regendas parochias promoveri volunt, praemitti jubet; — ideo etiam Episcopi totius Monarchiae nostrae anno 1849. Vindobonae congregati ratione nostrorum praesertim temporum habita Institutum synodalium seu concursualium examinum tamquam oportunum medium excitandi animos Sacerdotum ad exercitia in literatura ecclesiastica, etiam peracto studiorum seminaristicorum curriculo continuanda considerarunt.

Hoc ex incidenti editos ope Circularium dtto. 8. Aprilis 1853. emanatarum ordines Consistorium hoc Venerabili Clero Dioecesano pro notitia et directione republicandos duxit. Sunt autem tenoris sequentis:

„Nrc. 1073. Salubre conclusum Episcopatus totius Monarchiae anno 1849. Viennae congregati in merito impetrandi cujuscumque curati beneficii ecclesiastici conditum, altissima quoque Suae Majestatis Sacratissimae de dato 10. Februarii a. c. edita resolutione probatum est. Itaque in sequelam dicti Conclusi Ordinationumque Ministerialium die 22. Februarii a. c. editorum, sequentia in rem statuuntur adamussim dehinc observanda:

1. Institutum Synodalium seu Concursalium examinum, scopo consequendi curati beneficii ecclesiastici, — die publicationis Ordinationis hujus legalem vim obtinet in Croatia quoque et Slavonia. —

2. Inducto hoc instituto, — praesuppositoque eo, quod ex parte Ordinariatuum, citra praeviam cointelligentiam cum altiore Dicasterio eatenus nullae unilateras mutationes sint subsecuturae, legalem quoque Sanctionem recepit illa restrictio juris patronalis, — quo respectivi Patroni pro vacante quocumque beneficio Curato eos tantum praesentare poterunt, qui Concursuale examen bono cum successu subiverunt.

3. Relate ad ordinem servandi ipsius concursualis examinis sequentia observabuntur:

a) Ad examen concursuale admittendi sunt ii tantum, qui Sacerdotii sui triennium exegerunt, seque cum Attestatis respectivorum Superiorum super bona sua applicatione in Cura animarum, vel in alio quopiam ecclesiastico Officio legitimare possunt. —

b) Qui in Concursuali examine substiterunt, approbari possunt tantum ad sexennium, quo evoluto *tum Parochi, qui ex uno ad aliud beneficium transire, tum Cooperatores, aliique qui curatum beneficium consequi desiderant, novum examen subire tenentur.*

c) Dispensati ab hoc examine sunt: Doctores item reales Professores Theologiae, qui munere docentis per trienium egregie defuncti sunt; Doctores vero Juris Canonici, item Licentiati Theologiae, relate solum ad ea objecta, dispensantur ab examine concursuali, e quibus examen rigorosum subiverunt. Ordinariatui porro competit jus, audito praevie Synodali Examinatorio, dispensandi a Concursuali examine viros, qui seu editione librorum theologicorum seu vero sexennali administratione egregii cujuspiam ecclesiastici Officii sufficientem cognitionem disciplinarum theologicarum prodiderunt.

d) A renovando concursuali examine potest Ordinariatus dispensare Sacerdotes, qui tale jam cum eminenti calculo subiverunt, vel a tempore initi concursus extraordinarias cognitiones theologicas item singularem suam dexteritatem in operanda salute animarum contestati sunt.

e) Ad concursum non sunt admittendi, qui ob malos mores suos semet beneficio Curato indignos exhibuerunt.

f) Parochi, qui tempore publicationis praesentis ordinationis Canonicam investituram jam receperunt, item qui continuo beneficium aliquod administrant, vel denique illi, qui jam novem annos Sacerdotii numerant, possunt per subsequum tantum biennium a dato publicationis, quippe a 22. Februarii a. c. computandum, citra novum concursuale examen pro beneficio curato praesentari, — modo praevie fine recipienda Investiturae sic dictum approbatorium examen subiverint.

g) Concursuale examen ordinarie bis per annum et quidem mensibus Majo et Augusto asservabitur. Responsa pro ratione objecti vel oretenus vel scripto, omnimode vero utraque forma exhibenda sunt.

h) Objecta pro examine determinantur:

1. Dogmatica cum paraphrasi Evangeliorum juxta Vulgatam, item pericoparum ex S. Scriptura, quae in Breviario Romano leguntur;

2. Theologia Moralis, item pastoralis, et ex posteriore praecipue Tractatus de Sacramentis, et in specie de administratione Sacramenti poenitentiae;

3. Jus Canonicum et Decisa Concilii Tridentini; denique;

4. Homiletica, et

5. Catechetica elaborata.

i) Homilia et Cathechesis elaboranda est lingua in quavis Dioecesi patria, et ad summum spatio 10 horarum die hoc scopo praefixa, in praesentia et sub inspectione Commissarii Examinantis, adminiculis tantum S. Scripturae et Concilii Tridentini admissis. —

j) Examinatores vel in Dioecesana Synodo eligendi, vel per Ordinarium sensu Papalis Concessionis denominandi sunt; e quibus juxta Decretum Concilii Tridentini in quovis examine tres adminus praesentes esse debent.

k) Concurrentes, ex uno objecto in secundam classem incidentes, possunt examen ex illo tantum objecto renovare, — sed e pluribus materiis malum calculum referentes, ex omnibus praescriptis disciplinis semet novo examini subjicere tenentur.

Quae praetitulatis Dominationibus Vestris nexu Circularium eatenus abhinc pari sensu sub 15. Aprilis 1850. Nr. 508 et 569. item 6. Junii 1851. Nr. 1453. dimissarum, pro congruo notitiae et directionis statu praesentibus publicantur; Districtuali vero Vice-Archidiacono injungitur ut praesentem determinationem, vim legis, quoad Patronos quoque Parochiarum et beneficiorum, quibus cura animarum adnexa est, habentem, cum concernentibus in Districtu Patonis, vel eorum hominibus et officialibus scripto communicare non intermittat."

Meminerint itaque omnes pro beneficiis ecclesiasticis competere volentes: eorum saltem recursus aut praesentae isthic reflexionem habendam fore, qui documentum super obtenta post peractum examen concursuale pro expresso annorum termino valitura approbatione aut dispensatione sensu §. 3 *c) d)* prae-

expositarum Circularium impetrata, in iisdem recursibus exhibuerint. — Datum e Consistorio Archi-Episcopali Zagrabiae die 22. Octobris 1875. celebrato.

Osim iz predmeta u ovoj okružnici označenih imade se položiti izpit iz „Naputka za upravu pokretne i nepokretne imovine crkvene i župne."

Tandem praesentium serie disponitur: ut in examine concursuali, pro obtinendis Beneficiis ecclesiasticis praescripto, etiam super normis, in hac instructione contentis, tentamen instituatur, atque ideo singillativa exemplaria omnibus hujus Archidioecesis presbyteris, qui eatenus ad Cancellariam dioecesanam recurrerint, gratis expediantur.

3. Quoad dispensationes a renovando examine concursuali.

Nr. 2700. Haud pauci e Clero recursus suos pro dispensatione a renovando examine concursuali post pridem elapsum a peracto examine sexennium, imo evolutis terminis, pro eodem examine asservando stabilitis, Consistorio huic AEppali substernere solent, non absque gravi Examinatorii prosynodalis, quod de singulis separatas relationes Consistorio depromendas habet, incommodo.

Ideo erga propositionem ejusdem Examinatorii Venerabilis Clerus provocatur: ut illi, qui post evolutum a deposito concursuali examine, acceptaque pro beneficiis curatis competendi facultate sexennii tempus, aliud beneficium prensare intendunt, elapso sexenio non expectent emersuram vacantiam, sed ab hac indepedenter mox recurrente consveto asservandi concursus generalis termino, aut examen concursuale renovent, aut casum in illum, si legalia et praegnantia motiva nefors subversarentur, eatenus recursum suum Consistorio pro relevatione substernere non intermittant, quia alio tempore exhibiti ejusmodi recursus, exceptis duntaxat casibus extraordinariis, in reflexionem non sumentur.

Qua dispositione sicut facilius hac in re manutenendo ordini consulitur, ita non minus prospicitur ad aliud beneficium aspirantibus, qui videlicet pro casu, si dispensationem haud obtinerent, pro proxime affuturo ordinario examine concursuali nullo temporis dispendio camparere poterunt.

Datum e Consistorio AEpiscopali Zagrabiae die 6. Octobris 1876. celebrato.

4. Profesio fidei et juramentum.

Postquam praevio examine admittitur promovendus, literae provisionis vel per Ordinarium, vel per ipsum Vicarium dari illi debebunt. Priusquam autem ad possessionem Ecclesiae parochialis aditus ipsi pateat, vel coram Ordinario vel ejus Vicario professionem fidei juxta formam a Pio IV. (et Pio IX.) editam, ac juramentum quoque parochiae facere debet; sine his autem possessio ac fructus adipisci non possunt. Executor autem esse debebit utpote Archidiaconus, vel aliquis loco ejus idoneus Ecclesiasticus, qui ad parochiam cum proviso accedens eum in realem, corporalem et actualem possessionem parochiae immitat. (Constit. synod. pag. 86. p. II.)

5. Professio fidei accomodata in usum almae Cathedralis et vetustissimae Ecclesiae Zagrabiensis.

Ego N. firma fide credo, & profiteor, omnia, & singula, quae continentur in Symbolo fidei, quo Sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet: Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, Factorem coeli, & terrae, visibilium omnium, & invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia Saecula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de coelis. *Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, et homo factus est.* Crucifiixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum Scripturas. Et ascendit in coelum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum, Dominum, & vivificantem, qui ex Patre, Filioque procedit. Qui cum Patre, & Filio simil adoratur, & conglorificatur; qui locutus est per Prophetas. Et unam sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum: & expecto resurectionem mortuorum, & vitam venturi saeculi, Amen.

Apostolicas, & Ecclesiasticas Traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesiae observationes, & constitutiones firmissime admitto, & amplector. Item Sacram Scripturam juxta eum sensum, quem tenuit, & tenet Sancta Mater Ecclesia cujus est judicare de vero

sensu, & interpretatione sacrarum scripturarum, admitto, nec eam unquam, nisi juxta unanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque septem esse vere, & proprie Sacramenta novae legis, a Jesu Christo Domino nostro constituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis, necessaria; scilicet: Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium; illaque conferre gratiam; & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine Sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque, & approbatos Ecclesiae Catholicae ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solenni administratione recipio, & admitto. Omnia, & singula, quæ de peccato originali, & de justificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio.

Profiteor pariter, in Missa offerii Deo verum, proprium, & propitiatorium Sacrificium, pro vivis, & defunctis; atque in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse vere realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, una cum anima, & divinitate Domini nostri Jesu Christi, fierique conversionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, quam conversionem Catholica Ecclesia transsubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi; constanter teneo Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis juvari, similiter & Sanctos una cum Christo regnantes, venerandos, atque invocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum Reliquias esse venerandas. Firmissime assero, imagines Christi, ac Deiparæ semper Virginis, nec non aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse: atque eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maxime salutarem esse affirmo.

Sanctam Catholicam, & Apostolicam, Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum Matrem, & Magistram agnosco; Romanoque Pontifici, Beati Petri Apostolorum principis Successori, ac Jesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo, ac juro. Cætera item omnia a Sacris Canonibus, & œcumenicis Conciliis, ac præcipue a Sacrosancta Tridentina Synodo et ab oecumenico Concilio Vaticano tradita, definita, et declarata, praesertim de

Romani Pontificis Primatu et infallibili magisterio indubitanter recipio, atque profiteor; simul contraria omnia, et hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas, et rejectas, et anathematizatas, ego pariter damno, et rejicio, et anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in præsenti sponte profiteor, et veraciter teneo, eandem integram, et inviolatam, usque ad extremum vitæ spiritum constantissime (Deo adjuvante) retinere, et confiteri, atque a meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, et prædicari, quantum in me erit. Ego idem N. spondeo, voveo, ac juro, sic me Deus adjuvet, et hæc sancta Dei Evangelia. —

6. Formula juramenti a parochis voce et scripto faciendi.

Ego N. N. Parochus Ecclesiae N. N. juro per Deum vivum, Beatissimam Virginem Mariam et omnes Sanctos et Electos Dei quod Reverendissimo Domino Ordinaris meo, ejusque succesoribus legitimis, nec non Vicario Generali pro tempore constituto, fideliter obediens ero, et Sanctae Matris Ecclesiae praedicti Ordinarii mei N. ac successorum, Vicariique pro tempore constituti, mandatis parebo, praedietaeque parochialis Ecclesiae in spiritualibus et temporalibus ac in divinis bene et laudabiliter deserviam, oneraque ipsius Ecclesiae debite supportabo, jureque Cathedralia ac Archidiaconalia persolvens, terras, domos, et alias possesiones, jurasque praeanotatae Ecclesiae Parochialis manutenebo et defendam pro posse, nihilque, quod ad Ecclesiam dictam pertineat, alienabo, vendam seu distraham; sed alienata, distracta vel vendita ad jus et proprietatem dictae Parochialis Ecclesiae reducam pro posse, et reduci procurabo. Item, quod Ecclesiam praefatam Parochialem sine licentia praefati Ordinarii mei, successorumque ejusdem, vel Vicarii generalis pro tempore constituti, non permutabo, nec deseram. Sic me Deus adjuvet, et haec sancta Dei Evangelia, quae corporaliter ac manibus tango.

7. Forma literarum super collatione Parochiae.

Petrus &c. Tibi in Christo honorabili NN. salutem, et divinam benedictionem. Inducti sufficientia tua, praevio Dominorum Examinatorum scrutinio reperta, ad praesentationem eorum,

quorum interserat, recepta a te Catholicae fidei professione, nec non juramento, quod Domino Ordinario tuo, ejusdemque successoribus, nec non Vicario Generali, pro tempore constituto, ac Ecclesiae fidelis eris, obedientiam, et reverentiam debitam exhibebis; item quod jura Ecclesiae Cathedralia, ac Archi-Diaconalia persolvendo, in spiritualibus, et temporalibus, in divinisque bene, et laudabiliter deservies, oneraque Ecclesiae Parochialis feres, ac debite supportabis, terrasque, domos, et alias possessiones, juraque Ecclesiae pro posse manutenebis, et defendes, nihilque, quod ad Ecclesiam pertineat, abalienabis, distrahes, aut vendes, sed potius alienata, distracta, vendita, ad jus, et proprietatem Ecclesiae Parochialis reduces, et reduci procurabis; item quod Ecclesiam Parochialem sine licentia praefati Domini Ordinarii tui, successorumque ejusdem, vel Vicarii Generalis, pro tempore constituti, non permutabis, neque deseres; Authoritate saepefati Domini Ordinarii te in Parochia NN. canonice instituimus, et confirmamus, dantes, et concedentes tibi eandem Parochiam, ejusdemque administrationem tam in spiritualibus, quam saecularibus. Volumusque, ut per Archi-Diaconum NN. in realem praedictae Parochiae, pertinentiarumque ejusdem possessionem vigore praesentium introducaris. Datum &c.

8. De residentia parochorum.

„Ne pabulo spirituali subditi destituantur: curam animarum habentes *eo in loco assidue resideant, in quo gregem sibi creditum, pascere possint.* (Trident Sess. 6. cap. I. Sess. 23. cap. I. de Ref.) Declaravit enim Sacrosancta Synodus Tridentina, non solum Episcopos, sed etiam caeteros, animarum curam habentes, si non resideant, praeter culpae mortalis reatum pro rata temporis absentia fructus non facere suos, sed eos fabricae Ecclesiae, aut pauperibus attribui debere, nisi absentiae licentia obtineatur. (Constit. syn. pag. 25. p. II)."

Item alio loco.

„Ex his, quae hactenus de officio pascendi oves creditas dicta sunt, satis clarum sit, quantopere Pastor animarum obligatus sit, tam in genere, quam in particulari noscere oves suas, consequenter etiam continuo penes easdem non modo corpore, sed toto etiam animo, id est: non otiose, sed active et operose residere. — Pastoris Animarum in recinctu Parochiae suae praesentia ita necessaria est, sicut navarchi in navi,

belliducis in exercitu, vigilis in custodia; prout itaque nullus horum stationem suam sine gravi culpa deserere audet, ita Parochus, qui Magister, Rector, Dux, Minister et Custos est, nullo tempore a grege suo sine crimine abesse potest. Residentia proinde in beneficio curato prima et principalis obligatio Pastoris dici debet.*[82] Quia absens nullo modo obligationibus suis satisfacere potest: non praesente enim Pastore deest Sacrificium; abest legitimus Sacramentorum Administrator; cessat instructio, exemplum, vigilantia cura pauperum et assistentia infirmorum moribundorumque. Verbo: dum pastor non vigilat, supervenit inimicus homo, et seminat zizania, facileque lupus rapax invadit non custoditum ovile. Similis residentia, continua et non interrupta multum onerosa et taediosa videri potest? sed necesaria: salutaris populo et Pastori est: summe praeterea obligatoria, nec vacua solatio apud illum, qui sincere amat oviculas suas. Inconcussis itaque his principiis insistentes determinamus, ut nullus Ecelesiasticus in cura animarum constitutis fidelem curae suae concreditum populum derelinquat; sed potius cum eodem apostolice conversetur. Quod si tamen absentiam intra limites Dioecesis ad tempus etiam breve necessitas, et canonicae causae exposcant, id non fiat secus, quam pravie facta apud proprium V.-Archidiaconum insinuatione, et cum scitu illius relicta provisione per substitutionem approbati Ecclesiastici. Si vero extra Dioecesim etiam ad breve tempus excursio suscipiatur, hoc nunquam fiat, nisi praevie petita, et in scriptis obtenta facultate ab Episcopo, vel Ejus, sede vero vacante, Capitulari in spiritualibus Vicario.*[86] Vice-Archidiaconi omnem absentiam accurate nottent, et in semestralibus relationibus suis Dioecesano Officio conscientiose referant. (Const. syn. pag. 227. 228. Cap. V.)

9. Obred ustoličenja novoga župnika.

a) Agenda ante installationem. Investitio haec realis, seu installatio opportune in festo patrocinii, seu occasione en-

*)[82] Titulus ad sacros Ordines requisitus olim non erat alius. quam Ecclesia, cui Clericus adscriptus assidue ministrabat.

*)[86] Abesse tota die, quando nullus infirmatur, idque raro in anno, nec laudo nec vitupero: abesse autem per duos vel tres dies, etiam nullo infirmante et nulla alia causa justificante, habet valde de rationabili esse peccatum mortale, propter multa, quae possunt, eo tempore evenire: maxime in villis, ubi non est alius Sacerdos a parocho.

coeniorum perficitur, e respectu majoris confluxus populi, qui praevie de actu hoc solenni, ejusque significatione et effectu ex ambone edoceri debet. Curetur, ut pro tempore adsit clericus, qui decretum investiturae lingua vernacula promulget. In sanctuario collocentur duae mensulae decenter stratae, ita, ut se invicem spectent, una ad cornu epistolae, ad quam simul ponantur claves ecclesiae et liber pericoparum, seu evangeliorum, altera od cornu evangelii.

b) Sollemnitas installationis. Facta hora, installans, superpelliceo, stola et pluviali indutus, procedit cum installando, pariter vestito (hic ante illum vel a dextris ejus) praecedentibus acolythis et ministris, ad aram, hicque intonatur: *„Veni Sancte Spiritus“* etc. et persolvitur oratio *„Deus qui corda fidelium“* etc., deinde installator juxta mensulam in cornu epistole considet et affatur populum, ac explanat missionis pastoralis originem et scopum cum transitione ad subversantem casum. A meritis dein prioris parochi gradum facit installator ad nominationem et dotes installandi, bonasque spes, quas idem de se praebet. Curat postmodum publicari a cornu evangelii decretum investiturale, et resumpto filo dictionis, monet fideles, ut novo pastori suo non tantum obedientiam et reverentiam exhibeant, verum etiam, cum dignus sit operarius mercede sua, in pendentis praestationibus suis promptos se commonstrent. Ad haec sermonem suum traducit ad installandum, eique simbola jurisdictionis, claves nempe, tum librum evangeliorum tradit, jubet, que eum munus suum taliter effectine et realiter capessitum, auspicari. Itaque installatus conscendit s. suggestum, manifestatoque gaudio suo, disserit de mutuis obligationibus, queis pastor et oviculae ad invicem tenentur, gratiasque tam praesentanti, quam et Ordinario dioecesis installatorique depromit. Actus hic solemnis cum hymno Ambrosiano concluditur, et postea missae sacrificium persolvitur.

Finito taliter actu, installator decreto investiturae addit sequentem indorsatam: *„Infrascriptus vigore praesentium attestor et recognosco, quod ad effectum gr. hujus decreti* (item comissionis Archidiaconalis). *D. N. N. parochum, hodierna die canonice et corporaliter instituerim, eundemque in realem parochiae matris N. et filialium N. N. possessionem solemniter introduxerim.“*

Sequitur datum loci et temporis subscriptio item et sigillum installatoris. Denique super tota rei gestae serie gubernio dioecesano per installatorem historica relatio praestatur. Tako Kovach. Manuale parochorum Tom. 1. pag. 30. 31.

Slično biva i kod nas.

Na odredjeni svećani dan, čim se je narod k službi božjoj prikupio, dodje sa propelom i zastavami pred župni stan, (crkva se zatvori) u kom se je svećenstvo crkvenim ruhom, novi župnik svećanom misnom casulom, a podarcidjakon instalator paliumom (pluvialom) zaodjeo, krenu svi, narod i svećenstvo processionaliter do pred glavna crkvena vrata (zvona zvone) i tuj svi stanu. Instalator nosi naimenovnicu župn. i potvrdnicu biskupovu; jedan od svećenstva crkvene ključeve na jastuku. Tu pred ulazom crkvenim okrene se župnik prama narodu, a inštalator progovori njekoliko riječi o činu koj se sbiva; da pročitati naimenovnicu, a za tim biskupovu potvrdnicu, izjavlja, kako ga prema višem nalogu uvadja u duhovni i stvarni posjed župe, te mu u ime patronata i biskupa predaje župu, crkvu i stado (župnik sjedne na stolac a narod ga digne tri puta u vis i pozdravi kličuć mu živio)! Sad mu instalator predade ključeve s.pozivom, neka otvori crkvu te neka otvori crkvu te neka uvede u nju stado svoje. Župnik otvori crkvu i udje sa svećenstvom i narodom u nju i podje pred veliki žrtvenik, gdje ga instalator predstavi narodu kao zakonitog već sada svestrano priznatog župnika, te mu obično crta dužnosti prama narodu i ovoga prama župniku; poziva ga, da pristupi k žrtveniku i da započme svetu misu. —

U potvrdnici biskup nalaže instalatoru da svećani ovaj čin u župnoj pametarki („Liber memorabilium“) ubilježi, a o svemu da svoju duh. oblast izvijesti. —

VI. Kapelani.

Plaće kapelana.

I. Previšnja naredba Ferdinanda III. od 13. ožujka 1846. kojom se povisuje kongrua kapelana od 150 na 190 for. konv. novca.

Predlog kr. ugarske dvorske kancelarije od 6. studena 1845. glasi:

„Propositio, qua mediante clarificatio in merito congruarum cooperatoribus et capellanis e fundis fundationalibus dependendarum, vigore binignae resolutionis regiae de dato 29. septembris 1845. clementissime deposita, in homagiale huius altissimi iussus obsequium demisse praestatur."

Na to je uslijedila previšnja riešitba:

„Ut cooperatorum salarium suum e fundo religionis percipientium (e congrua 150 fl. deductis parochis suis 90 fl. praestandis remanens) quota 60 fl. ad centum fl. elevatur benigne resolvo."

Kr. ugarska dvorska kancelarija upravila je po tom pod brojem 4676/236 ex 1846. na kr. ugarsko namjestničtvo sliedeći

dekret.

Seine k. k. apostolische Majestät haben mit allerhöchstem Entschluss vom 17. März 1846. zu gestatten geruht: dass den aus dem Religionsfonde bezahlten Cooperatoren, deren bisherige Gebühr von 150 fl. — nach Abzug der den Pfarrern für ihren Unterhalt obkommenden 90 fl. auf 60 fl. festgesetzt war — von nun an auf 100 fl. Cm. erhöht werde.

Dieses wird in Folge der Statthalterei-Verordnung vom Jahre 1844. zur Varanlassung der nöthigen Bekanntmachung hiemit eröffnet.

2. Apochae circa levandam congruam capellanalem e fundo religionis.

Nr. 548. Ex incidenti eo, quod nonnulli Capelani, qui congruam suam e fundo Religionis participuant, pro assignatione levandae congruae horsum recurrere soleant, omnes ad quos pertinet praesentibus edocentur, memoratam assignationem non esse necessariam, sed sufficere, ut concernentes apochae Capellanorum per districtualem Vice-Archidiaconum vidimentur.

Datum e Consistorio Nostro A-Episcopali Zagrabiae die 24. Martii 1876. celebrato.

3. Distributio subsidii cooperatorum.

Nr. 500. Quamvis fassiones proventuum Capellanalium, quae erga provocationem Centralis Commissionis ddo. 5. Augusti 1873. ad Clerum dioecesanum expeditam usque finem ejusdem mensis

horsum substernendae erant, quoad non paucas Capellanins hodiedum exhaereant — quae vero isthuc perlatae habentur, magna parte adeo incompletae ac mancae sint, ut pro basi deputandi e fundo subsidiario congrualis supplementi tute assumi nequeant; ne tamen durante ulteriori meriti hujus pertractatione Cooperatores per longius adhuc tempus omni prorsus levamine frustrati maneant, — interea etiam, usquedum collectis neccesariis datis eorum Congrua definitive regulari potuerit, ductu calculi adproximativi, cum respectu ad exhibitas fassiones, ac opinionem centralis Commissionis, localia item adjuncta initi, nihilominus absque nectenda exinde consequentia, titulo supplementi Congruae Capellanalis e suprafato fundo sequentia subsidia resolvenda decrevi:

I. In districtu *Sisciensi:*

1. Gošće	15 fl.
2. Preloščica	15 „
3. Sisak	30 „

II. In districtu *Belecensi*:

4. Belec	15 fl.
5. Konšćina	85 fl.
6. Lobor	45 „
7. Mače	15 „
8. Mihovljan	80 „
9. Zajezda	33 „
10. Zlatar	60 „

III. In districtu *Krapinensi*:

11. Konoba	15 fl.
12. Krapina	60 „
13. Radoboj	60 „
14. Thermae Krapinenses	83 „
15. Začreće	74 „

IV. In districtu *Pakracensi*:

16. Daruvar	60 fl.
17. Gaj	60 „
18. Kutina	60 „
19. Pakrac	60 „

V. In districtu *Zagrabiensi*:

20. Čućerje	60 fl.

21. Sancti Petri in vico Latinor . . . . 100 „

VI. In districtu *Vugrensi*:

22. Brckovljan . . . 90 fl.
23. Kašina . . . . . 60 „
24. Moravče . . . . . 48 „
25. Prozorje . . . . . 90 „
26. Vugrovec . . . . . 61 „

VII. In districtu *Stubicensi*:

27. Bistra . . . . . . 60 fl.
28. Brdovec . . . . . 48 „
29. Pušća . . . . . . 60 „
30. Stubica super. . . 60 „

VIII. In districtu *Carolostadiensi*:

31. Bosiljevo . . . . 60 fl.
32. Rečica . . . . . . 15 „
33. Novigrad . . . . 60 „

IX In districtu *Jaskensi*:

34. Jaska . . . . . . 40 fl.
35. Petrovina . . . . 80 „
36. Plešivica . . . . 50 „
37. Pribić . . . . . . 57 „
38. Šipak . . . . . . 60 „

X. In districtu *Lipnikensi*:

39. Lipnik . . . . . 60 fl.
40. Mahično . . . . . 60 „
41. Trg . . . . . . 15 „
42. Vivodina . . . . . 15 „
43. Završje . . . . . 15 „
44. Žakanje . . . . . 15 „

XI. In districtu *Tuheljensi*:

45. Erpenje . . . . . 15 fl.
46. Jezero . . . . . . 15 „
47. Krajskaves . . . . 15 „
48. Kraljevec . . . . . 15 „
49. Rozgo . . . . . . 15 „
50. Tuhelj . . . . . . 30 „

XII. In districtu *Taborensi*:

51. Desinić . . . . 90 fl.
52. Mali Tabor . . . 63 „
53. Prišlin . . . . . 15 „
54. Sela . . . . . . 60 „
55. Vinagora . . . . 15 „

XIII. In districtu *Ivanićensi*:

56. Bregi . . . . . 52 fl.
57. Dubrava . . . . 60 „

XIV. In districtu *Moslavano*:

58. Ludina . . . . . . 60 fl.
59. Osjekovo . . . . 60 „
60. Voloder . . . . 15 „

XV. In district *Varasdinensi inf.*:

61. Obreš . . . . . . 60 fl.

XVI. In districtu *Varasdin. super.*:

62. Ivanec . . . . . . 66 fl.
63. Križovljani . . . 15 „
64. Marušević . . . . 15 „
65. Petrijanci . . . . 15 „
66. Supra Križovljani . 15 „
67. Vinica . . . . . . 60 „
68. Voća . . . . . . 60 „

XVII. In districtu *Insul. Campestri*:

69. Draškovec . . . . 15 fl.
70. Goričan . . . . 15 „
71. Kotoriba . . . . 15 „
72. St. Georgii in Spinis 60 „
73. Sancta Maria . . 10 „

XVIII. In districtu *Insul Montano*:

74. Lopatince . . . . 15 fl.
75. Macinec . . . . . 15 „
76. Pomorje . . . . . 15 „
77. Selnica . . . . . 15 „

XIX. In districu *Našicensi*:

78. Čadjavica . . . . 60 „
79. Feričanci . . . . 60 „

80. Orahovica . . . . . 60 „
81. Podgorač . , . . . 60 „

XX. In districtu *Viroviticensi*:
82. Gradina . . . . . 60 fl.
83. Lukač . . . . . . 60 „
84. Sladojevci . . . . 60 „
85. Sopje . . . . . . 60 „
86. Terezovac . . . . . 15 „
87. Turnašica . . . . . 60 „
88. Vučin . . . . . . 15 „

XXI. In districtu *Koprivnicensi*:
89. Imbrihovec . . . . 15 fl.
90. Ivanec . . . . . . 52 „
91. Martianec . . . . . 15 „
92. Veliki Bukovec . . . 68 „

XXII. In districtu *Crisiensi*:
93. Glogovnica . . . . 42 fl.
94. Gradec . . . . . 85 „
95. Kalnik . . . . . 54 „
96. Miholec . . . . . 70 „
97. Orehovec . . . . . 15 „
98. Rakovec . . . . . 64 „
99. Vrbovec . . . . . 78 „

XXIII. In districtu *Zelinensi*:
100. Bedenica . . . . . 15 fl.
101. Magjarevo . . . . 35 „
102. Remetinec . . . . . 15 „
103. Rieka . . . . . . 60 „
104. Visoko . . . . . . 65 „

XXIV. In districtu *Colapiano*:
105. Dubranec . . . . . 60 fl.
106. Jamnica . . . . . 60 „
107. Kravarsko . . . . 47 „
108. Pokupsko . . . . . 42 „
109. Šišinec . . . . . 60 „
110. Šišljavić . . . . . 15 „

XXV. In districtu *Odrensi*:
111. Veleševec . . . . . 15 „

XXVI. In districtu *Okićensi*:
112. Rude . . . . . 15 fl.
113. Samobor . . . . 60 „
114. S. Maria sub Okić . 90 „
115. S. Martini „ „ . 60 „
116. Sveta Nedelja . . 60 „

De qua repartitione Venerabilem curatum Clerum hisce cum eo edoceo: quod subsidia haec a 1. Januarii a 1. in posticipativis semestralibus ratis erga apochas, per Parochum et districtualem Vice-Archidiaconum, respective Notarium districtualem vidimandas, modalitate per Circulares ddo 31. Julii 1874. Nr. 2115. editas indigitata penes Piarum Summarum Praefecturam levari possint.

Demum pro facilitanda penes eandem Praefecturam triplicis ordinis subsidiorum, quippe VArchidiaconalium, Parochialium et Capellanialium, exsolutione eas rationes iniri cupio: ut DD. VArchidiaconi quolibet semestri cunctas condistrictualium Parochorum et Cooperatorum hujus categoriae Quietantias colligant, ac una cum propriis apochis, penes rotulum, summas cuivis pro rata temporis competentes specifice recensentem, ac per se subscribendum, Zagrabiam cumulative promoveant — distributione subsidiorum inter concernentes Condistrictuales perinde per VArchidiaconos effectuanda.

Zagrabiae die 8. Februarii 1875.

VII. Redovnici.

1) Quoad disciplinam.

Denique, ut summatim multa complectamur, Reverendissimi Episcopi intelligant, eam sibi ab Oecumenico Concilio Tridentino datam esse potestatem: (s) *Ut nulli Clerici, suae jurisdictioni subjecti,* praetextu ullius Privilegii *exempti sint,* quo minus eorum excessus a Praelato, tanquam ad hoc Apostolicae Sedis Legato, corrigantur. (t) Quin etiam *Regulares,* extra Monasteria degentes, pari ratione corrigant. Et si eorum Superiores admoniti visitare, ac reformare Monasteria subjecta neglexerint: (u) Episcopi, ut Sedis Apostolicae delegati, id facere possunt. —

Monialium Clausuram juxta Decreta Concilii Tridentini, Sess. 25. cap. 5. Ordinarii non negligant: ac ea, quae de crebro usu Sacramentorum, deque Confessariis (uu) assignandis praescribit eadem sacra Synodus, observabunt.

2) De cura animarum Religiosorum.

Non sine gravi displicentia intelligit Sacra Synodus, quod missionarii quidam importune, et absque necessitate ingerunt se in jurisdictionem Ordinariorum praetextu facultatum, indultorum, sibi a sacra de propaganda fide Congregatione concessorum. Quare, cum tales pervertere potius bonum ordinem Ecclesiae, quam promovere dignoscantur, ita ut rudius plebecula non parum scandalizetur, roganda erit sacra Congregatio de propaganda fide, ut cum similibus facultates, ac indulta concesserit, conditionem apponat, ne absque Ordinariorum scitu, et requisitione praedictis facultatibus uti, ac curam animarum suscipere praesumant. —

Conqueruntur quoque non pauci Parochi, quod Religiosi Patres Ordinis S. Francisci de observentia irrequisitis, ac saepe etiam invitis, ac reclamantibus ipsis Parochis, in munia Parochialia sese perperam ingerere contra sacrorum Canonum sanctiones non reformident. Commonefactis igitur per Reverendissimum Dominum Ordinarium praedictorum Religiosorum Superioribus, si qui ab ejusmodi ausibus non destiterint, idem Reverendissimus ex praescripto SS. Concilii Tridentini in eosdem authoritate, sibi competente, animadvertet.

De Patribus Franciscanis. Patres Franciscani sine licentia Episcopi in privatis domibus non celebrent, nec domus in praejudicium Parochi benedicant, aut baptizent, vel Matrimonio assistant, alioquin Suae Sanctitati accusandi.

3) De examinandis Religiosis.

Relatum est etiam ad Synodum, quosdam ex Religiosis in ea, quae ad curam animarum, et conciones, ad populum habendas, spectant, sese absque Ordinarii facultate ingerere, et cum ad ordines sacros promovendi sunt, examini Ordinarii subjacere nolle: praecipit itaque locorum Ordinariis, ut jure suo hac in parte utantur, nec patiantur quemquam eorum sine benedictione sua, et consensu curam animarum agere, cum exstent de his omnibus Concilii Tridentini decreta, et praesertim de examinandis Religiosis, cum ad ordines promoventur.

Ad evitanda nonnulla incommoda omnino servetur a Regularibus illa Concilii Tridentini constitutio, ut nullus Regularium ad concionandum admittatur, nisi de moribus, et scientia examinatus, et approbatus a suis Superioribus, ac de eorum licentia personaliter se coram Episcopis praesentent, et ab eis benedictionem petere teneantur, antequam praedicare incipiant. Nec sine licentia Parochi ea exerceant, quibus Jura Parochialia imminuuntur. (q). —

4) Religiosi qua cooperatores.

Nr. 21514. Benigne resolvit Sua Majestas, ut ii religiosorum Ordinum viri, qui qua cooperatores constituti semet inquietos praebuerunt, non amplius ad curam animarum applicentur, verum ad respectiva sua claustra remittantur.

Datum ex consilio Regio L. Posonii die 13. Octobris 1784.

5) U poslu prošenja milostinje.

Nr. 2870. Ad occurrendum abusibus, quos nonnulli Regulares, sic dicti collectores, occasione mendicationis sibi indulgere, sicque hoc institutum in depravationem fidelium et in opprobrium ipsius religionis convertere solent, sua Eminentia D. Cardinalis et Archi-Episcopus Strigoniensis Joannes Scitovszky, qua religiosorum ordinum apostolicus visitator nonnullas pro religiosis idgenus ordinibus praevio in meritu regulas observandas praescripsit, concernentesque ordinariatus, requisivit ut penes curatum etiam clerum congrua in rem disponerent.

Itaque committitur D. Vestris, ut:

a) Religiosos collectores eleemosynae ad ambitum parochiarum suarum venientes, vel ipsae hospitio excipiant, vel eis apud ludirectorem, aut in alia bene morata domo de hospitio provideant. —

b) Litteris compassus a religioso superiore collectori datis, diem adventus et abitus hujus e parochia fideliter inserant.

c) Si per religiosum collectorem aliquod scandalum patrari contingeret: de eedem, nulla interposita mora, horsum referant;

d) Id ipsum faciant, si collector semet insinuare neglexerit, aut alio, quam qui ei assignatur loco hospitatus fuerit.

e) Districtualis vero Vice-Archidiaconus in periodica relatione sub C, de omnibus religiosis collectoribus, qui spatio illius semestris, pro quo relatio praestabitur, in districtu moras egerunt, nominetenus indicandis, deque eorum conversationis modo fideliter referat. —

Quo autem id V.-Archus facilius et securius praestare possit, imponitur quoque omnibus et singulis parochis ut:

f) in suis semestralibus relationibus sub B. ad districtualem V.-Archum dari praescriptis, in rubrica sub titulo: an aliqui extranei sacerdotes decursu semestris in recinctu parochiae commorati? nomina et cognomina et modum conversationis, pro ratione quippe, qualiter juxta praeexposita puncta evenerit? talium religiosorum collectorum eleemosynae, accurate et conscientiose inducant.

Datum e consist. nostro AEppali Zagrabiae die 3. Novembris 1854. celebrato.

6. S. Congregationis de Propaganda

pro negotiis orientalibus responsum de vagantibus „monachis chaldaeis“ eleemosynas petentibus.

Br. 2083. Povodom tim, što od nekoga vremena često dolaze u Ugarsku i Hrvatsku ljudi iz iztoka, gradeći se za kaldejske ili armenske monahe i svećenike, i sakupljajući milodare sad za crkve sad za sjemeništa i škole; i s razloga, što ti ljudi većinom i vanjštinom svojom pobudjuju neku sumnju i što se čini da nepredlažu izpravah vjerodostojnih ili barem takovih ne, koje bi izdane bile za svrhu, u koju se upotrebljuju, stavio je uzoriti kaločki kardinal i nadbiskup upit na sv. kongregaciju de Propaganda pro negotiis orientalibus, kako imadu biskupi i svećenici postupati, kad im se predstave slični prosjaci sa iztoka.

Odgovor, koj je usliedio na taj upit, saobćuje se častnomu svećenstvu nadbiskupije zagrebačke na znanje i ravnanje: „S. Congregatio de Propaganda pro negotiis orientalibus. Roma. 1. Augusti 1887. Eme. acRssme. Domine!

Humanissimas accepi Eminentiae Vestrae litteras die 27. Julii proxime elapsi datas quibus me certiorem reddit de adventu in regnum istud nonnullorum se monachos chaldeos

dictitantium, qui quaesito colore aedificandi ecclesiam et seminarium eleemosynam a fidelibus petunt, ac fraude etiam extorquent; et a me petere dignatur, quanam ratione eum iisdem agendum sit. Noverit Eminentia Vestra: nullum clericum alienigenam, vagum ignotumque ad Sanctum Missae Sacrificium celebrandum admitti posse, nisi ex authenticis Ordinarii Sui testimonialibus litteris constet eum Sacerdotem esse, nullisque ecclesiasticis censuris alligatum existere. Ad eos autem quod attinet, qui absque expressa hujus S. Congregationis venia hac illac vagantes eleemosynas a fidelibus petunt quovis quaesito colore vel praetextu, Eminentiam Vestram non latet, ejusmodi quaestuationes a Clemente Papa XII. Apostolicis Litteris dudum emanatis, et ab hac S. Congregatione litteris circularibus prohibitas omnino fuisse. Quapropter quaestuantes hujusmodi nullimode tolerandi sunt, imo severe cum illis agendum. Nimirum eis in primis injungendum, ut ab elleemosynis colligendis abstineant, et ad suam dioecesim revertantur, et insuper curandum, ut pecuniam jam collectam restituant Ordinario loci, cujus erit eam ad hanc S. Congregationem transmittere. Nisi obtemperent, denunciandi sunt tum fidelibus per publicas ephemerides, tum civili magistratui, nec illi ulterioribus fraudibus obnoxii remaneant, et ut hic fraudibus ipsis brachio saeculari finem imponat. Hoc generatim de jure. In facto autem quod spectat ad praetensos monachos chaldaeos, de quibus in praefatis Eminentiae Vestræ litteris sermo est, sciendum eos nullam ab hac S. Congregatione veniam habuisse elleemosynas colligendi: ideoque eisdem nuper expositae regulae applicandae sunt. Post haec maximo cum obsequio Eminentiae Vestrae manus humillime deosculor. Eminentiae vestrae humillimus addictissimus servus verus Joannes Card. Simeoni Praefectus, S. Cretoni Secretarius.“

Nadbiskupski duhovni stol
u Zagrebu dne 30. svibnja 1890.

VIII Dužnosti svećenika uzetih u vojnike.

1. Relate ad congregationes vulgo „Controlls-Versammlung“ presbyterarum c. r. militiae adscriptorum.

Nr. 1722. Omnes presbyteri hujus ADioecesis, qui qua militares Capellani, aut quocunque titulo c. r. militiae adscripti sunt, praesen-

tium serie reflectuntur, ut ad congregationes, vulgo „Controlls-Versammlung" quae scopo evidentiae singulis annis in respectivis cohortibus servantur, incunctanter compareant die in invitatoriis c. r. militaris praefecturae (Ergänzungs-Bezirks-Commando) praefixa.

Ab hac obligatione dispensari possunt ii tantum, qui munere catechetae penes aliquam publicam scholam, etiam ruralem funguntur, si per hoc Consistorium AEpple concernenti c. r. militari praefecturae suo tempore insinuantur. Qui itaque talem dispensationen obtinere desiderant, tempestive horsum eatenus recurrant quamprimum dies pro congregatione destinata ipsis innotuerit.

Datum e Consistorio AEpiscopali Zagrabiae die 23. Octobris 1876. celebrato.

2. Pučki ustanak obzirom na svećenike.

Br. 2639. Jedan župnik naše nadbiskupije izviestio je ovomu nadbiskup. duhovnomu stolu, da je njegovo obćinsko poglavarstvo i njega uvrstilo u broj obvezanikah za pučki ustanak, pa je zato zamolio, da mu se kao neobhodno potrebitu za župnu službu izhodi oprost od možebitnoga poziva.

Tim povodom je ovaj nadbisk. duhovni stol kr. hrv. slav. zemalj. vladu zamolio, da mu priobći izdane glede toga propise i način, kako se imade postupati,da se dobije oslobodjenje od službe pučkoga ustanka.

Prehvaljena je kr. zemalj. vlada glede toga zapitala za ubavjest kr. ugarsko ministarstvo za zemaljsku obranu, pak je od njega dobila sliedeći odgovor:

„Uslied velecienjenoga dopisa od 4. kolov. t. g. br. 7121. čast mi je Preuzvišenost Vašu službouljudno obavjestiti, da ne držim potrebnim, da se svećenici, odnosno duhovnici i duhovni pomoćnici zakonom priznanih crkvah i vjerozakonskih sljedbah oproste privremeno od pučko ustaške djelatne službe, pošto su izmedju ovih oni, koji se bave nastavom, u smislu okružnice moje br. 7992. pred. od god. 1887. jur privremeno oslobodjeni, dočim će se ostali duhovnici polag točke 110. „Naputka o pučkom ustanku" u pučko ustaškoj službi samo u vlastitom zvanju te prema mjeri potrebe na vojnih duhovnicih, i to prije svega oni dobrovoljno pripravljajući se upotriebiti, koje diecezanski biskupi zato oprediele.

Uslied toga umoljavam službouljudno Preuzvišenost Vašu, da blagoizvoli o toj mojoj odluci nadb. duh. stol zagrebački obavijestiti.

Dopis nadb. stola zagrebačkoga br. 1613. čast mi je povratiti Preuzvišenosti vašoj."

Što se veleč. svećenstvu priobćuje na znanje i ravnanje.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu dne 28. listopada 1888.

Josip v. r.
kardinal, nadbiskup.

IX. Strani svećenici.

Quae a parochis circa sacerdotes extraneos et peregrinos observanda sint?

Ignoti, peregrini, vagique sacerdotes sine testimonialibus, ac comendatitiis literis ad sacra facienda non admittantur.

X. O patronatu.

1. Neka načela o patronatu nad župnimi crkvama. Iz dekreta Leopolda I. od 9. travnjā 1701.

Pro majore cultus divini ornamento, veraeque orthodoxae religionis catholicae incremento successive promovendo. Nos tamquam rex apostolicus et supremus religionis protector ac perpetuus ecclesiarum Dei patronus ex plenitudine potestatis nostrae absolute resolvimus ac sancte constituimus, quatenus in partibus Hungariae et eidem annexarum provinciarum nostrarum noviter acquisitis, *iura patronatus* ecclesiarum nullis aliis, quam personis Romano-Catholicis imposterum conferantur; et casu quo talis antea catholicus dominus terrestris aut alter quidam unius aut plurium ecclesiarum existens Patronus vel ejusdem successor aliquis futuris temporibus a vera salvitica fide et cathol. religione quoquomodo deficeret, vel etiam uni aut alteri acatholico uno cum huiuscemodi bonis sive per connubium, sive concambiationis emptionis aut inpignorationis seu quocunque alio, etiamsi justissimo titulo, comparatis, simile jus Patronatus accederet, tum ipsum jus patronatus in proximum similis deficientis a fide vel acatholici acquisitoris cognatum vel agnatum,

talibus tamen non existentibus, aut passim in fide vel semine deficientibus, illud jus patronatus plane in fiscum regium (usque dum ad catholicorum manus eadem bona cum perennali, et rursum addendo jure Patronatus redierint) indispensabiliter et continuo devolvatur.

Quapropter universis et singulis quibus supra fidelibus dicti nostri regni Hungariæ et regnorum ac partium eiusdem annexarum hisce firmiter commitimus et mandamus, quatenus promissam benignam resolutionem nostram in omnibus ejusdem punctis, clausulis et articulis debito effectui mancipare et eidem debitum morem gerere obsequentissime debeant et teneantur. Executuri per hoc absolutam benignam voluntatem nostram. Secus non facturi. Datum in civ. Nostra Wienna Austriae die 9. mensis aprilis A. D. 1701. Regnorum nostrorum Romani quadragesimo tertio, Hungariae & reliquorum quadragesimo sexto, Bohemiae vero quadragesimo quinto.

2. Odpis kr. ug. namjest. vijeća od 28. ožujka 1799. br. 6.986. kojim se ustanovljuje, da se pravo patronata stiče samo tim, ako se preuzme teret gradnje ili dotacija kurata.

(Biskup šipuški podnesao je pod 4. ožujka 1799. br. 338. na kr. ug. namj. vijeće predstavku, u kojoj navodi, da je grof Stjepan Csaky obećao kao dominus terrestris, da će dati za lokal. kapelaniju u Harkoczu zemljište, potrebno za gradjevinu i povrh toga nositi sve troškove skopčane sa gradnjom, ako mu se dade „jus praesentandi curatorem". Pošto pako rečeni grof nije držao obećanja, da je biskup god. 1798. predložio namj. vijeću svećenika, jer je teret za uzdržavanje toga svećenika pao na vjerozakonsku zakladu.

Medjutim je grof Csaky preduzeo gradnju nove expositure. Biskup tvrdi, da je sada nastao slučaj §. 7. part I. General. principiorum, te da je grof Csaky stekao nedvojbeno pravo patronata nad rečenom lokal. kapelanijom i da se imade namjestničko vijeće odreći patronat prava. Biskup moli, da mu se dade informacija: Qua ratione benigno gratiosam ddto 24. Februarii 1795. Nr. 3501. relate ad jus patronatus local. capell. Riloviensis emanatam resolutionem, vi cujus ejatibus dominis terrestribus ad hoc, ut idem jus ipsi exercere possint utrumque et dotationis et aedificiorum erectionis onus suscipiendum inponitur, conciliare debeam cum praerecensito generalium Principiorum §.-o, semel ad omnia novarum exposituraruṁ Loca extendente, vigore cujus Dominus terrestris suo ad obtinendum patronatum solo etiam titulo aedificandorum necessariorum aedficiorum absque onere dependendae Curatis congruae enasci declaratur. — Na ovu predstavku uslijedilo je sliedeće riješenje.)

Nr. 6.986. ddto 26. Martii 1799. Eppo. Secpusiensi. In merito Repraesentationis de 4-a currentis horsum praestitae, hisce reintimat Consilium hoc L R. Comiti Stephano Csaky declarandum esse, assumpto in se onere struendorum in neo errecta L. Capellania Harikocz aedificiorum, Jus patronatus penes complacentiam testati Zeli in eundem comitem transferi, ac respective per B. directivas regulas, jam translatum declarari. Quod vero positam per Praet. ulteriorem quaestionem adtinet, eam sic esse resolvendam: Vigore praeprovocatarum B. directivarum regularum, jus patronatus omnibus dominis terristribus competit, qui onus aedificiorum in seassummunt, non autem illis, qui pro similibus aedificiis fundos assignant, aut labores manuales et jugules per subditos suos praestari faciunt; cum enim ad utrumque praestandum, respective dominia et respective Comunitates teneantur, nullum exinde in parcendis expensis fundo religionis accedit emolumentum: hinc si nefors dubius esset citati intimati ddo 24a|II. 1795. Nro. 3501. sensus is in conformitate directivarum regularum interpretandus et nemini jus patronatus collatum censendum erit, qui non alterutrum, vel onus nempe aedificiorum, vel donationem curati in se assumere voluerit.

3. Odpis kr. ug. dvorske kancelarije od 27. svibnja 1818. broj 6481. (Intimatum k. ug. nam. vijeća od 27. svibnja 1818. br. 16859.) kojim se odredjuje, da „jus praesentandi" župnika u gradovima mogu vršiti samo gradjani katoličke vjeroizpovjesti.

Sacrae etc. benigne intimandum. Suam Majestatem Sacratissimam in merito substratorum sibi actorum investigationalium in causa Caroli Weisz Dioecesis Neosolensis Presbyteri, in Parochum Neosoliensem electi et per capitularem Vicarium recusati clementer resolvisse: ut cum Parochos Catholicos eligendi jus ejusdem duntaxat Religionis civibus competat, Civitatis vero Neosoliensis Augustanae Confessionis addicti electioni ejatis Catholici Parochi, in obversum praevigentis usus, in aliis quoque Civitatibus observati, semet illegaliter ingesserint, et sub ipsa electione graves disordines commissi fuerint, praemisso tumultario electionis actu penitus rescisso, in sua via dimittantur ordines, ut e nova per vicarium capitularem submittenda conscientiosa candidatione sub Praesidio constituti Commissarii

Regii, per solam communitatem catholicam, Civibus alterius Religionis ab omni influxu remotis, alia Parochi electio instituatur. Quoad Carolum autem Weisz disponendum benigne praecepisse: ut Cathedra Pastoralis et moralis Theologiae, cui antehac praefuerat, per aliud idoneum Dioecesanum Individuum suppleatur, eidem tamen a naevis sibi inputatis, coram conpetente Consistoriali foro semet canonice purgandi facultas concedatur, et usque eventum causae, actore consistoriali Fisco suscitandae, Salarium, in qualitate professoris emensum, ultra quoque dependatur: Subsecuta autem Litis decisione ulterior Relatio praestetur altissimae Suae Majestati Sacratissimae Resolutioni substernenda. Caeterum altefatam Suam Majestatem Sacratissimam disordines, sub actu electionis interventos, Magistratui Civitatis Neosoliensis improbandos praecepisse.

Datum Viennae die 27. Maji 1818.

4. Odpis kr. ug. namj. vijeća od 1. listopada 1816. broj 27.941. kojim se rješava pitanje mogu li se vlastelinstva odreći patronata da se tim oslobode tereta.

Odpis kr. ug. dvorske kancelarije od 25. srpnja 1817. br. 9235. u istom predmetu.

Nro 27941 ddo. 1. Octobris 1816. Comitatui Lyptoviensi. Scepusiensis capitularis Vicarius ope adjacentis Remonstrationis desolatum et ruinae proximum statum ecclesiasticorum aedificiorum Parochiae Csorbensis una insinuat familias Szent-Ivanyi, Szmrecesanyi et Baan praehabitum in hac Parochia jus patronatus scopo declinandi oneris restaurandorum horum aedificiorum resignare petendo oportunum adferri remedium, siquidem vero abdicatio, aut retentio exerciti juris patronatus ab arbitrio illud tenentium haud dependeret, titul. consilium hocce L. R. committendum duxit, ut monitas Familias ad satisfaciendum obligationi juris patronatus, iisdem in hac Parochia competentis et ad restauranda quo ocyus desolata ecclesiastica aedificia efficaciter adstringant, ac penes remissionem vicarialis Remonstrantiae de effectu referant.

(Navedene obitelji podnijele su na to županiji novu molbu, te je tako došla stvar do kralj. ug. dvorske kancelarije, koja je u slijedećem odpisu odobrila riješenje namjestničkoga vijeća).

9234. Sacrae etc. benigne intimandum. Erga Repraesentationem in merito Dominorum terrestrium in possessione Csorba ad satisfaciendum obligationi exerciti juris patronatus adstrigendorum ddto 17. Juni a. c. Nro. 16.479. isthuc factam consilio huic Lottli Regio penes actorum remissionem hisce rescribi, renuntiationem juris patronatus, quam fratres familiarum Szent Ivanyi, Smrecsányi et Bán medio declarationis suae Relationi Comitatus Lyptoviensis adjectae, faciunt, acceptari non posse, verum eosdem ad satisfaciendum obligationi eidem juri connexae altmmo nomine serio commonendos et via juris etiam adstringendos venire.

Datum Viennae die 25. Julii 1817.

(Gornje riješenje dvorske kancelarije intimirano je „Comitatui Lyptoviensi“ odpisom kr. ugar. namjestn. vijeća od 18. kolovoza 1817. broj 23.965).

Ostale naredbe „o patronatu“ navesti ćemo, kad se bude govorilo o upravi crkvenih i župnih dobara.

XI. Crkveni starješine.

Starješine crkveni, koji u ime obćine uplivaju u upravu crkvene imovine, valja da se izabiru iz krila crkvene obćine, i treba da su ljudi dobra ćudorednoga vladanja, i koliko moguće od drugih imućniji te pismeni.

Pravo starješine izabrati ide ravnatelja crkve, koj ipak treba da uzme u tom pravedni obzir na želju dotične crkvene obćine, te da izabrane ordinarijatu za potvrdjenje prijavi.

Izbor ovaj valja na šest godinah, što kad izteče, imat će se ili novi starješine izabrati, ili stari pridržati i ordinarijatu predložiti. Ako bi se medjutim opazilo, da su koji za ovu službu manje sposobni, moći će se od nje sa znanjem i privolom ordinarijata još prije izminulih šest godinah odstraniti.

Gdje su dosele dobivali starješine iz crkvene blagajne ili od crkvene obćine kakovu nagradu, ova će im se imati i nadalje davati; nju ipak iz *crkvenih* dohodakah povisiti neće biti drugačije slobodno, nego ako na to patronat pismenim očitovanjem privoli a ordinarijat to dozvoli; ravnatelj crkve ima dapaće nastojati, da izabrane skloni, te isti službu starješinah obavljaju bezplatno i samo radi časti.

Potvrdjeni od ordinarijata starješine imat će se kao takovi crkvenoj obćini javno predstaviti, o svojih dužnostih shodno podučiti, i po ravnatelju crkve pred crkvenom obćinom zapriseći,

da će primljenu službu vjerno, sdušno i na korist crkve obnašati; zatim će im se ključevi od crkvene blagajne uručiti i dozvoliti da posljedni put izradjene račune i imovnike (inventare) pregledaju.

Crkveni starješine neka se ovako zaprisegnu:

„Ja N. N. zaklinjem se Bogom presvetim i svemogućim, da ću kano izabrani za crkvu N . . . starješina za imovinu i gibivu i negibivu iste crkve, koliko na mene spada, kako najbolje znadem i mogu, uz velečastnoga gospodina (župnika) (upravitelja) naše župe skrbiti; — isto tako sdušno da ću milostinju crkvenu pobirati i predavati, kano i predani meni klju od crkvene blagajne pri sebi čuvati; kod primanja i izdavanja novacah ili vriednostnih papirah, namirah i protunamirah savjestno sudjelovati i račune crkvene supodpisivati.

Tako mi Bog pomozi, Blažena Djevica Marija i Svi Svetci Božji."

Starješinam pripada pravo, u svakom viećanju, koje se tiče imovine i dobra crkvenoga prisustvovati kao i potanko se obaviestiti o svakom prihodu i trošku. S toga je dužnost starješinah, ključ od crkvene blagajne kod sebe čuvati; kad se imovnici crkveni novomu ravnatelju predavaju, nemanje svakoga ljeta, kada kotarski podarcidjakon sa patronatom crkvene račune konačno izpituje, sudjelovati, računske knjige i izvadke, zatim ugovore glede crkvenih dobarah, koja se davaju u zakup, kao i sve namire i protunamire vrhu izdatka i prihoda, pak i listove zakladne supodpisivati, — i to zato, što su starješine s ravnateljem crkve za upravu imovine crkvene odgovorni te podvrženi zajedničkoj dužnosti, nadoknaditi svaki kvar, koj bi s njihove nemarnosti po crkvu nastao.

Kod *kapelah* imaju se isto tako dva starješine postaviti, ako nebi dotični žitelji, koji kapelu uzdržavaju na to pristali, da se ova služba s onom kod župne crkve sdruži.

Razdio II.

Uprava pokretne i nepokretne imovine spadajuće na crkve, nadarbe i zadužbine.

---

1. De Bonis Ecclesiae.

A. De conservatione bonorum ecclesiasticorum.

Ad Bonorum *Ecclesiasticorum* conservationem illud in primis facit, *ne oppignorentur, aut abalienentur.* Quocirca totius Synodi nomine Sacram Regiam Majestatem demisse obsecramus, ut diligenter secum, ac cum suis Consiliariis Decretum Tridentini Concilii consideret, quod sic habet: (a) Si quem Clericorum, quacunque is dignitate, sive Imperiali, aut Regali praefulgeat, in tantum malorum omnium radix cupiditas occupaverit ut alicujus Ecclesiae, seu cujusvis Saecularis, vel Regularis beneficii, Montium pietatis, aliorumque piorum locorum jurisdictiones, bona, census, ac jura, etiam feudalia, & emphiteutica, fructus, emolumenta, seu quascunque obventiones, quae in Ministrorum, & pauperum necessitates converti debent, per se, vel alios, vi, vel timore incusso, seu etiam per suppositas personas Clericorum, aut Laicorum, seu quacunque arte, aut quocunque quaesito colore, in proprios usus convertere, illosque usurpare praesumpserit, seu impedire, ne ab iis, ad quos jure pertinent, percipiantur: is Anathemati tamdiu subjaceat, quamdiu jurisdictiones, bona, res, jura, fructus, & redditus, quos occupaverit, vel qui ad eum quomodocunque, etiam ex donatione suppositae personae, pervenerint, Ecclesiae, ejusque administratori, sive Beneficiato integre restituerit, ac deinde a Romano Pontifice absolutionem obtinuerit. Quod si ejusdem Ecclesiae patronus fuerit: etiam Jure Patronatus ultra praedictas poenas eo ipso privatus existat, Clericus vero, qui nefandae fraudis, & usurpationis hujusmodi fabricator, seu consentiens fuerit, eisdem

---

(a) Trident. Sess. 22 cap. 11 de Refor.

poenis subjaceat, nec non quibuscunque beneficiis privatus sit, & ad quaecunque alia beneficia inhabilis efficiatur, & a suorum Ordinum executione, etiam post integram satisfactionem, & absolutionem, sui Ordinarii arbitrio suspendatur.

Iterum igitur, iterumque obtestamur Suam Sacratissimam Majestatem, ut memor Decretorum Sacratissimi (b) Ferdinandi Imperatoris, ac aliorum piorum Regum felicis memoriae Sua quoque Majestas hac in parte indemnitati Ecclesiarum prospiciat. Id quod pro sua pietate Majestatem Suam facturam, omnino confidit sancta Synodus.

B. De Ecclesia Matrice, & Filialibus, nec non earundem, & Dotis cujuslibet cura.

Domus Omnipotentis, Locus orationis, Sanctuarium Dei vivi, & porta Coeli omnem venerationem, adeoque etiam curam quam maximam meretur, & exposcit: conservationi itaque illius summopere intendatur, mundities, & summus nitor ubique appareat. Aurum, gemmas, pretiosiorem suppellectilem non desideramus; sed dignum decorem, etsi summa sit simplicitas, jure poscimus: niteant Altaria: parietes, & pavimenta purgata. Sacrarium: Vasa: Linteamina Sacra, vestes Sacerdotales, Fons Baptismalis, coeteraque cuncta, quocunque modo ad cultum Divinum pertinentia, integra, munda, debite ordinata, & nitida sint Dei, & salutis curam vix aliquam habere convincitur horum omnium Superior, Custos, aut Administrator, si negligentior, & incurius appareat. Cum autem horum conservatio, & continua necessariorum procuratio fundum pecuniarium exposcant, sponte sua consequitur, quod Parochus dotis & eleemosynae tam Ecclesiae Parochialis, quam Filialium etiam continuam solicitudinem habere debeat: Non sufficit proinde Altissimas solummodo ordinationes Regias de conservanda cassa sub triplici clavi, & exacte subducendis rationibus annuis observare, verum zelus praeterea. & diligentia quam maxima requiritur, ut proventus augeantur, & in debitum usum convertantur. — Ubi dos Ecclesiae in vineis, terris arabilibus, aut aliis fundis immobilibus consistit, accurate expendendum est, quid prudenti oeconomica circumspectione, proprii etiam Archidiaconi adhibito consilio, & ejus praevie exquisito judicio, expediat, an locare plus offerenti fundum, vel vero illum potius colere, et fructum ejus vendere?

(b) Ferd. in Decret. An. 1560. S. Steph. lib. 2. cap. 1 et 2. Andreas secund. Art. 17. Uladisl. Decret. 3. Art. 55.

Atque si postremum praeeligatur, anne totum proventum ad semel, vel vero minutatim vendere majorem Ecclesiae utilitatem adferat? solet enim plerumque contingere, praesertim si Ecclesiae vineam possideat, ut posteaquam sumptus, tempore culturae vindemiae, messis &c. fieri soliti, recto calculo subducti sunt, additis compluribus aliis, & repetitis decerptis, pro cassa Ecclesiae reliquum maneat.

Pošto je članko̱m XXX. ugovora, kako ga dne 18. kolovoza 1855. sv. stolica apoštolska i Njeg. Veličanstvo car i kralj naš Franjo Josip I. sretno sklopiše, odlučeno, da se uprava crkvenih dobara ima povjeriti onim, kojim ista uslied sv. kanonah pripada; pošto je nadalje Njegovo c. i kr. apoštolsko Veličanstvo na učinjeni glede toga god. 1856. dne 16. lipnja iz biskupske skupštine predlog previšnjim riešenjem od 3. listopada 1858. blagoizvolilo odrediti pravilo, uslied kojega se ima uživotvoriti osnova od 21 §., koju biskupi austrijskoga carstva u držanoj god. 1856. skupštini glede uprave svekolikoga imetka i dobarah crkvenih, nadarbinskih i zadušbinskih sastaviše; pošto se je napokon vis. kr. zem. vladni odjel za bogoštovje i nastavu s ovim duhovnim stolom o načinu polaganja te izpitanja računah crkvenih, nadarbinskih i zadušbinskih za buduće sporazumio: obnašao je ovaj ordinarijat „*Naputak o upravi imetka i dobarah crkvenih, nadarbinskih i zadušbinskih*, koj bje odredbom od 30. rujna 1859. br. 3039. svećenstvu ove nadbiskupije propisan, prama opaženim do sada nedostatkom razjasniti i dopuniti, te tako razjasnjen i dopunjen izdati i odrediti na novo sve ono, što župnici ili upravitelji župah te nadarbenici ove nadbiskupije kod uprave imetka i dobarah crkvenih, zadušbinskih i nadarbinskih te kod dotičnih računah počamši od 1. siečnja 1881. obdržavati imadu.

Uprava imetka i dobarah crkvenih pripada ravnatelju crkve uz sporazumljenje i pomoć njezina Patronata ako ga crkva ima, i dotične občine crkvene, koju zastupaju *dva* iz njezina krila izabrana crkvena starješine.

Isto valja i glede dobarah crkvenih kojega mu drago crkvenoga reda, kao i svih crkvenih družbah, u koliko ista dobra spadaju izključivo na vlastničtvo same crkve, a ne na red ili družbu. (Naputak §. 1.)

Kotarski podarcidjakoni imaju pravo, dapače su dužni, da svakom sgodnom prilikom, *najmanje pako jedanput na godinu*

crkvene blagajne u svih župah svoga kotara pregledaju, račune razvide i sa stanjem blagajne sravne. Ako kakav nedostatak ili nehajstvo zamiete, treba da dotičnoga računopoložitelja sbog toga ozbiljno opomenu; nebude li to uspjelo, imadu neposluh odmah ordinarijatu prijaviti. Podarcidjakoni su za svaki kvar, koj bi s njihove nemarnosti po crkvu nastao, uz ravnatelja župe odgovorni i obvezani takov kvar nadoknaditi.

Obavljena podarcidjakonalna vizita imade se u samoj računskoj knjizi u koloni „predmet dohodakah“ zabilježiti, ter upisati dan i uspjeh iste uz podpis.

Ova zabilježba o visiti ima se prepisati od rieči do rieči u račun, koj se ordinarijatu podnaša. (Naputak §. 8).

II. Crkveni računi i crkvena blagajna.

I. Račune crkvene i blagajnu vodi ravnatelj crkve sporazumno sa patronatom i starješinami crkvenimi.

Blagajnu i ostalu imovinu crkvenu prima uz imovnik (inventar) ravnatelj crkve, došav na nadarbinu, od kotarskoga podarcidjakona, ili od drugoga k tomu po ordinarijatu odredjedjenoga crkvenoga povjerenika u prisutnosti patronata ili zastupnika njegova i starješinah crkvenih.

II. Ravnatelj crkve dužan je bditi, da uplata od crkvenih glavnicah i zemljištah uredno utiče; da se sporim dužnikom glavnice odkažu, nepokretna crkvena dobra, kada stari zakup dospije, da se *putem javne dražbe* nanovo u zakup dadu, popravak oko crkve i crkvenih sgradah. da se u vrieme poduzme, i prava crkvena od nepravednih napadačah brane.

III. Ravnatelj crkve ima voditi *računsku knjigu* po propisanom formularu za crkvu župnu posebice, i za svaku kapelu posebice, ter u nje svaki pojedini primitak i izdatak još istoga onoga dana unesti.

IV. Za vodjenje računske knjige odnosno za sastavak računah neka služi sliedeće:

a) Blagajnički *ostatak* iz računa prošle godine nepromienjeno prenieti;

b) Crkvene *glavnice* uložene bud kod privatnih osobah, bud u novčanih zavodih, zatim javne obveznice treba uz naznačaj postotka iz računa prošle godine *redomice* prenieti, ter glavnični iznos u kolonu „Stanje obveznicah“ uvrstiti.

Pazka. Formulari za obveznice *privatne* priloženi su pod C.

c) Svaku *promjenu* glavnicah treba u računu provesti na sliedeći način:

Kad se komu novac pozajmi, ili kad se ulaže u koj novčani zavod, eventualno kad se nabave javni vriednostni papiri, tad se gotov novac stavlja u izdatak, obveznica pako odnosno štedionička knjižica u primitak u koloni „stanje obveznicah;“ a kad dužnik povrati glavnicu, ili kad se novci iz novčanih zavodah izvade, ili kad se s javnom obveznicom dogodi kakova promjena bud izžriebanjem bud prodajom, tad se postupa obratno, t. j. gotov novac stavlja se u primitak, obveznica pako odnosno štedionička knjižica u gore rečenoj koloni u izdatak.

Aktivne *zaostatke na kamatah* i od inih podatakah treba iz računa prošle godine u račun tekuće godine točno prenieti, a za slučaj promjene takovu u tekstaciji računa temeljito obrazložiti, odnosno opravdati. — Kod kamatah treba točno naznačiti vrieme, za koje su plaćeni ili u zaostatku zaostali.

Kamati nesmjedu biti u zaostatku preko tri godine, s toga imade ravnatelj crkve dužnost zaostale kamate odmah sudbeno zatražiti.

Ako ravnatelj crkve sudbeno ućeranje takvih kamatah propusti, imat će je blagajni on sam naknaditi.

Svaki *primitak* (izuzam kamatah) ima biti *obložen* protunamirom ili sumarnim izvadkom n. pr. iz „Upisnika zvonovine,“ iz „Upisnika milostinje,“ iz „Zapisnika javne dražbe,“ a svaki *izdatak* namirom ili saldiranim računom.

Sve računske izprave imaju biti po crkvenih starješinah supodpisane, odnosno podkrižane.

Namire imaju biti *biljegovane* po ljestvici II. biljegovnog zakona, a računi ili konte trgovacah i obrtnikah do 10 for. sa 1 novč. preko 10 for. sa 5 novč. od svakoga arka.

Za prikratu biljegovine jamči *ravnatelj crkve.*

Pazka. A. *Crkvene troškove* imenito za svieće, ulje, tamjan, barut i t. d. treba što moguće stegnuti na nuždnu potrebu, jer će se svaki neopravdani trošak iz računa izlučiti i računopoložitelju na naknadu upisati.

Pazka. B. Glede troška za *crkveno-susjedne objede*, valja se strogo držati dopisa kralj. vladnoga odjela za bogoštovje i nastavu od 21. lipnja 1875. br. 1726. i odredbe nadbiskupskoga duhovnoga stola od 2. srpnja 1875. br. 1700. po kojih se nesmije za jednu osobu računati više od 1 for.

Pazka C. Crkvenim starješinam, učiteljem i inim pomagačem nepripada obJed; isto tako neimaju se računati kola niti trošak za kočijaše.

Pazka D. Sa crkvenim vinom treba savjestno gospodariti i svaku zloporabu odkloniti.

V. 1) Koncem svake godine zaključuje ravnatelj crkve računsku knjigu za onu godinu, ter iz nje sastavi *sistematični račun* po rubrikah onako, kako priloženi eksemplificirani formular A'|. pokazuje, a na temelju toga računa sastavi *izvadak* po privitom eksemplificiranom formularu B.

2) Ovako sastavljen i račun i izvadak za *župnu* crkvu pregledju i supodpišu starješine i dotični patronat — za *kapele* pako, koje neimadu patronata, samo dotični starješine.

VI. Ovako pregledane i supodpisane račune **skupa sa dokaznicami**, pak i odnosne izvadke imade svaki ravnatelj crkve *najdulje* **do konca siečnja** svake godine kotarskomu podarcidjakonu da je pregleda i ordinarijatu pošlje, dostaviti, pak i na *opazke*, koje bi podarcidjakon budi ustmeno budi pismeno stavio, najdulje za *osam* danah pismeno odgovoriti.

Po podarcidjakonih sastavljene račune i izvadke pregledavat će i supodpisivat redovito kotarski bilježnici.

Onaj ravnatelj crkve, koj zakasni, a nebude toga temeljito izpričao, gubi na korist crkvene blagajne trećinu crkvene milostinje za onu godinu, eventualno gubi onu podporu, koju „ex fundo subsidiario" dobiva, — ili će prama odluci ordinarijata imati u blagajnu položiti globu od 1 do 50 for. za slučaj pako opetovanoga nemara postupat će se proti njemu kanoničnimi disciplinarnimi kaznami.

Podarcidjakoni imadu svaki slučaj zakašnjenja u popratnici računah konstatovati, a datum kad jim je koj račun ili odgovor na opazke, dostavljen, na istom računu s vana zabilježiti.

VII. Računi dokaznicami obloženi, pošto budu po diecezanskom računarskom odboru *izpitani i riešeni*, ostat će u diecezanskom arkivu; izvadci pako pripošiljat će se kralj. vladnomu računarskomu uredu.

A.

Kraljevina Hrvatska i Slavonija.

Biskupija.................................
Okružje ....
Pokrovitelj ....

RAČUN

župne (ili područne) crkve svet...

u.................................

za upravnu godinu 18......

od 1...............................18 . do zadnjeg...................................18 .

Broj rubrikah	Predmet dohodakah	Stanje obveznicah		Pristojba: od prošastih godina		za tekuću upravnu godinu		ukupna pristojba za tekuću godinu		Od ovih u tekućoj g. bješe namireni		Ostatak na koncu tekuće upravne godine	
		austrijske vriednosti											
		for.	n.	for.	n.	for	n.	for.	n.	for.	n.	for.	n.
	I. Kamate.												
1	Od glavnice 150 for. sr. uz 6% kod Ivana Rebića uložene i uknjižene za vrieme od 1. ožujka 1876 do 1. ožujka 1878.	157	50	9	45	9	45	18	90	9	45	9	45
2	Od glavnice 200 fr. sr. uz 5% kod Josipa Carića uložene i uknjižene za vrieme od 25. lipnja 1877. do 24. lipnja 1878. . . .	210	—	—	—	10	50	10	50	10	50	—	—
3	Od hrv.-slav. razteretnice br. 1680. litt. A vrhu 100 for. 5% za vrieme od 1. studena 1877. do 1. studena g. 1878. po odbitku 7% dohodarine	105	—	—	—	4	88	4	88	4	88	—	—
4	Od zadužnice drž. unif. duga br. 17694 vrhu 50 fr. 5% za vrieme od 1. veljače g. 1877. do 1. veljače 1878. po odb. 16% doh.	50	—	—	—	2	10	2	10	2	10	—	—
5	Od glavnice 124 fr. 28 nč. uložene kod prve hrvat. šted. uz knjižicu br 17627 7% za vrieme od 1. siečnja 1877. do 1. siečnja 1878.	—	—	—	—	8	43	8	43	8	43	—	—
	koji su prvobitnoj glavnici pripisani	132	71	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	II. Povraćene glavnice.												
6	Dne 5. rujna 1878. izplati Ivan Raić glavnicu od 100 fr. sa 5% kamat. od 5. ožujka 1876 do 5. rujna 1878.	100	—	6	—	109	—	115	—	115	—	—	—
7	Dne 31. list. 1877. ižriebana razteretnica br. 4319 litt A vrhu 300 for. sr. sa 5% kam. od 1. stud 1877. do 30. trav. 1878. prima se sa	315	—	—	—	322	32	322	32	322	32	—	—
		1070	21	15	45	466	68	482	13	472	68	9	45

Broj rubrikah	Predmet izdatakah	Stanje obveznicah		Pristojba troškovah: od prošastih godina		za tekuću upravnu godinu		ukupna pristojba za tekuću godinu		Od ovih u tekućoj g. bješe namireni		Ostatak na koncu tekuće upravne godine	
		austrijske vriednosti											
		for.	n.	for.	n.	for.	n.	for.	n.	for.	n.	for.	n.
1	Anti Škuljanu, za svieće, tamjan, ulje itd. glasom računa pod A.	—	—	—	—	46	49	46	49	26	49	20	—
2	Mati Horvateku za uže na zvon glasom namire B. .	—	—	—	—	4	50	4	50	4	50	—	—
3	Huzeku za pluvial glasom računa C uslied dozvole nadb. duh. stola od 24. svibnja 1878. br. 465. .	—	—	—	—	26	—	26	—	26	—	—	—
4	Josipu Hefereru za popravak orguljah uslied dozvole i računa pod D . .	—	—	—	—	56	—	56	—	56	—	—	—
5	Ivanu Posavcu, šekutoru, plaća glasom namire E.	—	—	—	—	24	—	24	—	24	—	—	—
6	Za objede stranim svećenikom prigodom crkvenih svečanostih glasom izkaza pod F.	—	—	—	—	14	—	14	—	14	—	—	—
7	Porez i daće	—	—	—	—	6	76	6	76	6	76	—	—
8	Primljene kamate pod stavkom primitka 5 stavljaju se u izdatak.	—	—	—	—	8	43	8	43	8	43	—	—
9	Izplaćena obveznica Ivana Raića pod stavkom primitka 6 izdaje se . . .	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ižriebana razteretnica br. 4319 litt A pod stavkom primitka 7 izdaje se . .	315	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Štedionička knjižica broj 17627 umaljuje se radi dignutih pod stavkom primitka 8 za	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Iznos . .	465	—	—	—	186	18	186	18	166	18	20	—

Broj rubrikah	Predmet dohodakah	Stanje obveznicah		Pristojba: od prošastih godina		Pristojba: za tekuću upravnu godinu		Pristojba: ukupna pristojba za tekuću godinu		Od ovih u tekućoj g. bješe namireni		Ostatak na koncu tekuće upravne godine	
		austrijske vriednosti											
		for.	n.	for.	n.	for.	n.	for.	n.	for	n.	for.	n.
	Prenos . .	1070	21	15	45	466	68	482	13	472	68	9	45
8	Dne 25. listopada 1878. iz prve hrvat. štedionice na knjižicu br. 17627 (stavka 5) dignuto	—	—	—	—	50	—	50	—	50	—	—	—
	III. Dohodci od realitetah.												
9	Od crkvene kuće polag ugovora sklopljenog sa Josipom Nemčić za vrieme od 1. siečnja do konca prosinca 1878.	—	—	—	—	150	—	150	—	150	—	—	—
10	Od sjenokoše Marku Popoviću u najam dane za vrijeme od 1. listopada 1877. do 31. prosinca 1878. .	—	—	25	—	100	—	125	—	100	—	25	—
11	Od iztočenog i prodanog vina 40 hektolitara po for. $4.22^1/_2$	—	—	—	—	169	—	169	—	169	—	—	—
	IV. Razni dohodci.												
12	Od zvonjenja	—	—	—	—	16	—	16	—	16	—	—	—
13	Iz almuštva	—	—	—	—	30	40	30	40	30	40	—	—
14	Poklonjeno oporukom gosp. Ivana Žepića.	—	—	—	—	50	—	50	—	50	—	—	—
	V. Primljene obveznice.												
15	Mije Horvata za pozajmljenu mu glavnicu (stavka izdatka 12)	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Novo nabavljena hrv.-slav. razteretnica broj 1869. (stavka izdatka 13) . .	1000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Štedionička knjižica broj 14688 prve hrv. štedionice (stavka izdatka 14) . .	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Skupa . .	2370	21	40	45	1032	8	1072	53	1038	8	34	45
	Blagajnički ostatak prošle godine	—	—	—	—	—	—	—	—	230	45	—	—
	Ukupno . .	2370	21	40	45	1032	8	1072	53	1268	53	34	45
	Odbiv preko izkazani izdatak sa	465	—	—	—	—	—	—	—	1216	18	—	—
	Ostaje koncem g. 1878. .	1905	21	—	—	—	—	—	—	52	35	34	45

Broj rubrikah	Predmet izdatakah	Stanje obveznicah		Pristojba troškovah: od prošastih godina		Pristojba troškovah: za tekuću upravnu godinu		Pristojba troškovah: ukupna pristojba za tekuću godinu		Od ovih u tekućoj g. bješe namireni		Ostatak na koncu tekuće upravne godine	
		austrijske vriednosti											
		for.	n.	for.	n.	for.	n.	for.	n.	for.	n.	for.	n.
	Prenos . .	465	—	—	—	186	18	186	18	166	18	20	—
12	Miji Horvatu pozajmljene .	—	—	—	—	150	—	150	—	150	—	—	—
13	Za novo nabavljenu razteretnicu br. 1869 litt A glaseću na 1000 for. izdaje se	—	—	—	—	750	—	750	—	750	—	—	—
14	U prvoj hrv. štedionici uloženo na knjižicu broj 14688	—	—	—	—	150	—	150	—	150	—	—	—
15	Župna crkva duguje kapeli sv. Jane	—	—	150	—	—	—	150	—	—	—	150	—
	Skupa . .	465	—	150	—	1236	18	1386	18	1216	18	170	—
	VI. Izkaz crkv. imetka												
	Aktivno												
	a) u obveznicah	1905	21										
	b) u gotovu	52	35										
	c) na dugu	34	45										
	Skupa . .	1992	1										
	Passivno												
	Crkva duguje	170	—										

Broj rubrikah	Predmet dohodakah	Stanje obveznicah		Pristojba						Od ovih u tekućoj g. bješe namireni		Ostatak na koncu tekuće upravne godine	
				od prošastih godina		za tekuću upravnu godinu		ukupna pristojba za tekuću godinu					
		austrijske vriednosti											
		for.	n.	for.	n.	for.	n	for.	n.	for.	n.	for.	n.
	Prirod i potrošak crkvenog vina. a) Zaliha prošle g. 20 hl. b) Prirast tek. g. 140 hl. Skupa 160 hl. c) Potrošeno 15 hl. Prodano 40 hl. 55 hl Ostaje zaliha k. god. 1878. . . . . 105 hl.												

Izpitan i u svih stavkah primitka i izdatka u redu nadjen.

Datum N. N.
podarcidjakon.

ili

Izpitan i manisan uz prilog sastavljenih opazakah.

U N. N. dne . . . . N. N.,
podarcidjakon.

Broj rubrikah	Predmet izdatakah	Stanje obveznicah		Pristojba troškovah						Od ovih u tekućoj g. bješe namireni		Ostatak na koncu tekuće upravne godine	
				od prošastih godina		za tekuću upravnu godinu		ukupna pristojba za tekuću godinu					
		austrijske vriednosti											
		for.	n.	for.	n.	for.	n.	for.	n.	for.	n	for.	n.
	Odbivši passivno od aktivnoga pokazuje se koncem godine čisti imetak sa .	1822	1										

U dne

N. N.,
župnik i računopoložitelj.

N. N.
od strane pokroviteljstva.

N. N.,
crkveni starješina.

N. N.
crkveni starješina.

B.

Kraljevina Hrvatska i Slavonija.

Biskupija: ....

Okružje: ....

Pokrovitelj: ....

IZVADAK

iz računa župne (ili područne) crkve sv. ....

u ....

za upravnu godinu 18.......

od 1. 18   do zadnjega 18

Broj rubrikah	Predmet dohodakah	Stanje obveznicah		Pristojba: od prošastih godina		Pristojba: za tekuću upravnu godinu		Pristojba: ukupna pristojba za tekuću godinu		Od ovih u tekućoj g. bješe namireni		Ostatak na koncu tekuće upravne godine	
		austrijske vriednosti											
		for.	n.	for.	n.	for.	n.	for.	n.	for.	n.	for.	n
	A. Župna crkva.												
1	Ukupni primitak tečajem g. 1878.	2370	21	40	45	1032	8	1072	53	1038	8	34	45
2	Preostatak gotovine od prošle godine 1877. . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	230	45	—	—
3	Blagajnička cielokupnost .	2370	21	40	45	1032	8	1072	53	1268	53	34	45
4	Odbiv izdatak tečajem god. 1878.	465	—	—	—	—	—	—	—	1216	18	—	—
5	Pokazuje se blagajničko stanje sa	1905	21	—	—	—	—	—	—	52	35	34	45
	B. Područnica sv. H.												
1–5	stupci kao kod župne crkve												

Prirod i potrošak vina.

a. Zaliha prošle g. 20 hl.
b. Prirast tek. god. 140 hl.

Skupa 160 hl.

c. Potrošeno. . . 55 hl

Ostaje zaliha . . 105 hl.

Broj rubrikah	Predmet izdatakah	Stanje obveznicah		Pristojba: od prošastih godina		Pristojba: za tekuću upravnu godinu		Pristojba: ukupna pristojba za tekuću godinu		Od ovih u tekućoj g. bješe namireni		Ostatak na koncu tekuće upravne godine	
		austrijske vriednosti											
		for.	n.	for.	n.	for	n.	for.	n.	for.	n.	for	n.
	A) Župna crkva.												
	Ukupni izdatak tečajem g. 1878	465	—	150	—	1236	18	1386	18	1216	18	170	—
	B) Područnica sv. H.												
	Ukupni izdatak tečajem g. 1878												

U dne 18

N. N. v. r.
župnik kao računopoložitelj.

Od strane pokroviteljstva:
N. N.

N. N.,
crkveni starešina.

N. N.,
crkveni starešina.

Vidio i potvrdjujem, da je ovaj sumarni računski izvadak istinit i u svih stavkah s izvornim računom posve suglasan.

U dne 18

N. N. v. r.,
podarcidjakon.

2. Aes paratum in cassis ecclesiarum infructuose haerens.

Nr. 4181. Quum occasione revisionis rationum isthic observatum sit, in complurium ecclesiarum cassis notabiles summas parati aeris infructuose haerere; districtim injungitur DD. VADiaconis: ut cassas ecclesiarum sui districtus quo prius visitent atque adrepertum in iisdem ultra quotidianas ecclesiae indigentias, i. e. ultra summam 60 incirca florenorum aes paratum, horsum fine effectuandae fructuosae elocationis indilate promoveant. Emergente improvisae erogationis necessitate summae taliter elocandae caeteroquin quovis die isthic levari poterunt.

Porro reflectuntur iidem DD. VADiaconi ut relationem suam sensu instructionis de manipulatione peculii ddto 28. Maji 1880. Nr. 271 puncto D. quo ocyus Officio huic Metropolitano submittant.

Datum e Consistorio AEppali Zagrabiae die 2. Decembris 1881. celebrato.

3. Indultus quoad erogationes e cassis ecclesiarum faciendas quomodo impetrandus.

Nr. 2027. Ex incidenti eo, quod plures ecclesiarum Rectores recursus pro impetrando indultu restaurationes vel reparationes ecclesiarum parochialium sive Capellarum sumptibus peculii sacri praesuscipiendi, aut non debite instructos, aut plane nullos horsum exhibere, sed laborem jam peractum et expensas in eum erogatas *suppletorie* pro ratihabitione notificare soleant — omnes ecclesiarum Rectores praesentibus serio reflectuntur ad observandas normas, in §§. 2., 3. et 4. Instructionis quoad manipulationem peculii sacri sub 30. Septembris 1859. Nr. 3039. editae expositas.

Ideo ecclesiarum Rectores pro omnibus cujuscunque tituli erogationibus summam 25 fr. superantibus *scriptum consensum* patroni ecclesiae parochialis, si meritum ecclesiam parochialem concernit, vel consensum filialistarum, si erogatio e cassa alicujus Capellae facienda est, — ac denique etiam consensum concernentium aedituorum praevie obtinebunt, recursui suo eatenus horsum substernendo advolvendum. Consensum patronalem pro similibus erogationibus ecclesias *parochiales sub patronatu publico* existentes respicientibus, ipsum Consistorium fundamento exhibiti similis recursus impetrare solet.

Praeterea recursus hujus cathegoriae instructi esse debent:

1. extractu e libro rationum super statu activo et passivo concernentis cassae,

2. plano (nacrt), si de nova ecclesia vel Capella erigenda, aut de notabili in aedificio mutatione agitur, — omnem vero in casum:

3. sumptuum projecto (troškovnik) per architectum, aut concernentes opifices debite specificato,

4. projecto conventionis (osnova ugovora) cum architecto, opifice aut operis curatore (poduzetnik) quoad labores praesuscipiendos ineundae; in qua quidem conventione praeter alias solitas cautelas clare et determinate, praesertim intuitu terminorum, quibus ratae pretii conventi exsolvendae veniunt, exponendas occurrant etiam illae: de aliqua summa seu rata vadii instar usque ad certum terminum in cassa ecclesiae retinenda, item de operis collaudatione, cum interventu etiam commissarii ecclesiastici per Consistorium delegandi, peragenda;

5. si quae praestationes sive vecturarum aut manuales ex parte concernentis communitatis in quaestionatum finem praestandae veniunt: desuper procurabunt ecclesiarum Rectores conclusum respaesentantium communitatis protocollariter scriptum, etiam per concernens Officium V-Comitatus sive districtus vidimandum, cujus protocolli authenticum exemplar simili recursui adcludendum erit.

Recursus hi non immediate Consistorio huic, sed via vicearchidiaconali horsum promovendi erunt ideo, ut DD. Vice-Archidiaconi pro munere suo desuper opinionem suam Consistorio depromant, et si quod documentum non adesset vel rite adornatum non foret, eatenus *ante expeditionem* providere valeant.

Et haec quidem norma stricte observanda est: atque ideo Rectores ecclesiarum, qui summam super 25 fr. sine *praevie* impetrato Consistorii hujus indultu quocumque sub praetexa erogaverint, ad eandem cassis ecclesiarum e proprio refundendam se convicendos fore sciant; reflectuntur praeterea: hujus cathegoriae recursus, si praeexposito modo adornati ac debite

instructi non fuerint, e Cancellaria dioecesana simpliciter Vice-Archidiaconis remissum iri.

Datum e Consistorio Archi-Episcopali Zagrabiae die 13. Augusti 1875. celebrato.

4. Namire o plaćenom državnom porezu i pristojbenom jednačku za crkvenu imovinu.

Br. 979. Kako bi župnici mogli u buduće sastavljajuć crkvene račune, izdatke, odnoseće se na podmirenje državnoga poreza i pristojbenoga jednačka za crkvenu imovinu oblagati uredovnimi namirami dotičnih poreznih uredah, kod kojih taj porez uplaćaju, te im se porezni uredi nebudu na zahtjev takove izdavati ustručavali, priobćuje se svimkolikim župnim uredom po kr. financijalnom hrv. slav. ravnateljstvu znanja i ravnanja radi okružnica izdana na sve kr. porezne urede sliedećega sadržaja:

Br. 10347.

Okružnica.

Dopisom od 13. veljače t. g. br. 539. priobćio je ovamo nadbiskupski duhovni stol u Zagrebu, da je diecesanski računarski ured opazio kod izpitivanja crkvenih računah, da nekoji župnici izdatke, odnoseće se na podmirenje državnoga poreza i pristojbenoga jednačka za crkvenu imovinu, propuštaju obložiti uredovnimi namirami dotičnih poreznih uredah, kod kojih otaj porez uplaćaju, pak da se isti župnici izpričavaju time, što takovih namirah kod poreznih uredah dobiti nemogu.

Budući su takove namire za konštatovanje točnosti u crkvenih računih neobhodno potrebite, nalaže se kr. poreznom uredu, neka porez i pristojbe po svećenstvu uplaćivane ne kumulativno, nego posebice za crkve i kapele, a posebice za župne nadarbe zaračunavaju, te ob onih za crkve i kapele povrh potvrde u porezovnih knjižicah jošte i uredovne namire, *kano duplikate* svećenstvu izdavaju, te neka se u buduće točno drže ove naredbe. Kr. zem. financ. ravnateljstvo. David s. r.

Nadbiskupski duhovni stol. — U Zagrebu dne 19. kolovoza 1880.

5. Dozvole za izdatke preko 25 for. iz crkv. blagajnah imadu se računom priložiti.

Upraviteljstvo blagajne crkvene vlastno je, pod svoju odgovornost, samo manje, i to neobhodno i prešno potrebite troškove, do 25 stot. iz crkvene blagajne podmiriti. Takov izdatak od 25 for. ima se računati ukupno na svekolike sastojine jednoga te istoga predmeta.

Za izdatke veće od 25 for. a. vr. imade se dozvola ordinarijata izprositi. —

Za izdatke do 150 for. dogovoreno je sa visokom kr. zemaljskom vladom, da će je ordinarijat u svom djelokrugu dozvoljavati.

Molbenici za izdatak veći od 150 for. imade se pismena privolja dotičnoga patronata priložiti, dotično prama §. 2. ovoga naputka opravdati. —

Svaku ovakovu molbenicu imadu i starješine crkveni supodpisati.

Br. 3481. Diecezanski računarski ured prijavio je ovomu nadbiskupskom duh. stolu. da mnoga gg. župnici dozvole, dobljene odavle za popravke ili ine nabave nadilazeće trošak od 25 forinti, crkvenim računom ni u izvoru ni u prepisu ne prilažu; a pošto je to za konstatiranje zaračunanoga troška neobhodno potrebno: ovaj nadbiskupski duhovni stol svu gg. župnike i župah upravitelje (izuzam one u področju nedavno pripojene vojne krajine) ovime upozoruje, da upitne dozvole računom priložiti ne propuste.

Nadbiskupski duhovni stol. — U Zagrebu dne 25. listopada 1889. —

6. Kamate od štedion. uložaka crkvenih novaca ne moraju se u crkvenih računih provadjati.

Br. 6037. Povodom tim, što njeka gg. župnici svake godine traže, da im se naznači iznos kamata od štedioničkih uložaka, spadajućih na crkvene blagajne, glede kojih izdane štedioničke knjižice su ovdje pohranjene (što ovdješnoj diecezanskoj blagajni nepotrebna dopisivanja prouzročuje) stavlja se gospodi župnikom i upraviteljem župa na znanje, da se u buduće u crkvenih računih netrebaju provadjati kamate od štedioničkih uložaka — već je dovoljno, da se u računih kod svake pojedine štedioni-

čke knjižice točno navede dan, od kojega na dotični uložak teku kamate, što se i onako uviek u potvrdnicah, koje se odavde davaju, navadja.

U Zagrebu dne 31. prosinca 1892.

Janko Pavlešić s. r.,
posvećeni biskup, kapitularni vikar.

7. Dizanje kamata i realisiranje kupona vriednostnih papira.

Br. 1699. Kr. financijalno ravnateljstvo u Zagrebu dopisom od 24. travnja o. g. br. 5209.|pr. priobćilo je ovomu nadbiskupskomu duhovnomu stolu, da neki župnici namire vrhu kamata vriednostnih papira kao što i dospjele kupone takovih papira realizovanja radi šalju njemu, umjesto neposredno ovdješnjoj kr. dr. *državnoj blagajni,* pak je zato umolilo, da ovaj nadbiskupski duhovni stol podčinjeno si svećenstvo uputi, da spomenute namire ili kupone u buduće šalje *neposredno kr. državnoj blagajni,* pošto ono nikakove odgovornosti za neurednosti, koje bi takovim posrednim i ujedno protupropisnim postupkom mogle nastati, preuzeti neće.

Što se veleč. svećenstvu priobćuje na znanje i ravnanje.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu, dne 21. svibnja 1890.

8. Crkvena blagajna

Blagajna crkvena, u kojoj valja čuvati gotov novac, kao i sve spise, na crkvu, nadarbu i zadušbine spadajuće, treba da ima tri posebne ključanice i ključa, od kojih će jedan ključ čuvati ravnatelj crkve, drugi patronat ili njegov zastupnik, a treći jedan od starješinah; — gdje pako patronata neima ili ako bi se ovaj ili njegov zastupnik kratio drugi ključ kod sebe držati, imat će se drugi i treći ključ starješinam predati. — Blagajna imade se na sjegurnom mjestu čuvati.

Pazka. Ona naredba, uslied koje se izvorne zadužnice ter jedan istopis svake zakladnice, ugovora i imovnika imadu Ordinarijatu na pohranu dostavljati, — ostaje i na dalje u krieposti. (Naputak §. 6.)

9. Nešto o dostavljanju nedostataka po računarskom uredu glede crkvenih računa.

Br. 1131. In nexu currentalium ddto. 2ae Januarii a. c. Nro. 67 dimissarum reflectuntur hisce pttae D. Vestrae, ut semper reversales super perceptis reflexionibus exactoralibus, *immediate ad officium Exactoratus Zagrabiense* transponant, praeterea in reversalibus etiam exprimant annos pro quibus rationes ecclesiarum sonant, intuitu quarum aliquae dificultates positae sunt. —

Datum e Consistorio AEppali Zagrabiae die 23. aprilis 1852 celebrato.

Prijamnica.

Br. 3334. od 10. prosinca 1852.

„Niže podpisani ovim priznajem, da sam od računarskoga ureda pod br........ god........ izdane nedostatke (ili daljne nedostatke ili izdano konačno riješenje) vrhu računa župne crkve N. (i područnih N. N. crkva. ili N. zavoda) od godine........ preko prečastnoga zagrebačkoga duhov. stola danas u istinu primio. —

Dano u dne

N. N.
župnik kano računopoložitelj.

III. Obveznice.

1. Prava i dužnosti crkvene glavnice braniti i uzajmljivati.

Pravo i dužnost, crkvenu imovinu i prava braniti, sporim dužnikom glavnice odpoviedati i nanovo jih uzajmljivati, zakupne ugovore*) sklapati, i ostala pravna pitanja povadjati — prinadleži ravno upraviteljstvu imovine crkvene, u porazumljenju dašto sa patronatom, — no ipak tako, da se za ove poslove *prije izprosi dozvola* i naputak ordinarijata.

Razumieva se samo po sebi, da za slučaj, kad bi trebalo odkazati glavnicu, koja je kod samoga patronata uložena, netreba da ovaj k tomu privoli.

Propisi, da se steče pupilarna sjegurnost za sve glavnice crkvene i zadušbinske, imat će se i nadalje obdržavati.

*) Obrazac za takov ugovor priložen je pod D.

Svi ugovori glede dobarah crkvenih, premda s dozvolom ordinarijata utanačeni, imadu se istomu na *konačno odobrenje* pošiljati.*)

2. In merito elocandarum pecuniarum apud rusticos.

Nr. 3160. Occasione translationis intabulatarum jam obligatorialium antiquioris dati ad novum librum fundualem observatum est, magnam saepe parere difficultatem relate ad elocatas toti domui cuipiam rusticanae summas id, quod in respectivis obligatoriis tantum hospes domus qua debitor subscriptus occurat.

Ad avertendam in futurum hisce ptltae DVestrae, ut in exarandis obligatoriis super summis, quas domus rusticanae in solidum pro communi totius domus commodo mutuo levare solent, praeter hospitem domus, cuncta majorenia idmodi domus, individua ceu debitores inscribi curent.

Sed et porro commendatur ptltis DVestris, ut pro faciliori peculii administratione et ex obtutu oeconomico, quippe ad parcendum sumptibus timbri et taxae intabulationis, majores tantum summas, et quantum licet, nunquam infra 100 fl. apud privatos elecent, sed minores idmodi elocabiles summas potius in comparationem obligatorialium status convertant.

Datum e Consistorio . . . . . . mense Octobri 1859.

Georgius, Card. AEpp.

3. Zabranjuje se od crkvenoga posudjenoga novca više od 6% pobirati.

Quoniam autem sub praetextu donativi, ut vocant, spontanei, vel potius titulo coactae elleemosynae Ecclesiarum aeditui ultra sex a centum non solum in natura, sed etiam in numerata pecunia ab iis, qui earundem Ecclesiarum debitores sunt, accipere consueverunt; hoc autem in summum scandalum, & frequenter ipsorum aedituorum privatum commodum vergere soleat, nec fœda usura tam specioso eleemosynæ titulo decorari digna sit: Idcirco omnem proventum mutui, qui sex a centum excedit, per Ecclesias, & earum æedituos accipiendum, sub pœna reatus Divini inhibemus: hujusmodi accipientes, prout &

*) Formular za kupo-prodajne ugovore priložen je pod E.

Parochos, ac Visitatores, qui in tollendo hoc vitio segnes fuerint, usurarios, & pœnis usurariorum subjacere, nunc pro tunc declarantes, quas etiam in publice reos, & convictos executioni mandari decernimus.

4. Expensae intabulationis obligatorialium.

Ne peculium ecclesiae in casu mutuandae ex eo pecuniae, Nr. 1625. pro intabulatione obligatiorialium expensas ferrendo, detrimentum patiatur, Clerus curatus hisce inviatur, ut deinceps in tali casu semper a concernente debitore titulo expensarum obvenientem summam in antecessum exigat in dictum finem impendendam.

Datum e Consistorio AEppali Zagrabiae die 20. Maji 1881. celebrato.

5. Formulari za obveznice, što će se izdati na korist beneficialnih, crkvenih, altarijskih zaklada i to:

a) po posebnicih;
b) po zadrugah;
c) po občinah.

a), b), c).

Biljeg Scala II.

Zadužnica

Vrhu . . . slovom . . . . . for. a. vr., kojih

a)

sam ja podpisani (smo mi podpisani supruzi)

b)

smo mi podpisani članovi seljačke zadruge kuće broj . . . u selu

c)

smo mi (politička, imovnička) občina preko našeg ovdje podpisanoga zakonitoga zastupstva na temelju zaključka sjednice občinskoga vieća (urednoga našega starešinstva (*ovo kod imovničkih občinah*) i na temelju na ovoj zadužnici dolazeće odobravajuće zaporke veleslavne kr. županije.

a), b), c).

iz zaklade župne nadarbine u . . . . . . (odnosno) iz zaklade župne crkve sv. . . . . . . u . . . . . . (kapele sv. . . . . u . . . . .) (odnosno) iz altarijske zaklade župe sv. . . . . u . . . . . napose iz rukuh velečastnoga gospodina župnika . . . . . . danas poput zajma podpunoma odbrojenih primio (primila, primili), te se obvezujem (o), da ću (ćemo) na ovu zajmovnu glavnicu odpadajuće 6% kamate rečenoj zakladi svake četvrt godine u ruke dotičnoga g. župnika točno plaćati a samu glavnicu da ću (ćemo) nakon tromjesečne odpoviedi rečenoj zakladi podpunoma povratiti. Ako bi se medjutim sadašnja novčana vriednota (austrijska vriednota) promjenila, biti ću (ćemo) kod plaćanja kamatah odnosno kod povraćanja glavnice dužan (dužni) u dotičnoj novoj vriednoti toliko platiti, da vjerovnička zaklada effektivnu vriednost patreće nju austrijske vriednote dobije.

Za sigurnost ove glavnice, 6% kamatah i eventualnoga troška utjerivanja u iznosu od . . . . . (*može se uzeti svota od 100 do 350 forintih, prema svoti i prema veličini hypoteke).*

a)

jamčim (jamčimo) cielim svojim imetkom, a napose privoljujem (privoljujemo), da se za osiguranje glavnice, 6% kamatah i troška utjerivanja o našem trošku uknjiži založno pravo na teretovnici zeml. nap. broj . . . . por. obćine . . . . . .

b)

dozvoljujemo mi podpisani svikolici odrasli članovi ove zadruge da se na našu nepokretnu zadružnu imovinu na teretovnici zemlj. nap. broj . . . . por. obćine . . . . . o našem trošku uknjiži založno pravo.

c)

jamčimo u obće sa cielim imetkom pa i prihodom ove obćine, a napose dozvoljujemo uknjižbu založnoga prava na nepokretnom obćinskom imetku, na teretovnici zemlj. nap. broj . . . . por. obć. . . . . . o našem trošku.

a)

Kad bi ja (mi)

b)

Kad bi ova naša zadruga

c)

Kad bi rečena obćina

a), b), c)

sa plaćanjem kamatah preko jednoga obroka zaostao (zaostali, zaostala), imade se ova glavnica odpovjedanom smatrati, pa će vjerovnička zaklada namah vlastna biti, tužiti mene (nas, našu zadrugu, ovu obćinu) na platež ciele glavnice sa pripadci. Biljege za namire o kamatih, isto tako biljegu za brisovnu namiru prigodom povratka glavnice imati ću (ćemo), vazda ja (mi) doprinjeti, pa ću (ćemo) imati plaćati, odnosno ovoj zakladi povraćati dohodarinski porez, koj će se od kamatah ove glavnice odmjerivati.

a)

U znak toga izdajem (o) ovu zadužnicu, podpisav ju pred dvojicom sviedokah.

b)

U znak toga podpisujemo svi odrasli članovi zadruge ovu zadužnicu pred poglavarstvom naše obćine, koje će poglavarstvo toli istovjetnost naših osobah koli i to posviedočiti, da izim nas neima drugih ovlaštenih članovah ove zadruge, što će tad veleslavna kr. podžupanija potvrditi.

U znak toga evo podpisa nas *(kod političkih obćinah)* zakonitih zastupnikah ove obćine, pozivom na zaključak sjednice obćinskoga vieća od . . . . . . br. . . . . . i nasliediti imajuće odobrenje velesl. kr. podžupanije *(kod imovničkih obćinah)* zakonitih zastupnikah ove imovinske obćine, pozivom na zaključak odborne sjednice našega starešinstva od . . . .

U . . . . dne . . . . 18 . .

Zadužnica

vrhu . . . for. . . nvč. a. v. slovom . . . . forintih . . . nvč. austrijanske vriednosti, koje sam ja (odnosno mi supruzi) N. N. iz N. k. br. . . . . obćine N. N. kotara N. N. današnjim danom doista u zajamno ime iz zaklade pripa-

*

dajuće ka župi . . . . . ugovorom odbrojene primio, te koje se obvezujem do . . . . (ili: nakon prediduće . . . . odpovjedi) rečenoj zakladi takodjer u gotovom podpunice izplatiti, a do ove izplate ću od iste glavnice . . . % godišnje kamate nefaljeno unapred) ili: po izminuću svake godine) vjerovnici namirivati.

Za sigurnost glavnice, kamatah i mogućih troškovah ućerivanja jamčim (jamčimo in solidum) cielim svojim gibivim i negibivim imetkom, pa dajem naročitu dozvolu, da se u korist gore označene zaklade prespomenuta glavnica sa kamati i mogućimi troškovi ućerivanja na moje u zemljištniku broj . . . . porezne občine . . . . . . upisane nekretnine prava zaloga radi i to bez svakoga dalnjega mojega saslušanja ili obavješćenja uknjižiti može.

U znak toga moj vlastoručni podpis (rukoznak) i podpisi dvajuh u tu svrhu zamoljenih svjedokah.

U . . . . dne . . . . 18 . .

N. N.,
dužnik.

ili:

† N. N.
dužnik.

N. N.,
svjedok.

N. N.,
svjedok.

N. N.
podisatelj i svjedok.

N. N.
svjedok.

Zadužnica

vrhu . . . . . for. . . . novč. a. vr. slovom . . . . . forintih . . . nvč. austrijske vriednosti, koje smo mi članovi ili: mi nadpolovična većina članovah) zadruge N. iz N. k. br. . . . . občine . . . . . kotara . . . . . . današnjim danom doista u zajamno ime iz zaklade . . . . . pripadajuće ka župi . . . . u gotovom odbrojene primili, te koje se obvezujemo do . . . . (ili: nakon prediduće . . . . . . odpovjedi) rečenoj zakladi takodjer u gotovom podpunice izplatiti, a do ove izplate hoćemo od iste glavnice . . . % godišnje kamate nefaljeno unapried (ili: po izminuću svake godine) vjerovnici namirivati.

Za sigurnost glavnice, kamatah i mogućih troškovah ućerivanja jamčimo cielim našim gibivim i negibivim zadružnim imetkom, pa dajemo naročitu dozvolu, da se prespomenuta glavnica sa kamati i mogućimi troškovi ućerivanja u korist gore označene zaklade na naše u zemlj. broj . . . porezne občine . . . . . . upisane zadružne nepokretnine prava zaloga radi te bez svakoga daljnjega saslušanja ili obavješćenja uknjižiti smije.

U znak toga naši vlastoručni podpisi (ili: rukoznanci ili bud podpisi bud rukoznanci) i podpis dvajuh uprošenih svjedokah. — Podpisi kao pod br. 1.

U . . . . . dne . . . . . 189 . . .

Svjedočba,

kojom podpisano občinsko poglavarstvo potvrdjuje, da su gore podpisani sbilja svikolici članovi (ili: u istinu nadpolovična većina članovah) zadruge N. iz N. k. br. . . . . občine N. kotara N., pa tako po §. . . . . zak. članka . . . . vlastni u ime zadruge zajmove činiti.

Poglavarstvo občine

u . . .

Zadužnica

vrhu . . . . for. . . . nvč. a. vr. slovom: . . . . . . forintih . . . nvč. a. vr., koje sam ja N. N., kao član zadruge N. N., iz N. k. br. . . . . občine . . . . kotara . . . . današnjim danom doista u zajamno ime iz zaklade . . . . . pripadajuće ka župi . . . . u gotovom odbrojene primio, te koje se obvezujem do . . . . . (ili: nakon prediduće . . . odpovjedi) rečenoj zakladi takodjer u gotovom podpunice izplatiti, a do ove izplate ću od iste glavnice . . . % godišnje kamate nefaljeno unapred (ili: po izminuću svake godine) vjerovnici namirivati.

Za sigurnost glavnice, kamatah i mogućih troškovah ućerivanja jamčim cielim svojim gibivim i negibivim imetkom, pa dajem naročitu dozvolu, da se prespomenuta glavnica sa kamati i mogućimi troškovi ućerivanja u korist gore označene zaklade na onaj idealni dio, koji mi od zadružnih pod zemlj. brojem

. . . . porezne obćine . . . . . popisanih nekretninah pripada prava zaloga radi i to bez svakoga dalnjega moga saslušanja ili obavješćenja uknjižiti smije.

U znak toga moj vlastoručni podpis (rukoznak) i podpisi dvajuh u tu svrhu zamoljenih svjedokah.

U . . . . . dne 189

Podpisi kao kod one pod br. 1.

Svjedočba,

kojom podpisano obćinsko poglavarstvo potvrdjuje, da je gore podpisani (podkrižani) N. N. zbilja član zadruge N. N. iz N. kbr. . . . . . obćine N. kotara N. i to takav član, koji sva svojstva zahtjevana §§. . . . . zak. članka . . . . posjeduje.

Poglavarstvo obćine

u . . .

IV. Zakupni ugovori.

1. Vidi točku 1. Obveznice §. 7. Naputka.

2. Zakupnici neka budu dobri kršćani.

Nr. 3822. Tristis docet experientia statum moralem populi multum depravari, si educilla Ecclesiarum et beneficiorum, potissimum Ecclesiae contigua, ex censu serventur per homines irreligiosos, quibus plus repositum est in temporali lucro, quod a multitudine convenientis inibi plebis trahunt, quam in observandis Ecclesiae praeceptis, et altissimis quoque quoad *sanctificationem* dierum festorum vigentibus normativis ordinibus; unde frequenter fit, quod idmodi irreligiosi, aut a religione christiana etiam alieni arendatores, ad alliciendam magis ad se plebem, minus probatis, immo et peccaminosis quandoque uti soleant mediis, nec quidquam sibi cordi sumant, num fideles christiani obligationibus suis religiosis satisfaciant, nec ne? — sed potius quomodo miseram plebem magis excoriare valeant, vires suas intendunt.

Ad avertendum, quantum licet, hoc malum, hisce commendatur ptltis DVestris, ut occasione excensuationis educillorum Ecclesiae vel beneficii omnem suum conatum eo intendant, ut arendator sit bonus Christianus, honesti characteris et integrae

vitae homo, — neque nisi talibus, etiamsi aliquod obtutu pecuniarii lucri sacrificium ferendum foret, Ecclesiarum et beneficiorum Ecclesiasticorum tenuta excensuentur. Datum e Consist. AEppali Zagrabiae 23. Decembris 1859.

Georgius Card. AEppus.

3. Formulari za zakupničke ugovore.

> Prema ukupnom iznosu godinah odnosno desetgodišnjemu zakupu II.

D.

Zakupni ugovor

sklopljen izmedju mene podpisanoga župnika u . . . . zastupajućeg imovinu župne nadarbine (imovinu župne crkve dotično Kapele Sv. . . . . . . u . . . , . altarijsku zakladu župe u . . . .) kano zakupodavca s jedne, i mene (nas, nas zakonitih zanas članovah zadruge N. . . . . . u . . . ., nas zakonitih zastupnikah političke obćine . . . . . pozivom na zaključak obćinskoga vieća br. . . . . od . . . . i na potvrdu velesl. kr. podžupanije u . . . . ., nas zastupnikah imovinske obćine . . . . . . pozivom na sjednički zaključak obćinskoga starešinstva od . . . . i na potvrdu veleslav. kr. podžupanije u . . . . .) kano zakupnika (zakupnikah) s druge strane, kao što sliedi:

1. Ja podpisani župnik u . . . . . dajem u zastupanju . . . . (kano gore) jednu (sliedeće) na rečenu župnu nadarbinu (odnosno kao gore) spadajuću (spadajuće) česticu (čestice) i to oranicu . . . . . zvanu u rudini . . . . . ležeću, u zemlj. nap. br. . . . . por. obć. . . . ., pod čest. br. . . . unešenu, pod kat. br. . . . u veličini od p. pr. . . . . ralih . . . . . □ hvatih koje medjaši jesu: od izhoda . . . . od zapada . . . . od polnoći . . . . od poldneva . . . ., štovanomu (štovanim, štovanoj zadruzi N. u . . . . . k. br. . . . štovanoj političkoj obćini . . . . ., štovanoj imovinskoj obćini . . . . .) na . . . od danas (ili od dana . . . .) uzastopce računati se imajuće godine u zakup, i to pod sliedećimi ustanovami:

a) Zakupnik (zakupnici) imati će u ime zakupnine godišnjih . . . for. a. vr. i to u četiri jednaka obroka, naime dne

. . . . . dne . . . . ., dne . . . . i dne . . . ., svaki put sa . . . for. . . nvč. meni ili mojim sliednikom u župničtvu plaćati.

b) Bude li zakupnik (zakupnici) sa dva obroka zaostao. biti ću ja odnosno moji sliednici u župničtvu, vlastan ovaj zakup razriešenim smatrati i zahtievati, da mi zakupnik (zakupnici) ovu česticu (ove čestice) s mjesta ustupi (ustupe).

c) Za veličinu ove čestice (ovih česticah) neprimam nikakovoga jamstva, te zakupnik (zakupnici) neće pod naslovom, da ova (ove) čestica (čestice) nebi ovdje naznačenoga prostora imala, nikakovog odpusta ili naknade zahtjevati, kako niti nebi onda dužan bio veće zakupnine plaćati, kad bi se pokazalo, da je ova čestica (su ove čestice) veća (veće) nego li se ovdje veli.

d) Zakupnik (zakupnici) biti će vlastan iz zakupnoga predmeta svu onu korist crpiti, koja se iz njega umnim gospodarenjem dobivati može, nu neće smjeti niti vrst gojitbe promjeniti, niti ovu česticu (ovih česticah) i to pod dužnost odgovornosti i odštete bud u čem zapustiti ili svojim nemarom pogoršati, dapače biti će dužan (dužni) zakupni predmet valjano obradjivati i gnojiti.

e) Zakupnik (zakupnici) neće pod naslovom povodnje, tuče, slabe ili nikakove ljetine a niti pod kakovim god inim naslovom odpusta ili popusta od zakupnine zahtjevati.

f) Porez od zakupnoga predmeta plaća zakupodavac, nu trošak ovoga ugovora nosi sam (sami) zakupnik (zakupnici).

g) Obe se stranke odriču prava, pobijati ovaj ugovor pod naslovom povriede preko polovine.

2. S druge strane primam ja . . . (primamo mi . . . ., mi zadruga . . . . . u . . . . . k. br. . . . ., mi politička obćina . . . ., mi imovinska obćina . . . .) zakupni ovaj ugovor i sve njegove ustanove u cielosti, obvezujući se na točno obdržavanje ovoga ugovora.

U znak toga bje ovaj zakupni ugovor u tri izvorna primjerka izdan, po obih ugovarajućih strankah podpisan (poglavarstveno potvrdjen) te zakupodavcu prvi po liestvi II. biljegovani, zakupniku (zakupnikom) pako onaj drugi primjerak predan.

U . . . . dne . . . . 18 . . .

NB. samo prvi primjerak biljeguje se po ljestvi II. drugi primjerak sa 50 nvč. pa se na njemu odozgo veli: Prvi po liestvi II. biljegovani primjerak izručen je zakupodavcu.

NB. Potvrda dolazi za zadruge i za obćine kako god kod zadužnicah.

NB. Mogla bi se jošte i posebna jamčevina u gotovom zaiskati, nu dočim bi to samo kod većih zakupah bivalo izpustio sam ovu točku.

V. Kupovno-prodajni ugovori.

1. Observanda in emptione vel venditione fundorum beneficialium.

Nr. 4073. ex 1879.

Ne sive venditione fundorum beneficialium ecclesiasticorum aut altaristicorum sive investitionibus summarum fundi beneficialis, ecclesiastici vel altaristici, in emenda quaecunque immobilia faciendis, vel immobilia vel peculium sacrum, ob formalitates jure civili praescriptas, discrimini exponatur: omnes Beneficiati et Rectores parochiarum nexu circularium sub Nro. 3241. anno 1878. publicatorum ad sequentia pro similibus casibus in futurum observanda reflectuntur:

1) ut nullam super similibus conventionem ineant, quin eatenus indultum Officii hujus Metropolitani praevie impetraverint;

2) ut libello supplici, fine impetrandi talis indultus horsum substernendo, *extractum libri fundualis,* ubi concernentes emendi vel vendendi fundi praenotati sunt, indispensabiliter adjugant;

3) ut a depensione qualiscunque etiam minutissimae summae pecuniariae, vel obligatione ad eam solvendam ineunda abstineant eousque, donec abhinc eatenus vel seorsivum indultum obtinuerint, vel contractum eatenus ratihabitum perceperint;

4) ut dum de contractu cum communione aliqua domali (zadruga) ineundo agitur, talem neutiquam stipulent, donec attestatum politicae communitatis super personis in communione domali aliquod jus habentibus, eis exhibitum fuerit, omnesque tale jus habentes, vel per se, vel per suos plenipotentiarios ad subscribendum contractum consenserint;

5) ut hoc politicae communitatis attestatum singulis e tribus contractus exemplaribus inserendum vel seorsive adcopulandum curent;

6) ut similiter agant relate ad contractus cum familiis stipulandos, ubi minorennes sub potestate pupillari, existunt — videlicet nullam conventionem ingrediendo, donec a r. Judicio, tanquam pupillari super minorennibus constituta, scriptam consensus declarationem, aeque contractui adcopulandam, acceperint. —

Et haec quidem eo accuratius observanda praescribuntur, quod recursus et contractus, qui ita adjustati non fuerint, abhinc simpliciter remittendi sint.

Datum e Consistorio Nostro AEppali. — Zagrabie die 17. Augusti 1880.

2. Kako treba sastavljati kupo-prodajne ugovore.

Br. 3168. U savezu s ovostranima okružnicama br. 3241 iz godine 1878. (strana 85.) i br. 1073. iz god. 1879. (strana 32), izdanima glede toga, kako treba sastavljati kupo-prodajne ugovore izmedju crkava, nadarbina itd. i privatnih osoba, ovaj nadbiskup. duh. stol veleč. gg. župnikom i ostalim nadarbenikom za znanje i ravnanje priobćuje sliedeće:

I. Parcela zemljišta, koja se prodaje, imade se bud u samom ugovoru bud na posebnom ugovoru prišitom i po obih strankah pripečaćenom nacrtu označiti *samo onda*, ako se radi o prodaji jednoga *diela* čestice, a *ne i onda*, kada se radi o prodaji *ciele* čestice, a nacrt taj ima biti načinjen tako, da na njem bude točno naznačena koli ciela čestica toli diel čestice, koji se odsvaja, sam nacrt pako ima se podpisati po obih strankah i dva svjedoka.

Prema tomu neka se izpravi okružnica pod br. 3241 iz godine 1878. i formular kupo-prodajnoga ugovora, naštampan na str. XVII. „Naputka“ pod br. 271 od godine 1880.

II Svaki kupo prodajni ugovor ima se izdati bar u dva primjerka, nu bilo ih makar i više, *svaki* primjerak ima biti biljegovan sa 50 novč., a isto tako *svaki* primjerak nacrta, koji je ugovoru prišiven.

III. Budući da je kr. zemalj. vladni odjel odpisom svojim dto 8. rujna o. g. br. 8983 ovomu nadbiskup. duhovnomu stolu izjavio, da će kr. zemalj. vlada svaki kupo-prodajni ugovor o prodaji nekretnina, pripadajućih crkvam i nadarbinam nakon što ga providi propisanom uslovkom za dozvolu gruntov-

ničkoga prenosa prava vlastničtva, u propisanom roku *samo* dostaviti dotičnomu uredu za odmjerivanje pristojba, svaki takav ugovor mora da bude *datiran*, a osim toga ima se priložiti prepis istog ugovora.

Nadbiskupski duhovni stol. — U Zagrebu dne 10. rujna 1889. —

Josip, v. r.
stožernik i nadbiskup.

3. Neke opazke za sastavljanje kupo-prodajnih ugovora.

Br. 546. Kada se koja nepokretnina za crkvu, nadarbinu ili altarijsku zakladu kupuje ili kada se koja njihova nepokretnina prodaje, kod sastavljanja kupo-prodajnoga ugovora treba da se još i sliedeće obdržava:

1. kada se ugovor sklapa sa *kućnom zadrugom*, treba da većina pravo glasa imajućih zadrugarah pristane ne samo kada se radi o *prodaji* njezinih nekretninah, nego takodjer i onda, kada kućna zadruga nekretnine za se kupuje, a o tom ima po §. 7. zadružnoga zakona občinsko poglavarstvo izdati izpravu;

2. članak 11|78 slovo *i)* te čl. 16|1 pristojbene tarife propisuju, da *svaki* primjerak ugovora i *nacrta* kano sastavnoga diela ugovora ima biti biljegovan sa 50 novč.

3. po §. 922. o. gr. zak. jamči onaj, koji za plaću prenosi stvar na drugoga, za izrično ugovorene vlastitosti stvari te može po §. 932. o gr. zak. oštećenik u takovu slučaju iskati ili nadopunjenje nedostatka ili, ako takovo nije moguće, dokinuće pogodbe. Zato treba u ugovoru izrično ustanoviti, *da prodavaoc ne jamči za površinu prodane čestice.*

Što se ovime priobćuje za ravnanje u savezu s ovdašnjimi okružnicami br. 3241 od g. 1878. i br. 4073 od g. 1879.

Zagreb dne 19. veljače 1886.

4. Formulari za kupovno-prodajne ugovore.

Biljeg 50 nvč.

E.

Kupovno-prodajni ugovor

sklopljen izmedju mene podpisanoga župnika . . . . ., zastupajućeg imovinu župne nadarbine (imovinu župne crkve

dotično kapele sv. . . . . u . . . . . ., altarijsku zakladu župe u . . . . .) kano kupca s jedne, i mene (nas, nas članovah zadruge N. u . . . . . kbr. . . . . ., nas zakonitih zastupnikah političke občine . . . . . pozivom na zaključak občinskog vieća br. . . . od . . . . i na potvrdu veleslavne kr. podžupanije u . . . . . .) kano prodavatelja (prodavaocah) s druge strane, kao što sliedi:

Ja . . . . (mi, mi članovi zadruge N u . . . . . kbr. . . ., mi zakoniti zastupnici političke občine . . . . . . pozivom na zaključak občinskoga vieća od . . . . br. . . . i na potvrdu velesl. kr. podžupanije u . . . . . . mi zastupnici imovne občine . . . . . pozivom na sjednički zaključak občinskoga starešinstva od . . . . . . i na potvrdu velesl. kr. podžupanije u . . . . . ,) prodajem (prodajemo) moju (našu, na ovu zadrugu spadajuću. na rečenu občinu spadajuću) u rudini . . . . . ležeću, u zemlj. nap. br. . . . . porezne občine pod čest. br. . . . . . . unešenu oranicu (livâdu itd.) pod kat. top. br. . . . . . u veličini od p. pr. . . . . . ralih . . . . □°, koje medjaši jesu: od izhoda . . . ., od zapada . . . . ., od polnoći . . . . ., od poldneva . . . ., kako se iz prišivenoga nacrta vidi, župnoj nadarbini u . . . . . (zakladi župne crkve k sv. . . . . u . . . ., kapele k sv. . . . . . altarijskoj zakladi župe u . . . . . .), zastupanoj po veleč. g. župniku . . . . . ., a ja podpisani župnik pridržav si odobrenje prečast. duhovnoga stola, u zastupanju . . . . kupujem rečenu (rečena) čestice za ugovorenu kupovninu od for. . . . slovom . . . . for a. vr. i to pod sliedećim ustanovami:

1. Uslovljena kupovnina imati će se položiti čim bude na temelju ovog po prečastnomu duhovnomu stolu potvrditi se imajućeg ugovora obavljena uknjižba prava vlastničtva na korist kupujuće župe (odnosno zaklade itd. gore) pa će g. župnik u zastupanju itd. u isti čas nastupiti fizični posjed kupljene čestice, preuzimajuć podjedno od tada dužnost na plaćanje javnih teretah od ove (ovih) čestice (česticah).

2. U to ime podieljujem ja (mi itd. kao gore) kupujućoj župi itd. kao gore) već sada dozvolu, da može, nu o svom trošku, izhoditi na temelju ovoga ugovora uknjižbu prava vlastničtva kupljene (kupljenih) i ovdje naznačene (naznačenih) čestice (česticah) u zemlj. nap. br. . . . . por. obć. . . . . . (*odnosno ako je dotična čestica sastojina jednog gruntovnog zapisnika uz više drugih, koje se ali neprodaju* i da može izhoditi odpis kupljene (kupljenih) čestice (česticah) iz zemlj. nap br. . . . . por. obć. . . . . . uz unos u posebni napisnik na ime kupca, obvezujući podjedno sebe (nas) na pribavljenje privole sa strane uknjiženih vjerovnikah).

3. Nebudući u zemljištniku unešen nikakov teret služnosti na kupljenoj evo nekretnini, ja (mi) prodavaoc preuzimljem (mo) naročito jamstvo, da niti u obće neima na njoj služnosti ili realnoga kakvog tereta.

4. U pogledu ovdje naznačene veličine nepreuzimam ja (mi) prodavaoc posebnoga jamstva, te se ovdje ustanovljuje, da će kupac ovu nekretninu po cielom njezinom obsegu zadobiti i uživati, onako, kako ju uživah (uživasmo) ja kupac ili ju bar mogah uživati, a bude li u istinu veća ili manja od ovdje naznačene izmjere, da neće nijednoj stranci odtuda nastati naslov zahtievati odštete ili doplatka.

5. Obe se stranke odričemo prava, pobijati ovaj ugovor iz naslova povriede preko polovine.

6. Trošak ovog ugovora i pristojbu nosi sam kupac, pa biti će dužan, nakon stigle potvrde prečastnoga duhovnoga stola unutar osam danah predati ovjerovljeni prepis ovog ugovora kr. pristojbenom uredu.

U znak toga bje ovaj ugovor u tri primjerka jednaka i izvorna sastavljen, po oboj stranci pred dvojicom svjedokah podpisan, pa će nakon obavljene potvrde, svaka stranka jedan izvornik dobiti.

U . . . .

Budué se često dogadja, da sastavljeni izmedju stranaka kupovno-prodajni ugovori nisu kako valja sastavljeni, to im se onda s nadležne strane prigovara; to se svimkolikim dušobrižnikom znanja i ravnanja radi priobćuje, da postupaju sliedećim od visoke kr. zem. vlade naznačenim pravilom, naime:

Svaki pravni posao, što ga dvie stranke sklapaju, mora biti jasno i točno u ugovoru izveden, da nebude povoda parnicam. Kod ugovorah takovih valja s toga osobito na formalnosti paziti, radi kojih bi se i sam pravni posao pobijati mogao.

Dvovrstna pogodba, ako nesadržaje prihvata obih stranakah, pravno neobstoji, a tako nebi nit ugovor obstati mogao, ako nije u njem naročita prihvata kupčeva. S toga ima se u prvoj ili posebnoj točki kazati, da N. N. kupuje nepokretnost za kupovninu od . . . . for. . - . nvč.

I sam objekt ima se točno označiti. S toga ako se radi o prodaji ciele parcele zemljišta, mora bud u samom ugovoru, bud na posebnom kupo-prodajnom ugovoru prišitom i po obih strankah pripečaćenom nacrtu ota parcela nacrtana i točno označena biti, sam nacrt pako mora se po obih strankah i po dvih svjedocih podpisati. Radi li se pako o prodaji jednoga diela parcele, mora se isto tako bud u posebnom, ugovoru prišitom nacrtu točno označiti koli ciela parcela, toli diel, koji se prodaje.

Nadalje ima se u ugovor uvesti ustanova, odredjujuća nastup faktična posjeda parcele po kupcu, jer posjed nije identičan sa vlastničtvom, te neprelazi sam po sebi s pravom vlastničtva na kupca.

Napokon imade se veće sigurnosti radi u ugovor primiti ustanova, kojom se odredjuje, od kojega dana kupac preuzima svu štetu i korist kupljene čestice.

U buduće dakle sastavljati će gg dušobrižnici pomenute ugovore prema iztaknutim pravilom po ovom primjerku.

Kupo-prodajni ugovor.

Sklopljen izmedju zaklade župne (altarije) crkve N. zastupane po velečastnom gosp. N. N. kao prodavcu s jedne strane i gosp. N. N. s druge strane.

1. Zaklada župne crkve (altarije) u N. prodaje g. N. parcelu br. . . oranice N. zvane, te unešene sa izmjerom od . . . . rali . . . □° u zemljištniku br. . . . občine N. kako je u prišivenom nacrtu (dosljedno: od parcele br. . . . . . oranice N. zvane, te unešene sa izmjerom od . . . . rali . . . . □° u zemljištniku br. . . . . . občine N. jedan dio u izmjeri od . . . . rali . . . . . □° koj no je u prišivenom nacrtu sa novom oznakom . . . . . označen) za medjusobno pogodjenu kupovninu od . . . . for. slovom . . . . . . for. a. vr. a g. N. N. kupuje gore označenu parcelu br. . . . . . (gore označeni dio parcele br. . . . .) za kupovninu od . . . . . for. a. vr.

2. Kupovninu od . . . . . for. a. vr. imade kupac, čim ovaj ugovor po pračastnom duhovnom stolu i visokoj kr. zemaljskoj vladi odjelu za bogoštovje i nastavu odobren bude, odmah na ruke . . . . izplatiti.

3. Kupac stupa sa onim danom, u kojem će pogodjenu kupovninu od . . . . for. izplatiti, u fizični i faktični posjed kupljene čestice, te će takodjer vlastan biti, kupljenu otu česticu (kupljen taj dio čestice) bezteretno iz zemljištnika br. . . . . občine N. odpisati, te u svoj obstojeći ili novo otvorit se imajući zemljištnik iste občine bez svake daljne zaprieke na svoje ime i vlastnost prepisati dati.

4. Kupac nosi od dana nastupa posjeda svaku štetu i teret od kupljene čestice, kao što svaku korist od iste crpio bude.

5. Kupac nosi sam iz svoga bez obračunanja prenosnu pristojbu i trošak ovoga ugovora.

6. Obje stranke odriču se prava napadati ovaj ugovor radi prikrate preko polovice vriednosti (§. 934. o. gr. z.).

Ovaj ugovor izdan u trih primjercih, od kojih jedan kupac drugi prodavaoc dobiva, a treći se kod duh. stola pohranjuje, podpisan bje po obih ugovarajućih strankah i dvih svjedocih.

U N. dne . . . . . .

VI. Zadušbinska imovina.

1. Crkvene zaklade u obće.

Medju *zaklade crkvene* spada svaka darovina, koju tko bud za života, bud oporukom pokloni i ostavi crkvi, nadarbi ili kojoj mu drago nabožnoj svrsi kod koje crkve.

Kako crkvena i nadarbinska imovina (vidi §. 10. Nap. alinea 2.), tako i zakladne sve glavnice i nekretnine imadu se uz imovnik predati i primati.

Ove zaklade upravljati i za njih se brinuti, dužan je takodjer ravnatelj crkve sa patronatom i starješinami, upravo tako kako i za crkveno dobro. Ovih je dakle dužnost, za *sjegurnost*

zakladnih glavnicah brinuti se i bditi, da se želji bogoljubnoga zakladatelja podpuno zadovolji, te pripadajući prihod da se po njegovoj odredbi na svoje svrhe točno obrati.

Svaka ovakova *nova zaklada* ima se ponajprije ordinarijatu prijaviti, te označiti namjena zakladateljeva kao i ostavljena svota ili zemljište. Ordinarijat će tada očitovati, može li se zadužbina primiti ili ne. (Nap. §. 13.)

2. Misne zaklade.

Za misne zaklade odredjuje se prema diecezanskoj naredbi za *tihu sv. misu* najmanji dar od 1 for. 5 novč. a. vr., za *pjevanu* pako sv. misu za služećega svećenika 2 for. 10 nč. a. vr. Prama tomu treba da glavnica misne zaklade za tihu sv. misu iznosi najmanje 21 for. a vr. — za pjevanu pako sv. misu uraćunav zajedno pristojbe, što idu crkvi, orguljašu, sakristanu, zvonaru i podvornikom 84 for. a. vr. Prihod ima se tako podieliti, da svećeniku, koj pjeva službu Božju zapadne 2 for. 10 novč. crkvi 70 novč., orguljašu 70 novč., sakristanu 25 novč., zvonaru 25 novč. i podvornikom 20 novč.

Bogoljubni zakladatelji mogu medjutim zakladnu glavnicu po volji i veću ostaviti, a prema tomu i veće dielove pojedinim gori spomenutim učestnikom ustanoviti. Od zakladah koje su ustanovljene za čitanje tihih sv. misah, nezapada osim misnika nikomu drugomu ništa, izuzamši ako je zakladatelj naročito što god u to ime ostavio.

Ostavi li se na ime zaklade *nekretnina*, to treba da se ista prije svega procieni, ter se tako uzmogne dosuditi, da li se zaklada, kako zakladatelj želi, može primiti ili ne. (Nap. §. 13).

3. Zakladni list.

Kad se zaklada već jednom primi, i *glavnica osjegura*, sastavi ravnatelj crkve *osnovu* zakladnoga lista i pošalje sa ostalimi spisi na zakladu spadajućimi (obveznica, ustanova oporuke itd. ordinarijatu na uvid, odakle će, ako bude od potrebe dalnji naputak dobiti.

Odobrivši ordinarijat osnovu, sastavit će ravnatelj crkve polag ove *zakladni list*, i to u tri istopisa, od kojih je jedan

nebiljegovan, a ostala dva imadu biti biljegovana biljegovkom od 50 novč. a sva tri po ravnatelju crkve, patronatu, te župnim (nadarbinskim i sbornim) pečatom podkrepljena. Ove će istopise tada isti ravnatelj crkve ordinarijatu dostaviti, da jim se pripiše potvrda ordinarijatska. Ordinarijat će napokon jedan primjerak pridržati, drugi povratiti ravnatelju crkve da ga spravi u crkvenu blagajnu, treći pako primjerak kr. zemaljskoj vladi ureda radi odpremiti.

4. Formular za zakladni list.

Biljeg
Scala II.

G.

Zakladni list.

Mi podpisani predstojnici crkve I. u I. (*kao župnik, crkveni starješine i pokrovitelj ili njegov zastupnik*) priznajemo i svjedočimo ovim zakladnim listom:

(*prema različitim slučajem*):

1. ako se zaklada sadržava u pismenoj,
2. ako u ustmenoj oporuci,
3. ako ju načini zakladatelj za života.

ad 1. Da je dne . . . . . god. . . . umrvši I (*njegov značaj*) u svojoj dne . . . . god. . . . . . načinjenoj i dne . . . . god. . . . . proglašenoj oporuci točkom . . . . . polag vidimovanoga izvadka oporuke sliedeću naredio zakladu (*valja od rieči do rieči prepisati naredbu zakladateljevu*).

ad 2. Da je dne . . . . . god. . . . umrvši I (*značaj*) u svojoj ustmenoj dne . . . . . god. . . . učinjenoj (*oblast i mjesto gdje, dan, mjesec i godina kad?*) upisanoj oporuci, polag vidimovanoga izvadka zapisnika, sliedeću zakladu naredio (*valja od rieči do rieči prepisati naredbu zakladateljevu*).

ad 3. Da se je I. gradjan, seljak i t. d. iz I. danas glavom pred nas došav, izjavio, da je voljan sliedeću zakladu učiniti.

Budući da je glavnica zakladna osjegurana tim,

(*prema različitim slučajem*)

a) što je uz . . % dobit kod I. gradjana, seljaka i t. d. iz I uložena uslied njegove zadužnice, na ime zaklade (*dne,*

mjeseca i ljeta) izdate, te po glasu gruntovničkoga izvadka (*oblast, mjesto, dan, mjesec i godina, gdje i kad je izvadak sačinjen*) na njegov u I. ležeći imutak, kuću i t. d. uknjižene.

b) Što je za nju % dobitna državna zadužnica od (*dan, mjesec, ljeto br. . . . od . . . for.*) nabavljena na ime I-ove zaklade svezana (*vinkulovana*).

c) Što je za nju 5% hrvatsko-slavonska zemljištno-raztceretna zadužnica od (*dan, mjesec, ljeto*) br. od . . . for. nabavljena i već na ime I-ove zaklade prepisana: — to obričemo i obećajemo mi podpisani crkveni predstojnici, izdavajuć ovaj zakladni list, u svoje i svojih nasljednikah ime, da ćemo ovdje spomenutu zakladu vazda uzdržati, i

d) (*ako je misa pjevana*) tekuću od nje od (*dan, god.*) dobit tako porazdieliti nastojati, da zapadne:

Misniku	2 stot.	10 novč.
Crkvi	— „	70 „
Orguljašu	— „	70 „
Zvonaru	— „	25 „
Podvornikom . . .	— „	20 „

e) (*ako je ustanovljena samo tiha ili štuća sveta Misa ili više njih, ima se promieniti ovako*) i tekuću od nje od (*dan, godina*) dobit dotičnomu svećeniku predati.

Ne manje se obvezujemo, da ćemo se za slučaj, ako bi se glavnica odkazala, pobrinuti, da se ista uz pupilarnu sjegurnost opeta uloži.

Mi si ipak naročito pridržajemo pravo, primjerenu stegu zakladne ove glavnice kod dotičnih duhovnih i svjetovnih oblastih zaiskati, ako bi takovu okolnosti zahtievale.

Čemu za dokaz načinismo ovo zakladno pismo u tri istopisa, te ga podpisasmo župnik, crkveni starješine, pokrovitelj i dva svjedoka, od kojih će se jedan prečastnomu nadbiskupskomu duhovnomu stolu u Zagrebu, drugi u blagajnu ove crkve na spravu predati, a treći nebiljegovani visokoj kralj. zemaljskoj vladi priobćiti.

Tako izdano u N. . . . . dana mjeseca i godine poslie narodjenja Spasova.

(Sliedi podpis: crkvenog pokrovitelja, župnika, dvajuh crkvenih starješina i dvih svjedoka, te pečat župnog ureda).

Računi o crkvenim zakladama.

Račune o *crkvenih zakladah* vodi ravnatelj crkve upravo tako, kao i račune crkvene, izim ako je možda zakladatelj drugačije odredio.

Za ove račune odredjuje se:

a) zakladne glavnice, koje su *crkvi* namienjene, n. pr. za njezino uzdržavanje, za uljenicu, ili druge nabožne svrhe, te od kojih prihod ima ili sasvim, ili stranom *crkvenoj* blagajni zapasti — imadu se u istih računih crkvenih navesti;

b) Za zakladne glavnice n. pr. sv. mise, za uzdržavanje kipovah, za pjevače, za podporu sirotah i t. d. od kojih *crkvam ništa nepripada*, imade ravnatelj crkve *posebnu* računsku knjigu polag propisanoga formulara pod H. voditi. Iz ove knjige ima se svake godine *koncem prosinca* sastaviti izvadak, te izpitati po kot. podarcidjakonu onako kako i crkveni računi, pak podpisi providjen uz račune crkvene ordinarijatu podastrieti.

Isto ovo, što je pod *a*) i *b*) rečeno o glavnicah zakladnih, imat će se obdržavati takodjer glede *nekretninah*, koje su ovakovim zakladam namienjene. (§. 15.)

U račune i izvadak o *pobožnih zakladah* imaju se u buduće takodjer točno uvrstiti:

a) povrh zadušbinskih još i svekolike nadarbinske (beneficialne) *glavnice*, unišle možebiti iz odštete nadarbinskih kmetovah, iz desetine, gornice, činža, šumskih težaka, odštetenoga lukna, vrčevah, regalnoga prava itd. itd. pak i glavnice iz neprodanih možda nadarbinskih zemaljah, vinogradah i inih nekretninah kojega mu drago one naslova bile, i ticale se one župnika, duhovnoga pomoćnika, orguljaša, crkvenih starješinah, zvonara i t. d.

b) Svikoliki *novčani preostatci*, koji su kod nabave i kupovanja novih budi crkvenih, budi beneficialnih razteretnih ili državnih obveznicah preostali. (Nap. §. 16.)

Ovakovi računi odnosno izvadci imaju se za *svaku* godinu sastaviti i pregledati, negledeć na to što se možda stališ glavnice promienio nije. (Nap. §. 17.)

H.

Izkaz

svih pobožnih zakladah i nadarbinskih glavnicah župe . . . .
koje se prema §. 15. „Naputka“ od 23. siečnja 1880. br. 271 u crkvenih računih nespominju.

za godinu 189 .

Broj tekući	Ime i prezime zakladatelja; svrha u koju je zaklada ustanovljena; odnosno: Naslov i izvor, iz koga glavnica potiče	Zakladni predmet	Izvorna glavnica u bečkoj vriednosti ili srebru for.	n.	Sadašnja glavnica u austrijskoj vriednosti for.	n.	Ime i prezime dužnika; dan, mjesec, godina obveznice odnosno broj štedioničke uložnice, zemljištne razteretnice ili državne zadužnice	Godišnji prihod u austr. vriednosti for.	nv.	Zaostale kamate u austr. vriednosti for.	n.	Broj sv. misah, koje se svake godine u to ime služiti moraju	Da li je i kada glavnica hypotekarno (gruntovno) osjegurana? odnosno zadužnica na ime zaklade i nadarbine vinkulirana? ili zemljište u gruntovnici na ime nadarbine prepisano	OPAZKE: a) Kada je zadušbina utemeljena? b) Obstoji li glede iste kakova izprava, zakladni list itd. i gdje se taj čuva? c) Je li izvorna zadužnica u pohranu prečast. duh. stolu predana? i pod kojim brojem se u tamoš. pismoh. čuva?
1	Grof Franjo Patačić za pokoj duše svoje i supruge si Terezije, rodjene grofinje Keglević	Izvorno 2½ kmetskoga selišta	1000 u sr.	—	1050 uz 5%	—	Hrvatsko - slavonska zemljo-razteretna zaklada, uslied obveznice pod brojem 1793 litt. A vrhu 100 for. srebra	Po odbitku 7% u ime dohodar. 48	82½	—	—	Dne 5. srp. svake god. pjevana sv. misa „de Requiem" i 20 čitanih sv. misah	Obveznica je na ime zaklade vinkulirana	Zaklada utemeljena je dne 19. travnja 1740. Prepis zakladnoga lista nalazi se u župnom arkivu. Izvorna zadužnica čuva se u Dioeces. arkivu pod br. 820 ex 1865.
2	Juraj pl. Jelačić za pokoj svoje duše	—	800 u sr.	—	840 uz 6%	—	Franjo Črešnjević vlastelin dobra Rakitovec uslied obveznice od 5. veljače 1849 vrhu 800 for. u srebru	50	40	50	40	Dne 6. srp. pjevanu godišnicu de „Requiem" i 36 čitanih sv. misah	Dne 10. svibnja 1869. pod br. 1053 uknjižena	Zaklada obstoji uslied oporuke od 15. veljače 1790., koje se prepis u župnom arkivu čuva Izvorna obveznica je dne 20. veljače 1871. pod br. 381 u Dioeces. arkivu pohranjena
3	Nikola i Bara Jagušić, supruzi, za pokoj svojih dušah; kao i one Juraja Galovića	Livada nazvana Ribnjak, kraj potoka „Bednje"	—	—	—	—	—	Neopredieljeno		—	—	Župnik je obvezan svaki mjesec jednu svetu misu čitati	Na ime zaklade odnosno župne nadarbine gruntovno prepisana	Zaklada utemeljena je oporukom od 15. listopada god. 1790., od koje se prepis u župnom arkivu nalazi
4	Hrvatsko-slavonska zemljo razteretna obveznica pod br. 3035 litt A dobljena u ime odštete nadarbinskih kmetovah	3 urbarska selišta	1200 u sr.	—	1260 uz 5%	—	Hrvatsko - slavonska zemljo-razteretna zaklada uslied obveznice pod br. 3035 litt A vrhu 1200 for. srebra	Po odbitku 7% 58	59	—	—	—	Obveznica je na ime župne nadarbine vinkulirana	Izvorna obveznica predana je dne 5. veljače 1871. pod br. 387 u Dioeces. arkivu na pohranu
5	Prihodna svjedočba (Renten-Urkunde) razteretne zaklade, odlukom vis. kr. hrv.-slav. namjestničtva od 25. rujna 1867. pod br. 12 739|2754, u ime odštete za svećeničku desetinu dobljene	Njekoč desetina od vina i žita u snoplju, što ju je župnik do godine 1848. u naravi pobirao	—	—	—	—	Hrvatsko - slavonska zemljo-razteretna zaklada uslied izdane dne 1. stud. 1867. pod brojem 35 prihodne svjedočbe	205	—	—	—	—	Prihodna svjedočba (Renten-Urkunde) glasi na ime župne nadarbine	Izvorna prihodna svjedočba pohranjena je uslied odluke preč. duh. stola od 18. listopada 1871. pod brojem 3071. u Dioeces. arkivu.

Broj tekući	Ime i prezime zakladatelja; svrha, u koju je zaklada ustanovljena; odnosno Naslov i izvor, iz koga glavnica potiče	Zakladni predmet	Izvorna glavnica u bečkoj vriednosti ili srebru		Sadašnja glavnica u austrijskoj vriednosti		Ime i prezime dužnika dan, mjesec, godina obveznice, odnosno broj štedioničke uložnice, zemljištne razteretnice ili državne zadužnice	Godišnji prihod u austr. vriednosti		Zaostale kamate u austr. vriednosti		Broj sv. misah, koje se svake godine u to ime služiti moraju	Da li je i kada glavnica hypotekarno (gruntovno) osjegurana? odnosno zadužnica na ime zaklade i nadarbine vinkulirana? ili zemljište u gruntovnici na ime nadarbine prepisano	OPAZKE: a) Kada je zadušbina utemeljena? a) Obstoji li glede iste kakava izprava, zakladni list itd. i gdje se taj čuva? b) Je li izvorna zadužnica u pohranu preč. duh. stolu predana? i pod kojim brojem se u tamošnoj pismohrani čuva?
			for.	n.	for.	n.		for.	n.	for.	n.			
6	Obveznica nabavljena iz iz uplaćene odkupnine gornoga i činženoga prava šumskih težakah itd. uslied dobrovoljne sudbene nagode od 18. svibnja g. 1859. pod broj. 1080	—	1000 u sr.	—	1050 uz 6%	—	Pavao Brezović, posjednik, uslied obveznice od 10. siečnja 1860 vrhu 1050 for. austr. vried.	63	—	—	—	—	Uknjižena dne 15. prosinca g. 1860. pod br. 2115	Izvorna obveznica predana uslied odluke preč. duh. stola od 15. siečnja 1861. pod br. 189 u pohranu u Dioeces. arkiv.
7	Glavnica dobljena iz nadarbinskoga vinograda	Vinograd „Veliki Vrh", ležeći u poreznoj občini N. . . N. . .	—	—	500 uz 6%	—	Nikola Čuk, seljak iz občine . . . sela . . . pod kbr. . . . uslied zadužnice od 6 svib. 1871. vrhu 500 f. a. v.	30	—	—	—	—	Zadužnica je uknjižena dne 20. svibnja 1871. pod br. 512	Vinograd je dozvolom preč. duh. stola od 10. trav. g. 1871. br. 879 prodan. Izvorna zadužnica nalazi se u pismohrani Dioeces. pod br. 973 ex 1871.
8	Preostatak u gotovom novcu	—	—	—	5	25	Prigodom nabave nove hrv.-slav. zemljo-razt. obveznice pod br. 1793 litt A. preostalo je uslied pripisa prečast. duh. stola od 10 trav. 1879. br. 1221 u gotovini 5 f. 25 nv.	—	—	—	—	—	Nalaze se privremeno u crkvenoj blagajni	—

U N. N. . . . . . .

N. N.,
pokrovitelj.

Vidio:

N. N.,
kotarski podarcidjakon.

N. N.,
župnik kao računopoložitelj.

N. N.,
crkveni starješina.

N. N.,
crkveni starješina.

7. Extractus super piis fundationibus in simplici exhibendos esse.

Nr. 825. Vener. Rectoribus ecclesiarum pro directione notum redditur: extractus super quibusvis pris fundationibus juxta §. 15. Instructionis quod manipulationem peculii sacri sub 30. Septembris 1859. Nr. 3039 editae cum ecclesiarum rationibus exhibendos non in duplo, sed in simplici horsum submittendos esse. —

Datum e Consistorio AEpiscopali Zagrabiae die 17. Septembris 1876. celebrato.

8. Zadužbinska imovina nahodeća se kod samostana.

Budući da kod *samostanskih* crkvah, kao i kod drugih crkvenih družbah može biti, dapače ima različitih crkvenih zakladah, koje sačinjavaju *posebnu*, ne na sam red, kaptol ili sbor spadajuću svojinu, od kojih se ordinarijatu do sada nisu polagali nikakovi računi: to se odredjuje, da i glede ovih zakladah treba u buduće ono isto obdržavati što u §§. 13, 14, 15, 16 i 17 ovog „naputka“ (vidi str. 112, 113, i 115 ove zbirke) za ovakove crkvene zaklade ustanovljeno.

Samostani, kojim je povjerena uprava koje župe, obvezani su na sve propise kao i ostali župnici tako glede uprave crkvene i zadušbinske imovine, kako i polaganja crkvenih i zadušbinskih računah. (Naputak §. 18.)

9. Formular za sastavak „Imovnika“ zadužbinske imovine.

Broj tek.	Predmet	Vried. u a. v. for.	n.
	A) Potvrdnice (certificati) ob obveznicah, kojih se izvornici u dioecesanskom arkivu čuvaju.		
1	Potvrdnica o hrv.-slav. razteretnici pod br. 2715 litt. A vrhu 500 for. sr. odnoseća se na zakladu N. N.	525	—
2	Potvrdnica odnoseća se na zadušbinu N. N. . . . . vrhu pasivne zadužnice N. N. . . . . od dne 10. siečnja god. 1871. vrhu 400 for. austr. vriednosti . . . . , ...	400	—
	B) Izvorna zadužnica, koja se privremeno čuva u župnom arkivu do uknjižbe.		
3	Obveznica od 7 listopada 1859. vrhu 200 for. a. vr. pasivna N. N.	200	—
	C) U gotovom novcu.		
4	Kod nabave hrv.-slav. razteretnica preostali su u gotovom . . .	7	15
	Ukupno . .	1132	15

Broj tek.	Predmet	Vried. u a. v. for.	n.
		komadi	
	D) Dokaznice i izprave odnoseće se na prava zadušbinah.		
5	Zakladni list zadušbine N . . . . N . . . . od 10. svibnja 1873. .	1	
6	Darovnica grofa N. . . . N. . . . od . . . . kojom za sv. mise, koje se zanj i njegovu obitelj služiti imadu ustupi vinograd N. . . . . . u občini N.	1	
7	Oporuka N. . . . . N. , . . . od 7. rujna 1735. kojom za sv. mise opredieli 500 for. sreb.	1	

E) Zadušbinske nepokretnine.

Broj tekući	U gruntovnici na listu	Rudina	Katastralni broj	Gruntovni broj parcele	Vlastnik zemljišta	Vrst gojitbe	Površje ral	Površje □ hv.	Medjaši	Opazka
1	9	DESINIĆ	395	1101	Zadušbina grofa Franje Ratkaja kod župe desiničke.	Oranica	1	615	Iztok: N. N. . . Jug: N. N. . . Zapad: N. N. . Sjever: N. N. .	
2	9		398	1103		Vinograd	1	830	Iztok: N. N. . , Jug: N. N . . . Zapad: N. N. . Sjever. N. N. ,	

Tekući broj	Zemljišt. posjed. prezime i ime, obit. i kbr.	Označenje zemljišt. posjeda: po svojstvu urbar. i mjestnom nazivu	u gruntovnici: porezne občine	u gruntovnici: po broju grunt. zapisnika	u gruntovnici: po broju grunt parcele	po vrsti gojitbe	ralih po 1600 □ hv.	□ hvatih	Naznačaj daćah u naravi	Je li se glede odkupnine nagodio? kada? i za koliko?	Uplatio odkupnine a. vr. for.	n.	Opazka a) kada je uplaćeni novac pr. duhov. stolu odposlan?
1	Vojvodić Ant. Dugosel. k. 15	Gorno „Veternjak“	Dugoselo	57	119 385 387	vinograd, njiva, kolosjek	1 1 —	215 390 560	2 požun. ved. mošta; 2 funta prediva i 1 kopuna	Jest 10. siečnja 1860. pod br. 219 za 120 for. a. vr.	75	—	Novci su dne 20. ožujka godine 1863. pod b. 35. p. d. s. p.
2	Špoljar F. Mala-gora kb. 29.	Gorno „Mehmed“	Vinagora	118	1616 1617 1618	trsje, njiva, pašnik	1 — —	330 681 195	1½ pož. ved. mošta; 1 funt prediva i 1 kopuna	Podaje još u naravi	—	—	—

Tekući broj	Zemljišt. posjed. prezime i ime, obit. i kbr.	Označenje zemljišt. posjeda: po svojstvu urbar. i mjestnom nazivu	u gruntovnici: porezne obćine	u gruntovnici: po broju grunt. zapisnika	u gruntovnici: po broju grunt parcele	po vrsti gojitbe	ralih po 1600□hv.	□hvatih	Naznačaj daćah u naravi	Je li se glede odkupnine nagodio? kada? i za koliko?	Uplatio odkupnine a. vr. for.	Uplatio odkupnine a. vr. n.	Opazka a) kada je uplaćeni novac pr. duhov. stolu odposlan?
3	Gavrović M. V.-gora kb. 18	Činž „Orehovec"	Brezno	236	839	njiva, livada	2	35	30 ručnih težakah i kućni forint	Podaje u naravi	—	—	—
					841		1	138					

Ovim redom imaju sliediti zadušbinske glavnice, izprave, nepokretnine tiču će se duhov. pomoćnika, orguljaša, zvonara i t. d,

Da sam ovaj imovnik iz rukuh N. . . . N. . . . podpuno primio, priznajem

U . . . . dne . . . , ... 18 . , .

N. N.
župni upravitelj kao predavalac.

Pečat

N, N.
vivodin. župnik kao primalac.

Pečat

Preda mnom **N. N.**
kotarskim podárcidjakonom.

N. N.
crkveni starešina.

N. N.
pokrovitelj župe ili zastupnik pokrovitelja župe.

N. N.
crkveni starešina.

VII. Crkvene nadarbine.

I. Ob uredjenju crkvenih nadarbina.

1. Dvorska naredba od 10. svibnja 1787. br. 5478., koja sadržaje obćenita načela po kojima imadu postupati toli crkvene, koli svjetovne oblasti izvršavajući previšnje odredbe u pogledu uredjenja župa i manastira.

Generalia Principia,

juxta quae tam Ecclesiasticas, quam Saeculares Jurisdictiones in executione Altissimarum dispositionum relate ad Parochiarum institutionem & cum hac conjunctam Claustrorum regulationem procedere necesse est.

Totum hoc negotium in duas principales partes dispescitur, in meliorationem nempe curae animarum, & regulationem Claustrorum. Et hoc ipsum est, quod primae duae hujus Ordinationis partes in plures adhuc secundum diversitatem cum iis conjunctorum objectorum subdivisae paragraphos praestabunt. Tertiam tandem partem executionis modus constituet, quo altissimae Ordinationes, in quantum circumstantiae admittunt, non minus prompte quam punctualiter in effectum deduci valeant.

PARS PRIMA.

Melioratio Curae animarum.

Haec duplicit fit via:

Primo: Constitutione novorum animarum Curatorum:

Secundo: Meliori divisione illarum pagensium Communitatum, quae a suo moderno spirituali Pastore nimis dissitae sunt, ac proinde suum spirituale emolumentum per nudam ipsorum viciniori Parochiae conjunctionem facilius obtinere possunt. Omnia super his duobus objectis altissimo Loco praesumpta principia sequentibus paragraphis pro constanti directione ambarum exequentium Jurisdictionum, Ordinariatus videlicet, & Comitatus una hisce communicantur. —

§. 1. *Antiqui Parochi.*

Ut Sors novorum Parochorum determinari possit, est prius Sors antiquorum Parochorum, e quorum Parochiis nova beneficia curata exsurrexerunt, stabilienda. Intuito horum ratum statumque est: illos de suis modernis fundatis proventibus etiam post excorporationem, unius, aut plurium filialium ipsis hactenus subjectarum nihil amittere posse; quare noviter constituendus Pastor obligatus erit; omnes a sua Communitate antiquo Parocho, sive Titulo lecticalis, sive Stolae hactenus dari solitas praestationes, eidem ipsi fideliter inscribere, & de tempore in tempus âdmanuare. Quod vero eos reditus, quos antiquus Parochus ex possessis olim suarum filialium terrenis, & realitatibus percipiebat, attinet, horum administratione novus Curatus nequamquam onerandus est, sed antiquo Parocho tamquam possessori, & usufractuario incumbet, de horum administratione providere. Caeterum ambobus Pastoribus integrum manet intuitu

horum utriusque speciei redituum (non tamen sine praesentia, & consensu Decani) intra se convenire, & eatenus approbatum contractum tam pro se, quam succesoribus suis inire. Hoc tamen principium unicam patitur exceptionem; si nempe in quadam ad hoc usque tempus filiali, certi proventus ob eum expresse fine fundati fuissent, ut Parochus obligaretur ad certas functiones spirituales in dicta filiali peragendas, tum tales post hujusmodi filialis a matrice excorporationem non amplius antiquo Parocho dabuntur, quia hic imposterum in statu non est, conditionem, propter quam hucusque eos percipiebat, adimplendi; atque adeo isti reditur ad dotationem novi Curati impendendi erunt, & partem illi assignande congruae constituent.

Praeterea Sua Sacritissima Majestas intuitu antiquorum Parochorum praecipit, ut ilii, qui hucusque Capellanum servarunt, etiam imposterum ad eundem servandum obstricti sint, eo solum casu excepto, quo eis dimissio altissimo Nomine concederetur. Quodsi aliqui Parochi docuerint, se per retentionem sui hucusque voluntarie servati Cooperatoris, aut Capellani infra Congruam 300 fl. reducendos esse, tum eorum indemnitas juxta §. 4to. praesumptam Principium e fundo Religionis clementer applicanda venit.

§. 2. *Novi Pastores animarum, Parochi locales, Capellani, & Cooperatores.*

Intuitu horum praecipium principium esto, illos ab antiquis Parochis plene independentes, & in exercitio suae Jurisdictionis illis prorsus aequales esse. Ubi suapte intelligitur, noviter constituendos Cooperatores in eadem dependentia a suis Parochis manere debere, in qua hucusque ita nominati Capellani erant.

E contra novi Parochi, & locales Capellani debent omnes proventus, a suis Communitatibus promanantes, secundum id, quod §. 1. dictum est, antiquo Parocho tradere, & pro sua persona solum cum assignata Congrua contentari.

§. 3. *Congrua novorum Pastorum.*

Intuitu Congruae novis Pastoribus animarum assignandae, emanavit quidem jam ante longius tempus altissima resolutio, vi cujus novo Parocho 300 fl., Capellano locali 200 fl., & Cooperatori 150 fl. pro sui sustentatione assignati sunt.

Nihilominus Sua Sacratissima Majestas ex diversis gravibus motivis hanc suam altissimam Ordinationem, locales Capellanos concernentem, in eo immutare dignabatur, ut ipsis, iis in Dioecesibus, in quibus vitae media nihilo facilius, quam in hujatibis Ditionibus acquiruntur, Congrua in 30 fl. augeatur, consequenter annuum Salarium in 230 fl. emetiatur.

Quoniam vero praefata Resolutio Regia solummodo ad Curatos rurales sese extendat, idcirco alia altissima Resolutio, Parochos in civitatibus, & populosis oppidis neo constituendos concernens, eo emanavit. ut Congrua novorom Parochorum in primae classis urbibus, uti sunt: Posonium, Cassovia, Sopronium etc. etc. in 600 fl. in minoribus vero civitatibus. & populosioribus oppidis, uti sunt: Schemnitzium, Neosolium, Ketskemetkinum etc. in 450 fl. statuatur; haec porro classificatio Urbium, Oppidorum suo tempore respectivis Comitatibus per Regium hoc Locumtenentiale Consilium intimabitur.

Insuper Sua Sacratissima Majestas clementer mandare dignata est, ut Parochis. sive illi Urbani, sive rurales sint. pro quolibet neo Cooperatore 150 fl. persolvenda Congrua ea ratione ipsos inter, & Cooperatores dividatur, ut hinc Parocho 90 fl. titulo mensae, habitationis, calefactionis, & luminis Cooperatori praestandorum remaneant, residui autem 60 fl. eidem Cooperatori ad superandas ulteriores necessitates suas admanuentur.

§. 4. *Quo in casu Cooperator suam sustentationem solum a Parocho acquirere debeat.*

Cum praessumptum principium sit, quod Parochus, qui suum gregem propter nimis magnum numerum, aut alias particulares circumstantias solus debite providere in statu non est, sibi Cooperatorem adjungere teneatur, hinc Altissimae ordinatur, ut ubicunque ex hac causa Parocho Cooperator additus fuerit, is talem e suis propriis proventibus intertenere obligatus sit, dummodo id sine diminutione suae 300 fl Congruae praestare possit. Ut vero certa norma assumatur, juxta quam & reditus Parochi calculandi, & eorum proportio intuitu Congruae determinanda veniat, praecepit Sua Sacratissima Majestas, ut in hoc & infra §. 5. occurenti casu, nec stolares, nec alli qualescunque accidentales proventus, sed solummodo certi, et fixi in computum

assumantur. Hinc ubicunque de erectione novorum Cooperatorum agitur, observandum est, ut (exceptis solum iis, quorum proventus juxta jam factas conscriptiones Congruam 300 fl. notabiliter excedunt) parochiales reditus occasione effectuationis hujus operis in quolibet Comitatu per concernentem Magistratualem praesentibus Dioecesanis Deputatis denuo calculentur; illud itaque, quod juxta hac ratione erutos parochiales proventus Parocho per intertentionem Cooperatoris relate ad suam Congruam decedere inveniretur, est eidem ex religionis fundo bonificandum.

§. 5. *Circa ea, quae ex priori Cassa Parochorum Parochis dabantur, Subsidia.*

Quandoquidem Cassa Parochorum ante ejus etiam cum Religionis fundo unionem, vi originariae suae institutionis, pure in Subsidium miserorum, hoc est: infra Congruam stantium Curatorum introducta sit, ne Sua Sacratissima Majestas partim etiam ex Parochiarum fassionibus partim etiam ex diversis Comitatuum relationibus ab Anno 1784. adnexis conscriptionibus non sine displicentia observavit, quod aliqui Parochi, qui licet ex suis ordinariis reditibus ultra Congruam percipiunt, adhuc tamen notabilia ex priori Cassae Parochorum hodiedum trahant Subsidia. Ad istum itaque vero fini, nunc cum Religionis fundo conjunctae Cassae Parochorum e diametro oppositum abusum tollendum, ordinat Sua Sacratissima Majestas, ut illis Parochis, qui suam Congruam per 300 fl. juxta §. 4. stabilitum calculum reipsa ex suis ordinariis reditibus pro sua solum persona, quin Capellanum tenere debeant, trahunt subsidia, ex Cassa Parochorum hactenus percipi solita, subtrahantur. —

6. 6. *Dotatio novorum Curatorum, et procuratio necessarium aedificiorum ex Camerali, Studiorum fundo, et Ecclesiasticis Bonis.*

Quod vero realem executionem, et necessarios ad effectuationem hujus negotii sumptus attinet, in eo per repetitas Regias Ordinationes altissima Intentio est notificata, quod videlicet omnes ad Alte demandatam meliorationem curae animarum necessariae expensae, ad parcendum fundo religionis ex Caesareo Regiis Cameralibus, et Familiae Bonis, sicuti etiam ex iis, quae fundus Studiorum, et Ecclesiastici possident, item ex dominalibus reditibus procurari debeant.

Hinc praefate Ordinationes regiae ea cum declaratione renovantur, quod siquidem ex relationibus a Dioecesanis, et Comitatibus submissis, non semper satis intellectum fuerit, quis ille locus sit, qui a Regia Camera, vel studiorum fundo, vel ab Ecclesiasticis possidetur, Sua Sacratissima Majestas suprafatas Ordinationes de provisione novarum parochiarum ex praedictis fundis facienda, nulla ratione immutare cogitet, etiamsi in faciendis expeditionibus illae non ad quemlibet Cameralem, Studiorum fundum, aut Ecclesiasticas possesiones nominatim exprimerentur, vel ejusmodi bonum expresse in eorum classe collocaretur, quae expensas has ex fundo Religionis accipiendas habent; cum eatenus subsistens Principium hoc sit, ut in hoc negotio super memorati dominales reditus sub omni respectu, vices Religionis fundi supplere debeant.

§. 7. *Obligationes Dominiorum, Ecclesiae Patronorum, et Communitatum.*

Intuitu conferendorum a Dominiis Subsidiorum pro effectuatione hujus momentosi, et totum, qua late patet, regnum Hungariae considerando, certe sumptuosi operis Sua Sacratissima Majestas jam Anno 1783. Suam Altissimam intentionem eo aperuit, ut, si, ubi Ecclesiae, et Curiae Parochiales desunt, ipsaque Dominia tales erigere sponte nollent, ex fundo Religionis aedificentur, et tum jus Curatum praesentandi Ecclesiasticae Regiae Aulicae Commissioni reservetur.

Haec equidem ordinatio (excepto quod quodlibet Dominium fundum iis in locis, ubi novus Pastor constitui debet, pro aedificatione necessariorum aedificiorum assignare obstrictum sit) etiam num confirmatur, nihilominus Dioecesanorum, et Comitatensium curae erit, concernentes dominos terrestres ad procurationem ut minus necessariorum pro aedificiis materialium nomine Altissimo excitare, iis proponendo: quod totum hoc opus cum bono cummuni suorum Subditorum intime conjunctum sit. Quod ipsis futura intertentio novi Curati oneri non sit, cum ea tota e Religionis fundo superetur. Pium exemplum Suae Sacratissimae Majestatis adducendo: quae ipsa omnes pro melioratione curae animarum expensas super sua Cameralia et Fa-

miliae bona fert, quae antiquis, in praefatis bonis constitutis Parochis Subsidia ex Cassa Parochorum hucusque praestari solita, jam ab aliquo tempore ex Cameralium Dominiorum redditibus suppeditat. Quae praeterea omnes intercalares vacantium beneficiorum Ecclesiasticorum, vi expresse legis ad Fiscum Regium recidentes, proventus Religionis fundo incorporat. Quae pro hoc pio opere summam plurium Centenorum millium fl. impendit, hac denique cum reflexione ipsos excitare, quod etsi dotatio Curatorum deinceps ad Religionis fundum pertinere debeat, jus tamen Patronatus omnibus iis Dominis terrestribus, qui se ad exstructionem aedificiorum resolverint, integrum, salvumque mansurum sit.

Quod vero Communitates concernit, eatenus jam Altissima Regia ordinatione notum redditum fuit, quod Catholicae communitates obligatae sint, necessarios manuales, et currules labores secundum vires, et proportionatam inter omnes novae Exposituræ adjungendas communitates praefatorum laborum divisionem praestare. Restat ergo unice adhuc, ut obligationes illorum Dominorum terrestrium, qui in antehac curatis beneficiis jus Patronatus exercuerunt, accurate determinentur. Super hoc puncto itaque expresse praecipit Sua Sacratissima Majestas, ut illi Domini terrestres, qui ad evitandos sumptus juri Patronatus praepossessi, renunciare, et illud ad Religionis fundum transferre volunt, ad exstructionem aedificiorum, ipsis tanquam Patronis incumbentem, via ordinaria cogantur, cum nulla ratione illis occasione novarum Expositurarum libera ipsis permissa electio, an inposterum jus Patronatus exercere velint, nec ne, ad antiquas Parochias, intuitu quarum Religionis fundus nullum novum onus portandum habet, extendi possit.

§. 8. *De neo exstruendis aedificiis.*

Ut in novis expositturis exstruendae sumptibus fundi Religionis Ecclesiae, et alia aedificia una ex parte fini suo convenientia, ex alia vero citra superfluas expensas aedificari possint, praeprimis necessarium est, ut desuper huc submittenda, et generali supremae Aulicae aedificiorum directioni substernenda Plana, et sumptuum projecta secundum quaedam principia, et cum reflexione ad locorum situm, qualitatem terrenorum, speciem materialium etc. instructa sint. Hujus igitur intuitu Regio Locumtenentiali Consilio Hungarico tota late patens elaboratio, ab aulica suprema aedificiorum Directione perfecta, submissa est, ut eandem in Hungaricum et Slavicum idioma verti curet, et ad omnem Comitatum exemplar unum in omnibus tribus nationis idiomatibus, si omnia tria in Comitatu ini usu sunt, transmittat, ut pro effectuatione hujus operis exmittendi Judlium Architectis, et murariorum magistris praefatam elaborationem tradere, et hi plana, et suptuum Projecta juxta in eadem elaboratione acceptam instructionem perficere queant. Insuper Regium Locumtenentiale Consilium fungentibus Dominis Supremis Comitibus intimavit, ut iis in locis, ubi Architecti aliqui accommodati sunt, iis superinspectionem super haec aedificia, et necessariam instructionem intuitu planorum, et sumptuum Projecta committant; caeterum generaliter reflectendum est, quod imposterum nulla hujus generis plana, et Projecta in alia, quam Germanica lingua hic acceptentur, hinc si quae Hungarico. aut Slavico idiomate perfecta fuerint, in Germanicum ante vertenda erunt. Tandem illa aedificia, quae non e Religionis fundo, sed per alium aliquem extruuntur, possunt secundum lubitum ejus, qui sumptus suppeditat, aedificari ita tamen, ut praedicto fini debite correspondeant.

§. 9. *Institutio Parochiarum in Civitatibus.*

Cum haec tota Ordinatio Regia se solum ad meliorationem curae animarum ruralem extendat, Sua Majestas Sacratissima vult, ut intuitu Liberarum, et Regiarum Civitatum, relate ad quas nulla adhuc de instituendis, in iis Parochiis projecta a quapiam Jurisdictione accepta sunt, sequentes ordinationes Regiae observentur: quilibet Ordinarius debet cum quavis suae Dioecesis Civitate cointelligenter certum diem praefigere quo Magistrates, et Deputati Dioecesani conveniant, super quaestione, an, et quomodo cura animarum in ea Civitate melius ordinari debeat, commune projectum faciant, et ad Regium Consilium Locumtenentiale transmittant, ubi tamen Dominis Ordinariis liberum manet, quod si quo casu Magistratus, et suorum Deputatorum Projecto consentire nollent, suam separatam opinionem ad Regium Locumtenentiale Consilium una expedire, hoc dein omnia ejusmodi projecta, prouti advenerint, per Ecclesiasticam filialem Commissionem elaborari curabit, et una cum sua opi-

nione separatim ad Aulam mittet, qua ratione hoc Parochiale negotium eodem tempore in Civitatibus, quo ruri in effectuatione deducetur, determinabitur, et sic intra certum temporis spatium Dioeceses regulari poterunt.

§. 10. *Ordo Cultus Divini ruri.*

Cum melioratione curae animarum sunt duo adhuc objecta connexa. —

Primum est Ordo Cultus Divini ruri.

Ad praeexistentia eatenus normalia Regio Locumtenentiali Consilio Hungarico sub uno obtutu proponenda, est eidem ad altissimum Mandatum Regium pro hujatibus Ditionibus neo confecta, et totum ordinem Cultus Divini continens Tabella hunc ob finem submissa, ut sumptibus fundi Religionis reimprimatur et prouti aliqua Dioecesis regulanda fuerit, duo exemplaria pro Dioecesano, pro reliqua vero Dioecesi tot, quot Decanatus numerat transmittantur, et simul Dominis Dioecesanis committantur, ut Ordinem hunc Cultus Divini in suis Dioecesibus, ut primum novae Parochiae constitutae fuerint, introducant, ea praecipua cum reflexione, ut in vicinis Parochiis horae pro peragenda Devotione distribuantur, ut illa nunquam in omnibus eadem hora celebretur, ita enim fideles Spirituale emolumentum obtinebunt, ut, si partem Cultus Divini in sua Parochia negligerent, eidem in vicina interesse possint.

§. 11. *Sublatio collateralium Ecclesiarum et Capellarum.*

Secundum, cum Parochiali negotio conjunctum objectum, est Sublatio superfluarum Ecclesiarum, et Capellarum. Intuitu hujus Objecti praeexistens normale per altissimam circa devotionis novum ordinem superiori anno ddto. 14. Novembris emanatam Resolutionem Regiam renovatur, et confirmatur. In hoc Normali, et in sequentibus, pro declaratione hujus emanatis altissimis Ordinationibus pro principio assumitur, ut omnes, peracta regulatione Parochiarum remanentes Ecclesiae, et Capellae, hoc est tales, quae pro Parochialibus ordinatae non sunt, aut quae ad aliquod Claustrum non pertinent, suis fundationalibus Capitalibus, Paramentis, et Sacris Vasis, in quantum in aliquem bono communi utitem usum converti possunt, priventur, ad mandatum Ordinarii praevie profanentur, et ita in emolumentum fundi Religionis impendantur.

Hoc tamen principium tres patitur exceptiones: Primam relate ad publicas Civitatum Ecclesias, hoc est illas, quae suum ex Platea ingressum habent, quae, in quantum in nullum alium usum converti valent, ad Scopum juxta opinionem Episcopi conservari possunt, ita, ut ubi cuilibet pro consvetis Stipendiis missam dicere licitum sit, solumque omnis publicus Divinus Cultus, uti sunt Solemnitates, Conciones, Missae cum benedictione aut cantu etc. semel pro semper prohibeatur.

Secundam intuitu illarum Capellarum, quae privatum possessorem habent, cui Sua Majestas Sacratissima concedit, sibi apud Episcopum facultatem exoperandi, ut etiam imposterum in illis privatum cultum Divinum perragere possit. Ambae tamen species praefatarum Ecclesiarum, et Capellarum sunt semper suis fundationalibus Capitalibus privandae, et solum eo in casu, quo possessor licentiam praedictam ab Ordinario obtinuisset, summe necessaria Paramenta, et Sacra vasa sunt relinquenda; in casu autem, quo hanc possessor non obtineret possessoris dispositioni illa Paramenta et Sacra vasa committuntur, quorum ille sibi Dominium reservavit, consequenter talia non pertinent ad Capellam, sed pro semper, et innagabiliter cultui Divino dicantur. —

Et cum hac ratione totum hoc Objectum a judicio, et approbatione Ordinarii dependeat, debent Domini Ordinarii cointelligenter cum concernente Saeculari Jurisdictione illico post effectuationem Parochialis negotii specificationem omnium in sua Dioecesi existentium collateralium Ecclesiarum, et Capellarum conficere, et desuper opinionem suam deprommere, quaenam ex iis conservandae, quae vero tollendae sint? haec dein projecta debet quilibet Episcopus per Regium Locumtenentiale Consilium huc pro altissima approbatione transmittere.

§. 12. *Melior filialium Communitatum ad suas Matrices repartitio.*

Secunda via, quae ad meliorationem curae animarum ducit, est filialium Communitatum, quae a suis antehac matricibus nimis procul dissitae erant, excorporatio, et earum ad viciniores incorporatio. —

Etsi illa desiderabilis ad meliorationem curae animarum via sit, quia parte ex una sine ullis expensis accidit, parte vero ex alia tam celeriter perfici, quam praecipi potest; ad hoc tamen obtinendum occasio duplici ex causa raro se se obtulit, quia relationes ab inferioribus Jurisdictionibus submisae non adaequate et circumstantialiter confectae erant, et quia in elaboratione Parochialis negotii nulla satis accurata Dioecesium mappa aderat, unde respectivus situs minus a se invicem dessitorum locorum dijudicari potuisset.

Quam ob rem Domini Ordinarii, et Comitatenses satagant, ut ubicunque in effectuatione hujus operis casus obveniret, quo per talismodi ex- et incorporationes Communitatibus sine extructione novae exposituræ juvamen accedere posset, ante effectivam ejusmodi Exposituræ erectionem, similem casum circumstantialiter medio Regii Locumtenentialis Consilii huc fine eo repraesentent, ut hoc adeo naturale & facile meliorationis curae animarum medium pro possibili multiplicari possit.

§. 13. *Obligatio Pasorum, aedificia, et Ecclesiarum supellectilem in bono statu conservandi.*

Siquidem maxima pars hujus totius Institutionis expensis Religionarii fundi procurari, & inde neo erectae Exposituræ etiam imposterum in bono statu ita quidem conservari debeant, ut maxima pars redituum Religionis fundo obvenientium, ad has Expposituras impendi, & solummodo parum pro restauratione antiquarum Parochiarum, et Ecclesiarum remanere queat, mandat Sua Majestas Sacratissima omnibus, et singulis pastoribus, etiam Patronis-Ecclesiarum & officialibus, ut non minus concreditorum ipsis aedificiorum, quam ecclesiarum supellectilis, documentorum verbo omnium Ecclesiae Bonorum accuratam curam habeant. Fine eo occasione Parochiarum Institutionis singulis Dioecesibus imponitur, ut cum alioquin in obito parochi semper quidam Dioecesanus Deputatus confectioni Inventarii atsit, ipse illico omnem Ecclesiae Supellectilem, scripta omnia, jam ante abs se in Inventarium relata, datis super eorum perceptione reversalibus, in custodiam accipere, & postea ipsa aedificia revidere teneatur; quodsi per revisionem antiquorum Ecclesiae inventariorum defectus quidam apparuerit, vel aedificia in curia defuncti beneficiati destructa adinventa fuerint, casus hic circumstantialiter repraesentari, et per Forum juridicum Ecclesiae indemnitas ex propria defuncti Beneficiati substantia procuranda erit.

PARS SECUNDA.

Claustrorum Regulatio.

Claustrorum Regulatio duplici modo fieri debet: Primo ut superflua, et minus necessaria Claustra omnino tollantur, et individua in iis contenta in reliqua Claustra ejusdem Ordinis distribuantur: *Secundo*, ut in iis Claustris, quae sublevamine in cura animarum, et pro aliis Societati humanae utilibus occupationibus retinentur, numerus Religiosorum fixe determinetur, et praessumptum Altissimo loco Principium, ne imposterum ullus Ecclesiasticus etio torpescat, etiam in Claustris suum plenarium sortiatur effectum

Caeterum super hoc objecto nihil amplius hic adnotandum venit; cum denominatio sufferendorum Claustrorum, et numerus, quo in remanentibus monasteriis habitantia Individua imposterum limitari debeant, in quolibet Comitatu speciatim; de modo autem, quo monasteria successive cassanda, et Religiosi in alias domos distribuendi sunt, in tertia hujus Instructionis parte agetur. Solum id generaliter hic adnotatum esto illa Claustra, quae se Bono communi alia ex parte, quam cura animarum devoverunt, ut sunt: Patres Scholarum Piarum, Fratres Misericordiae, Moniales Elisabethinae, Notre Dame, et Ursulinae dicte nequaquam ad Classem eorum pertinere, quae occasione hujus momentosi de instituendis Parochiis negoti Suscipiendae Regulationi subjecta sunt. —

PARS TERTIA.

Executionis modus relate ad totum hoc negotium, et primo quidem meliorationem curae animarum.

Cum praesens executionis modus intuitu totius hujus negotii duo objecta habeat, meliorationem cûrae animarum videlicet, et regulationem Claustrorum, hac tertia parte modus exhibebitur, quo in executione ejusdem locales Jurisdictiones, uti sunt: Dioecesani Deputati, et Comitatenses procedere debeant.

§. 1. *Exequentes Jurisdictiones.*

Executio ejus, quod Sua Majestas Sacratissima relate ad meliorationem Curae animarum jubet, eodem modo instituenda est,

quo et introductio hujus Negotii facta est, per Comitatenses nempe, et Dioecesanos Deputatos. Priores praestabunt suas super peractis Relationes ad Comitatum, posteriores ad Dioecesanum. Uterque horum comitabitur eas ad Regium Locumtenentiale Consilium, istud porro cum adjiciendis nefors per inferiores Jurisdictiones reflexionibus simul, ac opinione sua horsum transponet.

§. 2. *Melior repartitio Communitatum.*

Ante omnia excorporatio illarum Communitatum, quae vigore altissimae Ordinationis Regiae a sua priori Parochia separatae, et alicui novaa adjectae sunt, fieri debet: atquae adeo hic nihil aliud ordinandum occurrit, quam, ut praenominatae duae Jurisdictiones altissimam hanc Dispositionem Regiam tam concernentibus Comitatibus, quam duobus illis Parochis, illi videlicet, qui ejusmodi Communitatem amittit, ac illi, qui eandem recipit, notam reddant, et una easdem ad debita novo Parocho officiorum genera commonefaciant; praeterea necessarium est, ut Ordinarius Deputatos suos, cum sufficiendi potestate deleget, quo ille Parocho cui novus ejusmodi Grex accesit, necessariam Jurisdictionem conferre valeat.

§. 3. *Introductio Cooperatorum.*

Ita et introductio Cooperatorum altissimo Loco neo resolutorum illico fieri potest; si quidem pro his, etsi raris in Casibus, si nempe pro iis in Curiis Parochialibus spatium non esset, hospitium alibi in eodem Loco vel Gratuito, si id commode fieri possit, vel vero erga censum e Fundo Religionis persolvendum assumendum, servandumque sit tamdiu quousque Curia Parochialis ampliata non fuerit. Denominatio Cooperatorum pro prima vice cuilibet Domino Ordinario eo addito conceditur, ut eos nonnisi in suis, et iis Parochiis, in quibus Fundus Religionis jus Patronatus exercet, immediate accomodare possit, in iis vero, quae ad Bona Cameralia, Studiorum fundum, aut Ecclesiasticos ita pertinent, ut Administrationi Fundi Religionis non subsint, ii, qui Patronatus jure gaudent, debent subjecta pro Cooperatoribus candidare, qui ea, nisi legitima exceptio circa eorum personam subsit, confirmare, et in respectivis Parochiis accomodare obstrictus erit. Caeterum expressa Suae Majestatis Sacratissimae Voluntas est, ut pro novis Cooperatoribus eo usque nulla alia subjecta, quam pensionati Religiosi ex ordine Mendicantium candidentur, ac applicentur, donec omnes ejusmodi accomodati, et fundus Religionis hac ratione ab horum pensionibus liberatus non fuerit: hocce tamen altissimum Mandatum de iis solum Religiosis intelligendum venit, qui jam examinati, et apti adinventi fuerint; hinc cuilibet Domino Ordinario liberum erit, occasione electionis similium Religiosorum ad curam animarum solum ad eorum jam praehabita Tentamina in considerationem assumere, vel vero eos novis subjicere. Denique Sua Majestas Sacratissima clementissime concedit, ut cuilibet in Cooperatorem electo mendicanti Monacho, quoniam is in suo habitu manere debeat, pro prima Rei Vestiaria, Calceorum nempe, tibialium, ac caeterorum internorum Vestimentorum procuratione per aversionem e fundo Religionis 30 fl. exolvantur. —

§. 4. *Novae Parochiae, et locales Capellaniae.*

Etiam intuitu novarum Parochiarum, et localium Capellaniarum exequentes Jurisdictiones eo tendere debent, ut effectiva applicatio novorum Pastorum quo celerius procuretur, sique executio altissimorum Mandatorum circa Meliorationem Curae animarum pro viribus acceleretur.

Hoc vel maxime iis in locis, in quibus Ecclesiae jam exstructae habentur, facillime fieri poterit, cum Sua Majestas Sacratissima caeteroquin jubeat ut in defectu Curiarum Parochiarum Colonicalis aliqua, vel alia Domus pro habitatione Parochi, vel localis Capellani tamdiu in subsidium accipiatur, quousque Curia Parochialis exstruatur. Hinc concedit altefata Sua Majestas, ut pro ejusmodi interimali hospitio etiam moderatus aliquis census e Religionis dependatur.

Denique quemadmodum Sua Majestas Sacratissima hoc modo momentaneam introductionem, plurimorum novorum Parochorum, et localium Capellanorum praecipue iis in Dioecesibus, in quibus Expositurae jam maxima ex parte Ecclesiis provisae sunt, sperat, ita Eadem Dominis Ordinariis pro prima vice relate ad illas potestatem impertitur, ibidem Pastores eadem ratione, prouti praecedenti §pho dictum est, denominandi, et respective confirmandi, eo solum hic observato, quod hic in locum Monachorum Mendicantium Ex-Paulini, Ex-Trinitarii, et aliorum sub-

latorum, inque Dioecesi sitorum Ordinum membra semper applicanda sint; generaliter itaque in omnibus ejusmodi novis Expositaris tunc primo Ecclesiastici accomodandi venient, cum nulli ampiius Religiosi pensionati, ad curam animarum apti, in Dioecesi superfuerint.

Denique singulis Dominis Ordinariis ea quoque expressa altissima Resolutio Regia prae oculis est habenda, quod iis in locis, in quibus major numerus Protestantium Catholicis est immixtus, singulariter apti, pii, et bene eruditi Pastores sint constituendi. —

Intuitu illarum Expositurarum, quae vel ob defectum ecclesiae, vel ob aliud aliquod impedimentum illico Pastoribus provideri non possunt, cuilibet Domino Ordinario injungitur, ut is tam per se, quam per eos, qui in Camerali, Studiorum Fundo, aut Ecclesiasticis Bonis jus Praesentae exercent, eligenda Individua Via Consilii Regii Locumtenentialis huc praevie pro confirmatione proponat, qua occasione una consignationem applicatorum jam Pastorum pro altissimo Notitiae statu submittendam habebit. —

Intuitu ve.o suplendorum imposterum vacantium Curatorum Beneficiorum praeexistentibus Normalibus insistendum erit, vi quarum Parochi, et locales Capellani, tanquam investiti Beneficiati non secus, quam mediante Concursu; Cooperatores autem iis in Parochiis, in quibus e fundo Religionis non solvuntur, secundum Candidationem Patronarum ab Ordinario constituendi veniunt, ubi vero ii e fundo Religionis sustentantur, sunt semper per Ordinarium Regio Locumtenentiali Consilio, et inde porro horsum projectandi. Omnes ejusmodi Pastores habent suam sibi emensam Congruam, seu illa e Fundo Religionis, seu ab illis, quibus illorum Dotatio secus incumbit, praestetur, a die suae ad Curam animarum admotionis acquirendam. Caeterum concernentes Comitatus monendi venient, ut illos Dominos Terrestres, & Communitates, quae occasione amicorum tractatuum anno 1784. aliqua subsidia pro promotione hujusce Negotii sponte obtulerunt, inpraesentiarum, id est: occasione effectuationis hujusce Negotii ad effectivam praestationem oblatorum serio adstringant. Quodsi vero aliqui id praestare recusarent, Comitatus ejusmodi remitantes Regio Locumtenentiali Consilio deferre debent, quod eas efficacissimas dispositiones omnino

facturum est, ut tales ad factae Oblationis impletionem ordinaria etiam via juris compellantur.

§. 5. *Quomodo Ecclesiae necessitatibus in novis Expositaris succurrendum sit.*

Cum praeter Dotationem novi Pastoris Fundus Religionis iis in locis, ubi melioratio curae animarum ejus sumptibus suscipienda est, et iis in Ecclesiis, ubi vel plane nullum, vel insufficiens peculium habetur; etiam alias occurrentes Ecclesiae necessitates procurare debeat, duorum ad negotii de instituendis Parochiis effectuationem Comitatensis nempe, et Dioecesani Deputatorum Officii erit, duplex pro qualibet nova Expositura Projectum condere. *Primo:* qua supelectili Ecclesia pro prima sui instructione egeat? *Secundo:* quantum eidem pro exolutione Campanatoris, luminis, vini, hostiarum; verbo pro superatione omnium inevitabilium expensarum (Computatis tamen una annius e peculio fors praehabito profluentibus reditibus) resolvi debeat? Quae Projecta Regium Locumtenentiale Consilium, habita ad loci circumstantias reflexione examinabit, horsum una cum Voto suo comitabitur. In Camerali, Studiorum fundo, et Ecclesiasticis Bonis, quae generatim omnes sumptus pro melioratione curae animarum ex integro ferre debent, ex dominalibus reditibus ejusmodi expensae superandae sunt.

§. 6. *Multiplicatio Decanatuum, seu Vice-Archi-Diaconatuum.*

Cumque hac ratione omnes in executione hujusce de instituendis Parochiis negotii formatu possibiles questiones sufficienter enucleatae esse videantur; hinc Dominis Ordinariis altissimo Nomine ultro injungendum venit, ut quoniam hoc modo in eorum Dioecesibus numerus localium Expositurarum notabiliter augeatur, ad multiplicationem etiam Decanatuum, seu Vice-Archi-Diaconatuum singuli eorum intendant, eosque ita distribuant, ut omnis Decanus aut Vice-Archi-Diaconus tum propter numerum sibi subjectarum Parochiarum, tum etiam propter illarum situm in statu ponatur, quo & suo munere utiliter fungi, & sibi, ceu primae Ecclesiasticae Jurisdictioni incumbentibus Officiis sine detrimento suae Parochialis obligationis satisfacere possit. —

§. 7. *Conclusio modi exequendi Meliorationem curae animarum.*

Postremo jus tribuit Sua Majestas Sacratissima exequentibus Ecclesiasticis, et saecularibus Deputatis, ut ipsi etiam post perfectum de Parochiis instituendis Negotium relate ad ejusmodi loca, quae hactenus tors ex toto praetermissa fuere, vel quae vi suae situationis melioris institutionis capaces sunt, per suas Jurisdictiones nova Projecta ad Regium Locumtenentiale Consilium repraesentent, cum tale pure a localibus Circumstantiis dependens Negotium quale praesens est, adsemel ad debitum perfectionis Gradum deducere impossibile sit.

§. 8. *Executionis modus relate ad Claustrorum Regulationem.*

Cum Consignatio sufferendorum, & reservandorum Claustrorum cuilibet Comitatui separatim communicanda sit, intuitu priorum hoc Principium assumendum est, ut reductio Claustrorum talium Ordinum, qui etiam inposterum in Hungaria mansuri sunt, non ad semel suscipiatur, quandoquidem ex sublatis Claustris dimittenda Individua non saecularisanda, sed in alia Monasteria dividenda erunt; illa atque adeo omnes ad semel non haberent secus spatium sufficiens pro sui receptione. In reductione itaque idmodi Claustrorum sequenti ratione procedendum erit, illa Claustra, e quibus Individua in nulla alia amplius, distribui possunt; uti e. g. Hieronimitani in Archi-Dioecesi Strigonensi, & Camillani in Dioecesi Jaurinensi ac in genere illa, ubi translatio de uno in aliud monasterium propter Institutum, quod stabilitatem loci secumfert, fieri nequit, illico sunt cassanda, & Claustralia Individua evolutis 5. Mensibus cum sua pensione ad Ordinarium releganda, cujus erit determinare, an ipsa in Dioecesi manere debeant, vel vero ipsis concedi possit, ad aliam quampiam emigrare.

Reliquis e contra Claustris intimanda quidem est imminens ipsorum sublatio, et pro securitate ipsorum facultatum (etiamsi solum de ordine Mendicantium sint) uti & exstantis Ecclesiae supellectilis, ac pretiosorum per sublationis Commissarium exacto ab ipsis praevie consveto Manifestationis Juramento, normale Inventarium condendum, usus tamen facultatum, & supellectilis

illis interea relinquendus perinde, ac Communitatibus tamdiu in suis Monasteriis mansio concendenda est, quousque illi successive in alia sui Ordinis dividi poterunt Monasteria. Hac ratione sublationi obnoxia Monasteria a die sibi factae intimationis non sunt amplius in statu futuro Cleri computanda: una vero Ordinum Provincialibus occasione ea. qua ipsis Consignatio reductorum Claustrorum submittetur, injungendum erit, ut illico Regio Locumtenentiali Consilio referant, in quibus Claustris ejusdem Dioecesis e serie eorundem, quae constabiliuntur, et pro quot Individuis adhuc eo illocandis spatium sit? post talismodi itaque Relationem, mediante qua Consilium Locumtenentiale Regium in statu dijudicandi ponitur, quot, & quae Monasteria reduci possint? illud ad effectivam idmodi reductionem, habita ratione exstantis in aliis Monasteriis spatii, procedet, & sublata Individua cum normalibus suis Pensionibus in illa repartietur, cujusmodi reductio intra breve temporis spatium eo facilius perfici poterit, quod ex reductis, & retentis Claustris notabilis Individuorum numerus curae animarum admovendus veniat. Remansa itaque Claustra nonnisi per praefigendum Individuorum Numerum, quem ipsi nullatenus augere poterunt, regulantur; Numerus ejusmodi praefixus singulo Comitatui penes Consignationem retentorum Claustrorum communicabitur Hic porro sequentia Principia sunt assumenda. Senes, & Deficientes Religiosi ad munia Claustralia peragenda non amplius apti, cum aliis in praefixo numero Computari non debent, sed in Claustris degentes tanquam supernumerarii considerandi sunt, debent tamen & ipsi choro, & reliquis monasticis occupationibus juxta Vires suas vacare; similiter etiam & ii Religiosi, qui constanti curae animarum admoti snut, sic e. g. eorum Conventuum, aut Religiosarum Familiarum Commembra, quae in Parochiis ad ipsorum Conventus spectantibus applicati vel Religiosi aliorum Claustrorum, qui medio Concursus in curatis Beneficiis Canonice investiti sunt, non veniunt amplius cum aliis sub praefixo Numero numerandi: ita quidem, ut in uno Monasterio ad 21. Individuum restricto etiam tum unus Novitius suscipi possit, cum 30. Individua in eodem adsint, si nempe 10. ex illis senes, & defectuosi sint, & aut per obitum unius, aut vero applicationem in cura animarum cujuspiam apti Individui intra illa 21. Individua vacantia enata fuerit, quae numerum praefixum Clau-

stri efficiat, cujusve subinde Individui Vacantia per ásumtionem Novitii semper suppleri debebit.

Quapropter respectivi Ordinum Provinciales de fixo Numero intuitu cujuslibet ipsis subjectis Monasteriis edocendi sunt, eo addito, quod ipsis post ejusmodi Claustrorum Regulationem integrum maneat, Novitios suscipere, quamprimum in praefixo Numero vacantia enata fuerit.

Caeterum hoc Principium pro hic & nunc tamdiu exceptionem patitur, quamdiu omnia apta Individua sublatorum Claustrorum (minus enim apta nunquam in numerum fixum referuntur) in permansuris Claustris adcommodati fuerint, sub hoc tantum respectu itaque Provincialibus susceptio Novitiorum etiam pro reservatis Claustris prohibetur, quandoquidem in locum e vita decedentium, aut curae animarum admotorum, antea in praefixo numero complexorum, nulla alia, quam illa, quae ex aliis sublatis. Claustris supersunt, Individua substitui possint.

Accomodatis vero semel in reservatis Claustris omnibus aptis Individuis abolitorum Claustrorum, susceptio Novitiorum, habita ratione Numeri pro quolibet Monastario praefixi tum licita erit: senes autem, defectuosi, & inhabiles neque defectum aptorum supplere, neque ipsi etiam per alios suppleri possunt, sed tales penitus emori permituntur

2. Okružnica

c. kr. hrvatsko-slavonskoga namjestničtva od 9. rujna 1860. broj 13.415|3.000, na ces. kr. županijske oblasti, magistrat glavnoga grada Zagreba i c. kr. kotarske urede

glede promjene ustanovah §. 6. ugarske naredbe od godine 1787. o uredjivanju župah.

Po glasu odpisa ces. i kr. popečiteljstva bogoštovja i naukah od 20. pr. mjeseca br. 11.995|3533 izvolilo je Njeg. c. kr. apoštolsko Veličanstvo previšnjim riešenjem od 11. kolovoza t. g. rečeno popečiteljstvo na očitovanje opunovlastiti, da uporavljivanje ustanovah §. 6. ugarske naredbe o uredjivanju župah od godine 1787. polag koje moradoše njeke vrsti dobarah posjednici u mjesto vjerozakonske zaklade ondje ustanovljene podanke podnašati u onih slučajevih mjesta imati neima, gdje se o tome radi, da se poslje ukinuća vlastelinsko-podajničkog odnošenja preuzme, novi kakav teret, nu da se

ipak za ono, što je u tom obziru dosada izdavano, od upraviteljstva dobara carske obitelji, kao i kameralnih i zakladnih dobarah, nikakova naknada iz vjerozakonske zaklade tražiti neima, te da se isto tako od posjednikah duhovničkih dobarah očekiva, da niti oni nebudu naknadu takovu zahtjevali.

Ovo se c. i kr. županijskim oblastim i magistratu glavnog grada, kao i c. kr. kotarskim uredom shodnog znanja i ravnanja radi priobćuje.

3. Dekret

kr. ug. dvorske kancelarije od 10. svibnja 1787. br. 5478.

kojim se sedmogradskomu guberniju uz priklop 50 primjeraka „Generalia Principia" priobćuju (na temelju izvješća dvor. računarskog ureda od 30. travnja 1787. br. 308) načela, kojih se valja držati kod uredjenja i ustrojenja župa i ekspozitura.

„An das kön. siebenbürg. Gubernium.

An die von Ihm Sieb. Gub. unter 13. v. M. einbegleitete Anfrage der dortl. geistl. Filial-Commission in Bezug auf das Pfarr-Einrichtungs-Geschäft, wird hiemit erwiedert, und zvar ad punctum

quintum. Se. Majestät geruhten die königl. freistädte selbst, denen sonst die Patronats-Pflichten allgemein obliegen, von selben zu entheben, wenn es sich bei der Zusammenhaltung ihrer Passivi mit ihren Activi-Stand zeigte, dass sie diese Verbindlichkeiten zu ertragen nicht im Stande sein. Man hat sich demnach gleichermassen auch in Ansehung der einzelnen Grundherrn derer Armuth und Unvermöglichkeit auffallend ist, zu benehmen. Da übrigens auch dieser Gegenstand mehr zur Bedeckung als zur Einleitung gehöret, so wird die geistl. Filial-Commission den Bedacht nur dahin zu nehmen haben, dass die Comitate bei jeder Kirche anzeigen: ob und wer das Patronats Recht in selber ausübe? wo sodann das weitere von hieraus erfolgen wird, und hier nur noch anzumerken ist, dass bei dem neu zu errichtenden Expondituren kein privat Besitzer schuldig sei, das Patronats-Recht zu übernehmen; wohingegen es in Ansehung der schon bestehenden Pfarrern, keinem Patrono de regula gestattet wird, seinem Patronats Recht zum Nachtheile des Religionsfondes zu entsagen.

Uebrigens wird Ihr K. S. Gubernien zu Behebung allen künftigen Zweifel ein Abdruch der für das Königreich Ungarn festgesetzten allgemeinen Grundsätzen, nach welchen das Pfarrenerrichtungsgeschäft in Vollzug zu bringen ist, mit dem Beisatze mitgetheilt, dass mann unter Einem dem k. Statthalteren aufgetragen habe, deren 50 andere demselben zuzuschliessen, damit solche zwischen dem Bischöfe u. den Archi-Diaconis einerseits, anderseit aber zwischen den Comitaten vertheil werden können.

Wien d. 10. Maj 1787.

4. Odpis

kralj. dvorskoga ratnoga vijeća od 10. prosinca 1771., upravljen na slavonsku, karlovačku i varaždinsku generalkomandu,

o regulaciji rimo-katoličkih župa u Krajini.

I. An das General-Commando in Slavonien.

Ueber die von demselben schon vorlängst anhero unterlegte, nach gemeinschäftlichen Einvernehmen mit denen allseitig betreffenden Dioecesanis zur Regulirung deren Gesammt darendig katholisch Militär Gränitz Pfarreien gefasste Anträge, dann die in Sachen weiters nachgetragene Auskunften und den hierüber diesorts erstateten Vortrag, haben Ihre k. k. Majestät nachfolgende allerhöchste Entschlüssungen an den Hof Kriegs-Rath gelangen zu lassen geruhet.

Es theilet sich dieses Geschäft vorzüglich in die hiernachbemerkte drei Hauptgegenstände, und zwar

1. Die Ab- und Eintheilung deren gesammten Pfarreien und Kirchspielen,

2. Die Festsetzung einer durchaus gleichen Stollordnung für die Zukunft, und

3. Die Bestimmung der Congrua für die allseitige Theils schon bestehende, Theils annoch neu zu bestellende Seelsorger.

ad. 1. Haben Allerhöchst besagt Ihre Majestät: *bei dem Umstande, da nunmehr auch der alleinige in Sachen des Filial-Orts Perkovce obgewaltete Anstand vermög eines anderweiten Berichtes des General-Commando vom 9. October dieses Jahres behoben, die zu beschehen habende Einverleibung dies Ortes zu der Militär Pfarr Cerna richtig gestellet ist,* die überhaupt einverständlich mit denen Dioecesanis concertirte Ab- und Eintheilung deren daselbstigen Militär Pfarreien so wie die Bestellung der erforderlichen Vicariaten, und Beigebung deren nöthig befundenen Kaplans nach dem von ihme General-Commando nannoch unterm *10. September* 1769 anhero einbegleiteten gemeinschäftlichen Commissions-Antrag allergnädigst zu begenehmigen geruhet;

ad 2. wird man zwar die für die Zukunft festzusetzen entschlossene, allerhöchsten Orts approbirte Stoll-Ordnung, um solche öffentlich, bei allen Kirchen Thören affigiren, und somit andurch zu jeder Manns-Wissenschaft gelangen zu machen, seiner Zeit zum Druck zu befördern nicht entstehen, inzwischen aber wird jedennoch Ihme General-Commando von sothaner Stoll-Ordnung hierneben in der Anlage vorläufig eine Abschrift zu dem Ende mitgetheilet, damit selbes. so bald der Dotirungsfundes denen darendigen Militär Seelsorgen in dessen Ansehung die nähere Aufklärung weiters hierunten folget, würklichen flüssig gemachet werden wird, schon erwehnte Stoll-Ordnung in denen Gesammtdaselbstigen Militär Kirchspielen einzuführen, und auf derselben durchaus gleiche Beobachtung behörig zu halten wissen möge, wie Man sich dem auch, von was für einer Zeit eigentlich sowohl die Einführung dieser Stoll-Ordnung, als auch die für die Zukunft auszumessende Dotirung deren samentlichen Militär-Seelsorgen allda nach dem neuen Fuss anzufangen haben werde, dem General-Commando in behöriger Zeit nachzutragen vorbehaltet, folgsam bis dahin noch ein, so anderes in Statu quo, und bei der bisherigen Beobachtung zu verbleiben hat.

Nur aber muss Man dem General-Commando zugleich vorläufig bemerken, dass, so bald dereinst die vorbesagt neue Pfarr-Regulirung vollends in seinen Gang gebracht sein wird, die bestellte Pfarrers-Vicarii oder Kaplans gegen Beziehung vorstehend Stollgebühr und ihrer erhaltend anderweiten Dotirung alle Reisen und Pfarrdienste mittels ihren eigenen Pferden zu verrichten verbunden, und zur Besorgung ihrer Funktionen von den Gränitzer einige Vorspann, oder Reitpferde ohnentgeltlich abzunehmen niemals befugt sein sollen.

Desgleichen wird sich alsdann auch die bishero zum Theil üblich geweste Gewohnheit, dass sich der Pfarrer den dritten Theil des in dem Kirchen Sammlungs-Beutel eingehenden Al-

mosens zugeeignet hat, vollends zu beheben, und vielmehr sowohl dieses Kirchenalmosen, als auch alle sonstige milde Schanknussen ohnmittlbar in die Kirchen-Cassa einzufliessen haben, diese Cassa hingegen in der Kirche, oder bei dem Pfarrer, wo es am sichersten ermessen werden wird, unter 3 Schlössern versperter aufzubewahren. und davon ein Schlüssel dem Seelsorger, der zweite dem in dem Ort Commandirenden oder nächsten Ober-Offizier und der dritte dem Kirchenvater anzuvertrauen, folglich das Kirchen-Geld nach ihrem gemeinschäftlichen Befund blos zu denen Erfordernüssen, Reparationen und Auszierungen der Kirche zu verwenden, nicht aber zu Gastereien wie in grossen Festtägen ehemals gewöhnlich ware, zu verausgaben sein.

ad 3. Und, so viel endlichen die Bestimmung der Congrua für die gessamte darendige Seelsorger betrifft, da haben Ihre Majestät den allgemeinen Grundsatz dahin zu fassen, und daher allergnädigst zu entschliessen geruhet, dass jedem Pfarrer, oder detachirten Vicario der freie Genus der Stoll, wie solche nach der vorallegirten Stoll-Ordnung für die Zukunft abzunehmen bestimmet und vorgeschrieben ist, über die nachbenannte Congrua fortan beigelassen, folglich in die Congrua nicht eingerechnet, Titulo der Letzteren, nemlichen der Congrua aber jedem würklichen Pfarrer 300 fl., einem Vicario, oder sogenannt detachirten Kaplan 150 fl., einem bei dem Pfarrer zu wohnenden Kaplan hingegen 100 fl. jährlich ausgemessen werden sollen.

Nach diesem Grundsatz würden zur Dotirung deren katholischen Militärseelsorgern in der Slavonischen Gränitz nach dem einverständlich mit denen betreffenden Dioecesanis von dem General-Commando gefasten und anher eröffneten Antrag

für 41 Pfarrers à 300 fl.	12 300 fl.	—	kr.
„ 2 Vicarien deren einer zu Kupinova und der zweitere zu Golubince künftighin für beständig zu stehen hätte à 150 fl.	300 fl.	—	kr.
und endlich für 32 bei denen Pfarrers zu wohnen habenden Caplans à 100 fl. .	3.200 fl.	—	kr.
in Summa also . .	15 800 fl.	—	kr.

jährlich erfordert werden.

Ausser deme ist die allerhöchste Bewilligung erfolget, für sechs deren distinquirtest, und ansehnlichsten Pfarreien, wo ge-

lehrtere Männer beizuhaben nöthig ist, welche wegen der Weitschichtigkeit, und der Lage ihrer Pfarreien Theils mehrere Mühe zu verwenden Theils grösseren Aufwand zu machen bemüssiget seied, anstatt der allgemeinen Congrua von 300 fl. zur mehreren Aufmunterung und selbst zur Aneiferung der übrigen katholischen Geistlichkeit eine Congruam von 400 fl. mithin gegen denen anderen minderen Pfarreien um jährlich 100 fl. mehr zu des Pfarrers Gebühr zu bestimmen, wodurch sich allso vorstehende Erfordernuss deren jährl. 15.800 fl. um 600 fl. vermehret, und in Allem auf eine jährliche Dotirungs-Summe von 16.400 fl. ersteiget.

Hierorts hat Man zur erstbesagt „besseren Dotirung“ das ist: zur Ausmessung jährl. 400 fl. Congrua die Pfarrer zu Neu-Gradisca, Brod, Vinkovze, Mitroviz, Semlin und Carlovitz in Antrag gebracht. Inzwischen aber überlasset Man jedennoch dem General-Commando allenfalls selbes in dieser Auswahl mit vollem Grunde etwas zu verbessern findete, dessen anderweit hegende Gutmeinung annoch anhero zu eröffnen und muss nur dabei der Bedacht allemal dahin genommen werden, damit die Anzahl deren zu distinguirenden und besser zu dotiren allschon festgesetzten 6 Pfarreien nicht überschritten werde, mithin die ganze Dotirung mit Einbegiff der auf sothane 6 Pfarreien angetragenen Zulage bei dem vorstehender massen ausgewiesenen Dotirungs-Quanto deren jährl. 16.400 fl. beschränket bleibe.

Zu dieser solchergestalten richtiggestellten jährl. Erfordernuss haben die privilegirte slav. Militär-Comunitäten, dem local Comissions-Antrag nach mit einer Abgabe eines jährl. Gulden von jedem Haus zu concurriren folgsam in allem

beizutragen	694 fl.	12	kr.
dann betragen die von den Gränitzern ihren Pfarrern ohnentgeltlich zu liefernde 1553 ¼ Klfter Holz à 1 fl. gerechnet . . .	1.553 fl.	15	kr.
und die eben denenselben gratis abzugebende 312 Fuhren Heu à 1 fl. 30 kr. .	468 fl.	—	kr.

Endlichen aber wird an Platz der bishero von jeden Gränitz Haus verabreichten Naturalien, oder Lukno künftighin jedes Ehepaar jährl. in Toto 20 kr. in Barem, oder in so viel Naturalien, welche nach

dem gangbaren Werth oder nach der im Bericht vom 10. September 1769. entworfenen Schätzung den Betrag von 20 kr. nicht übersteigen sollen dem Pfarrer lediglich zu entrichten haben, welches von denen, nach Abschlag deren vorstehender massen insbesondere berechneten Militär-Comitäten annoch übrigen 14.463 Gränitz Ehepaaren betraget . 4.821 fl. — kr.

Diese Gesammten Beiträge der Gränitzer und Commitats-Innwohner ersteigen sich also auf eine jährliche Summa von . 7.536 fl. 27 kr.

Hiezu den bis nun zu allschon aus der Cassa Parochorum Hungar. verabreichten jährl. Beitrag mit . . . . 1.259 fl. 34½ kr.

So bestehet der solchermassen schon richtige fundus in . . . . 8.796 fl. 4½ kr.

und zeiget sich heraus, dass über alldieses annoch . . . . 7.603 fl. 55½ kr.

zur Kompletirung der oben ausgewiesenen jährl. Erfordernuss von . . 16.400 fl. — kr. ermanglen.

Diesen Abgang haben nun Ihre Majestät aus allerhöchst Landes Mütterlicher Vorsorge, und zum Besten deren darendig kathol. Militär Einnahmen gegen deme jährl. Subministriren zu lassen allergnädigst entschlossen, dass

1. alle slavon. Militär-Seelsorger die verschidentlich bis nun besessene Pfarr-Gründe zum Behuf des Militärdienstes abtretten, und künftighin ausser einem alleinigen kleinen Garten bei dem Hause keine anderweite wie immer Namen habende Grundstück besitzen,

2. auch die noch zur Zeit wirklich existirende und annoch vor dem Jahre 1753. an ein oder andere Kirche rechtmässig gediehene Kirchen-Gründe, massen diejenige, so nach erstbesagten Jahre gegen das allerhöchste Gränitz-Regulament von irgend einer Kirche durch Geschenknuss oder Vermächtnus ungiltig an sich gezohen worden, ohnehin widerum ohne eigenen Ersatz auf den Gränitz-Militärdienst zurückzufallen haben, käuflich hindann gelassen, und das hieraus erlösende Geld in einem

fundum publicum, oder gegen sonstig hinlänglich realer Hypotheque auf Nutzniessung für die betreffende Kirche angeleget werden, endlichen aber

3. die Gränitzer ausser des obbemerkt von jedem Ehepaar mit jährlichen 20 kr. zu leistenden Beitrags dann des ihren Seelsorgern zu liefern habenden Holz und Heu, und endlichen der nach der oben angeführten Stoll-Ordnung zu entrichten kommenden Stoll-Gebühr einem Pfarrer einiganderweite Prästation in Geldnaturalien, Vorspann, oder Handarbeit niemalen mehr zu leisten verbunden sein sollen, wie dann auch

4. Diejenigen Militär-Gränitzer, so fürohin etwa annoch zu Provinzial-Pfarreien eingepfarret bleiben, so wohl in der Stoll-Gebühr, als in dem jährl. Beitrag zur Congrua der übrigen zur Militär-Pfarren gehörigen Gränitzern vollends gleich zu halten seied, folglich ein mehreres denen Provinzial-Pfarrern ebenfalls nicht abzureichen haben.

Ehe und bevohr aber vorstehende neue Regulirung der Seelsorge in dortige Grenze eingeführet und das zur Dotirung der slavonischen Militär-Geistlichkeit abgängige Supplementum flüssig gemachet, und angewiesen werde, verlangen mehr allerhöchst erwehnt Ihre Majestät den Individual-Ausweis aller zur Zeit schon bestehenden, wie deren neu angetragenen Pfarreien, Vicariaten und Kaplaneien, mit der ausführlichen Bemerkung, was, und wie viel jeder Seelsorger an denen vorangesetzten Zuflüssen für die Zukunft zu beziehen haben werde, mithin was für ein Supplementum annoch jeglichen Orts, und bei welcher Pfarr oder Vacariat eigentlich erforderlich sein.

Damit nun das General-Commando diese Eingabe nach der allerhöchsten Gesinnung verfasse, wird demselben das Formulare dazu gegenwärtig mitgetheilet, nach dessen Einleitung, und dem Ausweis des darinnen zur mehrerer Aufklärung angeführten Beispiels einer ordinairen und einer distinguirten Pfarrei, dann eines Vicariats, und endlich wie die Haupt- oder Total-Summa auszufallen habe, dasselbe vorbesagten Individual-Ausweis zwar mit aller Verlässlichkeit, dennoch aber so bald möglich und um so eher anhero zu überreichen hat, als von dieser Eingabe die sohinnig volle Berechtigung des vorliegend heilsamen Werks annoch abhanget.

Dem General-Commando muss Man hiernächst, damit sich selbes nicht etwa zu stossen Anlass nehmen möge, gegenwärtig noch bemerken, dass unter den Antrag deren in Slavonien für die Zukunft zu bestehen haben sollendem Vicariaten jener von Bannovze von darinen nicht mit eingerechnet worden sein, weilen dieser vermög eines anderweit demselben unterm 27 Merzen dieses Jahres bekaunt gemacht allerhöchsten Befehls erst damahlen, mithin lange nach denen schon eingesendet gewesten zur Regulirung der Seelsorge überhaupts gemeinschäftlich concertirten Anträgen, und selbst, da Man die gesammt-anderweite Pfarr-Regulirung Ihre Majestät bereits unterleget hatte, von dem Camerali ad Militare übernommen und dessen Bezahlung aus dem Gränitz Proventen fundo angeordnet worden ist, mithin solche in die Dotirung deren übrigen Slavonischen Militär-Seelsorgern eigentlich keinen Einfluss zu nehmen hat.

Nur muss zwar auch dieser Seelsorger in der hier vorstehend abgeforderten Individual Verzeichnus mit erschienen. Damit aber andurch in dem obbemerkten Individual-Ausweis keine Vermischung oder Verdunklung entstehen, folglich die gesammte in denen darinnen enthaltenen Rubriquen aufzuführenden Summen nicht überstiegen werden, sondern nach dem angeführten Beispiel der Haupt-Summe durchaus gleich ausfallen mögen. So hat das General-Commando lediglich am Schluss dieses Individual-Ausweises die Bemerkung zu machen, dass sich ausser denen beschriebenen Seelsorgern noch der erwähnte Vicarius zu Bannovze angestellet befinde, welcher aber an dem anderweiten Dotirungsfundo keinen Theil zu nehmen, sondern sein Auskommen auf besonderen allerhöchsten Befehl aus den Proventen-Fundo zu überkommen hätte.

Da Man nun unter Beobachtung dieser vorgeschriebenen Grundsätzen dem General-Commando die ehebaldigste Einsendung des mehrberührten Individual-Ausweises nochmalen anempfihlt, so erübrigt nun demselben annoch zu bemerken, dass damit sonach mit wirklicher Einführung der vorhabenden neuen Pfarr-Regulirung auf weitere von hier erhaltende Verordnung ohne Anstand sogleich fürgegangen werden möge, nebst Ueberreichung des eröfterten Ausweises auch zu Besetzung deren Theils schon dermalen vacanten, Theils neu zu errichtenden Pfarreien und so auch zur ordentlichen Bestellung der beiden Vicariaten

zu Golubince und Kupinovo die gewöhnlichen Vorschlags-Ternen unter Beilegung deren üblichermassen denen Competenten von dem betreffenden Dioecesano zu ertheilenden Zeugnüssen unter einen anhero einzusenden, oder wenigst so bald möglich nachzutragen sein, massen Ihre k. k. Apostol. Majestät nicht allein die fernerweite allerhöchste Benennung aller sogestaltig dotirten slavon. Gränitz-Pfarren sondern auch die allergnädigste Resolvirung deren allerhöchst Ihroselben, wie vorbesagt, vorzuschlagenden Vicarien sich ausdrücklich vorbehalten haben, daher auch der letzthin angestellte Vicarius zu Golubince indessen und bis dahin nur provisorie belassen worden ist.

Es seied aber fürhin bei jetztgedachten und künftighin einsendenden Pfarr und Vicariats Vorschlags-Ternis nicht allein die Bittschriften und beigebrachte bischöfl. attestata der in der Terna benannten dreien, sondern auch aller übrigen sich etwa noch angemeldeten mehreren Competenten dem Hof-Kriegs-Rath jedesmal miteinzuschicken.

Und wenn gleich ein Competent sein bischöfl. attestatum bereits bei vormaliger Ansuchung einer nicht erhaltenen Pfarre oder eines Vicariats beigebracht, auch das General-Commando solches allschon anher eingeschicket hätte, so ist doch nicht genug, dass sich in einem weitershin erstatteten Vorschlag auf das ehedeme eingelangte attestatum bezogen werde, sondern der Competent muss jedesmal besonders aber in Fällen, wo zwischen dem ersteren und letzteren Vorschlag eine längere Zeit verstrichen wäre, oder wenn zu der letzt vorschlagenden Pfarre etwa mehrere Fähigkeit oder Sprach als zur ersteren erfordert wurden, neuerdings ein bischöfl. Zeugnüs, welches ihn zur Competirung um die vacante Pfarre legitimiret, beibringen, dazumalen sich in so langer Zwischenzeit seine Aufführung, folglich auch der Beifall seines Dioecesanis geändert, vermindert, allenfalls auch vergrössert haben dürfte.

Die weitere Ursach dieser Anordnung besteht noch in deme weilen das General-Commando bei jeder Erledigung einer Pfarre oder Vicariats hauptsächlich darauf zu sehen hat, in wie weit der Dioecesanus als welcher seine geistliche Subject am besten kennen muss, in seinen, den Candidaten ertheilenden attestatis einen vor den andern zur vacanten Pfarr mehr tüchtig und würdig erklärre, da mit das General-Commando nach diesem

vorleifigen Vorschlag des bischöfl. Ordinarii desto sicherer seine eigene Vorschlags-Terno einrichten, und wie man es sich zwar ohnehin verstehet. Ihre Majästet jedoch wiederholt anzuordnen geruhet haben, jederzeit einverständlich mit dem Dioecesano nur die würdigsten Subjecta, und zwar in der ihren Vorzügen gewissenhaft und mit der genauesten Sorgallt angemessenen Ordnung in Vorschlag zu bringen wissen möge. Wannenhero dann auch, falls aus den attestatis des Dioecesani dessen Gesinnung, wenn oder welche er aus dem Competenten für die vorzüglich würdigste ansehe, nicht ehehin klar abzunehmen, oder falls das General-Commando in der Auswahl des oder deren würdigsten mit ihm Dioecesano aus guten Ursachen nicht verstanden wäre, das General-Commando sich in ein oder anderen Fall über die verlässlichste Auswahl der vorzuschlagend-würdigsten Candidaten mit ihme bischöfl. Ordinario behörig einzuvernehmen, und dessen somit einholende Gutmeinung dem anhero machende Vorschlag ebenfalls beizulegen haben wird.

II. An das Carlstädter General-Commando.

Über die von demselben schon vorlängst anhero unterlegte . . . . . . (ut supra apud slavon. General-Commando usque.)*

Ad 3. Und so viel endlichen die Bestimmung der Congrua für die gesammte darendigen Seelsorgern betrifft, haben Ihre k. k. Majestät den von dem General-Commando gemachten Vorschlag, mittelst welchen überhaupts die Congrua eines Pfarrers auf 300 fl., eines Vicarii oder detachirten Kaplan auf 150 fl. und jene eines bei dem Pfarrer zu wohnen habenden Kaplans auf 100 fl. bestimet, zugleich aber für verschiedene Pfarreien und Vicariaten in Ansehung derselben Grösse und Weitschichtigkeit, dann der mehreren Bemühung, und eines dem Seelsorger zu machen obliegenden grösseren Aufwandes, eine höhere und distinguirtere Congrua in Antrag gebracht worden, vollkommen zu begenehmigen, und dabei nur allein noch allergnädigst zu entschliessen geruht, dass bei jenen Pfarrers und Vicarien, deren Congrua noch obstehend geringerer Mass lediglich a 300 fl. und resp. 150 fl. ausgemessen ist, die von ihme General-Commando angetragene Einrechnung der Stoll nicht Platz grei-

*) Vidi stranu 144. i 145. točku 1. i 2.

fen, sondern der Genuss derselben ihnen nebst der Congrua noch fortan frei beigelassen, mithin der Betrag der Stollgebühr nur jenen Pfarreien und Vicariaten, welche ohnehin besser, und ergiebiger dotiret werden, in die für selbe angetragenen höhere Gebühr mit eingerechnet werden sollen.

Nach diesen Grundsätzen würden also zur Dotirung deren kathol. Militär-Seelsorgern in der Carlstädter Gränitz nach dem einverständlich mit denen betreffenden Dioecesanis gefassten und anher eröffneten Antrag

für 37 Pfarrers a 300 fl.	11.100 fl. — kr.
für 27 Vicarien, oder detachirte Kaplans a 150 fl.	4.050 fl. — kr.
für 31 bei dem Pfarrer zu wohnen habende Kaplans a 100 fl	3.100 fl. — kr.
dann an denen, für die obbemerkt distinquirte Pfarreien und Vicariaten der Zengger Diœcesis nach Ausweis der Nebenlage ausgemessenen Zulagen	2.822 fl. 43 kr.
Forners die denen P. P. Franciskanern über die ordinaire Congrua einer Pfarr von 300 fl. zu Completirung der zu ihrer Subsistenz mit 1006 fl. 10 kr. ausgewiesenen Erforderniss zulegen kommende.	706 fl. 10 kr.
und endlichen Titulo der dem Pfarrer zu Mrežnica gegen Einziehung, und respve Aufhebung der von ihnen bis nun bezohenen Weingarten-Benüzung und Zehend-Gebühr für die darauf radicirte, von demselben zu lesende jährl. 10 Stift-Messen zu leistenden Vergütung, jede a 30 kr. gerechnet	5 fl. — kr.
in Summa also	21.783 fl. 53 kr.

jährl. erfordert werden.

Zur Bestreitung dieser solcher gestalten richtig jährl. Erfordernis hat bereits bis um zu beigetragen die Cassa Parochorum Hungaria . . . . 2.448 fl. 5 kr.
der Militär-Fundus. . . . . 1.163 fl. 18 kr.
und der Carlstädter Gränitz Proventen . 550 fl. — kr.

Dann komet hier einzurehnen, die denen distinquirten Pfarreien und Vicariaten nach obstehender Vorschrift in die Congrua mit anzuschlagende, in der ferneren Anlage ausgewiesene Stoll-Gebühr im Betrag von	848 fl. 17 kr.
Die von denen Gränitzern jedem Seelsorger zu liefernde Fuhren oder Saumpferde mit Holz ertragen	1.077 fl. 36 kr.
Ferners machen die denen Seelsorgern auf 2 Pferd beizulassende oder wo thunlich einzuraumende Wiesen eine Benützung aus von	480 fl. — kr.
Und endlichen komet in computum zu nehmen der bei dem Sichlburger Militär Pfarrer von der St. Amortbruner Stiftung und dem von dem diesfälligen Capital a 2.600 fl. zu 4 pcto abfallenden Interessen pr. 104 fl. nach Abschlag der alljährl. an den Schul-Meister und arme Kinder zu entrichtenden 24 fl., dann der dem Pfarrer für jedes Seelenamt a 1 fl. 30 kr., und für jede Messe a 30 kr. hiemit bewilligenden Gebühr sich gleichwohlen noch zeigende Uibergenuss von	40 fl. 30 kr.
Die gesammte Beiträge ersteigen sich also auf eine jährl. Summa von	6.607 fl. 46 kr.
und zeiget sich hieraus, dass noch über alldieses zur Completirung der oben ausgewiesenen jährl. Erfordernuss von . .	21.783 fl. 53 kr.
ermanglen.	15.176 fl. 07 kr.

Diesen Abgang haben nun Ihre Majestät aus Allerhöchst Landes Mütterlicher Vorsorge, und zum Besten deren darendig kathol. Militär Einwohnern gegen deme jährl. subministriren zu lassen allergnäligst entschlossen, dass Einerseits dagegen alle daselbstige Pfarr und Kirchengründe ausser denen vorstehendermassen jedem Seelsorger wo es thunlich zur Erhaltung zweier Pferden mit einem Tagbau auszumessen, und beizulassenden Wiesen, dann eines bei dem Hause des Pfarrers oder Vicarii zu exscindirenden kleinen Hausgarten insgessamt dem Militärdienst zu Fallen, mithin ein gleiches in Ansehung deren dem Pfarrer von Sichlburg ehemals zur besseren Subsistenz zu benutzen überlassenen, nunmehro aber ebenfalls dem Militari zuzufallen habenden 7 Unterthanen oder Colonorum der Abtei zu Landstrass beschehen, und so auch die Benützung des Pfarrers von Mrežniza von den daselbstigen Weingärten und des durch ihn hievon abgenommenen Zehnt jedoch mit Fortsetzung deren von dem letztern dafür zu lesenden — oben noch besonders vergüteten Stift-Messen, vollkommen cessiren und aufgehoben sein soll. —

Andererseits aber der Carlstädter Gränitzer ausser des alleinigen in der Mass des gemachten Antrags seinem Seelsorger zu liefern habenden Holz, und der nach der angeführten Stoll-Ordnung zu entrichten habenden Stoll-Gebühr seinem Pfarrer oder Vicario einig- anderweite Praestation in Geld, Naturalien, Zehend, Vorspann, oder Hand-Arbeit niemalen mehr zu leisten verbunden sein solle. Schlüsslichen haben Ihre Majestät noch ferners anzubefehlen geruhet, dass der zu Dubovaz bestellte Militär-Pfarrer die von der St. Barbara Kapellen in der Carlstädter Vorstadt gemessende 72 fl. aus dem nemlichen Kapellen- oder dem nunmehrigen Piaristen-Fundo zu Carlstadt fortan, wie bishero als einen Theil seiner Stolla frei zu beziehen haben, und dieser Betrag ihme in die Congraam nicht eingerechnet werden solle.

Ehe, und bevor aber diese neue Regulirung der Seelsorge allda eingeführt und das zur Dotirung der Kathol. Carlstädter Militär Geistlichkeit abgängige Supplementum flüssig gemachet, und angewiesen werde, verlangen mehr allerhöchst erwähnt Ihre Majestät den Individual Ausweis aller zur Zeit schon bestehenden, und noch neu angetragenen Pfarreien, Vicariaten und Caplaneien mit der ausführlichen Bemerkung, was und wie viel jeder Seelsorger an denen vorangesetzten Zuflüssen für die Zukunft zu beziehen haben werde, mithin was für ein Supplementum annoch jeglichen Orts, und bei welcher Pfarr und Vicariat eigentlich erforderlich seie. Damit nun das General-Com-

mando diese Eingabe, welche zwar von den auch schon vorhin eingereichten derlei Tabellen nur in Wenigem nämlich nur so viel die nicht überall zur Congrua einzurechnende Stollen betrifft, unterschieden ist, nach der allerhöchsten Gesinnung verfassen möge, wird denselben hiezu das Formulare gegenwärtig mitgetheilet, nach dessen Anleitung und den Ausweis des darinen zur mehreren Aufklärung angeführten Beispiels einer ordinären und einer distinguirten Pfarrei dann eines Vicariats, und endlichen, wie die Haupt- oder Total Summe auszufallen habe, dasselbe vorbesagten, Ihre Majestät zu unterlegen kommenden Individual Ausweis zwar mit aller Verlässlichkeit, doch aber, so bald möglich, und um so eher anhero zu überreichen hat, als von dieser Eingabe und von dem nachbenannten Vorschlag zu den vacanten geistlichen Stellen die sohinig volle Berechtigung des vorliegend. heilsamen Werks annoch abhanget.

Bei welchen zur Beobachtung, und Richtschnur anzudienen habenden Grundsätzen mithin dem General-Commando nur annoch zu bemerken erübrigt, dass, um sonach mit wirklicher Einführung der vorhabenden neuen Pfarr Regulirung auf erst von hier erhaltende weitere Verordnung ohne Anstand sogleich fürgehen zu können, nebst Überreichung des eröffneten Ausweises auch zur Besetzung deren schon dermalen vacanten, dann noch neu zu errichtedenden Pfarreien und so auch zur Bestellung deren ebenfalls neu in Antrag gebrachten Vicariaten die gewöhnliche Vorschlagsternen unter Beilegung deren üblichermassen denen Competenten von dem betreffenden Diœcesano zu ertheilenden Zeugnüssen unter einem anhero einzubegleiten oder wenigstens dem obgedachten Individual Ausweis ehemöglichst nachzutragen seien, massen sich Ihre Majestät gegen die sogestaltige Dotirung der dortigen Gränitz Geistlichen fürohin Benennung und resp. Bestätigung nicht allein alter Pfarrer, sondern auch deren Vicarien eigends und ausdrücklich vorbehalten haben.

(Es seied aber fürohin bei jetztgedachten . . . w i e o b e n a n d a s s l a v o n: G e n e r a l C o m m a n d o u s q u e a d f i n e m) . . . Vorschlag ebenfalls um so mehr beizulegen haben wird*, als solches und besonders das vorläufige jeweilige Einvernehmen mit dem Zengger Bischof auch schon in den ältern an das

*) Vidi stránu 151. i 152. ove knjige.

Carlstädter General-Commando ergangenen Verordnungen vorgeschrieben ist.

So viel endlich den erst seither nach deme allobstehendes bereits allergnädigst resolvirt ware, anher eingelangten Bericht des General-Commando vom 27. letztverwichenen Monats Novembris anbelangt, hat man zwar daraus das mehrere ersehen, wie erstlich, nach dem Erachten des Liccaner Regiments denen zur Pfarr Carlobago gehörigen vier Millitär-dörfern zu Stanische, Kuschicl , Ledenick und Kvinsko oder ihren 68 Häusern, ausser ‹ n ihrem Pfarrer bisher abgereichten, sich jährlich ungefäh auf 40 fl. belaufenden Naturalien ein mehreres nicht noch mi ler also die von dem k. k. Hof-Kommissions-Rath ngetrag e 150 fl. abzugeben zugemuthet werden könne wieliehr abe so, wie Cesariza für die dortige Militärs beschehen auch für bgedachte 4 Dörfer wegen ihrer Entlegenheit von Carlobago in eigener Vicarius zu Ledenik zu bestellen, und ihme jähr 100 oder wie das General-Commando beifüget die bestimmte Congrua von 150 fl. altermildest auszuwerfen wäre.

Es ist aber in dem voriges Jahr mit dem Bischof zu Zengg aufgenommenen Carlstädter Commisions-Protocoll vorgekommen, dass für besagte Dörfer einen eigenen Vicarium auszustellen nicht nöthig seie; es must also der machende Antrag auf einen daselbstigen vicarium vor allem ebenfals mit dem Dioecesan concertiret, und ausgemacht werden, woher erstlich dem Vicario die jährl. 100 oder 150 fl. ausgewiesen werden sollen, dann wie sonach auch der Pfarrer zu Carlobago leben solle, wenn ihm diese Militär Dörfer entgehen, da er von Seite des Communalis und von der Stadt Carlobago nur 206 fl. jährlich Einkünfte hat. Richtig ist es indessen, dass besagte 4 Dörfern, si mögen nun bei der Pfarr Carlobago ferners belassen, oder mit einem eigenem Vicario vrersehen werden, weder für einen noch für einen anderen zu einer mehreren Abgabe, als die übrigen Carlstädter Gränitzer angehalten werden können, welche vermög der vorstehenden allerhöchsten Anordnung nun in der neu vorgeschriebenen Stoll-Gebühr und in der von jedem Haus dem Seelsorger liefernden Fuhr Holz 'a 9 kr. in allem bestehet. Richtig ist es auch, dass Ihrer Majestät ein mehreres, als was alterhöchts dieselbe schon oben zur Pfarr Dotirung beizutragen allermildest entschlossen haben, nicht zugemuthet werden könne.

Es ist also kein anderes Mittel übrig als jedem in der Congrua distinquirten Carlstädter Pfarrern von der auf sie angetragenen grösseren Gebühr so viel wiederum abzuziehen, als für den Seelsorger mehrbemeldeten 4 Dörfer bei Carlobago annoh erforderlich, und mit Einbegriff derselben an dem Dotirungs-Fundo noch abgängig ist um einerseits die von Ihrer Majestät einmal bewilligte Beitrags Summa von 15176 fl. auch im geringsten nicht mehr zu übersteigen, anderseits aber doch auch den Seelsorger dieser 4 Dörfer von der nöthigen Dotirung nicht auszuschliesen, folglich entweders dem Pfarrer zu Carlobago für die weitere Besorgung ihres Seelenheils eine mit dem Dioecesano auszumessende Zulage zur Ergänzung seiner Congrua zu bestimmen, oder einen eigenen Vicarium mit 100 fl. oder 150 fl zu Ledenick anzustellen, und ein oder anderes aus dem gedacht, nemlichen Fundo der 15172 fl. zu bestreiten wie den auch letzteren Falls, nemlich bei Anstellung eines eigenen Vicarii, allemal noch auch der Pfarrer zu Carlobago respect. der ihm entgehenden 4 Dörfer und der ermangelnden Subsistenz befriediget werden müsse.

Wie nun alle diese Absichten am füglichsten auf ein oder andere Art erreicht werden könnten, darüber hat das General-Comando annoch vor Allen das umständliche Einvernehmen mit dem Dioecesano zu pflegen.

Und wann ihr beiderseitiges Gutachten einstimmig, und zugleich auch den vorbesagten Grundsätzen und Absichten des Hof-Kriegs-Raths gemäss ausfallet, so hat das General Commando darnach zugleich den obverordneten über die Pfarr- Dotirung einzusendenden Individual Ausweis einzurichten, nehmlich sowohl jenes, was für die Seelsorge dieser 4 Dörfer aus dem schon bestimmten Fundo excindiret wird, wie auch die Gebühr der andern distinquirten Pfarrer um so viel geringer in den Ausweis einzutragen, widrigenfalls aber, und sofern das ausfallende beendseitige Gutachten noch einigen Bedenken unterliegen könnte, gedachten Ausweis nun über die Congrua der gesammtübrigen Carlstädter Seelsorger nach denen mehr oben überhaupt berichtigen Grundsätzen zu verfassen, danebst aber auch das mit dem Diocesano wegen obiger 4 Dörfer concertirte umständlich einzuberichten, und dabei allemal gutächtlich in separato zu entwerfen, wie viel eigentlich jedem deren besser dotirten Pfarrern

weniger an der distinguirten Congrua auszuwerfen wäre, wenn oder dem Pfarrer zu Carlobago oder einem eigenen Vicario zu Ledenick 100 bis 150 fl. davon zugewendet werden sollte, damit man sonach wenigstens hierorts im Stand sein, auch diesen noch übrigen Umstand ohne weitere Rückfrage zur Entsheidung zu bringen.

III. An das Varasdiner General-Commando.

(Über die von demselben schon vorlängst anhero unterlegte .... ut supra apud slavon. General Commando usque .... an den Hof-Kriegs-Rath gelangen zu lassen geruhet.*)

Anvorderst also haben Ihre Majestät eltergnädigst begenehniget, dass die Pfarr und Seelsorge in dem Stabs Quartier des Varasdiner Generalats und der daselbigen Commität Belovar denen P. P. Piarum Scholarum gegen nachfolgenden Bedingnüssen übertragen werden könne, dass nehmlichen,

1. diese von denenselben zu übernehmen habende Seelsorge sich nicht weiter als auf den alleinigen Ort Belovar und dessen Inwohner erstrecken, dann dass,

2. der Orden deren Fromen Schulen so lange demselben Pfarrverwaltung obliegen wird zur Besorgung dessen einen eigenen tüchtigen, und der croatischen Sprache wohlkundigen Priester dem betrefenden Dioecesano von Zeit zu Zeit, und so oft etwa mit einem solchen Pfarrverwalter eine Anderung verfallete, jedesmal zur Bestätigung vorzustellen, auch dieser für seine Person mit allen was zur Pfarr-Verwaltung gehörig von dem Bischofen qua Dioecesano abzuhangen haben; ferners dass,

3. diese ihnen P. P. der fromen Schulen nur zeitlich, und in so lange Ihre Majestät nichts anderweites zu disponiren geruhen dürften, beizulassende Verwaltung der Seelsorge zu keiner Zeit als eine ihrem Collegio, oder Orden einverleibte Pfarr anzusehen, endlichen aber dass,

4. jeztgedachter Orden zur Besorgung der Bellovar-Pfarre, der deutsch und kroatischen Predigen, dan der öffentlichen Schulen, nebst Besorgung des Klosters Marcha, 6 geschickte Pristers allda zu halten verbunden seie solle.

---

*) Vidi stranu 144. ove knjige.

Dagegen haben auch Ihre Majestät allergnädigst zu resolviren geruhet, dass zur Dotirung erwähnten 6 Pristern für jeden jährl. 175 fl. mithin für dieselbe zusammen 1050 fl. ausgemessen, sofort zu Erzeilung dieser Erfordernuss der Genuss des denen besagte Geistlichen mit Allerhöchster Begenehmigung schon vorlängst zu benutzen überlassenen Guts Marcha auch

jährl.	500 fl.	— kr.
dann die Ertägniss deren Stoll Proventen derzeit auf	26 fl.	— kr.
angeschlagen mithin denenselben über die schon dermalen aus denen Gränitz Proventen jährl. beziehende	400 fl.	— kr.
in Hinkunft aus eben diesem Proventen Fundo noch anderweite	124 fl.	— kr.
zugeleget und andurch die obstehende Erfordernus deren jährl.	1050 fl.	— kr.

ergänzet werden könne.

Da mithin noch einer mittlerweilen von ihme General-Commando eingeloffenen Anzeige ohnehin der Pfarrer zu Capella, deme die Verwaltung der Seelsorge zu Bellovar ehemals obgelegen hatte, mit Todt abgegangen ist, so unterliegt keinem Anstand mehr, sothane Pfarrverwaltung nach vorgängiger mit dem Dioecesano zu treffender Einverständnus nunmehr mit obstehende Vorsichten und gegen Erfüllung der vorgeschriebenen Bedingnüssen von Seiten des Ordens, ohne weiteren denen P. P. Piaristen zu übertragen.

Zu dessen Berichtigung also das General-Commando sich nach der oben ertheilten Weisung mit dem betrefenden Dioecesano und dem Piaristen Orden in das weitere Einvernehmen zu setzen hat, massen von dieser Verfügung auch der P. Provincial der Frommen Schulen von hieraus unter einem verständiget wird.

Was hingegen die anderweite Regulirung der gasamt übrigen kathol. Geistlichkeit des Varasdiner Generalats belanget, da theilet sich dieses Geschäft vorzüglich in die hiernachbemerkte drei Hauptgegenstände und zwar:

(1. Die Ab- und Eintheilung . . . ad 3. und so viel endlichen . . *) die Bestimmung der Congrua für die gesamt

*) Vidi stranu 144. do 146. ove knjige.

darendige Militär Seelsorgen betrifft, da hat Ihre Majestät den allgemeinen Grundsatz dahin zu fassen, und daher allergnädigst zu entschliessen geruhet, dass jedem Pfarrer, oder detachirten Vicario der freie Genuss der Stoll, wie solche nach der vorallegirten Stollordnung für die Zukunft abzunehmen bestimmet und vorgeschrieben ist, fortan frei beigelassen, und in die Congrua nicht eingerechnet, titulo der letzteren, nemlichen der Congrua aber jedem wirklichen Pfarrer 300 fl., einem Vicario, oder sogenannt detachirten Kaplan 150 fl., einem bei dem Pfarrer zu wohnen habenden Kaplan hingegen 100 fl. jährlich ausgemessen werden sollen. Ausser deme ist die allerhöchste Bewilligung erfolget, von vier deren distinquirtest, und ansehnlichsten Pfarreien, wo gelehrtere Männer beizuhaben nöthig ist, welche wegen der Weitschichtigkeit und der Lage ihrer Pfarren theils mehrere Mühe zu verwenden, theils grösseren Aufwand zu machen bemüssiget seied, anstatt der allgemeinen Congrua von 300 fl. zu mehreren Aufmunterung, und selbst zur Aneiferung der übrigen kathol. Geistlichkeit eine Congruam von 400 fl., mithin gegen denen anderweit minderen Pfarreien um jährl. 100 fl. mehr zu des Seelsorgers Gebühr zu bestimmen, wodurch sich allso nach dem algemeinen Satz, vermög welchem auf jede Pfarr, und respec. die Person des Pfarrers um 300 fl. angetragen seied, die Total Erfordernus in allem um jährl. 400 fl. vermehret.

Hierorts hatte Man ehedeme zur erstbesagt „besseren Dotirung“ das ist, zur Ausmessung jährl. 400 fl. Congrua die Pfarren zu Belovar, Chasma, Kloster-Ivanich, und St. Georgen in Antrag gebracht.

Nachdem aber seithero, und wie man eingangs erwehnet hat, die Pfarr Belovar für die P. P. Piaristen altda excindiret worden, mithin solche nach der hierunter anderweit getrofenen Veranlassung mit dem Dotirungs-Fundo deren übrigen Pfarren und weltlichen Seelsorgern gar keinen Zusammenhang hat, so wird das General-Commando zur vorstehend distinguirten Congrua an Platz Belovar eine andere Pfarr vorschlagen, und wann allenfalls auch anstatt der Pfarren zu Chasma, Kloster-Ivanich und St. Georgen andere Pfarren in Ansehung ihrer Grösse und Weitschichtigkeit, dann der Lage, der mehreren Mühe und des grösseren Aufwands noch vorzüglich vor denen ebenbenannten,

eine höhere Dotirung verdienten, so kann das General-Commando einverständlich mit dem Dioecesano diese ebenfalls anhero in Vorschlag bringen, dergestalten jedoch, dass die Anzahl nur denen vier, mit jährl. 100 fl. mehr zu dotirenden und somit distinguirten Pfarreien dadurch nichts überschritten werden.

Zu dieser solchergestalten nöthigen Erfordernus für die Dotirung der gesamten Militär Seelsorgern des Warasdiner Generalats, haben die darendige Gränitzer nur allein von jedem besitzenden Joch Erden mit jährl. 4 krz. zu concuriren, in Toto also von denen conscribirt, und angezeigten 75.625 Tagbau Grundstücken 5041 fl. 40 kr. im Barem beizutragen.

Ferners haben Ihre Majestät begenehmiget, dass die von verschiedenen Pfarrgeistlichen allda zur Zeit noch besitzende 290$^1/_2$ Joch Pfarr Gründe denenselben noch fortan beigelassen, und derenselben mit jährl. 721 fl. 48 kr. angeschlagene Benützung denen betreffenden Besitzer pro rata angerechnet, mithin denenselben an der Congrua um so viel weniger, als ihnen der Genus sothaner Gründen eintraget, ausgemessen werden könne. —

Da aber beide diese alleinige Zuflüsse zur Erzielung der ganzen Dotirungs-Summa aller dortendigen Seelsorgern nicht zureichend sein können, so haben Ihre Majestät zur Erholung des Abgangs aus Allerhöchst Landes Mütterlicher Vorsorge und zum Besten der katholischen Militär Einwohnern annoch jährl. 8491 fl. 40 kr. gegen deme subministriren zu lassen entschlossen, dass sohin die Varasdiner Gränitzer ausser des obbemerkt von jedem Joch Erden mit jährlich 4 kr. zu leistenden Beitrags, und der nach der angeführten Stoll-Ordnung zu entrichten kommenden Stoll Gebühr einem Pfarrer einig. anderweite Praestation in Geld, Naturalien, Vorspann oder Handarbeit niemalen mehr zu leisten verbunden sein sollen.

Mit Hülf dieses ab aerario jährlich zuschiessenden Beitrages mit der Erträgnis der Pfarr Gründe per 721 fl. 48 kr. und mit dem Beitrag der Gränitzer a 4 kr. vom Joch per 5041 fl. 40 kr. wird nun die obausgemmessene Dotirung deren zur Seelsorge in dem Varasdiner Generalat nöthigen 31 weltlichen Pfarrern und 44 Kaplans, nebst der für vier besser zu dotirende Pfarreien entworfene Zulage von 400 fl. nicht allein erzielet, sondern es bleiben, wann auch alle 31 weltliche Pfarrer

die obgesagte ganze Congruam erhielten, über die diesfällige ganze Erfordernus annoch 421 fl. 48 kr. überschiessig. Dieser Überrest muss sich aber weiters um so mehr vergrössern, weilen die unter obiger Anzahl von Seelsorgern begriffene 4 Provincial Pfarrer ohnehin schon auch von ihren in Provinciale habende Pfarr-Kindern einige Einkünften beziehen oder besonders dotirend seind mithin denenselben von Seiten des Militärs oder gar keine oder wenigst nicht die ganze Congrua gebühret, sondern sie von den Militär-Pfarr-Kindern nur die obausgemessene Stoll Gebühr und die Congrua für den zu Haltung des Gottesdienst in die Militär-Filial abschickenden Kaplan per 100 fl., endlichen für den Pfarrer selbsten über jenes, was jeder schon in Provinciali gemesset, höchstens von jedem Joch Grund ihrer Militär-Pfarr-Kinder die 4 kr. zum Beitrag ihrer pfarrlichen Congrua und zum Supplemente der pfarrlichen Provinzial Einkünfte fordern können.

Um wie viel nun hiernach für jeden Provinzial-Pfarrer an der Congrua deren 300 fl. weniger als für jeden anderen Militär Pfarrer ausfallen werde, muss erst in loco auf obbesagte ein oder andere bestfindende Art annoch ausgemacht, und berechnet werden. —

Den theils schon obbesagten Überrest der 421 fl. 48 kr., dann die sich weiters bei den Provinzial-Pfarreien sich jetztgedachter massen ergebende Ersparrung des Dotirungsfundi, bewilligen Ihre Majestät sohin dergestalten zu vertheilen, dass davon, in so weit ein und anderer Überrest zulanget, denen jenigen Kaplans, welche in die von der Mutter Kirche entfernteste Filialien alle Sonn- und Feiertagen zu Abhaltung des Gottesdienstes abgehen müssen und respve. ihren Pfarrers, welche zur Absendung eines solchen Kaplans ein eigenes Pferd unterhalten, oder sonsten mehrere Unkösten haben müssen, über die für einen derlei bei dem Pfarrer wohnenden Kaplan sonsten nur mit 100 fl. ausgemessene Congruam noch eine mässige Zulage nach Thunlichkeit und Zulänglichkeit des vorbemerkten Dotirungs Fundo nach Gutachten des General-Commando und des Dioecesani ausgeworfen werde.

Vorzüglich aber wird dem Gutbefund des General-Commando überlassen ob und in wie weit etwa gleich dermalen, oder doch wenigstens in Zukunft, die Filial Gonny, oder Velika Kovachica

wegen ihrer gar zu weiten Entlegenheit von der Pfarrkirche, mit einem eigenen Vicario oder sogenannt „detachirten Kaplan“ zu besetzen, folglich für ihn bei der Filialen Kirche eine eigene kleine Wohnung zu erbauen und die solchenfalls für selben nöthige grössere Dotirung mit jährlichen 150 fl., mithin das Superplus von 50 fl. ebenfalls aus vorstehender Ersparung zu excindiren nutzlich und erforderlich ermessen werde.

Nur aber muss dabei immerhin der Bedacht genommen werden, damit die Bestimmung derlei neuen Zulagen den ohnehin von Ihro Majestät blos aus allermildester Freigiebigkeit mit jahrl. 8.491 fl. 40 kr. bewilligten Beitrag nicht übersteigen, müssen auf solchen Fall vielmehr die nach erstbesagter Anleitung denen die entferntere Filialen besorgenden Kaplans und Pfarrern beizulegende Aushilf in so minderer Anzuhl und kleineren Betrag ausgemessen, und allenfalls dabei nur auf jene Filialien deren Militär oder Provincial Pfarren der Bedacht genommen werden müsse, wo der den Gottesdienst und die daselbige Seelsorge versehende Kaplan nicht mehr Vormittag nach dem Gottesdienst nach Haus zurückkommen kann, oder gar über Nacht ausbleiben muss.

Was hiernächts den etwa erforderlich neuen Bau, dann die bei denen Kirchen und Pfarr Wohnungen vorfallende Reparationen belanget, da wird die Bestreitung ein und des anderen der betrefenden Pfarr Menge wie bishero, also auch hinkünftig um so mehr obliegen, als der Varasdiner Gränitzer ohnehin durch diese neu bevorstehende Regulirung von der bis nun aufgehebten weit beträchtlicheren Last der pfarrlichen Abgaben ganz befreiet wird, und ausser dem geringen Beitrag jährl. 4 kr. von jedem Joch Erden, dann der ebenfalls sehr mässigen Stollgebühr seinem Seelsorger gar nichts, ja nicht einmahl einiges Holz, oder Heu, wie doch Gränitzer in Slavonien, und zum Theil auch in dem Karlstädter Generalat zu thuen verbunden ist, zu liefern gehalten sein wird.

Ehe und bevor aber diese neue Regulirung der Seelsorge allda eingeführet, und das zur Dotirung der Varasdiner Militär Geistlichkeit abgängige Supplementum flüssig gemachet, und angewiesen werde, verlangen mehr allerhöchsterwähnt Ihro Majestät den Individual Ausweis über alle nach dieser Regulirung künftig zu bestehen habende Pfarreien, ihre Kaplans, allenfalls

auch über die antragende Vicariate mit der ausführlichen Bemerkung was, und wie viel jeder Seelsorger an denen vorangesetzten Zuflüssen, nemlich durch den Beitrag seiner Pfarrkinder a 4 kr. vom Joch, dann von dem ihnen beilassenden Pfarr Gründen für die Zukunft zu beziehen haben werde, mithin was für ein Supplementum annoch bei jeglicher Pfarr sowohl für den Pfarrer, als dessen Kapläne oder den antragenden Vicarium nach der oben für jeden ausgemessenen Congrua, auch mit Einbegriff der auf die entfernteste Filialen aus dem Überschuss des Fundi gutachtlich antragenden Beihilf eigentlich erforderlich seie.

Damit nun das General-Commando diese Eingabe nach der vollen allerhöchsten Gesinnung zu verfassen im Stande sein möge, wird demselben das Formulare gegenwärtig mitgetheilet, nach dessen Anleitung, und der darinen mittels Beispiels gemachten Aufklärung dasselbe vorbesagten, Ihro Majestät zu unterlegen kommenden Individual-Ausweis zu verfassen, und zwar mit all-genauester Verlässlichkeit doch aber, so bald möglich, um so eher anhero zu überreichen hat, als von dieser Eingabe die sohinigvolle Berichtigung des vorliegend heilsamen Werks annoch abhanget.

Bei welchen zur Beobachtung und Richtschnur anzudienen habenden Grundsätzen mithin dem General-Commando nur annoch zu bemerken erübriget, dass, um sonach mit wirklicher Einführung der vorhabenden neuen Pfarr-Regulirung auf erst von hier erhaltende weitere Verordnung ohne Anstand sogleich fürgehen zu können, in dem einzuschickend eröfterten Ausweis zugleich schon die dermalen in den einzugehen habenden Pfarreien zu Molve und Trema befindliche zwei Pfarrer bei den letzt vacant gewordenen beiden Pfarreien zu Kapela und Ivanska, anzutragen und zu führen, wie nicht minder zur Bestellung eines etwa in Antrag bringenden Vicariats die gewöhnliche Vorschlags Ternen unter Beilegung deren üblichermassen denen Competenten von dem betreffenden Diœcesano zu ertheilenden Zeugnissen unter einem anhero einzubegleiten seien, massen sich Ihre Majestät gegen die sogestaltig allermildeste Dotirung der Gränitz Pfarren nicht allein die fernerweite jeweilige Benenn- und allerhöchste Bestättigung aller neu anstelltender Pfarrer, sondern auch jene der etwa antragenden Vicarien eigends und ausdrücklich vorbehalten haben.

Es seied aber fürohin . . . . wie oben an das slav. General-Commando usque ad finem.*)

5. Naredba

kralj. ugar. namjestničkog vijeća od 12. studena 1799. br. 25.922.,

kojom se odredjuje, da vakantnu župu, koja je odcijepljenjem od matične župe samostalnom postala, imade administrirati župnik matične župe.

Omnibus dioecesanis utriusque ritus, et respective sede vacante generalibus vicariis ac solutorio fundationali, circa administratam per parochum Daroczensem capellaniam Senviczensem, item quae observanda in casibus vacantis alicuius curatiae ex possessionibus ad antiquas parochias spectantibus erectae.

(Omnibus excepto vicario Agriensi et solutorio fundationali.)

Siquidem ex pluribus cassis compertum sit, quod in casu vacantium curatiarum ex possessionibus ad distinctas olim antiquas parochias spectantibus, erectarum, tales curatiae cum aggravio fundi religionarii uni antiquarum parochiarum, non vero matri, unde avulsae sunt, fine interimalis administrationis concedantur, hinc P. T. pro futura cynosura committi:

ut in casu, si novam curatiam e duabus, aut tribus ad distinctas antiquas parochias olim spectantibus possessionibus erectam, ex defectu individuorum aut quacunque demum ex ratione vacare contigerit, neo erecta talis vacans curatia cum suis filialibus, non amplius uni antiquarum parochiarum, verum singula possessio, ad parcendo fundo religionario inanes erogationes, illi antiquae matri, a qua occasione regulationis parochiarum avulsa fuit, fine interimalis administrationis concredatur."

6. Uprava dobara crkvene nadarbe.

Uprava dobarah svake *crkvene nadarbe* spada po svojoj naravi poglavito na nadarbenika; zato je on vlastan svake nepokretne imovine uživati se kako najbolje zna i može. Dužnost je njegova ipak, da to čini razborito i oprezno, jerbo na uživanje nadarbine imaju i nasljednici pravo, pak s toga niti nadarbenik već kriepošću svoje prisege nesmije išta od nadarbinske imovine budi odtudjiti budi zanemariti, a dužan je štetu svojom krivnjom ili nemarom prouzročenu naknaditi. (Nap. §. 9.)

*) Vidi strana 151. i 152. ove knjige.

De curia Parochiali, fundo ejus instructo et proventibus beneficialibus.

Parochi, & cujuslibet Beneficiati conservationem curiae, aliorumque aedificiorum beneficialium ea est obligatio, ut minutiores reparationes & internam instructionem ipse curare, & conservare debeat, neque per neglectum suum aedificia beneficialia destrui, & ante tempus deteriorari admittat, secus de majori etiam neglectu, cujus e primaria incuria causa, & author est, jure merito convincetur. De libris beneficio relinquendis, de rite conservandis, et administrandis fundis, & proventibus beneficialibus hactenus vigentes Constitutiones Dioecesanae, uti & de fundo instructo conservando, & augendo ea tamen cum restrictione, ut naturalia quidem, vinum, & frumentum in natura, suppellex vero, quae usu atteritur, & successu temporis plus oneri, quam utilitate servit, praevie semper facta legali aestimatione, in pecunia parata cum aliquo proportionato augmento successori in Beneficio bonificetur, exacte observentur.

7. Imovnik crkvene nadarbe.

Nego i onda, kada se u župi ili nadarbi uživatelj promieni, predat će kotarski podarcidjakon uz posredovanje patronata ili njegova zastupnika novomu nadarbeniku ili privremenomu upravitelju *po primljenom od predšastnika imovniku* sve nadarbinsko blago, zemljišta, sgrade, zaklade, dobra i prava, uz nov i točan imovnik te opis granicah, veličine i stanja.

Ovaj novi *imovnik* pak i *opis* ima se sastaviti i ordinarijatu na uvid dostaviti u tri istopisa, od kojih će se jedan povratiti za arkiv župniku ili nadarbeniku, drugi podarcidjakonu, a treći kod duhovnoga stola pohraniti.

U tom opisu imade se točno pobilježiti, što je sve od sgradah, zemljištah itd. pod predšastnikom meliorirano, a što deteriorirano i napose, koliko je dužan predšastnik ili za slučaj njegove smrti, što je dužna ostavina njegova „titulo deteriorationis“ naknaditi. —

8. Formular po kojem se imovnik župne nadarbine ima sastavljati.

F.

Imovnik

župne nadarbine . . . . i njezinih pobožnih zadušbinah, po smrti (uslied promaknuća, premješćenja) dosadašnjega župnika sastavljen, i sadašnjemu župniku (župnom upravitelju) N. N. dne 18 . predan.

Broj tekući	Predmet	Iznos u austrijskoj vriednosti for.	nč.
	I. Nadarbinska imovina.		
	A) Potvrdnice (certifikati) ob obveznicah, kojih se izvornici u dioecesanskom arkivu nalaze:		
1	Potvrdnica o hrv.-slav. zemljo-razteretnoj obveznici pod br. 2685, litt A vrhu 4000 for. u srebru, dobljenoj u ime odštete nadarbinskih kmetovah	4000	—
2	Potvrdnica o prihodnoj svjedočbi (Renten-Urkunde) razteretne zaklade pod brojem 35, vrhu godišnjih 205 for. austr. vriednosti, dopitanih u i ne odštete nadarbinske srećeničke desetine	—	—
3	Potvrdnica odnoseća se na pasivnu obveznicu N. . . . N. . . od 25. studenoga 1858, vrhu 900 for. austr. vr. uknjiženu dne 10. veljače 1859. pod br. 525, dobljenu iz odštete gornice i šumskih težakah	900	—
	B) Izvorna obveznica, koja se privremeno čuva u župnom arkivu do uknjižbe.		
4	Obveznica pasivna N. . . N. . . od . . . . . . 1872. vrhu 1050 for. austr. vried., dobljena iz prodanoga nadarbinskoga vinograda.	1050	—
	C) U gotovom novcu.		
5	Kod novo nabavljene hrv.-slav. razteretnice br. 2685. litt A preostali su u gotovom novcu	5	25
	Ukupno . .	5955	25
	D) Dokaznice odnoseće se na prava nadarbine.	komadi	
6	Darovnica grofa N. N. od 17. ožujka 1825., kojom nadarbini darova livadu N. upisanu u zemlj. porez. obćine N. pod br. . . . . i parcel. br.	1	

Broj tekući	Predmet	Komadi	
7	Dobrovoljna nagoda od 18 prosinca 1859. ustanačena sa gornjaci i činženjaci glede istoimenoga nadarbenoga prava	1	
8	Popis župni od godine 1802.	1	
9	Visita kanonička od god. 1840.	1	
		Vriednost u a. vr. for.	**nč.**
	E) Pokućtvo u sobah.		
10	Veliki stol iz orahova drva za 12 osobah	7	—
11	Dvie postelje iz jelova drva bojadisane	5	—
12	Jedan ormar iz jelova drva bojadisan	3	—
13	12 stolacah iz orahova drva	8	—
14	12 novih ručnikah	3	—
15	24 porculan-tanjurah	2	—
	F) Kuhinjsko posudje.		
16	Tri željezna lonca	1	50
	G) Gospodarski nared.		
17	Jedan željezni plug posve dobar sa pripadci . . .	5	—
18	Jedan biruški voz na željeznih osih, dobar	12	—
	H) U podrumu.		
19	Dvie vinske vože, željeznimi obruči nabite, svaka od 18 hektolitarah, posve dobre	40	—
	I) U prešnici.		
20	Vinska preša posve dobra	10	—
	K) U stajah.		
21	Jedna krava 5 godina stara	60	—
22	Tri krmače	20	—
23	12 kokoših	2	—
	L) U naravi.		
24	Staroga dobroga vina 6 hektolitarah	—	—
25	Novoga vina 7 hektolitara	—	—
26	Pšenice 5 vaganah	—	—
27	Kukuruza 12 vaganah	—	—
28	Siena 30 centih	—	—

M) Sgrade i zemlje.

Broj tekući	U zemljištnici na listu	Rudina	Katastralni broj	Gruntovni broj parcele	Vlastnik zemljišta	Vrst gojitbe	Površje ral	Površje četv. hvat	Medjaši	Opazka
1	6	Zagreb g.	305	407	Župa svetoga Marka u Zagrebu	kuća na 1 kat. gosp. sgrada i dvorište	—	192	Iztok: pivar. ul. Jug. trg s. Marka Zap.: Bar. Kušlan Sjev.: Vancaš A.	a) kuća u posve dobrom stališu; b) staja zid. sl. pok. c) suša drv. sl. pok.
2	5	VRHOVEC	824	1575		oranica	4	660	Iztok: put Jug: Ivan Bauer Zap.: Bošnjaković Sjev.: preb. sv. Iv.	—
3	3	VRHOVEC	899	1726 1727		vinograd	2	189	Iztok: Fr. Gretić Jug: Magdalenić Zapad: javni put Sjever: Nikolić	—
4	35	ČERNOMERAC	1057	2253		livada	3	1351	Iztok: Andrijević Jug: Vugrinić F. Zapad: kelni put Sjever: Karas F.	—
5	3	ČERNOMERAC	1320	2112		Visoka suma	7	159	Iztok; Barbot V. Jug: Vrbanić S. Zap.: Žup. s. Mar, Sjev.: Božurić I.	—

N) Gorna i činžena zemljišta.

Tekući broj	Zemljišt. posjed. prezime i ime, obit. i kbr.	Označenje zemljišt. posjeda: po svojstvu urbar. i mjestnom nazivu	u gruntovnici: porezne obćine	u gruntovnici: po broju grunt. zapisnika	u gruntovnici: po broju grunt. parcele	po vrsti gojitbe	ralih po 1600□hv.	□hvatih	Naznačaj daćah u naravi	Je li se glede odkupnine nagodio? kada? i za koliko?	Uplatio odkupnine a vr. for.	n.	Opazka a) kada je uplaćeni novac pr. duhov. stolu odposlan?
1	Barbarić I. Vrabče 37.	Gorno „Goljak"	Vrabče	43	330 335	trsje, pašnjak	1 —	520 680	2 pož. vjed. moš., 2 fun. prediva i 1 kopuna	Je 18 list. 1870 pod br. 1050 za 160 fr. a. v.	100	—	Novci su 8. velj. 1874 pod b. 17. p. d. st. p.
1	Knežić M. Stenj.k. 18	Gorno „Vinišće"	Stenjevac	138	837 838 840	trsje, oranica, kolos.	1 —	15 839 250	1 i pol. požun. vjedr. mošta i 1 i pol. f. pred.	Podaje još u naravi	—	—	—
3	Golešić I. Pregrad. 7	Činž	Pregrada	152	630 635 636	oranica, livada, šuma	1 — 2	50 960 115	30 ručnih težaka i kućni for.	Podaje još u naravi	—	—	—

9. Razdioba medjutonjih dohodaka, kad je koja nadarbina izpražnjena.

Kad je prazna koja crkvena nadarba, s kojom je spojeno duhovno pastirstvo, pripadaju medjutonji dohodci u to doba privremenomu upravitelju nadarbe, kojega postavlja ordinarijat. Ako se pako izprazne prebende sv. Ivana i sv. Križa u Zagrebu kod župne crkve sv. Marka, — zatim sv. Duha i svet. Petra u Jastrebarskom, sv. Vida kod župne crkve u Varaždinu, kao i altarija presv. tiela Isukrstova u Zagrebu i sv. Florijana u Varaždinu, za koje se, premda su dušoskrbne nadarbe, neobičavaju ipak posebni upravitelji imenovati, medjutonji dohodci za ono vrieme idu onoga svećenika, koj izpunjuje poslove i dužnosti s ovimi nadarbami skopčane, — *uprava* pako ovakove nadarbe spada na ravnatelja mjestne župne crkve, dotični patronat i starješine crkvene.

Kako i na koju svrhu valja obraćati dohodke praznih mjestah kanoničkih kod stolne crkve zagrebačke i sborne čazmanske kao i praznih prebendah kora kod istih crkvah; kako u pravljati dobra ovih crkvenih nadarbah glede toga imadu se obdržavati statuta preč. kaptolah, zatim č. sborovah prebendarskih kao i previšnje naredbe glede jedne strane dohodakah iz dobarah kanoničkih, koja zapada dioecesanskoj zakladi. (Naputak §. 12.) —

10. Statutum quoad divisiones proventuum inter mutuo sibi succedentes beneficiatos.

Nr. 1645.

Quoad divisionem proventuum inter mutuo sibi succedentes beneficiatos in beneficiis, maxima sui parte dotatis in fundis immobilibus, juxta antiquam in hac Archidioecesi praxim et jus commune sequentia passim tenebant principia: ut,

a) Qui fruges seminavit illas et meteret, — nec nisi: si quis mox post peractam inseminationem, antequam semen rapidum figeret, beneficio excederet, — seminans pretio seminis et insumpti laboris, contentari debuerit;

b) Vindemia, peracto omni labore in vineis, ad decedentem, aut massam ejus pertineret; quodsi tamen ultimâ fossura necdum esset absoluta, successor in beneficio potuerit praecessori impensam culturam bonificare, et fructus vineae facere suos:

c) Quoad foenilia et ligna focalia, pro sex mensibus hybernis, a 1. Novembris computando, duae tertiae totius obtingentiae imputarentur; denique

d) Stolares, lecticales vel saponistici, omnesque alii fixi proventus et praestationes seu in natura seu in aere parato pro rata temporis juxta annum oeconomicum, sive a 1. Novembris pro rata temporis dividerentur.

Haec principia prioribus temporibus, quoad beneficiati ecclesiastici in immobilibus fundis dotati Colonis provisi erant, nec ullam solvebant Contiibutionem, utut aequitati consona videbantur. —

Sed vero, postquam sublatâ sic dicta „robota," cultivatio agrorum, vinearum, foenilium etc. difficilior evasit, majoresque sumptus exposcit; — postquam impositö beneficiatis quoque ecclesiasticis sensibili onere contributionis non tantum terragialis sed et proventualis atque aequivalentialis, — haec a 1. Januarii cujusvis anni computatur; adeoque computus quoque proventuum ex tenutis beneficialibus, et obventionibus naturalium ob faciliorem computum a 1. Januarii instituendus est: — postquam certum est, ex sensu Canonum (C. 16. de praebend. et dignitatibus 1. III. tit. 5.) quemvis beneficiatum jus habere ad quosvis beneficii sui proventus totius anni *pro rata temporis,* quo jure praeest alicui beneficio: cuivis naturalis justitiae et aequitatis sensu praedito et cordato patulum esse debet, hucusque in Archidioecesi hac vigentem supra expositam praxim divisionis intercalarium proventuum nec justitiae nec aequitati consonam, hincque derivari dissensiones illas, quae non raro recentioribus temporibus evenire solent inter mutuo sibi succedentes beneficiatos praesertim, si divisio non tantum inter praecessorem et immediatum successorem, sed et pro tempore vacantiae constitutum administratorem beneficii cujuspiam instituenda est.

Ad obviandum idmodi contentionibus et simultatibus, quae quandoque et concordiam fratrum disrumpunt, Officium isthoc Metropolitanum ad normam aliarum Dioecesium per Commissionem elaborandum curavit projectum statuti dioecesani, quo divisio omnium cujuscunque generis proventuum beneficialium reflexe ad moderna rerum adjuncta regularetur.

Projectum hoc inferius communicatur cum Venerabili Clero dioecesano eo scopo: ut illud in proxime asservandis Conferentiis pastoralibus in pertractationem sumendo, si quae eatenus eidem occurrerent reflexiones vel dubia, ea cum positivis suis propositionibus vel dilucidationibus Officio huic dioecesano patefacere, secus vero assensum suum manifestare velit, quo pro aequo et justo ipsum statutum reformari, dubia dissolvi, et obligativum Statutum promulgari possit.

Datum e Consistorio Nostro AEppli Zagrabiae die 23. Maji 1879. celebrato.

Josephus m. p.
Card. et Archiepiscopus.

Osnova ustanove

glede razdiobe dohoda i tereta od crkvenih beneficijah, prigodom nasliedstva u kom beneficiju, valjane za nadbiskupiju zagrebačku.

Uvod.

U nadbiskupiji zagrebačkoj obstojali su dosad u raznih stranah dioeceze razni običaji glede razdiobe beneficijalnih dohodakah izmedju predšastnika ili njegove ostavine — i nasliednika, ili pače izmedju predšastnika, privremenoga upravitelja, i nasliednika, — te su uslied toga više putah nastale razmirice i nesporazumljenja izmedju strankah, imenito kad su se beneficijalni dohodci i tereti imali dieliti na troje.

Da se tomu za buduće doskoči, u sporazumljenju sa klerom dioecezanskim ustanovljuje se sliedeći postupak prigodom razdiobne razprave beneficijalnih dohodakah i teretah.

I. Obća načela.

§. 1. Diobna godina glede svih prihodah i svih teretah uzimlje se od 1. siečnja do 31. prosinca.

§. 2. Predmetom diobe jesu svi dohodci bez razlike vrsti njihove, bili oni u gotovom, bili u naturalijah, — bili stalni, kao što su kamati od glavnicah, cinž od zemljištah, ugovorene daće, arende, deputata u naturalijah od patronata, luknarska i lektikalna beriva, gornica i gorna desetina, — ili pako nestalni, što se gospodarstvom na beneficijalnih zemljištih godimice produciraju. —

Izuzimlju se od razdiobe samo onakova beriva, koja se davaju beneficijatu izključivo za pojedine *osobne funkcije*, kao što je štolarna kompetencija za sprovod, viončanje, za obhod križeca, zatim štipendija od onih zakladnih sv. Misah, koje su *vezane na stanovito vrieme ili dane*. Takova bo beriva idu onoga, koj je funkcionirao.

§. 3. Dioba se imade preduzeti *pro rata temporis;* jer svaki beneficijat imade pravo na sve jednogodišnje beneficijalne dohodke po onom razmjerju vremena, kroz koje je pravno upravljao sa beneficijem, došao na beneficijum u koje god doba godine. —

§. 4. Kao što prihod *tako i terete* imadu stranke nositi *pro rata temporis*. —

II. Posebna prava beneficijatah.

§. 5. U smislu kanoničkih ustanovah dotacija crkvenoga beneficija imade služiti za uzdržavanje beneficijata kroz cielu godinu: stoga sliedi, da beneficijat imade *pravo na sve dohodke čitave godine* svoga beneficija *pro rata temporis*, — dakle i na naturalija, bila ona stalna beriva, bila industrijalna produkta iz beneficijalnih ili zakladnih zemljištah. S toga se načelno ustanovljuje: da tako predšastnik, kako privremeni upravitelj i nasliednik pro rata temporis *mogu* tražiti *svoj dio* od naturalijah *u naravi*, u koliko imade tih naturalijah u dovoljnoj zalihi, i u koliko se u obće pametno tražiti može koja vrst naturalijah u naravi.

No čuvanje, kao i dostava ovakovih naturalijah ima bivati na račun i pogibelj onoga, koj traži svoj dio u naravi.

Ako više neima dovoljne zalihe naturalijah za razdiobu u naravi, — a nasliednik u beneficiju traži svoj dio u naravi, to mu se imade od one zalihe koja jest, i u koliko ona dosiže, svakako u naravi njegov dio izdati, — u koliko pako nedosiže, novcem odštetiti (§. 13.).

§. 6. *Usjevi* bili zimski, bili proljetni ili ljetni, imadu se medju stranke pro rata temporis tako razdieliti, da svakoj stranki pripadne dotični dio ne samo od zrna nego i od slame — al isto tako da svaka stranka imade pro rata temporis nositi i svoj dio za odštetu sjemenja, trošak obradjivanja i možebitnoga posprémanja.

§. 7. *Za povrtelje, okopavine, voće* bilo friško, bilo osušeno valja isto načelo (§. 6.).

§. 8. *O sienu, detelji, otavi* valjaju načela izrečena u §. 6. No glede detelje ustanovljuje se, da se od nje sjeme imade samo onda obračunati, ako je interkalarne t. j. razdiobne godine sijano.

§. 9. Glede *vinogradah* valja isto, što i glede ostalih proizvodah gospodarstvenih; te se i vinski proizvod imade dieliti medju stranke pro rata temporis, odbiv dakako po razmjerju izkazani trošak. — Samo u onom slučaju, ako bi gdje župljani bili dužni beneficialni vinograd badava obradjivati, neima se u to ime ništa odbiti, osim ako se takovim župnim težakom mora dati hrane i vina, u kom slučaju valja odnosni taj trošak uzeti u obračun.

Ako bi ko na beneficijalnom zemljištu *svojim* troškom nasadio sasvim nov vinograd, imade pravo nasaditelj od svoga nasliednika tražiti naknadu troška, i to za prvih dvih godinah nasada čitavu svotu troška što ga može pismeno izkazati, — treće godine tri četvrtine troška, — četvrte godine jednu polovinu, — pete godine jednu četvrtinu troška, a dalje više ništa.

§. 10. *Drva deputatualna* ili po župljanih dostavljena, imadu se pro rata temporis razdieliti, no tako, da na zimske mjesece imadu odpasti $^2|_3$ a na ljetne mjesece $^1|_3$ čitavoga godišnjega kontingenta.

Glede drvah *izradjenih u beneficijalskih šumah* valja glede razdiobe isto načelo, — no tad imade se po istom razmjerju svakoj stranki uračunati i naknada troška za izradjenje i izvoz drvah.

Gdje beneficijat imade poveći kompleks šume, od koje se i veći plaća porez, te mu pripada pravo izvan drvah potrebnih za kuću godimice po gospodarskoj šumskoj osnovi sječi i prodati dotičnu godišnju sekciju, — tamo dužan je beneficijat neodvlačno izraditi dati, te ju kr. podžupanijskoj oblasti dotično vis. kr. zemaljskoj vladi na potvrdu podastrieti gospodarsku šumsku osnovu, pak se u sječnji drvah točno i savjestno držati te osnove.

Glede *razdiobe prihoda i troška od šumah* tako od *prodanih* iz beneficijalne šume drvah, kako od *žirovine* valja načelo izrečeno glede proizvoda i priroda ostalih granah gospodarstva pro rata temporis.

§. 11. *Gnoj* imade *bezplatno ostati* nasliedniku u beneficiju za unapredjenje kulture beneficijalnih zemljištah.

§. 12. *Arende* od zemljištah, mlinovah, regalnih pravah itd. — Pošto nijedan beneficijat nije vlastan beneficijalno dobro, — *bez višje dozvole* — na više nego na jednu godinu dati u zakup: to se ustanovljuje, da se dohodak iz arendah razdiobne godine imade svakako pro rata temporis medju stranke razdieliti, bez da se tim ipak praejudicira slobodi novog beneficijata, da po izmaknuću razdiobne godine može razpolagati sa zakupnim predmetom, ili odobriv zakup opet na jednu godinu pod istimi ili povoljnijimi uvjeti, ili preuzev zakupni predmet u vlastitu režiu.

Ako li je pako koje beneficijalno dobro ili pravo sa znanjem i privoljenjem duh. oblasti na više godinah dano u zakup, imade nasliednik u beneficiju zakupni ugovor držati.

§. 13. *Odkupna ciena naturalijah, i naknada troška obradjivanja itd.* Prigodom obračuna medju strankami, za odbijanje sjemenja, i troška zemljištnih produktah, kao i za naknadu naturalijah, u koliko nebi dosizala zaliha, da se svakomu dade njegov dio pro rata temporis (§. 5.) — valjaju *lokalne srednje ciene* razdiobne godine tako glede samih naturalijah, kako glede plugovah, ručnih i voznih težakah, itd.

Ako li gdje obstoji dužnost župljanah, da oni bezplatno imadu obradjivati i spremati beneficijalna zemljišta i njihova produkta, — tad se neima u ime troška obradjivati i spremanja ništa odbiti, nego samo sjeme, ako ga je beneficijat dao. —

§. 14. *Porez, občinski namet, cinž ili gornica* za cinženo-gorna zemljišta koje gospoštine, kojih se beneficijat uživa, pak ako ova podavanja jošte nisu odkupljena, — imade se isto tako *pro rata temporis* kao teret razdieliti medju stranke, kao što prihod.

IV. Dužnosti beneficijatah.

§. 15. Obzirom na §. 5. ove ustanove nesmije nijedan beneficijat od onoga časa, čim postigne makar moralno samo osviedočenje, da će beneficijum svoj ostaviti ili zamjeniti kojim drugim, od beneficijalnoga dohodka bio koje god vrsti više

uzeti za sebe, prodati, ili ma pod kojim imenom odstraniti, nego u koliko će po smislu ove ustanove pro rata temporis na njegov dio po prilici odpasti.

To isto valja i glede nasliednika u beneficiju obzirom na pozne usjeve i prihode glede onog diela prihoda, koj će pro rata temporis odpasti na predšastnika, — osim ako bi se stranke glede toga medjusobno nagodile. Ali takova nagoda ima se u svakom slučaju u nazočnosti podarcidjakona pismeno sastaviti, i po strankah podpisati.

§. 16. Beneficijat dužan je sve vrtljarske, poljske i vinogradarske radnje i usjeve u horu obaviti onako, kao što to racionalno gospodarstvo zahtieva, makar i za stalno znao da će do skora beneficijum ostaviti.

To isto valja glede spremljenja i čuvanja priroda.

Za svaki nemar i po tom prouzročenu štetu ostaje dotičnik odgovoran.

§. 17. Ob usjevih i njihovu prirodu, kao što i o trošku imade svaki beneficijat točan račun voditi, te je dužan svoje bilježke nasliedniku ili predšastniku na uvidjenje predložiti.

Isto tako dužan je svaki beneficijat o luknarskih ili lektikalnih berivih, o gornici ili gornoj desetini voditi uredna Regestra i svomu nasliedniku predati.

§. 18. Ako li se godišnji prihod od beneficijalnih zemljištah, kao i beriva u naturalijah nebi mogla dieliti u naravi, — to se imadu ti dohodci dieliti u novcu po odkupnoj cieni (§. 13.) odbivši pro rata temporis izkazan trošak.

U ostalom prosto je strankam na temelju ove ustanove glede razdiobe prihoda naturalijah pro rata temporis dobrovoljno se nagoditi u novcu i u onom slučaju kad bi naturalijah bilo u dovoljnoj zalihi za namirbu stranakah. No takova nagoda ima se svakiput pismeno sastaviti, i po podarcidjakonu odobriti, koj će ju u svom arkivu čuvati.

§. 19. Ako se stranke nebi mogle dobrovoljno nagoditi glede razdiobe bilo u naravi, bilo po odkupnoj cieni, to imade o tom odlučiti *obranbeni sud*, sastojeći iz podarcidjakona kao prvaša (Obmann) i dva svećenika, od kojih si svaka stranka po jednoga izabere. —

§. 20. Obranbenici imadu izpitati sve zabilježbe ili račun ob usjevih, prirodu, gospodarskih radnjah i troška, — zatim

Regestra stalnih berivah (§. 17.). — ustanoviti odkupne ciene sjemena, priroda i troška (§. 13.), te po smislu načelah izrečenih u ovoj ustanovi na svoju svećeničku savjest izreći svoju odluku o prepornih pitanjih. Ovoj se odluci imadu stranke pokoriti bez svakog dalnjeg priziva.

§. 21. Obranbeni sud imadu stranke tražiti kod podarcidjakona, u čijem se kotaru nalazi dotični beneficijum, te mu se imadu podjedno pismeno prijaviti obranbenici.

§. 22. Obranbeni sud sastaje se na poziv podarcidjakona kao prvaša, te vrši svoju dužnost iz bratinske ljubavi *bezplatno*. Ako treba strukovnjakah, imade pravo obranbeni sud takovih prizvati, a dotične stranke dužne su tim možda skopčan trošak u jednakih dielovih namiriti. Strukovnjakom nepripada odlučivi, nego samo informativni glas.

§. 23. O svih razdiobnih razpravah, kao što i o samoj razdiobi kako provedenoj, imade se sastaviti zapisnik, podpisan po obranbenicih, strukovnjacih i dotičnih strankah. Ovakove spise čuva podarcidjakon u kotarskom arkivu.

V. O beneficijalnom Inventaru.

§. 24. Svaki beneficijat dužan je primljen prigodom nastupanja beneficija Inventar predati naslieduiku u onolikoj svoti, količini i izmjeri, t. j. quantitative et qualitative onako, kao što ga je primio. Glede pokućtva, koje se vremenom iztroši, imade za uporabu ovakovih stvarih po procjeni, uvršćenoj kod svake pojedine stvari u Inventar, 2% na godinu u gotovom izplatiti, koj se iznos imade u Inventaru naročito pod naslovom „u ime uporabe iztrošnih Inventarijalnih stvarih" u novom inventaru izkazati

U koliko se nebi iz ostavine predšastnika Inventar u naravi mogao predati, imade se manjak gotovim novcem naknaditi, po procjenbi manjkajućih stvarih, kod naturalijah po lokalnoj cjeni razdiobne godine. (§. 13.)

VI. Obveza ove ustanove.

§. 25. Da iza smrti kojega beneficijata budu i njegovi baštinici vezani pristati na razdiobu prihoda i troška pro rata temporis po načelih ustanovljenih u ovom Statutu, te nebude

povoda parbam, — imadu svi sadašnji beneficijati podpisati pravovaljani Revers, kojim se za slučaj smrti svoje podvrgavaju ovim ustanovam, naročitom opazkom: da budu na to vezani i njihovi baštinici, pak da zato svaku u oporuci možda izraženu protivnu odredbu opozivlju, te ju ništetnom proglašuju.

Ovakov Revers imadu u buduće svi beneficijati izdati prigodom zavjerbe prije, nego li jim se izdade crkvena Investitura.

Svi ovi Reversi čuvat će se u arkivu dioecesanskom.

Primjerak reversa.

Podpisani ovim izjavljujem, da se glede razdiobe beneficijalnih dohodakah župe (ili nadarbine) N. N. . . . ., koju danas nastupljujem, posve podvrgavam Statutu dioecezanskomu od . . . . za nadbiskupiju zagrebačku izdanomu.

Ujedno izjavljujem na obdržavanje ovoga statuta takodjer obvezanim moje baštinike, opozivljuć za prošasto i u napred sve u mojoj oporuci učinjene ustanovam toga štatuta možda protivne odredbe, koje ovim ništetnimi proglašujem.

Većeg vjerovanja radi sliedi moj vlastoručni podpis u prisuću dvih oprošenih svjedokah.

Dano itd. itd. podpis m. p.

Naredba

kr. ugarskog namjestničkog vijeća od 12. ožujka 1799. br. 23.980., kojom se ustanovljuju propisi, kojih se valja držati prigodom izplaćivanju kongrue kuratnoga klera u slučaju makakove promjene u dušobrižnom osoblju, imenito u slučaju smrti i vakancije.

Omnibus D. D. Dioecesanis et respective vicariis capitularibus latini et graeci ritus, districtualibus item praefectis, nec non gremiali exactoratui et solutorio officio fundationali.

(Omnibus.)

Jam inde a tempore introductae generalis parochiarum regulationis, eo isthic observatio existente, quod intervenientes cum animarum curatoribus seu per casum mortis, seu de loco in locum translationis mutationes, multitarias in assignandis eorundem congruis, aut subsidiis scriptitationes causent, interea

vero temporis animarum curatores cum non exigua rei suae domesticae jactura debita sua congrua carere cogantur; erga demissam consilii hujus regii locumtenentialis repraesentationem dignabatur sua Majestas sacratissima clementer resolvere, et pro futura norma ac cynosura sequentia statuere:

1. A modo in futurum in quolibet cum animarum curatoribus interventuro mutationis casu, si hi presbyteri saeculares, aut religiosi systemisatorum ordinum, ac proinde nulla pensione provisi sint, de fixe pro iisdem subsidiorum, congruarum, bonificationis item stolae baptismalis et coledae, nec non praestationum evangelicorum censuumque quarterialium et quottae, velut competentiae localitat affixae, quin mutationes hujusmodi fine exassignationis systemisatorum competentiarum consilio huic locumtenentiali regio praevie remonstrare oporteat, immediate erga attestatum districtualis vice-archi-diaconi, primae levantis quietantiae super die aditus per novum parochum, vel loci capellanum aut cooperatorem curatiae inserendum, consuetoque sigillo roborandum, per cassas fundorum ac dominiorum fundationalium exsolventur.

2. Die aditus curatiae praeallata modalitate semel comprobato, mentionatae competentiae animarum curatoribus immediate erga proprias eorundem apochas in angaricalibus ratis exolvendae veniunt eousque, donec tales aut e parochia vel e capellania aut cooperatura per cuiscunque nominis mutationem egredi, aut vita fungi contingat.

3. In casu autem mutationis ultimae levantis quietantiae, insuper attestatum vice-archi-diaconi super die eggressu curati e parochia toties quoties subjungendum erit.

4. In casu vero mortis curati restantem defuncti competentiam per ipsum districtualem vice-archi-diaconum erga propriam suam apocham, in qua dies, mensis, et annus interventae mortis distinctim indicandus est, levandam et massae defuncti, juxta praeexistentes b. normales resolutiones pertractandae et dispensandae inferendam venire.

5. Intercalares proventus omnes absque discrimine novae aut antiquae curatiae, ex integro interimalibus administratoribus cedere, consequenter etiam competentias pro curatiis ex fundis et bonis fundationalibus nec non cathegoriae ecclesiasticae prout et regiocameralibus et augustae familiae dominiis emensas, individuo vacantem curatiam administranti pro rata temporis dependendas esse, modalitate in reliquo circa primam et ultimam levantium quietantiam attestato vice-archi-diaconi roborandum, praecedentibus punctis 1. et 3. praescripta, etiam quoad interimales administratores observari debentibus. Ab hac tamen regula ultroquoque excipi:

a) Antiquos illos parochos, qui novam curatiam vicinam, ante parochiarum regulationem filialiter ad eosdem pertinentem interimaliter administrant qui siquidem ex nova tali curatia, velut avulsa ipsorum filiali, prae habitum emolumentum ceteroquin perciperent, gratuitam vacantis novae talismodi curatiae administrationem praestare obligantur, congruali vacanti hujusmodi novae curatiae quotta pro intercalari tempore fundis ac bonis fundationalibus hujusque cathegoriae respectivorum dominiorum ecclesiasticorum et cameralium cassis cedente ac remanente. —

b) Si parochum cooperatore, e fundis fundationalibus, aut praeallatorum dominiorum cassis dotato, ad tempus destitui contingat, ac ideo necessitate ita exigente interimaliter opera viri religiosi non pensionati uti cogatur; casum in hunc curatus e competente cooperatoris congrua duntaxat titulo intertentionis omensam partem, videlicet 90 fnos pro rata temporis obtinendam habet, residna 60 fnorum congruae cooperatoris parte fundis, et respective dominiis illis, a quibus congrua haec alias dependitur, cedente, eoque hic suapte intellecto fundus fundationales et memorata dominia ad hancce 90 fl. intertentionem in ea solum quantitate, in qua locales parochiae proventus pro congrua cooperatoris perprius jam destinati non sufficerent, obligari. —

6. Ad antevertendas in liquidatione et cassali manipulatione quasvis dubietates ac involutiones, per expressum statui: ut singulae per interimales novarum praecise curatiarum administratores super levandis pro rata tempore ex cassis fundorum ac bonorum fundationalium, hujusque cathegoriae dominiorum emensis congruarum competentiis exarandae quietantiae, toties quoties attestatum vice-archi-diaconi super eo: an interimalis administrator sit antiquus parochus seu talis, ad quem vacans nova curatia perprius filialiter pertinebat, aut secus? an porro cooperator sit individuum religiosum pensionatum, aut pensione

destitutum? inserendum, haecque adjunctorum explicatio consueto sigillo munienda est. Relate tandem

7. Ad exreligiosos pensionatos, quaevis horum mutationes, per expositionem ad curam animarum, per translationem de una curatia ad aliam egressum, item e curatia, eventurae, fine aut noviter ejectandae congrualis competentiae, aut vero sistendae in toto vel in parte pensionis, prout hactenus, ita in futurum quoque de casu in casum consilio huic locumtenentiali regio remonstrandae; mutationes autem relate ad individua, nulla pensione provisa, saltem pro statu notitiae juxta consuetam praxim dumtaxat solitis trimestralibus tabellis inserendae sunt.

Quemadmodum proinde.

(Solis dioecesanis)

ad effectum benignae huius resolutionis regiae penes respectivas fundorum ac dominiorum fundationalium cassas sub hodierno necessaria abhinc disponuntur; ita eandem Exelientiae Vestrae (vel praetitulatae dominationis Vestrae) pro statu notitiae, nec non fine edocendorum tam v. a. diaconorum, quam et cunctorum animarum curatorum hisce intimari.

(Soli cassae praefectoratui).

Benigna haec resolutio regia dioecesanis fine edocendorum parochorum ac una districtualibus bonorum praefectis fine inviandorum dominalium officialium fundationalium, gremiali item exactoratus officio pro statu notitiae ac directionis sub hodierno abhinc intimata habetur, ita quoque eandem cassarum fundationalium praefectoratus huius officio eo fine communicari, ut universas sibi subordinatas filiales cassas ad observantiam ejusdem inviare ac edocere noverit. —

(Solis districtualibus praefectis.)

Benigna haec resolutio regia omnibus dioecesanis, cassarum item fundationalium praefectoratui, nec non districtualibus bonorum praefectis sub hodierno abhinc intimata habetur, ita eandem gremiali exactoratus hujus officio pro statu notitiae ac directione hisce notam reddi.

1. De judice in controversiis in hac causa emergentibus.

Cum extra controversiam sit, de jure canonico & Ecclesiastico causas, & lites, circa decimarum solutiones excitatas, ad forum spirituale judicemque Ecclesiasticum pertinere, nec parum libertati Ecclesiasticae regni leges praejudicasse, cum hujusmodi causas ad forum saeculare, judicesque transtulerunt: idcirco praecepit Sacra Synodus, ut Ecclesiastici omnes in quaestionibus, & controversiis, circa decimas, quartas, & sedecimas inter se ortis, quoties utraque pars litigantium Ecclesiastica fuerit, in foro spirituali litigent: eorumque causae non nisi coram judice Ecclesiastico, sive Ordinario agitentur, et revideantur; et si quis id detrectaret, poenis, jure canonico statutis, in eos procedatur.

Demum statutum illud anni 1630. quo cautum reddebatur, ne lites, occasione decimarum, & quartarum suarum emergentes, alibi, quam in spirituali, suo videlicet competenti foro, Ecclesiastici prosequerentur, semper laudabile visum est, et ad conservendam mutuum charitatem, vitandasque inconvenientes coram saecularibus Ecclesiasticorum rixas non modo observandum deinceps quoque accurate, censent, sed extendendum etiam ad alias res mobiles, violentias, limites, & metas inter Ecclesiastica territoria, ac bona, quin etiam ad alia bona stabilia inter quosvis Ecclesiasticos, idque in sede Metropolitana (nisi causae sint Parochorum, & Altaristarum in aliis Dioecesibus existentes, quae coram tribunali Ordinarii ventilentur, et determinentur) juxta jura Regni, sacros Canones, & in suis terminis competentibus prosequenda.

2. De foro Judiciali Dominorum Episcoporum.

Judices causarum in foro Dominorum Episcoporum Vicarii eorundem in spiritualibus generales esse consueverunt; unde etiam auditores causarum nominantur. Hi ut periti sint in jure canonico, legibusque aliis, ac praesertim Patriis, necessarium est, neque enim absque horum notitia causarum adjudicatio expedita haberi potest. Quapropter adhibeant omnem Domini Ordinarii operam, ut praedicti eorum Vicarii Juris scientia exornati habeantur, qui in tractandis, terminandis, ac definiendis causis, aliorum quoque jurisperitorum consilio uti debebunt. Neque debebunt, deesse ex graemio Ecclesiae aliquot assessores, qui una

ad audiendas, ruminandas, ac decidendas causas semper cum eo consideant, consultentque, ac deliberent in communo circa allegata, disputata, producta, probata causantium, ac litigantium, consilio suo maturo adjuvantes definitivam sententiam ipsius Vicarii. —

Esse autem debet penes Vicarium praefatum ad minus unus Juratus Notarius, seu Actuarius, qui acta, & processus causarum fideliter conscribat, ac Prothocolon horum diligenter, fidelissimeque asservet. Qua in re quia notabilem defectum Sancta Synodus animadvertit, stricte praecipit Dominis Ordinariis, ut neglectum, qui in hac re hactenus existit, serio emendent, ac in suis processibus Ecclesiae Metropolitanae se se conforment. —

VII. De obtentione et translatione beneficiorum.

Omnes, qui Abbatias, Praepostituras, Canonicatus, altariaque, ac alia beneficia a Patronis consequuntur, ut ante adeptionem possessionis ejusmodi beneficiorum juxta S. Canones canonicam confirmationem, ac institutionem ab Ordinario in scriptis obtineant, constitutum fuerat in altera Synodo anni 1633. ut, si qui porro in beneficiis obtinendis aliter processisse fuerint deprehensi, ipso facto sint indigni ad illud beneficium, neque collatio ipsis suffragari possit; quae decreta renovat S. Synodus, addendo, quod tales statim, ac beneficium apprehenderint, teneantur praestare juramentum de non abalienando, seu deteriorando beneficio vel coram Illustrissimo Domino Metropolitano, vel coram Ordinario, & eos, qui contra venissent, nisi stante Synodo legitime se se excusare potuerint, in statuti poenam incidisse, declarat, statuitque praeterea, ne Episcopi canonicatum aliquem Dioecesis pro se retinerent.

Statuitur, ut, cum Episcopus canonicatum alicui contulerit, eundem capitulum acceptare debeat. Ac si Canonicum impedimentum habuerit, illud ipso Episcopo, vel Metropolitano detegat.

Ut ad beneficia promoti a saecularibus patronis praesententur, vel se praesentent, & investituram in scriptis accipiant, addit Synodus anni 1638. alioquin pro indignis habeantur.

Renovatur denuo constitutio hujus Dioecesanae Synodi, sub Illustr. & Reverend. D. moderno Ordinario celebratae, ut de

una in aliam parochiam nullus migrandi licentiam obtineat, priusquam, si quae desolavit, in priori parochia persolvat, vel de persolvendis cautionem praebeat: & ut migrantium, ac demortuorum propriae vineae loco desertarum accipiantur. Quod idem decretum extenditur ad altaristicas vineas altariarum suarum desolantes, vel aedificia destruentes, & non reparantes.

Statuitur praeterea, ut nullus ad aliud beneficium migrandi, vel, carens beneficio, quodcunque beneficium obtinendi licentiam habeat, qui Synodi hujus vel praecedentium constitutionibus per omnia se accomodasse repertus non fuerit, nisi error ejusmodi animadversione debita prius expiatus esset; secus etiam post licentiam obtentam ab examine, vel promotione, velut actu contumax, & in delicto perseverans, repellatur.

Denique, quia nonnunquam in vacantiis beneficiorum indigni advenae, & imperiti, vel occasione capellaniarum, apud saeculares habitarum, vel clanculariae in praejudicium proborum Sacerdotum indigenarum, ovibus hujus Dioecesis diligenter, & longo tempore servientium, ejusmodi beneficia obtinere solent, vel multi cum derogamine Cleri ad idem beneficium petendum concurrere: ideo, ut confusio haec evitetur, interdicitur omnibus Clericis, etiam non beneficiatis, ne beneficium etiam quodcunque simplex petere, & impetrare absque obtenta prius ab Illustrissimo Domino Ordinario licentia praesumant. Secus facientes indigenae poena arbitraria, exteri vero perpetuo ex Dioecesi exilio mulctabuntur.

Et ut constitutiones praesentes omnibus lucidius innotescant mandatur Archi-Diaconis, easdem suis Vice-Archi-Diaconis, et per eos Parochis intra spatium duorum mensium communicent

1. De mutatione beneficiorum.

Frequentes Episcopatuum mutationes gravia incommoda secum trahere videntur. Nam inprimis debita cura circa bona, ac residentias negligitur, dum mentis, ac oculorum intentio alio dirigitur, solicitudoque circa regimen penitus languescit: oranda itaque Sua Majestas erit, ut in mutationibus Episcopatuum clementem suam moderationem adhibere dignetur.

Duo abusus contra sacrorum Canonum praescriptum inoleverunt *inter eos, qui Sacris initiantur*:

Post ordinationem libere ad quaevis loca pro suo arbitratu commigrant, Parochias absque Episcopi facultate, & praevio examine occupant, ac, ubi collibitum illis fuerit, mutant sedes, non consulto Ordinario. Quod quia sacris Canonibus, ac rectae administrationi, salutique animarum adversatur, multaque secum trahit incommoda, ac pericula: idcirco districte inhibemus, ne ullus in posterum Parochiam ullam obtineat, nisi a loci Ordinario facultatem in scripto (gratis per omnia ab Episcopo dando) obtineat. Et, si quando Parochia mutanda est, simili formula obtineatur licentia, serveturque Canon Synodi Tridentinae: ut, si quis sine licentia Ordinarii locūm deseruerit, ei Sacrorum exercitium interdicatur. Episcopi vero decretum Synodi Tridentinae, Sess. 24. c. 18. de examinandis iis, quibus animarum cura concreditur, observabunt. Et antequam cura Parochiae alicui committatur, Professionem fidei juxta Canones emittat. Apostatae vero Monachi ad Parochias non admittantur.

Onda, kada se u župi ili nadarbini uživatelj promieni, predat će kotarski podarcidjakon uz posredovanje patronata ili njegova zastupnika novomu nadarbeniku ili privremenomu upravitelju *po primljenom od predšastnika imovniku* sve nadarbinsko blago, zemljišta, sgrade, zaklade, dobra i prava, uz nov i točan imovnik te opis granicah, veličine i stanja.

Ovaj novi *imovnik**) pak i *opis* ima se sastaviti i ordinarijatu na uvid dostaviti u tri istopisa, od kojih će se jedan povratiti za arkiv župniku ili nadarbeniku, drugi podarcidjakonu, a treći kod duhovnoga stola pohraniti.

U tom opisu imade se točno pobilježiti, što je sve od sgradah, zemljištah i t. d. pod predšastnikom meliorirano, a što deteriorirano i napose, koliko je dužan predšastnik ili za slučaj njegove smrti, što je dužna ostavina njegova „titulo deteriorationis“ naknaditi.

2. Formular za imovnike.

F.

Imovnik

župne (kapele) crkve kod sv. . . . . u . . . . . po smrti (uslied promaknuća, premještenja) župnika N. N. sastavljen i današnjem župniku (žup. upravitelju) . . . . dne . . . . 18 . . . predan.

*) Formular za imovnik priložen je pod F.

Broj tekući	Predmet	Težina	Iznos u austrijs. vriednosti for.	nč	Komadi
	A) Potvrdnice (certifikati) ob obveznicah, kojih se izvornici u dioecesanskom arkivu nalaze.				
1	Potvrdnica od 12. listopada 1869. odnoseća se na pasivnu obveznicu Franje N. . . . od 10. siečnja 1853. vrhu 1000 for. u srebru, uknjiženu dne 8. srpnja 1869. pod br. 821.		1050	—	
2	Potvrdnica od 10. kol. 1870. o hrv.-slav. zemljo-razteretnoj obveznici pod br. 4364 litt A vrhu 300 fr. u srebru . .		315	—	
	B) Izvorna obveznica, koja se privremeno čuva u župnom arkivu do uknjižbe.				
3	Obveznica passivna N. . . . N . . . od 5. veljače 1870. vrhu 2000 for. austr. vried.		2000	—	
4	**C) U gotovom novcu.**		153	10	
	Ukupno		3518	10	
	D) Dokaznice, odnoseće se na zaklade i prava crkve.				
5	Zakladni list župne občine N . . . . . od . . . . . kojim ista crkvi poklanja staro groblje				1
6	Darovnica grofa . . . . . od 15. svibnja 1821. o gornici ustupljenoj crkvi za uljenicu pred presvetim sakramentom				1
7	Dozvola, da se križni put sa 14 stajališta podigne . . .				
8	Ugovor od 6. prosinca 1875. sklopljen sa N. N. . . . . glede iznajmljene crkvene kuće				1
	E) Crkveno posudje.				
9	Veliki srebreni kalež, pozlaćen. sa patenom .	77			1
10	Monstrancija od 13 lotna srebra, pozlaćena i urešena dragim kamenjem	80			1
11	Škropionik (aspergillum) od 13 lotna srebra .	15			1
12	Kadionica sa navikulom i žličicom od mjedi				1
	F) Crkvene knjige.				
13	Misali liepo vezani				5
	G) Ruho.				
14	Pluvial novi biele boje				1
15	Kazula biela, crvena, sa pripadci. urešena zlatnim rubom (Borden)				1
16	Albe nove				10

Broj tekući	Predmet	Komadi
	H) U svetištu (sanktuariju).	
17	Veliki oltar od mramora, podignut na čast bl. d. Marije, sa tabernakulom i 3 mramorne stepenice, urešen mramornimi kipovi sv. apostolah Petra i Pavla	1
18	Zvončić kraj sakristije sa zvonilom	1
	I) U ladji crkve.	
19	Mali oltar drveni na čast sv. Ane	1
20	Klecala drvena	10
	K) Na koru.	
21	Nove orgulje sa 14 registerah	1
	L) U zvoniku	
22	Tri veća zvona i jedno manje	4
	M) U komori izpod zvonika.	
23	Tumba za zadušnice	1
	N) U crkvenoj kleti.	
24	Vina od god. 1878. ostalo je u zalihi 8 hektolitarah	—
25	Novi vinski lagav od 15 hektolitarah, nabit sa 8 željeznih obručah	1

C) Crkvene nepokretnine.

Broj tekući	U gruntovnici na listu	Rudina	Katastralni broj	Gruntovni broj parcele	Vlastnik zemljišta	Vrst gojitbe	Površje ral	Površje □ hv.	Medjaši	OPAZKA
1	38	Samobor	451	860	Župna crkva Samoborska	Kuća na jedan kat. gos. sgrada i dvorište	—	205	Iztok: jav. put Jug: Karal F. Zap.: Herović M. Sjev.: Francisci I.	
2	38		832	1682		Oranica	7	1350	Iztok: N. N. Jug: N. N. Zapad: N. N. Sjever: N. N.	
3	36		276	315		Šuma	3	273	Iztok: N. N. Jug: N. N. Zapad: N. N. Sjever: N. N.	

P) Gorna i činžena zemljišta.

Tekući broj	Zemljišt. posjed. prezime i ime, obit. i kbr.	Označenje zemljišt. posjeda: po svojstvu urbar. i mjestnom nazivu	u gruntovnici: porezne občine	u gruntovnici: po broju grunt. zapisnika	u gruntovnici: po broju grunt parcela	po vrsti gojitbe	ralih po 1600 □ hv.	□ hvatih	Naznačaj daćah u naravi	Je li se glede odkupnine nagodio? kada? i za koliko?	Uplatio odkupnine a vr. for.	Uplatio odkupnine a vr. n.	Opazka
1	Starček Ante Dugos. kbr. 15	Gorno Veternjak	Dugoselo	57	119 385 387	vinogr. njiva, kolo-iek	1 1 —	50 215 560	2 požun. vedra mošta, 2 funta povesma i 1 kopuna	jest 10. siec. 1860. br. 3178 za 150 for.	70	—	Novci 20. ožuj. 1875. pod. br. 38 pr. duh. stolu odposlan
2	Špoljar F. M. gora kbr. 29	Gorno Melovica	Vinagora	118	1616 1617 1618	vinogr. njiva, pašnik	1 — —	15 260 150	1½ požun. vedra mošta, 1 funt prediva i 1 kopuna	nije	—	—	Podaje u naravi
3	Antonić F. V. gora kbr. 18	Činž Orehovec	Brezno	236	839 841	njiva, livada	2 1	35 200	30 ručnih težakah i kućni forint	nije	—	—	Podaje u naravi
4	Pongračić J. Prišlin kbr. 7	Gorno Kozji rep	Brezno	153	615 636	vinograd, pašnik	— —	1480 630	vedro požun mošta, ½ fun. prediva	jest 18. srpnja 1865. br. 573 za 50 for. a. v.	—	—	uplać. nov. 10. kolov. 1866. b. 54 preč. duh. stol. poslani

R) Augmentum inventari

na koliko se je možda pomnožao.

Da sam ovaj imovnik iz rukuh N . . N . . podpuno primio, priznajem

U . . . . , . dne . . . . . . 18 . . .

N. N.,
župni upravitelj kao predavalac.

Pečat

N. N.,
gorićki župnik kao primalac

Pečat

Preda mnom **N. N,**
kotarskim podarcidjakonom.

N. N.,
crkveni starešina.

N. N.,
crkveni pokrovitelj ili zastupnik crkvenoga pokrovitelja.

N. N.,
crkveni starešina.

Nastavak „Imovnika“ vidi stranu 168, 169 i 170. ove knjige.

3. De translatione beneficiorum.

Esse aliquos ex beneficiatis, refertur ad Sacram Synodum, qui propria authoritate, sed tamen nominetenus beneficia in alios transferant, proventus interea, eorumque usum sibi reservando. Quod cum in gravem animarum perniciem fiat, animadvertendum erit diligenter, & collusores hujusmodi gravissima pœna erunt coërcendi.

4. De cummulatione beneficiorum.

Sacri Concilii Tridentini verba sunt: Quod ordo Ecclesiasticus pervertatur, quando unus plurium officia occupat Clericorum, unde sacris canonibus cautum fuit, neminem in duabus Ecclesiis conscribri debere. Verum quia multi improbæ cupiditatis affectu se ipsos, non Deum decipientes, ea, quæ bene constituta sunt, variis artibus eludere, & plura simul beneficia obtinere non erubescunt, Sancta Synodus, debitam regendis Eccleisis disciplinam restituere cupiens, præsenti decreto, quod in quibuscunque personis, quocunque titulo, etiam si Cardinalatus honore fulgeant, mandat observari, statuit, ut impotserum unum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conseratur: quod quidem si ad vitam ejus, cui confertur, honeste sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat, conferri: Hæcque non modo ad Cathedrales Ecclesias, sed etiam ad alia omnia beneficia, tam secularia, quam regularia, quæcunque etiam commendata, pertineant, cujuscunque tituli, ac qualitatis existant. Hæc Tridentini Synodus. Leges autem Regni Hungariæ usque adeo hanc pluralitatem beneficiorum evitandam decreverunt, ut plura statuta exstent in contrarium, ut patet ex decretis Alberti art. 8. Decret. 13. Math. art. 13. Vladislai Decret. 3 art. 56. Decret. Ferdinandi I. Anni 1548. art. 6. & si quando neceisstas aliter suaderet, publico statuto opus erat, ut est exemplum in Episcopo Bosnensi in præfato art. 56. Vladisl. ac alibi exemplum alterius Episcopi super Præposituræ SS. Trinitatis de superioribus aquis calidis Budensibus libera retentione. Et quidem vel ex ea causa, quod ex pluralitate

beneficiorum vota in comitiis diminuantur, justissime vitari pluralitas beneficiorum suadetur. In hac igitur re inhæret S. Synodus decreto S. Concilii Tridentini, ac legibus etiam patriis Regni.

Cum valde felix sit, qui fructuose unam Ecclesiam regere possit, intelligant omnes, *plurium simul beneficiorum*, curam animarum habentium, susceptione privari se ipso jure beneficiis universis. Si vero in vicinis Parochiis haberi non possint: cum licentia Superiorum poterit idem utrique Parochiæ ad tempus inservire per modum provisionis.

5. De simonia.

Promittens, aut dans pro beneficio, punitur juxta Concilium Tridentinum Sess. 24. c. 14. Beneficiatus, beneficii pertinentias sub juramento non audet abalienare, vel deteriorare ex Synodo Nationali 1633.

6. Reflexiones circa qualiter adornandos recursus pro beneficiis ecclesiasticis.

Nr. 1834.

Quum in Tabella recurrentium pro beneficiis ecclesiasticis puaedam data exponenda veniant, ad quae non omnes competentes in recursibus suis reflectere solent: pro notitia et directione omnium competentium publicatur: in recursibus:

1) exponendum esse annum aetatis physicae et locum nativitatis;

2) adnotandum venire ubi, quo anno, qualive cum profectu (an sufficienti, laudabili vel preclaro) absolverint altiora studia, quippe gymnasialia 7. et 8. Classem nec non theologica;

3) indicandas esse linguas, quas quis bene vel mediocriter calet, item annum peracti bono cum successu examinis concursualis, aut pro casu obtentae dispensationis, numerum ac datum Consistorialium literarum, quibus dispensatio tributa est, denique quot annos inde a sacra ordinatione, et in qualibus quis officiis transegerit.

Datum e Consistorio AEppali Zagrabiae die 31. Maji 1878. celebrato.

Qui pro parochia competere volunt, recursus suos debite

instructos intra praescriptum sex hebdomadarum terminum horsum substernant.

Datum e Consistorio AEppali Zagrabiae die 28. Junii 1878. celebrato.

Razdio III.

O gradjenju i popravljanju crkva, župnih dvorova i drugih beneficijalnih zgrada.

---

1. Ordines quoad normas exstructionem aut reparationem ecclesiarum, curiae parochialis et scholarium aedificiorum concernentes.

Nr. 1770.

Ordines Exc. r. Regiminis Prov. dtto 17. curr. Nr. 2164 quoad observandas normas, exstructionem, restaurationem aut reparationem ecclesiarum, parochialium et scholarium aedificiorum concernentes, ad r. Officia Vice-Comitatensia directi Rectoribus parochiarum in provinciali statu fungentibus pro notitia et directione communicantur.

Sunt autem tenoris sequentis:

Br. 2164. Svim kr. podžupanijam.

Iz razpravah, koje ovamo prispievaju radi dozvole nametah za gradjenje crkvah, župnih dvorovah, kapelah itd. za koje se gradjevine potrebni troškovi putem prinosbenim pokriti imaju, razabrao je kr. zemalj. vladni odjel za unutarnje poslove, da se takove gradjevine neriedko izvadjaju mimo uticaja političkih oblasti bez predhodnih izvidjenjah i propisno sastavljene i odobrene gradjevne osnove, a da se prinosbene razprave zameću tek onda, kad poduzetnici dotjerav već gradnju pod krov sile na izplatu svojih zadužbinah a da se tada na temelju nedostatne razprave silno traži dozvola kadkada nerazmierno velikih nametah.

Da se u buduće predusretne takovu obstojeće propise mimoidućemu ter kr. vladnomu odjelu za unutarnje poslove nepružajućemu podovoljne podloge za dozvoljivanje nametah neprużajućemu postupku, upućuje se kr. podžupanija, da točno nad tim bdije i da podčinjene organe tomu shodno uputi, da se kod preduzimanja crkvenih, župničkih i školskih gradnjah, koji se trošak pokriti ima putem doprinosbenim, drže propisa obstojavšeg c. kr. hr.-slav. namjestničtva od 2. ožujka 1855. broj 3965.

normirajućega postupak, kojega se kod odnosnih razpravah držati valja.

U Zagrebu dne 17. lipnja 1877.

Datum e Consistorio Archi-Episcopali Zagrabiae, die 22. Junii 1877 celebrato.

2. Naputci o postupku, kad se uzradi o gradjenju crkavah, župničkih dvorovah i učionah, koje treba obaviti prilaganjem troška, gradiva ili radnje.

I. Nar. c. kr. hrv. sl. namj. vieća od 3. ožujka 1855. br. 3965. (Prevod s njem., — izvadak).

Razprava, koju treba povesti radi prilogah za gradjenje crkavah, župničkih dvorovah i učionah, tiče se:

I. Pripravnih razvidah, koji su potrebni za sastavak vještačke gradjevne osnove;

II. prilogah;

III. predaje posla za njegovo izvedenje, dakle ponudbene razprave, poslje kako bude gradnja dozvoljena; najzad.

IV. samoga gradjenja i njegove prigledbe.

I.

Čim se pokaže potreba, da se pomoću prilogah štogod gradi oko crkavah, župničkih dvorovah ili učionah, — (nu ovamo nespadaju pomanji popravci župničkih dvorovah i učionah, koje mora svaki stanar sam podmiriti, a kod crkavah oni, koji se mogu radi njihove neznatnosti odmah iz crkvenoga imutka do svote od 25 for. podmiriti), — te se upravna oblast, koja je vlastna i dužna na to paziti, o toj potrebi osvjedoči, — ili čim joj o tome stigne kakva prijava od patronata, obćine ili nadstojničtva crkvenoga ili školskoga, — učiniti će županijska oblast bez počaska što treba, da gradjevni ured načini osnovu za gradnju. Toga radi će jedan gradjevni činovnik izaći na lice mjesta, te će razvidjeti što treba uz sudjelovanje crkvenoga ili školskoga nadstojnika, kao što i uz sudjelovanje i ako bude potreba, uz krepku podporu dotičnoga kotarskoga ureda.

Kod takovoga pripravnoga izvidjanja treba prema tomu, da li se radi o novoj gradnji ili samo o popravcih, te prema inim prilikam i odnošajem, obaviti ili u zapisnik staviti od prilike ovo:

a) Nacrtati kako leži gradilište (situacija) zabilježiv orientaciju po stranah svieta, zatim potanki profil gradilišta.

b) Od kakve vrsti zemlje je tlo na kojem će se graditi, i kako će se duboko morati kopati temelj.

c) Kad se radi o gradnji nove crkve ili o tome, da se stara poveća, treba potražiti od župnoga ureda broj dušah župe i broj onih, koji polaze crkvu.

d) Kad se radi o gradnji novoga župnoga dvora ili o povećanju staroga, treba razvidjeti, je li župa t. z gospodarstvena ili je novcem dotirana, u prvom slučaju, koliko ima zemaljah i kakve su težatbene vrsti, kakvih joj treba gospodarstvenih sgradah i kolikih prema običnom načinu gospodarenja u zemlji; — jeli potrebna pivnica i može li se ondje sagraditi.

e) Jesu li za župu sistemizirani duhovni pomoćnici i koliko njih.

f) Kad se radi o gradnji nove učione ili o povećanju stare, treba izvidjeti: koliko je školskih sposobnjakah, koliko ih školu polazi, i za koliko njih treba, da se škola odmah uredi; bi li obzirom na ovaj izvid i na propis koliko djece smije u jednoj sobi biti, dovoljna bila jedna soba ili su potrebne dvie; — hoće li se predavati po vas dan ili pol dana, i hoće li trebati uz učitelja namjestiti i podučitelja.

g) Hoće li učitelj, pogledom na način kojim je dotirano njegovo mjesto, trebati kakovih gospodarstvenih sgradah a naročito pivnicu, pak može li se ona sazidati.

h) Gdje i kako daleko od gradilišta ima mjestah odkuda bi se mogla gradja dobavljati, i za koju cienu će se moći ondje dobiti.

i) O cienah za podvoze u okolici gdje će se graditi, o nadnici zanatlijah i težakah, sastaviti će izaslani gradjevni činovnik popis prama potrebi gradnje, i kratkim putem potražiti o tome potvrdu kotarskoga ureda.

k) Kad se uzradi o samih popravcih, mora se sastaviti potanki vještački opis gradnjah, koje budu nuždnimi obnadjene, po priloženom obrazcu *A*. Pri tome moraju se tačno razlučiti popravci, koji su od preke potrebe, te se nemogu odložiti, od onih, za koje nije tolika sila.

To je ono što se u obće obično kod sastavljanja vještačke

gradjevne osnove mora prije razvidjeti, a treba li kada izpitati jošte i druge potankosti, to se mora ostaviti razsudbi dotičnoga činovnika.

Prema tomu pripravnomu razvidu mora gradjevni ured sastaviti gradjevni nacrt, mjere i proračun, te cielu vještačku osnovu skupa sa podatci nabavljenimi raztumačenim malo prije izvidjanjem, predložiti županijskoj oblasti.

II.

Na temelju ove po gradjevnom organu sastavljene i po zemalj. gradjev. ravnateljstvu pregledane, te konačno ustanovljene gradjevne osnove, povesti će zatim županijska oblast razpravu o prilaganju.

Na ovu će svagda pozvati zastupnika patronata, nadstojnika crkvenoga ili školskoga, občine koje su dužne prilagati, po zakonitom njihovom zastupstvu, i jednoga izaslanika gradjevnoga ureda.

Dan komisije mora se vazda za dobe odrediti. Poziv za zastupnika patronata treba poslati upravi dotičnoga imanja. Oni intresenti, koji budu za dobe pozvani, a na razpravu nedodju, smatrati se moraju, kao da bezuvjetno pristaju uz ono što će se na razpravi utanačiti, ter im se to mora takodjer unapred objaviti, a poslje bez obzira ostvariti. — Podnipošto se nemože na razpravu došavši zastupnik koje interesovane strane izpričati time, da nije ovlašten; takav zastupnik bi se morao smatrati kao nedošao, dakle i po njem zastupana strana kao da je ondje neima, te bi se prema tomu i s njom postupati moralo. — I o tome treba intresente već u pozivu ubaviestiti.

Ako kod koje doprinosbene razprave zapadne prilaganje koju zakladu kao patrona, kojom upravlja namjestničtvo, samo se kaže, da će politički činovnik vodeći razpravu zastupati patronat.

U pogledu javnih patronatah treba da se poštedi državna blagajna ili javne zaklade, a u pogledu privatnih patronatah s razlogah pravednosti, obzirom na velike promjene nastavše zemaljskim rasterećenjem, — koliko moguće nastojati, da občine uzmu na sebe razmjerno veći prilog, nego ll su ga dosele bile po zakonu dužne davati, ili da se sklone na dobrovoljne

priloge; a kako da se to izvede treba u zapisniku zabilježiti.

U zapisniku, koji se sastavlja o takovoj doprinosbenoj razpravi, treba da bude spomenuto sve što je potrebno, te se njim mora razprava o prilaganju tako izcrpiti, da se na njegovom temelju mogu riešiti svi mogući slučaji, koji bi kod gradjenja naspjeli, i sve razmirice, koje bi možda izmedju priložnikah nastale.

Navlastito treba:

1. da bude u zapisniku tome potanki opis mjestnih prilikah i stanja u kojem je nadjena sgrada, koju treba popraviti, — odnosno uzrok s kojega treba graditi novu crkvu, novi župnički dvor ili novu učionu, ili s kojega treba štogod drugoga sagradati ili nabaviti, — obazriev se i na to, nije li potreba gradnje nastala čijom krivnjom.

2. Zatim se mora priložnikom pokazati i vještački raztumačiti gradjevna osnova, a u zapisniku treba potanko napomenuti sve prigovore proti njoj, i sve predloge, te ove po mogućnosti za same razprave na čistac dovesti.

3. Iz predložene gradjevne osnove razabrati će se koliko svega skupa treba gotovine, gradje i težakah.

Radi gotovine moraju se ponajprije potražiti ona sredstva i vrela, koja su na prvome mjestu i pred istim zakonitim prilaganjem zvana da ga podmire.

Zato treba, kad se bude gradila crkva ili župnički dvor, upisati u zapisnik o prilaganju, *ima li crkva kakvoga imutka*, kojim može odredjivati, ima li taj već kakovu osobitu svrhu, ili se pako može bud čitav bud dielomice upotriebiti na gradnju o kojoj se radi. Nadalje, imadu li filialne crkve ili kapele spadajuće na glavnu crkvu razpoloživa imutka, i može li se i koliko po obstojećih naredbah *upotriebiti za prije spomenutu svrhu*. Jošte, neima li osobitih zakladah, *namienjenih opravljanju gradjevinah o kojih se radi*. — U pogledu župnih dvorovah, koji bi se imali graditi, treba izviditi, nije li uživalac nadarbine po obstojećih naredbah dužan štogodj i koliko priložiti.

U tom slučaju treba zapisniku dodati izvadak *iz zadnjih crkvenih računah*, odnosno župnikovo priznanje o njegovih dohodcih, ovjerovljeno kako treba, — naročito treba kod

gospodarskih županih brojevi izkazati dohodak nadarbine od nepokretninah.

Kod razpravah o prilaganju za gradnju učionah treba izviditi, ima li možda za podmirenje troška kakva zaklada ili posebna glavnica.

Napokon treba kod svih tih gradnjah izviditi, je li tko već *za nju štogodj drage volje i koliko priložio.*

Novčana svota, koja će se dobaviti i upotriebiti iz napomenutih posebnih i na prvome mjestu na prilaganje pozvanih vrielah i sredstvah, mora se tačno i brojevi ustanoviti, ter od čitavoga za gradnju potrebitoga troška u gotovu odbiti. Ostali trošak u gotovu, potriebna gradja, i ručni te vozni težaci jesu — (razumjev dakako ovdje i sniženje, koje bi se moglo kod razprave postići) — pravim predmetom razprave o prilaganju, i te potrebštine valja onda porazdieliti medju stranke, koje su dužne prilagati, po propisih obstojećih zakonah o prilaganju i po zakonitih običajih.

4. Na to treba da se u zapisnik stavi *očitovanje svakoga priložnika hoće li svojoj dužnosti u naravi zadovoljeti ili ju novcem odkupiti.* — Ovo treba da se očituje i onda, kad bi koja stranka kanila uložiti utok radi nametnute joj dužnosti.

Ako obćine očituju, da hoće ručne i vozne težake, koji njih zapadnu, u naravi odslužiti, onda treba dobaviti tačni popis ručnih i voznih radnih silah, i dokazati za koliko vremena bi dotične obćine ovu svoju dužnost mogle odbaviti, a da se tim nesmeta njihovomu vlastitomu gospodarstvu.

Ako bude radnja u naravi medju obćine nejednako porazdieljena t. j. ako na pr. zbog sgodnijega položaja ili drugih mjestnih prilikah jedna obćina preuzme samo dovažanje gradjevnih drvah, a druga dovažanje lomljenoga kamena, treća dovažanje opekah, vode, pieska i t. d., onda treba i to u zapisniku spomenuti, da upravljatelj gradnje znade, u koga mu je potražiti svaki pojedini prilog. Očituju li obćine, da će na mjesto ručnih i voznih težakah, ili mjesto jedne vrsti izmedju njih, dati novac, onda treba razpraviti, ter u zapisnik zabilježiti, dokle se novac bez zapreke može pobrati — Napokon,

5. neka se u zapisnik upiše, komu pripada pravo patronata.

Dovde neka se razprava o gradjenju vodi jednako bio patronat privatan ili javan. Nadalje pako je postupak kod razprave donjekle različan prema tomu, je li patronat privatan ili javan, treba li, da erar ili koja javna zaklada štogodj prinese.

Kad je patronat privatan, treba da se žup. obl. odmah primi uredovanja, i da izreče prvomolbenu odluku o gradnji. Uzradi li se pako o gradnji, za koje treba da erar ili koja javna pod upravom namjestničtva štogodj doprinese, tada će županijska oblast cieli gradjevni operat s razpravom predložiti namjestničtvu.

Dotle neka svakako čitavom razpravom u gradnji upravlja županijska oblast. A odsele pak do posvemašnjega dovršenja gradnje, slobodnö je županijskoj oblasti prema važnosti stvari ili s drugih razlogah i nadalje koliko treba sama uredovati, ili pako za to dotičnu kot. oblast deligirati, a sama da samo na pravilno izvedenje pripaža.

III.

Treći stadij razprave o gradnji crkvah, župničkih dvorovah i učionah uz priloge, započima onda, kad naležna oblast dotičnu gradnju dozvoli, i to ponudbenom razpravom.

Svaka nadzemna gradnja i u obće svaka radnja, za koju mora štogodj priložiti erar ili javna zaklada, ima se redovito izvesti dati javnom ličbom, kod koje treba da bude gradjevinski organ.

Gradjevni uredi dužni su nakon odobrenja gradjevne osnove na poziv naležne političke oblasti načiniti i predložiti ona pomagala, na kojih se mora dražbena razprava osnivati, i koje se moraju poduzimačem dati na pregledanje.

Ova pomagala jesu:

A. Odobrena gradjevna osnova, te možebitni potanji (detailni) nacrti.

B. Prema razložniku cienah sastavljenih jedinstveni cienik.

C. Svotni troškovnik.

D. Obći i posebni ličbeni i gradjevni uvjeti.

Izvorni po dotičnoj oblasti obredjeni troškovnik, zatim samo za administrativne svrhe sastavljen razložnik cienah, nesmie se dati dražbovateljem odnosno poduzimačem nikada na pregledanje.

Obći ličbeni uvjeti ostaju kod svih jeftimbah jednaki.

Obći i posebni gradjevni uvjeti sačinjavaju jednu jedinacatu cielost, ter ih stoga treba po propisu sudbenoga reda

(§. 130 gradj. parb. postupka) sašiti, t. j. krajevi konca moraju se pečatom oblastnim, i zatim poslje svršetka ličbe takodjer s pečati dostalacah pripečatiti.

Pošto budu spomenuti podatci rečenim načinom pripravljeni, da ih mogu po volji razgledati natjecatelji i poduzimači, mora županijska oblast, ili kako je prije rečeno prema okolnostim kotar. ureda, ličbu oglasiti. U pogledu sastavka tehničkoga diela treba se vazda dogovoriti sa gradjevnim uredom.

Osim glavnih ličbenih uvjetah neka budu u tom oglasu sve vrsti radnjah nabrojene istim redom kako su u sumarnom proračunu, pridav im obredjeni za nje trošak i pripadajuće 5% jamčevine, zatim potanko dan, uru i mjesto ličbe, kao i mjesto, gdje su podatci za ličbu izloženi na pregledanje.

Ličbeni oglas neka po županiji proglase kotarski uredi, a kad bude povećih gradjevinah, neka se stavi svakako i u službene zemaljske novine. — Uvrštenje takovoga oglasa u službene novine susjednih krunovinah moglo bi se samo onda dopustiti, kad bi se time mogla postići veća konkurencija nudilacah, a tim bolji dražbeni uspjeh u prilog dotičnim zakladam. Nu kod toga treba postupati oprezno, da se zakladi nenaprti suvišan trošak za uvrstbu.

Onaj dan, koji bude u ličbenom oglasu ustanovljen, ima biti na osnovu prije spomenutih pomagalah, kojim su medjutim priloženi takodjer dokazi o tome da je ličba zaista oglašena, ponudbena razprava, uz strogo obdržavanje svih uvjetah, koji se nalaze u spomenutih podatcih.

Prema tomu, kolika je gradnja i prema inim prilikam a i prema tomu ima li nade za bolji posljedak, — može se ličbovati za čitavi posao ili pojedine vrsti poslovah napose i u ovom zadnjem slučaju smije se nakon konštatiranja dostalacah za pojedine radnje, samo onda jošte za čitavi posao ličbovati, ako nisu sve pojedine prošle barem za fiškalnu cienu ili izpod nje. U takovom slučaju ponovljene ličbe, mora se uzeti kao zaciena (Ausrufspreis) ukupna svota već postignutih najboljih ponudah izpod fiškalne ciene, pribrojiv joj proračunani trošak ostalih radnjah, kojim se dosele ponuditelj nije našao.

Kod pomanjih gradjevinah ili gdje bi nastale osobite potežkoće kod izvadjanja i upravljanja gradnje, kad bi se pojedine radnje izdale naposeb poduzimačem, — što ipak treba

već u zapisniku ili u izvješću kojim će se oblasti predložiti, obširno obrazložiti i opravdati, neka se posao dade u podhvat samo na osnovu ukupne svote proračuna, te ova svota neka bude na ličbi podjedno za cienom. Nu takav način ponudbe treba da vazda bude naznačen već u ličbenom oglasu.

O čitavom ličbovanju neka se vodi zapisnik. U istom mora potanko biti zabilježen način kako su preuzete žaobine i jamčevine, zatim kako se je š njimi postupalo, napokon isto i u pogledu biljegovne pristojbe.

Na svršetku ličbe neka zapisnik podpišu članovi povjerenstva, dostaoci i sudražbenici, kako je to naznačeno u obrazcu. Ako je erar ili koja javna zaklada dužna za gradnju štogodj doprinesti, treba zatim ovaj zapisnik sa dokazi o proglašenju ličbenoga oglasa, sa potvrdami blagajnah o primitku jamčevinah, sa svimi pomagali koja služahu kod ličbe, napokon sa svimi ostalimi razpravnimi spisi, — podnesti namjestničtvu na odobrenje ili daljnje uredovanje.

S dostaocem ili s dostaoci (ako ih je više) treba učiniti gradjevni ugovor pozivom na dan i mjesto ličbe, na obće i posebne gradjevne uvjete, nacrt, jedinstveni cienik i svotni troškovnik i to, ako nebude poduzimaču dovoljan prost prepis, u dva primjerka. Ovaj ugovor treba skupa sa ličbenim zapisnikom predložiti na odobrenje.

Kad se izvadjanje povećih gradjevinah dade njekolicini poduzimačah, neka se radi lakšega pregleda sastavi izkaz ob uspjehu ličbe i neka se priloži ličbenim spisom.

Načinom ovdje nacrtanim treba redovito postupati kad se godj daje izvadjati po poduzimačih takova gradnja crkvah, župničkih dvorovah i učionah, za koji prinosi erar ili javna koja zaklada.

Kod privatnih patronatah, kod kojih je vlastna županijska oblast izreći prvomolbenu odluku, može se a i treba, sličnim načinom postupati. Nego neima zapreke, da se u njekih slučajevih s razlogah obzira vriednih izvadjanje takove gradnje, pod nadzorom i prigledbom oblasti. povjeri poduzimačem uz pogodbe bez ličbe ili dapače bud privatnim patronom samim, bud obćinam. Nego tada treba način izvadjanja i rok, do kojega će se posao dovršiti morati, u zapisniku ili u ugovoru točno naznačiti, ter strogo paziti da se obdrži.

IV.

Napokon četvrti i zadnji stadij razpravah radi gradnje crkvah, župničkih dvorovah i učionah uz priloge, jest poslje odobrenja ličbenoga posljedka po naljéžnoj oblasti, predaja gradnje dostaocu ili dostaocem (ako ih ima više), izvadjanje i nadziranje gradjenja do svršetka, zatim pohvalba, i poslje izminuća jamčevnoga roka konačna pohvalba gradjevine.

Poslje odobrenja gradjevnoga ugovora po naljéžnoj oblasti moraju se na isti najdulje uz osam danah, ako je broj svote, koja će se platiti poduzimaču poznata, priliepiti biljege po ljestvici II.; ako se pako ta svota nezna, onda treba ovjerovljeni prepis ugovora dostaviti uredu za odmjerenje pristojbe. — Nego pod pristojbu nepada samo jedan primjerak ugovora, već ako je dostalac zaiskao da se načine dva primjerka, obadva.

Gradjevnom ugovoru moraju se dodati gradjevni nacrti, jedinstveni cienik i svotni proračun, a svaki ovaj prilog treba da je biljegovan po propisu, cieli pako spis po propisu sudbenoga postupka (§. 30. gradj. parb- postupka) sašit, podpisan i pečaćen, navlastito mora da bude konac pritvrdjen pečatom oblasti i pečatom poduzimača.

Ako je na ličbi jedan poduzimač dostao više vrsti radnje ili pako čitavi posao, onda se š njime može načiniti o svem poslu koji je prihvatio, samo jedan ugovor. Ako se ponudi i dostane čitavi gradjevni posao, treba uz gradjevni ugovor prišiti obće i posebne gradjevne uvjete načinom propisanim u sudbenom postupku; ako li su pako dva dostaoca ili njih više, tada neka se kako treba biljeguju i samo primetnu ličbenom zapisniku.

Nego svakako mora se prije spomenutim načinom sašiveni primjerak ugovora, ili ako ih je utanačeno više, od svakoga pojedinoga po jedan pridržati za službenu porabu. Drugi pako primjerak može se predati poduzimaču. Uzanj mogu se podatci na kojih je osnovan ugovor, priložiti, — a to najshodnije tako, da se i tu prišiju po propisu sudbenoga postupka.

Kad bude odobreni ugovor skupa sa svojimi osnovi kako treba biljegovan i jedan primjerak predan poduzimaču, — treba ovumu odmah gradnju uz sastav zapisnika predati.

Gradjenje treba da nadziru posebni povjerenici ili gradjevni nadzirači, i to svejedno gradio javni ili privatan patron, pak i onda kad u potonjem slučaju bude gradjenje predano poduzimaču, ili privatnomu patronu ili obćini. Bit će najshodnije, ako se kod gradjenja crkve ili župničkoga dvora postavi nadziračem dotični nadarbenik, a kod gradjenja učionah mjesto školsko nadzorničtvo. Ovim treba zatim pridati kotarskog ili obćinskoga, ili prema tome je li gradnja poveća i skupa, kojega gradjevnoga činovnika Nu kod toga postavljanja treba koliko moguće kloniti se troška.

Ovim dekretaliter naimenovanim povjerenikom ili gradjevnim nadziračem neka se izvorna gradjevna osnova i ugovor preda uz potvrdu primitka, da se po njih mogu ravnati. Ove spise treba da dobro čuvaju.

Gradjevni nadzirači dužni su pomno paziti, da poduzimači preuzetu gradjevinu u ustanovljenom roku sgotove i to ne samo sasvim po osnovi, nego i tačno po obćih i posebnih gradjevnih uvjetih, koji se moraju smatrati njihovim ravnilom i uputom.

Ako poduzimač uvjetom nezadovolji, onda moraju gradjevni nadzirači proti njemu postupati prema uvjetom, ili prema prilikam javiti stvar starijoj oblasti.

Dalje, dužni su svakoga četvrtoga čedna izviestiti naljéžnu političku oblast o tom, kako napreduje gradnja i je li se radi kako treba. Ako se sluči štogodj važnoga, treba podnesti vanredno izvješće. Za istinitost ovih izvješćah i za tačno njihovo podnašanje jamče povjerenici tako, da će sami oni morati podmiriti sav veći trošak o kojem bude dokazano, da je nastao tim, što oni zanemariše koja od ovih dvih svojih dužnosti. To im treba obznaniti u dekretih, kojimi budu imenovani.

Županijska oblast vlastna je proti poduzimaču postupati po §. . . obćih ličbenih uvjetah onda, kad njegovom krivnjom gradjenje kasni, kad se negradi po uvjetih, ili kad bude radi kakve mahne opomenut, a nedokine ju odmah. Svakako neka u takovom slučaju županija postupa dogovorno s gradj. oblašću i prema prilikam sa zastupničtvom erara. Nego kod važnijih gradjevinah, za koje mora i erar ili koja zaklada pod upravom namjestničtva stojeća doprinašati, osobito ako je posao već podobro napredovao, te gradjevini neprieti očevidna pogibelj od počaska, neka se o stvari ponajprije izvjesti namjestničtvo.

Ako se mora radi toga nova ličba o trošku i pogibelji

poduzimača, koji je ugovor prekršio, razpisati, tada treba da županijska oblast dogovoriv se s gradjevnim uredom odredi svotu, koja će na drugoj ličbi biti zacienom.

Županijska oblast vlastna je gradju, koja nebude za dobe nabavljena, odmah na račun nemarnikov uz kakvu godj cienu nabaviti dati.

Istim načinom treba postupati i radi dužnih ručnih i voznih težakah.

Kod razgadjanja ručnih i voznih težakah medju obćine, koje su ih dužne davati, treba se vladati po *obćinskom zakonu ob izvedenju javnih radnjah i gradjevinah*. Ako će se pako težaci, odkupiti, treba odkupninu oporezati medju sve one, koji bi po propisu dužni bili služiti težake u naravi.

Ako se za gradjenja pojavi potreba, da se izvede više ovećih radnjah, kojih neima u odobrenoj gradjevnoj osnovi, ili ako se od iste mora znamenito odstupiti, kao na pr. kad bi se kod novih gradjevinah morao temelj dublje zasnovati: onda to mora poduzimač odmah javiti i dok se stvar nerazvidi i potreba preinake neodobri, nesmie posao nastaviti. Ako bi ovaj propis prekršio, neprimiv prema obćim gradjevnim uvjetom pismeni poziv, da izvede izvišne gradnje, onda bi se morao bez obzira odbiti svaki kašnji zahtjev za naknadu troška.

Zna se, da nalježna tehnička oblast, uz sudjelovanje nadziračah gradnje, mora prikladnijim načinom razvidjeti i izpitati, je li su takove izvišne radnje potriebne. Na osnovu onoga, što bude tako pronadjeno, treba kod nalježne oblasti zaiskati dozvolu za veći trošak.

Potrebiti izvišni posao nedolazi na ličbu, nego se predaje prvomu poduzimaču postupajući tako, da se od toga većega troška odbije popust ili da se pribije doplatak razmjerno prvobitnomu obredjenomu ukupnomu trošku prama cieni dostatnoj; dakle kao da je ovaj naknadni izvišni posao bio odmah izprvice ugovoren.

Gradjevni trošak u gotovini mora se doznačiti kod koje javne pjeneznice, koja je gradilištu najbliža.

U tu svrhu izdati će se shodan nalog pjeneznici u onih slučajevih, kad se radi o gradnjah, za koje mora priložiti erar ili koja javna zaklada. Nego kod takovih gradnja postaviti će se svaki put i poseban računar, koji će prema izdanoj pjeneznićkoj doznaci vaditi novac za gradnju, izplačivati po ugovoru poduzimača i o gradnji položiti račun.

Kod privatnih patronatah mora dotična politička oblast gotovinu za trošak, koji je proračunan u obredjenoj i odobrenoj gradjevnoj osnovi, ili koji je nastao odkupom prilogah u naravi, jošte prije nego bude gradnja poduzimaču predana, osigurati odnosno utjerati, ter ga položiti kod kojega poreznoga ureda, najbližega gradilištu, ili kod dotične sabirne pjeneznice. Isto tako treba postupati, bez obzira, da li je patronat javan ili privatan, i sa odkupninom za ručne i vozne težake.

Kod ovih i svih drugih prinosah za takove gradnje mora politička oblast ako treba, postupati po previš. naredbi od 20. travnja 1854.

Ako je ugovoreno podmirivanje troška na obroke, županijska je oblast, poslje kako gradjevna oblast razvidi i prijavi, da poduzimač ima pravo na izplatu kojega obroka, vlastna ga doznačiti. Odredjaj izplate zadnjega obroka priuzdržan je onoj političkoj oblasti, kojoj u obće u stvari nalježi odlučivati.

Kad gradjevni nadzirači izjave, da je gradjevina dovršena, treba obaviti propisanu pohvalbu.

Pohvalbi moraju uz tehničkoga činovnika pribivati gore spomenuti gradjevni povjerenici i poduzimač gradnje, te su oni in solidum odgovorni za istinitost onoga što bude upisano u pohvalbeni zapisnik. Ako se je za gradjenja pokazala potreba da se njeke izvišne radnje izvedu, a nisu bile toliko važne, da bi se bila morala za nje, uz zatezanje čitavom gradnjom, potražiti prije dozvola naljažne oblasti: takve gradnje moraju se u pohvalbenom zapisniku prije odobrenja temeljito opravdati. Nego se primjećuje, čim bi trošak za takove izvišne radnje premašio 25 for., potriebna je svakako dozvola, koju treba gore opisanim načinom zamoliti.

Pohvalbeni zapisnik, kojemu treba vazda priložiti prijavu gradjevnih nadziračah, da je gradnja dovršena, neka se skupa sa svimi spisi o gradnji predloži nalježnoj oblasti radi odobrenja preostaloga jošte troška i podmirenja poduzimačeva.

Ako se kod gradjenja prištedi stare gradje, neka se ova na javnoj ličbi proda, oglasiv to prije primjerenim načinom. Što se tom prigodom dobije, neka se dovremeno položi kod dotičnoga poreznoga ureda ili sabirne pjeneznice, ter zapisnik

zapisnik o toj dražbi neka se uz pohvalbeni zapisnik predloži starijoj oblasti.

O svih gradnjah za koje mora prilog priložiti erar ili koja zaklada kojom upravlja namjestničtvo, mora postavljen računar po svršetku gradjevine preko županije podnesti namjestničtvu račun sastavljen na temelju svih stvari tićućih se izpravah o o primitku i izdatku, koje se takodjer moraju primetnuti i to zato, da se izpita kako je gradjevni novac upotrebljen.

Napokon kad mine ugovoreno vrieme jamstva, mora županijska oblast na molbu poduzimačah odrediti propisanu konačnu pohvalbu.

Na temelju zapisnika sastavljenoga tom prigodom, odrediti će oblast što treba, da se obave oni naknadni poslovi, koji se ukazaše potriebnimi. Kod privatnih patronatah odrediti će, da se dotične jamčevine vrate. Kod javnih pako patronatah gdje se stvar tiće erara ili javne koje zaklade predložiti će zemaljskoj vladi, da to odredi.

Za gradnje, koje budu učinjene bez prijašnje prijave i dozvole nalježne oblasti, neima nitko prava tražiti, da mu se naknade prilaganjem, ter one padaju onomu na teret, koji ih izvede na svoju pogibelj i o svom trošku.

Naročito nesmie se pod nipošto dopustiti jednostran priegovor medju njekadanjimi vlastelini i občinami, bez posredovanja nalježne upravne oblasti, bili takvi priegovori po kome godj potaknuti, a niti medju crkvenimi ili školskimi nadstojnici i občinami.

Po ovom naputku o postupanju kod gradjenja crkvah, župnih dvorovah i školah prilaganjem, moći će se postupati i onda. kad se uzradi o zasnovanju ili razširenju grobljah i nabavljanju potrebštinah crkvenih i školskih, ako ih treba namaknuti prilaganjem.

3. Djelokrug upravnog odbora u poslovima autonomne uprave.

Donašanje odlukah, koje se imadu na temelju doprinosbene razprave glede gradnje crkavah, župnih stanovah, školah, grobljah i t. d. izreći o dozvoli gradnje, te o uporavi doprinosbenih propisah na takove radnje, pod uslovi i ograničenji, navedenimi u §. 41. zak. ob ustr. žup. i uredjenju uprave u žup. i kotarih.

4. Obrazac za gradjevni ugovor.

Gradj. ugovor utanačen po kr. podžupaniji . u imezem. erara (ili zaklade . . .) s jedne, i gosp. (ime, stališ i obitavalište) kaopoduzimaču s druge strane, kako sliedi:

1. Gospodin (ime dostaoca) preuzimlje sagradjenje novoga krova na župnoj crkvi u . . . . . (ili zidarski posao i t. d.), kako je taj posao dostao dana . . . . . . 18 . . . . . na javnoj ličbi u uredu kr. podžupanije, i obećavajuć svojim podpisom pred svjedoci, da će se tačno držati po njem za osnov ovoga ugovora priznanih gradjevnih pomagalah, naime nacrta br. . . ., proračuna br. . . . ., občih i posebnih gradjevnih uvjetah br. . . . . (svakomu ovomu ličbenomu osnovu treba dodati njegov datum), i obvezuje se ovime pravovaljano, da će tu gradnju podpunoma i da joj nebude nikakova prigovora, izvesti uz vrieme ustanovljeno u §. . . gradjevnih uvjetah.

2. Kr. podžupanija u . . . . obvezuje se u ime visokoga erara (ili zaklade . . . . .) da će, priznajuć takodjer gore navedene osnove ličbe, likvidovati platež najbolje ponude sa — for. — novč. austr. vr. slovom . . . . ako se gradnja u utanačeno vrieme izvede i dovrši.

3. Polaže poduzimač za sigurnost visokoga erara (ili zaklade), da će ugovor tačno izvršiti, ugovorenu jamčevinu iznoseću deset postotakah dostale ciene u iznosu od (neka se napiše riečmi i zabilježi, da li je jamčevina, prenapiše riečmi i zabilježi, da li je jamčevina, prenapiše izpravah), dana u gotovini, državnih papirih ili izpravah), koja je dokazom niže pripisane uredovne potvrde kod . . . . . blagajne . . . . pohranjena, te će se ondje čuvati dotle, dok (tu neka se naznači nalježna oblast) ne proglasi, da je ugovor izvršen.

4. Poduzimač obvezuje se, da će sam podmiriti biljegovinu za ovaj ugovor i njegove osnove uz zakonit rok, čim bude ugovor odobren.

5. Ovaj ugovor veže poduzimača po smislu §. . . občih ličbenih uvjetah počam od dana kad ga on podpiše, a visoki erar (ili zakladu . . .) tek poslje kako ga odobri (nad-

ležna oblast) u ostalom poduzimač odriče se naročito obzirom na §. . . . spomenutih uvjetah, pravah proiztičućih iz ustanovah §. 862 ob. gr. zak. u pogledu prihvata obećanja.

6. Ovaj ugovor sačinjen je na zahtjev poduzimačev u dva jednako glaseća primjerka, od kojih jedan skupa sa prišitimi izvornimi ugovornimi osnovi ostaje u rukuh oblasti zastupajuće vis. erar (zakladu), dočim se drugi primjerak predaje poduzimaču. Za veće vjerovanje evo podpisa ugovornikah. (Ako se ugovor načini samo u jednom primjerku, i ako se poduzimač zadovolji jednostavnim podpisom, onda se ova točka mora prema tome preinačiti.

[Podpisi oblastnih organah, poduzimača i dvajuh svjedokah; pečat oblasti i poduzimača].

Da je gosp. N. N. kao poduzimač položio jamčevinu u iznosu — for. novč. (slovom . . . .) potvrdjuje se ovime s tim dodatkom, da će mu se ista vratiti samo uz nalog naljежne oblasti.

Kr. . . . . . (blagajna) . . . . . .

U . . . . dana . . . . 18 . .

Službeni pečat.

N. N.,
blagajnik.

5. Njekoliko propisa o tome, tko je dužan prilagati kad se grade crkve, župnički stanovi, učione i kad se uredjuju groblja.

I. Izvadak iz zak. čl. 16. god. 1870. ob uredjenju obćinah i trgovištah, koja neimadu uredjenoga magistrata. (Sb. 1871. kom. III. br. 4. str. 37.)

§. 47. Troškove učinjene na sveobću korist obćine, nosi sama obćina, te ih pokriva potrošarinom (§. 18. nagodb. zakona) i inimi svojimi dohodci, a na koliko ti nedostižu, obćinskim nametom; u tu svrhu dužan je svaki obćinar i stranac po razmjeru svoga posjeda ili zanimanja po ustanovah ovoga zakona doprinositi.

§. 48. Za razmjerje nošenja obćinskih teretah ustanovljuju se sliedeća načela:

a) za namirivanje obćinskih upravnih troškovah, na koliko ovi nisu sa inimi dohodci obćine pokriti, razporezuje se medju sve obćinare i strane (§. 47.) obćinski namet (§. 26. točka 3.) i to po ključu državnoga poreza, kojega dotičnici plaćaju.

b) kod obćinskih radnjah, kao putevah, grabah, sipovah, kanalah i mostovah, na koliko kod ovih posalah ručnih i voznih težakah treba, nose teret svi obćinari po razmjerju za posao sposobnih mužkaracah (od 16 do 60 godine) i po razmjerju tegleće marve;

c) školske, novčane i gradjevne terete nose obćinari dotične školske obćine, isto tako gradjevne terete crkvah, grobljah, župničkih stanovah ili sgradah, nose dotični župljani vazda u razmjerju naglašenom u točkah a) i b) ovoga §-a.

d) Obćinari posjednici i vlastnici dobarah s kojimi je prije godine 1848. jurisdikcija skopčana bila, neprinose za pokriće svakovrstnih troškovah više, nego li najjači obćinar dotične obćine, koje mjerilo valja i u obziru obćinskih radnjah;

e) u predmetu novčanih i gradjevnih troskovah školskih imadu se ugovori, na koliko takovi obstoje, i nadalje u kreposti uzdržati, isto tako imade sa kod gradjevinah, crkvah, grobljah itd. (točka c.) obzir uzeti na dužnosti pokroviteljske i na obstojeće možda u pojedinih slučajevih posebne ugovore.

Državni, municipalni i obćinski činovnici, vojnički častnici i učitelji pučkih učionah neplaćaju od svoje plaće odnosno mirovine obćinskoga nameta.

Isto tako neplaćaju nameta župnici i kapelani od svoje plaće, u koliko takovu u gotovu primaju.

II. Okružnica odj. za bog. i nast. od 16. siečnja 1871. br. 3576. god. 1870. na sve županije. Došlo je ovomu kr. zem. vladnomu odjelu do znanja, da je u najnovije vrieme jedno vlastelinstvo, s kojim su prava i tereti župnoga patronata skopčana, prodano pod uvjetom, da novi vlastnik toga vlastelinstva upitna prava i terete nepreuzimlje, a to tim bolje, što se teret upitnoga patronata u gruntovnici ubilježen nenalazi.

Nu budući su tereti spatronatom skopčani, zakoniti javni i posjedom i stečenjem vlastničtva ovakovoga dobra sami po sebi spojeni realni

tereti, koji leže na upitnom patronalnom dobru, te obterećuju iste, bez da bi propisano bilo gruntovničko uknjiženje, — jer to i glede inih javnih teretah kao poreza, vojničkoga ukonačenja itd. netreba, — uzprkos propisu §. 443 o. g. z., koji smiera na terete iz privatno-pravnih naslovah, kakovo ipak pravo patronata kao što je u starom municipalnom sustavu zemlje utemeljeno, — baš nije. I pošto upitno pravo patronata (t j. koristi i tereti u istom ležeći) u ostalom nesačinjava predmet gruntovnice i glasom §§. 14. i 27. g.) naredbe min. pravos. od 18. travnja 1853. br. XX d. z. l. po kojih se predmeti gruntovnice samo gruntovi i zdanja, a prava regalia (kakovo je i jus patronatus, Kelemen II. sv. §. 162.), sačinjavaju zakoniti accessorium dobra, s kojima je spojeno. Tako biva i u nasliednih austrijskih pokrajinah sa slično utemeljenim pravom patronata, gdje se ono takodjer neunaša u javnu knjigu zvanu Landtafel, — to odtuda sliedi, da su vlastela kao patroni kao dosada tako i nadalje, do inake zakonite promjene, dužni nositi patronatske terete, te da su političke oblasti za ustanovljenje i utjeranje patronatskih prinosah zvane političnо-ovršnim putem postupati.

Vidi ovu zbirku str. 129. § 7. str. 130. §. 8.

d. Tko da se zove patron, i koja su mu prava i dužnosti kod gradjenja crkva i župničkih zgrada.

IV. Izvadak iz prev. odluke od 15. siečnja 1802. br. 327 ug. dvor. kanc. priobćenoga c. kr. hrvat.-slavon. zem. računarstvu odpisom c. kr. banske vlade od 1. studenoga 1853. br. 15447. (br. 8337 god. 1853. račun), zatim c. kr. hrv -slavon. centralnom fiskalatu odpisom c. kr. hrv.-slav. namj. vieća od 12. siečnja 1856. br. 737|142.

Sacrae caesareae et regio-apostolicae majestatis domini domini clementissimi nomine, ejusdem regio consilio locumtenentiali hungarico benigne intimandum: Altefatam suam majestatem in ordine ad elaboratum deputationis regnicolaris in publico-ecclesiasticis ordinatae et notanter;

Ad §. 13. quinam proprie patroni dicantur, et quae eorum jura, ac obligationes? hac in parte ea pro futuro norma statuenda clementer decernitur:

1. Ut illi, qui seu ex collatione regia expressis obligationum titulis non circumscripta, seu ex dotatione aliisque articulo 55: 1723 comprehensis, et subintellectis titulis patronatus jure gaudent, in usu praestitarum hactenus obligationum ultro quoque permaneant, et si harum intuitu quaestio moveretur, eadem per fora concernentia investigetur et definiatur.

2. I vero, qui in bonis collationalibus onera in specifico expressa habent, non secus et illi, qui bona cameralia in banatu Temesiensi cum expresa eorundem, quae ipsa camera regia tulit, onerum ferendorum obligationi obtinuissent, vel ad eadem exacte explenda, vel ad summam hoc titulo eisdem relaxatam in fundum religionis inferendam stringantur.

3. Illos porro, qui in futurum jus patronatus adipisci cupiunt, tam ecclesias quam et parochialia aedificia ponendi et restaurandi, parochorumque dotandi obligationem habeant ea quippe ratione, ut parocho una sessio colonicalis in natura vel aequivalenti excindatur, quoad ecclesiam vero, et domum parochialem, si ipsa ecclesia ultra necessitates quotidianas summa aliqua provisa est, haec etiam cum annutu dioecesani in structuram ecclesiae impendi possit, et in quantum non sufficeret per patronum suppleatur, manuales autem, et curules operas viribus parochianorum commensuratas tam in erectione parochialium aedificiorum, quam etiam conservatione, uti et in ecclesiae structura iidem parochiani juxta usum benignis resolutionibus regiis conformem ex parte sua praestare debeant. Ne autem per tardiores reparationes expensae accumulentur, parochis incubet, harum necessitatem in tempore apud patronum, in hujus vero morositate apud jurisdictiones etiam competentes insinuare, de neglectu hujus convicti onus accumulatorum sumptuum ipsi ferre teneantur.

4. Pariter et reparationes eas et tales, quas secus censualistae etiam ferre consueverunt, tam in propria residentia, quam et aedificiis oeconomicis ipsimet parochi, et quidem sub onere refusionis procurare obligabuntur.

5. In novis expostituris, in quibus seu ecclesia id ipsum facere nequit, et subinde jus patronatus aliquis non assumpsit, seu domini vilarum et parochiani praestandi incapaces sunt, ipse fundus religionis praescripta onera ferre teneatur.

e. Naputak kr. ug. komore od 15. prosinca 1841. br. 43.219 glede gradnje i popravljanja župne crkve i beneficijatskih zgrada u povlaštenim šipuškim mjestima.

Ad Nrum. cameralem 43.219 a. 1841. Instructio relate ad structuras Aedificiorum ad Jura, et onera Patronatus Camerae Reg H. Aulicae in cor. priv. Oppidis Scepusiensibus existentium recursuras dehinc observanda, in sequelam b. Rescripti Regii ddto. 10. Julii a. c. Nro. 16.801. — 540. extradata.

§. 1. Ut primum Regio Scepusiensi Administratori, necessitas seu novitus erigendorum, seu reparandorum aedificiorum ad beneficium Juri Patronatus camerali obuoxium pertinentium innotuerit, ductu benignarum Resolutionum R. per Ordines camerales ddto. 14. Decembris 1808. Nro. 20.626., 8. Junii 1825. Nro. 17.551, 23. Aprilis 1828. Nro. 13 265, et 13. Januarii 1796. Nro. 445.|17.625. intimatarum, probe cognoscat: an sumptus aedificationis altissimum aerarium Regium vel ipsos Parochos respiciant? an non dos Ecclesiae, in quantum de reparatione Ecclesiae ageretur, i concursum vocari possit? an non denique in quantum scholae exstruendae et reparandae forent, respectiva Cassa oppidiana ad ferendos sumptus attineri quiret? — cognoscat porro, an ligna aedilia e silvis concernentis oppidi gratis dari potuerunt? anve numerus Parochianorum talis sit, ut ad vecturas et operas manuales gratuito praestandas obligari, aut ob insufficientiam fidelium eaedem operae vecturales et manuales in toto vel in parte per Aerarium Regium, aut si de structura scholae ageretur, Cassam oppidanam persolvi debeant. (Izpuštaju se §§. 2 — 9.)

§. 10. Cohaerenter ad §. 1. pro ulteriore directiva notitia declaratu, quoad structuras et reparationes Ecclesiarum observandum esse:

a) quod restaurationes et reparationes Ecclesiarum oneribus juris Patronatus adhaerentes, unice ad Ecclesias stricte Parochiales restringantur, proin ad alias Ecclesias et Capellas extendi nequeant;

b) quaevis restaurationes aut reparationes Ecclesiarum, si dos Ecclesiae adsit, praeferenter e Dote Ecclesiae tollerari, et in hujus saltem defectu aut insufficientia sumptus aediles per Fiscum Regium qua Patronum suppleri debeant;

c) seu adsit dos Ecclesiae seu non, procuratio horologii in turri, exterior ambitus circa turrim, aut habitatio Stentoris in turri vigilias tenentis, velut objecta ad cultum divinum haud spectantia, ad onera juris Patronatus referri nequeunt;

d) Organa majoris molis et insoliti pretii, scamna et sedilia, altaria, lateralia, vestes et Apparatus sacri strictam necessitatem excedentes, perinde non sumptu Fisci Regii, ast aut per Parochianos e piis oblatis aut e dote Ecclesiae, aut per Parochum ipsum procurari debent.

§. 11. Relate ad Parochias et domos Parochiales reflectendum est:

a) Beneficio parochiali in Szepes Varallya cum stallo et Praebenda Praepositurali Capituli Scepusiensis unito, beneficio porro parochiali in oppido Bella Collegio P. P. Piaristarum Podolinensium per Imper. et Regem Leopoldum I. collato, denique parochia in oppido Sztrazsa Parochiae Popradensi affiliata, structuras et repartitiones aedificiorum parochialium in tribus his oppidis Fiscum Regium qua Patronum haud ferire.

b) Per diuturniorem usum causatae minoris ordinis, praesertim internae reparationes domorum parochialium, uti sunt: restaurationes fenestrarum, portarum, januarum, serrarum, fornacium, incrustationes, dealbationes murorum incumbunt cuivis Parocho proventus parochiales etiam infra annuos 500 fl. habenti, ab adverso rastaurationes et reparationes majoris momenti conservatio item sartorum, tectorum in domibus parochialibus a Parochis solum majorem 500 fl. dotationem percipientibus desiderari debent.

c) Aedificia Oeconomica, stabula, reclinatoria, granaria, horrea, depositoria foeni, harae pro setigeris, et non secus quaevis aedificia voluptaria, solaria in hortis etc. sumptu Fisci Regii nec struenda, nec reparanda sunt, onere hoc ipsis Parochis et Parochianis incumbente, quoad Parochias nihilominus minori normali congrua in aere parato dotatas admititur, ut stabulum pro duabus vaccis et depositorium lignorum ex altissimo aerario Regio exstruatur et restauretur.

d) Ut Administratori Scepusiensi constet: àn et qualiter Parochi huic suae obligationi conservationis et reparationis aedificiorum parochialium satisfaciant, sollicite curaturus est, ut tam praescriptae triennales revisiones et conscriptiones aedificiorum parochialium per individum camerale hominem Dioecesanum et duos Magistratuales oppidanos perficiendae, quam in casibus, dum Parochi emorientur, aut ad alias stationes transferantur, perinde praescriptae aedilium parochialium revisiones accurate suscipiantur, super neglectis per Parochos reparationibus sumptuum projecta assumantur et requisiti sumptus a Parocho aliorsum translato, aut e relicta Substantia demortui Parochi desumantur. (Izpuštaju se §§. 12 — 14.)

Ex consilio Camerae Regiae Hgcó.

Budae die 15. Decembris 1841.

6. Reflexiones circa conservandas in bono statu et reparandas aedes sacras ac beneficiales.

Vidi ovu zbirku strana 27. i 28. Pregledanje crkvenih zgrada.

7. Sačuvanje starih crkvenih zgrada, slika i kipova.

Nr. 87.

C. R. Consilium Ltle ordines quoad conservanda occasione praesuscipiendarum penes antiquas publicas aedes restaurationum, monumenta antiquitatis, jam antehac dimissos sub 9. Decembris 1858. Nro. 14.889. 4675. subordinatis politicis jurisdictionibus denuo in memoriam revocandos sensuit ex eo, quod observatum sit, huic dispositioni adusque debite satisfactum haud fuisse.

Itaque reflectuntur hisce pltae DVestrae ut ordines dto. 7. Aprilis 1857. Nro. 980. item dto 13. Novembris ejusdem anni Nro. 3.245. abhinc publicatos, relegendo, sua ex parte vigilent, ne in obversum eorundarum, qualescunque penes antiquas publicas aedes cathegoriae ecclesiasticae, ubi aut structura aedificii aut picturae vel sculpturae alicujus momenti adsunt, restaurationes praesuscipiantur, antequam eatenus concernenti c. r. districtuali officio insinuatio fiat. Datum e Consistorio AEppli Zagrabiae die 7-a Januarii 1859 celebrato.

8. Vetustas sacras vestes haud negligendas esse.

Nr. 2065.

Evenire solet, ut opifices et mercatores sacrorum paramentorum commissarios suos cum sacris vestibus etiam in nostram Archi-Dioecesim maxime per pagos peregrinantes mittant, qui vestes novas parochis offerunt ea etiam conditione emendas, ut pretio in aere parato defixo attrita jam paramenta superaddant; — quod quidem suo modo urgent tales commissarii praesertim ibi, ubi in attritis talibus vestimentis limbos vel fimbrias genuino auro aut argento intextas, parochum vero eatenus inexpertem adreperire contingit.

Quare omnes ecclesiarum Rectores ad similes casus attenti redduntur, ut si quas habent vetustas sacras vestes, eas fido alicui argentario prius revidendas exhibeant, antequam pro earundem ex Inventario elustratione horsum recurrerint.

Datum e Consistorio AEpiscopali Zagrabiae die 28. Julii 1876. celebrato.

9. Preporuča se družtvo umjetnosti.

Nr. 1599.

Zagrabiae existens societas sub titulo „Družtvo umjetnosti“ Consistorio huic literas tenoris sequentis exhibuit:

Prečastni duhovni stole!

Družtvo umjetnosti imade medju svojimi zadaćami i tu preznamenitu, da njeguje i c r k v e n e u m j e t n o s t i. U nas bo nisu okolnosti takove, da bi dva družtva uzpored obstati mogla, jedno najme koje bi se izključivo crkvenom umjetnošću bavilo, drugo, koje bi svakdanjim potrebam svoju brigu posvetilo; a scienimo da to u obće nije ni nuždno, jer družtvo, vodjeno dobrim duhom, niti može, niti smije crkvene umjetnosti iz oka pustiti, jer umjetnost samo uspjeva kad nezaboravi na idealne ciljeve, koji su najsavršeniji u crkvenoj umjetnosti izraženi.

Našemu je družtvu mnogo do toga stalo, da se u našoj domovini svuda u crkvah radi što bolje i ljepše, da se novac, potrošen u crkvene svrhe, troši na liepe stvari, da sve što je namjenjeno svetim obredom bude izradjeno na što ljepši način, što se obično postići može uz istu cienu, koja se plaća za predmete, koji kadkad nagrdjuju kuću božju.

Molimo dakle prečastni duhovni stol, neka blagoizvoli uputiti svećenstvo, da je družtvo umjetnosti pripravno preuzeti skrb

za sve moguće naručbine crkvene, stoga da bi se župnici u malih i većih sgodah obratili na družtvo umjetnosti, priobćeći mu svoje želje kano i svotu, koju na naznačenu svrhu potrošiti kane; a družtvo će im ili izvesti cielu naručbinu, te nadzirati da sve bude valjano uradjeno, ili će im barem preporučiti umjetnika ili zanatliju, na koga bi se obratiti mogli, da prodju i umjetnički i novčano najbolje.

Pri tom će družtvo dakako uvjek na to paziti, da po mogućnosti podupre domaće zanatlije i radnike, čim će se ujedno domaći obrt i obrtnički zanat podupirati.

Družtvu će iz toga narasti velik posao, a za sav trud neće zahtjevati novčane nagrade. Smije se ipak nadati, da će svećenstvo u svih krajevih domovine pristupiti u družtvo, koje kani takodjer utemeljiti obrtni muzej, škole i t. d. a sve to može postići, ako bude imalo što više članova.

Zato podpisani odbor moli prečastni duhovni stol, da priobćujući ponudu družtva svomu svećenstvu, blagoizvoli ujedno preporučiti mu, nek što mnogobrojnije družtvu pristupi. — Predsjednik Buratti sv. r.

Opera haec mediatrix, quam praefata societas V. Clero gratuitam offert, sane exoptatissima esse debet cuique, qui aequo animo expenderit quanto studio ecclesia catholica foverit, atque in dies magis perficiat artes in domibus Dei struendis ornandisque pulchras, item in cultu Dei publico pro fidelium animis ad pietatem excitandis cooperrantes, quantum denique rectores parochiarum solicitos esse oporteat, ut sicubi in populo sensus pulchri quoad christianam symbolorum fidei formationem defecisset, talis etiam in imaginibus seu sculpturis, mysteria s. religionis vel vitam sanctorum repraesentantibus, necnon in affabre formatis sacris vasibus, caeteraque domus Dei supellectili ad normas artis ecclesiasticae reformata reviviscat, si ab his normis deflexisset, ad rectas semitas reducatur — in universum tandem perficiatur.

Caeterum haud minorem V. Clerus capere poterit e praefatae societatis promptitudine utilitatem, dum hoc pacto tentationibus vagorum opificium, qui se qua magistros etiam in arte ecclesiastica praesentare consuescunt, in futurum etiam pro commodo cassae ecclesiarum liberabitur, cui quippe cassae similes opifices eo astutius insidiari solent, quo minus versatum in arte ecclesiastica vident rectorem.

Dum itaque Consistorium hoc AEppale operam praefatae Zagrabiensis societatis artium colendarum studiosae, in praecitatis literis oblatam, e motivis expositis grataner acceptat, insuper conservationi veterum in parochialibus ecclesiis, capellis, coemeteriis vel in aliis locis existentium ecclesiasticorum monumentorum prospicere cupiens, sequentia V. Clero pro stricto observanime praescribit:

1) ubicunque sive necessarium sive opportunum visum fuerit, ut in antiquis eclesiarum aedibus, picturis, sculpturis, sacris vasis, paramentis, supellectibus aliisque monumentis, ecclesiasticam formam praeseferentibus, quidquam reparetur dd. rectores parochiarum sub gravi responsionis onere nihil praesuscipiant, quin antea rem Consistorio huic decidendam proposuerint;

2) similiter super novitus erigendis ecclesiis et capellis, item procurandis quibuscunque imaginibus, sculpturis, aliisque sub 1. superius indigitatis objectis, intentionem suam cum descriptione concernentis objecti, item exponendo summam, quam impendere valent, Consistorio huic pro indultu erogandae summae notificabunt.

Quoniam vero praelaudata societas, ad satis arduam, etiam cum notabilibus expensis conjunctam operam pro tam magna non solum ecclesiarum utilitate, sed etiam V. Cleri commoditate promptam se declaravit: profecto nulla ulteriore commentate promptam se declaravit: profecto nulla ulteriore commentate opus est, ut V. Clerus, qui pro laudabili suo in patridatione opus est, ut V. Clerus, qui pro laudabili suo in patriam ac nationem affectu omnium similium nationalium institutorum magna parte auctor, maxima autem parte fautor primarius extitit — etiam huic societati, unde Ei non exigua in procurandis pro domo Dei rebus commoda offerruntur, amplioribus rationum momentis ad assentiendum excitetur.

Quare praesentibus disponitur: ut in singulis districtibus, proxima recurrente conferentia pastorali, de objecto harum circularium seorsive pertractetur, DD. Varchdni autem, ad parcendum expensis postalibus tam nomina quam symbolas eorum condistrictualium, qui huic societati adscribi voluerint, in seorsivo elencho ad praesidem ejusdem societatis promoveant.

Quo denique omnes notitiam statutorum societatis hujus sufficientem habeant: eorum tenores subnectuntur.

Pravila družtva umjetnosti u Zagrebu.

I. Cilj družtva umjetnosti i sredstva, koja će rabiti na postignuće svrhe.

§. 1. Svrha družtva jest podupiranje umjetnosti u obće a domaće umjetnosti na pose, s obzirom na umjetnički obrt.

§. 2. Sredstva koja će se rabiti jesu:

a) Izložba umjetnina novije dobe u Zagrebu, u koliko su za to prikladne;

b) kupovanje i naručivanje umjetnina;

c) kupovanje i naručivanje grafijskih diela po dobrih originalih;

d) posredovanje pri prodaji umjetnina;

e) razdieljenje kupljenih izloženih umjetnina i praemija medju članove i sučestnike družtva putem žriebanja;

f) češće izlaganje umjetnina starije škole;

g) odlikovanje osobito krasnih domaćih umotvora.

§. 3. Družtvo si pridržaje pravo i drugimi shodnimi sredstvi podupirati i unapredjivati svrhu družtvenu; izmedju ostaloga nastojati će naročito oko utemeljenja elementarne umjetničko-obrtničke škole u Zagrebu.

§. 4. (S obzirom na §. 2. g) Osobito krasne umjetnine domaćih umjetnika i obrtnika, ne samo podpuno izradjene, nego i osnove, risarije, modele itd. odlikovati će družtvo podieljivanjem srebrne kolajne. — Podieljbu i dotični način imati će odrediti odbor.

II. Izložba umjetnina.

§. 5. Družtvo priredjuje svake godine najmanje kroz 4 najviše kroz 6 za to najprikladnijih mjeseci izložbe s mjesečnom shodnom promjenom.

§. 6. Proizvodi bez umjetničke vriednosti izključuju se od izložbe. — Kopije i fotografije izključene su redovito od izložbe, nu mogu se iznimce pristupiti ako su originali osobito umjetničke vriednosti, a obćinstvu nije moguće originale inako viditi.

Izložene već jednom umjetnine mogu se samo iznimice i to poslje duljega vremena opet izložiti.

§. 7. Izključenje koje umjetnine mora se dotičniku što prije na znanje dati. Proti takovu zaključku odbora nema priziva.

§. 8. Svi umjetnici i posjednici umjetnina imadu pravo izlagati ih; inostrani pozvat će se napose i samo pozvanim platit će se troškovi prenašanja.

III. Kupovanje i naručivanje umjetnina (k. §. 2. b. c.)

§. 9. Za sad se odredjuje od namienjena toj svrhi diela godišnjega dohodka (§. 40) jedna četvrtina na kupovanje i naručivanje domaćih umjetnina. Družtvo si pridržaje pravo u slučaju povoljnoga napredka umjetnosti i obrta u domovini odrediti i veći dio ciele svote u tu svrhu.

§. 10. Tudji umjetnici, koji duže od dviuh godina žive u obsegu trojedne kraljevine, smatrati će se kao domaći u svih odnešajih prema družtvu.

§. 11. Domaće umjetnine živućih može družtvo kupovati samo neposredno od samih umjetnika. a od skoro umrvših samo od dotičnih baštinika.

§. 12. Kupovat će se samo, što je baš tekuće godine izloženo.

§. 13. Kada družtvo čiji umotvor proda, ima dotičnik platiti 5% kao proviziju.

§. 14. Vozarinu i carinu ima plaćati kupac.

§. 15. Bez privoljenja umjetnika nesmije se njegov umotvor nikakvim načinom pomnožati, dok je u prostorijah družtvenih.

IV. Godišnje žriebanje umjetnina i premije.

§. 16. Mjeseca prosinca žriebati će se po družtvu kupljene umjetnine. Tečajem mjeseca studenoga izložiti će se ove umjetnine napose. — Od drugih družtva dobivene premije razdieliti će se žriebanjem kao i druge umjetnine.

§. 17. Dobitci izručiti će se samo uz položenu prije dio-

nicu i to odmah, ako odbor dotičnu umjetninu nije na prerisanje odredio. Propadne li umjetnina kod prerisavanja, tad družtvo neplaća nikada odštete više nego li je samomu umjetniku za umjetninu platilo.

§. 18. Dobljene umjetnine, ako se neodnesu za pol godine, postaju svojinom družtva.

§. 19. Svaku dionicu ide jedna premija.

§. 20. Dobitci izručit će se samo donositelju dionice.

V. Č l a n o v i u t e m e l j i t e l j i i u č e s t n i c i.

§. 21. T k o k a o č l a n p r i s t u p i d r u ž t v u, i m a d e p l a t i t i s v a k e g o d i n e 10 f o r. ili na jedan put ili na dva obroka. Tko ne plati drugi obrok do žriebanja, gubi prava na tekuću godinu i uloženi obrok.

T k o p o l o ž i 200. f o r. j e s t č l a n u t e m e l j i t e l j i uživa sva prava člana družtvenoga bez obveze na plaćanje godišnjih prinesakah.

§. 22. U č e s t n i c i j e s u o n i, k o j i p l a ć a j u 5 f o r. n a g o d i n u.

VI. P r a v a č l a n o v a i u č e s t n i k a.

§. 23. Prava članova jesu:

a) Bezplatan ulaz u sve izložbe družtva u družtvenih prostorija, za sebe, gospodju i djecu;

b) učešće na svakogodišnjem žriebanju sa svojom dionicom, koju će dobiti, kad izplati svoj prinesak;

c) pravo na svakogodišnju družtvenu premiju;

d) pravo glasanja, predlaganja i biranja u skupštinah, koje se medjutim samo osobno vršiti može.

§. 24. Prava učestnika jesu:

a) pravo na premiju;

b) pravo na dionicu;

c) pravo na dobitak kod žriebanja o d d r u ž t v a u tu s v r h u n a b a v l j e n i h umjetnina dionicom[1];

d) pravo bezplatna ulaza u osebnu izložbu umjetnina odredjenih za žriebanje;

e) pravo ulaza u mjesečne izložbe za pol ciene za svoju osobu;

§. 25. Tko kani izstupiti, ima odboru ustmeno ili pismeno početkom godine priobćiti izstup, inače će se smatrati članom i obvezati na sve dužnosti.

[1] O p a z. Sgoditci učestnika biti će naravno manje vriedni od sgoditka članova

§. 26. Član, koj neplati godišnjega prineska, imade se opomenuti od strane odbora, a ako još neplati, pridržaje si družtvo pravo dug shodnim načinom utjerati; člana pako iz družtva izključiti.

§. 27. Začastni člani dobivaju povelju te imadu ista prava kao članovi osim učešća kod žriebanja.

VII. G l a v n a s k u p š t i n a.

§. 28. Upravna godina počimlje prvim siečnjem. Tri ili četiri mjeseca poslie svršetka upravne godine ima se redovita glavna skupština držati.

Ravnatelj saziva glavnu skupštinu. 14 dana prije glavne skupštine ima se poziv članovom svojim putem priobćiti, a bitni predmeti, koji će se pretresavati odborom već prije toga, imadu se u pozivu navesti.

§. 29. Izvanrednu skupštinu ima sazvati ravnatelj usljed zaključka odbora, ili onda, kad bi to 20 članova zahtjevalo. Sazvati će se kao svaka redovita skupština.

§. 30. Djelokrug glavne skupštine:

a) Izbor ravnatelja i odborskih članova;

b) predlaganje godišnj. izvješća o svih radnjah družtva;

c) izbor odbora od triuh zamjenika za pregledanje računa;

d) promjene svote godišnjih prinosaka i dionica. Imenovanje začastnih članova. Pravo razpolaganja sa reservfondom u izvanrednih slučajevih na predlog odborov;

e) viećanje i zaključivanje o predlozih odborovih i predlozih pojedinih članova;

f) pravo promjeniti družtvena pravila i odlučiti razpust družtva.

§. 31. Glavna skupština može pravovaljano zaključke stvarati, kad su najmanje 25 članova prisutni, a zaključuje i bira absolutnom većinom glasova. Ako su glasovi jednako razdieljeni, odlučuje kod izbora žriebanje, kod drugih zaključaka glas ravnatelja.

Kad se radi o promjeni prinosnih svota, dionica i pravila družtvenih, o namirenju troškova iz rezervfonda napokon kad se radi o razpustu družtva, imade pravo zaključivanja samo većina od $^3/_4$ prisutnih članova.

§. 32. Ravnatelj družtva rukovodi viećanja, a skupština izabire skrutatore i verifikatore protokola.

VIII. Unutarnja uprava.

§. 33. Uprava družtva povjerena je po glavnoj skupštini izabranomu upravnomu odboru. Taj odbor sastoji osim ravatelja iz 12 osoba i bira iz svoje sredine uži umjetnički odbor od 5 osoba, koj će opet izmedju sebe izabrati custosa.

§. 34. Odbor upravni izvršava svoju službu bezplatno. Izabrati se unj može svaki član, koj u Zagrebu obitava.

§. 35. Ravnatelj zastupa družtvo naprama obćinstvu i naprama vlastim.

§. 36. Što odbor u smislu svoga pravili mu podieljenoga djelokruga zaključi na to je družtvo obvezano.

§. 37. Kod viećanja u odboru imade najmanje biti prisutnih 7. članova. Zaključuje se većinom glasova; u slučaju da su jednako razdieljeni, odlučuje ravnatelj.

§. 38. U odboru se glasuje ustmeno, a kad se radi o kupovanju, o izboru umjetnina za izložbu i naručbinah, tajno. Kada se ob osobnih interesih kojega odbornika ili člana družtva radi, ima se na svaki način tajno glasovati.

§. 39. Kada se radi o interesu kojega odbornika ili kojega od njegovih umjetničkih učenika, nemože taj odbornik kod razprave niti u odboru niti u ikakvoj komisiji učestvovati.

§. 40. Ravnatelj ili namjestnik mu upravlja sjednicu odbora i zastupa ga u obćenju sa oblastmi i u pravnih poslovih. — Sve podneske i upravne izprave imade predsjednik ili njegov zamjenik i odbornik — perovodja podpisati, a izprave one, koje se tiču blagajne i njezinoga rukovodjenja, mora uz to jošte i družtveni blagajnik podpisati.

§. 41. Odbor imenuje izmedju odbornika jednoga podravnatelja, blagajnika za tekuću godinu i perovodju, prvi će u slučaju zaprieke zastupat ravnatelja. Blagajnik izvješćiva odboru svaki mjesec o stanju blagajne.

Odbor izpituje nadaje konačno izvješće poslovno te ga predaje najmanje 8 dana prije glavne skupštine izabraním u tu svrhu censorom.

§. 42. Podravnatelj i blagajnik imadu pravo u slučaju

svoga zapriećenja na svoje mjesto zamjenika odrediti od odbornika na svoj odgovor.

§. 43. Ako bi koj član odbora pred svršetkom godine izstupio, popuniti će se odbor privremeno do glavne skupštine vlastitim izborom izmedju članova.

§. 44. Službovanje ravnatelja i odbornika traje 3 godine.

Tko tri mjeseca bez dovoljna razloga svoje dužnosti kao odbornik neizvršava, smatra se da je izstupio.

§. 45. Izlučenje umjetnina, koje se imadu izložiti, naznačenje mjesta za pojedine izložbene predmete kao što i predlozi za kupovanje izloženih umjetnina prinadleže užemu umjetničkomu odboru.

O kupovanju umjetnina odlučuje odbor.

§. 46. Poslove družtvene vodi ravnatelj. Njemu je podčinjeno cielo plaćeno osoblje, s kojim on razpolaže, koje on odpušta i prima uz privoljenje odbora.

Za točno i savjetno izpunjenje svojih dužnosti odgovoran je odboru.

IX. Dohodci i imetak družtva.

§. 47. Dohodci družtva sastoje:

a) Iz godišnjih prinesaka članova i učestnika;
b) iz ulaznine;
c) iz provizije kod prodaje umjetnina;
d) iz kamata na glavnicu uloženih gotovina družtva;
e) iz izvanrednih dohodaka i darova.

§. 48. Imetak družtva sastoji:

a) iz glavnica utemeljiteljnih i darovanih;
b) iz rezervfonda;
c) iz umjetnina, rezanih ploća, litogr. kamena itd;
d) iz pokućtva imenovana u nasastaru;

§. 49. Dohodci družtva trošiti će se:

a) za namirenje upravnih družtvenih potrebština;
b) za kupovanje i naručivanje umjetnina u svrhu žriebanja;
c) za pribavu premija;
d) za utemeljenje rezervfonda.

§. 50. Rezervfond stvoriti će se *a)* iz godišnje dotacije od bar 2% najviše 4% svih u §. 47. navedenih dohodaka.

§. 51. Rezervfond se samo u izvanrednih slučajevih u pomanjkanju drugih razpoloživih novčanih sredstva trošiti smije. — *Razpolagati rezervfondom smije samo glavna skupština.*

X.

§. 52. Razmirice, nastavše iz družtvenih odnošaja medju družtvenimi članovi i učestnici medjusobno ili medju njimi i družtvom ili odborom, imadu se *obraničkim sudom u Zagrebu suditi. Ovaj sud sastoji iz izabrana od svake strane po 2 družtvena člana, koji si biraju petoga za načelnika.* Ako koja stranka neizabere obranike za 14 dana, tad umjesto nje izabire odbor. Nesalože li se glede načelnika, odlučuje srećka.

Članovi se u spomenutih razmiricah odriču nadležnoga suda. Obranički sud nije vezan na uredni sudbeni postupak.

XI.

§. 53. O razpustu družtva odlučuje glavna skupština. Čist imetak družtveni ostati će, u slučaju razpusta, jugoslavenskoj akademiji, da ga jedino u umjetničke svrhe rabiti smije.

10. Patronatsko pravo ostaje skopčano s vlastelinstvom i za slučaj, ako vlastelinstvo iz ruku komore dodje u druge ruke.

Benigna Resolutio Regia dto. 5-a Januarii, praesentata vero 15-a Januarii 1801. Rationibus et Reflexionibus illis, ex quibus Possessionis Temerin Impetrator exercitium Juris Patronatus Ecclesiae loci illius, junctoque huic onera a se amoliri contendit; partim per concordem Patriarum legum spiritum, longo saeculorum usu, ac recentioribus etiam exemplis firmatum partim vero per ea quae via politicarum Jurisdictionum, hanc in rem ad nos perlata sunt, ac per ipsam cumprimis Ecclesiae Temeriensis Canonicam visitationem, partim denique per ea etiam, quae Officialis Informatio per fidelitates vestras Nobis dto. 12-ae Julii 1799. Nro. 10.912 submissa, atque hic iterum in specie readvoluta complectitur, quorumve omnium manuductione

generale Principium illud, quod scilicet exercitium Juris patronatus in omnibus Cameralibus Bonis Terrestrali Dominio adhaereat, ac nisi illud per expressum Fisco Regio reservatum sit, novum quoque Boni Possessorem nexu indissolubili ex natura sua comitetur, inconcusse stare debet, subversis et penitus confutatis, denique quod his fere principiis subnixe Fidelitates quoque Vestrae (quemadmodum e Protocollis Earundem horum submitti solitis benigne comperimus) Comitem Josephum Georgium de Battyan Jus Patronatus recentius impetrati Oppidi Élesd deprecantem sub dato 19-ae Junii 1799. Nro 9237, a petitio suo, pro eo ac interrerat, illo etiam ex Capite removerint, quod caeteroquin e Clementia Regia partem aestimationalis praetii impetrati Domini Élesd condonatam obtinuerit, quandoquidem memoratus Possessionis Temerin Donatarius, in quem munificentiae et benignitatis Nostrae Regiae luculentius adhuc Testimonium ex Nobis profectum est, quemve non solum ad obsecundandas benignas intentiones Nostras Regias, et praebendum aliis salutare exemplum, sed cumprimis ad provehendum Dei cultum, et Religionis Incrementum ultro provolaturum, ne ambigere quidem poteramus, suis etiam modis provocatus, Jus Patronatus collatorum Bonorum benevole amplecti renuat; hinc hoc eidem, illiusque successoribus in perpetuum pro suprema auctoritate Nostra Caesareo-Regia hisce imponendum esse decrevimus.

Quo nihilominus Idem in aditu possessorii sui onera ex Jure Patronatus promanantia facilius supportare, ac in hoc quoque Regiae Clementiae et aequitatis Nostrae documentum experiri, una vero Communitas loci dudum optata spirituali consolatione ocyus potiri possit, praefato Terrestrali Dominio summam illam, quae anno 1789. in erectionem Domus Parochialis Temerinensis per unita eotum Dicasteria assignata, neque tamen in id conversa fuit, Flnos. utpote 1896 Xros $22\frac{1}{4}$ praevium in finem hisce clementer resolvimus, quos proinde Fidelitates Vestrae Eidem actutum exsolvendos disponent, Consilio quoque nostro Loctli. Regio de his inviationem sua via mox accepturo.

11. Patronatskoga prava nemože se odreći na štetu vjerozakonske zaklade.

Vidi ovu zbirku V. Dekret kr. ug. dvorske kancelarije od 10. svibnja 1787. br. 5.478. strana 143. i 144.

12. Komu pripada patronatsko pravo, kad dotičnog kurata plaća možda vjerozakonska zaklada.

Nro. 11.967 1-ma Junii 1792. Offo Exactoratus. Ad positam per Exactoratum hunc in repraesentat'one sua de 16-a Maii a c. Nro. 628. reflexionem, circa jus Patronatus Dno Principi Eszterházy in Vámos-Nikola ex eo haud competens, quod eius Curatus e fundo religionario provideatur, bisce pro debita sui directione rescribi: Jus Patronatus vi directivarum regularum etiam Dominis terrestribus (etsi nullam Curatis Congruam praestent) delatum haberi, qui in parte tantum vel per excisionem fundorum, vel per struenda necessaria aedificia ad onera parochialia sublevanda concurrunt; quapropter hoc titulo jus patronatus dicti D. Principis in dubium vocari nequire.

13. Patronatske terete nove iza god. 1848. nisu dužna nositi vlastelinstva.

Vidi ovu zbirku str. 142. Okružnica c. kr. hrvatsko-slavonskoga namjestničtva od 9. rujna 1860. broj 13 415|3000.

14. Patronatskih tereta riešavaju se kr. slob. gradovi ako se pokaže. da ih nemogu nositi. Tako i osiromašila vlastela.

Vidi malo više br. 8.

15. Utjecaj patrona u upravu crkvene i nadarbinske imovine.

Patronat crkve ima pravo, ili sam. ili preko svoga zastupnika u upravu imovine i dobarah crkvenih savjetom uplivati, i stoga imat će ga ravnatelj crkve vazda, kad bude trebalo viećati ob upravi crkvene imovine, k tomu shodnim načinom i za dobe pozvati.

Ako bi kod ovakovih odgovorah bio dotični patronat i njegov zastupnik drugoga mnienja, nego što je ravnatelj crkve

niti se nebi mogli složiti, moći će patronat tražiti, da se stvar ordinarijatu za riešenje predstavi. Ako bi osim toga patronat kadagod predložio ordinarijatu potrebu, da se pregleda crkva, njezina dobra i blagajna, odredit će ordinarijat odbor, koj će u nazočnosti patronata ili njegova zastupnika ovakov pregled poduzeti.

Ako patronat k viećanju pozvan, nebi niti sam došao, niti svoga zakupnika poslao, radilo bi se pako o tom, da se crkvena dobra izvlaste, prodadu ili zaduže; ili da se iz blagajne toliko izda, koliko bez dozvole ordinarijata ravnatelj crkve sam izdati nije vlastan, tako u ovih, kako i svih drugih važnih poslovih, tičućih se crkve i njezine imovine, imat će ravnatelj crkve tražiti od patronata pismeno privoljenje. Isto tako, ako bi valjalo godišnje crkvene račune zaključiti, izpitati i podpisati, a pozvani patronat nebi htio niti sam, niti preko svoga zastupnika u tom sudjelovati, imat će ravnatelj od jednog ili drugoga izprositi i duhovnomu stolu podastrieti očitovanje o tom, da jim je prijava o spomenutih poslovih za dobe uručena.

Ako je pravo patronatsko medju više obiteljih ili posjednikah podieljeno, bit će jim slobodno jednoga izmedju sebe za ovakovo sudjelovanje kod uprave crkvene imovine povjerenikom odrediti, tako ipak, da ovoga ravnatelju crkve prijave; što ako propuste, biti će dovoljno, da se ravnatelj na jednoga samo od njih obrati.

Glede crkvah, koje stoje pod patronom vjerozakonske ili naukovne zaklade, i u kojih patronatsko pravo izvršuje visoka kralj. zem. vlada preko svojih organah, imat će se prama ovim organom visoke kr. vlade sve ono vršiti, što se ovim naputkom ob uplivu i pravu privatnih patronata propisuje. (Nap. §. 2.)

Patronat imade pravo znati, je li župnik ili nadarbenik dobra nadarb. svoje cjelovito i u dobru stanju uzdržaje, da li nezapušta župnu ili nadarbinsku kuću, koju je i patronat dužan uzdržavati. S toga će ordinarijat, ako to patron zaprosi, odrediti povjerenstvo, da ovo pregleda sgrade i dobra *nadarbinska* upravo onako, kako je to spomenuto u §. 2. gdje se odredjuje pregledanje crkve i njezinih dobarah. (Nap. § 10.)

16. Odpis kr. ug. dvorske kancelarije od 7. veljače 1799. br. 9.716., kojim se ustanovljuju načela glede nošenja patronatskih tereta u gradovima mješovite vjeroizpovjesti.

9716. Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis Domini Clementissimi Nomine Eiusdem Regio Consilio Locumtenentiali Hungarico hisce benigne intimandum: Altefatam suam Mattem Stmam, erga Repraesentationem Consilii huius Regii Lttlis in merito Instantiae Superintentiarum Evangelicae Confessionis pro eo recurrentium, ut cum Cassae Domesticae Liberarum ac Regiarum Civitatum, Scepusiensium item XVI. oppidorum et aliorum in necessitates Ecclesiarum, Parochiarum et Scholarum Catholicarum varias solutiones quotannis praestandas habeant; ad has autem Cassas gremiales quoque cives Evangelicae Confessionis vel directe vel indirecte conferant; Hinc: aut quaevis Religio necessitates Ecclesiae Suae ipsa supportet, aut ex iisdem Cassis etiam Evangelicae Confessioni addictis subveniatur, ac una eorundem fundi Ecclesiarum, Parochiarum et Scholarum ab imposita iis, quibusdam in Locis Contributione eximantur, sub 30. Junii 1755. M. 1389 submissam ssequentia benigne resolvere ac pro Generalibus principiis, ad concernentes Civitates in specifico dein applicandis defigere dignatam esse.

1. Jus patronatus, quod iam ante Pacificationem Viennensem *Liberis Regiisque Civitatibus per privilegium conferri solebat, ac iisdem etiam ex lege art. quippe 41: 1681. competit, et incumbit, ad Catholicas dumtaxat Ecclesias referri.*

2. In civitatibus illis, in quibus pro Ecclesia, Parochia et Schola Catholicorum Vigore Juris Patronatus certae Summae ex Communibus Civitatis Beneficiis, uti sunt: Educilla, Macella, Nundinae, Praedia, Possessiones etc. dependuntur, Sulutiones hujusmodi pro iisdem integre (quin ex iis ad illum etiam Casum, si ab oneribus Juris Patronatus, et Civitatis nulla, vel pro Evangelicis insufficiens Cassae remanentia adesset, fine praestandi Ecclesiis Parochiis et Scholis Evangelicorum cuiuspiam subsidii aliquid substrahatur) *in Salvo relinquendas ac proinde ex communibus Beneficiis et Proventibus nonnisi ibi, et in tantum Evangelicae Confessioni addictis pro ratione eorundem Populationis et virium Cassae domesticae subveniendum esse, ubi et in quantum a summa pro Catholicorum Ecclesiis Parochiis et Scholis dependi solita, et a reliquis oneribus Cassae Domesticae Civitatis, aliquid remanet. — Atque hoc ipsum intelligendum esse etiam de XVI. oppidis Scepusiensibus,* in quantum in his quoque ex communibus Beneficiis et Proventibus pro Ecclesiis, Parochiis et Scholis Catholicorum quidpiam dependitur.

3. Relate ad Civitates illas, et oppida, in quibus ipsi etiam cives et Incolae non solum ad Cassam Contributionalem, sed et Domesticam individualiter contribuunt, disquirendum esse: quonam individuales hae praestationes convertantur: Et, si ac ubi in Ecclesias Parochias, et Scholas Catholicorum convertuntur, ibi praestationum huiusmodi tamquam a civibus et Incolis diversarum Religionum provenientium, *etiam Evangelicos a proportione impopulationis et contributionis suae ad Cassam Domesticam pro Suis Ecclesiis, Parochiis et Scholis participes reddendos, ac id, quod hac ratione Catholicis decederet, ex Communibus civitatum Beneficiis et Proventibus,* his autem non sufficientibus, ex fundo Religionis supplendum esse: Casu in eo, si individuales huiusmodi praestationes in alium ab oneribus Juris Patronatus diversum, certum tamen finem convertantur, nullo ex iis, velut aliam destinationem habentibus, per eamque exhaustis, pro Ecclesiis, Parochiis et Scholis seu Catholicorum, seu Evangelicorum suppetente fundo, si demum individuale illae praestantiones nullum in specifico destinatum finem habeant, verum simpliciter Proventibus civitatis ex communibus Beneficiis promanantibus adiiciantur et cum iis commisceantur; tunc nonnisi eum in Casum, si ex Communibus Civitatis Proventibus et ex Summa civibus adrepartita aliquid remanere solet, Evangelicae Confessioni addictis subveniri posse: solutiones vero pro Ecclesiis, Parochiis et Scholis Catholicorum hactenus factas eo non obstante, quod etiam Evangelici ad cassam domesticam contribuant, ultraquoque in Salvo relinquendas esse, cum illae hoc in casu non ad summam ex repartitione inter Cives facta proveniente, sed ad alios Communes Proventus, qui in omni Civitate adsunt, quibusve onus Juris Patronatus incumbit, referri debeant.

4-to. Beneficia ex Fundationibus Privatorum, vel aliis promanantia, etiam in quantum Cassis Civitatum domesticis illata habentur, illi Religioni addictis, pro cuius Individuis fundatio facta est, privative in Salvo relinquenda esse; nullamque de Decimis, Octavis et Sedecimis, generale aliquod Principium peculiariter et distinctim defigendi necessitatem subversari siquidem Decima, Octava et Sedecima, ubi has Parochus vel Ecclesia Catholica percipit, velut pariter ex fundatione promanantes, et ad ius Privatum Catholicorum spectantes, alioquin iisdem privative in Salvo relinqui debeant; ubi autem Civitas Decimam a praelato exarendat et Summam arendatitiam ex Cassa Domestica, dependit, Lucrum etiam ultra arendam ex Decima proveniens reliquis Civitatis Communibus Proventibus adnumeretur; Si demum arenda Decimae non ex Cassa Domestica, sed per cives juxta repartitionem inter ipsos factam penditur, Lucrum quoque cives ipsos concernat, adeoque hoc in casu, sicut ex arenda Decimae ad Cassam Domesticam nihil influit, ita etiam nihil ex eadem in Ecclesias Parochias et Scholas seu Catholicorum, seu Evangelicorum converti possit.

5-to. Demum fundos Evangelicae Confessionis addictis pro eorundem Ecclesiis, Parochiis et Scholis seu iam excisos, in buantum in primaeva sui extensione subsistunt, seu in futurum excindendos, in omnibus Liberis et Regiis Civitatibus ac oppidis Scepusiensibus nec contributioni, nec aliis oneribus civilibus subiiciendos, ac in quantum primitus excisi fundi his oneribus actu subiecti forent, ab iis eximendos esse; si tamen ultra fundos primitus excisos per Legata, aut auctiones aliqui Fundi Contributioni et oneribus Civilibus obnoxii fundis ministrorum et Scholarum Evangelicorum seu in extravillano, seu in intravillano adiecti fuissent, aut in futurum adiicerentur, a talibus tam Contributionem, quam et alia onera Civilia imposterum etiam praestanda esse.

Quod autem attinet Meritum Instantiae Incolarum Possessionis Bogdán Helveticae Confessionis addictorum, per Consilium hoc Ltle R. distinctim sub 12. Januarii 1796 No. 756 isthuc repraesentatum: ipsum quidem Fundum intravillanum supplicantibus pro Ecclesia Schola et habitatione Ministri per Dominium Terrestrale, Capitulum Quinque Ecclesiense assignatum conformiter opinioni eiusdem Consilii Regii Locttlis a Dationis Dominalibus immunitandum, de cetero vero praeattactum Capitulum Quinque Ecclesiense bona modalitate eo disponendum esse, ut Incolis Bogdaniensibus Helveticae Confessioni addictis competentes a questionatis Fundis extravillanis pro eorundem Ministro et Cantore assignatis urbariales Praestatione relaxare velit; Benignam proinde Resolutionem hanc Regiam praelibato Consilio Lottli Regio finem in eum intimari, ut praeviae dictis altissime defixis Principiis ad Civitates in specifico applicitis an et quantum in qualibet Civitate etiam Evangelicae Confessioni addictis ex Cassa Civitatis dependi possit? elaborari facere, eiusmodique Elaboratum finali Benignae Decisioni Regiae substernere ac relate ad recursum Bogdaniensium praemissae Benigne Resolutioni Regiae conformia disponere noverit; universis hanc in rem submissis actis hisce reacclusis. Datum in Archiducali Civitate Vienna Austriae Die 17 Mensis Febr. Anno Domini 1799.

17. Popravak filijalnih crkva, koje neimadu patrona.

No. 7497. Sacræ etc. benigne intimandum: Penes remissionem Actorum quoad sumptus pro reparatione tecti Ecclesiae filialis in Possessione Gyömrö, ad matrem Üllö in Diœcesi Vácziensi spectantis, medio Repraesentationis ddo. 25. May a. c. Nro. 13.709 isthuc substratorum, Consilio huicce Regio Lottli Hgco rescribi: Etsi de ordinario Ecclesiarum filialium structurae, et reparationes ad fundum Religionis non pertineant, tamen cum Sua Majestas sacratissima ad avertenda defectionis a Fide pericula in Locis, ubi haec fundate metuuntur, etiam Structura novarum Capellarum, in quibus Chatolicus populus convenire, Institutionem frequentiorem a suo Parocho accipere, et Cultum Divinum catholicum exercere possit, obviari clementer praeceperit, in sensu citati bgni Decreti aulici ad praesentem casum, de quo Exactoratus Lottlis prorsus otiose, et nonnisi cum remora altissimi servitii auditus fuisse dignoscitur, sumptus pro restaurando tecto Ecclesiae Gyömröensis pertinentis, per Aedilem Directionem ad 763 fl. reductos, et quidem in praesentiarum e fundo Religionis assignandos, et cum cautelis per eandem directionem notatis, impendendos esse. Datum Viennae die 2. Julii 1819.

(Ovaj odpis intimiralo je kralj. ugar. namjestn. vijeće pod 27. srpnja 1819. broj 20.595. Capit. vicario Vácziensi, Solutorio Officio pub. fundorum et Gremiali exactoratui.)

No. 13. 499. Sacrae etc. intimandum: Repraesentatione dto. 27. Julii a. c. Nro 20.595 quoad sumptus pro reparatione Tecti Ecclesiae filialis in Gyömrö in specie, ac in genere pro erectione Capellarum in filialibus erigendarum, non e fundo Religionis, sed e quocunque alio suppeditandos isthuc facta, altmae Decisioni Regiae substrata, altefatam Suam Mttem Ssmam sumptus pro restaurandis filialibus Ecclesiis Patrono destitutis e fundo Relig. supportandos praecepisse, in reliquo autem clementer resolvisse: ut Cancelaria haec Regia Hung. aul: dehinc etiam sollicite invigilet, ne Exactoratus Lottlis objectis, ad sphaeram ejusdem stricte non pertinentibus per conclusa Consilii hujus Lottlis Regii cum remora servitii occupetur etc.

Datum Viennae die 17. Decembris 1819.

(Ovaj odpis intimiralo je kralj. ug. namj. vijeće pod 11. siječnja 1820. Gremiali exactoratus officio.)

18. Popravak župnoga dvora o trošku patrona.

No. 16.477|1197. Sacrae etc. Erga Repraesentationem in merito Restaurationes Domus Parochialis. Görcsönyiensis in Dioecesi Quinqueecclesiensi sub dato 28. aprilis a. No. 16.268. altmo loco substratam, Consilio Reg. Lottli penes reacclusionem Actorum hisce rescribi: cum tam provocata per Consilium Reg. Lottle bgna Normalis Resolutio Regia sub dato 4. Novembris 1808. Nro. 11.471. quam et subsequens sub dato 23. Decembris anni ejusdem Nro. 13 064 edita, Parochos duntaxat amplioribus redditibus e tenutis, et immobilibus fundis provenientibus dotatos conservatione Aedium parochialium obstringat, in praesenti casu autem Parochus Görcsönyensis e fundis suis immobilibus tenuem admodum capiat subsistentiae provisionem, plurimosque proventus a Parochianis suis obtineat, in censum attacta bgna Resolutione stabilitum revocari nequeuntes, et 500 flnos nec a procul in C. M. efficientes; hinc provocata bgna Resolutione Reg. ad casum nunc altmae Decisioni submissum nullatenus applicari queunte, nova autem proventuum Parochiae hujus Conscriptione de Generali Norma et praescripto bgno systemate locum haud habente Dominum terrestrem velut Pa-

tronum Ecclesiae hujus in conformitate Opinionis jam prius per Exactoratum Lottlem deprompta factis e parte Consilii R. Lottlis tam penes Comitatum Baranyensem, quam et Eppum Quinqueecclesiensem Conformibus Dispositionibus suo modo adstringendum esse, ut legali obligationi juris Patronatus per eundem semper hucadusque exercito, incumbenti, conformiter etiam ad sponsionem proprio Chyrographo roboratam, quo ocyus satisfacere teneatur — Caeterum merito supplicationis Eppi quoad usum antiquarum duarum Campanarum in Choro exhaerentium per Consilium R. L. pro activitate sibi competente jam deciso, isthic pro notitia sumpto. Datum Viennae 10. Dec. 1835.

(Gornji odpis intimiralo je kr. ugar. namjestničko vijeće pod 12. siječnja 1836. br. 584. biskupu pečuškomu.)

19. Popravak zapuštenoga župnoga dvora.

Nr. 31 549. dto. 5. Novembris. Capitul. vicario Scepusiensi.

Erga clarificatoriam remonstrationem tit. in ordine ad recursum Elisabethae Repassy, qua massae parochi Kubachiensis principalis haeredis, 200 fl. per denatum Eppum Brigido, scopo reparandarum aedium parochialium, sequestratos, sibi refundi petentis, isthuc factam hisce rescribi; quod cum lege regni et per altmas resolutiones beneficiati obstringantur ad non desolandas aedes beneficiales, titulo neglectuum 200 flnos e relicta parochi Kubachiensis Jacobi Repassy substantia, recte omnino subtractos et in reparationem aedium parochialium destinatos esse, recurrente Elisabetha Repassy per indorsatam hic advolutam eidem extradandam a suo petito remota.

20. Odpis kr. ug. komore od 9. travnja 1845. br. 12.464. glede pitanja: tko imade nositi terete manjih i većih popravaka na župnim zgradama.

[Na ovaj odpis poziva se c. kr. hrv.-slav. namjestničtvo u svom izvješću od 10. siečnja 1857 br. 375, podnesenom c. kr. ministarstvu za bogoštovje i nastavu u predmetu župnih gospodarskih sgrada u Selcima, na što je uzslijedilo gore priobćeno riješenje ministarstva od 4. travnja 1857. br. 3446.]

Nro. 12.464. — Ex incidenti formatarum per nonnullas camerales oeconomicas directiones in eo quaestionum, quales-

nam in specie reparationes in Domibus Parochialibus inpensis Dominii, terrestralis jure Patronatus gaudentis, quales item sumptibus ipsius Parochi procurari debeant: pro futura in occursuris similibus casibus directione, et strictissimo observamine hisce sequentia perscribi:

In spiritu benigne Resolutionis Regiae per Consilium R. L. Hungaricum sub 19. Julii 1844. No. camerali 11.558, communicatae, et praeexistentium secus normalium Resolutionum, et signanter illius sub 11. Junii 1822. Nro 16.388.—722. editae, generatim omnes Parochos sine discrimine proventuum, quos habent, sub onere refusionis obligatos esse, eas, ac tales reparationes, quas etiam Censualistae in Quarteriis ferre consueverunt, tam in propria Residentia, quam et aedificiis oeconomicis, uti horreis, granariis, foeni depositoriis, stabulis, et curruum reclinatoriis, haris, altilium reclusorio, et his similibus, ex propriis procurare, majores vero reparationes Residentiae, Patrono tempestive insinuare, ne per tardiores reparationes expensae accumulentur, cum secus Parochus insinuationem hanc negligens, onus accumulatorum sumptuum ferre tenebitur.

Majoribus etiam reparationibus praeattactorum oeconomicorum aedificiorum, omnem in casum sumptibus, concurrentium Parochianorum supportandis. — Quod vero caeteras aedificiorum Parochialium reparationes attinet, hae vel majores sunt, vel minores; — majores reparationes, dum e. g. major pars muri, vel tecti instaurari, pavimentum cubilium reparari debent, similiaque semper ad onera juris Patronatus spectant, quod vero minores reparationes, uti portarum, tecti partes, incrustationis murorum etc attinet, relata ad has differentia facienda inter Parochos, ratione proventuum.

Parochi, quorum proventus ab olim ultra annuos 500 fl. inscripti sunt, tenentur minores reparationes ex proprio ferre si has negligant, taliterque aedificio damnum inferant, illud resarcive obligantur, et ad obligationem hanc in casibus intermissionum via dioecesana stringendi sunt.

Minores vero Parochi, quoad minores quoque reparationes, beneficio Cameralis Patronatus sumptus necessarios exassignantis, recreantur. Praemissis pro stricto observamine praescriptis, caveat Inspectoratus Officium pro Parochis ultra 500 fl. dotatis, titulo minorum reparationum, vel minimam summam proponere, cum secus onus responsionis et bonificationis, salvo regressu ad concernentes Parochos, Inspectoratus Officium casu contrario eveniente, mansurum sit, caeterum una fidelia etiam committitur, ut quotiescumque idmodi reparationes isthuc propositae fuerint, in praestanda eatenus relatione, semper proventus respectivi Parochi specifice adnotentur.

In reliquo subjungitur, in sensu attactae benigne Resolutionis Regiae anno 1822. editae dominia terrestralia, jure licet Patronatus gaudentia, ad ponenda et reparanda utilia duntaxat oeconomica aedificia, uti sunt horrea, granaria, foeni depositoria, stabula, harae, altilium reclusurae, et his similia nullatenus teneri, quoad ponenda stabula tamen, ac curruum reclinatoria, ubi equot aut vaccas curatus servare cogitur, tamquam accessorie necessaria aedificia, eum usum et sonsuetudinem observari, ut haec cum adjutorio dominiorum terrestralium per respectivas communitates, opere saltem rusticano, pro mere cujuscumque loci erigantur.

Ex consilio Camerae R. Hcae. acto Budae ddto. 9 Aprilis 1845.

22. Štale, kolnice i žitnice graditi jest dužnost občine.

Nro. 26.384. ddto 6. Novemb. 1798. Eppo Rosnaviensi. Reflexe ad Repraesentationem Praettae DVrae sub 16a 8-bris a. c. in eo factam, ut pro aedificio Parochiae Csoltoiensis ultra resolutam jam 1.055. flor. $1^{3}/_{4}$ xr. Summam ampliores adhuc Sumptus io crectionem Stabulorum, Curruum Reclinatorii, ac Granarii resolvantur, eidem Praetae DVrae penes remissionem Plani, ac Sumptuum Projectorum isthic adnexorum praesentibus rescribitur: a Plano, et sumptuum Projectis altissimo Loco adprobatus tanto minus recedi posse, quod Stabula, Curruum item ac frumenti Repositoria tanquam non ad inevitabilem Parochi necessitatem pertinentia caeteroquin non e fundo Religionis, sed per ipsos Communitates manu rustica procuranda veniant.

23. Hambar nije dužna uzdržavati vjerozakonska zaklada kano patron.

(Eppus Scepusiensis ddto. 31. Julii 1793. Nr. pprio 815. promovet Supplicem Libellum Andreae Szoja Parochi Hanus-

falvensis, refusionem Sumptuum in erectionem Horrei Sui Parochalis de proprio Aere impensorum exorantis.)

Parocho Hanusfalvensi, per fatale incendium omnium Parochialium Aedificiorum jacturam passo; via Cameralis Administrationis Cassoviensis, anno adhuc 1791. gratiose resoluti fuerunt Rflni. 1272 xr. $26^1/_3$; ut tali Aere non modo Parochiales Aedes, Sed et Stabulum, Curmle atque Conservatorium Lignorum, e fundamentis erigerentur. Quem ad modum autem sumptibus istis, secundum revisionem Cameralis Praefecti Andreae Földessy Aedificia haec, omni cum oeconomia erexerat; ita Horreum quoque Parochiale quod per idem incendium in Cineres aeque redactum fuit, sibi tamen summopere necessarium, in quo fruges suas a Parochianis, et agris percipi solitas reponere possit, ex defectu assignationis sumptuum, propriis impensis exstruxit.

Cum igitur iste Animarum Curator in erectionem dicti Horrei summam 170. florum nonnisi cum maximo detrimento facultatum suarum impenderit, hacque ratione ipse sufficientibus caeteroquin vitae mediis destitutus debitis passivis semet aggravare debuerit; omnem suam fiduciam in insigni Celsitudinis Vestrae Regiae, et Excelsii Consilii Lottlis Regii munificentia collocat, implorando, quatenus potenti Ejusdem patrocinio ad Supplices Suas preces, quas ego Celsitudini Vetrae Regiae, et Excelso Consilio humillime adjicio, eosdem flnos 170. Sibi in praesens non dum refusos, de benigna resolutione Regia consequi valeat.

Atque propterea ego ipse humillime, et omni cum fiducia praesento. Celsitudini Vestrae Regiae, ex Excelso Consilio Supplices preces suas, orans majorem in modum, ut potenti Sua Authoritate efficere dignetur, quo aes illud erogatum praefato Animarum Curato ex redditibus Aerarialibus Gratiosissime assignetur, Et benignitati atque gratiis commendatus in venerationis Cultu persevero.

Celsitudinis Vestrae Regiae. Excelsi Consilii Lottlis Regii Hgri. Humillimus, Obligatissimus obsequiosissimus Servus.

O-Jalva 31. Julii 1793.

C. Ivan de Rèva, Eppus Scepusiensis.

19.378 dto. 18. Augusti 1793. Eppo. Scepusiensi. Horreis ad Classem Aedificiorum Oeconomicorum Industrialium pertinentibus, ne quaquam vero ad Cathegoriam inevitabiliter necessariorum (quae Sola pro renata impensis fundi Religonari constitui Solent) referri queuntibus; Supplicanti Parocho Hanusfalvensi Dioecesis hujus Andreae Szoja, in Sortem bonificationis expensarum, pro erectione horrei, anno adhuc 1791. per incendium in Cineres redacti 170 flnis ex proprio per eundem insumptam, abhinc praestari nil posse, Illustritati Vestrae erga relationem, et respective recursum Sub 31. Julii a. c. horsum eatenus factam praesentibus rescribit Consilium hoc Lottle Regium.

[Na ovo riješenje remonstrirao je biskup šipuški, tvrdeći: „praedictum parochum eiusdem horrei ita absolutam haberi necessitatem, ut in huius defecto fixoque suo proventu privari debeat". Na to uzslijedio sljedeći odpis namj. vijeća].

Nr. 23.958. ddto. 8. Octobris 1793. Eppo. scepuciensi significatur nullam pro exstructo horreo parochiali in Hanusfalva bonificationem praestari posse.

„Ex adductis iam in Intimato dto. 16. Augusti a. c. Nro. 19.378. motivis, et potissimum ob exinde aboriri queuntes praejudiciosas fundo religionis sequelas, Cons. hoc L. R. Illustritati Vrae erga ejusdem ddto. 22. sept. a. c. horsum, fine praestandae pro horreo parochiali Hanusfalvensis bonificationis, promotum recursum, hisce significandum duxit, petito Parochi deferri nequire".

24. Gradjenje i popravljanje zgrada, ako požarom ili drugom nezgodom propadnu. Staje i kolnice.

Po previšnjih naredbah od g. 1808, koje su obznanjene ugarskomu namjestničtvu odpisi bivše kralj. ugar. dvor. kancelarije od 4. studenoga i 23. prosinca 1808. br. 11.471 i 13.064 za ravnanje, te su i bivšoj obćoj dvor komori saobćene, — *dužni su župnici imajući nepokretnine (possessionati), ako im zemljišta njihove nadarbine donose dohodak nadmašujući kongruu, — župne gospodarske sgrade dizati i popravljati, ako požarom ili drugom nezgodom propadnu.*

Gdje pako župnici nisu obskrbljeni takovimi zemljišti, mora po ovih previšnjih naredbah, ako uztreba, patron svojoj patronatskoj dužnosti zadovoljeti.

Ova prev. naredba bila je vazda pravilom za riešitbe bivšoj ugar. dvorskoj kancelariji, te je i u novije doba prev. riešenje od 28. ožujka 1846. (glasom odpisa ugar. dvor. kancelarije od 14. svibnja 1846. br. 7267) potvrdjena.

Prema tomu je c. kr. financ. ministarstvo po glasu dopisa od 22. veljače o. g. br. 50.263|2.285 bez okliefvanja ovlastilo hrvat.-slav. zem. financ. ravnateljstvo, da povrh onih 633 for. 6·5 nové. potriebnih za popravak župničkoga stana u Selcih, jošt i 218 for. 55 nov. za dogradnju *staje i kolnice* iz dohodakah komorskoga imanja Vinodol izplati.

25. Tko je dužan nositi troškove, kad se gradi ili popravlja crkva, župni dvor itd.

Pobudilo se pitanje, tko je dužan podmirivati troškove putne i povjerenstvene, prouzročene prigodom, kada se gradi koja crkva, župna kuća ili škola, ili pravi i priredjuje groblje iliti pokopalište; zatim tko je dužan podmirivati i uvrstbinu za oglase, koji se povodom takovih gradnjah i napravah daju u javne listove (novine).

U suglasju s ministarstvi unutarnjih dielah, financijah i trgovine izdaje se u tom obziru propis sliedeći:

Bez obzira na to, tko su organi posredujući, imat će gori pomenute troškove u pravilu podmirivati *one stranke, korporacije, zaklade itd., koje su zakonito držane podmirivati i troškove za same one gradnje i naprave.*

U slučajevih dakle, gdje su prigodom, kad se gradi koja crkva, župna kuća ili škola, propisani prinesci gradjevni, imat će *patron* iliti zavietnik glede pomenutih troškovah prinositi samo po razmjerju, postojećem glede prinesakah; ondje pako, gdje su razpoloživi suvišci imovine crkvene po zakonu nada svime na to namjenjeni, da se njimi podmiruju troškovi za gradnje, imat će se isti suvišci obraćati i na podmirivanje troškovah putnih i povjerenstvenih. Ako li takova povjerenstva budu odredjena na posebno zahtjevanje ili u izklopnom interesu ili po krivnji koje stranke ili korporacije, imat će ista stranka ili korporacija i troškove sama platiti bez obzira na razmjerje, postojeće glede prinošenja. Isto ovo imade valjati i glede uvrstninah za oglase, koji se daju u javne listove (novine).

26. Naredba vis. kr. zem. vlade, kojom se uredjuje postupak u slučajevih osjeguranja crkvenih i župnih sgrada proti požaru.

Povodom ovdašnje predstavke od 20. lipnja 1885. br. Nr 789. glede osjeguranja župnih i gospodarstvenih sgradah, izdala je visoka kr. zemaljska vlada naredbu od 31. kolovoza 1887. br. 4570. (priobćenu u Sborniku zakonah i naredabah od g. 1887. kom. XI. str. 434), kojom se uredjuje postupak u slučajevih osjeguranja.

Sadržaj te naredbe jest sliedeći:

„Potaknuto je s više strana pitanje o tom, da li se imaju rimokatoličke župne i filijalne crkve, zatim župni stanovi i župne gospodarstvene sgrade, osjegurati proti požaru i da li je u jestnom slučaju dotični trošak dužna nositi crkvena blagajna ili župni patron ili dotični nadarbenik ili župna obćina.

U ovih kraljevinah nepostoji nikakav zakon ili normativna naredba glede obvezatnoga osjeguranja predpomenutih sgrada proti požaru, nu nije bilo nikakove zapreke proti takvomu osjeguranju, ako nije nastao priepor, tko da ima nositi dotične troškove osjeguranja. U tom pitanju moglo bi valjati samo načelo, da bi odnosnu premiju imali podmirivati oni i u onom razmjerju, koji i u kojem razmjeru su dužni doprinašati za podizanje, odnosno uzdržavanje, dotičnih osjegurati se imajućih predmeta.

Kr. zem vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, nekani niti za buduće izdati naredbe, po kojoj bi se imalo prisilnim načinom prevesti osjeguranje rimokat. crkava i župnih sgrada, nu pošto se s druge strane nemože poreći, da bi u mnogo slučajeva takovo osjeguranje za dotične interesente koristno bilo, to nalazi imajući pred očima ustanove naputka c. kr. hrv.-slav. namjestničtva od 3. ožujka 1855. br. 3965. o postupku kod crkvenih, župnih i školskih konkurencijalnih gradnja i drugih putem konkurencije odredit se imajućih podavanja, odrediti sliedeće:

Ako u buduće zahtieva župni patron ili župljani ili nadarbenik, da se koja crkva, župni stan ili župne gospodarstve-

ne sgrade, proti požaru osjeguraju, imade nadležna politička oblast odrediti razpravu, te na istoj saslušati sve interesente o tom, koje terete u to ime dobrovoljno na se preuzeti hoće.

Ako se tim načinom glede osjegurateljnih troškova postigne sporazumak, imadu se svi pojedini platežni uvjeti točno označiti u dotičnom zapisniku, koji će nakon potvrde po duhovnoj i političkoj oblasti postati obvezatnim, glede preuzetih tereta za pojedine stranke; u protivnom pako slučaju, t. j. ako se sporazumak medju interesenti postići nebi mogao, imadu se dotični prigovori u razpravni zapisnik uvrstiti, i na temelju toga zapisnika stranci, koja je osjeguranje zatražila, odluka izdati s primjetbom, da joj ostaje prosto, da svoju dužnost osjegura, to jest, da osjegura svotu za toliko manju, koliko vriede zakoniti prinosi ostalih interesenta.

Pošto ta naredba sadržaje normativu, za postupak u slučaju, Kada interesenti zahtjevaju osjeguranje, zato je sadržaj njezin čč. svećenstvu gore priobćen na znanje.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu, 26. ožujka 1888.

Josip s. r,
stožernik nadbiskup.

27. Domaći obrtnici se preporučaju.

Nr. 2433 Pošto je u interesu domaćega obrta, a donjekle i u interesu samih crkvah, da se iste kod nabavljanja raznih predmetah neobraćaju na inostrane obrtnike, to se svemu kolikomu dušobrižnomu svećenstvu preporučuje, da se u koliko je moguće na domaće obrtnike nabavljajuć predmete za crkve, obazire.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu, dne 2. srpnja 1886.

28. Naredba kr. hrv. slav. dalm. zem. vlade, odjela za bogoštovje i nastavu od 15. studenoga 1892. br. 5988 ex 1891. glede dužnosti gradnje i popravaka plotova na župničkim beneficijama.

Povodom konkretnoga slučaja izrekla je kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, da za gradnju i popravak plotova oko župnoga dvora vrijede ista načela, koja za dvor sam, a za vrtni plot načela, koja vrijede za gospodarske zgrade.

Ostale plotove pako u koliko postoje, dužan je uzdržavati o svom trošku župnik sam.

Razumijeva se po sebi, da ova načela vrijede samo u toliko, u koliko u tom predmetu ne postoji kakav drugi običaj.

Za bana: **Dr. Kršnjavi** v. r.

29. Odpis.

c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu od 5. rujna 1860. br. 8003|2437,

kojim se c. kr. hrv. slav. namjestničtvo upućuje, da imade pri ustanovljenju dužnosti župnika graditi i popravljati gospodarske zgrade služiti za izmjeru dohodka od nekretnina popis dohodaka od god. 1802.

Betreffend die Verpflichtung der Pfarrpfründner zur Herstellung und Erhaltung der Pfarr-Wirthschaftsgebäude wird die k. k. Statthalterei über die Berichte vom 24. Mai und 20. August v. J. Z. 7686. und 10.853 hiemit auch weiterhin auf die bestehenden, in dem Erlasse vom 4. April 1875. Z. 3446. berufenen Allerhöchsten Bestimmungen vom Jahre 1808. mit dem Beifügen gewiesen, dass unter dem für die Verpflichtung der Pfarrpfründner zur Herstellung und Erhaltung der Pfarrwirthschaftsgebäuden als Minimum mit dem Betrage jährlicher 500 Gulden festgesetzten Pfarreinkommen nur das den Pfarrpfründnern für ihre Person aus ihrem Grundbesitzthume verbleibende reine Einkommen, somit keineswegs auch jenes Einkomen zu verstehen sei, welches denselben aus anderen Bezugsquellen zufliesst.

Die Nachweisung des Pfarr-Einkommens hat übrigens gleichwie im Allgemeinen, ebenso selbstverständlich auch in je-

nen Fälle, in welchen es sich um die die Verpflichtung der Pfarr-Wirthschaftsgebäude handelt, auf Grundlage der Conscription der geistlichen Provente vom Jahre 1802. stattzufinden.

Die Beilage des Berichtes vom 24. Mai d. J. Zahl 7986 1673 folgen im Anschlusse zurück.

Ovaj je odpis priopćilo c. kr. hrv.-slav. namjestničtvo dne 30. rujna 1860. pod br. 14342. c. kr. županijskoj oblasti u Zagrebu, Rieci, Varaždinu, Osieku. i Požegi, grads. poglavarstvu u Zagrebu, nadb. duh. stolu u Zagrebu, te bisk. duh. stolu u Senju, Djakovu, Pećuhu i Križevcima.

Ovaj dopis glasi:

Uslied porodivšeg se pitanja u obziru potanjeg naznačenja, u kojem razmjeru su dužni župnici staviti i uzdržavati župničke gospodarske sgrade izvolilo je c. kr. popečiteljstvo za bogoštovje i nastavu odpisom svojim od 5. rujna o. g. br. 8003|2437. namjestničtvo ovo nadalje uputiti na previšnje one ustanove od godine 1808., što su odavle s nova obnarodovane razpisom od 16. svibnja 1857. broj 6119, i to s tim dodatkom, da se ima pod onim najmanjim župničkim dohodkom od 500 fr. sr., što služi mjerilom u obziru dužnosti župnikah na podignuće i uzdržavanje župničkih gospodarstvenih sgradah, smatrati jedino onaj čist dohodak, što župniku iz nepokretnog posiedstva na osobu preostaje, dakle podnipošto onaj dohodak, što mu pripada iz inih dohodnih izvorah.

Za dokazati u ostalom župničke dohodke ima kao u obće, isto tako — kao što se samo po sebi razumjeva — i u onih slučajevih, gdje se radi o dužnosti župnika na stavljanje i uzdržavanje župničkih gospodarstvenih sgradah, temeljem služiti popis župničkih dohodaka od god. 1802.

30. Krčmarenje u župnih dvorovih se zabranjuje.

Br. 3581. Regalno pravo točenja, koje su mnoge župne i druge nadarbine nadbiskupije zagrebačke u staroj civilnoj strani njezinoj imale, a koje je zakonom od 27. prosinca 1889. u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji ukinuto, mnogi su župnici vršili u *župnom svom domu.*

Budući da će dotične nadarbine za izgubljeno spomenuto regalno pravo od strane države dobiti odštetu a krčmarenje u župnih dvorovih se ne pristoji svećeničkomu staležu: ovaj nadbiskupski duhovni stol povodom tim, što mu je prijavljeno, da jedan župnik i sada poslje izdanoga zakona od 27. prosinca 1889. u svom župnom dvoru vrši obrt krčmarski ne do duše na svoje ime, nego pod imenom druge osobe, ovime proglasuje: *da krčmarenje u župnih dvorovih zagrebačke nadbiskupije u buduće pod nijednim imenom nije dozvoljeno,* a kotarski podarhidjakoni da imadu paziti, da li se ova naredba obdržava, a ako bi saznali, da ju tko ne obdržava, da o tom odmah ovamo podnesu prijavu.

Nadbiskup. duhov. stol.

U Zagrebu, dne 7. studenoga 1890.

31. Nadarbinski i crkveni katolički imetak zastupa kr. državno nadodvjetničtvo

Br. Povodom jednoga slučaja, gdje se je proti nekoj župnoj nadarbini podigla parnica radi zemljišta spomenute nadarbine, ovaj je nadbisk. duhovni stol kr. zemalj. vladni odjel za bogoštovje i nastavu umolio za ubaviest: da li je u slučajevih, u kojih se radi *o integritetu zakladnoga nadarbinskoga i crkvenoga dobra,* zastupnikom *jedini* kr. državni odvjetnik tako, da nemože zastupnikom biti ni diecezanski ni drugi odvjetnik? te je od prehvaljenoga zem. vladnoga odjela na to dobio sliedeći odgovor:

„U §. 1. lit. a. instrukcije c. kr. ministarstva financijah od 16. veljače 1855. u savezu sa §. 5. broj 5. iste instrukcije propisuje se izrično, da su financijalne prokurature zvane, da sudbeno zastupaju crkvena dobra kao i imovine svećeničkih beneficija u onih slučajevih, u kojih se radi *o integritetu temeljne imovine, a ne o tekućih koristih.*

Pošto ova instrukcija s obzirom na analogiju službe medju preobstojavšom kr. financijalnom prokuraturom u Zagrebu i kr. državnim nadodvjetničtvom u smislu zakona od 21. studenoga 1874. (sborn. br. 57.) i naredbe kr. zemaljske vlade od 24. rujna 1875. br. 1[illegible].221. ter od 16. veljače 1882. br. 327 valja načelno i za kr. državno nadodvjetničtvo predhodno, dok se nova instrukcija u tom pogledu neizradi, to neima dvojbe, da je državno nadodvjetničtvo u prenavedenih slučajevih, tičućih se naime integriteta temeljne imovine crkvenih dobara i

*

svećeničkih beneficijah, *jedino zvano* da sudbeno zastupa ovakova dobra i beneficija.

U tom smislu glase i riešenja kr. stola sedmorice, koja su dala povoda tamošnjemu cienjenomu upitu.

Što se ovime priobćuje za ravnanje gg. župnikah i ostalih nadarbenikah.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu, dne 28. siečnja 1887.

Razdio IV.

Župni arkiv.

I. Matica i izvadci iz matica

1. Cesarski patent od 20. veljače 1.784. o vodjenju matičnih knjiga krštenih, vjenčanih i umrlih.

Wir Joseph der Zweite u. s. w.

Die Register über Trauung, Geburt und Sterben sind sowohl in Ansehen der öffentlichen Verwaltung, als der einzelnen Familien von grosser Wichtigkeit. Die öffentliche Verwaltung erhält daraus über das Verhältnis, über dei Vermehrung oder Verminderung der Ehen, über den Zuwachs und Abgang der Gebornen, über die vergrösserte oder verminderte Sterblichkeit nützliche Kenntnisse. Einzelnen Familien dienen sie in mehr als einer Angelegenheit zu beweisenden Urkunden, und nicht selten sind sie die Grundlage gerichtlicher Entscheidungen, von denen der Stand des Bürgers und ganzer Verwandtschaften abhängt. Aus diesem Grunde sind Wir dem Wohle Unseser Unterthanen die Sorgfalt schuldig diesen Registern, deren Gestalt bis jetzt bloss willkürlich, deren Glaubwürdigkeit von einem einzelnen Menschen abhängig war, eine solche Einrichtung vorzuschreiben, welche, da sie dieselbe der Absicht des Staates brauchbar macht, mit der allgemeinen Gleichförmigkeit zugleich die gesetzmässige Sicherheit vereinbaret.

1. Jeder Pfarrer also hat von nun an über seinen Sprengel drei abgesonderte Bücher zu führen: ein Trauungsbuch, ein Buch zur Einzeichnung der Geborenen und ein Buch über die Gestorbenen. Das Trauungsbuch muss nach dem unter Nr. 1 beigefügten Formulare folgende Rubriken haben: Jahr, Monat und Tag der Trauung, die Nummer des Hauses; den Tauf- und Zunamen des Bräutigams; die Religion und das Alter desselben; ob er unverheiratet oder Witwer ist; Tauf- und Zunamen der Braut; ihre Religion, Alter, unverheiratet oder

Witwe; Tauf- und Zunamen der Zeugen oder sogenannten Beistände, und ihren Stand.

2. Die Rubriken des Bräutigams und der Braut werden von demjenigen eingetragen, so die Trauung verrichtet. Die Zeugen aber sollen, wenn sie des eigenhändigen Schreibens kunding sind, sich jedesmal einschreiben. Können sie nicht schreiben, so sbhreibt der Schulmeister oder sonst jemand an ihrer Stelle ein. Jedoch müssen sie die an ihrerstatt gemachte Einschreibung mit einem Kreuze oder sonst mit einem Zeichen vom ihrer Hand auf die Art, wie es sonst bei Testamenten oder Verträgen üblich ist, bekräftigen.

3. Am Ende einer jeden Seite des Trauregisters unterzeichnet der Pfarrer seinen Namen eigenhändig. Wenn aber eine Trauung nicht von dem Pfarrer selbst verrichtet worden, so muss bei jedem Falle von dem Trauenden besonders unterzeichnet werden. Ein ordentlicher Cooperator unterzeichnet lediglich mit dem Beisatze: Cooperator. Wenn aber ein fremder Priester an Stelle des Pfarrers die Trauung verrichtet, so ist seiner Fertigung noch beizusetzen, dass er von dem Pfarrer die Vollmacht erhalten hat.

4. Um sowohl die Zahl der Gebornen überhaupt, als die Zahl der Kinder von jedem Geschlechte, dann ob sie in oder ausser der Ehe erzeugt worden, sehen zu können, sind dem Geburtsregister nach dem Formular unter Nr. 2. folgende Rubriken zu geben: Jahr, Monat und Tag der Geburt; die Hausnummer; des Kindes Taufname; sein Geschlecht; ob ehelich und unehelich; der Tauf- und Zuname der Eltern; ihre Religion; der Tauf- und Zuname und Stand der Pathen (Gevattern). Bei unehelichen Kindern ist der Name des Vaters in den Taufbüchern nicht mehr beizusetzen. Denn diese bloss nach der Aussage der Mutter nach einem ungefähren Rufe oder der Vermuthung des Seelsorgers mögliche Einschreibung bleibt immer sehr zweideutig, setzt den vermeinten Vater in den Augen der Welt herab, und hat im Rechte weder auf Mutter noch Kind einigen Einfluss. Nur dann also ist bei unehelichen Kindern der Name des Vaters beizusetzen, wenn dieser sich selbst dazu bekennt. Die Pathen müssen sich gleich den Zeugen im Trauungsbuche entweder eigenhändig einschreiben oder, wenn jemand an ihrerstatt einschreibt, die fremde Hand durch ihr beigesetztes Zeichen bekräftigen.

5. Die Sterberegister bei den Pfarren sind allerorten nach dem Formulare Nr. 3 mit sechs Rubriken zu führen, nämlich: Jahr, Monat und Tag des Todes; die Hausnummer; Name; Religion; Geschlecht; und das angegebene Alter des Gestorbenen. Wo aber in einem Orte zwar keine Todtenbeschau, jedoch ein Kreisphysicus oder geprüfter Wundarzt vorhanden ist, kommt zu den vorigen noch die siebente Rubrik, nämlich der Krankheit und Todesart beizusetzen. Zu diesem Ende werden die Kreisphysici und Ortschirurgi angewiesen, dem Pfarrer bei jedem Gestorbenen, zu dem sie gerufen werden, die Krankheit schriftlich anzuzeigen.

6. Die Juden sind gleichfalls zur Führung dieser drei Register anzuhalten und von denselben die vorgeschriebenen Rubriken mit der geringen, auf ihre Religion angewendeten Aenderung, beizubehalten. Wo ein Ortsrabbiner aufgestellt ist, hat derselbe die Register zu führen; bei einzelnen Familien aber derjenige Rabbiner, welcher dem Orte am nächsten wohnet.

7. Bei Untersuchung der Diöcesen ist es die Pflicht der Bischöfe, sich jedesmal die Trauungsbücher, Geburts-und Sterberegister vorlegen zu lassen.

8. Auch die Kreisbeamten haben von Zeit zu Zeit nachzusehen, ob diese Bücher allerorten nach der Vorschrift geführt werden.

9. Zu Ende eines jeden Jahres sollen die Pfarrer, wie auch die Rabbiner von allen drei Registern eine mit dem Formular in Rubriken übereinstimmende Jahrestabelle zusammenziehen, und dieselbe längstens bis halben Jänner nebst den Conscriptionsbezirke auch an das Kreisamt einschicken.

2. De rite conservandis matriculis. Status animarum, liber mandatorum et liber memorialis.

Summam solicitudinem adhibeant Pastores animarum, ut Matriculae 1mo. Baptisatorum, 2do. Confirmatorum, 3io. Copulatorum, & 4to. Mortuorum non modo accuratissime, & sine ullo defectu scribantur, sed etiam quantumcunque antiquae adsunt, scrupulosissime, conserventur. Gravissimum enim onus responsionis coram Deo, & patria subeunt illi, qui hac in parte sunt

negligentiores. — Quis enim ignorat, quod ope horum, & similium Librorum gravissimae, & intricatissimae causae non modo spirituales, sed temporales etiam desiniantur, consequenter in eos culpa recidere debeat, qui aut in illis conscribendis, aut conservandis minus sunt accurati, siquidem accidat aliquando, ut ex defectu Matricularum quaestio decidi, & justitia administrari nequeat. — Praeterea adsit in qualibet Parochia verus, & exactus Status animarum cum omnibus scitu necessariis rubricis, & adnotationibus conscriptus: sine hoc enim Pastor nec animas sibi creditas noscere, nec proprias nominatim vocare, consequenter nec debite pascere potest Alter quoque isque distinctus ex Altissima ordinatione Regia exstare debet in qualibet Parochia Liber; in quem omnia Regia Mandata, & Episcopales Ordinationes inserantur, & munde, ac legibiliter inscribantur. Denique imposterum habeatur quoque in qualibet Parochia Liber memorialis Ecclesiae, & Beneficii Parochialis, in quo origo: Fundatio: Ecclesiae consecratio: fata, & vicissitudines; successio Beneficiatorum, & reliquus status totius Parochiae succincte, sed summa cum fidelitate, & authentice describatur: huicque imposterum quoque, quidquid memorabilioris in Parochia futuris quibusvis temporibus contigerit, sincere, & inomisse inferatur. Quanta autem cura Ecclesiae, & Beneficii Documenta & cujuscunque generis sint, Instrumenta conservare oporteat, beneficii securitas, rei gravitas, & necessitas, ac beneficialis obligationis ratio per se sat, superque ostendunt.

(Constit. syn. Cap. VIII. str. 239 — 241.)

3. Dvorski dekret od 19. veljače 1820. kojim je za karlovačko okružje izdan naputak za vodjenje matičnih knjiga rodjenih.

Um die Einführung der neuen Oesterreichischen Gesetzgebung in dem Carlstädter Kreise zu vervollständigen, und insbesondere die Grundlage zur Ordnung des Pupillarwesens daselbst herzustellen, hat die vereinte Hofkanzlei dem Küstenländischen Gubernium aufgetragen, die durch Hofkanzlei-Decret vom 21. October 1813. in den Deutsch-Oesterreichischen Provinzen kundgemachte Instruction für Seelsorger, wegen Führung der Geburtsbücher*), sammt dem diesfälligen in der Justiz-Gesetzsammlung Nr. 1185 befindlichen Nachtrage vom 21. October 1815, in dem erwähnten Kreise verlautbaren, und die Seelsorger zugleich ausdrücklich an die genaue Befolgung der §§. 80. 81, 82, 88 und 122 des bürgerlichen Gesetzbuches anzuweisen.

*) Instruction

für die Seelsorger und Führer der Geburtsbücher.

Es sind mehrere Fälle hervorgekommen, dass die Seelsorger bei Taufen auf verschiedene listige Art hintergangen worden sind, Kinder von unehelicher Geburt als ehelich geborne in die Taufbücher einzutragen, auch bei unehelichen Kindern den Namen verehelichter Mäner als Väter einzuschreiben, wodurch kostspielige Rechtsstreite und Beeinträchtigung mancher Familien herbeigeführt werden können.

Um dergleichen Ueberlistungen der Seelsorger, welche auf dem Lande wohl nur selten bei zufälligen Entbindungen fremder durchreisender Weibspersonen, in den grössern Städten aber leichter und häufiger geschehen können, so viel möglich ist, in Hinkunft vorzubeugen, hat man für nöthig befunden, den Seelsorgern folgende Belehrung für die Führung der Geburtsbücher zu ertheilen.

Da die Geburtsbücher der Seelsorger, in so fern sie sich nicht auf blosse Angaben der Parteien gründen, vor Gerichte volle Beweiskraft haben; so liegt den Seelsorgern die Pflicht ob, nach Möglichkeit dafür zu sorgen, dass die darin aufgezeichneten Umstände die möglichste Gewissheit haben, und dass dann, wen die volle Gewissheit über einen Umstand nicht erhalten werden kann, dasjenige, was blass auf die Angabe der Parteien dahin aufgenommen wird, von dem, was gewiss ist, wohl unterschieden werde.

Es kommt bei der Führung des Geburtsbuches darauf an, die möglichste Gewissheit herzustellen;

a. dass die als Mutter des Kindes angegebene Person wirklich Mutter des Kindes, und

b. dass der von ihr angegebene Name ihr wahrer Name sei

c. Dass der als Vater des Kindes angegebene Mann der rechtmässige Gatte der Kindesmutter, und zwar schon im 7. Monate sei, oder

d. das er sich, falls er mit der Kindesmutter noch nicht durch volle sechs Monathe gesetzlich verehlicht wäre, oder dass zwischen ihm und der Kindesmutter gar keine gesetzliche Ehe bestünde, als Vater des Kindes selbst erkläre;

e. dass er den Namen wirklich habe, der von ihm angegeben ist.

Die Seelsorger haben den Punct a) auf die Angabe der Hebamme oder des Geburtshelfers als gewiss anzunehmen.

Den Punct b) haben sie bei einer ihnen fremde Person weder auf die Angabe der Mutter, noch auf die Aussage der Hebamme oder dess Geburtshelfers als gewiss anzunehmen; sondern nur dann als gewiss anzunsehen, wenn zwei dem Seelsorger als rechtliche Menschen bekannte Zeuge aussagen, dass sie die Mutter des Kindes wohl kennen und genau wissen, dass dieser angegebene Name ihr wahrer Name sei; diese Zeugen haben sodann auch das Geburtsbuch mit zu unterfertigen.

Können nicht zwei solche Zeugen beigebracht werden, dann hat der Seelsorger den Namen der Mutter bloss mit dem Beisatze: angeblich, einzutragen, und die Anzeige sogleich an die politische Ortsobrigkeit zu machen, damit diese die Gewissheit, ob der angegebene Nahme der Mutter der richtige sei, erhebe. Nach Mittheilung der obrigkeitlichen Erhebung hat der Seelsorger in dem Geburtsbuche das Erhobene beizufügen.

Gesteht die Mutter des Kindes, dass sie unverehelich sei, ohne die Eintragung des Vaters zu verlangen, so ist das Kind lediglich als unehelich geboren einzutragen, und die Rubrik für den Namen des Vaters ganz leer zu lasen, wie bereits befohlen ist.

Bekennt die Mutter des Kindes, dass sie unverehelicht sei, fordert aber die Eintragung des Namens des Vaters, oder gibt sie sich für verehelicht an; so handelt es sich um die übrigen den Kindesvater treffenden Puncte c), d), e), in deren Hinsicht der Seelsorger mit nachstehenden Vorsichten vorzugehen hat.

1. Der von der Mutter angegebene uneheliche Vater darf in das Taufbuch durchaus nicht eingetragen werden, wenn er nicht selbst mit zwei Zeugen bei dem Seelsorger erscheint,

und die Eintragung seines Namens als Vater des Kindes in das Geburtsbuch verlangt; wo sohin auf die in der Verordnung vom 20. Februar 1784 und dem Patente vom 16. October 1787 vorgeschriebene Art dessen Name in das Geburtsbuch aufzunehmen ist. Der Seelsorger kann hier nach §. 164. des allg. bürgerlichen Gesetzbuches die Stelle eines Zeigen vertreten, und der Taufpathe die Stelle des andern, wenn ihnen der als natürlicher Vater sich angebende Mann genau bekannt ist. Um aber hierin der Ueberlistung vorzubeugen, dass jemand sich fälschlich als Vater des Kindes melde, und einem fremden Name zur Eintragung angebe, ist nöthig, dass, sobald dem Seelsorger der sich als Vater meldende Mann und dessen wahrer Name nicht genau bekannt ist, abermals, wie oben rücksichtlich der Mutter angegeben worden ist, zwei dem Seelsorger als rechtliche Menschen wohl bekannt Zeugen bestätigen, dass sie diesen sich als Vater des Kindes meldenden Mann wohl kennen, und den angegebenen Nahmen als seinen wahren Namen wohl wissen; wo sie sohin auch zu bestätigen haben, dass er die Eintragung seines Namens als Vater dieses unehelich gebornen Kindes ausdrücklich verlangt habe. Kann der sich als Vater stellende Mann solche dem Seelsorger wohlbekannt Zeugen nicht beibringen; so hat die Eintragung seines Nahmens als unehelichen Vaters für jetzt zu unterbleiben, und ist ihm zu bedeuten, er habe eine schriftliche und gehörig legalisirte Urkunde seiner Ortsobrigkeit beizubringen, wodurch bestätiget werde, dass er sich als Vater des am . . . . . zu . . . . . von der N. N. ausser der Ehe gebornen Kindes bekannt, und die Eintragung seines Namens in das Geburtsbuch ausdrücklich verlangt habe; wornach diese Eintragung erst erfolgen werde.

2. Gibt sich die Mutter des Kindes für verehelicht aus, und den Namen des Kindesvaters als ihres rechtmässigen Gatten an; so muss der Seelsorger die persönliche Erscheinung dieses Vaters, und bei unbekannten Personen die Beibringung des Trauungsscheines verlangen.

Kann der als Vater sich angebende Mann durch die Aussage zweier dem Seelsorger wohl bekannten Zeugen die Wahrheit seiner Person und seines Namens beweisen, und zeigt der beigebrachte, eben diese Name der beidem Personen ent-

haltende Trauungsschein, dass er mit der Kindesmutter über sechs Monate gesetzlich verehelicht ist; so ist nicht nur sein Name mit Gewissheit in die Rubrik: Vater, einzutragen; sondern das Kind ist als ehelichgeboren bestimmt anzumerken, selbst wenn der Vater die Treue der Kindesmutter bestreiten, und das Kind nicht als sein eigenes ansehen wollte. Zeigt aber der Traungsschein, dass dieser Mann mit der Kindesmutter nicht durch volle sechs Monate verehelicht ist, dann muss sich der Mann ausdrücklich erklären, das Kind als sein Kind anzuerkenen, um dasselbe mit Gewissheit als ehelich eintragen zu können.

Wenn der als Vater angegebene Mann zwar gegenwärtig ist, aber der Trauungsschein nicht beigebracht wird; so kann der Name dieses Mannes als Vater, und das Kind als ehelich nur dan eingetragen werden, wenn die zwei dem Seelsorger wohl bekannter Zeugen aussage, dass sie ihn wohl kennen, den angegebenen Name als seinen wahren Namen, und seine Verehelichung mit der Kindesmutter wohl wissen. Wenn der als Vater angegebene Mann nicht gegenwärtig ist, aber der Trauungsschein beigebracht wird, der die Verehelichung der Kindesmutter, deren wahrer Name auf die obige Art bereits erhoben ist, mit einem Manne ausweiset, und zugleich darthut, dass die Ehe vor sechs Monaten geschlossen wurde; dann ist der Name des Mannes, der in dem Trauungscheine als Gatte der Kindesmutter erscheint, mit Gewissheit in das Geburtsbuch einzutragen, und das Kind als ehelich anzumerken.

Weiset der von der Kindesmutter, deren wahrer Name erhoben ist, beigebracht Trauungsschein eine nicht schon seit sechs Monaten geschlossene Ehe aus; dann wäre der Name des im Trauungscheine vorkommenden Gatten in das Geburtsbuch unter der Rubrik: Vater, zwar einzutragen, jedoch das Datum der abgeschlossenen Ehe beizufügen, und bei dem Kind anzumerken, (was auch der Kindesmutter zu sagen wäre,) dass es von der Erklärung des Gatten abhänge, ob er das Kind als sein eigenes Kind anerkennen werde. Wenn endlich weder der angegebene Vater gegenwärtig, noch der Trauungsschein beigebracht ist; dann kommt es noch darauf an, ob die zwei dem Seelsorger wohl bekannten Zeugen, welche die Kindesmutter und ihren wahren Name genau zu wissen aussagen, auch

bezeugen können, dass sie ihre wirkliche Verehelichung mit dem von ihr als Kindesvater angegebenen Manne, dessen wahren Namen, und die Zeit der Verehelichung genau wissen, oder nicht. Im ersteren Falle allein kann der Seelsorger diesen Namen des Kindesvaters und Gatten nach der obigen Weisung mit Gewissheit in das Geburtsbuch eintragen, und das Kind als ehelich geboren anmerken.

Wenn im Gegentheilen die Kindesmutter zwar als verehelicht sich angibt, und der von ihr angegebene Kindesvater und Gatte weder durch das Zeugniss zweier rechtlicher und dem Seelsorger wohl bekannter Zeugen, noch durch den Trauungsschein als gewiss angenommen werden kann; dann hat der Seelsorger die Angabe der Mutter bloss vorzumerken, und sogleich die Anzeige an die politische Ortsobrigkeit zu machen, den Namen des Vaters und die eheliche Geburt des Kindes aber mit Gewissheit erst dann in dem Geburtsbuche aufzuführen, wenn ihm die Ortsobrigheit die Gewissheit der Sache angezeigt haben wird. Es sind alle politische Ortsobrigkeiten angewiesen, in diesem Geschäft den Seelsorgern die unverweilte Assistenz mit der grössten Thätigkeit zu leisten.

Wenn der Geburtshelfer oder die Hebame in dem Pfarrbezirke ganz unbekant ist, so sind die Seelsorger berechtigt, zu ihrer Ueberzeugung die Einsicht des Diploms über das Recht zur Ausübung der Geburtshülfe zu fordern.

4. Odpis c. kr. hrv. slav. namjestničtva od 25. listopada 1857. br. 17.847.|4.124. kojim je odredjeno, da se matica krštenih, vjenčanih i preminulih u rimokatoličkoj i grčko — sjedinjenoj crkvi imaju voditi latinskim jezikom. Obrazac za vodjenje tih knjiga.

Das hohe k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht hat mit dem Erlasse vom 6. Juni l. J. Z. 8484|2859. zu verfügen befunden, dass die Pfarr-Matrikel in der lateinischen und in griechisch-unirter Kirche in der lateinischen Sprache, und in der griechisch nicht unirten Kirche in der Nationalsprache mit cyrillischen Lettern zu führen sein werden. Die Matrikel-Auszüge, d. i. die Tauf-Trau- und Sterbscheine sind in den nämlichen Sprachen auszustellen, jedoch haben die lateinischen und die griechisch-unirten Seelsorger denjenigen, die es begeh-

ren, dieselben mit der beigefügten Uebersetzung in der bezüglichen Nationalsprache auszufertigen.

Diese Tauf- Trau- und Sterbe-Matrikel werden nach den mitgehenden Formularien zu führen sein, wo namentlich bei der Traumatrikel die erforderlichen Rubriken für die nach §. 28. des Ehegesetzes vom 8. Oktober 1856. L. R. B. I. Abthlg. St. XXXII. Nr. 198. im Trauungsbuche zu machenden Angaben bereits aufgenommen erscheinen. Die weiterer in Gemmässheit der §§. 29. und 30. des erwähnten Gesetzes in der Trau-Matrikel nach Umständen zu machenden Bemerkungen können in vorkommenden Fällen in die Rubrik „Observationes" aufgenommen werden.

Als der Zeitpunkt, von welchem angefangen diese Matrikel-Formulerien in Anwendung zu kommen haben, wird der 1. Jänner 1858. bezeichnet, es werden demnach die bisherigen Matrikel durch eine in denselben mit Berufung auf die gegenwärtige Verordnung anzusetzende Bemerkung mit letzten Dezember I. J. 1857 abzuschliessen und mit Beginn des Jahres 1858 die neuen einzuführen sein.

Das hochwürdige Ordinariat wollte demnach in dieser Angelegenheit die geeignete Weisung an den unterstehenden Curatklerus noch rechtzeitig erlassen.

Schliesslich wird nur noch bemerkt, das laut Zuschrift des Agramer erzbischöflichen Ordinariates vom 4. September I. J. Z. 2608 sich der hiesige Buchdrucker Carl Albrecht bereit erklärt hat, die betreffenden rubrizirten Blanquetten sowohl für die Agramer Erzdiözese; wie auch für die übrigen Diözesen des Landes auf Klein-Median-Kanzleipapier den Riss von 20 Buch um 9 Gulden Cmze. demnach das Buch von 24 Bogen um Sieben und Zwanzig (27) Kreuzer Cmze ungebunden liefern zu wollen. Es wird dem Ermessen des hochwürdigen Ordinariates überlassen, sich diese Matrikel-Blanquetten durch Vermitlung des Agramer erzbischöflichen Diözesanamtes aus der Albrechtischen Buchdruckerei zu verschaffen oder selbst auflagen zu lassen.

Die Anschaffungskosten für die einzelnen Pfarren können dort, wo bisher dafür kein sonstiger Fond bestimmt war, anstandslos aus den betreffenden Kirchenkassen bestritten werden.

ad Nr. 17.847/424. — 11857.

Matricula Baptisatorum Ecclesiae parochialis N.

Numerus Currens	Anus, mensis, dies		Baptisati		Parentum			Patrinorum Nomen, Cognomen, Religio et Conditio	Baptisantis Nomen, Cognomen, Officium	Observationes
	Nativitatis	Collati s. Baptismatis	Nomen	legitim. vel illegitim.	Nomen, Cognomen, Conditio	Religio	Locus domicilii Num. domalis			

ad Nr. 17 847.|4124. — 1857.

Matricula Copulatorum Ecclesiae parochialis N.

Numerus Currens	Annus, mensis, dies Copulationis	Sponsi et Sponsae						Parentum Nomen Cognomen Religio et Conditio	Testium Nomen, Cognomen Religio et Conditio	Copulantis Nomen, Cognomen, Officium	Num promulgati? Num in bannis et aliquo impedimento dispensati?	Observatines
		Nomen, Cognomen. et Conditio	Locus		Religio	Anni aetatis	Status coelebs vel viduus					
			Originis	domicilii								

ad Nr. 17.847.|4.124. — 1857.

Matricula Defunctorum Ecclesiae parochialis N.

Numerus Currens	Annus, mensis, dies obitus	Defuncti						Morbus vel Genus mortis.	Sacramentis fuit ne provisus?	Sepulturae Locus et dies	Sepelientis Nomen, Cognomen et Officium	Observationes
		Nomen. Cognomen Conditio	Parentum vel Conjugis Nomen, Cognomen, Conditio	Locus		Religio	Anni aetatis.					
				Originis	Domicilii Num. domal.							

5. Naredba kr. hrv. slav. dalm. zem. vlade, odjela za bogoštovje i nastavu od 11. studenoga 1877. br. 5.335. upravljena na sve duhovne stolove, glede vodjenja matičnih knjiga u hrvatskom jeziku.

Kr. zemaljsko-vladni odjel za bogoštovje i nastavu nalazi odrediti, da se župne matice imadu počam od 1. siečnja 1878. kod svih župa u području kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade voditi u službenom jeziku hrvatskom i da se izvadci iz tih maticah, t. j. krstni, vjenčani i smrtni listovi imadu počam od prednaznačenoga roka izdavati u istom jeziku, nu da ipak župni uredi imadu izvadkom iz maticah priložiti i latinski prevod, kada to stranka ili oblast koja zahtjeva.

Matice rodjenih, vjenčanih i umrvših imadu se i nadalje voditi po obrazcih propisanih odpisom ces. kralj. ministarstva za bogoštovje i nastavu od 6. lipnja 1857. br. 8484|2859 priobćenim naredbom obstojavšega c. kr. hrv.-slav. namjestničtva od 25. listopada 1857. br. 17.847|4124.

Što se priobćuje prečastnom duhovnomu stolu odnosno na tamošnji dopis od . . . . s umolbom, da izvoli radi provedbe te naredbe za doba shodna odrediti, ter dotičnu odredbu svoju podjedno ovamo priobćiti.

6. Naredba ces. kr. glavnoga zapovjedničtva u Zagrebu kao krajiške zemaljske upravne oblasti od 28. studenoga 1877. br. 1269. odjel za bogoštovje, upravljena na sve duhovne stolove glede vodjenja matičnih knjiga u hrvatskom jeziku.

Glasom dopisa kr. hr.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za bogoštovje i nastavu od 11. t. m. br. 5335 izdata je naredba, da se župne matice imadu počam od 1. siečnja 1878. kod župa u području kr. hr.-slav.-dalm. zemaljske vlade voditi u *službenom jeziku hrvatskom* i da se izvadci iz tih matica, t. j. krstni, vjenčani i smrtni listovi imadu počam od predoznačenoga roka izdavati u istom jeziku, nu da ipak župni uredi imadu izvadkom iz matica priložiti i latinski prevod, kada to stranka ili oblast koja zahtieva.

Matice rodjenih, vjenčanih i umrvših da se i nadalje voditi imadu po obrazcih propisanih, odpisom c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu od 6. lipnja 1857. br 8484|2859

priobćenim naredbom obstojavšega c. kr. hr.-slav. namjestničtva od 25. listopada 1857. br. 17.847|4124.

Ovo glavno zapovjedničtvo časti se zamoliti prečastni duhovni stol, neka izvoli gore pomenutu naredbu radi jednolikosti potegnuti i na župe vojne krajine i o tom ovo glavno zapovjedničtvo ubaviestiti.

7. I matični izvadci imadu se izdavati u hrvatskom jeziku, nu imade im se, kada ta stranka ili oblast zahtievala bude, dodati latinski prevod.

Sporazumno s kralj. hrv.-slav.-dalm. zemaljskom vladom obratilo se je ovo glavno zapovjedničtvo na duhovne stolove u Zagrebu, Djakovu, Senju i Križevcih, neka nalože podčinjenim župnim uredom, da imadu župne matice počam od 1. siečnja 1878. voditi u službenom jeziku hrvatskom i da se izvadci iz tih matica, t. j. krstni, vjenčani i smrtni listovi imadu počam od prednaznačenoga roka izdavati u istom jeziku, nu da ipak župni uredi imadu izvadkom iz matica priložiti i latinski prevod, kada to stranka ili oblast koja zahtievala bude.

Podjedno je naredjeno, da se matice rodjenih, vjenčanih i umrvših i nadalje voditi imadu po obrazcih propisanih odpisom c. kralj. ministarstva za bogoštovje i nastavu od 6. lipnja 1857. broj. 8484|2859 priobćenim naredbom obstojavšega c. kr. hrv. slav. namjestničtva od 25 listopada 1857. broj 18.847|4124.

O tom se obavješćuje kotarski ured i poglavarstvo grada znanja i ravnanja radi.

8. Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu od 26. ožujka 1881. broj 732. upravljena na sve duhovne stolove i eparkijske konzistorije.

glede točne oznake provenieneije osoba u maticama krštenih, vjenčanih i preminulih.

Po glasu dopisa kr. zemaljsko-vladinoga odjela za unutarnje poslove od 26. siečnja tg. br. 2130. često je već opaženo kod razprava, vodjenih za iztraženje i ustanovljenje nadležnosti jedne ili druge u pitanje došavše osobe, da je ubilježivanje provenieneije osoba u matici krštenih, vjenčanih i umrvših manjkavo, tako, da se odatle skoro nikada pravo, osobito

kod stranaca doznati nemože, od kuda su roditelji rodjenoga i kršćenoga tuj djeteta, od kuda su zaručnici, koji su tuj vjenčani, i tko su jim roditelji, i napokon od kuda je bila tuj preminula i sahranjenja osoba i od kojih roditelja, a ipak, kad bi bila sva ta momenta točno ubilježena u opredieljenih za to rubrikah dotične župničke matice, bilo bi po tom moguće u mnogih slučajevih lakše i sigurnije ustanoviti pravu obćinarsku pripadnost dotične osobe, radi koje se takovo pitanje porodi.

U više slučajeva opaženo je naime, da ovozemni voditelji matica običaju samo n. pr. kod kršćenja nezakonske djece jednostavno ubilježiti u maticu mater s njezinim imenom i prezimenom i uz to gdje i gdje još samo naznačiti zemlju ili pokrajinu, iz koje je. Ali znati samo, da je mati n. pr. iz Kranjske, Štajerske i t. d., nije dosta, jer se po tom površnom naznačaju nemože bez velike muke i dugotrajnoga iztraživanja pronaći njezina, a po njoj i njezinoga nezakonskoga djeteta obćinarska pripadnost, kad u pitanje dodje. Treba dakle tuj u maticu unesti i rodno mjesto pak i po mogućnosti i župu, obćinu i zavičajni kotar, iz kojega je mati, zatim njezine roditelje, zvanje ili zanimanje i boravište ovih, ili ako već nežive, mjesto preminuća njihova, pak zanimanje i privremeno boravište materino, a i kod kumova treba takodjer pobliže naznačiti, tko su ti po svojem zanimanju i gdje jim je stalno prebivalište.

Kod vjenčanih zaručnika nije takodjer dosta, da se samo njihova imena ubilježe u maticu, već je radi točnijega označenja tih osoba neobhodno potrebito takodjer navedenje njihovih roditelja, rodnoga mjesta, stalnoga ili privremenoga prebivališta, zavičajne obćine, kotara i zemlje, kojoj jedan i drugi od njih, osobito zaručnik, pripada, a to isto valja i glede njihovih svjedoka.

Takovo točnije i pobliže naznačenje rodbinskih i zavičajnih odnošaja potrebito je i kod umrvših osoba, a to sve nemože voditeljem matica nikakovih osobitih potežkoća prouzrokovati, jer su oni u vrieme svojih odnosnih funkcija u položaju, na lahki način pribaviti si od stranaka sve te podatke, samo imadu stranke opomenuti, da im sve istinito naznače.

Uslijed molbe gore spomenutoga vladinoga odjela poziva se dakle preč. duh. stol (epark. konzistorija,) da voditelje matica svoga područja u tom smislu uputiti izvoli.

9. Zakonski članak XXIII.: 1827. kojim se odredjuje da se matice imaju voditi u dva primjerka i jedan primjerak pohranjivati u arkivu jurisdikcija.

Ad praecavendam perplexitatem, quae Regnicolis in elucubratione genealogicae descendentiae, Matricis Ecclesiarum casu quopiam fatali amnystiatis, aut vitium contrahentibus, impendere posset, statuitur, ut:

§. 1. Matriculae baptisatorum, copulatorum, et mortuorum, absque cujusvis Religionis discrimine, per respectivos Animarum Curatores deinceps in dupplici Exemplari conficiantur, cum fine autem cujuslibet Anni per legale Testimonium concernentis Jurisdictionis in uno Exemplari recipiantur et subscribantur, taliterque Archivis respectivarum Jurisdictionum inferantur.

§. 2. Exemplar attamen isthoc Matricularum, in Archivis Jurisdictionum secreto asservetur, neque alius usus ejus capi valeat, quam ubi exemplar Matricae ipsarum Ecclesiarum quocunque demum fato perierit, aut vitium contraxerit, ideoque.

§. 3. Exstantibus ipsarum Ecclesiarum Matricis, quilibet, cujus interest, Extractum earundem postmodum etiam a concernente Animarum Curatore desideret, et obtineat, iisque solum sublatis, recursus ad concernentia Archiva pateat.

10. Naredba o vodjenju matica u dva primjerka. Vrieme do kojega se moraju parice matica nadležnoj oblasti poslati. Ako je župa razdijeljena u više upravnih kotara, šalju se parice onoj političkoj oblasti, koja je nadležna mjestu župnoga ureda. Na izvadcima ima se godina, mjesec i dan poroda, smrti ili vjenčanja izpisivati brojkami i slovima.

Br. 2098

U savezu s ovdješnjom okružnicom od 23. prosinca 1877. br. 3627. o vodjenju župnih matica u dva primjerka itd. velečastnomu se dušobrižnomu svećenstvu na znanje i ravnanje ovime naknadno priobćuje: 1. glede vodjenja matica *u dva izvorna primjerka* izdana naredba kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu od 24. rujna 1889. br. 4270;

2. naredba kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu, dto. 3. rujna 1889. br. 7109., kojom se odredjuje,

da se na matičnih izvadcih rodjenih, vjenčanih i umrvših dan, mjesec i godina poroda, vjenčanja i smrti imade izpisivati *brojkami i slovima.*

Jedna i druga ova naredba do sada je oglašena bila samo u „Sborniku" i „Službenom glasniku", a ovaj se je kapitularni vikarijat uvjerio, da ju treba takodjer u ovostranih okružnicah oglasiti i velečastno dušobrižno svećenstvo upozoriti, da ju strogo obdržava. — Te naredbe glase ovako:

I.

Zakonski članak XXIII. od godine 1827. §. 1. propisuje, da se matice krštenih, vjenčanih i umrlih, bez razlike vjeroizpovjestih, imadu po dotičnih dušobrižnicih voditi u dva izvorna primjerka, te da se koncem svake godine ima jedan primjerak pohraniti u arkivih dotičnih jurisdikcijah.

Odnosno na veliku važnost, koju ove matice imadu za interese kako pučanstva, tako i javne uprave, odredjeno je ovostranom naredbom od 28. studenoga 1877. br. 5449. pogledom na ovdašnji upravni organizam, da se drugi izvorni primjerak matični knjiga ima pohranjivati kod podžupanijah I. razreda za područje ciele županije, odnosno kod gradskih poglavarstva za područje dotičnih gradova, dočim je obstojalo c. kr. glavno zapovjedničtvo u Zagrebu kao krajiška zemaljska oblast naredbom svojom od 9. siečnja 1878. br. 1312 ex 1877. odredilo, da se parice matičnih knjiga imadu pohranjivati kod kotarskih ureda dotično gradskih poglavarstva.

Da se ovi propisi dovedu u sklad sa današnjim upravnim organizmom, te sa ustanovami spomenutoga zak. čl. XXIII. od god. 1827., nalazi kr. zemaljska vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, sporazumno sa odjelom za poslove unutarnje odrediti:

1. Dušobrižnici svih kolikih vjeroizpovjestih imaju s toga prema gore rečenim zakonskim ustanovam *istodobno* voditi matične knjige u dva posve suglasna primjerka, po izmaku svake godine i to najkasnije do konca siečnja jednu paricu matičnih knjiga dostaviti nadležnoj upravnoj oblasti (kr. kot. oblasti, odnosno gradskomu poglavarstvu.)

2. Dokaže li se, da koji dušobrižnik nevodi *istodobno* matice u dva suglasna primjerka ili da nije parice matičnih

knjiga za prošlu godinu najkasnije do konca mjeseca siečnja sliedeće godine dostavio nadležnoj upravnoj oblasti, pritegnuti će se takav dušobrižnik svom strogosti zakona na odgovornost.

3. Gdje je područje crkvene ili bogoštovne obćine razdieljeno u dva ili više upravna područja, valja paricu matične knjige priposlati onoj oblasti, koja je nadležna za sjedište obćine.

4. Kotarske oblasti imaju primljene parice matičnih knjiga za cielo svoje područje odpremiti nadležno županijskoj oblasti.

5. Ove parice matičnih knjiga imaju se odsele bez iznimke za cielo područje županije pohranjivati u arkivu županijske oblasti, a za područje gradova kod dotičnih gradskih poglavarstva.

6. Parice matičnih knjiga valja u županijskom ili gradskom arkivu kronologički po godina poredati, a matične parice, koje su dosele pohranjene bile u arkivih obstojalih podžupanija I. razreda i kod obstojećih kotarskih ureda imadu se prenieti u arkiv županijske oblasti.

7. Za točno obdržavanje ovih ustanova čine se osobno odgovornimi predstojnici županijskih oblastih i načelnici gradova.

Dragutin grof Khuen-Hédervári s. r.

II.

Da matice rodjenih, vjenčanih i umrvših postignu čim veću vjerodostojnost i pouzdanost, nalazi kr. zemljska vlada, odjel za bogoštovje i nastavu sporazumno sa odjelom za poslove unutarnje povodom nastaloga slučaja krivotvorenja odrediti, da voditelji matičnih knjiga u matičnih izvadcih *dan, mjesec i godinu* rodjenja, vjenčanja i smrti imaju označivati i *brojkami i slovima.*

Ova naredba stupa u krepost danom svoga uvrštenja u sbornik.

Za bana: Dr. Spevec v. r.

Glede druge naredbe se velečasnomu dušobrižnomu svećenstvu pripominje, da je kod uporabe iste naredbe odlučan jedino dan izdatbe matičnog izvadka, neobzirué se na godište matice, iz koje se izvadak čini.

U Zagrebu dne 24. lipnja 1892.

Janko Pavlešić s. r.,
posveć. biskup, kapitularni vikar.

11. Svaki stalni pridošlica u občinu imade se nadležnomu župniku radi unešenja u matične knjige sa dokaznicom prijaviti.

Nr. 552 Erga Officii hujus Metropolitani repraesentationem ab Exc. r. Regimine dimissi sunt congrui ordines, quibus demandatur ut quivis advena, ingressus parochiam etiam officio parochiali, ipse cum requisitis documentis se insinuet.

Horum ordinum tenor est sequens.

„Da se matične knjige župa točno i vazda podpuno voditi mogu, od potrebe je, da se svaki u občinu novo pridošli član t. j. ne samo onaj, koji se u občinu doseli s namjerom stalnoga obitavanja u istoj već mnogo više i takov, koji ili izrično bude u občinu primljen ili po obstojećih zakonskih propisih istoj pridieljen, ili koji drugim kojim zakonitim načinom steče zavičajno pravo u občini, prijavi nadležnomu župnomu uredu (dušobrižniku) i izkaže odnosnimi dokaznicami o stanju svojem i eventualno obitelji svoje.

U tu svrhu odredio je kr. zemaljski vladni odjel za unutarnje poslove naredbom od 30. prosinca 1883. br. 17376, upravljenom na sve kr. podžupanije, kr. kotarske urede i gradska poglavarstva, da občinska poglavarstva svakoga takovoga novoga pridošljaka u občinu, odnosno u župu vazda od slučaja do slučaja upute na dotični po njegovu obitalištu nadležni župni ured (dušobrižnika), kojemu se uz donešenje potrebitih dokaznica prijaviti imade radi unešenja u matične knjige. Občinska poglavarstva pak imadu na to takodjer paziti, da svaki dotičnik tu dužnost i izvrši.“

Qui ordines Vener. Clero Curato pro notitia et directione communicantur.

Datum e Consistorio AEppali Zagrabiae die 7. martii 1884. celebrato.

Nr. 2.927 Ova naredba obnovljena je odpisom visoke kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove ddto. 30. svibnja t. g. broj 23949. Glede prijavljivanja doseljenika župnim uredom, ovim se velečastnom dušobrižnom svećenstvu u savezu s ovostranom okružnicom od 7. ožujka 1884. br. 552. priobćuje na znanje i ravnanje:

Kako je kr. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove po jednom duhovnom stolu obavješćena, dogadja se često, da premnogi doseljenici, koji se iz raznih krajevah naseljuju u pojedinih župa, ne donesu sobom nikakovi dokaznicah o stanju svojem eventualno svoje obitelji, usljed česa nastaju mnoge poteškoće i neugodnosti tako za dotičnoga župnika kako i za same doseljenike, a za ove potonje jošte mnogi nepotrebni troškovi, kad se prigodom krsta, vjenčanja itd. moraju pomenute dokaznice iz daleka nabavljivati.

Da se takovim nepodobštinam jednom na put stane, nalazi kr. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove ponovno upozoriti na svoju u tom pogledu svim obstojalim podžupanijam, kotar. uredom i gradskim poglavarstvom izdanu okružnicu od 13 rujna i 30. prosinca 1883. br. 36370. i 17376., glasom koje su občinska odnosno gradska poglavarstva dužna, da svakoga takvoga novoga pridošljaka u občinu odnosno župu vazda od slučaja do slučaja upute, da se po njegovom obitavalištu nadležnom župnom uredu uz pridonešenje potrebitih dokaznicah prijaviti ima rad unešenja u matične knjige.

Občinska poglavarstva pako imadu takodjer na to strogo paziti, da se svaki dotičnik toj dužnosti i odazove.

Prema tomu neka kr. županijska oblast podčinjene si kotarske oblasti i občinska poglavarstva znanja i ravnanja radi shodno uputi.

U Zagrebu 30. svibnja 1892.

Za bana: Stanković s. r.

U Zagrebu dne 8. srpnja 1892.

Janko Pavlešić s. r.,
posvećeni biskup, kapitularni vikar

12. Pod koju župu spadaju katolici, koji se samo za vrijeme nasele, ili slučajno umru u selu, gdje neima ni žive duše katoličke.

Ima selah u našoj nadbiskupiji, u kojih neima ni žive duše rimokatoličke, ali se može dogoditi slučaj, da se tamo, za vrieme koj rimo-katolik nastani, ili ondje slučajno umre, o čem bi onda mogla nastati razpra, koj od bližnjih župnika ima dužnost tamo vršiti dušobrižničke funkcije.

"Da se za buduće tomu predusretne, to se dušobrižnomu svećenstvu u smislu naredbe Visoke kr. zem. vlade odjela za bogoštovje i nastavu od 27. travnja 1888. br. 3822 dotično 23. lipnja t. g. br. 5343 znanja i ravnanja radi saobćuje, da se sela, u kojih nijedan pripadnik r. k. crkve stalno nestanuje, prema mjestnomu položaju svomu dodieljuju *obližnim* župnikom u svrhu, da ovi u slučajevih, u kojih bi nastala potreba, obavljaju dotične dušobrižničke funkcije glede rim. kat. vjernika nalazećih se samo za vrieme u predspomenutih mjestih.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu, dne 27. srpnja 1888.

13. Naredba kr. hrv. slav. dalm. zem. vlade, odjela za bogoštovje i nastavu od 3. rujna 1892. br. 11.427. glede prijavljivanja poroda i preminuća voditeljem matičnih knjiga.

U posljednje vrijeme neobično su uzčestale razprave radi naknadnoga unosa u matice krštenih (rodjenih) i preminulih. Ako i jest istina, da su u većini slučajeva voditelji matičnih knjiga propustili upisati porod ili smrt, dokazano je ipak i to, da je bilo slučajeva, gdje su stranke propustile učiniti prijavu o porodu ili preminuću, što naročito vrijedi za pripadnike izraelitičke konfesije.

Pošto je već nakon razmjerno malo godina vrlo težko konstatovati pojedine okolnosti, te pošto je u javnom interesu, da se matične knjige krštenih (rodjenih), vjenčanih i umrlih što točnije vode, nalazi kr. zemaljska vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, odrediti ovo:

1. Svaki porod ili preminuće ima se odmah ili najkasnije za tri dana prijaviti nadležnomu voditelju matičnih knjiga i to bud osobno bud pismeno.

Kad se prijavljuje porod ima se navesti i ime, kojim će se novorodjenče nazivati, a kod prijave preminuća ima se pridonijeti svjedočba mrtvozornika.

2. Porod prijaviti dužan je u prvom redu zakoniti otac djeteta. U njegovu odsuću ili ako nemože učiniti prijave, te kod djece nezakonite, dužan je to učiniti liečnik ili primalja."

Nije li kod poroda bilo liečnika, niti primalje valja da prijavu obavi stanodavac.

Preminuće prijaviti dužan je supružni drug, nema li njega, dužan je to učiniti najbliži od svojte (rodjaka) nema li ni tih, imade prijavu učiniti stanodavac, u čijem se stanu ili kući smrt slučila.

3. Prijave o porodima i preminućima u javnim zavodima (bolnicama, rodilištima, kaznionama) imade učiniti predstojnik dotičnoga zavoda.

Ako onaj, koji je bio dužan prijaviti porod ili preminuće, to učiniti propusti ili to ne učini u roku, propisanom u točki 1. ove naredbe, ima se kazniti novčanom globom od 50 for. na korist mjestne ubožke blagajne, a za slučaj neutjerivosti zatvorom ne preko pet dana.

Jednako se ima kazniti dušobrižnik, koji propusti u matice unijeti porod, vjenčanje ili smrt.

Političke oblasti I. molbe dužne su paziti na to, da se ustanove ove naredbe točno vrše, te imaju proti prekršiteljem ureda radi postupati.

Za bana: **Dr. Kršnjavi** v. r.

14. Odpis

kr. hr.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu, od 14. kolovoza 1877. br. 3.293., upravljen na gradsko poglavarstvo u Zagrebu, te u prepisu priobćen svim kr. požupanijama i gradskim poglavarstvima

glede civilnoga braka i postupka s djecom, proizašlom iz takovoga braka, kod upisa u matice rodjenih.

Na tamošnje izvješće od 26. srpnja 1875. br. 9.796. kojim je zamoljena uputa u pitanju i valjanosti gradjanskoga braka u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji i o postupku s djecom, proiztičućom iz takova braka, glede upisa u maticu, nadležnosti, itd. povodom molbe ovdašnjega trgovca M. S. izraeličanina, da se njegovo dijete, proizašlo iz gradjanskoga braka sklopljenoga pred gradačkim poglavarstvom s A. M. prije katolkinjom, sada bezvjernicom, uzme na znanje kao „bezvjerac" priobćuje se gradskomu poglavarstvu sliedeće:

Ovozemni zakoni zahtijevaju, da svatko njekoju u ovih zemljah zakonom priznanu vjeroizpovijest izpovijedati mora, te

priznavaju samo onaj ženitbeni savez valjanim, koj je prema propisom gradjanskoga zakona odnosno prema posebnim propisom pojedinih priznanih vjeroizpovijestih sklopljen.

Prema tomu ima se prosudjivati obstojatnost bezvjerničke izjave ovozemaca i valjanost tobožnjega gradjanskoga braka, sklopljenoga izmedju ovozemaca samih ili sa inozemci.

Prema zakonskomu tomu propisu nebi se mogle priznavati bezvjerničke izjave ovozemaca, već bi se isti morali smatrati izpovjednici one vjere, ka kojoj su se prije priznavali; a gradjanski brak, što ga sklopiše ovozemci medju sobom ili sa inozemci imat će se smatrati ništetnim, jer ovozemni zakoni takovu uredbu nepoznavaju, a propisuju naročito, da se sposobnost za sklapanje ženitbenoga veza, zatim valjanost toga veza samo po zakonu gradjanskom i po ustanovah zakonom priznanih vjeroizpovjestih prosudjivati može (uvodni patent od 29. studenoga 1852. čl. III. i V. i §. 4. o. g. z.).

Tobožnji takav gradjanski brak, sklopljen izmedju ovozemaca i inozemaca mogo bi samo njeke gradjansko-pravne i političke iznimične posljedice u pogledu iz njega proizišavše djece prouzročiti.

Jasnoće radi valja razuolike moguće slučajeve razlučiti, te svaki napose razpraviti.

I. Gradjanski brak sklopljen izmedju ovozemaca u inozemstvu, gdjeno je takav brak zakonom priznan, imat će se u ovih zemljah ništetnim smatrati.

Djeca, rodjena u tom tobožnjem braku biti će nezakonita, te će sliediti mater u pogledu političke (§. 9. i 12. zak. čl. XVI. 1870.) i duhovne nadležnosti.

U slučaju pako, ako se je mati očitovala bezvjernicom, te bi htjela i dijete si u bezvjerstvu uzgojiti, dakle nebi htjela dijete u maticu rodjen dotične župe upisati, imat će tutor nezakonitog tog djeteta (§. 166. o. g. z.) shodna odrediti, da se dijete u maticu bilo u vjeri, kojoj po zakonskom tumačenju mati svendilj pripada, ili pako u drugoj priznanoj vjeri, nu ipak sporazumno s materom (§. 139. o. g. z.) upiše.

II. Gradjanski brak sklopljen izmedju ovozemca i inozemca biti će takodjer ništetan, nu djeca proiztekavša iz takovoga braka, neće se u svakom slučaju nezakonitom smatrati.

Prema §. 160. o. g. z. u savezu sa §. 50. ces. patenta od 8. listopada 1856. br. 185 i 3. lipnja 1858. br. 92. d. z. l. imadu se bo djeca, rodjena u ništetnom braku smatrati zakonitom, ako se ma samo jednomu bračnomu drugu bludnja t. j. neznanje obstojećih zapreka braka pripisati može.

U onom slučaju, ako inozemac, kojemu zanj valjani zakoni dopuštaju sklapanje gradjanskoga braka, u inozemstvu takav sa ovozemcem sklopi, može se predmijevati, da je on tom prigodom u bludnji bio, neznajuć, da tudji zakoni njegovomu drugu sklapanje takovog braka nedopuštaju, a nije bio dužan tudje zakone poznavati, što ga izpriča. Prihvaća li se ta iz zakona proiztičuća predmijeva, a imala bi se prihvatiti, osim za slučaj, da bi protivno predležalo, to se mora i propis §. 160. o. g. z. uporabiti, te djeca, rodjena u toj bludnji, imadu se zakonitom priznati, te prama tomu takodjer s njom postupati.

Tuj pako valja dva slučaja razlikovati. Ili je otac ovozemac ili pako inozemac.

1. Ako je otac ovozemac, a dijete se smatra zakonitim, to će dijete slijediti otca kao zakonitoga u nadležnosti političkoj, a u pogledu uzgoja religioznoga i upisa u matične knjige, odlučiti će roditelji sporazumno, nu ipak u okviru zakona.

Stoga, ako bi roditelji zaključili dijete u kojoj u ovim zemljama nepriznanoj vjeri ili pako u bezvjerstvu uzgojiti, te bi se ustručavali dijete u koju od obstojećih u ovim zemljama matičnih knjiga upisati dati, ili ako se roditelji nebi u tom pitanju složili, to će nakon učinjene prijave imati sirotinjski sud po propisu §. 178. o. gr. z. postupati, t. j. djetetu ili skrbnika imenovati, koj će dijete krstiti i upisati dati, ili pako, ako bi to okolnosti zahtijevale, lišiti otca otčinske vlasti nad djetetom, te će mu (djetetu) imenovati tutora.

2. Ako je otac inozemac, dijete slijedit će u političkoj nadležnosti otca, pošto se takova djeca prema §. 146. o. g. z. i §. 4. i 9. zak. čl. XVI. 1870. ovozemnimi pripadnici smatrati nemogu.

Tuj pako nastaje pitanje, kako se imade postupati u pogledu takovog inozemca, koj se je bezvjercem očitovao, a iza toga se u ove zemlje preselio.

Pošto ovozemni zakoni razlikuju vjeroizpovjesti na priznane i nepriznane, to se dosljedno tomu nepriznane vjeroizpovje-

sti u ovim zemljama trpiti nebi smjele, a posljedično tomu imala bi se takovim inoženicem staviti alternativa, da pokoravajući se ovozemnim zakonom ka kojoj priznanoj vjerozakonskoj družbi pristupe ili pako, da ove zemlje ostave Prema tomu imali bi se ti inozemci siliti, da zajedno sa svojom pod njihovom vlašću nalazećom se djecom, rodila se potonja bilo u inozemstvu bilo u ovim zemljama, ka kojoj priznanoj vjerozakonskoj družbi pristupe, te djecu, koja su se u ovim zemljama rodila, u maticu rodjenih upisati dadu.

Time bi postavljeno bilo načelo, da se djeca proiztičuća iz ništetnog od ovozemke sa inozemcem sklopljenog braka imadu u kojoj, u ovim zemljama priznanoj vjeroizpovjesti prema jur razvitim načelom krstiti, odnosno upisati u dotične matice.

III. Gradjanski brak sklopljen izmedju inozemaca, kojim zakoni za nje valjani sklapanje gradjanskoga braka dozvoljuju, jest valjan, te se kao takav i u ovim zemljama smatrati mora i to s toga, jerbo su za inozemce zakoni njihove domovine mjerodavni, pa se s toga pravni poslovi, sklopljeni pravovaljano prema tamošnjim propisom i u ovim zemljama priznati moraju (§. 37. o. g. z.).

Djeca, rodjena u tom braku u ovim zemljama, bit će zakonita, slijedit će u političkoj nadležnosti svoje roditelje, u pogledu religioznog uzgoja i upisa u matične knjige imat će se takova djeca ili u koju od obstojećih matičnih knjiga upisati, ili će se iz ovih zemalja odpraviti morati.

Steku li ti inozemci tečajem vremena ovozemno državljanstvo, tada će se roditelji smatrati za izpovjednike one vjere, ka kojoj su prije svoga prestupa na inu ovdje nepriznanu vjeru ili na bezvjerstvo priznavali se, odnosno ako nikada privrženici koje priznane vjere ne bijahu, morati će se prekrstiti dati skupa sa svojom djecom, stojećom pod otčinskom vlašću.

Takova maloljetna djeca postati će time ovozemni pripadnici, te će podpadati onoj političkoj i duhovnoj obćini, kojoj otac podpadne (§. 146. o. gr. z. i §. 4. i 9. zak. čl. XVI. 1870.).

Ako roditelji nebi svoju maloljetnu djecu u maticu rodjenih upisati dati htjeli, tada bi se prema jur razvitom načelu po §§. 176. i 178. o. gr. z. postupati imalo.

Obzirom dakle na razvita načela ima se ponajprije u slučaju, o kojem je govor u uvodno spomenutom tamošnjem izvješću izviditi i zatim ustanoviti, da li je Anka Milsimer ovozemka ili inozemka.

Ako je ovozemka, tada je brak ne samo ništetan, nego i dijete je nezakonito, te će s toga slijediti mater u političkoj nadležnosti, a prema izboru njenomu u sporazumku sa tutorom (§. 166. o gr. z.), imat će se diete, ako jošte u maticu rodjenih prema propisom koje vjerozakonske družbe priznane upisano nije, u odnosnu dotičnu knjigu upisati dati, eventualno imati će sud shodna odrediti.

Ako je pako Anka Milsimer inozemka, pa ako glede nje gore označena predmjeva osnivajuća se na §. 160. o. gr. z. u savezu sa §. 50. cesarskoga patenta od 8. listopada 1856. br. 185. i 3. lipnja 1858 br. 92. d. z. l. obstoji, to će se imati dijete zakonitim smatrati, te će slijediti s toga u pogledu političke nadležnosti otca, a u pogledu duhovne imat će se opet po §. 176. i 178. o. gr. z. postupati, ako bi se otac M. Spitzer sveudilj ustručavao isto u maticu rodjenih upisati dati.

15. Naredba c. kr. hrv. slav. namjestničtva od 13. prosinca 1859. br. 18.891. upravljena na nadbiskup. duh. stol u Zagrebu, te biskupske duh stolove u Djakovu, Senju, Pećuhu i Krževcima, kojom se odredjuje, kako valja postupati, ako se uslijed odluke upravne oblasti imaju učiniti izpravci ii dodatci u rimokatoličkim maticama krštenih, vjenčanih i umrlih.

Bei der Wichtigkeit, welche die Matrikenbücher sowohl für den Staat als die Kirche haben, stellt sich die Notwendigkeit heraus, hinsichtlich des Weges in dem die von den politischen Behörden zu veranlassenden Eintragungen in diese Bücher zu geschehen haben, für die Zukunft eine Gleichartigkeit des Verfahrens in der ganzen Monarchie einzuführen.

Das Ministerium des Innern fand sich deswegen im Einvernehmen mit dem Cultusministerium veranlasst, anzuordnen, dass, wenn in Folge Entscheides einer politischen Behörde Aenderungen oder Zusätze in den Matrikenbüchern katholischer Pfarrämter vorgenommen werden müssen, diese in der Form in welcher die ämtlichen Eintragung stattfinden soll, von der polit. Landesbehörde im Wege des Ordinariates an jene Pfarr-

ämter mit dem Ersuchen zu leiten seien, dass die treue Aufnahme der Aenderung oder des Zusatzes in der Matrikel veranlasst werde.

Gleichzeitig wurde das k. k. Justitzministerium angegangen, die ihm unterstehendem Gerichtsbehörden anweisen zu wollen, die in Folge ihrer kompetenten Entscheidungen sich ergebenden Aenderungen und Zusätze der Matrikenbücher künftig genau formulirt, unmittelbar der politischen Landesstelle einzusenden, welche dann gleichfalls im Wege des Ordinariates das Weitere veranlassen wird.

Hievon beehrt man sich das hochwürdige (erz)bischöfliche Ordinariat zu folge Erlasses des k. k. Ministeriums des Innern vom 27. November 1859. Z. 10.901|M. J. in Kenntniss zu setzen.

16. Naredba vis. kr. zem. vlade odlela za bogoštovje i nastavu glede vodjenja razprava za izpravam matić. knjiga.

Kr. županijska oblast poziva se, da uputi podčinjene si kr. kotarske oblasti, da su jedino one zvane provadjati razprave glede izpravaka ili nadopunjena matičnih knjiga krštenih, vjenčanih ili umrlih, a ne obćinska poglavarstva, koja tome poslu u većini slučajeva nijesu dorasla.

Za provadjanje ovakovih razprava ne može se izdati obći naputak, te će postupak sam zavisiti jedino o vještini dotičnoga činovnika, koji će imati u svakom slučaju postupati najvećom sdušnošću, jer su matične knjige krštenih, vjenčanih i umrlih javne izprave, a u obćem je interesu, da ovakove izprave posvema istinito prikazuju faktično stanje.

S toga će političke oblasti čim naidju na krivi upis u maticama ili matičnim izvadcima imati odmah ureda radi zametnuti postupak i dotične razpravne spise predložiti na odluku kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovje i nastavu, koja jedina je nadležna odrediti izpravak ili nadopunjenje matičnih knjiga.

Za bana: **Dr. Kršnjavi** v. r.

17. Obćinskim činovnikom dozvoljivà se uvid u maticu.

Br. 2819

Kralj. zemalj. vladni odjel za bogoštovje i nastavu umolio je dopisom od 12. travnja o. g. br. 731. ovaj nadbiskupski duhovni stol, da podčinjene si župne urede uputi, neka obćinskim poglavarstvom *u svrhu sastavka i vodjenja izkaza obćinskih zavičajnikah* dozvoli uvid u matične knjige, ako bi ovi to zatražili.

Povodom predstavke ovoga nab. duh. stola, da se pobliže ustanove modaliteti, kako se taj uvid u matice ima obaviti, da se izbjegne razmiricam, koje bi izmedju obćinskih poglavarstva i župnika nastati mogle kr. je zemalj. vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, u sporazumku sa kr. vladnim odjelom za unutarnje poslove, naredbom ddto. 23. kolovoza o. g. br. 7767. odredila sliedeće:

1. „Uvid u matične knjige dozvoljen je obćinskim poglavarstvom jedino u svrhu sastavljanja i vodjenja točnoga izkaza obćinskih zavičajnika.

2. Obćinska poglavarstva imaju za dobe župnom uredu prijaviti, da žele uvid u matične knjige. Taj uvid obavit će ipak tek tada, kada od dotičnoga župnoga ureda stigne odgovor, da župnik ili zamjenik mu, imade od svoje službe dosta prosta vremena, da im zahtjevu udovolji.

3. Obćinski organ, ako nije načelnik obćinski, ima se uredovnom svjedočbom izkazati, da je na uvid matičnih knjiga ovlašten“.

Što se velečastnomu dušobrižnomu svećenstvu priobćuje na znanje i ravnanje.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu dne 16. rujna 1887.

IV. Razdio

Izvjestnice i rodoslovja.

---

1. Obiteljske izvestnice sastavljene na osnovu statusa animarum nisu javne izprave.

A. Dopis

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu od 10. srpnja 1882. br. 2438., upravljen na g. kr. ugarskoga ministra za zemaljsku obranu,

kojim se priobćuje, da obiteljske izvjestnice, sastavljene na osnovu „statusa animarum" nijesu javne izprave.

Na cienjeni dopis od 6. rujna 1881. br. 14.680|VIII priobćuje se Preuzvišenosti Vašoj, da je po izjavah duhovnoga stola nadbiskupije zagrebačke od 17. veljače t. g. br. 751 i konsistorija grčko-iztočne arhidieceze doljno-karlovačke od 15.|. 27. prosinca 1881. br. 572|497. od kojih se prepisi ovdje prilažu, tako zvana knjiga „status animarum", koja se kod grčko-iztočnih parohijalnih ureda vodi pod imenom „domovni protokol", njeka pomoćna odnosno ručna knjiga za dušobrižnike, koja istim kod potraživanja u odnosnih maticah služi na olahkoćenje dotičnoga posla potraživanja, i da ta knjiga nije vjerodostojna izprava, na temelju koje bi se rodoslovja i obiteljske izvjestnice ili pako krstne, vjenčane i smrtovne svjedočbe sastavljale, te da se takove izprave jedino na temelju matica krštenih, vjenčanih i umrlih izdavati mogu.

Zakoni i propisi, postojeći u Hrvatskoj i Slavoniji glede vodjenja matica krštenih, vjenčanih i umrlih po dotičnih na to ovlaštenih duhovnicih, naznačeni su pobliže u spomenutih izjavah gore navedenih duhovnih oblastih.

Podjedno obratio se je kr. vladni odjel za bogoštovje i nastavu na kr. vladne odjele za unutarnje poslove i za pravosudje u svrhu, da se glede toga, da li političke obćine i sudovi u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji upitni „status animarum" smatraju u praksi vjerodostojnom izpravom, i da li se rodoslovje, služeće za dokazanje prava na zadružni dio, imade

sastaviti na temelju izvornih matica ili ne, te napokon glede toga, da li se na temelju „status animarum" izdano rodoslovje kod prosudjivanja zadružno-diobnih razprava smatra valjanim i dovoljnim za izricanje odluke, i to svaki tih odjela u koliko pitanje zasjeca u njegovo područje, neposredno izjave naprama Preuzvišenosti Vašoj.

B. Dopis

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 20. srpnja 1882. br. 27.845, upravljen da g. kr. ugarskoga ministra za zemaljsku obranu,

kojim se priobćuje, da obiteljske izvjestnice sastavljene na osnovu „status-a animarum" nijesu javne izprave.

Odnosno na onu stran dopisa Preuzvišenosti Vaše od 6. rujna 1881. br. 14.680 upravljenoga na kr. zemaljski vladni odjel za bogoštovje i nastavu, u kojem je Preuzvišenost Vaša stavila pitanje, da li političke oblasti „status animarum" smatraju u praksi vjerodostojnom izpravom, i da li se rodoslovje, služeće za dokazanje prava na zadružni dio, imade sastaviti na temelju izvornih matica ili ne, te napokon, da li ovaj kr. zemaljski vladni odjel smatra na temelju „status animarum" izdano rodoslovje kod prosudjivanja zadružno-diobnih razprava valjanim i dovoljnim za izricanje odluke, čast mi je ovim priobćiti Preuzvišenosti Vašoj, da se kod prosudjivanja ovlaštenja na zadružnu imovinu samo rodoslovja na temelju izvornih matica župnih sastavljena, kao javne podpunu dokaznu moć imajuće izprave smatraju, ter se pri tom opazuje, da pomenuti „status animarum" župnikom samo kao priručno sredstvo za laglje orientiranje u matičnih knjigah služi.

C. Dopis

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu, od 2. ožujka 1883. br. 2110, upravljen na g. kr. ugarskoga ministra za zemaljsku obranu,

kojim se priobćuje, da obiteljske izvjestnice, sastavljene na osnovu „status-a animarum" nijesu javne izprave.

Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljsko-vladni odjel za pravosudje priobćio je ovamo dopisom od 19. veljače t. g. broj 585.,

da po glasu izvješća banskoga stola od 30. prosinca p. g. br. 25.434. ovozemni sudovi u praksi nesmatraju, da su iz-

vjestnice obiteljske, sastavljene na temelju tako zvanoga „status animarum", kao svjedočanstva, izvadjena iz matice krštenih, vjenčanih i umrlih, i to s razloga, što se isti status animarum ne vodi na temelju zakona, ili naredbe državne vlasti i što se glasom §. 113. i 114. gr. post. smiju jedino rečene matice i izvadci iz istih matica držati vjerodostojnom javnom izpravom o obiteljskom stališu osoba.

Ovo se priobćuje preuzvišenosti Vašoj doknadno k ovdašnjemu dopisu od 10. srpnja 1882. br. 2438.

2. Obiteljske izvjestnice se nesmiju sastavljati po knjizi zvanoj „status animarum."

Nr. 121 Horsum directum rescriptum Exc. R. Regiminis, sectionis pro internis negotiis, dto. 31. Decembris 1882. Nr. 45. 376 tenoris sequentis;

„Pošto su se opazile mnoge neurednosti i površnosti na predloženih obiteljskih (župničkih) izviestnicah (obrazac VIII. naputka za provedbu ugar. zakon. članka XI. od godine 1868.), naročito, da voditelji matica krštenih (rodjenih) vjenčanih i umrlih često sastavljaju i izpunjuju izviestnicu, po navodih izvjestnicu moleće stranke; — a prečesto, da izvjestnicu sastave iz priručne knjige nazvane *„status animarum"*, tako da ne samo da u izvjestnici izpostavljene godine rodjenja, vjenčanja i smrti nisu izpravne, već se u izvjestnicu ne unesu niti sve osobe, koje u nju kao članovi dotične obitelji spadaju; pošto se nadalje takovim nekorektnim i površnim postupkom dovode u obće oblasti u položaj, da na krivom temelju izriču odluke, koje su — jer faktičnom stanju stvari neodgovaraju — u oprieci sa interesom države, a i pojedinih stranaka, za to se prečastni nadbiskupski duhovni stol umoljava, da izvoli podčinjene si voditelje matica pozvati i uputiti, da obiteljske izviestnice, bilo na zahtjev javnih oblastih, bilo privatnih stranaka, uviek izdaje izključivo i jedino na temelju izvornih matica krštenih (rodjenih) vjenčanih i umrlih. U Zagrebu, dne 31. prosinca 1882. U odsutnosti bana kr. odjelni predstojnik: Živković v. r." — Venerabili Clero pro stricta observatione communicatur.

Datum e Consistorio Aeppali Zagrabiae die 12. Januarii 1883. —

3. Kako se ima postupati proti izdavateljem netočnih obiteljskih izvjestnica u vojničkih poslovih.

Nr. 1280 Glede izdavanja obiteljskih izviestnica u vojničkih poslovih saobćuje se dušobrižnom svećenstvu znanja i ravnanja radi naredba kr. zem. vlade, odjela za nnutarnje poslove od 18. travnja 1888. br. 34.283 ex 1887. sliedećega sadržaja:

„Povodom nastaloga pitanja: da li su upravne oblasti u Hrvatskoj i Slavoniji u smislu ovozemnih zakona ili naredaba vlastne disciplinarnim putem kazniti, zloporabam krive: a) svećenike (voditelje maticah) radi izdanja netočnih, nepodpunih, dakle neistinitih obiteljskih izvjestnica u vojničkih poslovih; b) obćinske organe radi izdanja neistinitih svjedočba u poslu vojnoreklamacionalnom, te c) svjedoke, koji ovu svjedočbu podpišu, — jer obranbeni zakon ne sadržava naredaba, kako da se kazne ovakove zloporabe; — ustanovljuje se u pogledu riešenja spomenutog pitanja sporazumno sa kr. ug. ministarstvom za zemaljsku obranu, — a naime glede slučajeva pod a) iztaknutih i u sporazumku sa ovovladnim kr. zemaljskim odjelom za bogoštovje i nastavu sliedeće: Ad a). Župnici, kojim je po državi povjereno vodjenje matica rodjenih, vjenčanih i umrlih dužni su te matice savjestno i uredno voditi, a izvadke iz njih točne i podpune izdavati. Uredovna im je dakle dužnost izvjestnice, što ih u vojničkih poslovih izdavaju sačiniti savjestno i točno tako, da maticam posve odgovaraju. Izdade li župnik izvjestnicu netočnu, nepodpunu, dakle neistinitu, u zloj nakani (§. 101., §. 102. slovo b) kazn. zakona) onda je počinio *zločinstvo zloporabe uredovne vlasti i* ovakov slučaj spada pred redovite kaznene sudove. Ako pako te zle nakane nema, onda mu se u grieh upisati ima *disciplinarni prekršaj* počinjen povriedom i zanemarenjem uredovne dužnosti. Postupak pako radi takova prekršaja, pošto zakon nije progon i kazan inoj kojoj vlasti naročito predao, pripada nadležnoj duhovnoj vlasti župnikovoj.

Kr. zemalj. ova vlada, odjel za unutarnje poslove, časti se dakle ovo prečastnom duhovnomu stolu uz molbu saobćiti, da izvoli odsele, kada bi se slučajevi takovoga prekršaja tamo dostavili, proti dotičnim svećenikom (voditeljem matica) po topoglednih tamošnjih propisih *karnostno postupati*, dotičnu

razpravu vazda sa mogućim pospješenjem dokončavati, te od slučaja do slučaja posljedak toga disciplinarnoga postupka t. j. dotičnu pravomoćnu odluku toga prečastnoga duhovnoga stola u svrhu, da se ista gore navedenom kr. ug. ministarstvu za zem. obranu kao i odnosnoj upravnoj oblasti priobćiti može, ovoj kralj. zemaljskoj vladi, odjelu za unutarnje poslove, do znanja davati.

Grof Khuen-Hèderváry v. r.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu, dne 18. travnja 1888.

4. O biljegovanju obiteljskih izvjestnica.

Nr. 3269 Naredbu glede biljegovanja obiteljskih izvjestnica, koju je kr. ugar. financ. ministarstvo dne 24. prosinca 1875. pod br. 50.711 izdalo, a koja je velečastnomu dušobrižnomu svećenstvu bila priobćena okružnicom nadbiskupskoga duhovnoga stola od 16. kolovoza 1889. br. 2944 — isto je visoko ministarstvo stavilo izvan krieposti, a podjedno glede toga biljegovanja izdalo novi oglas od 8. listopada 1881. br. 84.874., koji je visoka kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, dopisom svojim br. 9366. o. g. ovoj oblasti dostavila. Oglas se taj veleč. dušobrižnomu svećenstvu ovime priobćuje na znanje i ravnanje a glasi ovako:

U predmetu biljegovne obveze *„obiteljskih izkaznicah“* dne 4. prosinca 1875. pod br. 50711 izdani u broju 2. „Budapesti Közlöny-a“ od god. 1876. izašli oglas ovim se izvan krieposti stavlja i mjesto istoga se u suglasju sa ustanovami sada kriepostnoga obranbenoga zakona (zak. čl. VI. 1889.) radi jednoličnog postupka izjavljuje sliedeće:

„Obiteljske izkaznice“, kao skupni izvadci matica zahtjevaju u smislu prve alineje opazke k članku 18|6 nadopunjujući dio uredovne sbirke zakona i propisa o biljegovini i pravnoj pristojbi (od godine 1885. sačinjavajuće pristojbene tarife, *toliko puta zakonitu biljegovinu od 50 nč., koliko se puta u istih na temelju matica posvjedočavaju slučajevi poroda (krštenja) vjenčanja ili smrti.*

Izuzimlju se:

I. One obiteljske izvjestnice, koje se prilažu takovim od biljegovine oproštenim molbenicam u kojih:

a) vojni obvezanici za pogodnost oprosta od vojne (domobranske) službe na temelju zakonitih razloga (§§-i 31., 32., 33. i 34. zak. čl. 1889.) ili kojimi

b) dopustni vojnici (domobranci) izhodjenje ženitbene dozvole mole.

U te svrhe nuždne obiteljske izkaznice mogu se izdati *prosto od biljegovine,* jer su i same spomenute molbenice od biljegovine oproštene.

Neobhodno je ipak potrebno, da na ove od biljegovine proste „ubavjestnice“ izdavatelj zabilježi onu svrhu, u koju je istu izdao, kao u ime dotične stranke.

Propust ovoga zabilježenja sačinjava polag točke 3. §-a 117. pristojbenih propisa kvalificirani i sa globom ustanovljenom u §-u 118 kazniti se imajući manji prekršaj.

II. One „obiteljske ubavjestnice“, koje se prilažu takovim *biljegovini podvrženim* molbenicam, u kojih

a) koji vojni obvezanik moli za dopust, koj se može dozvoliti u smislu predzadnje alineje §-a 34. zak. čl. VI. 1889., ili

b) osoba, koja još nije postigla dobu stavnje, ili vojni obvezanik, koji već stoji u dobi na stavnu obvezanoj, ali još nije unovačen, moli za iznimnu ženitbenu dozvolu — ili

c) u aktivnoj vojnoj službi stojeća osoba dopust išće; konačno

III. takove „obiteljske ubavjestnice“, koje sudovi kod razpravljanja ostavine vojnih obvezanika u svrhu ustanovljenja obiteljskih odnošaja potraže.

Pod II. i III. spomenute obiteljske ubavjestnice imadu se bez obzira na broj u istih sadržanih slučajevih poroda (krštenja) vjenčanja i smrti providiti sa biljegom od 50 novčića za svaki arak.

U Zagrebu dne 15. prosinca 1893.

Pavao Gugler v. r.
naslovni biskup, kapitul. vikar.

5. Dopis

kr.-hrv.-slav.-dalm. zem. vlade odjela za bogoštovje i nastavu od 9. kolovoza 1883 br. 6.182. kojim odgovara kr. vlad. odjelu za pravosudje na pitanje, da li su dušobrižnici vlastni tražiti pristojbe za izdavanje izvjestnica o stanju duša u ostavinskim razpravama.

Uz povratak priloga cienjenoga dopisa od 9. travnja t. g. br. 4761 glede pristojbe, koju župnici zahtjevaju za izdavanje izvjestnica o stanju duša u ostavinskih razpravah, priobćuje se kr. vladnom odjelu za pravosudje, da se ostavštinske razprave uviek *ureda radi* provadjaju, pa bi prema tomu onaj izraz u pogledu onih razprava, na koje se odnosi izvješće kr. javnoga bilježnika u Delnicah od 4. travnja t. g. br. 108, bio pretiesan, te se je u tom izvješću valjda mislilo na onakove razprave, gdje ostavština neiznosi više nego 100 for., te ove mora dotični kr. javni bilježnik bezplatno obaviti, to jest u strogom smislu ureda radi, nedobiv za to nikakove naplate.

U takovih dakle slučajevih nemogu ni župni ured izim biljege, nikakove druge pristojbe zahtjevati.

6. Naredba

kr. ugar. ministra financija tičuća se oprosta od biljegovine gruntovnice i matičnih izvadaka, koji su ureda radi potrebni za ostavinske razprave.

Br. 4161 Dopisom od 2. lipnja 1880., br. 35.325 priobćio je kr. ugarski ministar financija kr. zemaljsko-vladnomu odjelu za pravosudje malo niže pod A. B. C. sliedeće naredbe svoje od 30. listopada 1878. br. 58.773, od 10. veljače 1879. broj 11.098 i od 2. prosinca 1879. br. 15.755, koje se tiču *oprosta od biljegovine gruntovnih i matičnih izvadaka, koji su ureda radi potrebni za razpravu ostavinske.* Pak pošto je kr. ugar. ministar pravosudja te naredbe priobćio svim ugarskim oblastim, zamolio je kr. ugar. ministar financija, da se radi jednoličnosti postupka iste priobće i svim sudovom i službenim organom u Hrvatskoj i Slavoniji, kojim je povjereno inventiranje, dotično razpravljanje ostavština.

S toga je kr. zemaljsko-vladni odjel za pravosudje naredbom od 25. rujna 1880. br. 5754 pozvao banski stol, neka gore spomenute naredbe priobći dotičnim ovozemnim oblastim

ravnanja radi, pri čem valja opaziti, da se u mjesto tih naredbah navedenih *ugarskih* oblastih i organa imadu razumievati odnosne *ovostrane* oblasti i organi, a mjesto zakona i propisa valjanih *u kraljevini Ugarskoj,* zakoni i propisi valjani u *ovih kraljevina,* naročito zakon o sudbenom postupku u neparbenih pravnih poslovih izdan cesarskim patentom od 9. kolovoza 1854. (br. 208 d. z. l.) i naredbe od 16. ožujka 1878. br. 1855. i 1981 (br. 14. i 15. sbornika od godine 1878.). izdane u pogledu sudjelovanja kr. javnih bilježnika i obćinskih organa kod ostavinskih razprava.

Što se usljed zamolbe visokoga kr. vladnoga odjela za bogoštovje i nastavu od 28. studena 1880. br. 5563 častnomu župnomu svećenstvu malo niže pod A. B. C. saobćuje s pozivom, da u prenavedenih slučajih odsele prema dotičnim naredbam kr. ugar. ministra financija postupa.

Nadbiskupski duhovni stol. U Zagrebu dne 10. lipnja 1881.

A. Prepis broja 58.773.

Okružnica kr. ug. ministra financija svimkolikm jurisdikcionalnim upravnim povjerenstvom.

Pošto se ona odredba točke *b*) stavke 79. tarife, da su po oblastih i uredih za uredske svrhe potrebne izprave, dotle dok se za ovakove svrhe uporavljuju proste od biljege u praksi, osobito glede ureda radi zahtjevanih matičnih i gruntovničkih izvadaka, različito uporavljuje; nadalje pošto se u biljegovanju po obćinah o pojedinih obiteljskih odnošajih namjesto matičnih izvadaka izdanih svjedočba različiti postupak sliedi, to se u sporazumku sa kr. ugar. ministrom za unutarnje poslove i pravosudje izjavljuje i odredjuje:

1. Da po kr. sudbenih stolovih i sudovih službeno zahtievani matični izvadci;

2. po skrbničkih oblastih takodjer službeno zahtievani matični izvadci, kao što i gruntovnički izvadci, konačno

3. po obćinskih bilježnicih za nadopunjenje imovinskih popisa u smislu §. 237. zak. čl. XX. od god. 1877. ust-

meno ili pismeno zahtievani gruntovnički izvadci kao što i u smislu §. 230. spomenutog zak. čl. o rodjenju malodobnih iskani matični izvadci dotle, dokle za rečenu i koju drugu uredovnu svrhu se uporabljuju, prosti su od biljege.

Odlučno se izjavljuje, da obćinski bilježnici jedino za rečene svrhe mogu zahtievati prosto od biljege izdanje izvadaka, te što se tiče matičnih izvadaka, imade im se molba samo glede svjedočanstva o rodjenjenju malodobnih izpunjivati, naproti glede inih matičnih izvadaka ista se imade zanijekati.

Gruntovnički uredi i voditelji matične knjige dužni su na prosto od biljege izdanih izvadcih svrhu i slučaj, za koj sve prosto od biljege izdaju, uviek točno zabilježiti.

U osobitu se dužnost skrbničkih oblastih stavlja, da prosto od biljege izdanje matičnih izvadaka (obiteljskih obavjestnica) kao što i gruntovničkih izvadaka samo za uredovne svrhe zahtievaju, nadalje da ovakove proste od biljege izvadke uviek u vlastitoj pismohrani čuvaju, te strankam pod nikakav način neizdaju.

Glede biljege po obćinah na mjesto matičnih izvadaka ob obiteljskih odnošajih pojedinaca izdanih svjedočanstva primjećuje se, da se ova svjedočanstva obično samo sa stalnom biljegom od 50 novč. imadu providjati, ako pako i vrieme njimi posvjedočenog rodjenja, vienčanja ili smrti kao najbitniji podatak matičnikah u sebi sadržavaju, to se pokraj toga i po duhovniku podpisuju, pošto podpunoma vjerodostojne izvadke matičnika nadoknadjuju izuzev one slučajeve, u kojih i sam matični izvadak bi se imao prosto od biljege izdati, imadu se sa stalnom biljegom od 50 novč. toliko puti providjati, koliko se slučajeva rodjenja, vienčanja i smrti njimi posvjedočava.

Bit će zadaća jurisdikcionalnih povjerenstva, skrbničke oblasti i obćine o sadržaju ove naredbe shodno obavjestiti kr. sudbeni stolovi i kotarski sudovi putem ministarstva za pravosudje; matičnik vodeći svećenici, kako putem nadležne crkvene njihove oblasti dobit će obaška obširni naputak. U Budimpešti dne 29. listop. 1878.

Za prevod i prepis jamči; **Vértag Jakob** v. r.

B. Prepis br. 11098 Od kr. ug. ministar. financija.

Okružnica.

Svimkolikim kr. sudovom i kr. komoram javnih bilježnika.

U savezu sa naredbom od 8. veljače 1878. br. 3127 obaviešćujem (naslov), da se oprost od biljegovine izrečene glede gruntovničkih izvadaka, koji se imadu priklopa radi inventarom u smislu §. 237. zak. čl. XX. od g. 1877. izdavati na preduzimanje ostavštinskih i imovinskih propisa inventara pozvane obćinske bilježnike, proteže se glasom dopisa gosp. kr. ug. ministra financija od g. 1878. br. 68905 i 1879. br. 6106 i na one slučajeve, kada na temelju §. 242. zak. čl. XX. od god. 1877. kr. javni bilježnik ili koji organ skrbničke oblasti obavlja inventiranje kao što i na one gruntovničke izvadke, koji su kr. sudovom potrebni kod riešavanja takovih ostavštinskih poslova, koji se na temelju točaka *a) b) c) d)* §. 560. gradj. parb. postupnika kod njih u tečaju nalaze glede dovršenja kojih su u odredbi §. 303. zak. čl XX. od god. 1877. upućeni.

Pošto je pako glasom u gradjanskom parb. postupniku popisanog postupka, dužnost nasliedničkih zastupnika valjane podatke sudovom podati, to moram osobitu važnost na to polagati, da se postupajući sudovi radi izdanja od biljegovine prostih gruntovničkih izvadaka samo u onom slučaju na gruntovničke oblasti, ako se nabava spomenutih izvadaka ureda radi za dovršenje ostavštinske razprave neobhodno potrebnom pokaže.

Po sebi se razumieva, da se u zaporkah ovjerovljenja tako za javne bilježnike i organe skrbničke oblasti, kao što i za kr. sudove izdati se imajućih gruntovničkih izvadaka, svrha od biljege prostoga izdanja, te dotični ostavštinski predmet, pozivno na ovu okružnicu, imade uvjek točno iztaknuti, da se nadalje prosto od biljege izdani izvadci, kod ostavštinskih spisa imadu čuvati, te da se strankam pod nikakav način nemogu izdati. U Budimpešti, 10. veljače 1879.

Za točnost prevoda i prepisa; **Vértag Jakob** v. r.

C. Prepis br. 15755. Od kr. ug. ministar. financija.

Okružnica.

Svimkolikim financijalnim oblastim i uredom za odmjerivanje pristojba.

Pošto se glede matičnih izvadaka i obiteljskih obavjestnica, koje se imadu kod ostavinske razprave kr. sudbenim stolovom, sudbenim skrbničkim oblastim i obćinskim bilježnikom ureda radi izdavati, ovdašnjom okružnicom od 30. listop. 1878. br. 58773 (Penzügyi Közleny br. 40. od god. 1878.) dozvoljeni biljegovni oprost, uslied zamolbe kr. ug. ministra za pravosudje takodjer na kr. javne bilježnike, kojim je povjereno vodstvo postupka oko nasliedstva, to se ovime uz uvjete opisane u pozvanoj okružnici dozvoljuje, da se od strane kr. javnih bilježnika kao na temelju §. 124. zak. čl. XX. od g. 1877. djelujućih sudbenih ovlašćenika i na temelju §. 245. zak. čl. XX. od g. 2877. kao ovlašćenika skrbničke oblasti za uredovnu svrhu službeno zahtjevani matični izvadci i obiteljske obaviestnice u slučaju dokazanog siromaštva i neznatne vriednosti ostavštine takodjer prosto od biljega izdaju.

O čem se (naslov) znanja i shodnog ravnanja radi obavješćuje. U Budimpešti, 2. prosinca 1879. *Za* točnost prepisa i prevoda: **Vértag Jakob** v. r.

7 Kolika pristojba pripada župniku za rodoslovje ili izvjestnicu.?

Nr. 12849 / 3.747. Altum c. r. Ministerium Cultus dto. 20. Octobris a. p. edito rescripto ordinavit, ut taxae parochis pro extractibus genealogicis matricularum in privatarum personarum usus expeditis, — exceptis tamen pauperibus — solvantur in ea proportione quam patentales dto. 2. Augusti 1850. T. P. 29|73 quoad adhibendum in similibus documentis stigma statuunt; id vero est, ut simplex taxa pro matriculari ordinario extractu, legaliter obveniens, toties multiplicetur, quot personarum stricte ad genealogiam pertinentium extractus facti fuerint.

Quod ipsum Ptltis DVestris pro congruo notitiae et directionis statu significatur cum eo: ut relate ad minus valentes

parochianos suos omnem observent discretionem, pauperibus vero idmodi extractus gratis expediant

Datum e Consistorio AEppali Zagrabiae die 1. Februarii 1861. celebrato.

Georgius, Card. AEpp.

Nr. 2156 Quamvis ptlis DVestris ope Curentalium dto. 5. Augusti 1859. Nr. 2604. dimissarum, significatum abhinc fuerit; quod altum ministerium cultus pro tabellis illis genealogicis, quibus statutionis militari obnoxii, pro sui a servitiis militaribus eliberatione indigent, taxam 2. fl. praescripserit, tamen nonnulli parochi hac taxa non contenti 3. 4. immo et 5 fl. a. v. hoc titulo exigere praesumpserunt.

Ad tollendum hunc abusum R. Consilium Ltle. isthic advolutos sub 16. cum Nr. 1846|526 dimisit ordines ad omnes civiles jurisdictiones quorum tot exempla adjacent, ut singulis districtus parochis singula obtingere possint, una requirendo Officium isthoc metropolitanum, ut Clerum quoqui curatum desuper edoceret, eique commendaret, ne hanc majorem taxam desumere audeat, immo miseris deductiones idmodi gratis expediat.

Itaque reflectuntur hisce p. DVestrae, ne ullo sub praetextu majorem taxam desumant, facile secus gravi responsionis oneri subjiciendo et cum sui prostitutione ad reddendum, quod injuste sibi appropriassent, stringendo.

Datum Zagrabiae die 26. Septembris. 1862.

Georgius Card. AEpp.

8. Taksa za obnavljanje obiteljskih izvjestnica vojničkih.

Nr. 2221 Exc. Regiminis Provincialis sectionis cultus et institutionis rescriptum dtto. 30. Junii a curr. Nr. 984. horsum directum tenoris sequentis:

„Kralj. ug. ministar za zemaljsku obranu ustanovio je glasom dopisa svoga od 30. prosinca 1879. br. 33.726. sporazumno sa c. kralj. zajedničkim ministrom rata, sa kralj. ugar. ministrom za bogoštovje i nastavu, sa kralj. hrv.-slav.-dalmat. zemaljsko-vladnim odjelom za bogoštovje i nastavu i sa ces. kralj. glavnim zapovjedničtvom u Zagrebu kao krajiškom ze-

maljskom upravnom oblasti pristojbu, koju matice vodeći duhovnici izuzam slučajeve dokazana siromaštva, pravo imaju tražiti od stranaka za obnavljanje jur jednoć izdanih obiteljskih izviestnica potrebitih u vojničkih poslovih, osobito pak potrebitim osobam, koje se nalaze u očevidnosti doknadne pričuve ili domobranstva, u svrhu da od godine do godine dokažu još sveudiljno postojanje oprostnoga ili odpustnoga naslova, za sve zemlje krune ugarske u svoti od 1. for. slovom jednoga forinta.

Umoljava se prečastni duhovni stol, da tomu shodno sve podčinjene duhovnike, vodeće matice, uputiti izvoli. U Zagrebu 30. lipnja 1890. Za bana Dr. **Muhić** v. r."

Venerabili Clero Cur. totius Archidioecesis pro notitia et directione communicatur.

Datum e Consistorio AEppali Zagrabiae die 9. Julii 1880 celebrato.

Kako se imadu sastaljati rodoslovja?

§. 24. naputka o provedbi z. č. od 9|5 1889.

Zadružna rodoslovja treba da su izvedena do neposrednih predstavnika, umrlih prije 1. siečnja 1873. Rodoslovja plemićkih zadruga imadu bezuvjetno sadržavati i sve izudate ženske članove zadruge.

U izvadcih iz pučkoga popisa neka občinsko poglavarstvo na temelju vlastita znanja, izpovjedi zadrugara, a prema potrebi i na temelju župničke izvjestnice, točno označi pojedine predstavnike obitelji zajedno sa njihovom svojtom, kao i uzajemni rodbinski odnožaj predstavnika. Obrazac rodoslovja priležI pod E.

+ viđi opaske u Obrazcu poslije str 288.

11. Kako se imadu biljegovati rodoslovja?

Rodoslovja sastavljena ili samo potvrdjena po osobah, kojim je povjereno vodjenje matica, podpadaju biljegovini od 50 nčah. toliko puta, koliko god poroda, vjenčanja ili smrti zasvjedočavaju.

12. Oblasti imadu slati članove zadruge u župni ured.

Br. 2535.

U savezu sa okružnicom, koju je nadbiskupski duhovni stol dne 21. studenoga 1890 broj 3573 razaslao po nadbiskupiji, priobćuje kapitularni vikarijat dušobrižnomu svećenstvu znanja i ravnanja radi naredbu visoke kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 6. srpnja 1891. Br. 13.301. upravljenu na sve županijske oblasti, koja glasi:

„Svi duhovni stolovi, konsistorija, augsburžko-evangelijski „seniorat u Novom Sadu, uputili su usljed ovdješnjega dopisa „od 7. rujna 1890. br. 33.563 podčinjeno si dušobrižno sve„ćenstvo, kako im valja u smislu postojećih propisa u poslo„vima razdružnih dioba bezplatno i svom mogućom brzinom „izdavati *zadružna rodoslovja*, odnosno župničke izvjestnice „na pozive občinskih poglavarstva, te kotarskih oblastih, odno„sno posebnih izaslanika za provadjanje potajnih diobah. — „Priobćujući to kr. županijskoj oblasti, pozivlje se, da o tom „ubaviesti sve područne kr. kotarske oblasti i občinska pogla„varstva s dodatkom, da i ove oblasti *idu na ruku* župnim „uredima kod tog mučnog i znatnim gubitkom vremena skop„čanog posla na takav način, da članove spadajuće na zadru„gu radi boljeg i bržeg sastavljanja šilju zajednički u župne „urede."

U Zagrebu, dne 6. srpnja 1891.

Za bana;

Stanković v. r.

11. Rodoslovja za diobu kućnih zadruga.

Br. 3573.

Od kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, ovaj je nadbiskupski duhovni stol primio dopis ddto. 7. rujna o. g. br. 33563., iz kojega se veleč. dušobrižnomu svećenstvu priobćuje sliedeće:

Po §. 39. zakona od 9. svibnja 1889. *„o zadrugah"* dužni su župni uredi zadružna rodoslovja, odnosno župničke izvje-

stnice na poziv općinskog poglavarstva izdati bezplatno kao uredovnu izpravu, pod pečatom župnoga ureda.

Po §. 24. banske naredbe od 16. prosinca 1889. br. 23103. treba da su zadružna rodoslovja izvedena do neposrednih predstavnika, umrlih prije 1. siečnja 1837. Rodoslovja plemićkih zadruga valja bezuvjetno, da sadržavaju i sve izudate ženske članove zadruge. Nu osim redovnih diobnih razprava, pokrenuo je kr. zemaljski vladni odjel za unutarnje poslove, sporazumno sa kr. vladnim odjelom za pravosudje, osobiti postupak za provedbu potajno razdieljenih zadruga, te je u skupnoj naredbi od 16. prosinca 1889. br. 47318. ovlastio kako upravne kotarske oblasti tako i posebne izaslanike, imenovane za provedbu potajno razdieljenih zadruga, da mogu neposredno od župnih uredah svog uredovnog područja zatražiti rodoslovja svih potajno razdieljenih zadruga, a u slučaju nužde, da si pomoćju te sudjelovanjem župnih ureda i sami saberu ta pomagala ako župni uredi nebi u opredieljenom roku podnjeli rodoslovja.

Dodaje se, da su po *zakon. članku* 59: 1870. zaj. ug.-hrv. sabora *sve izprave,* koje se odnose na diobu zadružnog imetka, *oproštene od biljega i pristojba,*

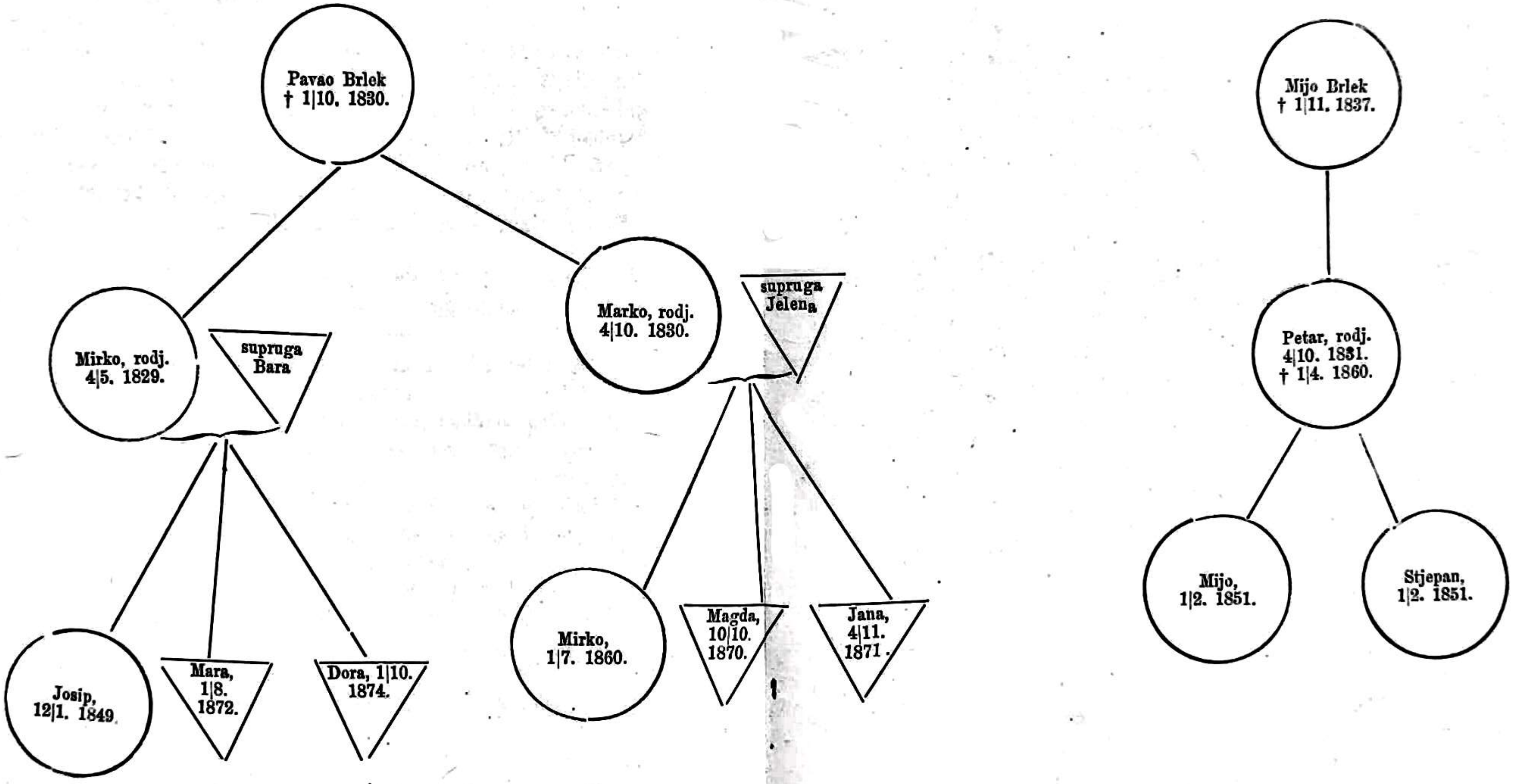
U bitnosti postojao je sličan postupak i za valjanosti zakona od 3. ožujka 1874. „o zadrugah".

Kr. zemaljska vlada za tim moli ovaj nadbiskupski duhovni stol, da o tom uputi podčinjeno si dušobrižno svećenstvo, te se nada, da će ono nastojanje oko što brže gruntovne provedbe potajnih dioba podupirati, a onda primjećuje: Rad taj, istina, iziskuje od kuratnog svecenstva naporno i intenzivno poslovanje, budući da valja za mnogo zadruga ujedanput sastavljati rodoslovje. Nu kako je od prieke potrebe po narodno blagostanje, da se valjano urede posjedovni odnošaji potajno razdieljenih zadruga, tako se u tom radu sudaraju interesi pučanstva s onimi dušobrižnog svećenstva, koje usljed neuredjenih posjedovnih odnošaja potajno razdieljenih zadruga mnogo trpi u svom prihodu.

Složan dakle rad crkvenih i svjetovnih oblastih promicati će u velike obći interes, pa za to umoljava se prečastni taj duhovni stol, da podčinjeno dušobrižno svećenstvo svestrano uputiti izvoli, *da izdaje bezplatno i svom mogućom brzi-*

Rodoslovje

zadruge Brlek iz Brlekova sela kućni broj 20.

Da je ovo rodoslovje iz maticah župe Konščinske vjerno izvadjeno ovime se uredovno potvrdjuje.
Župni ured u Konščini dne 1. veljače 1890.

(M. P.)

župnik:
Nikola Žažinec v. r.

Na str. 286. pogriešno je odtisnuto umrlih prije 1. siečnja 1873.
oundje imade biti „ „ „ „ 1837.

nom zadružna rodoslovja, odnosno župničke izvjestnice, kako na poziv občinskih poglavarstva, tako i na zahtjev kotarskih oblastih, odnosno posebnih izaslanika za provedbu potajnih dioba u poslovih zadružnih dioba.

Usljed toga ovaj nadbiskupski duhovni stol dušobrižno svećenstvo u području kraljevina Hrvatske i Slavonije poziv!je, da i u ovom poslovanju za dobrobit svojih župljana žrtve doprinese te nastojanje odnosnih oblasti oko što brže provedbe potajnih dioba podupre.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu, dne 21. studenoga 1890.

Josip v. r.
kardinal, nadbiskup.

Formular za Imovnik matica, župnih izpravah itd.

Imovnik

matica, župnih izprava i drugih knjiga knjižnice župe N . . . .
po smrti (uslied promaknuća, premještenja) N , . . . N . . . .
s adašnjega župnika sastavljen i sadašnjemu župniku (župnomu upravitelju)
N . . . . . N . . . . : dne . . . . 18 . . predan.

Broj tekući	Naslov knjige	Broj svezakah	oblik knjige	Broj pod kojim se u knjižnjici nalazi
	A) župne matice			
1	Matica krštenih od 15. veljače 1680. do 1. siečnja 1720. uključivo; tvrdo vezana	1	folio.	1
2	Matici krštenih od 1 siečnja 1720. do 1. siečnja 1790. tvrdo vezana . . . , ...	1	folio.	2
3	Matica vjenčanih od 1. siečnja 1681. do 1. siečnja 1760.	1	folio.	3
4	Matica vjenčanih od 1. siečnja 1760. do 1 siečnja 1805, ...	1	folio.	4
5	Matica mrtvih od 1. siečnja 1700. do 1. siečnja 1765.	1	folio.	5
6	Matica mrtvih od 1. siečnja 1765. do 1. siečnja 1815.	1	folio.	6
7	Zapisnik duša „status animarum“ od godine 1785. do 1805.	1	folio.	7
8	Zapisnik duša „status animarum“ od god. 1805. do god. 1825.	1	folio.	8
	B. Zapisnici višjih odredabah.			
9	Zapisnik Vis. odredabah od god. 1784. do 1. ožujka 1830. , ...	1	folio.	9
10	Okružnice nadbiskupije zagrebačke od g. 1873 do 1879	1	četvr.	10
11	Uručbeni zapisnik . . . . . . , ...	1	folio.	11
	C) Računarske knjige.			
12	Računska knjiga župne crkve N . . . . od god. 1780. do god. 1805.	1	folio.	12
13	Računska knjiga kapele sv. . . . od god. 1800. do god. 1835.	1	folio.	13

Broj tekući	Naslov knjige	Broj svezaka	Oblik knjige	Broj pod kojim se u knjižnici nalazi
	D. Poviest župe.			
14	„Liber memorabilium“ župe . . . počam od g. . . . . do najnovijega vremena	1	folio	14
	E) Rukopisi i službene izprave.			
15	Ženitbeni spisi (krstni listovi, dokaznice o neženjenom stališu (bezbračnom), dozvole polit. oblasti i nadtutorstvene oblasti kod malodobnika, oprost od vojničtva itd., od 1870 — 1879.	1	folio	—
16	Župnici Acta. od god. 1870	1	folio	—

F) Knjige.

Broj tekući	Naslov knjige	Ime i prezime spisatelja	Format	Broj svezakah	Broj pod kojim se u knjižnici nalazi	Opazka
1	Sacra scriptùra . . .	Dominicus Brontano	4	19	1	
2	Constitutiones Dioecesanae	—	4	1	2	
3	Concilium Tridentinum .	—	4	1	3	
4	Anleitung für die Seelsorger	Gregor. Köhler . .	8	1	4	
	G) Manca Opera.					
5	Jus ecclesiasticum . .	Joannes Krajčik .	8	1	5	samo 1 svez.
6	Homilienkranz	Emanuel Veith . .	8	3	6	1., 2., 4. sv.
	H) Augmentum inventarii: knjige po smrti pokojnoga župnika N . . N . . dobljene.					
1	Geistlicher Geschäftsstgl.	Helferf Josef . .	8	1	7	

Da sam ovaj imovnik iz ruku N . . N . . . podpunoma i točno primio priznajem.

U N . . . . dne . . . . 18 . .

Sliede podpisi, župnog upravitelja, kao predavaoca, župnika kao primaoca, te dvajuh crkvenih starešina te pečat kot. podarcidjakona.

Izvadci iz matica krštenih, vjenčanih i umrlih.

1. Naredba ces. kr. banske vlade od 22. studenoga 1853. br. 17.675. upravljena na nadbiskupa zagrebačkoga i biskupe djakovačkoga i senjskoga,

glede priobćivanja svakoga slučaja poroda, smrti i vjenčanja člana kraljevske kuće dvorskomu župniku u Beču.

Njegovo c. kr. apošt. Veličanstvo previšnjim riešenjem od 16. listopada o. g. dostojalo je premilostivo odrediti, da u buduće, kad se izvan obsega dvorske župe u ma kojoj inoj župi austrijske carevine ili u području apostolskog bojnog vikarijata nad članovi previšnje porodice izvrši čin krštenja, vjenčanja ili pokopanja, po svećeničkom predstavu takove župe ima se izdati zvanični odnosni list krstni, vjenčani ili osmrtnica, i uz prilog odnosnih, za vjenčanje potrebnih dokumenta u izvoru putem predpostavljenoga duhovnoga stola ili apostolskog bojnog vikarijata, po kojih će se svaki takovi dokumenat imati legalizirati, c. kr. dvorskomu župniku u Beč dostaviti.

Ova previšnja naredba neproteže se na članove previšnjega carskoga doma u Toskani i Modeni vladajuće linije.

Što se Vašoj Preuzvišenosti (ili Presvietlosti) uslied odpisa vis. c. kr. ministarstva bogoštovja i nauka od 9. o. m. broj 5017|4254. u prepisu priloženog do znanja stavlja, s tim pozivom, da područno svećenstvo o ovoj previšnjoj naredbi ravnanja i točnog obdržavanja radi shodno ubaviestiti izvoli.

2. Dužnosti duhovika u slučaju smrti vojničkih pričuvnika, trajnih dopustnika ili domobranaca.

Br. 3788. Usljed visokog dopisa kr. zem. vlade odjela za bogoštovje i nastavu, od 20. studenoga 1879. br. 6525., i — dopisa c. kr. general-komande kao kralj. zemalj. upravne oblasti od 20. svibnja p. g. br. 594 odj. za bogoštovje, priobćuje se svemu kolikomu dušobrižnomu svećenstvu prepis okružnice kr. zemalj. vlade, odjela za unutarnje poslove br. 19116. od 6. studenoga 1879. izdane svim upravnim oblastim u Hrvatskoj i Slavoniji, — kojom se razgledačem mrtvaca i duhovnikom kao voditeljem matica nalažu neke dužnosti, koje u svakom slučaju smrti vojničkih pričuvnika, trajnih dopustnika ili domobranaca vršiti imadu, s tim pozivom da u smislu te okružnice svekoliko

dušobrižno svećenstvo u Hrvatskoj i Slavoniji vazda točno izpunjava dotične namienjene mu dužnosti.

Prepis taj okružnice glasi doslovce ovako:

„C. kr. zajednički ministar rata obratio je u novije vrieme pozornost kr. ug. ministra za zemaljsku obranu na nerede, koji se dogadjaju pri vodjenju očevidnosti pričuvnika i trajnih dopustnika stalne vojske i bojnoga pomorstva; opaženo je najme već češće, da oni organi, koji kod preminuća spomenutih vojnika neke uredovne poslove vršiti imadu, tim dužnostim svojim tako površno zadovoljavaju, da dotične vojničke oblasti o smrti velikog broja pričuvnih i dopustnih vojnika dobivaju službenu obaviest istom onda, kad ti vojnici, pozvani na periodičnu vježbu ili aktivnu službu, a nedošav na taj poziv, budu proglašeni za bjegunce, i usljed toga potraga za njima odredjena.

Da se dakle toj dosadanjoj manjkavosti što većma doskoči odredjuje se ovim usljed dopisa kr. ug. ministra za zemaljsku obranu od 27. travnja i 6. rujna t. g. br. 12352. i 22195. sliedeće:

1) Razgledačem mrtvaca ima se naložiti, da si oni u svakom slučaju smrti pribave takodjer znanje o tom, da je preminuli bio činovnik, trajni dopustnik ili domobranac, i u koju četu ili pukovniju je spadao, ter da tu okolnost vazda točno ubilježe u dotičnu svjedočbu, koju izdaju nadležnomu duhovnomu pastiru o razgledu mrtvaca.

2) Da duhovnici to svojstvo, vojničko ili domobransko ubilježe u jednu rubriku matice i odmah ureda radi izdadu smrtni list dotičnoga preminuloga vojnika ili domobranca, i predadu takvu poglavarstvu one obćine, u području koje je dotičnik umro, bez obzira na to, gdje je pokojnik nadležan bio; a obćinsko poglavarstvo ima zatim taj smrtni list zajedno s vojničkom legitimacijom, koju je preminuli posjedovao i koju si obćinsko poglavarstvo bez odvlake pribaviti ima, nakon uporabe kod vodjenja svoga očevidnostnoga zapisnika u smislu §. 8. naputka o vojničkih službenih odnošajih i vodjenju očevidnosti, dostaviti nadležnoj političkoj oblasti na dalnje uredovanje.

Duhovnikom bit će pri tom još i ta dužnost, da u slučajevih, gdje razgledač mrtvaca nije u dotičnoj svojoj svjedočbi naveo, da se je pokojnik nalazio u vojničkoj ili domobranskoj obvezanosti, a on, to jest duhovnik, kao voditelj matice polag

dobe života preminule osobe, ili na temelju nedvojbenih podataka, ili usljed druge koje okolnosti, drži takav odnošaj preminuloga vjerojatnim, razgledača mrtvaca, posredovanjem dotičnoga občinskoga poglavarstva pozove, da u tom pogledu povede naknadno izvidjenje, i da odnosno uspjeh njemu prijavi.

U koliko po ovoj odredbi voditelji matica preminulih pri navedenom poslu sudjelovati imadu, bit će isti sa strane kralj. zemalj. vladinoga odjela za bogoštovje i nastavu, na koj se ovaj odjel za nutarnje poslove podjedno obraća, na to pozvani i shodno upućeni, a političke oblasti imadu na temelju ove naredbe samo dotične razgledače mrtvaca o naloženoj im ovim dužnosti podučiti, i po tom na to paziti, da se ova naredba točno, toli po razgledačih mrtvaca, koli po dušobrižnicih obdržavala bude.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu dne 17. kolovoza 1880.

3. Očevidnostni naputak o vojničkih osobah nalazećih se u nedjelatnom stališu vojske.

Br. 2104. Glasom dopisa visoke kr. zem. vlede odjela za bogoštovje i nastavu dto 8. o. m. br. 3832. ponovno je preradjen „naputak o vojničkih službenih odnošajih u nedjelatnom stališu zajedničke vojske i bojnoga pomorstva nalazećih se osobah, o vodjenju istih u očevidnosti te o razdobnih oružnih vježbah njihovih.“

U tom „očevidnostnom naputku“ sadržane su i sliedeće ustanove:

Umre li koji privremeni dopustnik u kojem posadnom mjestu, to ima občinski načelnik o tom tamo nalazeće se vojno popunitbeno okružno, odnosno vojničko postajno zapovjedničtvo obaviestiti uz predloženje dopustnice.

Vojnički, odnosno gradjanski dušobrižnik, koji je mjesto prvanjega obavio sprovodni obred, ima smrtni list poslati pomenutomu zapovjedničtvu, a ovo stališnoj tjelesini.

Na suprot imade u mjestih bez posade gradjanski duhovnik smrtni list, a občinski načelnik dopustnicu predložiti političkoj kotarskoj oblasti.

Ova oblast iam pomenute izprave dostaviti vojno-popunitbenom okružnom zapovjedničtvu a ovo potonje stališnoj tjelesini.

Občinski načelnici imadu se skrbiti za to, da se erarno odjelo i oprema preminuloga povrati stališnoj tjelesini.

Iz povratka je izključena rubenina, te ako je dotičnik umro na priljepčivoj bolesti, oni komadi odiela, koji su se sbog pogibelji priljepčivosti morali uništiti.

Što se veleč. dušobrižnom svećenstvu za znanje i ravnanje priobćuje. —

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu dne 17. lipnja 1887.

4. Vodjenje očevidnosti vojnih obvezanika.

Br. 4429. Visoka kr. zem. vlada, odjel za bogoštovje i nastavu upravila je pod danom 6. t. mj. br. 11831. na ovaj nadb. duh stol okružnicu, kojom se ponavlja naredba glede točnoga vodjenja vojnih obvezanika, što se dušobrižnomu svećenstvu znanja i ravnanja radi saobćuje u sliedećem:

„Vodjenje očevidnosti vojnih obvezanika vrlo otegoćuje ta okolnost, što preminuće osoba, ne doraslih još do vojno-obvezne dobe a preminulih izvan svoga rodnoga mjesta, nije ubilježeno u matici krštenih toga mjesta, usljed čega se dogadja, da se i takove osobe kao žive vode u očevidnosti, koje su jur odavna umrle, nu koje se brisati ne mogu, jer oblastim, koje imadu očevidnost voditi, nije poznato preminuće njihovo.

Vojni obvezanici popisuju se na temelju matice krštenih, nu s navedenih razloga unešene su u izkaze i takove osobe, koje su preminule, te izkazani broj vojnih obvezanika daleko nadmašuje broj osoba faktično podvrženih vojnoj dužnosti, a neprestano potraživanje preminulih osoba kroz godine i godine ne samo da zadaje oblastim posve suvišnoga posla i pisarije, već je i na uštrb točnosti dotičnih popisa vojnih obvezanika.

Voditelji matica dužni su doduše, da o osobah mužkoga spola, koje još nisu prekoračile 32. godinu dobe svoje, ako preminu u mjestu, različitu od onoga, u kojem su se rodile, pripošalju najkašnje za 8 dana izvadak iz matice umrlih onomu voditelju matice, koji je nadležan za rodno mjesto dotičnikovo, da ovaj preminuće zabilježiti uzmogne u svojih maticah, nu kako se čini ovaj je propis posvema zaboravljen, te se ili u obće ne vrši ili barem ne onom točnošću kako bi imalo biti naročito kod

osoba, preminuvših prije navršene vojno-obvezne dobe, dotično još u nejakom djetinstvu.

S toga se u interesu točnoga vodjenja vojno popunitbenih posala usljed dopisa kr. ug. ministra za zemaljsku obranu od 10. listopada 1887. br. 46.238|VIII. prečastni nadb. duh. stol umoljava, da izvoli podčinjeno si svećenstvo, kojemu je vodjenje matica povjereno, na ovu dužnost njegovu iznova upozoriti, te na vršenje iste svom strogosti pridržavati, a obzirom na pučko-ustašku obvezanost ujedno uputiti, da imade preminuće prijavljivati i u matici krštenih zabilježiti u buduće bez iznimke glede svih onih osoba mužkoga spola, bile one nadležne ma u kojoj občini austro-ugarske monarkije, koje su prije navršene 42 godine života, u kojoj god dobi, bilo u nejakom djetinstvu, bilo prije ili poslje vojno-obvezne dobe preminule izvan občine, u kojoj su se rodile. Ovom odredbom ostaju ipak netaknuti propisi odnoseći se na prijavljivanje dotično priobćivanje smrti jur unovačenih osoba.

Tem se prigodom priobćuje u prepisu preč. nadb. duh. stolu okružnica rečenoga ministra od 17. listopada 1887. br. 45.999|XIV. upravljena na sve ugarske i hrvatske jurisdikcije u predmetu priobćivanja smrti u djelatnoj službi preminulih vojnika, s tim dodatkom, da je isti ministar u dopisu svom od 17. listopada 1887. br. 46.999|XIV. primjetio, da se župni uredi, ako bi u svrhu ubilježenja priobćenih im podataka u matice trebali u vjerodostojnom obliku izdani smrtni list, imadu ili neposredno ili preko nadležne oblasti obratiti na dotični vojnički župni ured, koja okružnica glasi ovako: „Pozivom na okružnicu, izdanu po uredskom predšastniku mojem dne 27. studenoga 1870. br. 24.962, te priobćenu pod brojem 89 godišta 1870. Sbornika ugarskih naredaba u predmetu priobćivanja preminuća u djelatnoj službi umrlih vojnika gradjanskim oblastim, te putem ovih dotičnim strankam obavješćujem naslov, da su vojnička zapovjodničtva i zavodi polag dopisa ces. i kralj. zajedničkog ministra rata od 3. listopada tekuće godine broj 6.455|9. ponovno upućeni na točno obdržavanje ovopoglednih propisa, te osim toga i na to, da prigodom priobćenja preminuća istodobno obznane dotičnoj upravnoj oblasti dan i mjesto smrti i pokopa.

Od moje pako strane usljed upita od strane crkvene oblasti odredjujem u svrhu izpravka matica, što ga imadu preduzeti dotični župnici, da se po vojničkoj oblasti, gradjanskoj upravnoj oblasti priobćeni gornji podatci po ovoj potonjoj priobće ne samo dotičnim strankam, nego podjedno i dotičnim župnim uredom. —

U Budimpešti dne 17. listopada 1887.

Fejerváry v. r.
ministar za zemaljsku obranu.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu dne 23. prosinca 1887.

5. Prijave o smrti vojničkih osoba, dotično njihovih udova i sirotčadi.

Br. 4674.

Zakašnjene prijave o sbivšoj se smrti vojničkih osoba, dotično njihovih udova i sirotčadi, koje mirovinu, proviziju, milostinju itd. uživaju, imaju za posljedicu, da se na prenaznačenih berivih sbivaju *preužitci.*

S toga pa i povodom jednoga nedavno se dogodivšega zakašnjenja spomenute prijave zamolila je kr. zem. vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, dopisom od 12. prosinca 1886. broj 11.629 ovaj nadb. duh. stol, da podčinjene si župne urede uputi, pak se zato oni ovim i napućuju, da kad umre osoba, koja uživa vojnu obskrbu kakovu, to *svaki put neodvlačno* priobće nadležnomu c. kr. mjestnomu zapovjedničtvu ili c. kr. kotarskomu vojnopopunitbenomu zapovjedničtvu uz dostavak smrtnoga lista, izdanog ureda radi, — jer i interes samih župnih ureda, koji na namirah dotičnih percipienata potvrdjuju, da ovi živu, iziskuje, da tako postupaju, te se očuvaju naknada, koje bi im se inače nametnuti mogle.

Nadbiskupski duhovni stol,

U Zagrebu, dne 18. siečnja 1887.

6. Obskrbne izprave takozvanih patentalnih invalida.

Br. 1521.

Usljed dopisa kr. ugar. ministra za zemalj. obranu od 13. ožujka 1889. br. 9830|VII. i dopisa kr. zemalj. vladnog odjela za bogoštovje i nastavu od 29. ožujka o. g. br. 3258. gg du-

šobrižnici se napućuju, neka u slučaju smrti osobe, providjene mirovinskom mazdom (Patental-Invaliden), prije pokopa zatraže njihovu obskrbnu izpravu, a onda ju, napisav na njoj dan smrti i prekriživ ju, *bezodvlačno* putem c. i kr. vojno-popunitbenoga zapovjedničtva priposalju zapovjedničtvu dotične nemoćničke kuće.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu dne 15. travnja 1889.

7. Smrtni listovi obranbenih obvezanika vojno-oprostnoj taksi podvrženih.

Br. 2561. Kr. zemalj. financ. ravnateljstvo u Zagrebu dopisom, od 26. lipnja o. g. br, 30948 ovomu nadb. duhovnomu stolu priobćuje sliedeće:

„Zakonski članak XXVII—1880. ustanovljuje u §. 16. da je u slučajevih, kada obranbeni obvezanik premine tekom vremena, u kom podleži dužnosti plaćanja vojne oprostne takse, dužnost njegovih roditelja ili u obće njegovih starijih za 30 dana pridonieti njegov smrtni list poglavarstvu obćine, koja ima na temelju istog smrtnog lista pokojnika izvan očevidnosti staviti.

U opazki 1. gornjemu paragrafu najnovije sbirke zakona i propisa ob izravnih porezih (svezka 1) odredjuje se, da se radi izposlovanja smrtnog lista može dotična stranka obratiti na obćinsko poglavarstvo, koje će list taj kod duhovnika zatražiti.“

To se veleč. dušobrižnomu svećenstvu s tom opazkom priobćuje, da ustanove spomenutoga zakona točno obdržava.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu dne 16. srpnja 1883.

8. Smrtni listovi pričuvnika i privremenih dopustnika.

Br. 3302. Povodom dopisa c. kr. glavnoga zapovjedničtva u Zagrebu kao kralj. zem. upravne oblasti dto. 7. listopada 1880 broj 1260 odjel za bogoštovje, glasećega;

„Pošto se je uslјed dobivenih izvješća od pojedinih popuniteljnih zapovjedničtva glede protuurednosti sbivših se prigodom obdržavanih kontrolnih smotra god. 1879. u hrv.-slavon. Krajini i pritužba sveobća na dušobrižnike digla, da u slučaju smrti dopustnika ili pričuvnika ne samo neprijavljuju priposlanjem odnosne smrtovnice nastavši slučaj smrti obćinskom poglavarstvu, već da u takovih slučajevih ako i izdadu smrtovnicu zahtievaju nagradu od 2 for. po komadu, što se je imenito saznalo za dušobrižnike kotara zemunskoga i staropazovskog kao i za one grada Petrovaradina i Karlovca bez razlike vjere, umoljava se prečastni nadbisk. duh. stol, da bi podčinjeno svećenstvo u području hrv.-slav. Krajine na ustanove ovostrane naredbe od 20. svibnja 1879. kralj. upr. odjel za bogoštovje br. 594. obnovično upozoriti izvoljeo, pošto bi političke oblasti proti onim dušobrižnikom, koji se u govoru stojećoj dužnosti odazvati hotjeli nebi, u pojedinih slučajih kaznenim putem postupati morale.“ Philippovich FZM. s r.“

Upozoruje se dušobrižno svećenstvo, da glede toga okružnicom dto. 17. kolovoza 1880. br. 3788. ex 1879. oglašenu naredbu strogo obdržava. —

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu dne 15. listopada 1880.

Josip Mihalović s. r.
kardinal, nadbiskup.

9. Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade odjela za bogoštovje i nastavu od 17. travnja 1871. br. 805. upravljena na sve duhovne stolove glede obaviesti voditelja matičnih knjiga rodjenih o preminuću osobe podvržene vojnoj dužnosti.

Kr. dalm.-hrv.-slav. ministar dopisom svojim od 23. siečnja 1871. br. 157. priobćio je ovoj kr. zemaljskoj vladi naredbu kr. ugarskoga ministarstva za unutarnje poslove od 12. siečnja 1871. br. 204, što ju je isto ministarstvo u sporazumljenju s ugarskim ministarstvom za zemaljsku obranu izdalo na sve ugarske i erdeljske političke oblasti u pogledu urednijega vodjenja matica rodjenih i umrvših u svrhu olakoćenja predradnja za novačenje, kao i radi točnijega držanja u očevidnosti osoba podvrženih vojnoj dužnosti, te su o istoj naredbi obaviešćene i sve duhovne oblasti u Ugarskoj i Erdelju.

Budući da će shodno biti, da se ista naredba i u ovih kraljevinah uvede, a uvesti se može, jerbo uredbom tom neće se u bitnosti promieniti obstojeći ovdje propisi o vodjenju matica, i jerbo takodjer obrazci, polag kojih se vode ovdje matice, sadržavaju stupac „observationes,“ pod kojim se mogu ubilježiti

osobe mužkoga spola nenavršivše jošte 32. godinu dobe svoje ter preminuvše izvan župe, gdje im je rodjenje u matici krštenih unešeno, to je kr. zemaljsko-vladni odjel za unutarnje poslove u sporazumljenju s vladnim odjelom za bogoštovje i nastavu obnašao u tom obziru sličnu naredbu pod 15. ožujka t. g. broj 1464. izdati i na sve ovozemne političke oblasti, i to kako sliedi:

Kod slučaja smrti imat će voditelj matica, ako je umrvša osoba mužkoga spola i 32. godinu dobe svoje jošte navršila nije bila, rodjenje pako u maticah mjesta preminuća uvršteno nebi bilo, izvadak iz matice o ubilježenoj smrti sastaviti i takov najdulje za osam dana dostaviti dotičnomu voditelju matica, gdjeno je pokojnik rodjen.

Usuprot pako imat će voditelj matica mjesta narodjenja, pozivajući se na taj dobiveni izvadak iz matica umrvših, kao i na navedeno u njem mjesto, mjesec i godinu preminuća u maticah umrvših a radi veće i bolje očevidnosti takodjer u maticah rodjenih pod stavkom „opazka“ točno uvesti, pomenuti pako izvadak kao dokaz te opazke u sbirki matica sahraniti.

Priposlanje izvadka iz matica umrvših može se u obsegu kraljevine Hrvatske i Slavonije neposredno po dotičnom voditelju matica obaviti; za slučaj pako, ako pokojnik kojoj drugoj vjerozakonskoj sljedbi pripada, imadu se radi toga dotične nadležne političke oblasti pozvati.

Ako je pak pokojnik iz područja kraljevine Ugarske ili zemalja prekolitavskih, to se onda u tom slučaju izvadak iz matica umrvših ima svakako putem dotične političke oblasti a ne neposredno po voditelju matica mjesta preminuća priposlati.

Konačno u koliko se nebi dalo pokojnikovo rodno mjesto drugim kojim putem izvjestnošću ustanoviti, ostaje prosto voditelju matica za pronadjenje istoga sudjelovanje administrativnih oblasti zaiskati.

Pozivlje se prečastni (naslov), da o toj naredbi voditelje matica obaviestiti i nje pozvati izvoli, da istu vazda točno obdržavaju. —

Naredba upravljena na občinstvo svih županija i poglavarstva svih gradova u istom predmetu.

Pozivno na odpis kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 15. ožujka t. g. br. 1464. u pogledu urednijega

vodjenja matica rodjenih i umrvših u svrhu olakoćenja predradnja za novačenja, kao i radi točnijega držanja u očevidnosti osoba podvrženih vojnoj dužnosti, upućuje se občinstvo županije (gradsko poglavarstvo), da odnosnu naredbu točnoga obdržavanja radi priobći svim u tamošnjem području nalazećim se voditeljem matica bogoštovnih občina evangeličkih i izraelitičkih.

10. Smrtni listovi preminulih u području kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, ali u drugom dielu monarkije nadležne dopustnike, pričuvnike i domobrance.

Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, upozoruje dušobrižno svećenstvo, kako se ima ravnati u dostavljanju smrtnih listova preminulih u području kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade ali u drugom dielu monarkije nadležnih dopustnika, pričuvnika i domobranaca na sliedeću naredbu: Br. 341.

Br. 5740—1881.

„Kr. ugarski ministar za zemaljsku obranu priobćio je ovamo dopisom od 3. rujna 1881. br. 21964, da je kr. ugarski ministar za bogoštovje i nastavu u svrhu, da se izbjegne dalnja dvojba, koja bi u pogledu biljega i pristojba nastati mogla prigodom izdavanja smrtnih listova vojničkih osoba po voditeljih matice, okružnicom svojom od 15. ožujka 1881. broj 7032 pozvao višje crkvene oblasti, da maticu vodeće duhovnike upute, da smrtne listove u drugom dielu monarkije nadležnih, ali u Ugarskoj preminulih dopustnika, pričuvnika i domobranah ureda radi, dakle prosto od pristojba i biljege unutar osam dana dostave občinskomu poglavarstvu mjesta, gdje je dotičnik preminuo.

Umoljava se prečastni duhovni stol odnosno na ovdašnji dopis od 20. studenoga 1879. br. 6525, da radi jednoličnosti postupka izvoli podčinjene si župne urede, nalazeće se u području kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade shodno uputiti, da smrtne listove u drugom dielu monarkije nadležnih, ali u području kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade preminuvših dopustnika, pričuvnika i domobrana ureda radi i to prosto od biljega unutar osam dana dostave občinskomu odnosno gradskomu poglavarstvu onoga mjesta, gdje je dotičnik preminuo.“

U Zagrebu, 18. siečnja 1882.

Za bana: Dr. Muhić s. r.

Što se svimkolikim dušobrižnikom znanja radi saobćuje.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu, dne 27. siečnja 1882.

11. O prijavljivanju svakoga pojedinoga slučaja smrti obćinskom poglavarstvu.

Br 1453. Visoka kr. zemaljska vlada, odjel za pravosudje, izdala je naredbu, po kojoj će kr. kotarski sudovi imenovati u pravilu za svaku političku obćinu stalna povjerenika za sastavljanje smrtovnica, ter je odpisom od 10. travnja o. g. broj 2718. zamolila ovaj nadbiskupski duhovni stol, da podčinjenim župnim uredom (u gradjanskom dielu Hrvatske i Slavonije) što strožije naloži, neka dužnosti propisanoj u §. 17. zak. čl. IX. 1873., u smislu kojega imadu svaki pojedini slučaj smrti doznaniti obćinskomu poglavarstvu, što točnije zadovoljavaju, i to tako, da svaki pojedini slučaj smrti obćinskomu poglavarstvu dojave po ovom obrazcu:

1. Ime i prezime pokojnika	2. Boravište uz navod kućnoga broja	3. Doba pokojnika	4. Dan smrti	5. Opazka

Prepis otih prijavah dostavljati će obćinska poglavarstva spomenutim povjerenikom.

To se p. n. dušobrižnomu svećenstvu u gradjanskom dielu Hrvatske i Slavonije u savezu s okružnicom od 8. lipnja 1877. br. 1187. za ravnanje i točno obdržavanje saobćuje.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu dne 5. srpnja 1878.

Br. 3671. U smislu §. 17. zak. čl. IX. od god. 1873. dužni su voditelji maticah *svaki slučaj smrti* prijaviti dotičnomu obćinskomu poglavarstvu.

Ta je naredba častnomu dušobrižnomu svećenstvu priobćena ovdješnom okružnibom od 5. srpnja 1878. br. 1453. za točno obdržavanje.

Uzprkos tomu javlja kr. zem. vlada ovomu nadbisk. duh. stolu, da joj stižu tužbe, da voditelji matica toj svojoj dužnosti ili nikako ili veoma kasno zadovoljavaju, tako da je povjerenikom, postavljenim za sačinjavanje smrtovnica, upravo nemoguće iste u redu voditi.

S toga se na zahtjev kr. zem. vlade gg. župnici i župa upravitelji ovime strogo opominju, neka svojoj dužnosti u spomenutom pogledu najtočnije zadovoljavaju te svaki slučaj smrti sbivši se u njihovoj župi dotičnomu obćinskomu poglavarstvu prijavljuju po obrazcu, koji je propisan gore navedenom ovdješnjom okružnicom. —

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu dne 30. listopada 1885.

12. Minovennium nativitas r. distr. judicio accurate insinuetur.

Ope rescripti sui dtto 31. Octobris a. c. Nr. 969. horsum directi insinuat Exc. r. Regimen provinciale, quosdam Rectores parochiarum r. district. Judiciis erga horum requisitionem haud indicare velle diem nativitatis minorennium; — qua praetermissione cursus negotiorum remoram patitur signanter autem ordinatae praenotationes in libro pupillari impediuntur. Nr. 3045.

Ideo Rectores parochiarum praesentibus sub onere responsionis serio monentur, ut requisita pro evidentia minorennium pupillorum data concernentibus r. Judiciis sine mora et accurate communicare non intermittant.

Datum e Consistorio Nostro AEpiscopali Zagrabiae die 7. Decembris 1877. celebrato.

13. Smrtni listovi uznika.

Nr. 1522. Clero curato communicantur pro notitia et directione tenores sequentium ordinum Exc. v. Regiminis prov. et c. r. Supremae armorum Praefecturae:

Br. 2226. Kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vlada, odjel za bogoštovje i nastavu.

Uslied tamošnjega cienjenoga dopisa oo 22. prosinca 1878. br. 3346. priobćena odovud pravosudnomu odjelu k. zemaljske vlade, dalnje odredbe radi, naložio je rečeni vladni odjel pod 25. travnja 1879. br. 137 ravnateljstvu kr. zem. kaznione u Lepoglavi kao i upraviteljstvu kr. zemalj. ženske kaznione u Zagrebu, neka učine shodnu odredbu, da u buduće nebudu dotičnim župnikom pripošiljane jednostavne izvjestnice o preminulih župljanih, odnosno župljankah u kaznioni, već upravo rubricirane prema knjizi preminulih smrtovnice, polag kojih će moći župnici u službenoj župnoj knjizi umrlih izpuniti svaku pojedinu rubriku. —

O čem se prečastni duhovni stol ubaviešćuje shodnoga znanja radi. —

U Zagrebu dne 1. svibnja 1879.

Za bana:

Broj 58. **Dr. Muhić** s. r.,

C. kr. upraviteljstvu kaznione u Glini, Karlovcu, Mitrovici i Rači.

Ovdašnji nadb. dnh. stol zamolio je dopisom svojim od 22. prosinca pr. g. br. 3346. c kr. glavno zapovjedničtvo kao krajišku zemalj. upravnu oblast, da se upraviteljstva kazniona upute, da neizdavaju dotičnim župnikom na prosto izvjestnicu o preminulom u kaznioni župljanu, nego upravo rubriciranu prema knjizi preminulih smrtovnicu, polag koje će se onda moći u službenoj župnoj knjizi umrlih svaka pojedina rubrika izpuniti.

Uslied naredbe od c. kr. glavnog zapovjedničtva kao krajiške zemaljske upravne oblasti od 8. o. m. br. 20. odjela za pravosudje, nalaže se c. kr. upraviteljstvu kaznione, da u buduće u smislu gornje molbe nadbiskupskoga duhovnoga stola pri dogodivših se smrtnih slučajevih kažnjenika mu postupati ima.

Da bi pako c. kr. upraviteljstvo kaznione ovomu nalogu podpuno odgovoriti moglo, imati će odmah najbližji župski ured zamoliti, da mu one rubrike saobći, po kojih će dotične smrtovnice izpunjivati.

C. kr. državno nadodvjetničtvo za hrv.-slav. krajinu.

U Zagrebu dne 10. siečnja 1879. C. kr. državni nadodvjetnik

F. Zarda, s. r.,

Datum e Consistorio Nostro AEppali Zagrabiae die 30. Maji 1879. celebrato.

14. Extractus matriculae mortuorum civium regni Hungariae dehinc ex oficio expediendos esse.

Nr. 1142.

Exc. Regiminis provincialis sectionis cultus et institutionis rescriptum dtto. 14. Martii a. c. Nro 1301. isthuc directum tenoris sequentis.

„Uslied ovdašnjeg dopisa od 22. ožujka 1878. br. 326. izdao je kr. ugarski ministar za bogoštovje i nastavu pod 1. Svibnja 1878. br. 10096. naredbu, da župni uredi u Ugarskoj izvadke iz matica o preminuvših hrvatsko-slavonskih pripadnicih ureda radi dostave dotičnim zavičajnim župnim uredom ili neposredno, ili pako preko svoga dioezanskoga ordinarijata rečenomu kr. ugarskomu ministru.

Što se priobćuje prečastnomu duhovnomu stolu s molbom, da izvoli o tom ubaviestiti podčinjene si župne urede, nalazeće se u području kr. hrv. slav. dalm. zemaljske vlade s uputom, da imadu s obzirom na nuždni reciprocitet izvadke iz matica o preminuvših ugarskih pripadnicih takodjer ureda radi dostaviti dotičnim župnim uredom ili neposredno, ili preko svoga ordinarijata kr. zemaljskoj vladi odjel za bogoštovje i nastavu.

U Zagrebu 14. Ožujka 1879. I. Mažuranić s. r.

Venerabili Clero curato ea cum inviatione communicatur, ut in quaestione positos extractus matriculae mortuorum civium regni Hungariae dehinc ex officio Exc. Regimini provinciali, sectioni cultus et institutionis expedire non intermittat.

Datum e Consistorio Nostro AEppali Zagrabiae die 7. Aprilis 1879. celebrato.

15. Izvadci iz matice krštenih, vjenčanih i umrlih podanika kraljevine Srbije.

Br. 3072.

Na temelju sklopljena dne 6. svibnja 1881. u Beču sa Srbijom državnoga ugovora u pogledu uredjenja postupka u poslovih ostavinskih podanika ugovarajućih država, zatim glede privremenoga uredjenja tutorstva ili skrbničtva i u pogledu priobćivanja izvadaka iz gradjanskih matica saobćuju se posebnom naredbom po visokoj kr. zem. vladinoj odjelu za bogoštovje i nastavu od 7. t. mj. br. 504 izdanom dušobrižnomu svećenstvu znanja i ravnanja radi članci X. i XI. toga koji u cielosti ovako glase, i to članak X.: „Ugovarajuće stranke obvezuju se, da će si zamjenito dostavljati izvadke iz matica

gradjanskih (listove porodne, vjenčane ili smrtne) izdane u državnom okolišu svojom i tičuće se podložnika druge stranke kada se izprave te drže potrebnimi za službenu porabu i kada ih potraži nadležna oblast.

Izdanje i priobćenje matrikularnih izprava, što ih na službenu porabu potraži nadležna oblast, biti će obavljeno bez ikoje pristojbe.

Ako bi ipak ove izprave bile potražene na korist osoba privatnih, izdanje i priobćenje neće se obaviti bezplatno, osim kada se radi ob osobi siromašnoj i da nadležna mjestna oblast posvjedoči siromaštvo njezino."

Nadalje odredjuje isti zakon u članku XI. ovo: „Ugovarajuće stranke obvezuju se, da će primorati gradjanske i crkvene urednike, kojim prinadleži voditi matice gradjanske, da svakih šest mjesecih izdadu u Srbiji poslanićtvu Nj. cesarskoga Veličanstva i obratno u Austro-Ugarskoj poslaničtvu Nj. Visosti kneza srbskoga prema propisu ovjerovljene izvadke ili svjedočbe iz matica rodjenih, vjenčanih i umrlih, odnoseće se na podložnike druge ugovarajuće stranke.

Priobćenje bivat će ureda radi bez odvlake i bez troška načinom u zemlji običajnim. Rečeni izvadci ili svjedočbe moraju sadržavati sve bitne obavjesti unešene u matice te naznačiti koliko bude moguće i rodno mjesto i prebivalište onih osoba, kojih se tiču.

Izvadci ili svjedočbe, koje su napisane drugim jezikom, nego li latinskim ili njemačkim biti će providjene bilo latinskim bilo njemačkim ili franceskim ovjerovljenim prema propisu po nadležnoj oblasti."

Stoga se dušobrižno svećenstvo upozoruje i opominje, da počam od 16. rujna 1882. izvadke iz matica krštenih, vjenčanih i umrlih, tičuće se podanika kraljevine Srbije svakoga poljeća službeno ovamo za daljnju odpremu pošiljati nepropusti a u posebnih slučajevih na službeni poziv takove izvadke glede rečenih podanika bezplatno i bez svake biljege točno izdaje.

Nadbiskupski duhovni stol. U Zagrebu 24. kol. 1883.

---

16. Naredba glede izmjeničnoga priobćivanja izprava o rodjenju, vjenčanju i smrti državljanah austro-ugarske monarkije i talijanske kraljevine.

Br. 946.

Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljsko vladni odjel za unutarnje poslove i za bogoštovje i nastavu izdao je dne 22. veljače 1884. br. 43680. naredbu, tičuću se dogovora izmedju austro-ugarske monarhije i kraljevine talijanske radi priobćivanja izprava o rodjenju, vjenčanju i smrti, kao i o podomaćivanju (primanju u državljanstvo) obostranih državljana, pa je od te naredbe ovomu nadb. duhovnomu stolu dostavio primjeran broj, da se priobći svakomu pojedinomu župnomu uredu znanja i obdržavanja radi glede propisa tičućih se rodjenja, vjenčanja i smrti talijanskih državljana.

Uslied toga se u prilogu pod ·|. ta naredba svim župnim uredom, izuzam one u medjumurskih kotarih, za koje je pod današnjim danom posebna izdana naredba, priobćuje se pozivom da ju počam od 1. siečnja 1884. točno obdržava.

Nadbiskupski duhovni stol. U Zagrebu, dne 7. ož. 1884.

17. Circa literas mortuales incolarum regni Würtembergiensis gratis et absque tymbro extrandas.

Br. 2331.

Quoad gratis expediendas pro incolis regni Würtembergiensis in nostra patria denatis literas mortuales horsum directum rescriptum r. Regiminis prov. V. Clero curato pro notitia et directione communicatur. Est autem tenoris sequentis:

„Br. 2628. Kr. hrv. slav. dalm. ministar dostavio je ovamo dopisom svojim od 17. siečnja t. g. br. 109. od kr. ugarskoga ministarstva na previšnjem dvoru od 11. siečnja t. g. br. 246. onamo prispievše pismo c. kr. ministarstva izvanjskih posala od 7. siečnja t. g. br. 85|VII., glasom kojega je kralj. virtemberžko ministarstvo nutarnjih posala dne 4. prosinca 1857. odredbu učinilo, da se smrtni listovi od svih u kraljevini Virtemberžkoj umrvših inozemaca imadu bezplatno izdavati i od nadureda dostaviti ondašnjemu ministarstvu izvanjskih posala u svrhu dalnjega priposlanja na dotične oblasti koja odredba, da se je glasom rečenoga pisma imenito prema austro-ugarskoj monarkiji vazda strogo izvršavala.

Da se po želji kr. virtembržke vlade u tom pogledu obdrži uzajemnost, nalazi kr. vladni odjel za bogoštovje i na-

stavu odrediti, da se ima u slučaju preminuća kojega podanika kraljevine Virtembržke u području kr. hrv. slav. dalm. zemaljske vlade, prema točki u stavki 86|22. pristojbene tarife sadržane u svezku XIV. sbirka financialnih zakona i propisa od g. 1869. odmah ureda radi i to bezplatno i bez biljega izdati smrtni list a zatim putem predpostavljene političke oblasti I. molbe dalnje odpreme radi ovamo podnieti.

Što se prečastnomu duhovnomu stolu priobćuje znanja radi s umolbom neka izvoli u tu svrhu izdati shodan nalog na podčinjeno si svećenstvo. U Zagrebu 7. kolovoza 1876. — Ivan Mažuranić s. r.

Datum e Consistorio Nostro AEpiscopali Zagrabiae die 25. Augusti 1876. celebrato.

Joséphus, m. p.
Archi-Episcopus,

18. Zamjenito priobćivanje izprava o rodjenju, vjenčanju i smrti državljana republike francezke i austro-ugarske monarkije.

Naredba visoke kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove i odjela za bogoštovje i nastavu od 24. lipnja 1894. br. 29.043. na temelju dogovora izmedju Austro-Ugarske monarkije i republike Francezke gledo priobćivanja izprava o rodjenju, vjenčanju i smrti obostranih državljana. Br. 2686.

Izmedju vlada obijuh država Austro-Ugarske monarkije i vlade Francezke republike ugovoreno je dne 29. kolovoza 1892. u pogledu zamjenitog priobćivanja izvadaka iz matica rodjenih, vjenčanih i umrlih, sliedeće:

1. Ugovarajuće stranke obvezuju se, da će izvadke iz matica rodjenih, vjenčanih i umrlih, koje se izdaju na njihovom teritoriju, a odnose se na osobe, koje potiču iz teritorija druge ugovarajuće stranke, uzajamno i bezplatno jedna drugoj u opredieljenih rokovih i u propisno ovjerovljenom obliku pripošiljati.

2. Pošiljanje smrtnih listova proteže se osim toga i na one u Francezkoj preminule osobe, koje su rodjene u Auštriji ili Ugarskoj, ili koje su prema podatcima mjestnih oblasti bile nadležne u Austriji ili Ugarskoj.

Isti postupak važi i za one u Austriji ili Ugarskoj umrle osobe, koje su prema podatcima mjestnih oblasti bile nadležne u Francezkoj.

3. Za uzajamno pripošiljanje upitnih izprava ustanovljuje se taj postupak, da se sve izprave, spomenute u točki 1. i 2., koje se u prošlom polugodištu izdadu u Francezkoj, šalju austro-ugarskom poklisaru u Pariz, a opet slične izprave, koje su u prošlom polugodištu izdane u Ugarskoj ili Austriji, imadu poslati francezkom poklisaru u Beču.

4. Izrično se spominje, da izdanje i primanje tih izprava ne ima nikakova upliva na pitanje državljanstva ili valjanosti braka. —

5. Primjećuje se dalje, da će se i nadalje u dotičnih državah imati plaćati običajene pristojbe za takove izprave izdane na molbu privatne stranke, ako se dotični molitelj ne može izkazati svjedočbom siromaštva.

6. Ovaj dogovor stupa u kriepost 1. siečnja 1893.

Prema ovom dogovoru upućuju se organi, kojim je povjereno vodjenje odnosnih matica, da izprave o rodjenju, vjenčanju i smrti francezkih državljana, počam od 1. siečnja 1893., nakon 6 mjesecih, dakle koncem mjeseca lipnja i prosinca svake godine, providjene latinskim prevodom, pošalju nadležnoj političkoj oblasti I. molbe, koja će ih opet imati nadležnim putem tekom prvog mjeseca sliedećeg polugodišta, najkasnije do zadnjeg dana toga mjeseca, podnašati kr. zemaljskoj vladi, odjelu za unutarnje poslove u svrhu daljnje odpreme.

Za prvo i drugo polugodište prošle godine 1893. imadu se upitni izvadci naznačenim putem ovamo podnieti ujedno sa izkazi za prvo polugodište 1894.

Grof Khuen-Hedervary v. r.

Ta se naredba ovime priobćuje velečastnom dušobrižnom svećenstvu ove nadbiskupije na znanje i ravnanje.

Glede dvaju medjumurskih kotara primjećuje se, da je i vis. kr. ugarsko ministarstvo za bogoštovje i nastavu ovoj duhovnoj oblasti priobćilo sličnu naredbu kralj. ugarskog ministarstva za unutarnje poslove od 12. ožujka 1893. broj 20180, pak se stoga i veleč. dušobrižno svećenstvo pomenutih dvaju

kotara imade držati gore navedenih ustanova glede priobćivanja izprava o rodjenju, vjenčanju i smrti obostranih državljana.

U Zagrebu dne 6. kolovoza 1894.

Juraj v. r.
nadbiskup.

19. **Naredba kr. zemalj. vlade o izdavanju putnih ceduljah.**

Br. 1590. Na ovaj nadbiskupski duhovni stol je kr. hrv. slav. dal. zemaljska vlada odjel za bogoštovje i nastavu, upravila dopis ddto. 19. travnja o. g. br. 3.623., koji se veleč. dušobrižnom svećenstvu priobćuje za znanje i ravnanje a glasi:

Priobćuje se prečastnomu nadb. duhovnomu stolu blagovoljnoga znanja i daljega shodnoga uredovanja radi, da su podčinjene zemaljske upravne oblasti s ovostranim sporazumom izdanom naredbom kr. zemaljsko-vladnoga odjela za unutarnje poslove od 1. travnja 1890. br. 44363. ex 1889. upućene, da se stranke odsele ne imadu više upućivati na župne i parohijalne urede u namjeri, da si od tih ureda dobave tako zvane *putne cedulje* odnosno podatke, potrebite za *izhodjenje putnica*, nego da imadu te podatke naime godinu rodjenja u svrhu sastavljenja osobnoga opisa dobaviti si ureda radi *sama občinska poglavarstva iz vlastitih upisnika*; koje su dužna voditi glede miene žiteljstva i da će se samo u takovih riedkih slučajevih, gdje ne bi nikako moguće bilo *godinu rodjenja* kojega zavičajnika prenavedenim načinom ustanoviti, občinska poglavarstva službenim putem saobćenja tih podataka radi imati obratiti na dotične župne i parohijalne urede."

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu, dne 21. svibuja 1890.

19. **Biljegovanje matičnih izvadaka, koji se traže od oblastìh.**

Br. 3149. Visoki kr. zem. vladni odjel za unutarnje poslove dopisom svojim od 24. rujna t. g. br. 20303 saobćuje naredbu visokoga kr. ugarskoga ministra financija glede biljegovanja matičnih izvadaka, na koliko se takovi od dotičnih oblastih uztraže. Ista naredba, koja ima dušobrižnomu svećenstvu u takovih slučajevih za ravnanje služiti, glasi doslovce:

Br. 20203

Glasom dopisa vis. kr. ug. ministarstva financija od 17. kolovoza t. g. broj 53386 obnašlo je isto odrediti, da se matični izvadci, potrebni prigodom razprava pripadnosti, redarstvenih i inih upravnih poslova, što no će ih podžupan, gradonačelnik ili županijski sudac nabavljati putem uredovne zamolbe, upravljene na duhovnike matičnike vodeće, mogu u smislu točke *b*) stavke 12|76 pristojbinske tarife izdavati prosto od biljege.

Nu neobhodno je nuždno, da se svrha izdavanja broja uredovne zamolbe zabilježi na matičničkom izvadku, a s druge strane i to se razumieva samo po sebi, da za uredovnu porabu izdane upitne izprave treba pohraniti medju spisi oblasti, koja je zamolbu učinila, te se strankam nipošto nemogu izdati.

Što se prečastnomu duhovnomu stolu znanja radi priobćuje s umolbom, da o tom podčinjene si župne urede budućega ravnanja radi obaviestiti izvole.

U Zagrebu, 24. rujna 1880. Za bana: **Živković** s. r.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu, dne 1. listopada 1880.

Službeno dopisivanje.

1. Reflexiones circa linguam in agendis Dioecesanis.

Nr. 1552. Quum agenda, quae inter Consistorium hocce et Clerum Curatum intercedunt, suapte natura et temporum adjunctis ita secum ferentibus alia croatice, alia autem latine tractanda veniant, ad praecavendas possibiles collisiones praesentibus omnes Curati reflectuntur: agenda *scholaria* sine exceptione omnia lingua croatica, reliqua autem, praesertim vero quae ad negotia *matrimonialia*, et quacunque ratione ad forum internum pertinent, latina adornanda esse.

Quod porro ad objecta matrimonialia attinet, quum multi recursus, in specie pro dispensationibus exhibiti, mance et indeterminate quoad petitum, et praecipue quoad motiva formati instructique horsum substerni soleant, ut formandis quaestionibus ac dilucidationibus sicque novis scriptitationibus ansam praebeant: omnes Curati admonentur, ut in futurum non solum ad ecclesiasticas leges matrimoniales, sed etiam inomisse ad novissimae altissimis Patentalibus dtto. 8. Octobris 1856. (Reichs-Gesetzblatt 1856. 46. St.) editae legis matrimonialis normas accurate attendant.

Quarum quidem normarum ac formalitatem eo accuratior commendatur observantia, quod recurrentium quoque intersit, ne eorum recursus, debite haud instructi et motivis sufficientibus, veris atque respectivo impedimento proportionatis destituti, sine desiderato effectu maneant, aut plane e Cancellaria dioecesana simpliciter remitti debeant.

Datum e Consistorio Archi-Episcopali Zagrabiae die 29. Maji 1874. celebrato.

2. Lingua hungarica in officiosis correspondentiis.

Nr. 1578. Ex incidenti eo, quod quidam parochus confiniarius literas requisitionales certae Jurisdictionis R. Hungar. in negotio sta-

tutionis militaris, lingua hungarica exaratas, eidem Juridictioni remiserit cum requisitione, ut dictis literis versionem latinam, croaticam vel germanicam adjungere velit. — J. suprema armorum c. r. Praefectura sub 4. curr. Nr. 496. Ordinariatum hunc Archi-Episcopalem requisivit: ut respectu ex eo: quod r. hungaricae jurisdictiones lege stabilito jure polleant utendi propria officiosa lingua etiam in negotiis, quae cum officiis et jurisdictionibus non hungaricis tractanda habent, quin versionem aliquam suis officiosis scriptis advolvere tenerentur; — quod porro etiam jurisdictiones hungaricae similes requisitiones a non hungaricis jurisdictionibus, propria harum lingua ad se directas acceptent, ac pertractent, adeoque a non hungaricis officiis et jurisdtctionibus reciprocam proceduram jure expectent; — Rectores parochiarum, quarum fideles ad Provinciam confiniariam jurisdictioni praelaudatae armorum Praefecturae obnoxiam vel ex toto vel in parte spectant, per Ordinariatum invientur: ut requisitiones hungaricorum jurisdictionum, etiam si eadem lingua exaratas, incunctanter acceptent, sique eas non intelligerent, fine obtinendae versionis ad respectiva c. r. politica officia (districtuale officium aut civicum magistratum) se convertant.

Quod ipsum praeattactis Pectoribus pro notitia et exacta observantia hisce intimatur.

Datum e Consistorio Nostro AEppali Zagrabiae die 14. Maji 1880. celebrato.

3. Izkaz službenih izvještanja i način dostavljanja istih.

„Vidi ovu Zbirku (svez. I.) strana 18—21.

4. Clerus curatus recursus suos ad officium Metropolitam medio Vicearchidiàconi promoveat.

Nr. 2471. Quum Officium istud Metropolitanum a longiore jam tempore observaverit, quod Curatores, animarum recursus suos praetermisso concernente Vicearchidiacono horsum submittere soleant, sicque necessitas exurgat, ut exhibiti recursus abhinc Vice-archidiacono pro opinione submitti, et ab eo denuo huc remitti debeant, quod sicut cum superflua scriptitatione est conjunctum, ita ipsius meriti decisionem in longius protrahit, quocirca provocatur Clerus curatus: ut similes recursus in futurum ad Officium hoc Metropolitanum medio Vicearchidiaconi

promoveat, qui tales comite opinativa relatione sua isthuc transponent.

Datum e Consistorio AEppii Zagrabiae die 6. Julii 1883.

5. Ne na presvjetlu gosp. Ordinarija, nego na duhovni stol treba slati službene dopise.

Po nalogu presvietloga i preč. gospodina našega nadbiskupa sva se p. n. gospoda diecezanski svećenici ovime upozoruju na to, da podneske svoje u običnih i redovitih *poslovih službenih*, kamo spadaju takodjer molbe za oprost od ženitbenih zaprjeka, molbe in casibus reservatis itd., ne adresiraju na visoku osobu njegovu, nego na prečastni nadbiskupski ordinarijat ili duhovni stol, a samo u sasvim privatnih, osobnih poslovih na njega. —

U Zagrebu dne 9. kolovoza 1894.

Nadbiskupska pisarna.

6. Župni uredi imadu rabiti pečate sa hrvat. napisom.

Pošto je kr. zemaljsko-vladni odjel za bogoštovje i nastavu razabrao iz dopisa duhovnih stolova, da župni uredi rabe uredovne pečate s napisom latinskim, a u nekojih biskupijah stranom i hrvatskim, te da ima župnih ureda, koji rabe uredovne pečate s napisom njemačkim, pak pošto je želiti s obzira službenih, da se u tom pogledu uvede jednoličnost, a u svih se granah uprave zemaljske upotrebljuje službeni jezik hrvatski, čast je ovomu vladnomu odjelu umoliti prečastni duhovni stol odnosno na cienjeni dopis od . . . . , da izvoli shodna odrediti, da podčinjeni župni uredi, nalazeći se u području kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, rabe uredovne pečate izključivo s napisom hrvatskim.

Dotičnu odredbu svoju neka izvoli prečastni duhovni stol priobćiti ovamo.

7. Atramentum violacei coloris in exarandis publicis documentis non esse adhibendum.

Nr. 3529. Cum constet, atramentum violacei coloris ita compositum esse, ut scriptura hoc atramento exarata successu temporis fere ex integro dispareat, atque ideo ejusdem atramenti usus pro

exarandis publicis documentis per jurisdictionem civilem prohibitus sit; Venerabilis Clerus Curatus praesentium serie eatenus reflectitur cum eo, ut ab usu hujus atramenti in scribendis documentis publici juris, praetertim vero in praenotationibus Matriculis parochialibus inferendis omnino abstineat. Quosuper DD. Vice-Archidiaconis in revisione Matricularum vigilantia commendatur. —

Datum e Consistorio Nostro Archiepiscopali Zagrabiae die 22. Decembris 1876.

8. Interpunktiranje brojeva.

Br. 4312. Glede interpunktiranja brojeva izdala je kr. zemaljska vlada odjel za bogoštovje i nastavu naredbu dto. 24. studen. 1889. br. 10.419., koja se velečastnomu svećenstvu priobćuje za znanje i ravnanje, a glasi doslovce ovako:

„Inicijativom bečke žitne i brašne burze povedeni su dogovori izmedju ces. i kralj. austrijske vlade i kr. ug. ministarstva te hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade glede interpunktiranja brojeva —

Obzirom na postignut rezultat povedenih priegovora nalazi kr. zemaljska vlada odjel za bogoštovje i nastavu, povodom dopisa kr. ug. ministarstva za obrt poljodjelstvo i trgovinu od 27. ožujka 1889. br. 1398. odrediti sliedeće:

Kod pisanja cielih brojeva se ima u buduće rabiti način taj, da se brojeć od desna na lievo, iza prvih trijuh brojaka na doljnu crtu stavi točka, iza sljedećih trijuh brojaka črknja, iza daljnih trijuh opet točka itd., a kod pisanja desetinskih brojeva treba cielu razstaviti od desetinaka točkom, stavljenom gore desno do jedinica te povrh toga desetinke pisati manjimi brojkami. —

Prema tomu pisat će se broj, u kojem ciela zauzimlju deset a desetinke tri mjesta, ovako: $1.535,267,000_{257}$.

Taj način interpuktiranja brojeva ima se obligatorno rabiti kod svih podčinjenih oblasti i ureda, te u svih naučnih i znanstvenih zavodih, pri sastavljanju i podnašanju statističkih izkazah. —

U Zagrebu 24. stud. 1889. **Grof Khuen-Hèdervàry v. r.**

Nadbiskupski duhovni stol — U Zagrebu, dne 14. ožujka 1890.

9. Naputak za poštare.

Predstojeći pristojbenik proteže se samo na predmete listovne pošte. Za voznopoštarske predmete obstoji poseban pristojbenik. —

Na listovnu poštu spadaju: listovi (bez označenja vriednosti), dopisnice, novine i druge tiskanice (cjenici, oglasi itd), muštre robe, poslovni papiri i poštarske doznačnice.

I. O naslovu.

Naslov ima biti pisan čisto, čitljivo i sa obće poznatimi slovi. —

Ako je naslov pisan inimi nego latinskimi slovi, ima se ime i mjesto opredjeljenja takodjer sa latinskimi slovi izmetnuti. U prometu u tuzemstvu, kao i sa Njemačkom, Helgolandom, Nizozemskom, Danskom, Švedskom i Norvežkom dostatan je takodjer naslov izpisan samo sa njemačkimi slovi.

Mjesto opredjeljenja ima se na prednjoj strani lista u desno dolnjem kutu sa u oči padajućimi slovi izmetnuti, i ako pismo glasi na veće mjesto, mora se i stan naslovnika označiti.

Ako u mjestu opredjeljenja ne ima poštarskoga ureda, ima se označiti i zadnja pošta. Ako ime mjesta opredjeljenja, ili zadnje pošte često naprvo dolazi, kao n. pr. Palota, Vásárhely, ima se dodati rieč, koja dotično mjesto točnije označuje, n. p. Rákos-Palota, Vár-Palota, Somlyo-Vásarhely, Maros-Vasarhely itd. Isto tako, ako je ime naslovnika takovo, koje češće naprvo dolazi, kao n. pr. Kovač Ivan, Nagy Josip, Weiss Jakob itd. potrebno je, da se imenu doda pobliže označenje n. pr. mladji, Dr., odvjetnik, liečnik itd. s jednom riečju, naslov ima glede osobe naslovnika svaku dvojbu izključiti. Neodgovara li naslov ovim propisom, može se lako dogoditi, da pošiljka ili kasno stigne na pravo mjesto opredjeljenja, da se krivo uručuje, ili da se kao neuručiva natrag vraća.

Preporučuje se, da predatelj na zadnjoj strani pisma izpostavi svoje vlastito ime i obitavalište i da pritisne svoj pečat — ako takov imade —, za da mu se pošiljka, u slučaju da se ista uručiti ne može, opet vratiti uzmogne.

Na naslovni omotak ili zamotak lista nije dopušćeno ino, izim bilježke, koje se na naslov i uručenje protežu, pisati.

Pisma, koja se meću u zamotke providjene sa oglasi, cliché, patisci i sličnimi otisci, neće se odpremati.

II. O listovih.

Predatelj može list po volji zapečatiti; nu kod zapečaćenja listova glasećih na zemlje ležeće pod toplim podnebjem, neka se neupotrebi vosak, već druga tvar kao n. pr. teklina, oštia, koja se u toplini tako brzo neraztavi.

U prometu u tuzemstvu, nadalje sa Njemačkom i Helgolandom nesmije težina lista prekoračiti 250 grama. U ostale države obćega poštarskoga saveza mogu se poslati pisma od kakove god težine.

Listovne biljegovke treba u desnom gornjem kutu prednje strane lista priliepiti.

III. O dopisnicah.

U obsegu država ugarske krune nije dopušćeno predavati ine dopisnice, van takove, koje izdaje ugarska državna blagajna. Na prednjoj strani dopisnice nesmije se ništa pisati izim naslova i opazke protežuće se na uručenje. — Za pisanje ili tiskanje onog, što se priobćiti hoće, služi zadnja strana dopisnice.

Na dopisnice se izim možda potrebnih listovnih biljegovka, drugi predmeti priliepiti nesmiju.

Na koliko na dopisnicu priljepljena listovna biljegovka nebi dostatna bila za namirenje poštarskih pristojba, imadu se takove sa biljegovkami, koje se na naslovnu stranu dopisnice priliepiti imadu, nadopuniti.

IV. Poslovni papiri.

Kao poslovni papiri smatraju se, i kao takovi uživaju dioni odpust i umanjenje pristojba, sva ili sasvim, ili stranom sa rukom pisana ili risana djela i izprave, koje ne imadu značaj faktičnog i osobnog listovnog obćenja kao parnična pisma, od javnih oblasti izdana svakovrstna uredovna pisma, teretna i odpremna pisma, računi, svakovrstna poslovna pisma osigurateljnih družtva, na biljegovanom ili nebiljegovanom papiru pisani izvadci i prepisi osobnih poslovnih pisama, pisane glasbene partiture i komadi, posebno poslani rukopisi itd.

Poslovne papire valja poslati pod krstnim omotkom ili u otvorenom zamotku.

Poslovni papiri ne odpremaju se u nutarnjem prometu austro-ugarske monarkije, niti u prometu sa Njemačkom i Helgolandom. Težina poslovnih papira, koji se imadu sa poštom odpraviti, nesmije nadmašiti 2 kilograma.

Poslovni papiri imadu se frankirati, te se biljegovka na desnoj gornjoj strani omotka priliepiti mora.

V. O tiskanicah.

Kao tiskanice smatraju se i kao takove uživaju prednost kod odmjerenja pristojba: časopisi i periodična djela, sašite ili vezane knjige, vezci, glasbena djela, posjetnice, naslovnice, četkani odtisci i k njima spadajući rukopisi ili bez ovih, urezci, svjetlopisi, risarije, narisi, zemljovidi, imenici imena i predmeta (katalogi), pregledi (prospecti), raznovrstni oglasi i prijave, koji su kroz tisak, rezanje, kamenotisak ili autografiju priugotovljeni, kao u obće sva, na papiru, pergamentu ili na pločnom papiru tiskom, kamenotiskom ili ma kojim drugim mehaničkim načinom, koj se lahko upoznati dade, načinjena umnožavanja.

Obaljenje pristojba ne uživaju sa rukom napravljena ponavljanja (decalque, Pause) sa takozvanim Hecto- ili Chromografom napravljeni otisci, listovne biljegovke i ine poštarske vriednote, bez razlike, da li su prebite (obliterirt) ili ne, — napokon svaki tiskani papir od vriednosti.

Tiskanice nesmiju sadržavati značaja faktičnog, ili osobnog listovnog obćenja neimaju sliedeće opazke:

1. Podpis primatelja ili označenje njegovog imena, družtvenog stališa i svojstva, mjesta dana predaje.

2. Preporuka izdavatelja,

3. Potezi ili znakovi, kojimi se označuju pojedina mjesta za obratiti na nje pozornost.

4. Na kraju trgovačkih i sajamskih cjenika izmetnuti bilježci ciena.

5 Napokon na četkanih odtiscih tiskanica izmetnute opazke ili popravci, tičući se sadržaja ili vanjštine djela.

Tiskanice imadu ili pod nakrstnicami, u svitku, med hartijom, škatulja otvorenih na jednoj ili obiuh strana, ili u nezatvorenom zamotku, ili jednostavno skupa složene ili sa uzlom, koj se lahko razvezati dade, svezane biti, tako da se sadržaj

pošiljke lahko pretražiti dade. Naslovnice i tiskanice od spodobe i debljine karta, koje nisu složene, mogu se bez zavoja, omota ili svezanja odpremiti.

Težina pojedine tiskovne pošiljke ne smije u prometu u tuzemstvu, kao i sa Njemačkom i Helgolandom 1 kilogram, u obćenju sa ostalimi državami sveobće poštarske sveze, kao i u državah, koje nespadaju u ovu svezu, 2 kilograma prekoračiti.

Tiskovna pošiljka ima se frankirati, a dotična biljegovka ima se na prednjoj strani zamotka u desnom gornjem kutu priliepiti. —

VI. Muštre robe.

Muštre robe uživaju umanjenje pristojbah pod sliedećimi uvjeti:

1. Ako su u vrećicah, škatuljah ili otvorenih zamotcih tako spravljene, da se sadržaj lahko pregledati može.

2. Ako ne imadu vriednosti i ne nose ine sa rukom pisane bilježke, izim imena i družtvenog stališa predatelja, imena i stana naslovnika, oznake trgovca ili tvornice, tekućih brojeva ili ciena. —

Težina pojedinih pošiljaka muštra ne smije 250 grama prekoračiti. Objem njihov ne smije biti veći u duljini od 20, u širini od 10 a u debljini od 5 centimetara.

Muštre robe valja frankirati, a biljegovka ima se na strani naslova priliepiti.

VII. Predmeti, složeni u jedan zamotak.

Muštre robe, tiskanice i poslovni papiri složeni u jedan zavoj, mogu se pošiljati pod uvjetom:

1. Ako pojedini predmeti ne prekorače odredjenu težinu i objem. —

2. Ako ukupna težina jednog zamotka ne prekoračuje 2 kilograma. —

VIII. Pošiljanje za naslovnikom.

Ako je naslovnik koje listovne pošiljke svoje obitavalište unutar granicah sveze poštarske promjenio, ima se pošiljka za njim na mjesto, gdje obitava (ako se isto saznati može), poslati. Za ovo pošiljanje ne plaća se posebna pristojba.

U slučaju, ako bi se do novog mjesta obitavanja veća pristojba plaćati imala, nego je takova do mjesta, označenog prvobitno na naslovu, odredjena, ima naslovnik medju pristojbami odpadajuću razliku namiriti.

IX. Povratne pošiljke.

Pošiljke, koje se naslovniku uručiti nemogu, imadu se nakon stanovitoga vremena natrag poslati, i po mogućnosti opet predatelju · uručiti. Za povratnu odpremu nepripada nikakova pristojba. —

X. Preporučba. Povratnice.

Listovne pošiljke mogu se, izim doznačnicah, koje se preporučene samo u Belgiju poslati smiju i preporučeno predati. Predatelj preporučene pošiljke dužan je, na naslovu izmetnuti rieč „preporučeno" ili „recommandirt". U kojoj državi i pod kojimi uvjeti ima mjesta uručenju po expressu, rečeno je u pristojbeniku kod dotičnih država pod skrižaljkom „opazka".

Kod naslova preporučenih pošiljaka nesmiju se upotriebiti pojedina slova ili ina skraćena i tajna znamenja (Chiffres).

Predatelj može vrhu predaje preporučene pošiljke, a u obćenju u tuzemstvu i sa Belgijom i vrhu doznačnice dobiti povratnicu; ciena ove je 10 novč.

Kod onih država i mjesta, kamo se preporučeni predmeti poslati nemogu, ili gdje povratnica nije umjestna, nalazi se u dotičnih skrižaljkah pristojbenika umjesto ciene potez.

XI. Uručenje expressom.

Predmeti listovne pošte mogu se u njekojih državah i kao „express" uručiti.

Na naslovu ima se ime prezime, nadalje stan (ulica i broj kuće) naslovnika, a na zadnjoj strani ime i stan *uviek* točno i razgovjetno izpostaviti.

Dužnost je predatelja na naslovu uviek metnuti rieč „express". Zahtjeva li predatelj, da se pošiljka neuruči prije stanovite jutarnje ure, ima se ta okolnost kraj rieči „express" zabilježiti. — Express-listovi se u mjestnom prometu neprimaju.

XII. Potražba. (Reklamacija.)

Ako predatelj dvoji, da li je koj preporučeni predmet valjano uručen, može potražbu za njim povesti.

Potražba može se kod kojeg god kr. poštarskog ureda uz predočenje izvorne predatnice povesti, čim je od predaje potraženog lista prošlo toliko vremena, da bi odgovor stići mogao.

Za potražbu plaća se pristojba od 10 novč., osim ako je potraženi list uz povratnicu predan bio, u kojem je slučaju potražba prosta od pristojbe, nu samo onda, ako se list potraži kod onog istog ureda, kod kojega je predan bio.

Potražujuća stranka ima prigodom potražbe podpun naslov reklamiranog lista, kao i ime i stan naslovnika poštarskome uredu priobćiti, jer inače neodgovara isti za brzu obavu reklamacije.

XIII. Odšteta.

Ako preporučena pošiljka izgine, plaća se odšteta od 20 for. i to: a) ako je pošiljka izginula krivnjom kojeg urednika poštarske oblasti; b) ako se pošiljka u roku od 6 mjeseci, računajuć od dana predaje, potražuje.

Ako pošiljka izgine krivnjom urednika tudje koje poštarske oblasti, ugarska poštarska uprava samo u toliko pruža naknade u koliko ona sama takove od tudje oblasti dobiva.

XIV. Označenje pravca.

Ako za odpremanje predanih komada više pravaca na razpolaganje stoji, i ako su za odpremu na tih pravcih razne pristojbe odredjene, može predatelj uz namirenje dotičnih pristojba sam označiti pravac, kojim želi, da se pošiljka odpravi.

XV. Časopisi.

Kod naručivanja časopisa imadu predplatnici ime i prezime, kao i mjesto opredjeljenja točno i razgovjetno izpisati.

Ako se u mjestu opredjelenja ne nalazi poštarski ured, neka se označi onaj poštarski ured, u dostavnom obsegu kojeg dotično mjesto leži.

Na časopise, koji izlaze u obsegu ugarske i austrijske poštarske uprave, valja neposredno kod uredničtva dotičnog časo-

pisa predplatiti. Ne stanuje li stranka u mjestu, gdje časopis izlazi, biva predplata najjednostavnije putem poštarske doznačnice.

Na časopise, izlazeće u inozemstvu, predplaćuje se najbolje kod poštarskih ureda, koji predplatu u bankah, dakako uračunanjem agije i moždanjih biljega, primaju.

Dobiva li tko iznimice inozemni časopis ne kroz poštarski ured, već putem ine narućbe, držan je prigodom uručenja namiriti biljegovnu pristojbu.

Ako koj broj časopisa izostane, treba ga bez odvlake potražiti; jer se samo u ovom slučaju bezplatno naknadjuje.

XVI. Poštarske doznačnice.

Predatelj dužan je na bjelicah poštarskih doznačnica doznačenu svotu sa slovi i brojevi čisto izpisati i naslov čitljivo i čisto — kod doznačnica, koje glase na inozemstvo, samo latinskimi slovi — izpisati, a slučajno prazne ostale prostore sa jakimi potezi sa perom izpuniti. Na odrezku ima svoje vlastito ime i stan zabilježiti. U sadržaju nesmije biti ništa izstrugano, niti se smije što bitnoga promjeniti.

Najveća svota, koja se kod poštarskih ureda predati ili kroz iste izplatiti može je 200 for. Ako kod doznačene svote slomak novčića naprvo dolazi, ima se isti do cielog novčića izpuniti —

Doznake se takodjer primaju u mjestnom prometu, te se i brzojavno kao i — izuzam mjestnog prometa, po *expressu* uz namirenje običajnih pristojba poslati mogu.

Kod doznaka putem expressa, valja na doznačnici nad riečju „doznačnica“ izpostaviti rieč „express“.

Doznake mogu se i uz povratnicu predati.

Kod uplaćivanja doznačene svote dužan je poštarski ured primati sitnog novca samo do iznosa od 1 for.

Naslovnik ima doznačenu svotu u roku od 14 dana, računajuć od dana uručenja doznake, dignuti; u protivnom se slučaju doznačena svota natrag upućuje, te predatelju povraća.

Ako predatelj nepodigne doznačenu svotu, ima se doznaka poput ine povraćene pošiljke u službenih novinah proglasiti, i ako predatelj nepodigne u roku od tri godine dana, računajuć od dana proglašenja, uplaćenu svotu, pripada ista državnoj blagajni. —

Aerarialni poštarski uredi austro-ugarske monarkije mogu obične doznake do iznosa od 1000 for., a brzojavne doznake do 500 for., medju sobom izmjeniti. Na glavni poštarski ured u Budimpešti i u Beču, mogu se kod ovih ureda predati obične doznake do iznosa od 5000 for.

Izmedju inostranih država moći je sa sliedećimi obćiti putem doznačnica:

Belgija, Sjevero-amerikanske savezne države, Francezka, Algeria i Luxemburg, Nizozemska, Njemačka i Helgoland, Talijanska, Tunis, San-Marino i Švicarska.

Jednom doznačnicom može se najviše 200 for. doznačiti.

Izplata biva u novcu države gdje se doznaka izplaćuje, uz uračunanje razlike koja obstoji u agiji izmedju uplate i izplate doznake.

Brzojavne doznake ne mogu se predati. Nu doznake, uručive putem expressa primaju se za Belgiju, Njemačku, Helgoland i Švicarsku.

Preporučeno i uz povratnicu može se doznaka jedino u Belgiju poslati.

Na odrezak doznačnice se izim imena i stana predatelja i doznačene svote redovito ništa pisati nesmije; nu kod doznaka, glasećih u Njemačku, Luxenburžku, Helgoland i Švicarsku dopuštena su i ina priobćivanja.

Poštarske doznake, glaseće u sjevero-amerikanske savezne države, pošiljaju se posredovanjem švicarske poštarske uprave, imenito putem poštarskog ureda u Baselu. Stoga ima predatelj naslov doznake ne neposredno na mjesto opredieljenja, već na poštarski ured u Baselu upraviti. Pošto se stoga ove doznake prigodom predaje švicarskimi doznakami smatraju, to valjaju glede izdanja istih na švicarske doznake protežnuće se naredbe. Imenito moraju se na istih bjelicah izpostaviti; samo se na praznom prostoru k doznačnici spadajućeg odrezka mjesto opredjeljenja (država, pokrajina, obćina, ulica, broj kuće, stan ili mjesto prometno) jasnimi slovi izmetnuti imade.

Preračunanje u Ugarskoj papirnatim novcem uplaćene doznake u zlatni frank-novac, valjajući u Švicarskoj, obavlja onaj austrijski poštarski ured, koji doznaku neposredno u Švicarsku

listari, u Baselu odbija se od doznačene svote švicarsko-amerikanska doznačna pristojba. Zatim se doznaka, po ključu 5.18 frank = 1 dolar (u zlatu) preračuna u vriednost dolara u zlatu, i na tako izračunatu svotu pošalje se nova doznaka na mjesto opredjelenja. —

Nu pošto izplata u saveznih država biva u papirnatom novcu, to se na zlatne dolare preračunata doznaka polag Newyorskog dnevnog burzovnog kurza tamo preračuna u papirnati novac valjajući u saveznih država, i tako se doznačena svota naslovniku u mjestu opredjelenja izplaćuje.

Doznake, glaseće iz saveznih država u Ugarsku, dolaze ovamo istim putem i načinom.

Doznačena pristojba iz Basela do ugarskog mjesta opredjelenja, odbija se u Baselu od doznačene svote, — te s toga naslovnik u Ugarskoj na austrijske banke preračunatu doznaku bez odbitka izplaćenu dobiva.

U Francezkoj i Algiru obstoje dva načina doznačivanja. Jedan način je onaj isti, koji i kod nas u prometu sa inozemstvom obstoji (sa Njemačkom, Švicarskom itd.). Drugi način je taj, da francezki poštarski ured, koj doznaku prima, jednu doznaku (Mandat d' article d' argent international) i jednu ubavjest (Avis de l' émission d' un mandat) izdaje; doznaku izdaje predatelju, da takovu naslovniku pošalje, ubavjest pako pošalje onom poštarskom uredu, koj doznaku izplaćuje, i koj ured istu dotle kod sebe zadržaje, dok naslovnik nepokaže i preda doznaku, našto ured doznaku sa ubavješću prispodablja, — i ako obnadje, da je sve u redu, izplati ú ubavjesti proračunatu svotu, prama na doznaku svodjenu namiri.

Osobito treba na to paziti, da iz Francezke i Algira dolazeće i po načinu „Aviso" uredjene doznake valja samo uz predočenje „Mandat" zvana izprave izplatiti.

Kod doznakah, dolazećih iz Francezke i Algira, ne ima mjesta odpremi za naslovnikom.

XVII. Oprost od poštarine.

Oprost od poštarine proteže se kod listovne pošte na ona pisma, koja se šalju u poslu države, odnosno javne uprave, i za koje bi se dakle poštarina iz državne blagajne namiriti imala.

Oprost od poštarine temelji se na propisu od 2. listopada 1865., kojim bje zak. člankom XX. čl. 18. ex 1878. podieljena zakonska moć.

Propisi glede oprosta od poštarine za listove jesu sliedeći:

Od plaćanja poštarine su oprošteni:

a) Njegovo Veličanstvo kralj, članovi kraljevske kuće, uredi vrhovnih dvorskih meštra i tajničkih ureda istih, — i u mjestnom obćenju; isto tako prosto je od poštarine svako pismo upravljeno neposredno na ime Njegovog Veličanstva, kojeg člana kralj. kuće ili na tajničke urede istih.

b) 1. Državne, gradjanske i vojničke oblasti, i zakonom sa ovima u isti razred podignuti organi, sudbene oblasti, predstojnici ureda, gradjanski i vojnički izaslanici u uredovnom njihovom djelovanju, kraljevski povjerenici, napokon dvorske oblasti i pisarnice redova i predstojnici istih, u medjusobnom pismenom obćenju.

2. Državni dug nadzirajuće povjerenstvo, vieće za javne radnje, zemaljsko zdravstveno i školsko vieće, predstojnici izpitnih povjerenstva za izpite odvjetničke i učiteljske, kao i predstojnici po vladi izabranih povjerenstva (za izbore, novačenja, škole itd.), ako ili medjusobom, ili sa oblasti pod točkom 1. spomenutimi pismeno obće, nadalje pismeno obćenje zavoda za gruntovnu vjeresiju sa pod 1. navedenimi oblasti.

3. Pisma, upravljena od strane pod točkom 1. i 2. navedenih oblasti, organa i sborova *u poslu uredovnom* na privatne osobe, koje neuživaju oprost od poštarine.

4. Ona pisma, koja privatne, oprost od poštarine neuživajuće osobe upravljaju u poslu javne uprave na urede i oblasti pod 1. i 2. napomenute, *na poziv istih.*

5. Obe saborske kuće i uredovno obćenje predsjedatelja pojedinih povjerenstva medjusobom i sa pojedinimi članovi kuće.

6. Pismeno obćenje obćinskih predstojnika i okružnih bilježnika medju sobom, i sa pod 1. i 2. navedenimi oblasti u prenešenom djelokrugu *u poslovih javne uprave.*

7. Predsjedatelji sudbenih povjerenstva, kao i pismeno obćenje predsjedatelja inih županijskih povjerenstva (za pastušnice itd.) sa inimi od poštarine oproštenimi oblasti, medjusobom i sa svojimi članovi. —

8. U ženitbenih vjerozakonskih, školskih i inih uredovnih poslovih predana pisma crkvenih oblastih svih zakoni pripoznatih vjerozakonskih sljedba, listovi prosjačkih redova, napokon listovi od strane države javnimi pripoznatih učevnih zavoda i izobrazilišta u občenju uzajamnom i sa pod 1. i 2. navedenimi oblasti, organi i sborovi.

9. *Državni* zavodi za znanosti i obće izobraženje, magjarska akademija znanosti, magjarski muzej, zagrebačka jugoslavenska akademija, zemaljski meteorologički i magnetički osrednji zavod, hrvatski narodni muzej itd. u pismenom obćenju sa pod 1. i 2. navedenimi oblasti, organi i sborovi, kao i glede u interesu zavoda sa pojedinimi članovi izmjenjenih listova.

10. Listovi, izmjenjeni od, pod neposrednim rukovodstvom države stojećih dobrotvornih zavoda, javnih bolnica, ludnica, rodilišta i nahodišta medjusobom, i sa oblasti, uredi i sborovi napomenutimi pod točkami 1 2. 6. i 7

11. Trgovačko-obrtničke, odvjetničke i bilježničke komore u obćenju sa oblasti, organi i sborovi navedenimi pod 1. i 2.

12. Odvjetnici, kojim je povjereno zastupanje državnih poslova, u obćenju sa ravnateljstvom aerarialnih pravnih posala.

13. Podnesci zakonitih zastupnika *siromašnih*, upravljenih u interesu istih na sudbene, upravne i financijalne oblasti i od ovih donešena riešenja tih podnesaka

14. Pismeno obćenje kr. javnih bilježnika upravljeno u poslovih uprave imetka maloljetnika na javne oblasti i občinske dostavatelje.

15. Listovi, predani u poslovih zemljo- i gorno-razteretnih.

16. Uredovni listovi, izmjenjeni od lutrijaša sa ravnateljstvom lutrije, od velerazpačatelja duhana i prodavaoca biljega sa javnimi oblasti, na koliko se na javne poslove, a ne na trgovinu protežu.

17. Brzopisne saborske objave, razposlane po predsjedatelju sabora; nadalje od pojedinih oblasti izdane zbirke propisa i doglasi, ako su na oblasti, organe i sborove navedene pod 1. 2. 6. 7. 8. i 11. upravljene, napokon časopisi „Néptanitók Lapja“ i dodatak istog „Házi Iparlap“, ako se šilja učiteljem ili na oblasti, koje uživaju oprost od poštarine.

18. Dužni odtisci od časopisa i inih tiskovnih djela i otvoreno predane potražbe novina.

19. Kaznene prijave, kamo spadaju i prijave radi dohodarskih prestupaka.

20. Uredovna pisma predana u poslovih domobranstva i tirolskog i vorarlberžkog streljačkog družtva.

21. Listovi vojnika i vojničkih urednika predani nepreporučeno kod bojne pošte.

22. Pisma, izmjenjena od povelj. austro-ugarske narodne banke, sa dotičnimi blagajnami u poslovih odkupljenja iz prometa izašlih banka.

c) Sa naslovom nasljednog vrhovnog pošte meštra spojeni oprost od poštarine kneza Paara i obitelji baruna Taxis ostaje i nadalje nepromjenjena.

d) Oprost od poštarine ne proteže se na obćenje u mjestu, izuzam ona uredovna pisma, koja ne glase na mjesto, gdje se predajni poštarski uređ nahodi, nego na koju občinu, spadajuću u dostavno okružje istoga. — Samo u Budimpešti odpravljaju i dostavljaju se i u mjesto glaseća uredovna pisma.

Od plaćanja preporučbine oproštene su pod točkom 1. i 2. navedene oblasti, organi i sborovi, i to takodjer glede onih listova, koje na privatnike upravljaju u predmetu, koji podpada poštarini, u kojem se slučaju list samo sa jednostavnom poštarinom obteretiti ima.

Za pisma, koja privatne osobe na oblasti u javnih poslovih na poziv istih upravljaju, kao i za ostale gore navedene listove, koji nepodpadaju poštarini, ima se, ako se preporučeno predadu, preporučbina uviek prigodom predaje izplatiti, odnosno priljepljenjem biljegovka namiriti.

e) Da se sa uredovnim listom kao sa pismom prostim postupati može, valja da se isto od ostalih listova razlikuje. Glede toga treba na sljedeće paziti: Svako od poštarine oprošteno pismo ima sa uredskim pečatom, ili sa uredovnim otiskom (vignettom) zapečaćeno biti (van ako predavatelj ne ima uredskoga pečata.)

U desnom gornjem kutu naslovne strane treba da se izmetne ime predatelja, i ako ovaj nije oblast, sbor ili zavod, nego kakav službeni organ i svojstvo ovoga; ovo posliednje se ima takodjer uviek u naslovu iztaknuti, ako pismo glasi na pojedinu osobu.

U dolnjem lievom kutu zamotka treba staviti bilježku, da list sadržaje predmet, koji je prost od poštarine. Kod listova, spomenutih pod 1. i 2. b), dostatno je, ako se izmetne opazka *„ureda radi.“*

Na uredovna pisma, upravljena na osobe, koje od poštarine oproštene nisu, ima se dodati naslovu opazka *„u poslu javne uprave, prosto od poštarine“*: na one pako listove, koje privatne, poštarini podpadajuće osobe u poslu javne službe na oblasti, oproštene od poštarine, upravljaju, treba napisati: *„uslijed službenog poziva, prosto od poštarine.“*

Kod ostalih gore nabrojenih, od poštarine oproštenih listova ima se u opazki uviek u kratko navesti predmet, koj sadržaj lista sačinjava, n. p. u predmetu *novačenja, vjerozakona, škola, sirotinjskom itd.* radi kojeg je oprošten od poštarine.

Ako koje pismo, koje se radi odpreme bez poštarine na poštu preda, ovim zahtjevom neodgovara, dužan je poštarski ured takav list predatelju uz potrebno razjašnjenje opet povratiti. Ako se to radi kratkoće vremena nebi učiniti moglo, ima se list, uz označenje propisane pristojbe, odpraviti.

Ako naslovnik, na kojeg takovo pismo glasi, tvrdi, da je isto usljed svoga sadržaja prosto od poštarine, ima poštarski ured, koj je list uručio, zamotak od njega natrag zahtievati, na kojeg mora naslovnik kratak sadržaj pisma sa brojem odredbe oblasti, koja je list predala zabilježiti, našto mu se list bez poštarine izdaje; poštarski ured ima zamotak uvstiti u popis povratnih listova i sa ovim skupa predpostavljenom poštarskom ravnateljstvu predložiti, koje će poštarinu od onoga utjerati, koj je pismo predao, bez da je na naslov stavio propisanu opazku, da bude list smatran kao oprošten od poštarine. Isto tako ima poštarski ured postupati, ako se kakav od poštarine oprošteni list protupropisno sa poštarinom obterećuje.

f) Poštarini podpadajući listovi, koje od poštarine oproštene oblasti na privatne osobe upravljaju, obterećuje se sa jednostavnom poštarinom bez prireza. — Usuprot poštarini podpadajuća pisma, upravljena na javne oblasti, imadu se već kod predaje frankirati. Ako se takova pisma bez poštarine ili sa nedostatnom poštarinom u listovnih uložnica pronadju, ima se manjkajućoj poštarini još i prirez priračunati, te će se cieli iznos na temelju zamotka naknadno od predatelja utjerati.

g) Privatne osobe dužne su primati uredovna pisma upravljena na nje od javnih oblasti, i ako se krate to učiniti, biva uručenje putem prisilnim kroz mjestnu oblast; ako je list sa poštarinom obterećen bio, a naslovnik istu prigodom uručenja odmah namirio nije, ima se ista od njega ovršnim putem utjerati.

h) Pošto blagodat oprosta od poštarine samo listovom poslanim u poslovih javne službe, pristoji, to svatko, koji pismo, podpadajuće poštarini, pod naslovom, oproštenim od poštarine, na poštu predade, počini kriomčarstvo, odnosno prevaru, te podpada u smislu zakona kaznenom postupku.

i) U obćenju sa inozemstvom uživa oprost od poštarine samo medjusobno pismeno obćenje pojedinih poštarskih ravnateljstva i sa poštarskimi uredi u poslovih uredovnih; nadalje ces. kr. carinarski uredi nalazeći se na području njemačkih poštah i u Srbiji, Rumunjskoj, Turskoj i u Egiptu namještena c. kr. poslanstva i poslonoše, ako obće sa tuzemnimi oblasti i uredi. — Ino oslobodjenje od poštarine neobstoji prama inozemstvu.

Glede oprosta od poštarine za službene voznopoštarske pošiljke obstoje osobiti propisi.

10. Okružnica

kr. hrv.-slav. dalm. zemalj. vlade, odjela za bogoštovje i nastavu od 21. ožujka 1887. br. 2575., kojom se proglašuje dopis kr. ug. zajedničkog ministarstva za javne radnje i komunikacije glede uvjeta za oprost od poštarine listova upravljenih na privatne stranke.

Br. 1407.

Kr. ugar. zajedničko ministarstvo za javne radnje i komunikacije priobćilo je ovamo dopisom od 25. veljače 1887. br. 4470, da se je u posljednje vrieme dogodilo više slučajeva, da su javne oblasti i uredi na privatne stranke, osobito s njimi u ugovorenom odnošaju stojeće vlastnike etablissementa ili na dionička družtva glaseće listove, odnoseće se na naručbu tiskanica, knjiga, uredovnih sprava i inih predmeta sa oznakom *„Ureda radi, u predmetu javne službe, prosto od poštarine“* na poštu predali, koji listovi su na ovom temelju prema postojećim propisom po poštarskih uredih prosto od poštarine rukovani. —

Nu listovi, odpremljeni u takovom predmetu, nemogu se smatrati kao javnom upravnom službom prouzročeni; jer iz naručbe dotični obrtnik materijalnu korist ima, te isti privatni interes dotičnoga poduzetnika sačinjavaju.

Oblasti i uredi mogu vlastnikom obrtnih poduzeća, dioničkim družtvom, poduzetnikom i privatnim osobam samo takove listove sa oznakom *„u poslu javne službe, prosto od poštarine“* slati, koji su uslied svoga sadržaja predmetom javnoga interesa. Takovi mogu biti, ako oblast dotičnika pozove, da izkaže, koliko osoba je namješteno u njegovom trgovačkom ili obrtnom poslu, ili ako se od kojega poduzetnika očitovanje godišnjega dohodka ili od tiskarskoga dioničkoga družtva statističko izkazanje godišnjih izdanja u svrhu uredovne porabe traži ili tomu slični slučajevi.

Toga radi smiju se samo oni uredovni listovi, upravljeni na privatne stranke, providiti oznakom *„Ureda radi, u predmetu javne službe, prosto od poštarine“*, koji su u interesu javne službe; na one uredovne listove pako, koji se u privatnom interesu naslovnika odpremaju, neka se primjetba *„ureda radi, podvrženo poštarini“* uporabljuje, od kojih potonjih listova će se bez naknadne pristojbe te eventualno, ako bi se preporučeno predali, bez preporučnine, jednostavni porto, i to od 20 grama 5 nvč., povrh ove do 250 grama 10 nvč. odmjeravati poštanska pristojba, koji iznos će se prilikom uručenja od naslovnika ubrati.

Osim toga upućuje se . . . ., da se na omotih u interesu javne službe na privatne stranke odpremljenih uredovnih listova oznaku *„ureda radi, u predmetu javne službe prosto od poštarine“* izpisati nepropusti; jer manjkavost ili propust ove oznake taksovanje lista za posljedicu ima, te ako naslovnik neplati porto, tvrdeći, da je list uslied sadržaja svoga prost od poštarine, te to sa spisi nalazećimi se u listu dokaže, onda će se istomu sadržaj lista bezplatno izdati, pripadajući porto pako na temelju omotka od one oblasti ili organa utjerati, koji je propustio uporaviti opazku, koja se za prosto od poštarine rukovanje zahtieva.

Napokon se upozoruje . . . . na to, da svatko, tko poštarini podvrženi list sa oznakom „prosto od poštarine“ na poštu preda, kriomčarenje počini, koje će se u smislu postojećih zakona kazniti.

Što se . . . . priobćuje ravnanja i točnoga obdržavanja radi. —

U Zagrebu dne 21. ožujka 1887.

Za bana;

Dr. Spevec v. r.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu dne 15. travnja 1887.

11. Naredba glede službenih listova, koji se preporučeno pošilju.

Br. 4272

Visoki kr. vladni odjel za bogoštovje i nastavu priobćio je ovomu nadbiskupskomu duhovnomu stolu niže sliedeću naredbu, dobljenu od bana kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, da ju podčinjenim župnim uredom saobći ravnanja radi.

Naredba glasi ovako:

„Po glasu dopisa kr. ug. ministarstva za javne radnje i komunikacije od 11. rujna t. g. br. 19259, učinjeni su u vrieme opetovano prigovori, da od poštarine oproštene oblasti i uredi veći dio službenih listova preporučeno predaju kod poštarskih ureda, što obzirom na to, da svaki pojedini preporučeni list posebno rukovanje zahtieva, poslovanje i onako obterećenih poštanskih uredba odveć zaustavlja.

Uslied toga imadu se u buduće preporučeno predavati poštarskim uredom samo važniji ili izprave sadržavajući listovi, glede kojih je u slučaju eventualnih prigovora nuždno izkazati odaslanje.

Što se kr. tomu vladnomu odjelu znanja i shodne odredbe radi priobćuje uz dodatak, da u tom pogledu tamopodručne oblasti shodno uputi.

U Zagrebu, 2. studena 1884. G. Khuen-Hedervàry v. r.“

12. Naredba ministarstva fin. glede biljegovne pristojbe za brzojavke na oblasti u području Ugarske te Bosne i Hercegovine.

Br. 3671.

Visoki kr. zemaljsko vladni odjel za bogoštovje i nastavu dopisom svojim od 25. rujna o. g. br. 10497 priobćio je ovamo naredbu kralj. ugarskoga ministarstva financija od 17. kolovoza o. g. 50813 glede načina uplaćivanja biljegovne pristojbe, pripadajuće od brzojavkah, predanih kod brzojava u

Bosni i Hercegovini te adresiranih na oblasti i urede u državnom području Ugarske, kao i predanih kod brzojavnih ureda u državnom području Ugarske, a adresiranih na oblasti i urede imenovanih zemalja, koja se naredba znanja i ravnanja radi priobćuje takodjer župnim uredom, a glasi:

„Kr. financijalnom ravnateljstvu u Zagrebu.

Pozivno na naredbu od 26. svibnja 1882. br. 24279 ubavješćujem ravnateljstvo sporazumno sa g. zajed. c. i kr. ministrom rata, da se od brzojavnih podnesaka, predanih kod brzojavnih ureda u Bosni i Hercegovini te adresiranih na oblasti i urede nalazeće se u državnom području Ugarske, kao i od takovih podnesaka, koji se u obliku brzojavke predavaju kod brzojavnih ureda u državnom području Ugarske, kao i od takovih podnesaka, koje se u obliku brzojavke predavaju kod brzojavnih ureda u državnom području Ugarske, te glase na oblasti i urede gore spomenutih zemalja propisana biljegovna pristojba uz uporabu u gore pozvanoj naredbi opisanog postupka i tako može podmirivati, da se na mjesto prilriepljenja biljegovka na potrebitom posebnom pismenom naknadnom podnesku, priloži istomu svota u gotovom odgovarajuća propisnoj pristojbi.

O čem neka ravnateljstvo shodno obavjesti podredjene ukupne financ. urede i oblasti kao i osječko kr. financijalno ravnateljstvo, primećujuć, da sam sadržaj naredbe ove u svrhu shodnoga upućenja sudova, kao i inih upravnih oblasti, ureda i organa istodobno takodjer priobćio banu kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

U Budapešti 17. kolovoza 1884.

Mjesto kr. ug. ministra financija: Höffinger v. r.

Za točan prepis: U Budapešti 30. kolovoza 1884. — Kovačević v. r.“

13. Za pretinac na pošti, u kojem se službena pisma spravljaju, neplaća se pristojba.

Br. 1723. Za znanje i ravnanje priobćuje se velečastnomu dušobrižnomu svećenstvu iz dopisa, jednoga od kr. ravnateljstva pošta drugoga od kr. financijalnoga ravnateljstva sliedeće:

Jedan se je župni ured bio ovdje potužio, kako on za službena pisma, dolazeća na ondješnji župni i podarhidjakonalni ured, mora plaćati 6 for. za pretinac, u koji se dolazeća rečena pisma spravljaju, jer da su župni uredi privatne naravi, dočim tu pristojbu drugi javni uredi neplaćaju.

Na predstavku ovoga nadbiskupskoga duhovnoga stola poslanu glede toga kr. ravnateljstvu pošta, hvaljeno je ravnateljstvo dopisom od 8. ožujka o. g. br. 1905. ovomu nadbiskupskomu duhovnomu stolu odgovorilo „da se postupak rečenoga poštarskoga ureda u pogledu pobiranja pretinačke pristojbe mjesečnih 50 novč. od spomenutoga župnoga ureda osniva na krivom tumačenju naredbe kr. ugar. ministarstva trgovine od 12. prosinca 1876. br. 8733, pošto ta naredba od plaćanja rečene pristojbe oslobadja sve javne oblasti i urede za medjusobnu korespondenciju i za privatna pisma dotičnog osoblja, sliedstvom toga dakle i župne urede.“

Isti se je župni ured (nalazeći se u bivšoj vojnoj Krajini) bio pritužio i poradi toga, da ondješnje političke oblasti za podneske župnika glede utjeranja zaostalih *luknarskih podavanja* zahtievaju, da budu biljegovani biljegom od 50 nvč.

Glede toga je usljed predstavke ovoga nadb. duh. stola kr. zemalj. financ. ravnateljstvo dopisom od 27. travnja o. g. br. 11.855 izjavilo: „da su svikoliki podnesci predani političkim oblastim u svrhu utjerivanja zaostalih luknarskih podavanja, u smislu okružnice c. kr. glavnoga zapovjedničtva kao krajiške zemaljske upravne oblasti u Zagrebu od 28. studenoga 1878. kraj. upr. odjel za pravosudje br. 4524. *prosti od biljegovine,* pošto je tom naredbom ustanovljeno, da se lukno ne temelji na privatno-pravnom naslovu, već da je isto na javnom pravu osnovana daća župljana.“

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu, dne 1. svibnja 1885.

14. U službenim dopisima ima se naznačiti kućni broj.

Nr. 2318. Cum ex recentioribus publicis ordinationibus omnes domus numeris domalibus provisae sint, eo scopo, ut hac in parte major servetur evidentia populationis; et cum officiosa illa, quae parochos inter et publicas civiles jurisdictiones necessario intercedit correlatio, similem quoad populares ex parte Cleri exposcat exactitudinem et claritatem in ducendis matriculis

et servando statu animarum: hisce DVestrae provocantur, ut fundamento hujus ex parte politicae jurisdictionis, jam superatae numerisationis domorum in matriculis prouti et singulis officiosis correspodentiis penes expositionem nominis et cognominis cujuspiam individui mox numerum domalem accurate et inomisse exponant; ipsum vero statum animarum pro praeterito quoque juxta hanc numerisationem coordinent, neque hac in parte quidpiam a se desiderari patiantur.

Datum e Consistorio AEppali Zagrabiae die 19. Augusti 1853. celebrato.

15. Na broj, usljed kojega se službeno izvješće daje, imade se pozvati.

Nr. 636. Praesentibus reflectuntur ptltae DVestrae, ut ex gravi ratione, observandi quippe debiti nexus, ac per hunc accelerandi cursus negotiorum, in cunctis officiosis correspondentiis et relationibus, praesertim in substernendis reflexionum dilucidationibus officio huic dioecesano, ad Nrum consistorialem, erga quem tales praestant, semper et accurate provocare non intermittant.

Datum e Consistorio AEppali Zagrabiae 18. Februarii 1853. celebrato. —

16. Službene dopise imadu obćinski listonoše nosití.

Nr 1210. Erga factam abhinc dtto 5. Martii Nro. 805 representationem c. r. banale regimen editis dtto 12ae curr. ad cunctos c. r. supremos Comites ordinibus disposuit, quo dehinc ratione facilitandae inter Officium hocce et Clerum Dioecesanum, item hunc se inter, et concernentes politicas quoque jurisdictiones communicationis officiosarum correspondentiarum, — respectivi communitatum, in quibus postalis nulla adest communicatio, satrapae — vulgo „detići" statis diebus semet coram parocho teneantur eo fine: ut si quas officiosas litteras expediendas haberet, tales usque proximam postam, vel locum destinationis gratis perferant. Quod ipsum ptltis DVestris pro grato notitiae statu praesentibus significatur.

Zagrabiae die 30. Aprilis 1852.

17. Dopisivanje izmedju župnih ureda i obćinskih poglavarstva.

U novije doba stigle su preko jednoga duhovnoga stola ovamo opetovano pritužbe, u kojih se svećenstvo nekih kotara

pritužuje proti načinu, kojim neke obćine dopisuju sa župnimi uredi. —

U pritužbah ovih iztiču se sliedeće točke pritužbene:

1. Da se višje odredbe župnim uredom nedostavljaju neposredno preko kralj. podžupanija, nego preko obćinskih poglavarstva;

2. da si gdjekoji obćinski uredi prisvajaju neku supremaciju nad župnimi uredi, stavljajuć na nje službene zahtjeve načinom imperativnim i uvredljivim, zahtjevajuć od njih riešenja oznakom roka „odmah", „za 24 sata", „za tri dana" i. t. d., prieteć se u otvorenih pismih globami, ter šaljuć istim uredom pače i noćju serežane po službene spise, napokon

3. da poslie obavljena novačenja župnim uredom nepriobćuju imena unovačenih mladića.

S druge strane stigla je preko jedne podžupanije ovamo pritužba, da župni uredi, prezirajuć obćinska poglavarstva, neće da udovoljavaju njihovim zamolbam, koje ona u prenešenom djelokrugu čine.

Povodom tih pritužba, — kojimi se izrično neobiedjuje stanoviti ured, već se obćenito tuže nižji javni uredi, ter koje su nedvojbeno potekle ponajglavnije odtuda, što po gdjekoji niži javni uredi nisu dovoljno proniknuli granice položaja i djelokruga svog, a s namjerom, da se takodjer medju onimi organi svjetskih i duhovnih oblastih, koji stoje u neposrednu doticaju s pučanstvom — uz konvenientnu medjusobnu službenu uljudnost — postigne, uzdrži i učvrsti u interesu javne uprave i složna rada, kao i u interesu ugleda oblastnoga toli nuždno uzajemno sporazumljenje i medjusobno pouzdanje, — prinukanim se nalazi kr. zem. vladni odjel za unutarnje poslove podčinjenim oblastim izdati sliedeće naputke:

Ad. 1. Obćinski uredi po položaju su svojem napram župnim uredom koordinirani.

Kao takovi mogu, a i moraju ti uredi — u obavljanju prinadležećih si službenih poslova — doći u neposredni doticaj; jer tako obćinski uredi kao i župni uredi, jedan od drugoga kadšto trebaju obaviesti i podataka u svrhe službene, naime u provedbu poslova vojničkih, diobenih, ubožkih, statističkih i. t. d.

U takovih dakle slučajevih, gdje občinski uredi trebaju od župnih ureda obaviestih i podataka za svoju porabu, vlastni su občinski uredi svoje zamolnice upravljati neposredno na župne urede isto tako, kao što si i župni uredi potrebne im od občinskih ureda službene obavjesti i podatke pribavljaju bez posredovanja predpostavljenih si oblastih izravno od občinskih poglavarstva, a dužni su jedni kao i drugi uredi zamolnice takove primati i riešavati ih što hitrije.

Trebaju li pak kr. podžupanijske oblasti za svoju stran obaviesti ili podataka od župnih ureda, ili treba župnim uredom priobćiti višje naredbe, o kojih su občinski uredi posebno obaviešćeni, imat će kr. podžupanije u tih slučajevih — mimo občinskih ureda — dopisivati izravno sa župnimi uredi

Takav bo izravni način dopisivanja svjetskih oblastih I. molbe sa župnimi uredi služiti će ne samo na pospješenje službe već će se tim načinom i onako dovoljnimi poslovi obterećenim občinam prištediti nepotrebne pisarije.

Ad 2. Kao uredi koordinirani imadu občinski uredi sa župnimi uredi medjusobno obćiti posriedstvom „dopisa“ ili „zamolnica“ načinom udvornim i dolikujućim ugledu ureda javnoga.

Nemože dakle u medjusobnom obćenju tih ureda biti mjesta „nalogom“ i „prietnjam“, jer se takovimi poslužiti mogu tek predpostavljeni napram podčinjenim uredom.

Radi se pak o predmetu prešnom, ili treba li u kojem predmetu riešenje do stanovitoga roka, imat će se u dotičnoj zamolnici — načinom pristojnim koordiniranim uredom — napomenuti svagda razlog prešnosti, odnosno prekluzivni rok.

Ad 3. Občinski uredi nisu dužni *ureda radi* priobćiti župnim uredom imena unovačenih mladića.

U koliko bi ipak koj župni ured trebao u tom pogledu službene obaviesti, moći će se radi toga *zamolnicom* obratiti na občinski ured, a ovaj će takovoj zamolnici s mogućim uspjehom zadovoljiti imati.

U ostalom razumjeva se po sebi, da se službene pošiljke za župne urede odpravljati imadu svagda zavremeno i u omotcih zatvorenih, a da se — i u slučajevih osobito silnih — potrebne službene obaviesti potražiti imadu svagda načinom uljudnim. —

Okružnica ova priobćuje se kr. podžupanijam u toliko primjeraka, koliko je dosta, da se s istom nadiele sva podčinjena občinska poglavarstva, za vlastito znanje i ravnanje kao i za točno ravnanje podčinjenih občinskih poglavarstva.

Kr. podžupanije upućuju se uza to, da občinska poglavarstva, kad se nebi točno držala tih naputaka, radi toga pod strogu odgovornost stave.

Ujedno priobćuje se okružnica ova svim ovozemnim duhovnim stolovom i konsistorijem za shodno uputstvo podčinjenoga si dušobrižnoga svećenstva.

18. Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade za unutarnje poslove od 22. kolovoza 1893. broj 42663 glede ovjerovljenja izprava, izdanih s jedne strane po sudovih i oblastih, postojećih u Bosnoj i Hercegovini, koje se u području kraljevina Hrvatske i Slavonije rabiti imadu, kao i izpravah, izdanih s druge strane po ovozemnih sudovih i oblastih, koje bi se imale rabiti u području Bosne i Hercegovine.

Br. 3770.

Uslied sporazumka postignutoga izmedju vlade zemalja ugarske krune i ces. kr. zajedničkog ministarstva, u pogledu ovjerovljenja izprava izdanih po sudovih i oblastih u Bosnoj i Hercegovini koje se u području kraljevina Hrvatske i Slavonije rabiti imadu, kao izdanih po tuzemnih sudovih i oblastih, koje se u području Bosne i Hercegovine rabiti imadu, odredjuje se sliedeće:

Članak I.

Po bosansko-hercegovačkih sudovih u parbenih i neparbenih gradjanskih poslovih, kao što i u poslovih kaznenih sastavljeni spisi i izprave, netrebaju daljnjega ovjerovljenja, ako su providjene uredskim pečatom, a šerijatsko-sudbeni odpravci kotarskih ureda povrh toga jošte i po predstojniku kotarskog ureda ili njegovom zamjeniku vidimovani.

Članak II.

Izprave, izdane u vlastitom djelokrugu po bosansko-hercegovačkoj zemaljskoj vladi, okružnih i kotarskih uredih, sarajevskom vojničkom poštanskom i brzojavnom ravnateljstvu, u Bosnoj i Hercegovini postojećih vojničkih poštanskih i brzojavnih uredih; nadalje po ravnateljstvih koli pod vojničkom upravom

stojećih toli inih bosansko-hercegovačkih državnih željeznica, zapovjedničtvih ondješnjih vojnih četa i vojno-popunitbenih kotarih, bosansko-hercegovačkom zemaljskom oružničkom zapovjedničtvu, ondješnjih poreznih nadzorničtvih i sarajevskom gradskom vladinom povjereničtvu, ako su providjene uredovnim pečatom dotičnoga ureda, netrebaju nikakova ovjerovljenja.

Oni ipak odpravci kotarskih ureda, koji se po ovih uredih u porezno poslovnom ili drugom kojem javno upravnom djelokrugu u smislu naputka na to zvanih vlastitih organih kotarskoga ureda izdavaju, moraju biti povrh toga još i po kotarskom predstojniku, kotarskom upravitelju ili njegovom zamjeniku vidimovani.

Po sarajevskom rudarskom satničtvu, kao što i po bosansko-hercegovačkih javnih školskih i naukovnih zavodih izdane svjedočbe, netrebaju takodjer ovjerovljenja.

K izpravam takovih javnih ureda i javnih organa, koji su gore nabrojenim oblastim podredjeni, nuždno je ovjerovljenje dotične nadoblasti.

Članak III.

Na privatne izprave stavljenja ovjerovbena zapeka bosansko-hercegovačkih sudova netreba daljnjega ovjerovljenja.

Članak IV.

Nasuprot pako *netrebaju posebnoga* ovjerovljenja ni spisi ni izprave, *izdane po tuzemnih upravnih i sudbenih oblastih*, ako se ove imadu rabiti u Bosnoj i Hercegovini imenito pako ne trebaju takovoga ovjerovljenja spisi i izprave sliedećih hrvatsko-slavonskih upravnih oblastih, javnih ureda, zavoda, organa i to:

1. kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, za pravosudje, te za bogoštovje i nastavu. —

2. svihkolikih županijskih i kotarskih oblastih u Hrvatskoj i Slavoniji;

3. gradskoga poglavarstva ili trgovištnog magistrata u Zemunu, Petrovaradinu, Karlovcih, Mitrovici, Brodu, Požegi, Osieku, Bjelovaru, Križevcih, Koprivnici, tvrdji Ivaniću, Varaždinu, Bakru, Senju, Karlobagu, Karlovcu, Sisku, Petrinji, Kostajnici, Zagrebu i Rumi;

4. kr. hrv.-slav. oružničkog zapovjedničtva u Zagrebu;

5. kr. sveučilišta Franje Josipa u Zagrebu;

6. svjedočbe svihkolikih hrv.-slavon. gimnazija, realka, preparandija i šumarsko-gospodarskih učevnih zavoda;

7. *dopisi i izprave duhovnih oblastih u Hrvatskoj i Slavoniji kao što i izvadci iz matica krštenih, vjenčanih, i umrlih, ako su izdani na propisanih tiskanicah i ako su podpisani po voditeljih matica te providjeni uredskim pečatom;*

8. spisi i izprave izdane po poglavarstvih upravnih i mjestnih općina u Hrvatskoj i Slavoniji, moraju biti vidimovane po predpostavljenoj kotarskoj oblasti, hoće li imati valjanost u Bosnoj i Hercegovini, i napokon

9. po sudbenih oblastih ili javnih kr. bilježnicih legalizovane i ovjerovljene privatne izprave netrebaju takodjer daljnjega takovoga ovjerovljenja, ako li se kane upotriebiti u Bosnoj i Hercegovini.

Grof Khuen-Héderváry, v. r."

Ova se naredba velečastnomu svećenstvu priobćuje na znanje i ravnanje. —

U Zagrebu 15. rujna 1893. **Pavao Gugler**, v. r.
kapit. vikar

19. Način uplaćivanja biljegovne pristojbe.

za brzojavke, predane kod brzojava u jednom državnom području monarkije, te adresiranih na oblasti drugoga državnoga područja.

Br. 2707.

Visoki kr. zem. vladni odjel za bogoštovje i nastavu saobćuje dopisom svojim od 11. t. m. br. 6550. naredbu kr. ugarskog ministarstva financija, upravljenu na ovdješnje kr. ravnateljstvo glede načina uplaćivanja biljegovne pristojbe, pripadajuće od brzojavka, nalazećih se na jednom državnom području monarkije, te adresiranih na oblasti drugoga državnoga područja, koja se naredba svimkolikim dušobrižnikom znanja i ravnanja radi takodjer priobćuje, kako sliedi:

Prepis naredbe kralj. ugarskoga ministarstva financija, upravljena pod br. 24279. dne 26. svibnja t. g. na kralj. financialno ravnateljstvo u Zagrebu.

Ovime u svrhu razširenja nastalih dvojba izjavljujem u sporazumku sa austrijskim c. kr. ministrom financija, da i oni brzojavni podnesci, koji se predaju kod brzojava, nalazećih se u kraljevinah i zemljah, zastupanih u carevinskom vieću, adresirani na oblasti, nalazeće se na području države ugarske krune, podpadaju pod biljegovnu pristojbu, pripadajuću polag §. 15. zakon. članka XXVI. od god. 1881. propisna biljegovna pristojba imade se medjutim, odustav od načina propisana u sada spomenutom §. prema ustanovam §. 204. biljegovnih propisa tako uplaćivati, da je dotična stranka dužna dotičnoj oblasti sadržaj brzojavke sadržavajući i sa sliedećim napisom „u predmetu uplate biljegovne pristojbe, pripadajuće za dolje spomenutu brzojavku“ — providiti se imajući *posebni* pismeni podnesak za *8 dana* iza predaje brzojavke poslati, na koj se imadu od brzojavke pripadajućoj propisnoj pristojbi odgovarajuće magjarske biljegovke priliepiti u ostalom dozvoliv, da se ovom podnesku i spomenutoj pristojbi odgovarajuća svota u *gotovštini* priklopi, u kojem slučaju dotična oblast odmah odredbu učini, da se za priposlanu novčanu svotu kupiti se imajuće magjarske biljegovke na podnesak, koj sačinjava nadopunjujući dio brzojavke, po dotičnom uredskom organu priliepe i propisno prebiljeguju.

Ako stranka propusti u rieči stojeću biljegovnu pristojbu na ovakov način uplatiti, to će dužnost biti dotične oblasti, vrhu brzojavke, koja se imade u ovu svrhu u očevidnosti držati, bez oklievanja uredovno obnašašće sastaviti dati, koje se obnašašće imade u svrhu dalnje propisne odredbe nadležnomu pristojbu odmjerujućemu uredu poslati

Nasuprot na one brzojavne molbe, koje se, adresirane na koju austrijsku oblast, predadu kod kojeg na području ugarske krune nalazećeg se brzojava, nedodju u porabu gore spomenute zakonske ustanove, već ovovrstni brzojavi u smislu odredbah §. 204. pristojbenih propisa podpadaju pod biljegovnu pristojbu, pripadajuću polag pristojbenih propisa, valjanih u kraljevinah i zemljah, zastupanih u carevinskom vieću, koju pristojbu polag priobćenja gospodina austrijskoga c. kr. ministra financija valja isto uplatiti tako, da je stranka dužna onoj oblasti, na koju je brzojavka upravljena, sadržaj brzojavke sadržavajući te zahtjevanom austrijskom biljegovkom ili onoj odgovarajućom svotom, kao što i sliedećim: „Erfüllungs-Stempel für das Telegramm nachstehenden Inhaltes“ providjeni posebni pismeni podnesak poslati. —

Konačno se primjećuje, da se od brzojavnih molba, upravljenih na c. kr. poslanstva i odpravničtva, nalazeća se u izvanjskih država, imade pristojba polag gore spomenutih ustanovah pristojbene tarife uplaćivati.

O čem neka financ. ravnateljstvo podčinjene ukupne financ. urede i organe bez oklievanja shodno ubaviesti.

Sadržaj ove naredbe priobćio sam istodobno banu Hrvatske, Slavonije i Dalmacije u svrhu shodne upute sudova, kao što i ukupnih administrativnih ureda i organa.

Grof Szapary v. r.

Nadbiskupski duhovni stol. U Zagrebu dne 28. srp. 1882.

20. Naredba glede načina, kako se imadu odpremiti brzojavke duljega sadržaja.

Br. 436.

Glede načina odpremanja brzojavaka duljega sadržaja izdana i po visokoj kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovje i nastavu, od 12. siečnja o. g. br. 17231. ex 1893. ovomu kapitularnom vikarijatu dostavljena naredba bana kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije od 20. prosinca 1893. br. 4298 pr. priobćuje se velečastnomu svećenstvu na znanje i ravnanje, a glasi ovako:

„Gospodin kr. ugar. ministar trgovine priobćio mi je, dopisom svojim od 6. prosinca t. g. br. 81483, da nekoji uredi, kada predadu brzojavku duljega sadržaja, koji nema na prednjoj strani brzojavne bjelice više mjesta, običavaju nastavak teksta napisati na stražnju stranu brzojavne blankete, što pako može brzojavni ured lahko previditi.

Uslied toga obnalazim, u smislu zamolbe gosp. kralj. ug. ministra trgovine, odrediti, da se onaj dio brzojavaka, koje imadu dulji tekst, koji na prednjoj strani prvog blanketa ne ima više mjesta, ne ima napisati na zadnjoj stani blanketa, nego opet na prednjoj strani novog brzojavnog blanketa, te se pojedini blanketi imadu tako numerirati, da to padne u oči, ili, da se barem prenos na drugu stranu, označi tako, da to bude odmah vidljivo.

U svrhu pak, da se brzojavna tajna što uspješnije očuva, imadu se odsele brzojavke uviek staviti u omot, na kojem se ima nalaziti samo napis „Brzojavka," pa ako brzojavka imade i zapisnički broj, valja i taj napisati, zatim treba omot zatvoriti i tako zatvoreno odpraviti u brzojavni ured."

U Zagrebu dne 1. veljače 1894.

Pavao Gugler v. r.
naslovni biskup, kapit. vikar

Svjedočbe, molbenice i namire.

1. Testimonia moralitatis non cooperatores, sed soli parochi extradare audent.

Nr. 171. Ex incidenti eo, quod quidam cooperator archidioeceseos hujus, officiosum, idque favorabile, certae personae extradederit testimonium moralitatis, quae paulo prius ob commissum lenocinium ad publicos carceres condemnata extitit, hacve ratione non solum limites activitatis suae excesserit, sed et fidem officii parochialis in suspicionem vocaverit: praesentibus reflectuntur ptltae DVestrae, ut ad conservandam authoritatem parochialem, testimonia moralitatis dehinc nonnisi ipsi Parochi, idque juxta scientiam et conscientiam suam, neque promiscue, sed dum scitur finis et scopus recurrentis, qui semper cum officioso usu connexus esse debet, — extradent, neque nisi in speciali Parochi commissione, idque cum provocatione ad hanc sibi datam commissionem, cooperatores idmodi testimonia extradare audeant.

Datum e Consistorio Nostro AEppali Zagrabiae die 21. Januarii 1859. celebrato.

2. Reflexiones circa extradanda studiosis testimonia paupertatis.

Nr. 2101. Regimen provinciale sequens rescriptum rectoribus parochiarum pro directione et observantia communicandum horsum direxit:

„Br. 2619. Dekanat pravo i državoslovnoga fakulteta kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu podneo je ovamo pod 29. svibnja o. g. br. 63. predstavku profesorskoga sbora istoga

fakulteta od 15. svibnja t. g., glasom koje se je rečeni profesorski sbor, razpravljajuć molbenice sveučilištnih slušatelja za oprost od naukovine, već više putah uvjerio, da oblasti crkvene i svjetovne ne samo da neizdavaju tih svjedočba po propisanom formularu, — uslied česa se mnoge važne okolnosti u njih ni nenavadjaju, — već da čestoput biva, da su uslied kojekakvih prijateljskih i rodbinskih sveza te svjedočbe skroz nepouzdane i protivne faktičnomu imovinskomu položaju molitelja. S toga da nastaje, da profesorski sbor nedobiva nikakove podloge za prosudjivanje siromaštva moliteljeva, te da uslied toliko putah nastalih nepodobština češće kraj najbolje volje uvažiti nemože ni one svjedočbe, koje su možebiti istinite.

Da se u buduće izbiegne ovakovim nepodobštinam, te da profesorski sbor uzmogne zadobiti valjanu podlogu za prosudjivanje siromaštva moliteljeva, odredjuje se ovim, da se dotične oblasti pod strogom odgovornošću kod izdavanja i odnosno potvrdjivanja tih svjedočba siromaštva imaju savjestno držati stroge istine, te da pod nikakov uvjet nesmiju izdavati ili potvrdjivati takovih svjedočba siromaštva, kojih sadržaj nebi podpuno odgovarao strogoj istini. Umoljava se prečastni duhovni stol, da izvoli prema tomu uputiti podčinjene župničke urede.

U Zagrebu dne 22. srpnja 1876.

Za bana: Dr. Muhić s. r.

J. Pavlešić, m. p.
Eppus, Pro-Vicarius.

Nr. 3169. Erga requisitionem Exc. r. Regiminis Prov. d. 3. cur. Nr. 2038 ordines c. r. croat.-slav. Consilii Lottlis ddto. 1. Decembris 1855. quoad testimonia studiosis a didactro relevari petentibus expedienda editi, nexu Circularium sub 28. Julii a p. Nr. 2101. dimissarum pro notitia et directione VCleri curati republicantur eo addito: Formularia pro concernentibus attestatis apud typographum Zagrabiensem Carolum Albrecht levissimo pretio venumdari.

Sunt autem hi ordines tenoris sequentis:

Br. 26. Naredba c. kr. hrvatsko-slavonskoga namjestničtva od 1. prosinca 1855., kojom se propisuje formular za izkaze imovine, što se imaju podnositi s molbenicami za oslobodjenje od školarine i nastavine i odnosno za podieljivanje štipendija i zakladnih mjesta.

Izkazi imovine odnosno svjedočanstva o siromaštvu, što su dosad u ovoj zemlji djaci i učenici podnosili s molbenicami za oslobodjenje od nastavnine i školarine ili za podieljivanje štipendija i zakladnih mjesta, gdje se takovo izkazanje na temelju zakladničkih ustanova iziskuje, nisu bili vaviek dosta vjerodostojno sastavljeni, niti se je u istih nalazila dovoljna izvjestnost u karakteriziranju onih okolnostih, iz kojih bi se moglo bilo spokojno zaključit na mogućnost ili nemogućnost plaćat nastavninu ili školarinu ili na potreboću podpore za nastavljanje naukah. —

C. kr. namjestničtvo nalazi dakle za shodno, u tu svrhu propisat priloženi tabularni formular i samo takovimi izkazi imovine obskrbljene dotične molbenice uzet će se u buduće u obzir.

Ova svjedočanstva ima izdavat onaj ured i organ, koj upravlja obćinskimi poslovi, no izvan toga imaju se vaviek potvrdit po dotičnom duhovnom pastiru a kod izvanjskih obćina vidirat i po dotičnom c. kr. kotarskomu uredu a svagdje podkriepit uredskim pečatom.

Svaki djak, koj želi, da mu se izda takov izkaz imovine odnosno svjedočanstvo o siromaštvu (time se razumjeva, da mora u tu svrhu podnieti pismenu molbenicu) dužan će biti prinieti takovu bielicu, no koja može biti i pisana ako nebi bio u stanju prinieti štampanu, no mora se siromaštvo u posljednjoj rubriki razgovietno naznačit i izkazat.

Na vlastitu imovinu učenika ili djaka odnoseće se rubrike od tabele mogu se, kao što se po sebi razumieva, samo tamo izpuniti, gdje dotični učenik ili djak u istinu posjeduje imovinu razlučenu od imovine svojih roditelja, izvan toga imaju se ove rubrike izpunit i kod sirotah.

Da se uzmu ova svjedočanstva u obzir, nesmiju biti izdana prije nego pred jednom godinom.

Mjesto bana c. kr. dvorski savjetnik Benko Lentulaj s. r.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu dne 23. studenoga 1877.

3. Instructio et formular testimoniorum in causis criminalibus expediendorum.

Nr. 1191. Rescriptum Exc. Regiminis Provincialis Sectionis internorum negotiorum dto. 20. curr. Nro. 24578. ex 1877. isthuc directum tenoris sequentis:

„Naredbom kr. hrv. slav. dalm. zem. vlade od 3. prosinca 1877. br. 7501, proglašenom u XXXI. komadu sbornika zakona i naredaba valjanih za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju pod br. 67. izdanu i razposlanu dne 11. prosinca 1877., navedeni su propisi, po kojih se imadu zaračunavati i učerivati troškovi postupka kaznenoga. § 15tim iste naredbe propisan je obrazac, po kojem se — u formi točnih odgovora na konkretna pitanja — izdavati imadu svjedočbe ob imovinskih odnošajih i o ponašanju pojedinih osoba, proti kojim je kazneni progon u tečaju.

Zavedenju toga obrazca ponajglavnija je svrha, da se predusretne nepripadnomu obterećenju autonomnoga budgeta, koje se je uz dosadanje takove svjedočbe lasno dogoditi moglo po tom, što su dosadanje svjedočbe glasile u što obćenitijih izrazih, ter što baš obćenitost njihova sadržaja nije silila izdavatelje, da pomnjivije promotre, da li su okolnosti. u kojih dotičnik žive, i zbilja toliko uvažerja vriedne, ter kojemu po dosadanjoj više obćenitoj svjedočbi nije bilo tako lahko izbieći s toga, što su napose seoska poglavarstva iz zlo shvaćene naklonosti prema nesretnikom, koji dolaze u sukob sa kaznenim zakonom, takove svjedočbe većim dielom izdavali u formi takovoj, da su dotičnici na temelju tih svjedočba odriešeni od naknade kaznenih troškova.

I dosada imali su slične svjedočbe ob imovinskih odnošajih i ponašanju pojedinih osoba, koji su došli u sukob sa kaznenim zakonom, supodpisati uz obćinske organe župnici ili upravitelji župa, a isto će imati će raditi i odsada, jer su oni po svom položaju u stanju znati imućtvene okolnosti i ponašanje svojih župljana, pa je s toga njihovo sudjelovanje u namjenjenu svrhu neobhodno potriebno.

Da bude župno svećenstvo obavieščeno ob oblastnom zahtjevu, koje se ustanovom §. 15. višepomenute naredbe na isto stavlja glede njegova sudjelovanja, i da se bude znalo ravnati pri tom sudjelovanju, čast je kralj. zem. vladnom odjelu za unutarnje poslove prečastnomu duhovnomu stolu u prigibu dostaviti dostatan broj odtisaka ustanove §. 15. pomenute naredbe sa odnosnim obrazcom uz molbu, da po jedan odtisak priobći svakomu župnomu uredu u področju kralj. zem. vlade znanja, ravnanja i obdržavanja radi s primjetbom, da za isti-

nitost sadržaja u rieči stojećih svjedočba ostaju osobno i posebno odgovorni svi, koji su ju podpisali.

U Zagrebu, dne 20. ožujka 1878.

Za bana i kr. odjelnog predstojnika:
Jurković, v. r.

communicatur Venerabili Clero Curato in parte civili Regnorum Croatiae et Slavoniae, ea cum inviatione, ut in quaestione posita testimonia juxta instructionem et formular, — quod in adcluso ·/. pro singulis parochiis advolvitur, — in futurum extradare non intermittant.

Datum e Consistorio Nostro AEpiscopali Zagrabiae die 5. Aprilis 1878. celebrato.

Naputak i obrazac k §. 15.

Sudovi odlučujući o ućerivosti troškova imadu postupati prema načelom sadržanim u § 332. kazn. post. i u interesu zem. erara što pomnjivije prosuditi, da li postoje one okolnosti, o kojih visi neućerivost troškova.

Da sudovi uzmognu što sigurnije donieti upitnu odluku, valja im nastojati, da tečajem iztrage, a naročito glavne razprave sakupe pouzdane podatke o obtuženikovih imovinskih odnošajih. —

Svjedočbe poglavarstva, obćina, uredjenih na temelju zak. čl. XVI.: 1870. ob imovinskih odnošajih i ponašanju obtuženika imadu sudovi zahtjevati putem kr. podžupanije.

Obćinsko poglavarstvo, pribaviv si najpouzdanijim načinom potrebne obavjesti ob okrivljenikovih odnošajih, imade izdati svjedočbu po obrazcu VII.; ter istu podnieti kr. podžupaniji, koja će ju izpitati, ter ako obnadje, da je nepodpuna, povratiti obćinskomu poglavarstvu na popunjenje.

Ako podžupanija obnadje, da navodi svjedočbe neodgovaraju istini, izpravit će ih sama, ako to može učiniti na temelju uredovnih ili notornih (obće poznatih) podataka, ter proti izdatnikom krive svjedočbe postupati po propisih zakona.

Kr. podžupanija ima redovito izdanu svjedočbu vidirati i poslati ju sudu, koj ju je zahtjevao.

Svjedočbe neizdane po obrazcu VII. ima kr. podžupanija bez uvjeta vratiti obćinskomu poglavarstvu, koje će biti obskrbljeno dovoljnom zalihom tiskanicah propisani obrazaca.

Gradska poglavarstva podnašaju svjedočbe po obrazcu VII. neposredno sudu, za koje će ih on i neposredno zaiskati.

I sud ima izviditi, da li navodi svjedočbe odgovaraju podatkom stečenim tečajem parnice, a što se tiče nekretne obtuženikove imovine ugledati gruntovnicu, ter prema okolnostim narediti, da se svjedočba popuni, objasni, ili pako mimo svjedočbe suditi po uvjerenju, crpljenju iz posliedka kaznene parn ce.

Obrazac VII.

k naredbi kr. vl. odjela za pravosudje od 3. prosinca 1877., br. 7501.

Svjedočba

o imovinskih odnošajih i o ponašanju N. N.-a iz . . . .
kuće broj . . . . .

1. Posjeduje li nepokretna imetka, u čem isti sastoji i koja mu je od prilike vriednost?

2. Posjeduje li pokretna imetka, u čem isti sastoji i koja mu je od prilike vriednost?

3. Ako je član kućne zadruge, u čem sastoji zadružni imetak, i koja mu je od prilike vriednost?

4. Kakovo je njegovo moralno ponašanje?

5. Tko će upravljati njegovim imetkom, ako bude osudjen na kazan slobode?

Poglavarstvo obćine N. N. | L. S. | N. N., načelnik.

Vidio: Župnik. | | N. N., bilježnik.

4. Svjedočbe siromaštva za bolestnike u javnih bolnicah.

Nr. 13. Quo sumtus provisionis pauperum et aegrotorum publicis institutis solvendi aerario publico securius refundantur, Excelsum r. Regimen provinciale edidit dtto. 11. Decembris 1874. Nr. 18915. ordines quoad eruendam concernentem, cui tales personae subsunt, communitatem, ac statum facultatum, item conficienda desuper testimonia, quae etiam per Curatos subscribenda venient.

Horum ordinum tot exemplaria pro notitia et directione DD. Curatorum in advoluto ·/. transponuntur, ut singula singulis parochiis ejatis districtus per D. Vice-archidiaconum distribuenda obveniant

Quum vero uniuscujusque cordati civis multum intersit, ut publicum aerarium injustis impensis non oneretur; quum porro respectiva supra memorata testimonia sensu § 31. praefatorum ordinum sub onere responsionis et refusionis per Curatos subscribenda veniant: jure merito Consistorium hoc Archi-Episcopale in Cleri Curati integritate confisum exspectat, nullum inter omnes reperiendum fore, qui partes tum boni civis tum conscientiosi Sacerdotis etiam hoc in merito plene non adimpleret.

Datum e Consistorio AEpiscopali Zagrabiae die 8. Januarii 1875. celebrato. —

5. Svjedočbe, koje su potrebne kano prilog molbenici za župnički izpit.

Nr. 2526. Quo editis circa asservandos generales concursus dto. 8. Apr. a. c. Nr. 1073. ordinibus, signanter §. III. adcuratius satisfiat, — nec nisi digni ad examen concursuale admittantur, praesentibus suppletorie ad praecitatos ordines pro stricta dehinc observantia praescribitur, ut pro examine concursuali comparituri praevie pro facultate recurrendi competant, hocve scopo duobus ante asservandum concursum mensibus eatenus recursus suos una cum *praescriptis V Archni et duorum Parochorum* obsigillatis attestatis super vitae ratione — nec non cum obtenta facultate exercitii et jurisdictionis — et facto nefors jam examine concursuali horsum exhibeant, abhinc dein congruum decisum obtenturi.

Datum e Consist. AEppali Zagrabiae 9. Septembris 1853. celebrato. — Isti prilozi potrebni su molbenici za beneficij.

6. Potvrdjivanje namira vojničkih častnika i vojničkih činovnika mirovinskoga staleža.

Nr. 3894. Ex incidenti rescripti exc. r. regiminis provincialis, sectionis cultis et institutionis dto. 16. curr. Nro. 5039. horsum directi tenoris sequentis: „Polag dopisa c. kr glavnoga zapovjedničtva u Zagrebu od 6. rujna t. g. br. 12464, pojavile su se kod vojničkih nemoćnicah već više putah pritužbe, da nekoji župnici prigodom potvrdjivanja namirah penzioniranih vojničkih invalidah pristojbe pobiraju. Pošto je pako pobiranje pomenutih pristojbah protuzakonito, jer mirovine invalidah vojničkoga stališa ne samo da su od biljegovine proste, nego pripadaju im bez ikakvoga odbitka, to se prečastni duhovni stol umoljava, da župnikom pobiranje ma kakovih pristojbah u ime potvrdjivanja namirah vojničkih invalidah o njihovom životu i boravku strogo zabrani.“ — cuncti parochiarum rectores praesentium serie reflectuntur, ut in quaestione positas apochas gratis subscribant.

Datum e Consistorio AEppali Zagrabiae die 26. Novembris 1880. celebrato.

J. Pavlešić,
consecr. Eppus, Vicar. Gener.

Br. 2322. Usljed odpisa vis. kr. zem. vlade, odjela za bogoštovje i nastavu, od 11. o. m. br. 4762. velečastna se gospoda dušobrižnici ovim upućuju, da namire vojničkih častnika i vojničkih činovnika mirovinskoga staleža u buduće unapred t. j. i *prije prvoga* dana svakoga mjeseca provide propisanom potvrdom, da su na životu, dotično da u njihovom području prebivaju.

Za pravodobnu prijavu nastale smrti takovih osoba odgovorne su vojničke oblasti očevidnosti.

Tim se stavlja van krieposti ovostrana okružnica od 6. rujna 1889. br. 2795.

U Zagrebu, dne 22. lipnja 1891.

Franjo Gašparić, s. r.
posveć. biskup, kapitularni vikar.

7. Kako da biljegueš molbenice?

Molbenice, kojimi se moli podielenje nadarbine: na oblasti: *od svakoga arka 50 novč.* — na sukromne pokrovitelje (pa-

trone): *bezuvjetno oproštene;* — glede takovih nadarbinah, koje odvise od podielbe vladara ili imenovanja vladinoga, — vidi čl. „Službovni ugovori, podielivanje nadarbinah“.

8. Svjedočbe pristojbi podvržene.

a) sve, za koje nije izrično ustanovljena veća ili manja pristojba:

aa) ako ih izdavaju državne ili municipalne oblasti i javni uredi: *od 1. arka 1 for.*

bb) ako ih izdaju gradovi, koji ne imadu pravo jurisdikcije, zatim obćine, zavodi ili sukromne osobe: *od svakoga arka 50 novčića.*

Opazka. U smislu gornjih ustanova u §. 145. o ovršnomu postupku slovećega zak. čl. LX. ex 1881. propisane porezne svjedočbe, ako ih izdaju por. uredi, podpadaju biljegovini od 1 for., a ako ih izdaju obćine: biljegovini od 50 novč. (P. K. od god. 1882. strana 606) †) vidi F. U. S. 882.
Vidi F. U. S. 910. i 964.

b) za služinčad, djetiće (kalfe), sluge, nadničare i u obće za sve, koji živu od zaslužbe, nepremašujuće običnu nadnicu, — o njihovoj službi, vladanju, o njihovih osobnih svojstvih i odnošajih amo razumjevajuć i svjedočbe, koje se imadu izdati prema odredbi §§. 104. i 108. z. čl. XVII. ex 1884. (obrtnoga zakona 34025 ex 1884): *od svakoga arka 15 nvč.*

c) školske i naukovne svjedočbe, koje izdaju javna učilišta o jednom ili više izpitah, položenih koncem poljeća ili godine (izuzam svjedočbe, nabrojene pod slovi e), g), i), čl. 86|22 tarife) — i konačnih svjedočba (absolutorija); zatim polugodišnje svjedočbe, običajne na sveučilištu o polazenju kolegija i onda, kada dotični učitelji potvrdjuju slušanje više naukovnih predmeta: *od svakoga arka 15 novč.*

Školske i naukovne svjedočbe, kojimi se posvjedočava uspjeh više polugodišnjih ili godišnjih izpita ujedno, ali opet tako, da nisu konačne svjedočbe, — podpadaju toliko putah pod ovu pristojbu, koliko ima polugodišnjih ili naukovnih tečajeva: gledaj u ostalom „Učenika prijavne knjige“ i „Gimnazijalne svjedočbe.“

Opazka. Svjedočbe, što ih u smislu §. 67. z. čl. XVII. ex 1884. (obrtni zakon) izdaje obrtna oblast naučnikom prestankom na-

učnoga odnošaja — imadu se prema točki a) bb) po arku sa 50 n. biljegovati. — (n. m. f. 34025. ex 1884.)

d) uglavna pisma mešetarah, gl. ova;

e) izvadci i svjedočbe iz zemljištnika, iz popisa sudbenih pologa, po tar. čl. 13|63: *od svakoga arka 1 for.*

f) prevodi zapriseženih tumača: *od 1. arka 1 for.*

g) glede svjedočba, izdanih od kr. javnih bilježnika, gl. „Bilježnici“ čl. 105|65.

Opazka 1. Na mjerilo pristojbe neupliva ta okolnost, što je svjedočbu izdala jedna osoba ili više njih.

Opazka 2. Svjedočbe. koje izdaju obćine o obiteljskih odnošajih pojedinaca, imadu se redovito providiti samo biljegovkom od 50 n. nu ako u sebi sadržaju i vrieme poroda, vjenčanja ili smrti, te ako ih je podpisao duhovnik, koji maticu vodi, tada podpadaju i propisom glede izvadaka iz matica. (str. 797 P. K. od god. 1878.)

9. Svjedočbe proste od pristojbe.

a) o siromaštvu u obće: *bezuvjetno oproštene.*

Ove se mogu priložiti nebiljegovane i podneskom biljegovini podvrženim;

b) koje se izdaju, da tko dobije ubožku podarbinu ili da bude bezplatno primljen u bolnicu, radjaonicu, nahodište i u obće u kakov dobrotvorni zavod namienjen obskrbi siromaka bez zaslužbe i uzdržavanju i odhranjivanju njihove djece, — dotle, dok se neupotrebe za drugu svrhu: *uvjetno oproštene.*

c) svjedočbe o ćudorednosti, imutku i zdravlju takovih osoba, koje namjeravaju uzeti nahode (Findling) na hranu, — samo za ovu svrhu: *uvjetno oproštene;*

d) svjedočbe o boravljenju i prebivanju, da se dobije putni list ili domovnica, — samo za ovu potrebu: *uvjetno oproštene.*

Amo spadaju svjedočbe za vinogradarske radnike, koji iz obćinah, gdje ne ima filoksere, idu u druge obćine na rad. — (P. K. od god. 1882. br. 30.)

Vidi još kod toč. c) i f) t. čl. 12. uvrštenu naredbu iz P. K. od godine 1884. br. 18.

e) svjedočbe o položenih izpitih u početnih i pučkih učionah amo razumjevajuć i po obrtnih školah za obrtne naučnike izdane svjedočbe (40608 ex 1884.), isto tako u gradjanskih i malih realkah, nadalje diplome, izdane o usposobljenju za učitelja na pučkih, višjih pučkih i u gradjanskih školah: *bezuvjetno oproštene;*

f) svjedočbe liečnika, kojimi se opravdaju učenici, što su izostali iz škole — samo za ovu porabu: *uvjetno oproštene*;

g) o polazenju vjerozakonskoga nauka u obće: *bezuvjetno oproštene*:

h) svjedočbe, izdane bogoslovcem o položenih izpitih iz kateketike i pedagogike: *bezuvjetno oproštene*;

i) svjedočbe izdane zaručnikom o obuci u vjeronauku: *bezuvjetno oproštene*;

k) svjedočbe, da je tko prijavio prelaz s jedne vjeroizpovjesti na drugu: *bezuvjetno oproštene*;

l) svjedočbe o ciepljenju boginjah: *bezuvjetno oproštene*;

m) svjedočbe, koje zahtjeva kakova oblast ili ured sa zdravstvenoga obzira uredovne porabe radi, onda, kada se rabe u tu svrhu: *uvjetno oproštene* (*) v. F. U. S. 232 i toč. d).

n) svjedočbe, koje moraju pokazati oni, koji beru od države ili občine javnu ili sukromnu mirovinu, ili od dobrotvornih zavoda bud pod kojim imenom prihod za uzdržavanje ili ubožku podarbinu, — da dokažu one okolnosti, od kojih odvisi uživanje toga prihoda, — kada se u tu svrhu rabe; *uvjetno oproštene;*

o) svjedočbe o životu. da se mogu podignuti kamate od državnih zadužnica, — kada se u tu svrhu rabe: *uvjetno oproštene*;

p) svjedočbe o izpunjenoj dužnosti čitanja mise, koje se zato izdaju, da se uslied njih izruči dotični prihod: *bezuvjetno oproštene*:

q) svjedočbe, koje moraju javne oblasti ili občine, — u koliko obavljaju javne poslove, — svojim računom priložiti: *bezuvjetno oproštene*;

r) takove zaporke, koje se po posebnih propisih iz obzira kontrole ili obvjeritbe imadu uredovno napisati na pojedine izprave: *bezuvjetno oproštene*;

s) svjedočbe, koje se pišu na račune ili protunamire, sloveće ob izvršbi ugovorenih činitbah za oblasti, občine ili javne zavode, o kakvoći tih činitbah ili o izpunjenju ugovorenih uvjetah, a izdaju se toga radi, da podhvatnici postići mogu podmirbu svojih tražbina, — ako se te svjedočbe neupotriebljavaju u drugu, nego u ovu svrhu: *uvjetno oproštene*;

t) razmjernice: *uvjetno oproštene*; dok se neupotrebljavaju kao prilozi kod suda ili inih ureda;

u) izvadci iz matica krštenih, rodjenih, vjenčanih i preminulih, ili dotične svjedočbe (obiteljske izvjestnice), kad ih zahtjevaju *inostrane vlasti* putem državnih poslanićtvah, uz uzajamno postupanje, — *dok se u inozemstvu upotriebljuju*: *uvjetno oproštene*;

koji služe kao prilog molbenicam za oprost od vojne (domobranske) obveznosti ili za odpust iz službe, kada naime zakoniti uzrok tomu nastupi, — ili pako molbenicam, kojimi na dopust stavljeni vojnici mole za ženitbenu dozvolu; napokon kao prilog prijavam, učiniti se imajućim u svrhu u očevidnosti držanja vojnika; —

koji se ureda radi izdaju za uredovne svrhe na zamolbu kr. sudbenih stolova i sudova, štitničkih oblastih i na zamolbu kr. javnih bilježnika ili štitničko-oblastnih organa, kada ovi postupaju na temelju §. 242. z. čl. XX. 1877, — konačno na zamolbu obćinskih bilježnika (nu kod ovih potonjih samo u koliko to mole na temelju §. 230. z. čl. XX. 1877. i samo glede rodjenja malodobnika), i to samo dotle, dok se rabe u spomenutu svrhu: *uvjetno oprošteni.*

koji su ureda radi potrebiti kod razpravljanja nadležnostnih, redarstvenih i inih javno-upravnih poslova te ih podžupan, gradonačelnik ili kotarski predstojnik putem uredovne zamolbe pribavi; koje fin. oblasti i prist. odmj. ured u uredovne svrhe zahtjevaju.

Opazka. Voditelji matica dužni su na prosto od biljegovine izdane izvadke ili svjedočbe — uz oznaku broja uredovne zamolbe, — uvjek točno naznačiti svrhu, u koju su izdane, a oblasti, koje su ih zamolile, dužne su u uredovnu svrhu zamoljene izvadke matica [obiteljske izvjestnice] uviek u vlastitoj pismohrani čuvati i nesmiju pod nikakovim uvjetom takove strankam izdati.

v) u inozemstvu izdane svjedočbe, ako već inače nespadaju medju iznimke ovoga članka, — doklegod se nerabe uredovno: *bezuvjetno oproštene*;

x) svjedočbe o službi i vladanju, koje su uredovno upisane u putne i služinske knjige: *uvjetno oproštene*;

y) svjedočbe o zdravlju rogate marve i drugih preživača, kojih izdavanje je zakonom odredjeno, isto tako i one svjedočbe, koje su nahrbćene na biljegovanih erarijalnih bjelica, marvinskih putnica u svrhu tu, da se izkaže prenos prava vlastničtva na kupca živinčeta (§. 17. z. čl. XXV. 1875.);

z) liečničke svjedočbe, koje se zahtjevaju za dokaz bolesti na službovanje pozvanih pričuvnika ili na dopustu bivših vojnika i domobranaca (naredba min. fin. br. 32863. 1876.);

aa) svjedočbe, koje su občinska poglavarstva izdala za uredovnu porabu političkih oblastih takovim osobam, koje žele u službu stupiti, i to u svrhu, da im se na temelju takovih svjedočba mogu izdati zakonito propisane knjige za služinčad (naredba min. fin. br. 47238. 1877.);

bb) svjedočbe, koje ima doprinieti vlastnik konja prigodom, kada želi dobiti nagradu za timarenje, nu treba na iste napisati svrhu izdanja i ime one stranke, kojoj se svjedočba izdaje;

cc) kupovne svjedočbe što no ih u smislu §. 180. z. čl. LX. ex 1881. imadu izdati gruntovne oblasti kupcem.

Opazka. Uvjetno proste svjedočbe, ako glede njih nastupi obvez plaćanja pristojbe, podpadaju biljegovnoj pristojbi, koja u obće ide od svjedočba. —

Biljegovina se ima u tom slučaju podmiriti naknadno.

10. Doznačnice

iliti izprave, u kojih doznačitelj nalaže trećoj kojoj osobi, da drugomu komu kakovu činitbu izvrši:

1. uredovne: *bezuvjetno oproštene;*

2. neuredovne:

a) doznačnice, izdane od trgovaca ili na trgovce, t. j. od osoba ili na osobe, koje se bave trgovinom kao zanatom, glasile te doznačnice na odredbu, ili ne, ako se činitba sastoji u novcu, podpadaju doznačnice pod pristojbene propise, valjajuće za mjenice, (daklem scali I.), nego ipak s tom razlikom, da ako se platežni rok u doznačnici stegne najviše na 8 dana od datuma, obaljuje se pristojba od svake pojedine doznačnice na stalnih 5 novč.

Naprotiv, ako predmetom doznačnice nije novčana činitba i ako prema vriednosti, u doznačnici iztaknutoj, polag ljestvice II. nepripada manja pristojba: *od svakoga arka 50 nvč.*

b) doznačnice, upravljene na službenika ili punomoćnika one osobe, u čije ime je doznačnica izdana: *uvjetno oproštene dok se nerabe pred sudom.*

c) kuponi (odreznice) državnih zadužnica prosti su od pristojbe; naprotiv kuponi sukromnih zadužnica ili dionica: *po doznačenoj svoti po ljestv. II.*

d) svaka druga doznačnica: *po doznačnoj svoti ljest. II.*

Opazka 1. U koliko novčane doznačnice, spomenute u točki 2. pod sl. a] imadu narav mjenica, pod ljestvicu I spadajućih, isto tako i one doznačnice, od kojih se ima plaćati obaljena biljegovina od 5 nč., uživaju oprost od pristojbe za napisane na njih prihvate, naledja, jamstva i primke.

Opazka 2. Takove doznačnice, koje se zbog razlučenoga rukovanja samo reda radi izdaju strankam na razne odjele kakovog posla, uvjetno su proste od pristojbe.

II. Službovni ugovori.

a) *prenašanje crkvenih nadarbina* i svjetovnih ureda (poštari), koji vise o podielbi vladara ili imenovanju po vladi, — izim onih, koji su podvrženi plaćanju odredbine, ili koji su od ove oprošteni samo poradi njihove privremenosti ili zato, što njihova godišnja beriva nepremašuju svotu od 300 for.: *po svoti svih godišnjih dohodakah nadarbine ili službe, pogledom na §. 61.: po ljestv. III.*

*) Daklem privremeni državni činovnici u obće neplaćaju takse, definitivni pako samo u toliko, u koliko im godišnja plaća premašuje 300 for. —

Od biljegovine, nametnute za podielbu ureda i službovnih mjesta, opraštaju se nadarbine i uredi, koji neodvise od podielbe vladara ili od imenovanja po vladi (§. 20. z. čl. XXIII 1868).

*) Amo spadaju županijski i gradski izabrani činovnici, svećenički i ini crkveni urednici itd.

*) Od ugovora, sklopljenih na neizvjestno vrieme sa poštari, — pripada pristojba po scali III. od 3 struke svote ukupnih godišnjih beriva. —

Opazke:

1. Pristojba veća od 20 for. može se platiti na 12 jednakih mjesečnih obroka.

2. Kad nadarbenik ili urednik bude promaknut, dužan je platiti pristojbu, spomenutim načinom izračunanu samo od onoga viška dohodka, koji je tim dobio.

b) *ugovori o službi*, u kojih se radnik obvezuje, da će dati sam gradivo, — kao dobavni ili dopremni ugovori.

c) *ugovori o primanju naučnika* (šegrta), amo razumievajuć i ugovore, koji se prema odredbam §. 61. z. čl. XVII ex 1881. (obrtnoga zakona) sklopiti imadu (34025 ex

1884.), ako se uglavljena obveza na to steže, da se naučniku za njegovu službu daje nauk ili i obskrba: *od svakoga arka 50 novč.*

c) *sve ostale* pogodbe o službovanju uz protučinitbu, koje polag točkah a) i b) ovoga članka nepodpadaju pod ljestvicu III.: *od vriednosti po ljestvici II.*

---

12. Skrižaljke postepene biljegovine

za izračunanje biljegovine, pripadajuće od izprava i rastuće prema vriednosti.

Ljestvica I. [§. 3. zak. XXVI.: 1881.]	Pristojba fr.	Pristojba nč.	Ljestvica II.	Pristojba fr.	Pristojba nč.	Ljestvica III.	Pristojba fr.	Pristojba nč.
do 75 fr.	—	5	do 20 fr.	—	7	do 10 fr.	—	7
preko 75 fr. „ 150 „	—	10	preko 20 fr. „ 40 „	—	13	preko 10 fr. „ 20 „	—	13
„ 150 „ „ 300 „	—	20	„ 40 „ „ 60 „	—	19	„ 20 „ „ 30 „	—	19
„ 300 „ „ 450 „	—	30	„ 60 „ „ 100 „	—	32	„ 30 „ „ 50 „	—	32
„ 450 „ „ 600 „	—	40	„ 100 „ „ 200 „	—	63	„ 50 „ „ 100 „	—	63
„ 600 „ „ 750 „	—	50	„ 200 „ „ 300 „	—	94	„ 100 „ „ 150 „	—	94
„ 750 „ „ 900 „	—	60	„ 300 „ „ 400 „	1	25	„ 150 „ „ 200 „	1	25
„ 900 „ „ 1050 „	—	70	„ 400 „ „ 800 „	2	50	„ 200 „ „ 400 „	2	50
„ 1050 „ „ 1200 „	—	80	„ 800 „ „ 1200 „	3	75	„ 400 „ „ 600 „	3	75
„ 1200 „ „ 1350 „	—	90	„ 1200 „ „ 1600 „	5	—	„ 600 „ „ 800 „	5	—
„ 1350 „ „ 1500 „	1	—	„ 1600 „ „ 2000 „	6	25	„ 800 „ „ 1000 „	6	25
„ 1500 „ „ 3000 „	2	—	„ 2000 „ „ 2400 „	7	50	„ 1000 „ „ 1200 „	7	50
„ 3000 „ „ 4500 „	3	—	„ 2400 „ „ 3200 „	10	—	„ 1200 „ „ 1600 „	10	—
„ 4500 „ „ 6000 „	4	—	„ 3200 „ „ 4000 „	12	50	„ 1600 „ „ 2000 „	12	50
„ 6000 „ „ 7500 „	5	—	„ 4000 „ „ 4800 „	15	—	„ 2000 „ „ 2400 „	15	—
„ 7500 „ „ 9000 „	6	—	„ 4800 „ „ 5600 „	17	50	„ 2400 „ „ 2800 „	17	50
itd. od svakih 1500 for. za 1 for. više, a ostatak manji od 1500 fr. ima se smatrati kao podpuna svota.			preko 5600 for. imade se od svakih 400 for. platiti 1 for. 25 nč. više, a ostatak manji od 400 for. smatra se kao podpuna svota.			preko 2800 for. ima se od svakih 200 for. platiti višak od 1 for. 25 nč., a ostatak manji od 200 for. smatra se podpunom svotom.		
*] Ova se ljestvica zove i ljestvicom za mjenice.			*] Ova se ljestvica zove i ljestvicom za izprave.			*] Ova se ljestvica zove i ljestvicom za ugovore.		

13. Obćenite primjetbe glede pristojbenih ljestvica.

Kada je prvi biljegovni zakon uveden, postojale su samo ljestvice I. i II. koje su g. 1858. počam od 1. studena samo u toliko promjenjene. da je srebrni novac preračunan na austr. vriednost, a od 1. lipnja 1859. udaren je 25%-ni namet. Tako je ostalo 1. siečnja 1863. kad su naime kod prve ljestvice temeljem pristojbe služeće svote za 25% snižene, pristojbene stavke ali pridržane, ujedno pako uvedena i ljestvica III. sa 25%-nim izvanrednim nametom.

Ljestvica I. podvrgnuta je iznovičnoj promjeni već god. 1864., ostale pako ostadoše nepromienjene sve do 1. ožujka god. 1869. koje godine naime sklopljen je izvanredni namet sa pristojbom u jednu svotu.

Ljestvica II. i III. ostala je do danas nepromienjena, jedino ljestvica I. povišena je §-om 3. z. čl. XXVI: 1881. prema mjeri u Cislajtaniji valjane ljestvice I.

Kod svake stavke ljestvice I. odgovara 10-100 strukom iznosu svote 10—100. struka pristojba tako n. pr.:

od 450 for. iznaša pristojba — for. 30 nvč.
od 4500 for. „ „ 3 „ — „
od 45000 for. „ „ 30 „ — „
od 450000 fr. „ „ 300 „ — „

Isto valja glede ljestvice II. ali tek počam od 400 a kod ljestvice III. počam od 200 for.

Pristojba po ljestvici III. dvaputa je tolika, kao ona po ljestvici III.

Ljestvica I.

Po ljestvici I. imadu se biljegovati: mjenice nedospievajuće preko 6 mjesecih (tar. čl. 21/98 a), doznačnice od trgovaca na trgovce (tar. član. 3/93 a), zajmovi i predujmovi na vriednostne papire ili robu, što no ih daju zavodi, ali ne na dulje od 6 mjesecih razdobje (tar. čl. 5/89 II. a) Vidi još §. 106. e) i g) i §. 107. prist. prop.

Ljestvica II.

Ljestvici II. pripadaju:

1. nabavne pogodbe glede robe i radnje.
2. uporabni ugovori.

3. svjedočbe o povratku jamčevinske izprave i jamčevine
4. pokućtva odštete,
5. obveznice glede prodavanja duhana i biljega,
6. nagode,
7. prehranbeni ugovori,
8. družtvene obskrbione,
9. predujmovne namire,
10. ustupi mjenica, zadužnica i dionica,
11. gradjevni ugovori,
12. ugovori glede uživanja šuma,
13. posvetne izprave,
14. primnice,
15. nagode o potrošarini,
16. naručni, posudni ugovori,
17. ženitbeni ugovori,
18. hipotekarni zapisi,
19. namire o milostinjah,
20. jamstvene izprave,
21. zajmovni ugovori (zadužnice) na dulje vrieme i ako neglase na donosioca,
22. odreknuća,
23. pokladi (polozi),
24. punomoći uz nagradu.
25. odkupni ugovori,
26. namire o poljsko-redarstvenih odštetah,
27. namire o dnevnicah,
28. prehranbeni ugovori,
29. parbene nagode,
30. računi kao namire,
31. pogodbe na sreću, osigurateljni ugovori,
32. njeki službovni ugovori,
33. njeke služnosti,
34. dionice tečevnih zadruga, prenos dionica, zajmovi preko 6 mjeseci, osigurateljne svote, cuponi o dospjelih kamatih i dividendah, amortizacionalni obroci,
35. pomorskih brodova zajmovi,
36. pravni poslovi spomenuti i u opazkah 1, 2 i 5,
37. kuponi privatnih zadužnica,

38. sve ljestv. I. nepodpadajuće mjenice i u slučajevih op. 1, 2 i 5 t. čl. 21.
39. primke,
40. zalozi,
41. zaloga odkupi,

i glasom tar. čl. 11, sve u tom članku nespomenute izprave i u obće sve izprave, koje ni scali I. ni scali III. nepodpadaju.

Ljestvica III.

Ljestvici III. podpadaju:

1. Kupoprodajni ugovori o pokretninah,
2. dražbeni zapisnici o pokretninah,
3. nabavne pogodbe,
4. izprave o rudarstvenih kuših,
5. zamjenbeni ugovori o pokretninah,
6. nagode odnosno bezplatna odkrića od prava,
7. prodajni nalozi,
8. gradjevni ugovori glede materijala,
9. šume (stabala) prodaja,
10. prodaja stolaca u izraelićanskih bogomoljah,
11. zadužnice na donosioca i preko 10 godina,
12. odreknuća od prava,
13. brojevne lutrije i kup na nadu,
14. službovni ugovori,
15. dionice tečevnih družtva, glaseće na donositelja,
16. ugovori glede životnih renta ako je predmetom rente pokretnina,
17. cessije (ali ne tražbina),
18. poslovi na predujmove i obroke.

14. O biljegovini i o podmirivanju iste uporabom biljegovkah.

Biljegovke i biljegovane bjelice.

Za podmirbu biljegovine rabe se raznovrstne biljegovke, kao što i biljegovane mjeničke bjelice, obečajke, marvinske i konjske putnice, nadalje bjelice poštarskih tovarnih listova, koje financijalni i poštanski organi ili naručbenici prodavaju i od kojih po vriednosti njihovoj imade sliedećih vrstih:

a) biljegovka od $^1/_2$, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 12, 15, 20, 25, 36, 50, 60, 75, 90 nvč., zatim 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 i 15 for.;

b) biljegovanih mjeničkih bjelica od 5, 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 nvč., zatim od 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 i 15 for.

c) biljegovanih bjelica za obećajke (promese) od 50 nvč.;

d) bjelicah za konjske i marvinske putnice od 3 i od 5 novčića;

*) sada i za ovce, koze i svinje (§. 16. z. čl. XLV: 1887.)

e) bjelicah za poštanske tovarne listove od 5 novčića.

*) sada i za željezničke tovarne listove (§. 15. z. čl. XLV: 1887.)

Oblik i boja biljegovanih bjelica mienja se privremeno, te se ova promjena svojim putem stavlja do obćega znanja.

Oblik i boja biljegovkah mienja se od vremena do vremena.

U početku sve do godine 1854. rabljeni su biljegovani arci; od 1. novembra 1854. pako uvedene su biljegovke u sadanjem obliku. Do 10. kolovoza 1868. rabljene su biljegovke sa njemačkim napisom i tek od tog dana uvedene su biljegovke (zelene) sa magjarskim tekstom.

Godine 1879. [naredbom br. 67293.] počam od 1. siečnja 1880. uvedene su biljegovke smedje i ružičaste boje. Biljegovke prave se u državnoj tiskari, koja ih predaje središnjemu spremištu u Budimpešti a ovo ih razašilje na ostala skladišta, gdje ih naručuju por. uredi, od ovih pako prodavaoci. Svaki prodavaoc ima stanovitu vjeresiju, do koje može naručbe praviti. Molba za dozvolu prodavanja [providjena biljegom od 1 for.] ima se predati kod povjereničtva financij. straže. dozvolu pako podieljuje financ. ravnateljstvo. Prodavaoci dobivaju $1^1/_2$% nagrade. Zaliha mora uviek dovoljna biti, o čem si naredjenici fin. straže imadu osvjedočenja pribaviti. Ako se nitko ne nadje u obćini, tko bi preuzeo prodavanje biljegovka: u tom slučaju po smislu naredbe br. 33488 od god. 1868. može ravnateljstvo obćinskim načelnikom podieliti dozvolu.

Počam od 1. svibnja 1883. stavljene su u promet nove mjeničke bjelice [naredbom br. 24773. 1883.]

U smislu §. 16. z. čl. XLV. 1887. — pošto će se odsele i za promjenu vlastničtva svinja, ovaca i koza takodjer morati izvaditi marvinska putnica — biti će naskoro izdane nove erarske bjelice marvinskih, konjskih itd. putnica.

U smislu §. 15. istoga zakona uvedene su takodjer i erarske bjelice željezničkih tovarnih listova.

Izprave podpadajuće pod različitu stalnu biljegovinu.

Ako se biljegovini podvržena izprava, izdana o kakovom pravnom poslu, proteže na *predmete*, podpadajuće pod različitu

stalnu biljegovinu: onda se ima na *prvi arak* izprave priliepiti *najveća stalna biljegovina,* dočim biljegovinu od ostalih araka ustanovljuje članak tarife „arci“. U slučaju pako, ako koji podnesak ili zapisnik sačinjava podjedno izpravu, podpadajuću pod stalnu biljegovinu: tada se imadu od prvoga arka obje razne stalne pristojbe platiti. —

Primjer. Ako je u kojoj izpravi sadržan kupoprodajni posao i darovanje za slučaj smrti, u tom slučaju prvi arak izprave ima se providiti biljegom od 1 for. jer kupoprodajni ugovor [izprava] podpada doduše samo biljegovini od 50 nvč. nu darovni biljegovini od 1 forint. —

Primjer. Na zapisnik o dražbi nekretnina valja osim biljegovine od 50 nč. za zapisnik, još i biljegovinu od 50 nč. kao od izprave pravnog posla podmiriti, ukupno dakle 1 for.

Izprave podvržene raznovrstnoj pristojbi.

Ako se biljegovini podvržena *izprava* odnosi na predmete, koji podpadaju stranom pod stalnu, stranom pod postepenu ili postotnu pristojbu, neka se podmire *svekolike raznovrstne pristojbe napose* i to, prema vrsti i veličini pristojbe, ili uporabom biljegovka, ili uplatom u gotovom novcu. —

Primjer. Njetko proda svoj posjed a ujedno istim ugovorom uzima ga na tri godine u zakup; u tom slučaju ima se izprava sa biljegovkom od 50 nč. providiti, osim toga od zakupnog pravnog posla ljestvična, od kupoprodajnog posla postotna pristojba platiti.

Uporaba biljegovka na izpravah i pismih.

Biljegovina se podmiruje propisanom uporabom primjerene biljegovke, u kojem je pogledu glavno načelo, da se biljegovini podvržena *izprava ili pismo* imade napisati na papiru propisanom *biljegovkom* jur providjenom, te da se u svrhu podmirbe biljegovine priliepi biljegovka od propisane vriednosti na *prvu stranu arka* izprave ili pisma, tako, da se preko dolnjega bojadisanoga diela biljegovke piše i to ne na naslov, nego barem jedan redak samoga pismenoga sloga.

Biljegovka, naknadno *priliepljena* na izpravu iza izdanja iste, — smatra se kao da je ondje neima.

Uredovno prebiljegovanje.

Nu u svih onih slučajevih, kada se prema ustanovam sliedećih odlomaka nepiše preko biljegovke, na izpravi ili spisu

priliepljene, smatra se biljegovina podpuno namirenom samo onda, ako je biljegovka uredovno biljegovana.

Kada može izostati prepisanje biljegovka?

Pisanje preko biljegovka može izostati kod sliedećih pisama i izprava:

1. kod podnesaka biljegovini podvrženih, kod ove nadomješćujući zapisnika, njihovih dvogubaka i nap. prepisa;

2. kod takovih spisa, koji po svojoj naravi nisu doduše biljegovini podvrženi, nego budući podnešeni kao prilozi, podpadaju pod biljegovinu;

3. kod izprava, uvjetno od biljegovine oproštenih, ako je nastupila takova njihova uporaba, koja uvjetuje obvezu na biljegovanje, kao što i kod onih izprava, koje prigodom uporabe njihove podpadaju po propisu pod veću pristojbu; —

4. kod izpravah iz inozemstva unešenih, osobito kod onih, koje prispievaju oblastim ili javnim uredom uz priklop biljegovine, ili u gotovom novcu, ili naputnicom;

5. kod zapisnika, koji se sastavljaju kod javnih oblastih ili ureda vrhu sukromnih poslova, ako u sebi sadržavaju pravni posao, podpadajući pod postepenu biljegovinu, kao što i u onih slučajevih, kada se postotna pristojba biljegovkami podmiriti može; —

6. kod trgovačkih i obrtničkih knjiga, kao što i kod knjigah mešetara.

Kod spisah, nabrojenih pod točkami 1—5 priliepljuje se primjerena biljegovka na već izdanu izpravu ili spis, dočim se kod knjigah nabrojenih pod točkom 6., na prvu stranu priista kod knjigah nabrojenih pod točkom 6., na prvu stranu priista liepljuje, ako biljegovnoj dužnosti nije možebit zadovoljeno bilo načinom u §. 20. naznačenim. — (Financ. zakoni i propisi od J. S. Kociana.) —

Razdio V.

Beriva kuratnoga klera.

---

1. Dohodci starih župnika.

Vidi ovu Zbirku str. 125. §. 1. Antiqui Parochi i §. 2.

2. Kongrua novih dušobrižnika.

Vidi ovu Zbirku str. 126. i 127.

3, Previšnja naredba Ferdinanda III. od 13. ožujka 1846. kojom se povisuje kongrua kapelana od 150 na 190 fr. konv. novca.

Vidi ovu Zbirku str. 55. i 56.

4. Naredba c. kr. ministarstva rata od 11. lipnja 1871. br. 192. Pr. kojom se u Krajini ustanovljuje kongrua župnika sa 500 for.

Seine k. u. k. Apostolische Majestät haben mit der A. h. Entschliessung vom 8. Juni 1871. zu genehmigen geruht, dass die Gehalte des katholischen Curat-Clerus in der Militär-Gränze nebst der demselben zukommenden Quartier- und Holzgebühr bis zu der Minimal Höhe des reinen Einkommens von Fünfhundert Gulden und der Deficienten-Gehalte für zehn Deficienten-Priester der Carlstädter Militär-Gränze von 315 auf Fünf Hundert Gulden jährlich, vom 1. Jänner 1872. an, erhöht werden.

Das General-Commando wird hievon mit dem Beifügen in Kenntniss gesetzt, dass diese A. h. Entschlies- im Normal-Budget für die kroatisch-slavonische Militär-Grenze bereits zum Ausdrücke gebracht erscheint.

Ova je naredba intimirana odpisom c. kr. generalkomande u Zagrebu od 6. srpnja 1871. broj 213|Pr. svim krajiškim regimentama i ordinarijatima u Zagrebu, Senju i Djakovu.

5. Naredba

c. kr. ministarstva rata od 30. ožujka 1872. br. 1271. Praes. upravljena na c. i kr. generalkomandu u Zagrebu,

kojom se ustanovljuje, da se povišenje kongrue u krajini proteže i na ukinutu varaždinsku krajinu.

Laut Note vom 18. März 1872. No. 520 M. E. hat der königlich ungarische Minister Präsident nach gepflogenen Einvernehmen mit dem kroatisch-slavonischen Minister und dem Banal-Locumtenenten der Ansicht des Reichskriegs-Ministeriums beigestimmt, dass die mit der Ah. Entschliessung vom 8. Juni, beziehungweise 28. Juli 1871. bewilligte Aufbesserung der Gehalte des katholischen Curatklerus in der Militär Gränze auch auf das Teritorium der aufgelösten Varasdiner Grenz-Regimenter Geltung habe.

Hievon wird das General-Commando mit Bezug auf die unterm 23. August 1871. Gv. Präs. Nro. 427 gestellte Anfrage in Kenntniss gesetzt.

6. Plaća kapelana u krajini povišena je na 300 fr. godišnjih, od kojih 150 for. dobiva župnik u ime uzdržavanja kapelana, ako ga ima. Ako li ga neima onda dobiva 150 for. za veći posao duhovni, koj mora sam obavljati.

7. Naredba

c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu od 13. kolovoza 1855. br. 9887. o dopitanju nadopunitbe kongrue prikraćene plaćanjem poreza.

Ova je naredba odpisom c. kr. namjestničtva od 30. kolovoza 1855. broj 14.102. intimirana svim duhovnim stolovima i županijskim oblastima.

Ueber die in dem Berichte vom 20. April l. J. Zahl 4959 gestellte Anfrage betreffend die Zuerkennung und Flüssigmachung der Kongrua-Ergänzungen für die durch die Steuerumlage in ihrem sistemmässigen Kongrua-Einkommen verkürzte dortländige Kurat-Geistlichkeit, wird der k. k. Statthalterei im Nachhange zu dem hierortigen Erlasse vom 6. Juli 1854., Zahl 8995/2512. Folgendes bedeutet:

ad a. Da die Personal-Erwerbsteuer keine auf der Pfründe haftende Last, sondern eine persönliche Abgabe ist, so hat dieselbe bei Ermittlung des Betrages, um welchen der Kurat [illegible] durch die Besteuerung des Pfründengrundbe[illegible]

an der Kongrua verkürzt wird, nicht in Anschlag gebracht zu werden. —

Belangend die Einkommensteuer, so kann ein Kuratpfründner, welcher eine solche nach der II. oder III. Kl. entrichtet, nicht in den Fall kommen, diesfalls eine Vergütung anzusprechen, weil in diesem Falle das Einkommen den Betrag von 300 fl. so weit übersteigt, dass ein Abgang an der Kongrua durch Steuerentrichtung nicht eintreten kann.

Hingegen würde ein Pfründner, welcher in Folge der Entrichtung der Einkommensteuer nach der I. Klasse einen Kongruaabgang erleidet, allerdings auf die Ergänzung desselben Anspruch machen können, weil nach dem Landesgesetz- und Regierungsblatte für Croatien und Slavonien (4. Stück Nro. 25 vom Jahre 1852). der Einkommensteuer nach der I. Klasse die bisher nicht besteuerten Einkünfte von Erzeugnissen des Grundes und Bodens, und von den mit dem Besitze von Grund und Boden zusammenhängenden bisherigen grundherrlichen Gerechtsamen unterliegen, und sonach diese Abgabe als eine solche zu betrachten ist, welche in der Pfründe, und nicht in der Person des Seelsorgers ihren Grund hat. —

In Ansehung der Verschiedenen Steuerzuschläge für die Gemeinde- Landes- und Grundentlastungs-Auslagen ist sich an die Natur derjenigen Steuer, nach welcher diese Zuschläge entrichtet werden müssen, zu halten, und wo die Steuern selbst zur gänzlichen oder theilweisen Vergütung geeignet sind, werden auch die Steuerzuschläge in gleicher Weise zu ersetzen sein.

ad b. Als Fälle, in welchen der Religionsfond zur Tragung der in Rede stehender Kongrua-Abgänge nicht verhalten werden darf, muss man auf Grund des §. 6. der Pfarrregulirungsvorschrift für Ungarn und dessen ehemalige Nebenländer vom Jahre 1786 jene bezeichnen, wo die Pfarren sich auf k. k. Cameral- und Familien Studiensfonds- und geistlichen Gütern befinden, da nach den diesfälligen Grundsätzen, in Ansehung der Dotation der Seelsorger, die herrschaftlichen Gefälle dieser Güter in altem Anbetrachte in die Stelle des Religionsfondes einzutreten haben.

ad c. Behufs der Entzifferung der in Folge der Steuer Entrichtung entstehenden Kongrua-Abgänge ist, wie dies in

Folge Dekretes der k. k. vereinten Hofkanzlei ddto 10. Mai 1833. Z. 9090/380 auch in den übrigen deutsch-slavischen Kronländern geschieht, die Kongrua, ohne Unterschied der Pfründe, stehts mit 300 fl. anzunehmen.

Die mit Rücksicht auf dieses Ausmass und die wirklich entrichtete Steuer ermittelten Entschädigungssummen sind über jedesmaliges Einschreiten, für die Zukunft aber nach Abstattung der letzten Steuerrate, auf Grund der dieses bestättigenden Dokumente, anzuweisen, und von den betreffenden gegen stempelfreie Quittung zu beheben.

8. Naredba

c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu od 15. svibnja 1858. br. 5090, kojom se ustanovljuje, da se odredbe glede nadopunitbe kongrue kuratnomu kleru, prikraćene plaćanjem poreza, protežu i na regularni kler, ako se bavi dušobrižničtvom.

Da die in den hierortigen Erlässen vom 6. Juli 1854. Z. 8995. und vom 13. August 1855. Z. 9887 enthaltenen Bestimmungen hinsichtlich der Kongrua-Ergänzungen aus Anlass der Besteuerung auf die Kuratgeistlichkeit überhaupt, welche auf eine bestimmte Kongrua Anspruch hat, sich erstrecken, so unterliegt es keinem Anstande, dass diesen Bestimmungen gemäss auch dem Regular-Klerus, insofern derselbe mit der Seelsorge sich befasst, und durch die Steuerentrichtung an seiner fixen Kongrua aus dem Religionsfonde eine Verkürzung erleidet, der Abgang an der Kongrua aus dem Religionsfonde ergänzt werde. —

9. Dopis

c. kr. hrvat. slav. namjestničtva od 12. lipuja 1858. br. 8627. upravljen na sve duhovne stolove i županijske oblasti, kojim se priobćuje odgovor c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu na neka stavljena pitanja u predmetu nadopunitbe kongrue prikraćene plaćanjem poreza.

Es wurde von einer Statthaltereiabtheilung Ungarns beim Ministerium für Kultus und Unterricht in Bezug auf die Kongrua-Ergänzung für die durch die Steuerumlage in ihrem systemmässigen Einkommen verkürzte Kuratgeistlichkeit in Ungarn und dessen ehemaligen Nebenländern um die Entscheidung über die nachstehenden Punkte angesucht:

a) ob den Seelsorgern die für ihren Pfründengrundbesitz entrichteten Steuern durch die Gemeinden zu vergüten seien;

b) ob bei der von den durch die Steuerumlage in ihrem sistemmässigen Einkommen verkürzten Seelsorgern aus öffentlichen Fonden in Anspruch genommenen Kongrua-Ergänzung das Einkommen von den Grundstücken mit den in der Pfarrproventen-Beschreibung vom Jahre 1802.—1806. nachgewiesenen Beträgen ohne Berücksichtigung der seither etwa eingetrettenen Vermehrung dieses Besitzthums zu berechnen, oder ob dabei nicht allenfals auf den nach dem Grundsteuer-Provisorium ermittelten Reinertrag der Grundstücke Rücksicht zu nehmen sei;

c) ob das Gebühren-Aequivalent-

d) die Haussteuer-

e) die Viehsteuer-

f) die Personal-Erwerbsteuer-Beträge zur Vergütung an die Seelsorger geeignet seien;

g) bis zu welchem Zeitpunkte zurück die Ergänzung der Kongrua für die durch die Steuerumlage in ihrem normalmässigen Einkommen verkürzten Seelsorger Statt zu finden habe;

k) in welchen Fällen endlich der Kongrua-Abgang zur Schonung des Religionsfondes aus anderen Mitteln zu vergüten sei. —

Hierüber hat das k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht laut Erlass vom 13. Mai d. J. Z. 2893. folgendes bedeutet:

ad a) dass die Vergütung der auf das Pfründen-Grundbesitzthum der Kuratgeistlichkeit entfallenden Steuern durch die Gemeinden, nach dem dieselben nach dem Gesetze hiezu nicht verpflichtet sind, nicht stattfinde, sondern, wenn ein Kuratpfründner in Folge der Besteuerung seines Pfründen-Grundbesitzthums im vollständigen Genusse der Kongrua verkürzt ist, demselben vorbehalten bleibe, unter Nachweisung dieses Verhältnisses den Bestimmungen des Erlasses vom 6. Juli 1854. Z. 8995/2512. gemäss, um die Ergänzung der Kongrua aus dem Religionsfonde, odar nach Umständen aus den zur Sicherstellung der Kongrua Verpflichteten etwa sonstigen Mitteln im geeigneten Wege einzuschreiten.

ad b) hat, gleichwie im Allgemeinen, ebenso selbstverständlich auch in jenen Fällen, wenn ein Kuratpfründner in

Folge der Besteuerung seines Pfründenbesitzthumes in dem vollständigen Genusse der Kongrua verkürzt wird, die Ergänzung der unter dem sistemmässigen Ausmasse befundenen Bezüge der Kuratgeistlichkeit, bis zur seinerzeitigen Durchführung der Grundsteuer-Normen auf Grundlage der Pfarrproventenbeschreibung vom Jahre 1802. bis 1806. Statt zu finden.

ad c) hat dem Erlasse vom 4. Dezember 1856. Zahl 18.785/5471 gemäss das Gebühren-Aequivalent, nachdem solches zu den indirekten Steuern gehört, auf das Ausmass der Kongrua einen Einfluss nicht auszuüben.

ad d) Sind nach dem Erlasse des k. k. Finanz-Ministeriums an die vereint bestandene k. k. Statthalterei für Ungarn vom 25. Oktober 1851. Z. 28331/2438 die den Seelsorgern zur Wohnung angewiesenen Gebäude, wenn sie nicht durch Vermiethung wirklich einen Zins abwerfen, von der Häusersteuer ausgenommen, wornach es jenen Seelsorgern, welche gegen diese Vorschrift etwa zu einer Steuerzahlung verhalten werden sollten, unbenommen bleibt, unter Nachweisung dieses Verhältnisses wegen Rückvergütung der diesfalls ungebührlich entrichteten Steuer bei der betreffenden Behörde einzuschreiten.

ad e) Nach demselben Erlasse des k. k. Finanzministeriums vom 25. Oktober 1851. besteht in Ungarn eine Viehsteuer, als solche, nicht, sondern das Weideland selbst wird nach der Zahl des zur Weide getriebenen Viehes besteuert.

Demnach ist diese Steuer der Grundsteuer gleich zu halten, und es finden daher auf dieselbe die Bestimmungen des Erlasses vom 6. Juli 1854. Z. 8995 vollkommene Anwendung.

ad f) da die Personal-Erwerbsteuer keine auf der Pfründe haftende Last, sondern eine persönliche Abgabe ist, so hat dieselbe bei der durch den berufenen Erlass vom 6. Juli 1854. Z. 8995/2512 normirten Ergänzung der Kongrua nicht in Anschlag gebracht zu werden.

ad g) hat die Ergänzung der Kongrua für die durch die Steuerumlage in ihrem normalmässigen Einkommen verkürzten Seelsorger in dem Masse und von dem Zeitpunkte an Statt zu finden, als die Verkürzung derselben durch die Besteuerung eingetreten ist. —

ad h) Endlich sind die Bestimmungen der Pfarreinrichtungs-Direktiven vom Jahre 1787. Th. 1. §. 8. massgebend.

Von diesen nunmehr auch für das Verwaltungsgebieth dieser Statthalterei massgebenden Bestimmungen beehrt man sich das hochwürdige Ordinariat im Zusammenhange mit den h. v. Zuschriften vom 26. Juli 1854. Z. 2886, vom 30. August 1855. Z. 14102, dann vom 19. Dezember 1856. Z. 23.892. mit dem Ersuchen in die Kenntniss zu setzen, hievon auch die unterstehende Geistlichkeit angemessen verständigen zu wollen.

10. Apochae super levandis summis in redintegrationem congruae parochialis adplacidatis sunt tymbro providendae.

Nr. 820. Exc. R. Regimen provinciale sub Nr. 730. dtto. 5. curr. direxit horsum ordines hujus tenoris: „Povodom potaknuta pitanja „da li su molbenice i namire kuratnoga svećenstva, imajućega pravo na dopunitbu župničke kongrue, u koliko je ova napram dohodkom, naznačenim u popisu od god. 1802. prikraćena plaćanjem poreza, od kojega je svećenstvo prije godine 1848. bilo prosto, podvržene biljegovini ili su od biljegovine proste?“ priobćuje se prečastnomu duhovnomu stolu za znanje i obavješćenje podčinjenoga si kuratnog svećenstva, da tako rečene molbenice kao i namire na temelju biljegovnih i pristojbenih propisa, imenito §. 9. i tar. čl. 40. 80. i 64. sbirke financijalnih zakona i propisa o biljegovini i pravnoj pristojbi od namirenja [biljegovne pristojbe izuzete nisu.“ Quod ipsum Clero curato pro notitia et observamine communicatur. —

Datum e Consistorio Nostro AEppali Zagrabiae 14. Martii 1874. celebrato. —

11. Propisi glede izplaćivanja kongrue iz vjerozakonske zaklade.

Nr. 2288. Prigodom osobnih promjena kuratnoga svećenstva na župah, gdje župnici ili duhovni pomoćnici kongruu dobivaju iz vjerozakonske zaklade ili iz zemaljskoga proračuna, već se je višeput dogodilo, da su ili župnici i duh. pomoćnici, nastupivši službu, zamolili za doznačenje pripadajuće im kongrue, ili neki porezni uredi uzkratili izplatu župničke i kapelanske kongrue bez posebno na osobu dotičnoga svećenika glaseće doznačbene naredbe. —

S toga ovaj duhov. stol svim, kojih se tiče, za znanje i ravnanje priobćuje, da se strogo drže postojećega u tom pogledu *propisa,* po kojem u slučaju promjene u osobi premještenjem, premaknućem ili inim kojim načinom nije od potrebe nova doznaka, te po kojem kuratno svećenstvo stiče pravo na uživanje dotične pristojbe počamši od dana nastupa službe.

S toga ima prigodom svake promjene u osobi kotarski podarcidjakon na prvoj namiri ovlaštenika (župnika, upravitelja i duhovnoga pomoćnika) potvrditi dan, kojim je isti nastupio službu, a na stražnjoj namiri dan, kojim je izstupio iz službe.

Namire drugu i dalje pak uključivo do predposljednje prije izstupa dovoljno je. da su izdane i podpisane po dotičnom ovlašteniku. —

U slučaju ako ovlaštenik premine, ima se onaj iznos koj ga u ime pripadajuće mu pristojbe ide do dana smrti, predati ostavini iza pokojnika uz namiru, na kojoj ima kotarski podarcidjakon potvrditi dan, kojega je preminuo dotični svećenik.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu dne 8. srpnja 1888.

Josip Mihalović v. r.
kardinal, nadbiskup.

12. In apochis pro levanda e cassis publicis pecunia exponendum esse etiam characterem levantis.

Erga rescriptum Exc. r. Regiminis provincialis dtto. 1. m. pr. Nr. 1753. horsum directum Venerabili Clero significatur: sensu officiosae notificationis r. financ. Directionis dtto. 22. Februarii a. c. Nr. 2803. ad praefatum Regimen exaratae *in apochis* pro levanda e cassis publicis pecunia destinatis, praeter nomen et cognomen etiam characterem, seu gradum muneris, quod quis obit, subscribendum venire, — apochis secus apud dictas cassas haud acceptandis. Nr. 1249.

Datum e Consistorio Nostro AEpiscopali Zagrabiae die 23. Maji 1879. celebrato.

13. Distributio subsidii parochorum.

Nr. 2289. Erga factam Mihi e parte Commissionis centralis ratione fundi subsidiarii cleri curati constitutae propositionem, combi-

natis item quas concernentes Beneficiati deduxerunt proventuum fassionibus, auditaque Consistorii Mei Metropolitani opinione, ad effectum circularium Mearum dtto. 12. Martii a. c. Nr. 54 Pr. emanatarum, titulo supplementi congruae parochialis e supradicto fundo et quidem reservato Mihi jure subsequentem repartitionem pro adjunctorum exigentia modificandi, imo adplacidatum supplementum relate ad tales curatos, qui se hoc favore indignos redderent, sistendi, hisce resolvo:

I. In districtu *Tuheljensi* pro:

1. Parochia Kraljevec. . . . 200 fl.
2. „ Erpenje . . . . 200 „
3. „ Krajskaves . . . 130 „

II. In districtu *Jaskensi* pro:

4. Parochia Prekrižje. . . . 200 fl.
5. „ Petrovina. . . . 100 „

III. In districtu *Zelinensi* pro:

6. Parochia Ljubeščica . . . 200 fl.
7. „ Madjarevo . . . 50 „

IV. In districtu *Pakracensi* pro:

8. Parochia Čaglić . . . . . 150 fl.

V. In districtu *Požegano* pro:

9. Parochia Jakšić. . . . . 160 fl.

VI. In districtu *Insulano Montano* pro:

10. Parochia Vratišinec . . . 200 fl.

VII. In districtu *Okićensi* pro:

11. Parochia Kotari . . . . 200 fl.
12. „ Noršićevoselo . . 200 „
13. „ Rude . . . . 150 „

VIII. In districtu *Lipnikensi* pro:

14. Parochia Mahično . . . 100 fl.
15. „ Trg. . . . . 100 „
16. „ Kamanje . . . 180 „
17. „ Kunić . . . . 150 „

18. Parochia Svetice . . . . 200 „
19. „ Žakanje. . . . 120 „

IX. In districtu *Bednjensi* pro:

20. Parochia Cvetlin . . . . 140 fl.
21. „ Jesenje . . . . 200 „

X. In districtu *Našicensi* pro:

22. Parochia Crnac . . . . 180 fl.

XI. In districtu *Viroviticensi* pro:

23. Parochia Spišić-Bukovica . 60 fl.
24. „ Vučin . . . . 130 „

XII. In districtu *Sisciensi* pro:

25. Parochia Gošće . . . . 100 fl.
26. „ Kratečko . . . 100 „
27. „ Preloščica . . . 100 „
28. „ Mala Gorica . . 100 „

XIII. In districtu *Insulano Montano* pro:

29. Parochia Macinec. . . . 150 fl.
30. „ Mihaljevec . . . 150 „

XIV. In districtu *Crisiensi* pro:

31. Parochia Dubovac. . . . 60 fl.
32. „ Raven . . . . 120 „

XV. In districtu *Moslavano* pro:

33. Parochia Jelenska . . . 150 fl.

XVI. In districtu *Koprivnicensi* pro:

34. Parochia Imbriovec . . . 100 fl.
35. „ Rasinja. . . . 50 „
36. „ Gjelekovec . . . 200 „

XVII. In districtu *Stubicensi* pro:

37. Parochia Kraljevvrh . . . 100 fl.

XVIII. In districtu *Taborensi* pro:

38. Parochia Sela . . . . 100 fl.
39. „ Prišlin . . . . 150 „

40. Parochia Vinagora . . . 120 „
41. „ Poljana . . . 150 „

XIX. In districtu *Krapinensi* pro:

42. Parochia Konoba . . . 200 fl.
43. „ Komor . . . . 100 „

XX. In districtu *Odrensi* pro:

44. Parochia Veleševec . . . 150 fl.
45. „ Bukevje . . . 110 „
46. „ Zaprudje . . . 150 „

XXI. In districtu *infer. Varasdinensi* pro:

47. Parochia Svibovec . . . 120 fl.
48. „ Kneginec . . . 100 „

XXII. In districtu *Vugrensi* pro:

49. Parochia Prozorje . . . 100 fl.
50. „ Dubravčak . . . 200 „

XXIII. In districtu *Belecensi* pro:

51. Parochia Orehovica . . . 100 fl.

Haec demum subsidia eo sensu per Me resoluta esse declaro: quod eadem systematicae Congruae parochiali b. Normalibus defixae vel per praesuscipiendam novam parochiarum regulationem defigenda imputari nequeant.

Quod ipsum ad notitiam Venerabilis Cleri curati ea cum animadversione perfero: adplacidatas summas a. 1. Januarii a. curr. in posticipativis semestralibus ratis erga apochas, a districtuali Vice-Archidiacono respective Notario districtuali vidimandas, penes Vener. Capituli Metropolitani piarum Summarum Praefecturam levari posse.

Datum e Consistorio Nostro AEppali Zagrabiae die 29. Augusti 1873. celebrato. —

14. Reflexiones quoad modum levandi summas e fundo subsidiario.

Nr. 2115. Circularibus ordinibus dtto 29. Augusti 1873. Nro. 2289. dimissis Venerabili Clero Curato significatum est, titulo supplementi congruae parochialis e fundo subsidiario Cleri Curati adplacidatas summas penes PP SS. Praefecturam levari posse.

Aliqui DD. Curati ex incidenti horum ordinum adplacidatas summas a PP. SS. Praefectura non tantum exolvi, sed et ad se *expediri* postularunt. Cum hujusmodi expeditio fatae Praefecturae, caeteroquin copiosis agendis distentae, non exiguas molestias causet, erga ejusdem petitum Venerab. Clerus Curatus hisce reflectitur, ut quietantias suas fine levandi et expediendi subsidii nec ad PP. SS. Praefecturam nec ad Officium hocce Dioecesanum dirigat, sed in hoc privatorum duntaxat Commissionariorum opera utatur.

Datum e Consistorio Nostro AEpiscopali Zagrabiae die 31. Julii 1874. celebrato. —

15. Kada se imadu koncem godine dizati redovite podpore iz zaklade blagopok. kardinala Josipa Mihalovića.

Br. 5011. Na molbu nadstojničtva pobožnih zaklada prvostolnoga kaptola zagrebačkoga sva se gg. podarcidjakoni ovime pozivlju, da koli redovite podpore, dopitane župnikom i kapelanom njihova kotara, toli svoje nagrade, pripadajuće im iz zaklade blagopokojnoga kardinala i nadbiskupa Josipa Mihalovića, dignu svake godine tečajem mjeseca prosinca ili najkašnje do 8. siečnja sliedeće godine s razloga, što je to potrebno za lakše sastavljanje računa te za jasniji priegled stanja iste zaklade.

U Zagrebu dne 15. studenoga 1892.

Janko Pavlešić v. r.
posveć. biskup, kapitularni vikar.

16. Zakonski članak 71 : 1733.

o dužnosti beneficiata uzdržavati svoj beneficij i o dužnosti biskupa i patrona nastojati, da ondje, gdje je to nuždno osiguraju obstanak župnika podavanjima župljana.

Articulum 60. Anni 1715. ita observandum clementer admittit Sua Majestas Sacratissima:

§. 1. Ut, si qui Praelatorum, aut quorumcunque Beneficiorum Ecclesiasticorum Possessores, Ecclesias aut Beneficia sibi concredita minus curarent, aedificiaque et fundos instructos desolari permitterent, ruinosos vero non aedificarent; talium Praelatorum et quorumvis Beneficiatorum Proventus, per Suam Ma-

jestatem Sacratissimam (qua summum Ecclesiarum Patronum) in Sequestrum sumi, et ad Restaurationem praefatarum Ecclesiarum aut aedificiorum et fundorum reparationem applicari valeant. —

§. 2. Praeterea etiam eo reflectendum, ut Episcopi et Ecclesiarum Patroni de Parochorum intertentione et subsistentia a populo (ubi necessum esset) praestanda, prospiciant.

§. 3. Ideo Sedecima decimarum ubique, et etiam Octava, ubi in usu fuit, Parochis Catholicis secundum leges patrias praestetur. —

17. Odpis

c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu od 17. rujna 1851. broj 2804/2400 upravljen c. kr. banskoj vladi o pobiranju slobodne štole.

Im Nachhange zu dem hierortigen Erlasse vom 14. Juli l. J. Zahl 2309 und in gänzlicher Erleidigung der schätzbaren Zuschrift vom 17. Mai l. J. Zahl 2732, wird Euer Excellenz erwiedert, dass, insoferne die sogenannte libera stola bei jenen eingehoben wurde, welche von allen sonstigen Lukna und Lectical-Leistungen an die Pfarrgeistlichkeit befreit waren, auch gegen die fernere Einhebung dieser libera stola kein Anstand obwaltet, wornach auch die Anfrage wegen der Einhebung derselben bei dem Adel ihre Erledigung findet.

Ovaj je odpis priobćen svim r. k. biskupima u Hrvatskoj i Slavoniji, grčko-katol. biskupu križevačkomu, ter svim velikim županima

dopisom

od 26. listopada 1851. br. 9151., koji glasi

a) za biskupe.

Uslied porodivšeg se pitanja, da li ima plemstvo, koje bijaše dosad slobodno od davanja župničkoga lukna, i zato plaćaše tako zvanu slobodnu štolu (libera stola), u buduće takodjer istu štolu plaćati, ili se pako izjednačiti u tom obziru, te glede davanja lukna s neplemići, izvolilo je visoko c. kr. ministarstvo bogoštovja i nauka pod 17. rujna o. g. br. 2804/2400 odpisati, da neima ni u buduće nikakove opazke suprot biranju slobodne štole kod onih, koji bijahu slobodni od davanja svih ostalih lektikalnih župničkih daća ili lukna.

Što isto Vašoj Preuzvišenosti (ili Presvjetlosti) za shodno obavješćenje dotičnoga svećenstva do znanja stavljam s tim, da se imaju u buduće strogo obdržavati dosad takodjer obstojeći viši normalni propisi, polag kojih se ne smije slobodna štola podnipošto izračunati i birati u većem iznesku, nego u dvostrukom proste. —

Iza toga sliedi poziv na sve rečene biskupe kao što i na g. n. s. o. duhovni stol karlovački i pakrački, da se izjave o tom, kako bi se mogla urediti jedinstvena štola i jedno lukno po svoj zemlji.

Nu svi se izjaviše proti takvom uredjenju štole i lukna, jer da će za to tek onda doći vrieme, kad se provede novi popis dohodaka i kad se bude uredjivala kongrua, te što bi preuradjeno uredjenje tih odnošaja u obziru svećeničkih dohodaka samo smutnju proizvelo [Br. 17114 ex 1853. b. kr. banske vlade.]

b) za vrhovne župane.

Uslied porodivšeg se pitanja . . . . . . daća i lukna.*)

Stavlja Vam se to isto do znanja za shodno obavješćenje podčinjenih Vam političkih ureda, kao što i za shodno obavješćenje podčinjenih Vam političkih ureda, ko što i za što moguće obće obnarodovanje u Vašem području s tim dodatkom, da su zajedno preko duhovne vlasti izdane shodne naredbe, da se imaju u buduće strogo obdržavati dosad takodjer . . . . u dvostrukom proste.*)

*) Vidi str. 376. točku a) za biskupe.

18. De oblatis ad Cathedram et Altare. (Tercialitas).

I. Medium integrum scutatum, et grossior pecunia soli Ecclesiae; in minutiori, tertia Parocho; duae partes Ecclesiae cedunt. —

II. Marhamae, et strophia apta pro altaris ornamento soli Ecclesiae; alia vero in duabus, Ecclesiae; in tertia Parocho. Volatilia, casei, panes, vituli, oves, agni in duabus Ecclesiae; in tertia Parocho: majora vero animalia soli Ecclesiae, nisi in premissis ipse offerens aliter se velle explicet, obveniant. Quae autem non ad Cathedram, sed ad altare offeruntur, pro sola Ecclesia totaliter manent.

19. Pristojbe za objed svećenikom prigodom crkvenih proštenja i izpoviedi.

Kakogod je visoka kr. zemaljska vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, na predlog ovoga nadb. duhovnoga stola, odpisom Br. 4018.

od 21. lipnja 1875., br. 1726. dozvolila, da se pristojba iz crkvene blagajne za objed i podvorbu svećenika, koji kano susjedi dolaze na duhovnu pripomoć k *crkvenim svećanostim* — za svakoga takovoga svećenika povisi na jednu forintu a. vr., tako je i sada opet na predlog odavle stavljen, odpisom od 6. studenoga o. g. br. 12412, privoljela na to, da se pristojba od jedne forinte a. vr. iz blagajnah crkvenih može uzimati takodjer za svakoga onoga svećenika, koj prigodom *korizmene, dotično adventske izpovjedi* župniku na pomoć dolazi.

To se gg. župnikom, kano odgovornim upraviteljem crkvenoga imetka priobćuje za znanje i ravnanje uz primjetbu, da ova potonja dozvola imade valjanost počam od tekuće godine 1883. —

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu dne 7. prosinca 1883.

20. Naredba

kr. ugarskog namjestničkog vieća od 28. travnja 1783. broj 3440., kojom se uredjuje dužnost podavanja lukna od pustoselina (sessiones desertae).

U prieporu, imadu li novigradski župljani plaćati lukno [saponisticae praestationes] i od pustoselina [sessiones desertae], podnesao je zagrebački biskup Gallyuf na poziv od 22. kolovoza 1782. broj 2073. namjestničkom vieću pod 24. prosinca 1782. izvješće, iz kojega evo izvadka:

Pitanja namjest. vieća bijahu:

1. num sapones dicto parocho praestandae fundis aut domibus duntaxat populosis inhaereant?

2. an. aliquando et quantum a desertis sessionibus in dicta Parochia ab olim habitis titulo saponum ex Millio Tritico et vino praestitum fuerit?

Na ova pitanja izvješćuje biskup:

Super praemissis proinde punctis investigationem cum suis adnexis desideratamque desertarum conscriptionem pro meo gratiosis ordinationibus semper obsequendi studio in originali humillime adnecto, ex qua quidem tametsi illud liquide eruatur, praestationem dictorum saponum, utpote juxta numerum robottarum eo tum dominio terrestrali praestari consuetarum institutam, non domibus populosis, verum fundis ipsis inhaerere, eosque jam ab annis 1683. et 1741. juxta connotationem specificam in libris visitationum canonicarum de eodem tempore peractaium repertam praestari solitos fuisse . . . .

Ceterum cum et illud extra dubium sit, sapones, utpote fixorum parochi proventuum classem lubentes, non in hoc modo parochia, verum et in aliis dioeceseos hujus ita pro ratione possessoris semper repartitas fuisse, ut si deserta quaepiam inter plures populosos domos divisa fuit, quantitas quoque praestandorum saponum eidem inhaerens, ad rationem obtingentis cuique domui partis distribui hactenus consueverit . . . excelso Consilio regio in eo humillime supplicandum esse duxit, ut parochum cui secus e desertarum multiplicationum quotannis enascente sensibilis nimium jactura accederet, u veteri usu porro quoque conseverare et stabilire, aut si id forte ex altioribus rationibus minus probaretur, cum parochos non fundis sed animalibus servire indentidem ingeminetur, quo querellis ejusmodi omnis deinceps ansa praecludatur, apud summum principem se interponere gratiose dignetur, ut erecta primum originalis praestationum saponisticorum in parochia hac quantitas a numero conjugatorum ad normam Sclavoniae praestanda statuatur.

Obćinstvo pako županije severinske izviestilo je u svom podnesku od 24. ožujka 1783.:

„. . . intuitu principalis quaestionis, utrum nimi.um sapones praefatae Domino parocho praestandi fundis aut domibus dumtaxat populosis inhaerent? nulla per investigantes opinio de prompta fuisset, eadem quaestione in publico discusa. iam eotum exclameramus in eo, quod siquidem praefatum dominum parochum non fundis, verum animabus servire indubium sit, id porro, quod a desertis sessionibus subditi dominii Novigrad sapones dominis parochis aliquando praestitissent nec ex librorum visitationalium . . . . neque ex ulla alia proba erui possit, quin imo ex complurium incolarum coram praementionatis dominis Investigantibus dicita fassione, subditos eosdem usque tempus illud. donec ante duodecim circiter annos desertarum possessores per incarcerationem ad praestandos sapones jussu domini eondam comitis Francisci Patačić vi adacti non fuissent, a desertis fundis aut sessionibus nullos unquam sapones depensos fuisse. mani festum evadat, eidem sapones fundis nullatenus inhaerere possint: verum e populosis dumtaxat sessionibus, adeoque desertis etiam constitutivum sessionale ingressis, et hac ratione fundos sessionales pr stabili efficientibus sapones eidem domino parocho pendi omnino de beant; illi e contra fundi, vel sessiones desertae, quae ante annum decretorium enatae naturam allodialium fundorum acceperunt, taliterque qua tales subditis sive erga robottas sive erga paratam pecuniam ex censu locantur, a praestatione saponum simpliciter immunes relinquendae sint.“

Na ova je izvješća usliedila gornja naredba.

28. Aprilis 1783. 3440.

Comitatui severiniensi, Domino episcopo Zagrabiensi

Litteras p. t., quibus mediantibus idem (eadem) circa praestationes in sic dictis saponibus per parochum Novogra-

densem a desertis sessionibus praetensas, desideratam informationem submittit (submittunt) et praestationem ejusmodi saponum potius domibus populosis quam ipsis fundis aligendam censeat (censeant), sub vigesima quarta Martii a. c. horsum submissas, percepit hoc Locumtenentiale consilium regium.

Cum autem e submissis actis eveniat, proventus parochi Novogradensis prout et aliorum sessionibus parochianorum juxta vetus urbarium fuisse aligatos hocque duntaxat fine desertarum connotationem occassione visitationum archidiaconalium factam huic quemadmodum suapte fluit instanti parocho ab iis quidem desertis sessionibus, quae nulli attributae, incultae manent, nullos competere posse proventus; ita vicissim justissimum esse, ut ab iis desertis, quae parochianis subditis caetoroquin dominorum terrestralium ad eandem parochiam spectantium, sortem constitutivi sessionalis juxta novum urbarium adrepartitae sunt eidem parocho ea lege proventus attribuantur, ut per eximissos comitatus cum interventu hominis dioecesani calculo ducto modernarum praestationum etiam ab iis desertis, quae aliis attributae sunt, nova inter parochianos approbatione actu vigentium sessionum colonialium adrepartitio fiat. Relate porro ad desertas ante annum decertorium enatos et dominio terrestrali applicatos, negotium ad amicum cum dominio terrestrali tractatur relegari; in quantum vero intra dominium et parochum illud amice componi non posset, ad suam competentiam relegari.

Quae domino episcopo (antelato comitatui) pro effectuandorum effectuatione submittendaque desuper isthinc informatione sub hodierno adhinc intimatae Excellentiae quoque Vestrae reflectae ad ejusdem litteras sub 4. Decembris 1782. hoc in merito isthuc exaratas pro congrua notitia et directione significanda esse duxit (erga praeasumptas earundem litteras intimanda duxit idem hoc r. Locumt. Consilium.)

21. Intimat

kr. ugarskog namjestničkog vieća od 14. svibnja 1793. br. 11.184., kojim se zagrebačkom biskupu i županiji križkoj priobćuje previšnje riešenje u pogledu luknarskih podavanja župniku lovrenićkom.

14. Maii 1793. Nr. 11184. In objecto controversorum parochi Lovrenichensis saponisticorum proventuum dignata est sua Majestas sacratissima benigne annuere: ut Coloni, qui culturam desertarum sessionum in se susceperunt, debitas abinde sessionibus his inhaerentes praestationes pendere teneantur: ratione vero desertarum illarum, quas Dominium ipsum terrestrale possidet, sessionum, eadem per communitatem in sequelam resolutionis sub 30. Octobri 1792. Nr. 24343. abhinc intimatae, excolendae assumantur. In reliquo eousque donec uberior hanc in rem per publicam legem facta fuerit provisio, in statu quo relinquantur. —

Quod ipsum p. t. hisce de benigno jussu regio rescribendum R. hoc L. consilium. —

22. Intimat

kr. ugarskog namjestničkog vieća od 10. svibnja 1790. broj 9374., kojim se daje „Universitati comitatus zagrabiensis" na njezinu zamolbu od 5. travnja 1796. uputa: kojih se propisa valja držati, kad župnik zahtjeva lukno od pustoselina.

10. Maii 1796. Nr. 9374. Erga factam abhinc per p. t. de 5. Aprilis a. c. quoad saponisticos proventus a desertis per parochum jamnicensem praetensos repraesentationem hisce reintimat Consilium hoc L. R.: Suam Majestatem ssmam consimili in merito erga aliam comitatus crisiensis repraesentationem benigno decreto suo clementer demandasse, ut Coloni, qui culturam desertarum sessionum in se susceperunt, debitas abinde, sessionibus his inhaerentes praestationes, pendere teneantur: ratione vero desertarum illarum, quas dominium ipsum terrestrale possidet, sessionum, eaedem per communitatem in sequelam alterius B. resolutionis r excolendae eousque, donec uberior hanc in rem per publicam legem facta fuerit provisio, assumantur: Hinc tam idio, tum quod parochi praehabitis suis proventibus frustrari nequeant, p. t. significatur sapones a desertis etiam his praestandos venire. —

23. Naredba

kr. dvorskoga ratnoga vieća od 19. lipnja 1817. br. 2403., upravljena na c. kr. slavonsku general-komandu u Petrovaradinu, kojom se krajišnicima dozvoljava namiriti lukno ili u naravi ili u novcu, te dužnost pravoopredieljuje luknarska dužnost udovaca i udovica, te dužnost pravoslavnih parohijana glede podavanja bira za nerodice.

In Erledigung des Berichtes vom 2. d. Mtes. Z. 3157. wird dem General-Commando Nachstehendes erwiedert.

Laut des unterm 10. September 1769. eingesandten gemeinschaftlichen Commissionsprotokolls dto Djakovar am 7. des nähmlichen Monats und Jahres hat die kath. Geistlichkeit den Grenzern die freie Wahl überlassen, ob sie die Lukno mit Ausnahme des zu liefernden Brennholzes und des Heues alle übrigen Artikel, die nach den damaligen kursirenden Preisen berechnet worden sind, entweder ganz oder zum Theil in Geld abtragen wollen oder nicht?

Alle Witwen und Witwer, die bei anderen verehelichten Hauskommunionisten leben, und so auch die zurückbleibenden Weiber der zur Armee marschirten Grenzer sollten gar keine Lukno zu entrichten haben, und die Geistlichkeit versicherte nebstbei, dass sie sich bei eintretenden Missjahren in gleiches Mitleiden mit den Grenzern setzen, sofort von armen bedrängten, oder verunglückten Grenzern gar keine Lukno-Gebühr abnehmen werde. --

Uiber diese Anträge ist die Allerhöchste Genehmigung erfolgt, und diese dem General-Commando unterm 27. Februar 1771. B. 183. intimirt worden.

Seit dieser Zeit ist man von diesen gemeinschaftlichen Uibereinkünften nicht abgegangen; es bleibt also den Grenzern noch immerfort freigestellt, ob sie bei eintretenden Fehljahren die Lukno, nach den jeweiligen Marktpreisen in Geld reluiren oder die Rückstände nächstfolgendes Jahr in natura nachtragen wollen. —

Was die mit dem Bericht vom 16. November vorigen Jahres Z. 2987. gestellte Frage betrifft, ob nähmlich die nicht unirten Gemeinden im Fall eines eintretenden Missjahres die gewöhnliche Bir an die Geistlichkeit das nachfolgende Jahr in natura nachtragen, oder den Durchschnittspreis zur Erntezeit zu bezahlen hätten; so ist dem General-Commando unterm 10. April dieses Jahres B. 1486. die Allh. Entschliessung bekannt gemacht worden, wornach diese Angelegenheit auf sich zu beruhen hätte. Uibrigens aber hängt die Art der Abfuhr der Bir von der gemeinschaftlichen Uibereinkunft der Grenzer mit der Geistlichkeit ab, wobei die Allerhöchste Entschliessung vom 5. Februar 1812. B. 352 zu berücksichtigen kommt.

Ta je naredba intimirana odpisom generalkomande u Petrovaradinu od 9. srpnja 1817. br. 1488., koji glasi:

An 1. das Gradiškaner, 2. Brooder, 3. Peterwardeiner Grenz Regiment, 4. Tschaikisten Grenz Bataillon, 5. die hierländigen Communitäts Magistrate.

Vermög des gemeinschaftlich abgeschlossenen Commissionsprotokolls dto Djakovar am 7. September 1767. hat die kath. Geistlichkeit den Grenzern die freie Wahl überlassen, ob sie die Lukno mit Ausnahme des zu liefernden Brennholzes und des Heues alle übrigen Artikel, die nach den damaligen kursirenden Preisen berechnet worden sind, entweder ganz oder zum Theil im Geld abtragen wollen oder nicht? und zudem sich erklärt, dass alle Witwen und Witwer die bei andern verehlichten Haus-Communionisten leben, und so auch die zurückbleibenden Weiber der zur Armee marschirten Grenzer, gar keine Lukno zu entrichten haben sollen, und dass sie bei eintretenden Missjahren in gleiches Mitleiden sich mit den Grenzern setzen, sofort von armen bedrängten oder verunglückten Grenzern gar keine Lukno abnehmen werde, über welche Anträge der Geistlichkeit auch die Allerhöchste Genehmigung erfolgt, und solche im Jahre 1771. bekannt gemacht worden ist.

Nachdem seit dieser Zeit von diesem gemeinschaftlichen Uibereinkommen nicht abgegangen worden ist, so bleibt es den Grenzern noch immer fort freigestellt, ob sie bei eintretenden Fehljahren die Lukno nach den jeweiligen Marktpreisen in Geld reluiren, oder die Rückstände nächstfolgendes Jahr in natura nachtragen wollen.

Wovon das p. t. in folge hofkriegsrätlichen Reskripts vom 19. Juni l. J. B. 2403 in Erledigung des Berichts vom 28. November v. J. zur Wissenschaft und Darnachbenehmung in vorkommenden Fällen verständigt wird.

2—5

Aus Anlass einer Anfrage des Gradiškaner Grenz-Regiments, nach welchem Massstabe das der kath. Pfarrgeistlichkeit schuldige Lukno von den Grenzern reluirt werden solle, hat der k. k. Hofkriegsrat mittelst Verordnung vom 19. Juni d. J. B. 2403. Folgendes zu erwiedern geruhet. (Vermög des gemeinschaftlichen u. s. w. wie ad 1. bis „nachtragen wollen“).

1—5.

Wass aber die Frage betrifft, ob nämlich die nicht unirten Gemeinden im Falle eines eintretenden Missjahres die gewöhnliche Bir an die Geistlichkeit das nachfolgende Jahr in natura nachtragen, oder den Durchschnitspreis zur Erntezeit zu bezahlen hätten; so ist dem p. t. unter dem 1. Mai l. J. Q. 882. die Allerhöchste Entschliessung bekannt gemacht worden, wornach diese Angelegenheit auf sich zu beruhen hätte.

Uibrigens aber hängt die Art der Abfuhr der Bir von der gemeinschaftlichen Uibereinkunft der Grenzer mit der Geistlichkeit ab, wobei die Allerhöchste, dem p. t. unter dem 18. d. Mts. Q. 455. pro 1812. bekannt gegebene Entschliessung vom 5. Februar 1812. B. 352 zu berücksichtigen kommt.

2—5.

Wovon das p. t. oder der p. t. zur Wissenschaft, und genauen Darnachbenehmung in vorkommenden Fällen, verständigt wird. —

Na ovu se naredbu odnosno na ovaj odpis poziva:

24. Naredba

c. kr. generalkomande u Zagrebu, kao vrhovne kraj. upr. oblasti od 30. kolovoza 1876. broj 713., koja riešava neka pitanja o dužnosti podavanja lukna od strane zadruga.

An das Bezirksamt in Oriovac An die übrigen Bezirksämter des Gradiskaner, Brooder und Peterwardeiner Grenz Distrikts. An die Stadtmagistrate Brood, Peterwardein, Karlovic und Semlin. —

1.

Auf die mit Bericht vom 6. Oktober und 16. Dezember v. J. Nr. 5113 und 5814 gestellte Anfrage.

a. ob bei Eintreibung der rückständigen Luknogebühren für die röm.-kathol. Pfarrgeistlichkeit der zur Zeit der Eintreibung bestehende Marktpreis oder aber jener als massgebend anzusehen wäre, welcher zur Zeit bestanden hat, als die bezügliche Gebühr hätte entrichtet werden sollen;

b. ob die Luknogebühr von den geheim getheilten oder vor der definitiven Theilung aus dem Stammhause ausgetretenen Familientheilen einzuheben sei;

c. ob jene Grenzfamilien, welche in die Kathegorie der nicht kommunionspflichtigen Grenzbewohner sei es durch Theilung oder Auflösung des Communionsverbandes übertreten, die Luknogebühr nach der für die zum Communionsverbande nicht gehörenden Grenzbewohner bestehenden Gepflogenheit zu entrichten hätten; und wie endlich

d. die zur Zoll und Steuerwache, zum Seressaner Corps und zur Gefängnisswache übertretenen Individuen, welche ihre Ehegattinen theils in Ihre Anstellungsorte mitgenommen, theils in den betreffenden Grenzhäusern zurückgelassen haben, rücksichtlich der Entrichtung der Luknogebühr zu behandeln wären;

findet man dem Bezirksamte Folgendes zu erwiedern:

ad. a. Die auf Grund des hofkriegsräthlichen Reskript vom 19. Juni 1817. B. 2403 intimirt mit der Verordnung des slav. General-Commando zu Peterwardein vom 24. Juli 1817. B. 1488. bisher beobachtete Gepflogenheit, dass die Grenzer die rückständige Luknogebühr entweder in natura oder aber im Gelde nach dem zur Zeit der Abstattung in Wirksamkeit zu bleiben. —

ad b. Eine Grenzfamilie kann nur dann als gesetzlich abgetheilt betrachtet werden, wenn die über ihre Theilung errichtete Theilungs-Urkunde die behördliche Bestättigung erhalten hat. Die vor diesem Zeitpunkte erfolgte Trennung einzelner Familientheile aus dem Stamhause kann hinsichtlich der Luknogebür keine Aenderung zur Folge haben.

ad c. Sobald eine zum Communions Verbande gehörige Grenzfamilie im gesetzlichen Wege diese Eigenschaft ablegt, verliert sie auch die mit derselben verbunden gewesenen Rechte und Pflichten, und erlangt jene, welche mit ihrer neuen Konskribirung verknüpft sind.

Es können somit jene Grenzfamilien, welche in die Kathegorie der nicht kommunionspflichtigen Grenzbewohner treten, rücksichtlich der Lukno-Gebühr nicht nach ihrer neu erlangten Eigenschaft behandelt werden, vorausgesetzt dass die Luknogebühr nicht aus früherer Zeit stammt.

1.

ad d. Bezüglich der zur Zoll- und Steuerwache, zum Seressaner Corps etc. übertrettenen Individuen ist sich an den Grundsatz zu halten, dass die Pfarrer von den zu einem Hause angehörenden und in der Pfarre wohnenden Mitgliedern auf die Luknogebühr den Anspruch haben. So lange daher die betreffenden Personen zu einer Haus-Communion gehören oder eigene Häuser besitzen und in der Pfarre wohnen, hat das betreffende Haus die Luknogebühr an den zuständigen ordentlichen Pfarrer zu entrichten. —

Wohnen die betreffenden Personen in ihrer Geburtspfarre nicht, sondern blos ihre Ehegattinen, so sind letztere gleich den zu einem Hause gehörigen Witwen zu behandeln.

An dem neuen Wohn- beziehungsweise Anstellungsorte hingegen sind die vorbezeichneten Individuen so lange sie nicht alldort eine Realität erwerben, daher als sesshaft angesehen werden können, mit Rücksicht auf den 1. und 2. Absatz dieses Punktes von der Entrichtung der Luknogebühr frei zu halten.

2. 3.

Von der an das Bezirksamt in Oriovac anlässig der gestellten Anfrage in Angelegenheit der Luknogebühr-Einhebung für die katholische Geistlichkeit ergangenen Verordnung, wird dem p. t. ein litografirtes Pare zur Kenntnissnahme und Darnachachtung in der Anlage zugestellt. —

25. Odpis

c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu u Beču od 23. travnja 1852. br. 1544/1354. o načinu podavanja lukna i štole rim.-katol. župnom svećenstvu.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 21. April l. J. hinsichtlich der Entrichtung der Lektikal- und Stolgebühren des kathol. Kuratklerus in Ungarn, Kroatien und Slavonien, dann der Woiwodschaft Serbien und dem Temeser Banate Allergnädigst anzuordnen geruht:

1. Dass die in dem Pfarrproventenverzeichnisse vom Jahre 1802. nachgewiesenen Lektikalgebühren, insoweit sie in natura entrichtet werden, auch künftig in dem darin verzeichneten Ausmasse in natura zu entrichten seien;

2. dass die im baarem Gelde aufgenommenen Lektikalsowie die Stolgebühren nach dem im Pfarrproventenverzeichnisse enthaltenen Ausmasse in Conv. Mze zu entrichten seien, endlich

3. dass die Wirksamkeit dieser Anordnung mit 1. Juli d. J. zu beginnen habe.

Die k. k. Banalregierung wird von dieser A. h. Entschliessung in Erledigung des Berichtes vom 23. October 1851. Z. 9662. mit dem Auftrage verständiget, wegen Vollzug dieser A. h. Bestimmungen in Croatien und Slavonien alsogleich das Geeignete einzuleiten.

Ovaj je odpis c. kr. banska vlada u Zagrebu dostavila svim rim.-katol. biskupima i grčko-katol. biskupu u Križevcima, te svim vrhovnim županima sliedećim

dopisom

od 29. travnja 1852. br. 4325.

Svima.

Njegovo c. kr apoštolsko Veličanstvo dostojalo je previšnjim riešenjem od 21. travnja o. g. glede davanja lukna i stolarskih pristojba katoličkoga župnoga svećenstva u Ugarskoj, Hrvatskoj i Slavoniji, zatim u vojvodini srbskoj i Tamiškom banatu premilostivo odlučiti:

1. da se ima lukno izkazano u popisu župnih dohodaka od god 1802., na koliko se u naravi dava, u buduće takodjer polag ondje naznačene izmjere u naravi davati;

2. da se ima u gotovom novcu izračunano lukno, ko što i stolarske pristojbe u srebru plaćati u onom iznesku, kako se sadržavaju u popisu župskih dohodaka; napokon

3. da ima ova naredba u život stupiti počamši od 1. srpnja o. g. —

Za biskupe.

Previšaja ta odluka priobćuje se p. t. za shodno ubavještenje podčinjenoga svećenstva s tim dodatkom, da je ista za shodno ubavještenje dotičnih župljana takodjer do znanja stavljena svim c. kr. vrhovnim županom.

Za vrhovne župane.

Dočim se previšnja ta odluka stavlja do znanja svim katoličkim biskupom ovih kraljevina, za shodno upućenje župnog svećenstva, priobćuje Vam se ista zajedno u tu svrhu, da o tom dotične župljane preko c. kr. podžupanijskih ureda shodno uputiti dati i nad točnim obdržavanjem te naredbe bditi nepropustite. —

26. Luknarska podavanja od zemljišta prodanih radi poreznih zaostataka.

Br. 2286. Glede luknarskih podavanja od onih zemljišta, koja je radi poreznih zaostataka pokupovao državni erar, kr. je zem. vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, svim kr. županijskim oblastim izdala naredbu od 27. srpnja o. g. br. 2495, koja ovako glasi:

„Glasom dopisa kr financijalnoga ravnateljstva u Zagrebu od 5. ožujka t. g. b. 9814. riešilo je kr. ug. ministarstvo financija pod 14. veljače t. g. br. 7220. pitanje o potaknutoj razpravi glede luknarskih podavanja rimo-katoličkomu župnomu svećenstvu od onih zemljištnih posjeda, koje je radi poreznih zaostataka pokupovao državni erar na ovršnih dražbah, ter pošto prestaju zaprieke, koje su do sada postojale proti redovitoj likvidaciji i pobiranju takovih luknarskih podavanja, poziva se kr. župan. oblast u savezu s ovdašnjom naredbom od 29. srpnja 1887. br. 4824, da o tom neodgodno ubaviesti podčinjene kot. oblasti s uputom, da na temelju dotičnih po župnih uredih sastavljenih individualnih izkaza od slučaja do slučaja sastavljati i kralj. financ. ravnateljstvu u Zagrebu dostavljati imadu točne izkaze glede po držav. eraru platiti imajućega se župničkoga lukna, te za koje se vrieme i kojemu župniku lukno podmiriti ima.“

Što se veleč. dušobrižnomu svećenstvu u savezu s ovostranom okružnicom od 7. prosinca 1883. br. 4485. priobćuje na znanje i ravnanje.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu dne 17. kolovoza 1888.

---

27. O zastari luknarskih podavanja.

Br. 3924. Naredba kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu, od 6. rujna 1892. broj 11415. *o zastari luknarskih podavanja.* Budući da glede zastare luknarskih podavanja praksa nije postojana, nalazi kr. zemaljska vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, odrediti, da se glede zastare lukna imadu uporaviti obćenite ustanove obćega gradjanskog zakonika, i to:

1. *Glede zastarnoga roka* §. 1480. o. g. z. po kojemu: „iskanja glede zaostavših godišnjih danaka, daća, prihoda ili posluga, prestaju u *tri godine;* a pravo dotično zastaruje, ako se neizvršava kroz trideset godina (u slučaju prava na lukno pako za 40 godina §§ 1472, 1485. o. g. z).

2. Glede *prekinuća zastare* §. 1497. o. g. z, koji glasi: „Dospielost i zastara prekida se, ako je onaj, koji se na nju hoće da nasloni, i to prije nego je prošlo vrieme zastare, priznao izrekom ili muče tudje pravo, ili ako ga je onaj, komu to pravo pristoji, pozvao na sud, i tužba bude se uredovno produžila. Ali ako je tužba presudom pravomoćnom proglašena da je nevaljana, zastara drži se da je neprekidna.“

Tu se primjećuje, da se zastara lukna ima smatrati prekinutom:

a) onda, ako je župnik (upravitelj župe) kod nadležne političke oblasti prije, nego li mine rok zastare, zamolio likvidaciju lukna, i ako je u svojoj molbi odnosno u izkazu izrekom naveo dužnika, vrieme, za koje nije plaćena dužnost, ter iznos duga.

Obćenita pritužba proti nemaru dužnika, učinjena ma gdje, ne ima posljedicom prekinuće zastare.

Pošto je zastara prekinuta časom predane molbe za likvidaciju, tad na stvari ne mienja ništa, ako je dužnik ma i poslie zastarnog roka o likvidaciji obavješten, dotično na likvidacionalnu razpravu pozvan.

b) Zastaru prekida i priznanje duga, bilo ono učinjeno izrekom ili muče, n. pr. molbom za poček, djelomičnom odplatom i t. d.

U Zagrebu, 6. rujna 1892. Za bana: **Dr. Kršnjavi** v. r.

U Zagrebu dne 23. rujna 1892.

Kapitularni vikarijat nadbiskupije zagrebačke.

Janko Pavlešić v. r.,
posv. biskup, kapitularni vikar.

28. Kakova je pro praeterito dužnost stečnika nekretnina obterećenih luknarskim podavanjem kao realnim teretom?

Br. 4127. Visoka kr. zemalj. vlada, odjel za bogoštovje i nastavu izdala je dne 18. rujna o. g. br. 11967. naredbu, kojom se ustanovljuje, kako je pro praeterito dužnost stečnika nekretnina obterećenih luknarskim podavanjem kao realnim teretom. — Naredba se ta velečastnomu dušobrižnomu svećenstvu priobćuje a glasi ovako:

„Budući da podredjene upravne oblasti, provodeći likvidacionalne razprave o luknarskim podavanjima, ne prosudjuju svagda jednako položaj stečnika takovih nekretnina, koje su obterećene luknarskim podavanjem kao s realnim teretom, to nalazi kr. zemaljska vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, za buduće ravnanje odrediti sliedeće: Gdje lukno u smislu naredbe kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu od 19. rujna 1892. br. 11520. imade narav realnog tereta, tu dužnost podavanja lukna tereti dotičnu nekretninu u njezinoj *cijelosti* tako, da je svaki posjednik nekretnine dužan podavati odpadajuće lukno; nasuprot su pojedine *dospjele* dužnosti osobne obveze onoga posjednika, pod kojim su dospjele.

Prema tomu prelazi: 1. na onoga, koji na javnoj dražbi kupi nekretnine obterećene luknarskim podavanjem, samo lukno od dana dražbe, a starije od toga vremena ima se namiriti iz kupovnine, a na koliko ova ne dotječe, ima se utjerati od prijašnjega vlastnika nekretnina. — 2. Onaj, koji na temelju bud kakovoga pravnoga naslova, osim ovršne dražbe i slučaja universalnoga nasljedstva, dodje u posjed takovih nekretnina, jamči za dospjele jur pod predšastnikom luknarske dužnosti samo onda, ako ih je napose za se preuzeo.

U Zagrebu dne 18. rujna 1892.

Za bana: **Dr. Kršnjavi** v. r.

U Zagrebu dne 23. rujna 1892.

Janko Pavlešić s. r.,
posvećeni biskup, kapitularni vikar.

29. O pravu župnika na lukno i o pravnoj naravi lukna.

Br. 4198. O pravu župnika na lukno i o pravnoj naravi lukna visoka je kr. zem. vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, dne 19.

rujna o. g. br. 11510. izdala naredbu, koja se veleč. dušobrižnomu svećenstvu ravnanja radi priobćuje, a glasi ovako: „Budući da se je u mnogim slučajevima nastojalo pobiti pravo župnika na lukno od onih seljačkih nekretnina, koje su prešle bile u ruke akatolika, ili na kojima nitko nestanuje, — pa budući da se je nadalje rečeno pravo nijekalo sbog toga, što tobože sama conscriptio proventuum od god. 1802. ne pruža za to pravo dovoljna dokaza, te što teret lukna nije u gruntovnicama izkazan, — nalazi kr. zem. vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, da za sve te slučajeve ukloni svaku dvojbu, te da pomenute krive nazore o pravu na lukno na pravi put svede, ustanoviti sliedeće:

1. Podavanje lukna ne osniva se samo na popisu župnih dohodaka od god. 1802., nego i na crkvenom pravu i na kanoničkom umještenju dotičnoga župnika na župne dohodke, kao i na mnogim zakonima i previšnjim riešenjima i političkim propisima, a naročito na dekrete Njegova Veličanstva Leopolda I. od 9. travnja 1701., na previšnjem normalu o uredjenju župa, izdanim odpisom kr. ug. dvorske kancelarije od 10. svibnja 1787. br. 5478|742., na intimatu kr. ug. namjestničkog vieća od 15. travnja i 10. lipnja 1800. br. 8351. i 12798., kao i na previšnje riešenje od 23. travnja 1852. br. 1544|1354. i na čl. 27., 29., 33. i 34. konkordata od 18. kolovoza 1855. — a utjerivanje tih podavanja ovršuje se po cesarskoj naredbi od 20. travnja 1854. (z. vl. l. 1854. razred I. str. 229.)

2. Luknarska podavanja, kojima su prvobitno obterećena urbarska selišta, naravi su realnih tereta, to jest taj teret leži na posjedu urbarskih selišta, te je s njihovim posjedom skopčan. Ovu narav vindicira luknu i cesarski patent od 2. ožujka 1853. o razterećenju urbarskih selišta, koji u §. 57. propisuju, da se pod ukinutim podavanjima od urbarskih selišta ne imadu razumjevati daće i podavanja, pripadajuća crkvama, župama i školama, medju koje spadaju i luknarska podavanja, nego da se ove vrsti daće od tih selišta imadu i u napredak podavati.

Nadalje ustanovljuju narav realnog tereta lukna opetovano izdane naredbe obstojavšega kr. ugar. namjestničkog vieća i-menito ona od 10. svibnja 1796. br. 9374., koja za luknarska podavanja naročito veli, da su sessionibus inhaerentes praestationes“, te naredba od 14. svibnja 1793. br. 11184. gla-

seća onamo, da se lukno ima podavati i od nenamještenih selišta (sessiones desertae), jer je to teret, koji obterećuje urbarska selišta. —

Iz naravi dakle ovoga tereta slijedi, da je *svaki* posjednik bivšeg urbarskog selišta, obterećenoga luknarskom daćom, dužan župniku podavati lukno.

3. Lukno imade narav tereta javnoga, jer je ta daća namienjena javnoj svrsi, najme uzdržavanju župnika, radi česa postojeći zakoni lukno obzirom na njegovo utjerivanje izporedjuju javnim dancima, kojih ne treba gruntovno izkazivati, jer se na zakonima temelje.

U Zagrebu 19. rujna 1892.

Za bana: **Dr. Kršnjavi** v. r.

U Zagrebu dne 7. listopada 1892.

Janko Pavlešić s. r.,
posvećeni biskup, kapitularni vikar.

30. Naredba

ces. kr. glavnoga zapovjedničtva kao krajiške zem. upravne oblasti, odjela za bogoštovje u Zagrebu, od 23. prosinca 1880., br. 1136. upravljena svim kotarskim uredima i grad. poglavarstvima krajiškog područja, kojom se odredjuje, da u luknarskim pitanjima valja strogo po običaju postupati.

Tečajem prošlih godina potaknuta su njekoja pitanja o luknarskih pristojba i službа, koje rim.-kat. svećenici od svojih župljana tražiti imadu, te se je u prvom redu radilo o tom kojom vrsti žita župljani svoga župnika namiriti imadu, u drugom radi mjere, po kojoj župljani svojoj dužnosti odgovoriti moraju, te da li su i na koji način obvezani, zemljište župnikovo ogradjivati i obradjivati, konačno da li su župljani obvezani svoga župnika seliti ili ne.

Povodom tih potaknutih razprava došlo se je do zaključka da u području hrvat.-slavon. krajine u tih pojedinih dužnostih razni običaji postoje, koji su se vremenom mnogih decenija razvili te kojim se kao župnici tako i župljani pokoravaju. Premda nije tajiti, da bi radi uredjenja dužnostih medju svećenstvom i narodom probitačno bilo, da se u upitnih prepornih pitanjih imperativno postupa, to se ipak obzirom na prelazno stanje krajiške uprave tim manje može upustiti u konačno riešenje tih dužnostih, što uredjenje luknarskih pristojba bezdvojbeno u djelokrug zakonodavstva spada, te što bi se kroz koju mu drago privremenu obću odredbu oštetiti mogla običajem stečena prava trećih osoba.

Dočim se dakle p. t. nalaže, da u svih luknarskih prepornih predmetih, u koliko nepostoje pozitivne naredbe, postupa strogo po dosadanjem običaju, koji se u svakom slučaju točno ustanoviti imade, nalaže se podjedno, da se samo u veoma silnih razpravah, ako se baš nikako nebi sklopiti mogla dobrovoljna nagodba, postupa odlukom, proti kojoj se priziv na zemaljsku upravnu oblast u roku od 30 dana dozvoliti mora.

Pošto će se pako luknarske pristojbe na svaki način tečajem bližnjega vremena riešiti morati, potrebno je, da si političke oblasti nuždne podatke za što bolje razjašnjenje postojećih odnošaja pribave.

To će najbolje polučiti, ako kod inštalacije svakoga pojedinoga župnika u dotičnomu medju župnikom i župljani sklopljenomu ugovoru točno označe sva prava, koja župnik tražiti imade od svojih župljana i sve dužnosti, koje je on bezplatno možda vršiti preuzeo.

Iz dosadanjih razprava uvidilo se je žalibože, da su se političke oblasti riedko kad odazvale ovostranomu kod imenovanja sliedjelomu nalogu, da predlože tako zvane „Installationsakte". Dočim se p. t. nalaže, da u buduće kod svakoga uvedenja novoga župnika pod odgovornosti predstojnika sastave i ovamo podnesu jedan primjerak upitne izprave, nalaže se konačno, da si i za prošlost pribave na povoljni način makar prepis takovih izprava, da ih u svoje pismohrane polože i pri riešenju odnosnih razmirica kao temelju podlogu upotrebljuju.

31. Clero Curato in incassandis saponisticis obventionibus polit. jurisdictiones assistentiam praestare tenentur.

Nr. 1032.

Intuitu competentium parochis obventionum sic dictarum saponisticarum et Clero Curato in illis incassandis e parte politicarum jurisdictionum praestandae pro re nata assistentiae, erga factam abhinc remonstrationem Excelsi Regiminis Sectio Cultus et Institutionis dtto. 7. curr. Nr. 709. ad Comitatuum Universitates sequentis tenoris dimisit ordines:

„Povodom ovamo prispjevše pritužbe, da župljani župnikom zakonito pripadajuće luknarske pristojbe uzkraćivaju, i da župnici, nedobivajući u poslu utjerivanja tih pristojba zamoljenu pripomoć kod kotarskih sudova, na mnogih župah, gdje su im dohodci većim dielom ili posvema na luknarske pristojbe ograničeni, oskudicu trpiti moraju, pozivlje se obćinstvo županije, da podčinjenim kotarskim sudovom odmah naloži, da pučanstvo shodnim načinom upute, da luknarski podatci zakonom ukinuti nisu, i da se stoga dotle, dok se zakonitim putem inače neodredi, župnikom nadalje točno i podpuno podavati imaju, i da župnikom na njihove zamolnice u poslu utjerivanja upitnih luknarskih pristojba po smislu intimata obstojavšega kr. ugarskoga namjestničkog vieća od 28. ožujka 1789. br. 1260|11254 i polag cesarskoga patenta od 20. travnja 1854. (drž. zak. l. kom: XXXIII. br. 96) na ruku idu.

U Zagrebu dne 7. travnja 1873. Dr. Muhić v. r.“

Qui ordines pro congruo notitiae ac directionis statu Clero Curato status provincialis ad notitiam perferuntur.

Zagrabiae die 18. Aprilis 1873.

31. Dopis

kr. zemalj. vlade, odjela za bogoštovje i nastavu od 21. siečnja 1879. br. 5694. ex 1878, kojim se generalkomandi u Zagrebu, kao kr. upr. oblasti povodom stavljena upita priobćuje, da je administrativno utjerivanje svećeničkih plaća, lukna itd. privilegium causae, a ne personae.

Glede pitanja potaknuta cienjenimi dopisi od 18. svibnja i 23. srpnja 1878. br. 319. i 916., bi li se imali zaostatci na parokijalnih plaćah, luknu i ostalih berivih dušobrižnoga svećenstva utjerati putem političke ovrhe i onda, ako bi dotični dušobrižnici svoju tražbinu putem cesije ustupili trećim osobam, ili bi li se imala smatrati blagodat utjerivanja takovih beriva putem političke ovrhe kao osobno pravo, pripadajuće dotičnim dušobrižnikom, koje nemože biti predmetom ustupa, priobćuje se c. kr. glavnom zapovjedničtvu sliedeće:

Ustanovljivanje, likvidiranje i eventualno utjerivanje župničkih beriva spada u ovdašnjem upravnom području u uredovni djelokrug upravnih oblastih (naredba minist. unut. pravosudja i financ. od 19. siečnja 1853. br. 9. d. z. l. i ces. naredbe od

20. travnja 2854.), ter se drugim putem n. pr. sudbenim utjerivati nemogu, bez razlike, da li sam župnik utjeranje zahtjeva, ili pako dospjela, dakle njemu već pripala beriva, trećoj osobi ustupi, budući je ova blagodat skopčana ne s osobom dotičnoga nadarbenika, nego sa župnom fundacijom, ustanovljenom po državnoj vlasti u sporazumljenju sa crkvenom vlašću.

Administrativno utjerivanje takovih beriva jest dakle privilegium causae, a ne personae.

Glede pitanja, da li politička oblast može i smije na zahtjev treće osobe, n. p. cessionara, župnička beriva utjerivati, mora se obzirom na okolnost, da pravo na dospjela beriva u vlastnost župnika prelazi, i da po §. 1393. o. g. z. i §. 463. gpp. nije neodtudjivo, razlikovati prvo: kojim načinom se župnička podavanja sabiru i župniku uručuju, drugo: kojim su načinom dotična beriva na treću osobu prešla, da li dobrovoljnim ustupom, ili ovršnim putem.

U onom slučaju, ako se župnička beriva pobiru uz ili kao državni porez ili obćinski namet, dobiva dotični župnik svoja beriva iz državnih dotično obćinskih blagajna, ter su koli glede dobrovoljnih ustupa, toli glede ovršnih uručba takovih beriva mjerodavni dotični blagajnički propisi.

Podavanja pako, koja župnik sam pobirati mora, sastojala ona u novcu ili u naravi (lukno ili bir u užem smislu), i koja ovršnim putem trećoj osobi uručena budu, utjerati će u pravilu postavljeni sekvestar, budući da će sud s obzirom na kanoničku kompetenciju (§§. 463. i 480. gpp.) kao i s obzirom na dužnosti župnika napram nadarbini (n. p. plaćanje poreza, manji popravci župnoga dvora etc.) uviek postaviti sekvestra za utjerivanje takovih beriva i namirenje vjerovnika.

U ovakovom slučaju kao i u slučaju kanoničke sekvestracije, koju crkvena oblast proti prezaduženom nadarbeniku odrediti običaje, neima politička oblast razloga, s kojega bi se mogla ustručavati, da na zahtjev sekvestra odnosna podavanja likvidira, utjera i sekvestru uruči.

U slučaju pako dobrovoljnoga ustupa takovih beriva, odvisiti će od administrativnoga presudjenja postupajuće oblasti, da li će na zahtjev treće osobe likvidaciju i utjerivanje lukna preduzeti, budući administrativna oblast niti je u svakom slučaju u stanju, niti je pozvana prosudjivati pravovaljanost pri-

vatopravnoga ustupnoga čina medju župnikom kao ustupnikom i trećom osobom kao ustupovnikom, najpače obzirom na podavajuće župljane kao ustupljene dužnike, bez razlike, da li ovi od svoje strane ustup priznavali ili njemu prigovarali budu, budući administrativna oblast ureda radi paziti mora za sigurno i jednostavno namirenje javnih podavanja.

Samo u onom slučaju dakle, ako je postupajućoj administrativnoj oblasti pravo treće osobe na dospjela podavanja očito i nedvojbeno, kako to biva u gore razloženih slučajevih, kao i kod utjerivanja zaostalog lukna za ostavinu ili nasljednike preminulogа župnika, gdje će se ovlaštenik takodjer odlukom ostavinsko razpravnoga suda izkazati, moći će ona bez bojazni povrede čijih prava utjeranje preduzeti; inače može, a prama okolnostim mora i radi predriečenja kakovih nepodobnostih ili povrede čijih prava ureda radi župnika samoga k likvidaciji pozvati i izplatu u njegove ruke odrediti i neuzimajući obzira na ustupovnika.

33. Utjerivanje lukna nespada na kotarski sud nego na kotarsku oblast.

Okružnica c. kr. glavnoga zapovjedničtva kao krajiške zemaljske upravne oblasti u Zagrebu od 28. studenoga 1878., kraj. upravni odjel za pravosudje broj 4524.

Pošto se je dogodilo, da je jedan kotarski sud u hrvat.-slav. krajini tužbe jednoga katoličkoga župnika radi zaostalih pristojba lukna izravno riešio, te onda na temelju izrečenih osuda i sklopljenih nagodba proveo ovršni postupak, to obnalazi c. kr. glavno zapovjedničtvo kao krajiška zemaljska upravna oblast §. 1. sudovnika i §. 2. lit. a) gr. parb. p. sliedećim načinom protumačiti.

Na put civilne pravde spadaju u načelu samo oni zahtjevi, koji se samo iz privatnoga prava izvode.

Lukno jest pako takova pristojba katoličkoga svećenstva u hrv -slav. krajini, koja se ne temelji na kakovu privatno-pravnom naslovu, nego na starom štolnom redu od godine 1765. i 1771., jest dakle daća župljana, koja je ustavno odredjena i na javnom pravu osnovana, te koja po rečenom načelu ne spada na sudbeno riešavanje ni glede ovršnog utjerivanja, ni glede riešitbe priepora, da li obstoji obveza za njezino plaćanje.

Prisilno utjerivanje župničkih pristojba spada dapače izključivo na djelokrug političkih oblasti, ter je to već izrično

ustanovljeno: glede pristojbah nekatoličkog svećenstva dvorskim dekretom od 27. prosinca 1833. broj 21398, glede štolnih pristojba dvorskim dekretom od 20. travnja 1841. br. 525, zatim glede svih župničkih pristojba zakonom od 7. ožujka 1874. d. z. l. br. 50. § 23. i napokon za hrv.-slav. krajinu: glede župnih pristojba grčko-iztočnog svećenstva previšnjim reskriptom od 10. kolovoza 1868., a glede štole i lukna odpisom dvorskog ratnog vieća od 22. srpnja 1823. B. 3029.

Prema tomu imadu svi sudovi u hrv.-slav. krajini postupati u svih budućih slučajevih.

34. Treba li zamolnice za utjerivanje lukna biljegovati?

a) Vidi ovu Zbirku strana 339. pristojbe za biljegovke. Nr. 3362

b) Nexu currentalium abhinc per Dioecesim sub 1. Maji 1885. Nro. marginali 1723. dimissarum, quibus, inter alia, ad notitiam Cleri perlatum erat: quod recursus beneficiatorum, ad *politicas* jurisdictiones, intuitu *incassationis restantium proventuum liberi sint a tymbris,* — ex incidenti singularis casus in hac Archidioecesi, quod idmodi recursus certi parochi, per concernes Officium Contributionale mulctae subjectus fuerit, erga factam abhinc interpellationem, re ad altum r Ministerium hungaricum financiarum deducta, idem altum Dicasterium, via Directionis financialis Zagrabiensis minus favorabile edidit decisum sequentis tenoris:

„Br. 46030. — Od kr ugar. Ministarstva financijah

„Kr. financijalnomu ravnateljstvu u Zagrebu.

„Prilozi tamošnjega izvješća od 23. srpnja t. g. br. 22376. „vraćaju se kr. financijalnomu ravnateljstvu pod ·/. sa sliedećom „odlukom: Tamošnji predlog, da se na političke oblasti upravljene *molbenice župnika,* u kojih mole, da se od crkvenih „općina pripadajuće im *župničko lukno utjera,* odnosno, da se „glede ustanovljenja povodom u ime uzdržavanja izručiti se imajućih popovskih pristojba učini od strane crkvenih općina „javno upravna odredba, u smislu točke f) stavke 49/14 pri-„stojbene tarife *izjave prostimi od biljegovine, ne može se* „*prihvatiti,* pošto se molbenice ove podnašaju čisto samo u „privatnom interesu molitelja, a pozvana točka proteže se po-„lag jasnoga tekstiranja te točke samo na podneske za odštetu,

„koju je dužna dati država ili občina. — O čem se kr. financ. „ravnateljstvo ubavješćuje sa dodatkom, da su u tom smislu „učinjene primjerene odredbe."

U Budimpešti, dne 25. studenoga 1886.

Officium quidem isthoc Vicariale ad avertendam a Clero Curato hanc cum aliis altioribus dispositionibus in contradictione stantem eumque aggravantem ordinationem, sub eodem ad altum Regium Regimen nostrum remonstrationem exhibuit; ne tamen interea, donec eatenus novum Decisum supervenerit, aliqui ex Clero forte poenalitati, aut mulctae pecuniariae subjiciantur hac publicatione eatenus praemonendum censuit.

Zagrabiae die 25. Septembris 1891.

Franciscus Gašparić m. p.,
consecr. Episcopus Castoriensis, Vicarius Capitularis.

35. Usus novae mensurae in colligendis saponibus.

Nr. 2704. Cum usus novae mensurae lege publica praescriptus sit pro negotiis ex officio peragendis, ad quae etiam praestationes saponisticae pertinent: hinc sensu etiam ordinum C. R. Armorum Praefecturae ddto. 28. Augusti Nro. 753. ad praecavendas omnes inamoenitates Clerus curatus hisce inviatur: ut sibi per publica dimetiendis mensuris officia signanda vasa procuret, manente caeteroquin intacto jure colligendi praestationes saponisticas in ea quantitate, quae beneficiatis hucdum juxta vigentes normas et initas legitimas conventiones competit.

Datum e Consistorio Nostro AEppali. Zagrabiae die 11. Octobris 1878. celebrato.

36. Obznana

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu, od 10. svibnja 1887. br. 6117. ex 1886., kojom se proglašuje dozvola kr. ugar. ministra za poljodjelstvo, obrt i trgovinu glede baždarenja naznačenih u toj dozvoli posudnih mjera kod pobiranja župničkoga lukna u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

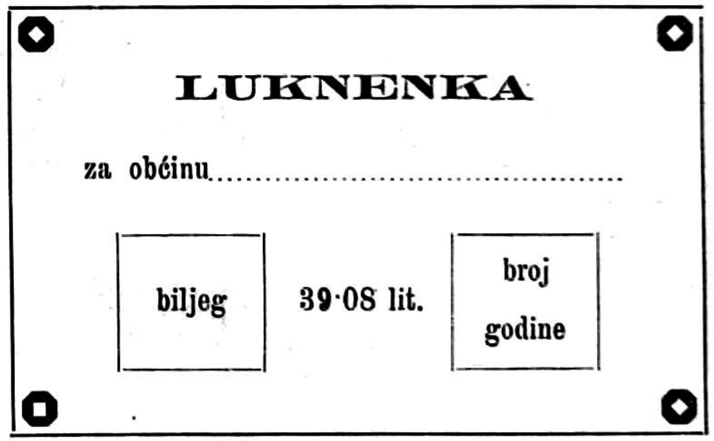
Glasom dopisa od 21. svibnja 1886. br. 25364. dozvolio je kr. ugar. ministar za poljodjelstvo, obrt i trgovinu, saslušavši državno centralno baždarsko povjerenstvo, da u staro-čičkoj občini kao takodjer i u svih občinah kraljevine Hrvatske i Slavonije, gdje pri pobiranju župničkoga lukna bijaše dosada u porabi posudna mjera, odgovarajuća držini pet četvrtina požunskoga vagana, baždarski uredi mogu baždariti posudne mjere koje odgovaraju polovici pet četvrtina požunskoga vagana, drže dakle pet osmina požunskoga vagana, uslied čega će dvostruka držina nove mjere podpuno odgovarati količini, koja je do sada pripadala pri pobiranju župničkoga lukna.

Naputak

kako se imaju baždariti luknenke [posudne mjere, služeće u Hrvatskoj i Slavoniji za mjerenje župničkoga lukna].

Mjere ove mogu biti pravljene kako od drva tako i od kovine i moraju imati 39·08 litara kubične držine.

Koja je mjera od drva, ima se na izvanjskoj strani udesiti četverouglasta limena tablica, pričvršćena na sva četiri ugla dužicu mjere prodirućimi i zakovanimi čavli, ter imajuća sliedeći napis:

Koja je pak mjera od kovine, ima se u bočinu joj urezati napis. —

Baždarenje ima se obaviti normalnimi mjerami, držećimi 20 lit., 1 lit., 0·1 lit. i 0·02 lit. na način, da se u veću koju posudu saspe proso, kojim se napuni mjera 20 lit držeća dvaput, a mjera 0·1 lit. držeća jedanput ter odgrabi 1 lit i 0·02 lit. prosa; pak što preostane, ima se onda propisanim načinom sravniti s posudnom mjerom, koja se ima obaždariti.

Mjera smije pokazivati samo odstupa, što je dozvoljeno za mjere držeće 50 lit.

Biljezi, pokazujući krunu ter godinu, imaju se udariti na kositrena oka, nakapana na tablicu dotično bočinu mjere. Na isti način ima se udariti biljeg dužici mjere na rub na tri mjesta, kako je propisano pri baždarenju posudnih mjera za suhe stvari. —

U ime baždarenja ima se pobirati pristojba, propisana za mjere 50 litara držeće.

37. Quoad conservandas sylvas beneficiales.

Nr. 2093 Exc. r. Regimen rescriptum quoad conservandas sylvas sequentis tenoris horsum direxit.

„Broj 1118. Povodom ovamo učinjene prijave, da gdje koji upravitelji crkvenih dobara šume bezobzirce sieku, pa tako sebe i svoje nasliednike lišavaju drva, neuzimajuć u obzir, da se šuma ima smatrati glavnicom, u koju nije držaocu prosto dirati, već se ima s njom tako gospodariti, da bude trajnu korist nosila, nalazi kr. zemaljsko-vladni odjel za bogoštovje i nastavu ozbiljno pozvati uprave duhovničkih dobara, da zavedu i strogo obdržavaju rationalno gospodarenje u svojih šuma, ter da istimi, od kojih i onako imadu samo privremeni užitak, tako gospodare, da njihovi kasniji uživatelji u tom užitku nebudu prikraćeni.

Da li je pako užitak šume redovan, ili da li takov zasiže u šumsku glavnicu, u tom obziru može biti mjerodavna jedino točno sastavljena gospodarstvena osnova, i s toga bit će shodno, da se takove osnove ondje gdje to prostranost šume dopušta uz točno obdržavanje točnih propisa zavedu.

U tom smislu izvolit će prečastni duhovni stol uputiti i podčinjene župničke urede. U Zagrebu 17. srpnja 1877.

Za bana Dr. Muhić v. r.“

Quod ipsum cum Venerabili Clero curato pro directione et observantia communicatur.

Datum e Consistorio AEpiscopali Zagrabiae die 3. Augusti 1877. celebrato. —

Josephus m. p.
Card. Archiepiscopus.

38. Naredba

kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu, od 30. studena 1892. broj 8516. ex 1891., kojom se ustanovljuje, da župnicima bivšega krajiškoga područja nepripada odnosni deputat ogrjevnog drva za sistemizovano, ali izpražnjeno mjesto kapelana.

Kr. zemaljska vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, odlučila je povodom nekog konkretnog slučaja sporazumno s prečastnim nadbiskupskim duhovnim stolom u Zagrebu i s nutarnjim odjelom kr. zemaljske vlade u svojoj naredbi od 18. rujna 1889. broj 6477., koja je priobćena svim biskupskim ordinarijatima i svim županijskim oblastima, da se nemože udovoljiti molbama župnika bivšega krajiškoga područja, da im se za sistemiziranoga nu odsutnoga kapelana daju i goriva drva, pošto je previš. riešenjem od 15. lipnja 1813. odredjeno, da župnici imadu uživati polovicu prihoda za sistemiziranoga nu odsutnoga kapelana i podjedno naročito ustanovljeno, da se cieli duhovnomu pomoćniku pripadajući deputat gorivog drva za vrieme njegove odsutnosti sistirati imade.

Za bana: **Dr. Kršnjavi** v. r.

39. Predprege.

Kralj. zemaljska vlada odjel za bogoštovje i nastavu.

Broj 1926.

Kr. kotarskim oblastim županije belovarske.

Uslied utoka obćine virjanske proti županijskoj odluci od 21. ožujka 1875. broj 1685. u pogledu podavanja bezplatnih podvoza za svećenstvo župe virjanske prigodom pohadjanja susjednih crkvenih hramova, nalazi kralj. zemaljska vlada odjel za bogoštovje i nastavu pomenutu županijsku odluku radi nejasnoće ukinuti i u predmetu ovom odlučiti, da su župljani virjanski dužni svomu župniku redovito podavati bezplatni podvoz samo kad unutar obsega svoje župe čini službu in spiritualibus, a izvan župe virjanske samo onda, kad radi obave službe svećeničke putuje na tako zvane vicinije.

Ovim se riešava izvješće od 29. travnja t. g. broj 3859. kojega se prilozi vraćaju na daljnje uredovanje.

U Zagrebu dne 19. svibnja 1875.

Za bana: **Dr. Muhić** v. r.

Broj 9018.
Ž.

Svim kr. kotarskim oblastim, na znanje i ravnanje.

Kralj. županijska oblast,

u Belovaru, dne 18. srpnja 1895.

kralj. podžupan:

Giorgievič, v. r.

Razdio VI.

Daće.

1. Okružnica

c. kr. financijalnog zemaljskog ravnateljstva za Hrvatsku i Slavoniju od 19. svibnja 1854., kojom se ustanovljuje postupak, koji se imade obdržavati pri oporezivanju zemljištnog posjeda duhovnih pastira.

(Z. vl. l. god. 1854., odjel II., kom. IV., br. 15.)

Ova okružnica upravljena je na c. kr. župan. oblasti, c. kralj. porezna povjerenstva i porezne urede.

U skladu sa zemljarinskim sustavom, postojećim u njemačko-slovenskih krunovinah, nalazi se u najvišoj povelji od 4. ožujka 1850. o uvedenju zemljarinskoga provizorija u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji (drž. zak. l. kom. XXVII. br. 80) po §. 22. izraženo načelo, da nema po osobnoj vlastitosti posjednikovoj mjesta iznimkam od zemljarine.

Uslied toga ne smeta ništa, da se kod uporavljivanja ovoga načela na porezanje zemljištnoga posjedstva duhovnih pastira postupa isto tako, kako je u smislu najvišega riešenja od 11. veljače 1833., propisano za njemačko-slavenske krunovine, gdje postoji stalni katastar.

Na tu svrhu našlo je vis. c. kr. ministarstvo financija razpisom od 25. veljače 1854. br. 18757/1638. objavit sliedeće ustanove.

1. Pitanje o poreznom postupanju s posjedstvom, prinadležećim duhovničtvu, bitno je različno od pitanja o uživanju kongrue duhovnih pastira, i za to se mora u praktičnom postupanju strogo pazit na ovu razliku.

2. Što se tiče poreznoga postupanja s posjedstvom, prinadležećemu duhovničtvu, ima se isto na jednaki način, kao svako drugo zemljištno posjedstvo, potegnut u porezovanje.

3. Ako duhovni prebendar, imajući pravo na stanovitu kongruu, uslied porezanja njegove prebende gubi štogod od podpunoga uživanja svoje kongrue, prosto mu je, da izkazanjem ove okolnosti potraži podpunu kongrue shodnim putem iz vjerozakonske zaklade ili od onoga, koji mu je dužan osigurati kongruu. —

4. Takovim duhovnim prebendarom, koji se nalaze u vremenitoj nemogućnosti plaćanja, mogu se na shodno njihovo traženje, pri čemu moraju se izkazat i o tom, da su podnieli molbenicu za podpunu kongrue, od porezne zemalj. oblasti u porazumljenju s političkom zemaljskom oblašću dozvolit platežni rokovi, trajući najviše godinu dana, a kad ti prodju, ima se strogošću pobrati dužni porez.

2. Naredba

c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu od 6. srpnja 1854. broj 8995. o oporezovanju župnih nadarbinskih nepokretnina.

Ova naredba intimirana je odpisom c. kr. hrv.-slav. namjestničtva od 26. srpnja 1854. br. 2886. svim duhovnim stolovima i konzistorijima, ter velikim županima.

Laut Eröffnung des k. k. Finanzministeriums sind hinsichtlich der Besteuerung des dem Kuratklerus gehörigen Grundbesitzthumes in Ungarn, Kroatien und Slavonien, serbischen Woiwodschaft und Siebenbürgen den dortigen Finanzlandes-Direktionen die nachstehenden Bestimmungen zur genauen Darnachachtung vorgezeichnet worden.

1. Die Frage über die Steuerbehandlung des dem Klerus gehörigen Grundbesitzthumes ist von jenen über den Kongrua-Genuss des Kuratklerus wesentlich verschieden und daher auch im praktischen Verfahren dieser Unterschied streng zu beobachten. —

2. Das dem Klerus gehörige Grundbesitzthum ist dem, in dem a. h. Patente vom 4. März 1850. über die Einführung des Grundsteuerprovisoriums §. 22. sanktionirten Grundsatze gemäss, nach welchem Ausnahmen von der Grundsteuer nach der persönlichen Eigenschaft des Besitzers nicht stattfinden, wie alles übrige Grundeigenthum gleichmässig in die Besteuerung zu ziehen.

3. Wenn ein Kuratpfründner, der auf eine bestimmte Kongrua Anspruch hat, in Folge der Besteuerung seines Pfründnergrundbesitzthumes im vollständigen Genusse der Kongrua verkürzt ist, so bleibt es ihm vorbehalten, unter Nachweisung dieses Verhältnisses, um die Ergänzung der Kongrua aus dem Religionsfonde oder nach Umständen aus den zur Sicherstellung der Kongrua verpflichteten etwa sonstigen Mitteln im geeigneten Wege einzuschreiten.

4. Die Finanzlandes-Direktionen sind ermächtigt solchen Kuratpfründnern ebenso wie andern in zeitlichem Zahlungsvermögen sich befindenden Steuerpflichtigen über ihr gehörig begründetes Einschreiten, in welchem jedoch auch insbesonders die Uiberreichung des Kongrua-Ergänzungsgesuches nachgewiesen werden muss, im Einvernehmen mit der politischen Landesbehörde Zahlungsfristen bis längstens auf die Dauer eines Jahres zu bewilligen, nach deren Ablauf die vollständige Steuer mit Strenge einzubringen ist.

Die k. k. Statthalterei wird von diesen Bestimmungen hiemit, insoweit dieselben sich auf die Kongrua-Ergänzungs- und Steuer-Zufristungsgesuche in den ad 3 und 4 angedeuteten Fällen beziehen, zur Darnachachtung mit dem Auftrage verständigt, insbesondere Sorge zu tragen, dass die Kongrua-Ergänzungsgesuche des durch die Grundsteuer im Einkommen verkürzten Kuratklerus stets ohne Verzug der Erledigung zugeführt werden, da in der Einbringung der Steuer über die zugestandene Frist ein Aufschub nicht zugestanden werden könnte.

3. Naredba

c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu od 4. prosinca 1856., br. 18785., kojom se ustanovljuje, da se pristojbeni jednačak imade smatrati neizravnim porezom.

Ova naredba intimirana je odpisom c. kr. namjestničtva od 19. prosinca 1856. br. 23892 svim ordinarijatima i županijskim oblastima.

In Betreff der Frage, ob den durch die Entrichtung des Gebührenäquivalentes in ihrer Kongrua verkürzten Geistlichen eine Kongrua-Ergänzung zu gewähren sei, hat man sich mit dem k. k. Finanz-Ministerium über die Natur dieser Steuer in das Einvernehmen gesetzt.

Das k k. Finanz-Ministerium erklärte unterm 24. November l. J. Z. 27724/1125., dass das Gebühren-Aequivalent zu den indirekten Steuern gehört, und daher auf das Ausmass der Kongrua keinen Einfluss übt.

Hievon wird die k. k. Statthalterei in Erledigung der Berichte vom 27. Dezember v. J. Z. 20771, vom 14. Juli und 1. Oktober l. J. Z. 12301 und 17731, zur Darnachachtung und angemessenen Verfügung in die Kenntniss gesetzt.

4. Propisi o pristojbenom aekvivalentu.

Br. 2541. U §. 25. zak. članka XXXIV. od god. 1881. o manipulaciji pristojbah, koje se neposredno imaju podmirivati naredjuje se sliedeće:

Predmet *pristojbenoga aequivalenta* sačinjavajuća pokretna i nepokretna imovina imade se kod poreznih ureda u katastralnih registrih u evidenciji držati.

U tu svrhu imadu uživaoci pristojbenomu aequivalentu podvrženih zaklada i nadarbina (beneficijah) odnosno zastupnici interesovanih pravnih osoba, crkva, crkvenih i svjetovnih obćina, zadruga, zavoda i drugih korporacija u roku od 90 dana računajuć od dana, kada će ovaj zakon stupiti u život;

1) posjedovno stanje nekretnina i u koliko su snjimi spojena manja regalna prava i dohodke od tih prava detailirano izkazati;

2) pokretni imetak očitovati u formi inventara uz potanki izkaz aktivnoga i pasivnoga stanja;

3) ovako sastavljene i vlastoručno podpisane izkaze, providjene poreznimi i takovimi dokumenti, iz kojih se može vidjeti vriednost dotične imovine, poslati onomu poreznomu uredu, kojemu prinadleži evidencija".

U §. 10. istoga zakona se odredjuje, da se propust ustanove §. 25. o prijavi kazni, i to: ako je prijava učinjena za 30 dana nakon minula roka, sa četvrtinom redovite pristojbe ako nakon 60 dana sa polovinom, ako je pako ta prijava propuštena dulje od 90 dana, kazni se globom, koja je ravna redovitoj pristojbi.

Te se ustanove častnomu svećenstvu nadbiskupijskomu priobćuju za znanje i ravnanje, te se ono podjedno poziva, da kada u ime svojih crkva, nadarbina i zaklada od kr. poreznih

ureda bude pozvano, da dade upitne valovnice i izkaze, to učini prema ovim ustanovam i to najdulje do 30. rujna 1881., kada iztiče ustanovljeni zaporni rok, jer je ovaj zakon u kriepost stupio 1. srpnja o. g

Nadbiskupski duhovni stol:

U Zagrebu dne 26. kolovoza 1881.

§. 27. zak. član. XXVI. od godine 1881. preinačuje se na sliedeći način:

Pristojbena takmina ima se redovito po osobi ovlašćenoj na uživanje pristojbi podvrženoga imetka, plaćati prema trajanju vlastitoga plodoužitka.

Ako je pako vlastnik (pravna osoba) nošenje pristojbene takmine na se preuzeo — ili ju uslied glede njega obvezatnu moć imajuće odredbe nadležne višje oblasti nositi mora — tada platežna obvezanost u prvom redu obterećuje vlastnika (pravnu osobu.) —

Dohodak pristojbi podvrženoga imetka jamči bezuvjetno za *tekuću* dugovinu pristojbene takmine; za dugovinu ipak, koja je prigodom promjene, nastale u osobi na užitak istoga ovlaštenoj, možda nepodmirena ostala, jamči isti samo u toliko, u koliko nesačinjava stariji zaostatak od tekućoj godini predhodećih *dviju godina.*

Pristojbena takmina odmjeruje se počam od god. 1888. sa kriepošću od *deset godina.*

U pogledu krieposti pristojbene takmine pristoji pristojbi podvrženoj stranki pravo, u roku od 90 dana, računajuć od izmaka danom 1. siečnja 1888. započetoga prvoga desetgodišta kao što i od izmaka svakog dalnjeg desetgodišta, podnesti novu valovnicu, i na temelju iste moliti da se na teret joj propisana pristojbena takmina izpravi.

Naprotiv i erar je ovlašten početkom svakog desetgodišta budi glede pojedinih pristojbi podvrženih pravnih osoba, budi u obće odrediti novo valovanje.

Ako pristojbi i podvržena stranka u gore opredieljenom roku od 90 *dana* ne podnese novu valovnicu, tada će koncem desetgodišta na teret joj u propisu nalazeća se pristojbena takmina nastavno za dalnjih deset godina u krieposti ostati.

Proti zakonitosti i izpravnosti odmjerene pristojbene takmine može se pristojbi podvržena stranka poslužiti pravnimi liekovi, ustanovljenimi u §§. 29 – 36. zakonskoga čl. XXXIV. od godine 1881.

Uslied izcrpljenja ili propuščenja prizivnih sredstva pravomoćnom postala pristojbena takmina ostaje nepromienjena za vrieme od cielih deset godina.

U takovih slučajevih, kada za vrieme trajanja tih deset godina nastaje koja nova pristojbi podvržena pravna osoba, ili kada u pogledu sučtva pokretnoga ili nepokretnoga imetka medjutim nastane promiena, ima se to u smislu §. 26. zak. čl. XXXIV. od god. 1881. prijaviti, i na temelju prijave ima se obzirom na ustanove, sadržane u §. 6 nazočnoga zakona, pristojbena takmina za vrieme, koje od 10 godina još preostaje, propisati, odnosno primjereno izpraviti. — Proti zakonitosti i i izpravnosti novoga odmjerenja, odnosno izpravljenja mogu se isto tako uporaviti zakoniti pravni liekovi.

Dok u smislu nazočnoga paragrafa, kao i §. 5. obavljena nova odmjerenja, odnosno izpravljenja pristojbe pravomoćnimi ne postanu, ima se — uz pridržaj naknadnoga izravnanja — faktično propisana pristojbena takmina nastavno plaćati.

5. Naredba

c. kr. ministarstva za unutarnje poslove od 17. veljače 1860. broj 4926., kojom se ustanovljuje, da je dohodak dušobrižnika (sviju vjeroizpoviesti) do iznosa od 315 for. a. vr. prost od občinskog prireza.

Ova naredba intimirana je odpisom c. kr. namjestničtva za Hrvatsku i Slavoniju od 8. ožujka 1860. broj 2901. svim duhovnim stolovima i konsistorijima, te županijskim oblastima i poglavarstvu grada Zagreba.

Aus Anlass eines konkreten Falles wurde unterm 15. Oktober 1858. Z. 14113/292 von hieraus dem k. k. General-Gouvernement von Ungarn bedeutet, dass eine Befreiung von der auf dem katholischen Curatclerus obliegenden Verpflichtung zur Entrichtung der Communal Zuschläge nur in so ferne gerechtfertigt wäre, als hiedurch die gesetzliche Congrua der Kuratgeistlichkeit geschmälert würde.

Diese Entscheidung wurde sonach mit Verordnung vom 21. Mai 1859. Z. 13238/239 dahin ergänzt, dass auch die Dotation der Seelsorger aller übrigen gesetzlich anerkannten Glaubensbekenntnisse, einschliesslich der Rabbiner, bis zum Betrage von 315 fl. oest. Währ. inclve, von der Entrichtung der Communalzuschläge frei zu lassen sind; welche bei den Entscheidungen übrigens auf ganz Ungarn ausgedehnt worden sind.

Aus Anlass einer Erklärung des k. k. Cultus und Unterrichtsministeriums, dass die Durchführung dieser Anordnung auch im dortländigen Statthalterei-Gebiete wünschenswerth wäre, findet man die k. k. Statthalterei zu ermächtigen, in diesem Sinne auch dortseits die erforderlichen Verfügungen zu erlassen, falls nicht etwa besondere, hier nicht bekannte Hindernisse dagegen obwalten, worüber, sowie über das hiernach verfügte, jedenfalls binnen vier Wochen hieher zu berichten ist.

Na ovaj ministerijalni odpis nadovezuje se u dopisu namjestničtva na duhovne stolove:

Hievon beehrt man sich das hochw. Ordinariat mit dem Bemerken zu verständigen, dass nunmehr in Congrua-Ergänzungsfällen des kath. Curatclerus die Communalzuschläge nicht mehr, wie es zufolge des unterm 30. August 1855. Z. 14102 von hier kundgemachten Erlasses des k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 13. August 1855. Z. 9887 war, aus dem Religionsfonde ersetzt werden können, sondern entweder einfach nachzusehen, oder — in wie ferne sie bereits entrichtet worden wären, aus der betreffenden Gemeindekassa zurückzuersetzen sein werden.

Die entsprechende Verständigung ergehet unter einem an die unterstehenden Werwaltungsbehörden und an die k. k. Landesstaatsbuchhaltung.

Das hochw. Ordinariat wolle hievon den unterstehenden Curatclerus im h. o. Verwaltungsgebiete in die Kenntniss setzen.

Državni, municipalni i občinski činovnici, vojnički častnici i učitelji pučkih učiona neplaćaju od svoje place odnosno mirovine občinskoga nameta.

Isto tako neplaćaju nameta župnici i kapelani od svoje plaće u koliko takovu u gotovom primaju. (Zakoni ob uredjenju seoskih občina. §. 48. e).

Župnici su po §. 4. zak. član. 16:1870. občinari one občine, u kojoj stalno stanuju, i kao takovi dužni su po §.

48. sl. c. za gradnju škole doprinositi kao i svaki drugi obćinar škol. obćine. — Prema tomu je župniku u Z. pravilno propisan *namet na izravni porez, što ga plaća* od zemljišta, jer po zadnjoj stavci §. 48. e, oprošteni su župnici od plaćanja nameta samo od svoje plaće. Rieš. nut. odjela od 18. listopada 1884. broj 85. —

Razdio VII.

Mirovine i oporuke svećenika.

1. Statutum de subsidio Seminario Dioecesis et domui Sacerdotum deficientium exhibendo.

De Seminario Junioris Cleri, pro hac Dioecesi educandi, melius dotando Synodi Ergeliana de anno 1634. Mikulichiana de anno 1690. de Domo vero pro Sacerdotibus deficientibus erigenda, & dotanda: Ergeliana suprafata: Borkovichiana de anno 1669. cap. 7. & Mikulichiana suprafata sapientissima, & providentissima Statuta Dioecesana condiderunt, quibus meliorem Seminarii, & Domus Deficientium in hac Dioecesi consistentiam in acceptis referimus: ut autem utrique huic fundationi pro futuro ex integro prospiciatur, ex Altissimo mandato in praesenti Cleri Conventu coadunati nomine Universae Dioecesis providam Praedecessorum Nostrorum solicitudinem aemulari volentes, in obsequium etiam Clementissimae Ordinationis Regiae Apostolici Regis Nostri Francisci II. (cui cum universa Augusta Familia sua longam vitam, & felicissimum Regimen optamus, & a Deum bonorum omnium Largitore, ac justo meritorum Retributore imploramus) Statuta praefata, sequentem in modum ad evitandam omnem dubletatem declaramus, modificamus, & in unicum Statutum colligimus. Volumus nempe, & maximopere commendamus, I^{mo}. ut omnis Presbyter, signanter vero singulus Beneficiatus, qui Testamentum condiderit, quo fieri poterit, liberalissime utriusque prafatae Fundationis memor sit: adminimum autem Beneficiatus, & omnis Professor Ecclesiasticus duodecim florenos Rhen. Beneficio autem necdum provisus tres florenos pro Seminario Junioris Cleri, & totidem florenos pro Domo Sacerdotum Deficientium legare teneatur.

2-do. Quod si vero hoc facere neglexerit, Dominus Ordinarius, vel Ejus Consistorium, Sede vero vacante, Generalis

Vicarius Capitularis in Confirmatione Testamenti, quod alioquin ex Canonum dispositione, & veteri, actu vigente, usu pro approbatione substerni debet, si secus validum sit, & legale, pro viribus relictae, & ab omnibus oneribus pessivis deputatae substantiae tam ad rationem Seminarii Junioris Cleri, quam etiam Domus Sacerdotum deficientium, proportionate, conscientiose tamen taxandi habeat facultatem.

3-tio. Quod si autem Presbyter, sive Beneficio provisus sit, sive non, sine Testamento, eoque legali, adeoque ab intestato mortuus fuerit, universa, ejus depuratis oneribus & proportionata Eleemosyna Missarum; e determinatione Domini Ordinarii: Sede vero vacante, Vicarii Generalis Capitularis pro defuncto determinanda, praevie supputata, remanens substantia conformiter ad Benignas resolutiones Regias trifariam: nempe inter consangvineos, Ecclesiam, cui defunctus ultimo servivit & pauperes dividatur, ita tamen: ut rata, consagvineos concernens, eisdem ex integro: rata vero Ecclesiae in media parte Seminario Junioris, pro Ecclesiae obsequio succrescentis, Cleri in altera vero medietate fabricae Ecclesiae, cui denatus ultimo servivit; pari quoque ratione rata pauperum in medietate Domui, quae Sacerdotes Deficientes, & Ecclesiasticos pauperes, Nobis maxime proximos, alit, in altera vero medietate (nisi hanc quoque consangvinei, legitimata paupertate sua, vigore Benignarum resolutionum obtinere debeant) pauperibus, intra recinctum Beneficii, quod demortuus ultimo obtinuit, habitantibus, obveniat, & ex aequo dividatur (127).

---

[127] Statuti hujus, Altissimo Loco substrati, confirmatio sequentibus verbis intimata est. — 15985. — Praesens Statutum Dioecesanum a sua Majestate Sacratissima medio benigne Resolutionis Regiae de dato 1-mae Julii Nro 6175. anno „1803. emanatae clementer ratificatum esse, cum modificationibus Intimato de 26. „Julii a. c. Nro 15985. contentis. Paulus Almasy m. p ex Consilio Regio Locum„tenentiali Hungarico Budae die 26. Julii 1803. celebrato. Christianus Mathe m. „p. Tenor autem Intimati sequens est: 15985. — Illustris, plùrimum Reverende, „Excellentissime, Illustrissime, et Reverendissime Episcope! Amice Charissime! „Domine nobis observandissime! — Statutum Dioecesanum Dioecesis Zagrabiensis „in favorem Seminarii Cleri Junioris, et Deficientium Sacerdotum recens conditum „per Excellentiam Vestram medio Repraesentationis suae ddto. 12. Maii a. l. ist„huc submissum, et abhinc Altissimo loco substratum, sua Majestas Sacratissima „sequenti ratione clamenter ratihabere dignata est.“

„1-mo Ut obligatio pendendorum 12. et respective 3. florenorum ad quos„vis Beneficiatos, et alios sacerdotes, Dioecesi Zagrabiensi ingremiatos, in quo„cunque officio, etiam extra propriam Dioecesim existentes. ex ipsa communis „Dioecesani Statuti indole extensa esse debeat.“

„2-do. Si huic obligationi. e praesenti statuto profluenti, quisquam quo„cunque ex incidenti in ultimae voluntatis suae Tabulis satisfacere intermitteret,

Actum et publicatum Zagrabiae in Arce Solita Residentia Episcopali diebus 3. & 4. Mai anno Domini MDCCCIII. Quod cedat ad majorem Dei gloriam, et universae Dioecesis spiritualem, et temporalem utilitatem. (128).

Maximilianus Verhovacz,
Episcopus Zagrabiensis m. p. L. S.

2. Quoad sacra vasa et libros.

Parochorum, qui ab intestato moriuntur, libri, et sacra supellex propria maneat Templo Parochiali, in quo moritur. Monentur vero Parochi, ut, etiamsi testamentum condant, haec talia Parochiis legare pro animae refrigerio teneantur.

3. Razpravljanje ostavština nakon smrti župnika, župnih upravitelja ili inih beneficijata.

Visoki kr. banski stol je povodom predstavke ove oblasti poradi postupka nekih sudbenih organa kod razpravljanja ostavština župničkih ili u obće nadarbeničkih dne 18. ožujka o. g. pod br. 6140. izdao sliedeću naredbu:

Br. 1239.

„integrum sit Episcopo Dioecesano, vel, Sede vacante, Vicario Capitulari e re„mansa denati Sacerdotis substantia sumam, in Statuto defixam, ad fines praein„dicatos, determinare, quin tamen ob non expletam, seu ex oblivione, sive etiam „inofficiositate, similem obligationem, testamenta, caeteroquin requisitis solemni„tatibus instructa quaestioni alicui nullitatis subjiciantur.“

„3-tio. Quod ipsum relate ad excindendam pro parte Seminariorum ratam, „Statuto conformem, in casu ab intestato decedentium Sacerdotum saecularium „observandum erit; praexistentibus benignis normalibus Resolutionibus, quoad di„visionem similis substantiae ultro in suo vigore relictis.“

„4-to. Cum ipse Dioecesanus Clerus Zagrabiensis praesente Statuto non „tantum inspectionis, sed et confirmationis Jus quoad Testamenta sua Episcopo „Praelato, et, Sede vacante Vicario Capitulari ultro detulerit, ususque similis in „aliis etiam pluribus Dioecesibus vigeat, ideo hac in parte nulla reflexio in ob„versum Statuti subversati.“

„Quam altissimam Resolutionem Excellentiae vestrae pro notitia, et cyno„sura significandam, ac una adjacens exemplar hujus Statuti finem in eum com„mittendum habet Consilium hoc Locumtenentiale Regium, ut illud in Archivo „Vicariali, cum B. hujus Resolutionis R. superinde emanitae, et pro cynosura „futuris semper temporibus deservituræ, copia fideliter asservetur; tertio ejusmodi „exemplari isthic in tabulario Consilii hujus Locumtenentialis R retento. Datum „ex Consilio Regio Locumtenentiali Hungarico Budae die vigesima sexta Julii, „anno Millesimo, octingentesimo. tertio celebrato. Illustris, plurimum Reverendae, „Excellentissimae, Illustrissimae, et Reverendissimae Dominationis Vestrae: — „ad officia paratus, paratissimi — Paulus Almasy, m. p. Franciscus Darvas, m. „p. Samuel Lany m. p.

[128] Quicunque hanc regulam seculi fuerim, pax super illos et misericordia, ad Galat. 6. — utimini ea, Pastores! Fratres! et Filii dilecti! atque ad hanc mores vestros excolite, reddite fructum, quem Ecclesia tot legibus in vobis adolescere desiderat. Amen.

„Svim kr. sudbenim oblastim I. molbe u obsegu kralj. banskoga stola!

Po glasu dopisa prečastnoga kapitularnoga vikarijata nadbiskupije zagrebačke od 6. ožujka 1891. br. 971. ne postupaju njekoji kr. sudovi kod preduzeća smrtovnice i našastara nakon smrti župnika i župnih upravitelja ili inih beneficijata po postojećih propisih, imenito §§. 39, 53, 56 i 107 zakona od 9. kolovoza 1854. br. 208. d. z. l., pošto navedenom prigodom neodlučuju crkvenu, zakladnu i nadarbinsku imovinu, kojom je pokojnik po svojem zvanju upravljao kao odgovorni računopoložitelj, odnosno uživatelj nadarbine, od vlastite imovine pokojnika, uslied ćega se je opetovano dogodilo, da su ostavine pokojnih župnika razpačane prije, nego što su na crkvenih računih ili beneficialnom inventaru osnivajuće se tražbine iz župničkih ostavina namirene.

Povodom tim pozivlju se svi kr. sudovi prve molbe, da imadu strogo obdržavajuć gornje propise svagda, kad zametnu ostavinsku razpravu iza kojega gorerečenih funkcionara, prije svega na temelju crkvenih računa, beneficialnih inventara i drugih izprava odlučiti crkvenu, zakladnu i nadarbinsku imovinu od vlastite imovine pokojnika, ter se za to pobrinuti, da se eventualno ustanovljena odšteta, pripadajuća crkvenoj i zakladnoj blagajni ili nadarbini, osigura i da se prije toga ostavina podnipošto neuruči.

Kr. banski stol u Zagrebu 18. ožujka 1891.

Rušnov v. r. Potočić v. r."

Naredba se ta veleč. svećenstvu priobćuje na znanje i eventualno za porabu u pojedinih slučajevih.

Kapitularni vikarijat. U Zagrebu dne 3. travnja 1891.

4. Copia testamenti personae ecclesiasticae demortuae Officio ADioecesano submittenda disponitur.

Nr. 643. Quamvis manipulatio substantiae denatorum sacerdotum ex mente initi anno 1855. concordati et nunc, eatenus vigentium legum civilium ex toto reciderit ad activitatem civilium c. r. judiciorum, tamen authoritatis dioecesanae scire interest, quales, subordinatus sibi Clerus faciat testamentarias dispositiones, idque tanto magis, quod ex ipsius Concordati mente haec testamenta ecclesiasticis legibus, conformia esse opporteat.

Itaque committitur Pltae D-Vestrae, ut pro casu mortis cujuspiam e Clero districtuali, qua commissarius ecclesiasticus conscriptioni substantiae sensu §. 55. et 105. provisoriae instructionis quoad merita juridica non litigiosa interveniens, a respectivo c. r. districtuali judicio semper copiam, etsi simplicem tantum, testamenti, sensu ministerialis rescripti dto 9. Decembris 1855. Nro. 1495. editi, sibi expediendam curet, talemque horsum submittat.

Zagrabiae 5. Martii 1858.

5. Statuta Fundi emeritorum et deficientium Sacerdotum Archi-Dioecesis Zagrabiensis.

Caput I.

§. 1. Fundus subsidiarius emeritorum et Deficientium Sacerdotum est privata proprietas Cleri Archi-Dioecesis Zagrabiensis, eam habens destinationem: ut

§. 2. ex eodem Sacerdotes Archi-Dioecesis, qui ob provectam aetatem, aut morbidum statum, Officii sacri onera supportare non valent, vel secus ad gerenda munia sacra inhabiles redduntur, pensione stabili, vel temporaneo subsidio provideantur.

Caput II.

§. 3. Fundus hic consistit a) e Capitali 157.463 fl. $42^1/_2$ cr. ab antiquis temporibus ex oblatis et legatis Episcoporum, Canonicorum, et Cleri Curati, item ex obvenientibus interusuriis conflato, b) domo penes Seminarium, et c) domo et horto sub Nr. 29. Zagrabiae in Nova Villa sitis.

§. 4. Item fundus amodo augebitur a) e datiis annuis Cleri, per hunc ipsum de tempore in tempus defigendis, b) e spontaneis oblatis, c) e piis legatis

§. 5. Quilibet Presbyter Archi-Dioecesis hujus, beneficium Curatum habens, tenetur pro augmento hujus fundi *unam centesimam* proventuum suorum rite conscriptorum partem annue dependere.

Officii Dioecesani individua ecclesiastica, Seminarii superiores, Praebendarii, Catechetae et Cooperatores, aliique Archi-Dioecesis hujus Sacerdotes, qui ex indole suae applicationis promotionem ad Beneficia Curata sperandam habent, perinde

centesimam dotationis suae partem contribuent, neminique eorum integrum erit semet huic obligationi subducere.

§. 6. Pro basi determinandae quottae annuae, fundo subministrandae, deservient genuinae ac sincerae proventuum fassiones, quas relate ad Parochias et Capellanias Vice-Archidiaconi Districtuales (quoad parohiam VADni Notarius districtualis) revidebunt, aa pro re nata rectificabunt, visaque sua signatas Commissioni centrali pro superrevisione substernent. — Caeterae fassiones immediate Commissioni centrali (§ 25.) exhibebuntur.

Fassiones mancae ac suspectae, in casibus dubiis et controversis, per generalem Conferentiam Dioecesanam (§ 22. 23.) votorum pluralitate rectificabuntur.

§. 7. Quoad legata in favorem fundi emeritorem et Seminarii Cleri Junioris facienda, etiam in futurum pro cynosura deserviet Statutum generalis conventus Cleri Dioecesis Zagrabiensis, sub piae memoriae Episcopo Maximiliano Verhovacz die 3. Maji 1803. (Capite XII. § 1. 2. 3) conditum, et altissima auctoritate ratihabitum.

Caput III.

§. 8. Ad pensionem vel subsidium ex hoc fundo, juxta clavim §§ 14. et 15. stabilitam, obtinendum jus habet quivis Presbyter Archi-Dioecesis Zagrabiensis physice deficiens, qui sensu § 5. ad augendum hunc fundum concurrit.

§. 9. Pensio haec vel *definitiva erit* vel *interimalis,* prout nempe aliquis ad spiritualia servitia pro semper, vel ad tempus inhabilis adinventus fuerit.

§. 10. In ordine ad pensionem alicui addicendam *a)* audietur concernentis Districtus Vice-Arhidiaconalis votum, qui etiam proprio motu poterit confratrem Districtualem pro pensione proponere, *b)* pro ratione circumstantiarum excipietur opinio medici et chyrurgi Consistorialis, *c)* votum Commissionis centralis cum cohaerentibus actis pro ratihabitione ac faciendis congruis dispositionibus Ordinariatui substernetur.

Extra curam animarum applicitum pro pensione commendabit Commissio centralis.

§. 11. Pro intertentione moraliter deficientium, prout etiam talium ADioecesis sacerdotum, qui ad augendum hunc fundum non cuncurrunt, in quantum hi pensione aliunde provisi non

essent, idem fundus, juxta normam et usum hucdum vigentem absque respectu ad annos servitii, annuos duntaxat 200 fros suppeditabit; quibus tamen erga propositionem Commissionis Centralis per modum exceptionis extraordinarium quoque subsidium resolvi poterit.

§. 12. Si quis pensionatorum semet gravioribus excessibus contaminaverit, vitamque scandalosam, vel secus clerico indignam duxerit, is praemissa ex parte Ordinariatus bina monitione, auditoque concernentis Districtus, et Centralis Commissionis voto, per Ordinariatum pensione privari, et ad cathegoriam deficientium moralium (§. 11.) relegari poterit.

§. 13. Aegrotantibus, etiamsi beneficio vel Officio provisis, in quantum sumtibus pro curanda valetudine destituerentur, modalitate §. 10. stabilita, conveniens indigentiis subsidium momentaneum resolvetur. —

Caput IV.

§. 14. Quotta pensionalis pro talibus Sacerdotibus, qui in cura animarum vel aliis muniis ecclesiasticis Archi-Dioecesi adminus per decursum 16 annorum serviverunt, in annuis 500 flnis defigitur.

§. 15. Junioribus, et quidem a servitiorum annis:

1—5 annui 200 fl.
ultra 5 - 10 „ 300 „
„ 10 — 15 „ 400 „ titulo pensionis obtingent.

§. 16. Casum vero in eum, quo quis Pensionatorum gravi adeo laboraret morbo, vel senili debilitate, ut assiduo servitio magisque sumtuosa cura et alimentatione opus habeat, huic ultra pensionem sensu §. 14. et 15. competentem, extraordinarium quoque subsidium cum annutu Ordinariatus ex eodem fundo per Commissionem centralem ad tempus vel pro stabili resolvi poterit

Caput V.

§. 17. Director Instituti Emeritorum et Deficientium est Canonicus Metropolitanae Ecclesiae Zagrabiensis, per Exc. Dominum Ordinarium cointelligenter cum V. Capitulo Metrop. designandus. —

§. 18. Idem Director capitalia, et supernatantem ex annuis cleri datiis summam piarum summarum Praefecturae Capitulari administranda tradet, quae has summas penes cassam parsimonialem Zagrabiae elocabit, vel in comparationem obligatorialium Status convertet et rationes circa medium mensis Martii Venerabili Capitulo Metropolitano, illud autem Ordinariatui pro censura substernet, qui dein illas Clero Curato communicabit.

§. 19. Datiales ratas modo — qui sibi convenientissimus videbitur — colliget Districtualis Vice-Archidiaconus, illasque evoluto quovis semestri, penes consignationem ratarum, Officio Dioecesano, hoc autem suprafato Directori submittet. - Restantes ratae ad expensas restantiariorum citra moram incassabuntur.

§. 20. Pensio emensa levabitur cum fine cujusvis quartalis erga apocham Pensionati, per parochum, in cujus parochia quiete fruitur, vidimandam, — curretque usque diem mortis.

Caput VI.

§. 21. Negotia fundum hunc concernentia suberunt directioni generalis Conventus (Conferentiae) Dioecesani.

§. 22. Hujus generalis Conventus Praesidium tenebit Archi-Episcopus vel Ejus Vicarius, — sede vacante G. Vicarius Capitularis. Membra ejus erunt: a) Praeter Praesidem vel Vice-Praesidem Commissionis Centralis, Canonicus Director Instituti Emeritorum et Deficientium, item piarum summarum Praefectus, qua fundi manipulans, b) Duo Deputati per V. Capitulum Metropolitanum, et unus Deputatus per V. Capitulum Časmense e suo gremio eligendi, c) duo Professores facultatis thaelogicae penes R. Scientiarum Universitatem Zagrabiensem, d) Cuncti actuales Vice-Archidiaconi, e) unus Deputatus per singulum districtum eligendus, f) unus Deputatus Officii Dioecesani Individuorum junctim cum Seminarii Superioribus, — 1 centralium Praebendariorum et Catechetarum, — 2 Sacerdotum penes rem literariam applicitorum, g) notarius per generalem Conventum e centrali Clero eligendus.

§. 23. *Generalis Conventus* decernit ea, quae pro bono fundi opportuna judicaverit: hoc scopo condit statuta, eaque pro exigentia adjunctorum modificat, quotam annue contribuendam, prout etiam pensionalem determinat, differentias ad se deductas complanat vel decidit, et pro negotiis fundi, nomine suo administrandis, eligit *Commissionem Centralem.*

§. 24. Idem generalis Conventus per Archi-Episcopum, vel sede vacante G. Vicarium Capitularem, si opus fuerit, quovis triennio convocabitur.

§. 25. Commissionis centralis activitas usque proximum generalem Conventum durabit. Constabit autem haec Commissio, praeter Praesidem Canonicum ab Archi-Episcopo vel G. Vicario Capitulari nominandum, unum item Deputatum Capitularem et Canonicum fundi Directorem, e 14 membris per generalem Conventum eligendis, et Notario (22. §.).

§. 26. Ad hanc Commissionem, quam convocare ad ejus Praesidem spectat, devolventur omnia negotia a generali Conventu eidem credita, inprimis superinspectio manipulationis fundi, pertractatio recursuum pro pensione exhibendorum (§. 10.) etc.

§. 27. Pro negotiis hujus fundi tractandis, tam in generali Conventu, quam in Commissione Centrali adminus media pars membrorum adesse debet, quae votorum pluralitate decident.

§. 28. Notarius (§. 22.) tam in generali Conventu, quam in Commissione designandum adjutorio erit.

§. 29. Quaevis Commissionis centralis circa hunc fundum dispositiones generali Conventui dioecesano suo tempore pro revisione substernentur. —

Caput VII.

§. 30. Pensio vel subsidium non solum cum morte pensionati, aut hujus reapplicatione, sed etiam per ejus ingremiationem in aliam Dioecesim cessat.

§. 31. Conventus generalis per expressum sibi reservat jus, de fundo hoc, atque de conversione proventuum ejus, si hi praestitutae suae destinationi (§. 1.) qualibuscunque instantibus circumstantiis amplius impendi nequirent, in alium pium finem dioecesanum libere, ac juxta suum beneplacitum disponendi.

6. Conspectus quotarum fundo emer. et defic. sacerdotum pendendarum.

Nr. 1504.

Scopo determinandae quotae, fundo defic. et emer. Sacerdotum A-Dioecesis Zagrabiensis inde a 1. Januarii a. l. annue

subministrandae, exhibitas proventuum fassiones parochorum, capellanorum aliorumque sacerdotum, quorum mentio fit in §. 5. Statutorum dicti fundi, centralis Commissio pro negotiis ejusdem fundi conformiter §. 6. Statutorum revidit et rectificavit.

Conspectus quotarum, tam earum, ad quas in §. 5. statutorum fundi memorati sacerdotes obligati sunt, prout et earum, ad quas pendendas aliqui sacerdotes sponte semet obligarunt, cum Ven. Clero curato pro notitiae statu cum eo communicatur:

a) minimam quotam parochorum quidem in sex, cooperatorum autem in duobus florenis anunc pendendis defixam esse; porro quamlibet summam proventuum infra 50 flnos assumptam esse pro integris 50 flnis, item ultra 50 flnos pro integris 100 flnis;

b) eorum parochorum, qui non obstantibus iteratis adursionibus fassiones proventuum suorum non exhibuerunt, proventus Commissio centralis ipsa defixit assumendo duplam summam proventuum in Conscriptione a. 1802. specificatam; denique

c) quantitatem datiarum fundo pendendarum in una centesima proventuum defixam esse.

DD. districtuales V-Archidiaconi provocantur, ut datiales ratas accurate quovis semestri a cunctis in districtu commorantibus sacerdotibus incassent, et mox evoluto semestri penes specificam consignationem ratarum Officio huic Metropolitano submittant. —

Datum e Consistorio Nostro Archi-Episcopali Zagrabiae die 26. Maji 1876. celebrato.

Josephus m. p.
Archi-Episcopus.

		A. v. fnos.	A. v. xr.
I. In districtu Bednjensi:			
Parochi:	Bednjensis	30	—
	Cvetlinensis	7	—
	Jesenjensis	7	—
	Kamenicensis	9	—
	Klenovnikensis	7	—
	Lepoglavensis	6	—
	Višnicensis	12	—
Capellani:	Duo Bednjenses — singulus	2	—
	Cvietlinensis	2	—
	Lepoglavensis	2	—

		A. v. fnos	A. v. xr.
	Višnicensis	2	—
	Kamenicensis	2	—
II. In districtu Belecensi:			
Parochi:	Belecensis	6	50
	Konšćinensis	6	50
	Loborensis	6	—
	Mačensis	7	—
	Mihovljanensis	10	—
	Orehovicensis	6	—
	Zajezdensis	6	—
	Zlatarensis	10	—
Capellani:	Belecensis	2	—
	Konšćinensis	2	—
	Loborensis	2	—
	Mihovljanensis	2	—
	Orehovicensis	2	—
	Zajezdensis	2	—
	Zlatarensis	2	—
III. In districtu Belovarensi:			
Parochi:	Belovarensis	11	50
	Carovdarensis	6	50
	Ciglenensis	8	50
	Čirkvenensis	12	—
	Čvrstecensis	11	50
	Gjurgjicensis	8	50
	Kapelensis	12	—
	Nevinecensis	9	50
	Račensis	11	—
	Rovišćensis	7	—
	Šandrovcensis	9	—
	Trojstvensis	12	—
	Topolovcensis	13	50
	Veliko-Grdjevacensis	9	50
	Žabnensis	11	50
Capellani:	Belovarensis	2	50
	Čirkvenensis	2	—
	Čvrstecensis	2	—
	Gjurgjicensis	2	—

	A. v. fnos	xr.
Capellani: Kapelensis	2	—
Nevinecensis	2	—
Račensis	2	—
Topolovecensis	2	—
Trojstvensis	2	—
IV. In districtu Carolostadiensi:		
Parochi: Bosiljevensis	15	—
Cerovacensis	7	50
Dubovacensis	14	—
Hrnetićensis	6	50
Kamenskensis	9	—
Leskovacensis	7	50
Mrežnicensis	9	50
Novigradensis		
Prilišćensis		
Riečicensis	7	50
Skakavecensis	6	—
Velemerićensis	6	—
Vukmanićensis	6	—
Capellani: Dubovacensis	3	—
Bosiljevensis	2	—
Cerovacensis	2	—
Kamenskensis	2	—
Mrežnicensis	2	—
Novigradensis	2	—
Riečicensis	2	—
V. In districtu Cathedrali:		
Parochi: Čučerjensis	11	—
Granešinensis	10	—
Markuševacensis	10	—
Remetensis	9	—
Stenjevacensis	20	—
Šestinensis	9	—
Vrabčensis	9	—
Zagrabiae ad s. Petrum	10	—
„ ad s. Mariam	6	—
„ ad s. Joannem	20	—
„ ad s. Marcum	40	—

	A. v. fnos	xr.
Beneficiati ad s. Marcum:		
sub titulo s. Joannis	16	—
sub titulo s. Crucis	18	—
Capellani: Čučerjensis	2	—
Granešinensis	2	—
Markuševacensis	2	—
Stenjevacensis	2	—
Šestinensis	2	—
Vrabčensis	2	—
ad s. Marcum — singulus	3	—
ad s. Petrum	3	50
VI. In districtu Crisiensi:		
Parochi: Dubovacensis	8	—
Glogovnicensis	7	50
Gradecensis	11	50
Kalnikensis	10	—
Križevacensis	19	—
Lovrečinensis	6	—
Miholecensis	8	—
Orehovecensis	8	—
Presekensis	9	—
Rakovacensis	9	—
Ravensis	6	—
Vrbovecensis	12	—
Capellani: Dubovacensis	2	—
Glogovnicensis	2	—
Gradecensis	2	—
Kalnikensis	2	—
Križevacensis	2	50
Miholecensis	2	—
Orehovecensis	2	—
Presekensis	2	—
Vrbovecensis	2	—
VII. In districtu Garešnicensi:		
Parochi: Garešnicensis	10	—
Grubišnopoljensis	9	—
Hercegovacensis	7	50
Kanižka-Ivensis	7	—

	A. v. fnos	xr.
Parochi: Ladislavensis	7	—
Stara-Ploščicensis	9	—
Tomašicensis	10	—
Trnoviticensis	10	—
Capellani: Garešnicensis	2	—
Tomašicensis	2	—
Trnoviticensis	2	—
VII. In districtu Gjurgjevacensis:		
Parochi: Drnjensis	9	50
Ferdinandovecensis	6	50
Gjurgjevacensis	11	50
Golensis	7	—
Hlebinensis	6	—
Kloštrensis	10	—
Kozarevacensis	6	50
Miholjanecensis	8	50
Molvensis	7	—
Mostensis	7	50
Novigradensis	10	—
Peteranecensis	8	—
Pitomačensis	10	—
Sigetecensis	6	50
Virjensis	12	50
Capellani; Drnjensis	2	—
Gjurgjevacenses — singulus	2	—
Golensis	2	—
Kloštrensis	2	—
Miholjanecensis	2	—
Novigradensis	2	—
Peteranecensis	2	—
Virjensis	2	—
IX. In districtu Glinano:		
Parochi: Glinanus	10	—
Gorensis	12	—
Jamensis	6	—
Majensis	7	—
Topuskensis	9	—
Viduševacensis	10	—

	A. v. fnos	xr.
Capellani: Glinanus	3	50
Gorensis	2	—
Viduševacensis	2	—
X. In districtu Gradiscano:		
Parochi: Bogičevcensis	7	—
Lipovljanensis	24	50
Lonjensis	9	50
Mačkovacensis	8	—
Neogradiscanus	12	50
Novskensis	9	—
Orubicensis	9	50
Raićensis	9	50
Vetero-Gradiscanus	12	50
Vrbjensis	11	—
Capellani: Lipovljanensis	2	—
Neogradiscanus	3	—
Vetero-Gradiscanus	2	—
Vrbjensis	2	—
XI. In districtu Insulano-Campestri:		
Parochi: Belicensis	11	—
Dekanovecensis	6	50
Draškovecensis	6	50
Dubravensis	8	—
Goričanensis	7	50
Kotoribensis	7	—
Legradensis	10	—
Pod-Turensis	9	50
Prelogensis	11	—
s. Georgii in spinis	11	—
s. Mariae	6	50
Soboticensis	33	—
Vidovecensis	9	50
Capellani: Belicensis	2	—
Dekanovecensis	2	—
Draškovecensis	2	—
Dubravensis	2	—
Goričanensis	2	—
Kotoribensis	2	—

	A. v. fnos	A. v. xr.
Capellani: Legradensis	2	—
Prelogensis	2	—
Pod-Turensis	2	—
s. Georgii	2	—
s. Mariae	2	—
Soboticensis	3	—
XII. In districtu Insulano Montano:		
Parochi: Lopatinecensis	7	50
Macinecensis	6	—
Mihaljevacensis	6	—
Nedeljišćensis	20	—
Pomorjensis	8	50
Selnicensis	16	50
Štridonensis	12	50
Vratišinecensis	6	50
Capellani: Lopatinecensis	2	—
Macinecensis	2	—
Nedeljišćensis	2	—
Pomorjensis	2	—
Selnicensis	2	—
Štridonensis	2	—
XIII. In districtu Ivanićensi:		
Parochi: Bregensis	13	50
Čazmensis	10	50
Draganecensis	9	50
Dubravensis	15	—
Ivanić Oppidi	8	50
„ Kloštrensis	12	50
Ivanskensis	7	—
Miklošensis	6	—
Samaricensis	9	—
Štefanjensis	9	—
Capellani: Bregensis	2	—
Čazmensis	2	—
Draganecensis	2	—
Dubravensis	2	—
Ivanić Oppidi	2	—
Ivanskensis	2	—

	A. v. fnos	A. v. xr.
Capellani: Ivanić Kloštrensis	2	—
Štefanjensis	2	—
XIV. In districtu Jascensi:		
Parochi: Jaskensis	20	—
Kaljensis	8	—
Krašićensis	6	50
Oštrensis	7	—
Petrovinensis	9	—
Plešivicensis	14	50
Prekrižjensis	6	—
Pribićensis	6	50
Slavetićensis	9	—
St. Annae sub Turen.	11	50
Šipakensis	12	50
Žumbergensis	6	—
Praebendarius S. Petri	6	—
Praebendarius S. Spiritus	7	50
Capellani: Jaskensis	2	—
Kaljensis	2	—
Petrovinensis	2	—
Plešivicensis	2	—
Pribićensis	2	—
St. Annae sub Turen.	2	—
Šipakensis	2	—
Žumbergensis	2	—
XV. In districtu Kapelensi:		
Parochi: Bebrinensis	14	50
Bučjensis	9	—
Dubočacensis	8	—
Kobašensis	8	—
Matičevićensis	8	—
Neo-Kapelensis	20	—
Oriovacensis	20	—
Petrovoselensis	18	—
Svinjarensis	8	—
Štivicensis	8	50
Capellani: Bebrinensis	2	—
Kobašensis	2	—

	A. v. fnos	A. v. xr.
Capellani: Neo-Kapelensis	2	—
Oriovacensis	2	—
Petrovoselensis	2	—
Štivicensis	2	—

XVI. In districtu Koprivnicensi:

	fnos	xr.
Parochi: Bregensis	6	—
Gjelekovecensis	7	50
Imbriovecensis	8	—
Ivanecensis	9	50
Koprivnicensis	28	50
Kuzminecensis	11	—
Ludbregensis	18	50
Martianecensis	12	50
Rasinjensis	6	50
S. Georgii pone Ludbreg	11	50
Suhodolensis	10	—
Veliko Bukovecensis	12	—
Capellani: Gjelekovecensis	2	—
Imbriovecensis	2	—
Ivanecensis	2	—
Koprivnicensis	2	—
Kuzminecensis	2	—
Ludbregensis	4	—
Martianecensis	2	—
S. Georgii pone Ludbreg	2	—
Suhodolensis	2	—
Veliko Bukovecensis	2	—

XVII. In districtu Krapinensi:

	fnos	xr.
Parochi: Komorensis	8	—
Konobensis	6	—
Kostelensis	8	—
Krapinensis	18	—
Thermarum Krapinens.	14	50
Pregradensis	24	—
Radobojensis	9	—
Zabokensis	10	—
Začretjensis	12	50
Capellani: Komorensis	2	—

	A. v. fnos	A. v. xr.
Capellani: Konobensis	2	—
Krapinensis	3	50
Thermar. Krapinens.	2	—
Pregradensis	3	—
Radobojensis	2	—
Zabokensis	2	—
Začretjensis	2	—

XVIII. In districtu Lipnikensi:

	fnos	xr.
Parochi: Kamanjensis	7	50
Kunićensis	6	50
Lipnikensis	12	—
Mahičnensis	8	—
Sveticensis	7	—
Trgensis	8	—
Vrhovacensis	6	—
Vivodinensis	12	—
Završjensis	6	—
Žakanjensis	6	50
Capellani: Lipnikensis	2	—
Mahičnensis	2	—
Trgensis	2	—
Vivodinensis	3	—
Završjensis	2	—
Žakanjensis	2	—

XIX. In districtu Moslavano:

	fnos	xr.
Parochi: Jelenskensis	6	—
Križensis	10	—
Ludinensis	10	—
Osekovensis	16	50
Voloderensis	9	50
Vrtlinskensis	7	—
Capellani: Križensis	2	—
Ludinensis	2	—
Osekovensis	2	—
Voloderensis	2	—

XX. In districtu Našicensi:

		A. v. fnos	xr.
Parochi:	Crnacensis	6	—
	Čadjavicensis	9	—
	Feričancensis	14	50
	Moslavinensis	6	—
	Neo-Bukovicensis	9	—
	Orahovicensis	11	—
	Podgoračensis	10	50
Capellani:	Čadjavicensis	2	—
	Feričancensis	2	—
	Orahovicensis	2	—
	Podgoračensis	2	—

XXI. In districtu Odrensi:

		fnos	xr.
Parochi:	Bukevjensis	6	50
	Jakuševacensis	6	—
	Veliko-Goricensis	11	—
	Neo-Čičensis	7	50
	Odrensis	10	—
	Peščenicensis	10	—
	Staro-Čičensis	8	50
	Ščitarjevensis	8	50
	Veleševacensis	6	50
	Zaprudjensis	6	—
Capellani:	Odrensis	2	—
	Peščenicensis	2	—
	Staro-Čičensis	2	—
	Šćitarjevensis	2	—
	Veleševacensis	2	—
	Veliko-Goričensis	2	—

XXII. In districtu Okićensi:

		fnos	xr.
Parochi:	Brezovicensis	10	—
	Kotarensis	6	50
	Kupinecensis	10	50
	Noršićevo-selensis	6	—
	Okićensis ad s. Mariam	10	50
	Okićensis ad s. Martinum	18	—
	Okićensis ad ss. Trinitat.	18	—

		A. v. fnos	xr.
Parochi:	Rudensis	6	—
	Samoborensis	21	—
	Stupnikensis	12	—
Capellani:	Brezovicensis	2	—
	Kupinecensis	2	—
	Okićensis ad s. Mariam	2	—
	Okićensis ad s. Martinum	2	—
	Okićensis ad ss. Trinitatem	2	—
	Rudensis	2	—
	Samoborensis	2	—
	Stupnikensis	2	—

XXIII. In districtu Pakracensi:

		fnos	xr.
Parochi:	Čaglićensis	6	—
	Daruvarensis	15	—
	Gajensis	12	—
	Kutinensis	13	—
	Medjurićensis	8	—
	Pakracensis	12	—
Capellani:	Daruvarensis	2	—
	Gajensis	2	—
	Kutinensis	2	—
	Medjurićensis	2	—
	Pakracensis	2	—

XXIV. In districtu Petrinjensi:

		fnos	xr.
Parochi:	Čuntićensis	8	—
	Divušensis	7	50
	Dubicensis	8	50
	Gvozdanskensis	6	50
	Hrastovicensis	6	—
	Jasenovacensis	8	50
	Kostajnicensis	10	50
	Krapjensis	9	—
	Petrinjensis	14	—
	Sunjensis	9	—
	Zrinjensis	7	50
Capellani:	Dubicensis	2	—
	Jasenovacensis	2	—

	A. v. fnos	A. v. xr.
Capellani: Kostajnicensis	2	—
Krapjensis	2	—
Petrinjensis	2	—
Sunjensis	2	—

XXV. In districtu Pokupskensi:

	A. v. fnos	A. v. xr.
Parochi: Bučicensis	7	—
Dubranecensis	12	—
Jamnicensis	10	—
Kravarskensis	16	—
Kupčinensis	8	-
Lasinjensis	7	—
Pokupskensis	13	50
Šišinecensis	8	50
Šišljavićensis	7	50
Capellani: Bučicensis	2	—
Dubranecensis	2	—
Jamnicensis	2	—
Kravarskensis	2	—
Kupčinensis	2	—
Lasinjensis	2	—
Pokupskensis	2	—
Šišinecensis	2	—
Šišljavićensis	2	—

XXVI. In districtu Požegano:

	A. v. fnos	A. v. xr.
Parochi: Brestovacensis	6	—
Bukensis	6	—
Jakšićensis	6	50
Kaptolensis	17	—
Kutjevensis	17	50
Pleternicensis	12	—
Požeganus	20	—
Ruševensis	11	50
Stražemanensis	11	50
Škenderovacensis	8	—
Sesvetensis	9	—
Velikensis	13	50
Vetovensis	8	—
Capellani: Brestovacensis	2	—

	A. v. fnos	A. v. xr.
Capellani: Kaptolensis	2	—
Kutjevensis	2	—
Pleternicensis	2	—
Požeganus	2	—
Sesvetensis	2	—
Stražemanensis	2	—
Škenderovacensis	2	—
Velikensis	2	—

XXVII. In districtu Sisciensi:

	A. v. fnos	A. v. xr.
Parochi: Farkašićensis	6	—
Gošćensis	6	—
Komarevensis	6	—
Kratečkensis	6	—
Mala Goricensis	6	—
Martinskavesensis	12	—
Prelošćicensis	7	—
Selensis	7	50
Sisciensis	18	—
Žažinensis	7	—
Capellani: Gošćensis	2	—
Mala Goricensis	2	—
Martinskavesensis	2	—
Preloščicensis	2	—
Selensis	2	—
Sisciensis	2	—

XXVIII. In districtu Stubicensi:

	A. v. fnos	A. v. xr.
Parochi: Bistrensis	15	50
Bistricensis	37	50
Brdovacensis	23	50
Kraljevrhensis	6	—
Maria Goricensis	7	—
Pušćensis	12	—
Stubicensis inf.	37	—
„ super	14	50
Capellani: Bistrensis	2	—
Bistricensis	4	—
Brdovacensis	2	—
Kraljevrhensis	2	—

	A. v. fnos	xr.
Capellani: Maria Goricensis	2	—
Pušćensis	2	—
Stubicensis inf.	2	—
„ super	2	—

XXIX. **In districtu Taborensi:**

	fnos	xr.
Parochi: Desinićensis	12	—
Malo Taborensis	9	—
Poljanensis	6	—
Prišlinensis	6	—
Selensis	7	—
Viragorensis	7	—
Capellani: Desinićensis	2	—
Malo Taborensis	2	—
Prišlinensis	2	—
Selensis	2	—
Vinagorensis	2	—

XXX. **In districtu Tuheljensi:**

	fnos	xr.
Parochi: Erpenjensis	6	—
Jezerensis	7	—
Krajskavesensis	6	—
Kraljevecensis	6	—
Rozgensis	9	—
Tuheljensis	15	—
Capellani: Erpenjensis	2	—
Jezerensis	2	—
Krajskavesensis	2	—
Kraljevecensis	2	—
Rozgensis	2	—
Tuheljensis	2	—

XXXI. **In districtu Varasdin. infer:**

	fnos	xr.
Parochi: Bartolovecensis	8	—
Belensis	8	50
Biškupecensis	9	—
Kneginecensis	6	—
Obrešensis	10	—
Svibovecensis	6	—

	A. v. fnos	xr.
Parochi: Varasdinensis	6	50
Thermar. Varasdiensis	12	—
Vidovcensis	8	—
Praebendarius s. Viti	6	—
Capellani: Bartolovecensis	2	—
Belensis	2	—
Biškupecensis	2	—
Kneginecensis	2	—
Obrešensis	2	-
Varasdinensis	3	—
Thermar. Varasdinens	2	—
Vidovecensis	2	—

XXXII. **In districtu Varasdin. super.:**

	fnos	xr.
Parochi: Ivanecensis	11	—
Križovljanensis	9	—
Maruševecensis	13	—
Nad-Križovljanensis	6	—
Petrianecensis	10	—
Vinicensis	11	50
Voćensis	9	—
Capellani: Ivanecensis	2	—
Križovljanensis	2	—
Maruševecensis	2	—
Nad-Križovljanensis	2	—
Petrianecensis	2	—
Vinicensis	2	—
Voćensis	2	—

XXXIII. **In districtu Viroviticensi:**

	fnos	xr.
Parochi: Bukovicensis	7	50
Gradinensis	11	50
Lukačensis	11	50
Sladoevcensis	13	50
Sopjensis	14	—
Terezovacensis	11	50
Turnašicensis	9	—
Vučinensis	6	—
Capellani: Gradinensis	2	—

	A. v. fnos	A. v. xr.
Capellani: Lukačensis	2	—
Sladoevcensis	2	—
Sopjensis	2	—
Terezovacensis	2	—
Turnašicensis	2	—
Vučinensis	2	—
XXXIV. In districtu Vugrensi:		
Parochi: Brckovljanensis	11	—
Cerjensis	7	—
Dubravčakensis	6	—
Kašinensis	13	—
Lupoglavensis	9	—
Moravčensis	15	—
Nartensis	15	50
Oborovensis	14	—
Prozorjensis	10	—
Resnikensis	8	—
Sesvetensis	7	—
Vugrensis	12	—
Zelinensis infer.	8	—
Capellani: Brckovljanensis	2	—
Cerjensis	2	—
Kašinensis	2	—
Lupoglavensis	2	—
Moravčensis	2	—
Nartensis	2	—
Oborovensis	2	—
Prozorjensis	2	—
Zelinensis infer.	2	—
XXXV. In districtu Zelinensi:		
Parochi: Bedenicensis	8	50
Bisagensis	10	—
Hraščinensis	8	—
Humensis	6	—
Ljubeščicensis	6	—
Madjarevensis	9	—
Remetinecensis	7	50
Riekensis	12	—
Zelinensis ad S. Joan.	12	50

	A. v. fnos	A. v. xr.
Visokensis	13	50
Capellani: Bedenicensis	2	—
Bisagensis	2	—
Hraščinensis	2	—
Madjerevensis	2	—
Remetinecensis	2	—
Riekensis	2	—
Zelinensis ad S. Joannem	2	—
Visokensis	2	—

7. Provocatio ad conferendas symbolas pro instituto „Priester-Krankenunterstützungsverein in Meran.

Nr. 2

Literae commissariatus sodalitatis „Priester-Kranken-Unterstützungs-Verein in Meran“ sub 10. m. pr. horsum directae Venerabili Clero nexu Circularium dtto. 26. Maji 1876. Nr. 1491. item dtto. 15. Decembris 1876. Nr. 3476. pro statu notitiae communicantur; sunt autem tenoris sequentis:

Hochwürdigstes Ordinariat!

Der hochachtungsvoll gefertigte Vorstand erlaubt sich hiemit, Ein Hochwürdigstes Ordinariat ehrfurchtsvoll zu bitten, dem hochw. Clerus gnädigst zur Kenntniss bringen zu wollen, dass diejenigen Vereinsmitglieder, deren Gesundheitszustand die klimatiche Cur in Meran erheischt, und die im nächsten Winter an den im §. 3 der Vereinsstatuten bezeichneten Wohlthaten theilzunehmen wünschen, ihre diessbezüglichen, mit dem ärtzlichen Zeugnisse, welches die gegründete Hoffnung auf Genesung zu constatiren hat, und mit einer Empfehlung ihrer kirchlichen Behörde belegten Gesuche *längstens bis Ende August* an den gefertigten Vorstand zu richten haben, und darin zugleich zu bemerken, ob sie in dem am 15. October zu eröffnenden Vereinshause Wohnung und Kost nehmen wollen, in welchem Falle sie, nebst der Application der hl. Messe, täglich circa 50 xr. zu zahlen haben würden, oder ob sie es vorziehen,

ein Handstipendium von 100 fl. zu erhalten; auch mögen sie die beabsichtigte Reisetour angeben, um, wenn ihnen die Aufnahme gewährt wird, für sie eine Fahrpreisermässigung bei den betreffenden Eisenbahndirectionen erwirken zu können.

Nachdem laut Vereins-Statuten bei der Aufnahme nur auf die Vereinsmitglieder Rücksicht genommen werden kann so möge hier die Mittheilung Platz finden, dass jene Priester, welche statt des baaren Geldes, 200 Messen persolviren, als *Gründner*, jene, wenigstens 40 Messen persolviren, als *lebenslängliche Mitglieder*, und jene, die weniger, als 40 Messen persolviren, als *Wohlthäter* des Vereines angesehen werden, wenn dieselben schrieftlich ihren diessbezüglichen Wunsch dem Vereinsvorstande kundgeben, der ihnen unverzüglich des Verzeichniss der Intentionen nebst der Aufnahms-Karte zusenden wird. Auch die Alumnen des Clerical-Seminärs können auf diese Weise Mitglieder des Vereines werden, wenn sie einen Priester finden, der für sie die Messintentionen übernehmen würde.

Der hochachtungsvoll gefertigte Vorstand benützt zugleich diese Gelegenheit, allen pl. tit. Mitgliedern und Wohlthätern, vorzüglich aber den Hochwürdigsten Ordinariaten für die bisherige erfolgreiche Unterstützung den verbindlichsten Dank hiemit abzustatten, und die Bitte theils mit Geldspenden, theils mit nützlichen Büchern zu Hilfe zu kommen, oder die Hauscappele mit den nothwendigen kirchlichen Paramenten zu versehen. Möge vor Allem der hochw. Clerus in den letztwilligen Anordnungen der kranken, armen Mitbrüder nicht vergessen!

Zum Schlusse erlaubt sich noch der gehorsamst gefertigte Vorstand Ein Hochwürdigstes Ordinariat um gütige Einsendung der noch rückständigen Subscriptionsliste, sowie um gnädige Ueberlassung der Ordinariatsblätter und des jährlich erscheinenden Priestercatalogs höflichst zu bitten.

Vom Vorstande des „Priester-Kranken-Unterstützungs-Vereines" in Meran den 10. Juli 1877.

A. Gf. Brandis m. p. Präsident.

Datum e Consistorio Nostro AEpis. Zagrabiae die 27. Julii 1877. celebrato.

Statuten des Priester-Krankenunterstützungs-Vereines zu Meran.

Art. I. Name, Protector und Sitz des Vereines.

§. 1. *Name und Protector*. Es besteht in der Diöcese Trient unter dem Protectorate des jeweiligen kath, kanonisch rechtmässigen Diöcesanvorstehers und unter dem Namen „Priester-Krankenunterstützungs-Verein" ein „Privat-Wohlthätigkeits-Verein", dessen Vortheile curbedürftigen Priestern in der im §. 3. bezeichneten Weise von Fall zu Fall zu Theil werden können.

§. 2. *Sitz*. Der Sitz des Vereines ist Meran.

Art. II. Zweck des Vereines.

§ 3. *Der Zweck des Vereines* ist: 1. Aufnahme curbedürftiger Priester in das vom Vereine zu gründende Priesterpensionat. 2. Unterstützung armer und kranker röm.-kathol. Priester von Fall zu Fall.

Art. III. Mittel des Vereines.

§. 4. *Die Mittel des Vereines* bestehen: 1. aus den von den Gründern und Mitgliedern erlegten Beiträgen; 2. aus den Spenden und Vermächtnissen von Seite des Clerus und der Laien. —

Art. IV. Mitglieder des Vereines.

§. 5. *Mitglied des Vereines* kann Jedermann werden; an den materiellen Vortheilen können jedoch nur römisch katholische Priester, und ausnahmsweise auch Cleriker, theilnehmen, die als der Hilfe bedürftig und derselben würdig von ihrer kirchl. Behörde empfohlen werden.

§. 6. *Eintheilung*. Die Vereinsmitglieder theilen sich in Gründer und Mitglieder.

§. 7. *Pflichten*. 1. Die Gründer verpflichten sich mindestens 100 fl. baar zu entrichten. 2. Die Mitglieder verpflichten sich entweder

a) ein für allemal 20 fl. baar zu erlegen, oder

b) einen Jahresbeitrag von wenigstens 1 fl. zu leisten,

und diesen, wo möglich, stets bis Ende August einzuzahlen.

Jene Priester, die an den Wohlthaten des Vereines theilnehmen, verpflichten sich, für die lebenden und verstorbenen Mitglieder Eine hl. Messe aufzuopfern, und bei jeder hl. Messe

ein Memento zu machen. Die Beiträge der Gründer und Mitglieder, sowie alle Spenden von Wohlthätern können entweder unmittelbar bei dem Vereins-Vorstande in Meran erlegt, oder auch jedem katholischen Pfarramte übergeben werden. Diese werden geziemend ersucht, die eingegangenen Beiträge, insbesondere die jährlich wiederkehrenden, sammt dem Namensverzeichnisse der Spender an die hochwürdigsten Ordinariate zur weiteren gütigen Zustellung an den Vereins-Vorstand in Meran zu leiten. —

§. 8. *Rechte.* 1. Jedes Mitglied hat das Recht, bei den Vereins-Versammlungen zu erscheinen, nach Massgabe der Geschäftsordnung das Wort zu ergreifen, Anträge zu stellen und sich bei der Abstimmung zu betheiligen.

2. Die Namen sämmtlicher Gründer und Mitglieder werden in das Vereins-Album eingetragen.

§. 9. *Austritt.* Der Austritt aus dem Vereine steht jedem Mitgliede jederzeit frei.

Wer zwei Jahre lang den Beitrag nicht leistet, ist als ausgetreten zu betrachten. —

In beiden Fällen verliert der Austretende alle Rechte eines Vereinsmitgliedes. —

Art. V. Art der Unterstützung.

§. 10. Die Unterstützungen werden nur von Fall zu Fall auf schriftliches Ansuchen an die Vereins-Vorstehung gewährt.

§. 11. 1. Jene Priester, die zugleich Vereins-Mitglieder sind, haben Vorzug vor den Nichtmitgliedern, sowie auch jene Diözesen, welche sich um den Verein besonders verdient gemacht haben, ganz besonders berücksichtiget werden sollen.

2. So lange kein eigenes Vereinshaus oder Pensionat besteht, wird die Unterstützung, je nach Massgabe des Vereins-Vermögens, in Gewährung einer Freiwohnung, in der unentgeltlichen ärztlichen Behandlung, Beischaffung der nothwendigen Pflege und Arzneien, Versorgung mit Messstipendien etc., oder auch in Geldunterstützung bestehen, welche der Vereins-Vorstand zu bestimmen hat.

3. Wenn bemitteltere Priester in dem Pensionate Wohnung und Kost nehmen wollen, müssen selbe einen Verpflegsbeitrag leisten, dessen Höhe der Vereins-Vorstand bestimmen wird. —

Art. VI. Leitung des Vereines.

A. Protector.

§. 12. Dem Protector kommen folgende Rechte zu:

1. den gewählten Vorstand zu bestätigen;

2. sich bei allen Sitzungen persönlich oder durch seinen Bevollmächtigten zu betheilen;

3. jederzeit in die Rechnungen Einsicht zu nehmen;

4. kann ohne dessen Bewilligung keine Statutenänderung vorgenommen werden.

B. Vorstand.

§. 13. *Gliederung.* Der Vorstand besteht aus 6 bis 8 Ausschüssen. Er gliedert sich in den Präsidenten, Vicepräsidenten, Schriftführer, Cassier und 2—4 Ausschüsse.

§. 14. *Wahl.* Die Ausschussmitglieder werden von der Vereins-Versammlung mittelst Stimmzettel gewählt. Diese wählen dann aus sich die genannten 4 Functionäre. Sämmtliche Ausschussmitglieder werden auf die Dauer von 3 Jahren gewählt, und müssen wenigstens in den Wintermonaten im Curbezirke von Meran wohnen. Der Ausschuss hat das Recht, die innerhalb der Wahlperiode ausgeschiedenen Mitglieder zu ergänzen. —

§. 15. *Wirksamkeit.* Zur Wirksamkeit des Vorstandes gehört:

1. unmittelbare Leitung des Vereines und die Gebahrung mit dessen beweglichem und unbeweglichem Vermögen;

2. die Aufnahme in das Priesterpensionat, sowie die Ernennung des Directors desselben;

3. die Zuerkennung der Unterstützungen;

4. die Vertretung des Vereines nach Aussen durch den Präsidenten oder dessen Stellvertreter unter Gegenzeichnung eines der Vorstandsmitglieder.

§. 16. *Sitzungen.* Diese finden regelmässig Einmal im Monate statt, und werden vom Präsidenten einberufen, welcher alle Vorstandsmitglieder hiezu durch eine besondere Zuschrift einzuladen hat.

§. 17. *Beschlussfähigheit.* Einschliesslich des Präsidenten oder seines Stellvertreters ist die Anwesenheit der Hälfte der Vorstandsmitglieder zur Beschlussfähigkeit erforderlich.

§. 18. *Art der Abstimmung.* Absolute Stimmenmehrheit entscheidet. Bei Stimmengleichheit gibt die Stimme des Vorsitzenden den Ausschlag.

C. Vereins-Versammlung.

§. 19. *Berufung.* Die Vereinsversammlung kann je nach Bedürfuiss vom Vorstande einberufen werden u z. durch rechtzeitige Ankündigung in der „Meraner Zeitung“ und nach Ermessen des Vereins-Vorstandes auch in andern katholisch-politischen Blättern der österreichischen Monarchie. Sie muss wenigstens alle drei Jahre einberufen werden.

§. 20. *Rechte.* Die Vereins-Versammlung stehen ausser der im §. 14. erwähnten Befugniss noch folgende Rechte zu:

1. den Geschäftsbericht und die Rechnungslegung des Vorstandes entgegen zu nehmen und zu genehmigen;
2. dem Schriftführer und dem Kassier etwaige Renumerationen zu bewilligen;
3. Aenderungen der Statuten zu beantragen;
4. über Antrag des Vorstandes die Auflösung des Vereines zu beschliesen.

§. 21. *Abstimmung.* Die Vereins-Versammlung vollzieht ihre Wahlen und fast ihre Beschlüsse mit relativer Stimmenmehrheit; nur zur Auflösung des Vereines sind zwei Drittel der Stimmen der Abstimmenden erforderlich.

Art. VII. Vermögens-Disposition.

§. 22. Im Falle der Auflösung des Vereines, sei es durch einen Beschluss der Vereins-Versammlung, sei es durch eine behördliche Verfügung, geht das gesammte bewegliche und unbewegliche Vermögen in die freie Verwaltung des jeweiligen Diözesan-Vorstehers von Trient über, welcher es für die einzelnen Diözesen je nach Massgabe ihrer Beiträge, und ohne Jemandem zur Rechenschaft verpflichtet zu sein, für änliche Zwecke oder nach den speziellen Widmungen der Geber verwenden soll.

Art. VIII. Schiedsgericht.

§. 23. Bei vorkommende Streitigkeiten entscheidet ein Schiedsgericht. Jeder der streitenden Theile ernennt einen Schidsrichter. Diese beiden ernenuen aus den Mitgliedern des Vereines einen dritten als Obmann. Können sich dieselben über den Obmann nicht einigen, so ernennt ihn der Vorstand des Vereines. Das Schiedsgericht verpflichtet sich bei seiner Wahl, binnen zehn Tagen von der Anhängigmachung der Klage än seinen Spruch zu fähllen.

Nr. 2757 / 1282 Eccl. Vorstehende Statuten werden hiemit genehmiget.

F. B. Ordinariat Trient 6. November 1876.

L. S. **Johannes** m. p. Bischof Coadjutor.

Nr. 17724 / I. „Gesehen“

Taaffe m. p.

L. S. Insbruck am 18, November 1876.

8. Družtvo „Priester Kranken-Unterstützungsverein in Görz.“

Nr. 3232.

Commissariatus unionis „Priester-Kranken-Unterstützungs-verein in Görz“ sub 20 Septembris a. c. sequentis tenoris literas horsum direxit:

„Aus vielseitigen Mittheilungen ist mir bekannt geworden, dass es *auch in der Agramer Erzdiözese* sehr viele Priester gibt, die keine oder sehr wenige Mess-stipendien haben. Dieser Umstand veranlasst mich zu dem Antrage: Ein Hochwürdigstes Erzbischöfliches Ordinariat geruhe im Ordinariatsblatte veröffentlichen lassen, dass der Priester-Kranken-Unterstützungsverein in Görz in der Lage wäre, jenen Priestern, welche Gründer oder lebenslängliche Mitglieder des Vereines zu werden wünschen, statt, dass sie den Mitgliedsbeitrag baar erlegen, 200 (diese auch im Verlaufe von 4 Jahren) bzw. 50 Messintentionen zu-

zuweisen und ihnen zugleich eine gleiche Anzahl Messintentionen im vollen Stipendienbetrage zu überlassen. — Da nach den Vereinsstatuten jene Priester, welche in eines unserer drei Häuser Meran, Görz und Ika aufgenommen werden wollen *mindestens 6 Monate lang* als Gründer oder lebenslängliche Mitglieder dem Vereine angehören müssen und Niemand, auch der Gesündeste wiessen kann, ob er nicht einmal auch die Wohlthat der Aufnahme wird in Anspruch nehmen müssen, und übrigens diejenigen hochw. Herren, velche ohnehin wenige oder keine Manualstipendien haben, kein Opfer bringen, in Gegentheile noch eine Unterstützung erhalten, so glaube ich nur im Interesse des dortseitigen hochw. Clerus zu handeln, wenn ich obigen Antrag zu machen mir erlaube. — Eines Hochwürdigsten Erzbischöflichen, Ordinariats ergebenster Diener Prälat Dr. Filip Präsident.“

Quae litterae Vener. Clero A-Dioecesis Zagrabiensis pro statu notitiae et directionis ex libentius communicantur, quod recentiori tempore plures ex ADioecesano Clero pro adplacidando sibi pecuniario subsidio fine curandae in meridianis regionibus valetudinis isthic suplices fiant.

Datum e Consistorio Archiepiscopali.

Zagrabiae die 3. Octobris 1890 celebrato.

Velečastnom se svećenstvu opetovano ovime najtoplije preporuča, da prema svojim silama podupre družtvo „Prister Kranken-Unterstützungs-Verein für Oestereich-Ungarn und Deutschland“, budući ovo družtvo najblagoslovnije djeluje, pružajući bolestnim svećenicima uz primjerene ciene liepe pogodnosti u svojim družtvenim sanatorijama u Meranu, Gorici i Iki, nu koje u smislu pravila može uživati samo onaj, koj već barem jednu godinu družtvu pripada kao član.

Tko želi imati potanje obavjesti o družtvu ili pristupiti mu kao član, neka se obrati na predsjedničtvo pod adresom: „An den Central-Vorstand des Prister-Kranken-Unterstützungs-Vereines in Görz“.

U Zagrebu, dne 21. travnja 1893.

Janko Pavlešić, v. r.,
posvećeni biskup, kapitularni vikar.

Račun zavoda umirovljenih svećenika za godinu 1889.

Tekući broj	Predmet	Primitak for.	Primitak nč.	Zaostatak for.	Zaostatak nč.
	DOHODAK				
1.	Preostatak gotovine iz god 1888	189	69	—	—
2.	U ime prinosa svećenstva i prvostolnoga kaptola do konca g. 1889.	—	—	—	—
	a) uplaćene	4609	15	—	—
	b) zaostalo	—	—	1810	87
3.	Razni prihod	52	10	—	—
4.	Iz zakladnih glavnica pod upravom prvostolnoga kaptola	7000	—	—	—
	ukupno	11850	94	1810	87
	IZDATAK				
1.	Umirovljenim svećenikom redovite mirovine i izvanredne podpore	11083	32	—	—
2.	Jednačak za glavnicu prodane kuće u Novojvesi	10	20	—	—
3.	Administrativni trošak	50	—	—	—
	ukupno	11143	52	—	—
	OPETOVANJE				
1.	Primitak godine 1889	11850	94	—	—
2.	Izdatak „ „	11143	52	—	—
	ostaje za godinu 1890 gotovine	707	42	—	—
	„ „ „ aktivnih zaostataka	1810	87	—	—

Izvadak iz računa za g. 1889. o glavnicah pod upravom nadstojničtva pobož. zaklada prvost. kaptola.

Tekući broj	Predmet	Primitak for.	Primitak nč.	Zaostatak for.	Zaostatak nč.
	D O H O D A K.				
1.	U ime kamata, zaostalih i tekućih, do konca god. 1889. uplaćeno	9269	$59^1/_2$	—	—
2.	U isto ime zaostalo	—	—	1074	$37^1/_2$
3.	Položene glavnice	6467	$46^1/_2$	—	—
4.	Nove glavnice (iz ostavina svećeničkih	841	$17^1/_2$	—	—
	ukupno	16587	$23^1/_2$	—	—
	I Z D A T A K				
1.	Preizdatak iz godine 1788.	1034	47	—	—
2.	Novouložene glavnice	7352	—	—	—
3.	Ravnateljstvu zavoda za mirovine	7000	—	—	—
4.	Državni i obćinski porez za godinu 1889.	361	35	—	—
5.	Jednačak za godinu 1889.	322	60	—	—
6.	Upravni postotci za godinu 1889.	79	96	—	—
7.	Rata odvjetnička za godinu 1889.	30	$97^1/_2$	—	—
8.	Razni izdatci	12	33	—	—
	ukupno	16213	$68^1/_2$	—	—
	O P E T O V A N J E				
1.	Primitak	16587	$23^1/_2$	—	—
2.	Izdatak	16213	$68^1/_2$	—	—
	ostaje za godinu 1890.	373	55	—	—

Ukupna glav. konc. g. 1889. iznaša 189.374 fr. $32^1/_2$ nč.

U Zagrebu dne 29. listopada 1890.

Blaž Švinderman, kanonik, kano ravnatelj zaklade.

Razredba posliednje volje.

1. Što je oporuka?

Oporuka jest razredba posliednje volje neke osobe, kojom za slučaj svoje smrti, uz ine odredbe ili bez ovih, cielu svoju imovinu ili pako stanovite dielove iste (polovinu, trećinu, osminu itd.) jednoj ili više osobam ostavlja. Razredba posliednje volje zove se i onda oporuka, ako se pojedine stvari izuzimlju iz cielog imetka te doznačuju pojedinim osobam kao legat, podjedno pak cieli ostatak ili dio ostatka imovine ostavlja jednoj ili više osobam ukupno ili svakoj u stanovitom dielu kao baštinikom ili nasliednikom.

Po tom mora u razredbi posliednje volje, da bude prava oporuka, oporučitelj izrazito postaviti koga svojim nasliednikom. Pri tom je pako sve jedno, kojimi se izrazi služi; dovoljno je, da je učinio odredbu, po kojoj ostavlja cieli imetak ili stanoviti alikvotni dio istoga stanovitoj u oporuci imenovanoj osobi. Može s toga kazati n. pr. u oporuci da imenuje za nasljednika A-a, ili A-a i B-a na dvie trećine cielog ili stanovitog diela svog imetka itd., može pak i reći, da ostavlja n. pr. zlatnu uru A-u, vinograd B-u, sjenokošu C-u, a cieli ostatak svog imetka D-u, ili D-u u polovici i E-u u polovici, a da izrično ne kaže *„ovim kao svojim nasljednikom"*, jer se po samoj toj odredbi ukazuju ovi kao nasliednici njegovi.

Ako cieli svoj imetak ili stanoviti dio istog ostavlja više osobam, a da izrazito ne kaže, u kojem dielu (t. j. u polovini, trećini, četvrtini), onda se uzima, da je isti ostavio svim na jednake dielove.

Ako oporučitelj u razredbi posliednje volje kaže, da polovicu svoga imetka ili drugi stanoviti dio cielog svoga imetka ($^1/_3$, $^1/_4$, $^1/_8$ itd.) ostavlja A-u kao baštiniku svom, a da ne odredjuje ništa glede ostatka, onda pripada ostali imetak,

s kojim u oporuci razredio nije, zakonitim nasliednikom njegovim, a ne onim u oporuci navedenim.

Razumieva se pako, da može i oporukom postavljeni nasliednik nasliediti ostali imetak oporučiteljev, s kojim ovaj oporukom razredio nije, ako je podjedno zakoniti nasliednik t. j. po zakonu samomu zvan na nasljedstvo, te u koliko nije jur po oporuci dobio onolik dio, koliki bi mu po zakonitom nasljedstvu pripao (§§. 552. i 555. o. g. z,).

2. Obrazci za oporuke.

OPORUKA (pismena i bez svjedoka). *Moja zadnja volja.* Da se iza moje smrti moja imovina razredi kao što želim, odredjujem ovime kod zdrave pameti i promišljeno sliedeće:

1. Nasliednikom moje imovine postavljam na jednake dielove:
   a) svoga brata Ivana, a ako prije mene umre njegovu djecu;
   b) svoju sestru Anu udatu Kunić;
   c) djecu preminulog mi brata Jurja: Ivana, Andru i Baru.
2. Ovršiteljem oporuke imenujem svog prijatelja Franju Strižića. —
3. Javnoj Bolnici u Samoboru i Karlovcu ostavljam 1000 forinti. —
4. Jugoslavenskoj akademiji u Zagrebu 1000 for.
5. Župnoj crkvi u Dubovcu 200 for.
6. Zakladi za čitanje mise svake godine na dan moje smrti u župnoj crkvi u Karlovcu, 50 for.
7. Svomu prijatelju Franji Štrižiću nagradu kao ovršitelju oporuke 100 for. i moju zlatnu uru sa lancem.
8. Moj sprovod neka bude jednostavan, i neka se na nj ne potroši više od 150 for.

Ovu svoju zadnju volju pisao sam i podpisao vlastoručno.

U Karlovcu, dne 5. listopada 1888.

Marko Roksandić v. r.

3. Što je kodicil?

Kodicil je razredba posliednje volje, u kojoj oporučitelj nikoga za svoga baštinika ne imenuje, t. j. nikomu ne ostavlja stanoviti dio svoga imetka (polovinu, trećinu, četvrtinu itd,) već s istim samo inako razredjuje, ili, što ostavlja same legate, naime pojedine zapise stvarih stanovitim osobam, ili pako ino što odredjuje.

4. Obrazac za kodicil.

Naknadno k mojoj oporuci od 5. listopada 1888. odredjujem:

1. da se ima izplatiti iza moje smrti:
   a) mojemu slugi Janku Kordiću godišnja njegova plaća;
   b) mojoj kuharici Bari Andrašević, 100 for.
2. Kuću svoju na Baniji ostavljam sestri Ani udatoj Kunić. —
3. Siromakom grada Karlovca ostavljam 200 for.
4. Bolnici Karlovačkoj ostavljam samo 500 for. a ne 1000 for., kako sam u gornjoj oporuci svojoj odredio.

Zapisje ovo jesam vlastoručno pisao i podpisao.

U Karlovcu, dne 30. prosinca 1888.

Marko Roksandić v. r.

5. Kako se može oporuka ili kodicil praviti?

Oporuka ili kodicil može se praviti izvansudbeno ili sudbeno (t. j. pred sudom), a u jednom i drugom slučaju pismeno i ustmeno.

6. Kako se čini oporuka ili kodicil pismeno izvansudbeno?

Oporuku ili kodicil može oporučitelj ili sam pisati ili po drugom pisati dati.

Ako oporučitelj sam oporuku piše, mora ju i sam vlastoručno podpisati, a ako oporuka sastoji od više strana, ima svaku stranu napose svojim podpisom potvrditi.

Datirati razredbu posliednje volje nije nuždno da bude valjana, ali da se preprieče parnice, koje bi nastati mogle, u slučaju da ima više oporuka, o tom, koja je kasnija, a koja ranija, dobro je, da se oporuka datira t. j. providi sa označenjem, mjesta, godine, mjeseca i dana izdanja.

U nijednom slučaju pako nije potrebno, da oporučitelj stavi svoj pečat na oporuku, isto tako nije nuždno, da oporuku svjedoci podpišu, ako ju je oporučitelj vlastoručno pisao.

Ako oporučitelj sam oporuku ne piše, ali znade pisati, mora ju vlastoručno podpisati, pa pred tri svjedoka mužkog spola, od kojih moraju dvojica svakako zajedno prisutna biti, potvrditi, da je odnosni sastavak njegova posliednja volja; na što se imadu sva tri svjedoka podpisati na samom sastavku, i to ili iz nutra ili iz vana, ali uviek na papiru samog sastavka, oporuke, a ne na omotku. Za svaki eventualni slučaj bit će dobro, da svjedoci svojim podpisom dodaju oznaku: „svjedok posliednje volje". Nu oznaka ova za valjanost oporuke nije nuždna. Svjedoci posliednje volje ne moraju u ovom slučaju znati za sadržaj oporuke, dovoljno je, da je oporučitelj pred njima potvrdio, da je ono, što su podpisali, njegova posliednja volja.

Isto, što je sada rečeno, valja i za slučaj, ako oporučitelj čitati znade, ali ne može pisati; samo mora u ovom slučaju oporučitelj staviti svoj rukoznak u prisutnosti sve trojice svjedoka, od kojih jedan od svjedoka mora ime oporučiteljevo podpisati te pridodati svojemu podpisu oznaku: „imena pisac i svjedok".

Ako oporučitelj čitati nezna, ili ako je u obće nepismen, valja se držati istih, gorenavedenih propisa, ustanovljenih za sastavak oporuke, koji oporučitelj sam ne piše; s tom jedinom razlikom, da u ovom slučaju moraju svjedoci znati za sadržaj oporuke, te se s toga ima sadržaj iste pred sva tri svjedoka pročitati, a ovi imadu sastavak ugledati prije nego što ga podpišu; čitati može upitni sastavak i treća osoba. Ta treća osoba ili jedan od svjedoka mora podpisati ime oporučitelja iza kako je ovaj sam svoj rukoznak u prisutnosti svih trih svjedoka postavio te potvrdio, da je svjedokom pročitani sastavak njegova posliednja volja (§§. 578. do 581. o gr. z.).

7. Kako se izvansudbeno pravi ustmena oporuka?

Ako oporučitelj ustmeno izvansudbeno oporuku činiti želi, ima prizvati tri sposobna svjedoka mužkog spola, koji ga dobro poznaju, te u prisutnosti svih trih svjedoka svoju posliednju volju očitovati ozbiljno tako, da sam imenuje osobu, kojoj i stvar, koju za slučaj smrti ostavlja. Ne ima dakle samo ono potvrditi, što mu tko od svjedoka ili treća osoba predlaže. Ovakova bo prosta potvrda ne smatra sa ustmenom razredbom posliednje volje.

Svjedoci ne moraju pismeni biti, ali dobro je, da je barem jedan od njih pismen, te da napiše ono, što je oporučitelj očitovao u svrhu, da se svjedoci kasnije, kad dodje do njihovog saslušanja, mogu bolje na potankosti sjetiti, jer su svjedoci ustmeni razredbe posliednje volje dužni iza smrti oporučiteljeve pred sudom izpoviediti sve ono, što je oporučitelj pred njima kao posliednju svoju volju očitovao i na zahtjev samo jednog nasljednika i svoju izpovjed prisegom potvrditi (§§. 585. i 586. o. g. z.).

8. Kako se pravi pred sudom oporuka?

Pred sudom može se praviti oporuka pismeno ili ustmeno.

Pismeno se pravi oporuka pred sudom ovako:

Oporučitelj, koji zna pisati, imat će po njemu samomu ili po drugomu napisani sastavak razredbe posliednje volje providjeni sa vlastoručnim njegovim podpisom, a koji nezna ili ne može pisati, po drugomu napisani sastavak donieti sudu na pohranu. —

Ako je oporučitelj nepismen, ili ako sbog tielesnih mana ne može pisati, providit će po drugomu načinjeni sastavak razredbe posliednje volje pred sudom svojim rukoznakom, a sudbene osobe potvrdit će ga svojimi podpisi.

Sastavak oporuke stavit će sud u zamotak, zapečatiti ga uredovnim pečatom, te izvana na zamotku naznačiti čija je oporuka. O cielom ovom uredovanju ima sud sastaviti zapisnik, te uz prijamnicu, koju izda oporučitelju, pridržati oporuku u pohrani kod sebe.

Ako želi oporučitelj *ustmeno pred sudom očitovati posliednju volju,* ima doći glavom pred sud, te tamo staviti zahtjev, da se u zapisnik njegova posliednja volja primi. Sud će na to sastaviti zapisnik te u isti uvrstiti očitovanje posliednje volje oporučiteljeve onako, kako ju bude pred sudom izpovjedio. Zapisnik ovaj ima podpisati oporučitelj vlastoručno ili, ako pisati ne zna, ili ne može, providiti ga rukoznakom svojim,

zatim imade ga podpisati uredjući sudac i perovodja. Ovaj zapisnik zapečatiti će sud onako, kao što pismenu razredbu posliednje volje, te ga pridržati kod sebe.

Ako bude neobhodno nuždno, moći će oporučitelj i sudbeno osoblje dozvati k sebi kući, da oni primu od njega budi pismenu, budi ustmenu oporuku po gore navedenih propisih (§§. 587—590. o. g. z.).

9. Može li se oporuka valjano napravljena opozvati te druga načiniti?

Svaka je naredba posliednje volje opoziva.

Oporučitelj može svoju oporuku ili kodicil opozvati novom oporukom a i bez ove.

Novu oporuku može oporučitelj uviek učiniti; novom oporukom opozvana je sama po sebi svaka starija oporuka u cjelosti, *ma da i ne sadržaje sa starijom oporukom protuslovnih ustanova*. Ako oporučitelj hoće, da uz novu oporuku i stara u pogledu ustanova, koje sa novijom razredbom u protuslovju ne stoje, u krieposti ostane, ima u novoj oporuci izrazito navesti, koje ustanove stare oporuke da imadu ostati u krieposti. Ako ništa u tom pogledu u novoj oporuci ne kaže, gubi stara oporuka posvema kriepost, ma da je i u ovoj izrazito oporučitelj naveo, da je ista neopoziva njegova posliednja volja. —

Ako se pako u staroj oporuci nalazi stavka po oporučitelju stavljena, da ima bit nevaljana i bezkoristna svaka kasnija razredba posliednje volje u obće, ili ona kasnija oporuka, koja neima stanovitog obilježja, koje je oporučitelj u staroj oporuci naznačio, onda će nasuprot stara oporuka ostati valjana, a nova biti bezkriepostna u koliko oporučitelj u novoj oporuci izrazito ne opozove onaj gore navedeni dometak stare oporuke (§§. 713.—716. o. g. z.).

Prema onomu, što je gore navedeno, ne pripada nasliedniku u staroj oporuci navedenomu, ako o njem ne ima u novoj oporuci spomena, te ako nije podjedno zakoniti nasliednik, nikakvo pravo na imetak, s kojim oporučitelj u novoj oporuci razredio nije, već će ovaj imetak pripasti zakonitim nasliednikom.

U slučaju, da se ne može razabrati, koja je oporuka starija, a koja novija (što će biti ako nisu obe ili pak jedna uz drugu, te se imadu ustanove jedne i druge ovršiti, u koliko je to moguće. Ako je ista stvar ostavljena jednom oporukom jednoj osobi, a drugom oporukom drugoj osobi, postane ta stvar obojici zajednička, odnosno ima se medju nje razdieliti u razmjerju kako ju je oporučitelj po odnosnoj svojoj oporuci podielio, a u pomanjkanju odredbe u tom pogledu, pripada stvar svim, kojim je ostavljena na jednake dielove.

Drugčije se imade sa kodicilom.

Kodicil noviji ne čini stariji nikada bezkriepostnim, u koliko ne stoji sa starijim u protuslovju. Bezkriepostne su dakle samo ustanove starijeg kodicila, koje su novijim kodicilom opozvane ili s njim u protuslovju tako, da uz isti obstojati ne mogu. —

Ako oporučitelj hoće da opozove staru oporuku, a da ne pravi nove, a neće, da jednostavno postojeću oporuku uništi, što mu je slobodno, onda mora sastaviti izpravu, u kojoj ima očitovati, da stavlja izvan krieposti oporuku, koju je načinio.

Ta izprava mora, — u koliko ju oporučitelj nije vlastoručno pisao i podpisao, — providjena biti sa podpisi trih svjedoka kao i oporuka. Može oporučitelj pako i ustmeno opozvati svoju oporuku, ali i onda valja da to čini pred tri zajedno prisutna svjedoka (§§. 718. i 719. o. g. z.).

---

1. Quoad ligna focalia Clero Curato in praeexistenti Confinio Varasd.-Crisiensi competentia.*)

Nr. 777.

Quoad ligna focalia Clero Curato in praeexistenti Confinio Varasdinensi-Crisiensi competentia, erga Officii hujus Metrop. remonstrationem Exc. Regimen, ope Rescripti dta 16 curr. Nro. 2843. sequens dedit responsum;

„Br. 2853. - Povratkom spisa ovamo dostavljenih tamošnjim cienjenim dopisom od 25. veljače 1871. br. 686, tičućih se prava drvarenja katoličkog svećenstva u bivšoj varaždinskoj pukovniji, čast je ovom kr. zemaljskom vladnom odjelu na temelju u tom smieru preduzetih rasprava, zatim postojećih zakonskih ustanova glede pitanja: da li je sada poslie

*] Slučajno izostavljeno.

provedene segregacije šumskih službenostih u krajiških državnih šumah dužna država ili imovna obćina davati katoličkom svećenstvu, odnosno crkvenim obćinam deputatna goriva drva sliedeće odvratiti:

§. 68. i 69. pravilnika za šumsku službu u vojnoj Krajini, koji je zajedno sa šumskim zakonom uslied previšnje odluke od 3. veljače 1860. proglašen okružnicom od 7. veljače 1860. odjel br. 474. nabraja sve službenosti, kojima su obterećene krajiške šume.

Medju ostalim navadja se glasom lit. b) §. 68. medju timi službenostmi pravo krajiških crkvenih obćina na dobivanje potrebitog gradjevnog i tvorivnog, zatim glasom §. 68. gorivog drva. —

Ove šumske službenosti izlučene su na temelju zakona od 8. lipnja 1871. ob ustanovah za odkup prava na drvlje pašu, uživanje šumskih proizvoda, koje krajišnikom pripada u državnih šuma vojne krajine, jer §. 1. odredjuje, da prava na dobivanje drvlja, zatim na druge budi kojega imena užitke iz državnih šuma vojne krajine, koja su obćinam i krajiškim obiteljim zajamčena rečenim zakonom šumskim od 3. veljače 1860. podpadaju ustanovam prije pomenutog odkupnog zakona, zatim, što §. 2. propisuje, da se ova prava imadu tako odkupiti, da se krajiškim obćinam izluči i u podpuno vlastničtvo preda polovica onih kompleksa državnih šuma, u kojih su do sada ušumljene bile, dočim druga polovica ostaje podpuno vlastničtvo države.

Nadalje propisuje zakon od 15. lipnja 1873. o imovnih obćinah u hrv.-slav. vojnoj Krajini, i to članak 10., da se samo šumski dohodci potječući iz šuma imovne obćine, koji preostaju poslie podmirenja potrebština pripadajućih pravoužitnikom u druge svrhe upotriebiti smiju, zatim članak 21. rečenog zakona, da imovne obćine odmah čim prime šume, sastave obćenitu prometnu osnovu, pri čem valja dosta obzira uzeti na pokriće potrebština pravoužitnika. — Iz prednavedenoga sliedi, da su službenosti budi kojegagod imena, kojimi su državne šume obterećene bile, i koje su službenosti od države provedenom diobom rečenih šuma na temelju prije pomenutih zakonskih ustanova izlučene, izključivo prešle na šume imovne obćine, koje su istim pripale u ime polovice u vlastničtvo, ter

se sada tomu dosliedno to pravo katoličkog svećenstva smatrati ima kao službenost crkvene obćine, kojom su obterećene šume imovne obćine.

Ta tvrdnja obrazložena je i tim, što glasom §. 6. lit. b) provedbenog naputka A., koji spada k zakonu od 11. srpnja 1881., glede razjašnjenja ustanova zakona od 15. lipnja 1873. ob imovnih obćina proglašena previšnjom riešitbom od 6. srpnja 1881. za u ono vrieme sjedinjeno krajiško područje. crkvenim obćinam kod dotičnih imovnih obćina pripada pravo za pokriće gradjevnog, odnosno gorivog drva za palenje opeka i vapna za novogradnju i uzdržavanje crkva, kapela, župnog stana i gospodarstvenih sgrada, zatim deputatnog gorivog drva za župnika, u koliko je ista dobio prije provedbe šumskih službenostih od države kao tom službenosti obterećene ili bezplatno ili svaki put uz plaćanje podpune šumske pristojbe; u prvom slučaju bezplatno, u potonjem uz uplatu podpune šumske pristojbe.

Napokon ako je župnik pripadajuće mu drvo dobivao od župljana kao lukno bez posredovanja države, to mu ne pripada pravo na dobivanje deputatnih gorivih drva iz šuma imovnih obćina već ista ima zatražiti od župljana.

Pošto se nadalje na temelju ustanova §. 6. rečenog zakona ob odkupu šumskih službenostih od 8. lipnja 1871. zatim čl. 10. i 21. rečenog zakona od 15. srpnja 1872. o imovnih obćinah, koji je kod križevačke i gjurgjevačke imovne obćine u kriepostі, točno ustanoviti ima, u kojih šumskih predjelih budu pravoužitnici po obćinah svojom kompetencijom na drvih etc. . . . potrajno podmireni, zatim, da li u koliko će doteći potrajni prihod ovih šuma za pokriće službenostih, učinio je ovaj vladin odjel jur shodne odredbe, da se jednako, kao što i kod ostalih imovnih obćina putem ustrojenja užitnog katastra, i na temelju sastavljene gospodar. osnove mjera užitaka uglavi i zajamči, zatim prema tomu ukupno gospodarenje uredi.

Za sastavak užitnog katastra nuždna izvidjenja glede potrebite množine drva za crkvene obćine obavljaju se po jednom povjerenstvu i to na temelju gore pomenutih ustanova, po kojih se katoličkom svećenstvu i nadalje način uživanja deputatnih gorivih drva osjegura, koji im je prije segregacije u dio pao, i koj njihovoj potrebi i potrajnomu prihodu šuma odgovara.

U Zagrebu, dne 16. veljače 1884.

Grof **Khuen-Hedervary** v. r.

Quod parochis, quorum interest, pro statu notitiae et directionis communicatur.

Datum e Consistorio AEppali Zagrabiae die 22. Februarii 1884. celebrato. **Josephus** m. p.
Cardinalis, Archiepiscopus.

2. Prištednje od ogrievnih drva, koja se dobivaju u ime luknarskoga prihoda, mogu župnici po svojoj volji upotriebiti.

Br. 85. Na zamoljenu sa strane mnogih dušobrižnika dozvolu, da prištednje od ogrievnih drva, koja dobivaju u ime luknarskog prihoda od svojih područnih župljana u svoju korist prodati smiju, naredjuje visoki kr. zem. vladni odjel za unutarnje poslove od 4. prosinca 1885. br. 48444. sliedeće:

„Pošto je kr. zem. vladi, odjelu za unutarnje poslove stiglo više molbah od strane župnika, kojimi mole, *da im se dozvoli, da prištednje od ogrievnih drva, koja dobivaju u ime luknarskog prihoda od svojih područnih župljana u svoju korist prodati smiju, odredjuje se sliedeće*:

Obzirom na to, što pomenuti župnici neprimaju drva poput pravoužitnikah u smislu § 6. slovo d) naputka A) od god. 1881. za uredjenje zajedničkoga uživanja šuma izlučenih na pravoužitnike bivše Krajine i šuma imovne obćine neposredno, već ista dobivaju kao luknarsku pristojbu t. j. plaću, kao što i ostalo lukno u hrani, kojom po vlastitom uvidjenju razpolagati mogu, nadalje promotriv, da upitni župnici nespadaju u kategoriju pravoužitnika imovne obćine, ter za iste uporabi §. 22. rečenog naputka mjesta neima, vlastni su oni župnici, koji ogrievna drva posredno i to od svojih župljana u ime bira dobivaju, da ista po svojoj volji upotriebiti, prodati ili zamjeniti mogu; nu s tom stegom, da je svaki takav župnik, koji želi upitna drva ili prodati ili zamjeniti, dužan u tu svrhu prijaviti se kod dotične imovinske kotarske šumarije, koja ima ta drva na licu mjesta izviditi i popisati, da za ista prema opredieljenoj namjeri izda po propisu sastavljenu izvoznicu. — Razumije se samo po sebi, da za one župnike, koji ogrievna drva neposredno iz šumah imovne obćine bezplatno ili uz uplatu snižene pristojbe dobivaju i nadalje valjaju ustanove §. 22. gore pomenutog naputka.

O kojoj se naredbi dušobrižno svećenstvo znanja i ravnanja radi ubavješćuje.

Nadbiskupski duhovni stol.

U Zagrebu dne 4. siečnja 1886.

Kazalo.

Zbirka najvažnijih crkvenih zakona i naredaba.

Knjiga I.

Razdio I. Crkvene oblasti.

Strana.

I. Pastoralna vizita biskupova.

Ordo ad visitandas parochias.

II. O arhidjakonima.

III. O vice-arhidjakonima.

Strana.

IV. Kotarski bilježnici.

V. O župnicima.

VI. Kapelani.

VII. Redovnici.

VIII. Dužnosti svećenika uzetih u vojnike.

IX. Strani svećenici.

X. O patronatu.

Strana.

Razdio II. Uprava pokretne i nepokretne imovine spadajuće na crkve, nadarbe i zadužbine.

I. De Bonis Ecclesiae.

II. Obveznice.

III. Zakupni ugovori.

IV. Kupovno-prodajni ugovori.

V. Zadužbinska imovina.

Strana.

VI. Crkvene nadarbine.

Razdio III. O gradjenju i popravljanju crkva, župnih dvorova i drugih beneficijalnih zgrada.

Strana.

Razdio IV. Župni arhiv.

Matica i izvadci iz matica.

Strana.

Razdio V. Izvjestnica i rodoslovja.

Strana.

Izvadci iz matica krštenih, vjenčanih i umrlih.

Službeno dopisivanje.

Razdio VI. Beriva kuratnoga klera.

Razdio VII. Daće.

Razdio VIII. Mirovine i oporuke svećenika.

Dopis
Kr. zem. vlade odjela za bogoštovje i nastavu od 20/6 1879 br. 2.805, upravljen c. kr. glavnomu zapovjedničtvu kao krajiškoj zemaljskoj upravnoj oblasti u Zagrebu — o podavanju lukna i manjih feratka u bivšem provincijalu.

Odgovarajuć na cienjeni dopis od 2/4 t.g. br. 1244 odjel za bogoštovje, priobćuje se c. kr. glavnom zapovjedničtvu, da u ovostranom upravnom području glede ogradjivanja župničkih zemljišta, izradjivanja i privažanja župniku pripadajućih drva poseban propis, valjan za ove župe, ne obstoji, nego da se glede toga uviek onako postupa, kako u kojoj župi odredjuje ili zakladnica župe i popis dohodaka župničkih od g. 1802, ili pako poseban, medju župnikom i župljani ustanovljeni ugovor, ili dosadanji obstojeći običaj. Ovaj dopis kao da nije [illegible] pa je zato [illegible] prepisan [illegible] od vlade 1842